

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمر الکرما
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

فہرست نسخہ ہندی خطی

سکھیا بنجامی صاحب اعظم رقم

جلد اول

رضا استادی

محمود طیار مراغی

صادق حسن زاده

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم

نویسنده:

رضا استادی

ناشر چاپی:

موسسه آیه الله العظمی البروجردی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست	۵
فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم جلد ۱	۳۴
مشخصات کتاب	۳۴
شناسنامه	۳۴
مؤلفان فهرست حاضر	۳۹
من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق	۴۱
سیاسی دیگر	۴۲
اهداء کنندگان و واقفان کتاب های کتابخانه مسجد اعظم قم	۴۳
فهرست حدود شانزده هزار نسخه خطی	۴۵
اشاره	۴۵
۱- القرآن الکریم	۵۰
۲- آداب الدعاء (دعا _ عربی)	۵۳
۳- آداب الصلاه و تعقیباتها (دعا، عربی)	۵۳
۴- ابواب الجنان فی حقوق الاخوان (اخلاق، عربی)	۵۴
۵- ابواب الروضات (فهرست، عربی)	۵۵
۶- ابواب الکنوز (لغت عربی به عربی)	۵۵
۷- اثبات الهداه بالنصوص والمعجزات (حدیث، عربی)	۵۶
۸- الاثنی عشریه فی الحج (فقه، عربی)	۵۶
۹- اُتولوجیا (فلسفه، عربی)	۵۷
۱۰- الاجاره (فقه، عربی)	۵۸
۱۱- الاجرومیّه (نحو، عربی)	۵۸
۱۲- الاحتجاج علی اهل اللجاج (حدیث، عربی)	۵۹
۱۳- احسن الاغراض فی التشخیص ومعالجه الامراض (طب، عربی)	۶۰
۱۴- الاحقاق فی الاشتقاق (عربی)	۶۰

- ١٥- إحكام الأحكام فى اصول الأحكام (اصول فقه، عربى) ٦١
- ١٦- احياء علوم الدين (اخلاق، عربى) ٦١
- ١٧- احياء الميت بفضائل اهل البيت عليهم السلام (حديث عربى) ٦٢
- ١٨- اختيار معرفه الرجال = رجال كَشَى (رجال، عربى) ٦٢
- ١٩- الاربعون حديثاً (حديث، عربى) ٦٣
- ٢٠- الاربعون حديثاً (حديث، عربى) ٦٣
- ٢١- الاربعون حديثاً (حديث، عربى) ٦٤
- ٢٢- ارشاد الازهان الى احكام الايمان (فقه، عربى) ٦٨
- ٢٣- الاستبصار فيما اختلف من الاخبار (حديث، عربى) ٧٠
- ٢٤- الاستصحاب (اصول فقه، عربى) ٧٢
- ٢٥- اسرار الآيات و انوار البينات (تفسير، عربى) ٧٣
- ٢٦- اسرار القرآن = سبع المثانى (تفسير، عربى) ٧٣
- ٢٧- الاشعه البدرية فى إقتفاء انوار آثار الجعفرية (فقه، عربى) ٧٤
- ٢٨- الاصفى (تفسير، عربى) ٧٥
- ٢٩- اصلاح العمل (فقه، عربى) ٧٦
- ٣٠- اصول العقائد (عقائد، عربى) ٧٦
- ٣١- اصول الفقه = التقريرات (اصول فقه، عربى) ٧٧
- ٣٢- اصول الفقه (اصول فقه، عربى) ٧٧
- ٣٣- اصول الفقه = تقريرات (اصول فقه، عربى) ٧٧
- ٣٤- اصول الفقه (اصول فقه، عربى) ٧٨
- ٣٥- اصول الفقه = التقريرات (اصول فقه، عربى) ٧٨
- ٣٦- اصول الفقه . التقريرات (اصول فقه، عربى) ٧٩
- ٣٧- اصول الفقه = التقريرات (اصول فقه، عربى) ٧٩
- ٣٨- اصول الفقه (اصول فقه، عربى) ٨٠
- ٣٩- اصول الفقه (اصول فقه، عربى) ٨٠
- ٤٠- اصول الفقه = التقريرات (اصول فقه، عربى) ٨١

- ٤١- اصول الفقه = التقريبات (اصول فقه، عربي) ٨١
- ٤٢- اصول الفقه = [المقاصد فى الاصول] (اصول فقه، عربي) ٨٢
- ٤٣- الاصول المهمته فى شرح الحكمة (عربي) ٨٢
- ٤٤- اطواق الذهب فى علم الادب (عربي) ٨٣
- ٤٥- الاعتقادات (عقائد، عربي) ٨٣
- ٤٦- الاعجاز والايجاز (عربي) ٨٤
- ٤٧- الافاضات (فقه، عربي) ٨٥
- ٤٨- الافصاح فى اعراب الكافيه (نحو، عربي) ٨٥
- ٤٩- الأقاليم (نحو، عربي) ٨٦
- ٥٠- الاقليد = شرح المفصل (نحو، عربي) ٨٦
- ٥١- اكمال الدين واتمام النعمه = كمال الدين (حديث، عربي) ٨٧
- ٥٢- الالفيه = الخلاصه فى النحو (نحو، عربي) ٨٨
- ٥٣- الالفيه (فقه، عربي) ٩٢
- ٥٤- الأمالى = المجالس (حديث، عربي) ٩٢
- ٥٥- الأمالى = المجالس (حديث، عربي) ٩٣
- ٥٦- الانسان الكامل فى معرفه الأوائل والأواخر (عرفان، عربي) ٩٤
- ٥٧- انوار التنزيل واسرار التأويل = تفسير بياضوى (تفسير، عربي) ٩٤
- ٥٨- انوار خلاصه الحساب فى شرح خلاصه الحساب (رياضى، عربي) ٩٤
- ٥٩- الانوار الرضويه = شرح الرضوى = شرح النافع (فقه، عربي) ٩٧
- ٦٠- انوار الرياض (فقه، عربي) ٩٧
- ٦١- انوار العقول من اشعار خليفه الرسول = ديوان امير المؤمنين (عربي) ٩٩
- ٦٢- الأنوار لاعمال الابرار (فقه، عربي) ٩٩
- ٦٣- انيس المجتهدين (اصول فقه، عربي) ١٠٠
- ٦٤- انيس النفوس ومطلع الشمس (كشكول، عربي) ١٠١
- ٦٥- انيس الواعظين (حديث، عربي، فارسي) ١٠٢
- ٦٦- الاوزان والمقادير (عربي) ١٠٢

- ٦٧- بحار الانوار (حديث، عربى) ----- ١٠٣
- ٦٨- بحر الجواهر فى شرح الجواهر = شرح جواهر الكلام (فقه، عربى) ----- ١٠٤
- ٦٩- بدايه الهدايه (فقه، عربى) ----- ١٠٧
- ٧٠- بدائع الافكار = بدائع الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ١٠٨
- ٧١- بدائع الزهور فى وقائع الدهور (تاريخ، عربى) ----- ١٠٩
- ٧٢- بستان الادب (چند دانشى، عربى) ----- ١٠٩
- ٧٣- بشرى الوصول الى اسرار علم الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ١١٠
- ٧٤- بغيه الطالب فى معرفه المفروض والواجب (فقه و عقائد، عربى) ----- ١١٠
- ٧٥- البهجه (فقه منظوم، عربى) ----- ١١١
- ٧٦- البهجه المرضيه = حاشيه على شوارق الالهام (كلام، عربى) ----- ١١١
- ٧٧- البهجه المرضيه فى شرح الالفيه = سيوطى (نحو، عربى) ----- ١١٢
- ٧٨- بيان السعاده فى مقامات العباده (تفسير، عربى) ----- ١١٥
- ٧٩- تأويل الآيات الظاهره فى فضائل العتره الطاهره (تفسير، عربى) ----- ١١٥
- ٨٠- التبصره فى الصرف (صرف، عربى) ----- ١١٦
- ٨١- تبصره المتعلمين (فقه، عربى) ----- ١١٧
- ٨٢- التبيان فى اعراب القرآن = تركيب ابوالبقاء = املاء ما منّ به الرحمن ----- ١١٧
- ٨٣- التبيان فى تفسير القرآن (تفسير، عربى) ----- ١١٨
- ٨٤- التبيان فى شرح زبده الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ١١٨
- ٨٥- تبيان القواعد النحويه فى شرح الهدايه المهديه (نحو، عربى) ----- ١١٩
- ٨٦- تحرير الاحكام الشرعيّه على مذهب الاماميه (فقه، عربى) ----- ١٢٠
- ٨٧- تحرير اقليدس = تحرير اصول الهندسه والحساب (رياضى، عربى) ----- ١٢١
- ٨٨- تحرير اكر (رياضيات، عربى) ----- ١٢٢
- ٨٩- تحرير القواعد المنطقيه فى شرح الشمسيه = شرح شمسيه (منطق، عربى) ----- ١٢٢
- ٩٠- تحفه الاخوان فى تقويه الايمان (تفسير، عربى) ----- ١٢٤
- ٩١- تحفه الجابريه = احاديث جابر (حديث، عربى) ----- ١٢٤
- ٩٢- تحفه الغريب فى الكلام على مغنى اللبيب = حاشيه مغنى اللبيب (نحو، عربى) ----- ١٢٧

- ١٢٨ ----- ٩٣- تحفه المحتاج لشرح المنهاج (فقه، عربى) -----
- ١٢٩ ----- ٩٤- تحفه النبیه فی شرح التنبيه (فقه، عربى) -----
- ١٢٩ ----- ٩٥- تحقيق فى زياره العاشوراء (زيارت، عربى) -----
- ١٣٠ ----- ٩٦- تحقيق الزوراء = شرح الزوراء وشرحه (فلسفه، عربى) -----
- ١٣١ ----- ٩٧- التذکره (نحو، عربى) -----
- ١٣١ ----- ٩٨- تذکره عنوان الشرف (نحو، منطق و قوافى، عربى) -----
- ١٣٢ ----- ٩٩- ترجمه الفصول التصريته (كلام، عربى) -----
- ١٣٣ ----- ١٠٠- تذکره الفقهاء (فقه، عربى) -----
- ١٣٣ ----- ١٠١- التصريح بمضمون التوضيح (نحو، عربى) -----
- ١٣٤ ----- ١٠٢- التطريف على شرح التعريف (صرف، عربى) -----
- ١٣٤ ----- ١٠٣- تظلم الزهراء من اهراق دماء آل العباء (عربى) -----
- ١٣٥ ----- ١٠٤- التعريفات (عربى) -----
- ١٣٥ ----- ١٠٥- التعليقه السجديه (حديث، عربى) -----
- ١٣٦ ----- ١٠٦- تعليم القراء لتدريس الصبيان (ادبيات، عربى) -----
- ١٣٧ ----- ١٠٧- تعليقه منهج المقال (رجال، عربى) -----
- ١٣٧ ----- ١٠٨- تفسير القرآن الكريم (تفسير، عربى) -----
- ١٣٨ ----- ١٠٩- تفسير القرآن = تفسير الجلالين (تفسير، عربى) -----
- ١٣٨ ----- ١١٠- تفسير الفرات الكوفى (تفسير، عربى) -----
- ١٣٩ ----- ١١١- تفسير القرآن الكريم = تفسير القمى (تفسير، عربى) -----
- ١٤٠ ----- ١١٢- تفسير القرآن الكريم = تفسير الملا صدرا (تفسير، عربى) -----
- ١٤٠ ----- ١١٣- التكملة فى شرح التذکره (نجوم، عربى) -----
- ١٤١ ----- ١١٤- تلخيص الشافى = الاستيفاء فى الامامه (امامت، عربى) -----
- ١٤٢ ----- ١١٥- تلخيص صحاح اللغه (لغت، عربى) -----
- ١٤٢ ----- ١١٦- تلخيص الصرف (صرف، عربى) -----
- ١٤٣ ----- ١١٧- تلخيص المقال فى تحقيق احوال الرجال = الرجال الوسيط (رجال، عربى) -----
- ١٤٤ ----- ١١٨- تمرين الطلاب فى صناعه الاعراب = تركيب خالد (نحو، عربى) -----

- ١١٩- التمهيد في شرح قواعد التوحيد (عرفان، عربي) ١٤٤
- ١٢٠- تمهيد القواعد الاصوليه والعربيه (فقه و اصول فقه و نحو، عربي) ١٤٥
- ١٢١- التنبهات على معاني السبع العلويات = شرح قصائد ابن ابي الحديد (عربي) ١٤٦
- ١٢٢- التنقيح الرائع لمختصر الشرايع (فقه، عربي) ١٤٧
- ١٢٣- تنقيح المقاصد الاصوليه في شرح الملخص الحائريه (اصول فقه، عربي) ١٤٨
- ١٢٤- التوحيد (حديث، عربي) ١٤٩
- ١٢٥- التوحيد (حديث، عربي) ١٤٩
- ١٢٦- توشيح التفسير (تفسير، عربي) ١٥٠
- ١٢٧- توضيح التذکره = شرح تذکره نصيريہ (هيأت، عربي) ١٥٠
- ١٢٨- التوضيح في حل غوامض التنقيح (اصول فقه، عربي) ١٥١
- ١٢٩- توضيح المقال في علم الدرايه والرجال (رجال و درايه، عربي) ١٥٢
- ١٣٠- تهافت الفلاسفه (فلسفه و كلام، عربي) ١٥٣
- ١٣١- تهذيب الاحكام (حديث، عربي) ١٥٣
- ١٣٢- تهذيب المنطق (منطق، عربي) ١٥٦
- ١٣٣- تهذيب الوصول الى علم الاصول (اصول فقه، عربي) ١٥٦
- ١٣٤- ثواب الاعمال وعقاب الاعمال (حديث، عربي) ١٥٧
- ١٣٥- جامع الاخبار = معارج اليقين (حديث، عربي) ١٥٧
- ١٣٦- جامع الاسرار ومنبع الانوار (عرفان، عربي) ١٥٨
- ١٣٧- جامع الدقائق = شرح غزه المنطق (منطق، عربي) ١٥٨
- ١٣٨- الجامع للشرائع = جامع الشرائع (فقه، عربي) ١٥٩
- ١٣٩- جامع العبائر = جامع العبارات (فقه، عربي) ١٥٩
- ١٤٠- جامع العبارات = جامع العبائر (فقه، عربي) ١٦٠
- ١٤١- جامع الغرر في فقه الاثمه الاثنا عشر (فقه، عربي) ١٦١
- ١٤٢- جامع المقاصد في شرح القواعد (فقه، عربي) ١٦٢
- ١٤٣- الجبر و المقابله = رساله في ... (عربي) ١٦٣
- ١٤٤- الجعفرية (فقه، عربي) ١٦٣

- ۱۴۵- جنه الامان الواقيه وجنه الايمان الباقيه = مصباح كفعمى (دعا، عربى) ----- ۱۶۴
- ۱۴۶- الجنه الواقيه والجنه الباقيه (دعا، عربى) ----- ۱۶۵
- ۱۴۷- جنگ نظم و نثر (عربى) ----- ۱۶۶
- ۱۴۸- جنگ (عربى) ----- ۱۶۶
- ۱۴۹- جنگ (عربى) ----- ۱۶۷
- ۱۵۰- جنگ حديث (عربى) ----- ۱۶۷
- ۱۵۱- جنگ (عربى) ----- ۱۶۸
- ۱۵۲- جنگ (آيات و روايات) (عربى) ----- ۱۶۸
- ۱۵۳- جنگ مرآتى (عربى) ----- ۱۶۹
- ۱۵۴- جنگ مرآتى (عربى) ----- ۱۶۹
- ۱۵۵- جنگ اشعار (عربى) ----- ۱۶۹
- ۱۵۶- جنگ (عربى) ----- ۱۶۹
- ۱۵۷- جنگ (عربى) ----- ۱۷۰
- ۱۵۸- جنگ حديث (عربى) ----- ۱۷۰
- ۱۵۹- جنگ (عربى) ----- ۱۷۰
- ۱۶۰- جوامع الجامع (تفسير، عربى) ----- ۱۷۱
- ۱۶۱- جوامع الرسائل فى تحقيق مسائل الفروع والاصول بالدلائل (فقه، عربى) ----- ۱۷۲
- ۱۶۲- الجواهر السننيه فى الاحاديث القدسيه (حديث، عربى) ----- ۱۷۳
- ۱۶۳- جواهر الكلام فى شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ۱۷۳
- ۱۶۴- جواهر النضيد فى شرح منطق التجريد (منطق، عربى) ----- ۱۷۴
- ۱۶۵- چهل حديث در امامت = اربعين (حديث، عربى و فارسى) ----- ۱۷۵
- ۱۶۶- حاشيه ارشاد الادهان (فقه، عربى) ----- ۱۷۵
- ۱۶۷- حاشيه الاسفار = الحاشيه على الحكمة المتعاليه (فلسفه، عربى) ----- ۱۷۶
- ۱۶۸- حاشيه انوار التنزيل = حاشيه تفسير البيضاوى (تفسير، عربى) ----- ۱۷۷
- ۱۶۹- حاشيه انوار التنزيل = حاشيه تفسير البيضاوى (تفسير، عربى) ----- ۱۷۷
- ۱۷۰- حاشيه انوار التنزيل (تفسير، عربى) ----- ۱۷۸

- ١٧١- حاشيه انوار التنزيل (تفسير، عربى) ١٧٩
- ١٧٢- حاشيه انوار التنزيل (تفسير، عربى) ١٧٩
- ١٧٣- حاشيه البهجه المرضيه (نحو، عربى) ١٨٠
- ١٧٤- حاشيه تحرير القواعد المنطقيه فى شرح الشمسيه (منطق، عربى) ١٨٠
- ١٧٥- حاشيه تحرير القواعد = حاشيه شرح شمسيه (منطق، عربى) ١٨١
- ١٧٦- حاشيه تحرير القواعد المنطقيه (منطق، عربى) ١٨٢
- ١٧٧- حاشيه تهذيب الاحكام شيخ طوسى (حديث، عربى) ١٨٥
- ١٧٨- حاشيه تهذيب المنطق (منطق، عربى) ١٨٥
- ١٧٩- حاشيه تهذيب المنطق (منطق، عربى) ١٨٦
- ١٨٠- حاشيه على حاشيه تحرير القواعد (منطق، عربى) ١٨٧
- ١٨١- حاشيه حاشيه تحرير القواعد المنطقيه (منطق، عربى) ١٨٨
- ١٨٢- حاشيه حاشيه تهذيب المنطق (منطق، عربى) ١٨٩
- ١٨٣- حاشيه على حاشيه القديمه على شرح التجريد الجديد (كلام، عربى) ١٩٠
- ١٨٤- حاشيه حاشيه الدوائى القديمه على شرح التجريد (كلام، عربى) ١٩٠
- ١٨٥- حاشيه حاشيه شرح الجديد للتجريد (كلام، عربى) ١٩١
- ١٨٦- حاشيه حاشيه شرح التجريد (كلام، عربى) ١٩١
- ١٨٧- حاشيه حاشيه شرح الكافيه (نحو، عربى) ١٩٢
- ١٨٨- حاشيه حاشيه شرح المطالع (منطق، عربى) ١٩٣
- ١٨٩- حاشيه حاشيه مختصر شرح التلخيص (عربى) ١٩٤
- ١٩٠- حاشيه حاشيه المختصر المعانى (بلاغت، عربى) ١٩٤
- ١٩١- حاشيه خلاصه الحساب (عربى) ١٩٥
- ١٩٢- حاشيه الروضه البهيه = حاشيه شرح لمعه (فقه، عربى) ١٩٦
- ١٩٣- حاشيه الروضه البهيه = الحاشيه على شرح اللعه (فقه، عربى) ١٩٧
- ١٩٤- حاشيه الروضه البهيه = الحاشيه على شرح اللعه (فقه، عربى) ١٩٧
- ١٩٥- حاشيه الروضه البهيه (فقه، عربى) ١٩٨
- ١٩٦- حاشيه الروضه البهيه (فقه، عربى) ١٩٨

- ١٩٧- حاشيه شرح الاشارات والتنبهات (فلسفه، عربى) ١٩٩
- ١٩٨- الحاشيه على شرح الاشارات (فلسفه، عربى) ١٩٩
- ١٩٩- حاشيه شرح تجريد العقائد (كلام، عربى) ٢٠٠
- ٢٠٠- حاشيه شرح التجريد (كلام، عربى) ٢٠١
- ٢٠١- الحاشيه على الشرح الجديد على التجريد (كلام، عربى) ٢٠١
- ٢٠٢- حاشيه شرح التجريد (كلام، عربى) ٢٠٢
- ٢٠٣- حاشيه على شرح التجريد (حاشيه قديم) (كلام، عربى) ٢٠٣
- ٢٠٤- حاشيه شرح تجريد الاعتقاد (كلام، عربى) ٢٠٤
- ٢٠٥- حاشيه شرح التجريد الجديد (كلام، عربى) ٢٠٤
- ٢٠٦- الحاشيه الجديده على شرح التجريد الجديد (كلام، عربى) ٢٠٥
- ٢٠٧- الحاشيه على شرح التجريد وعلى الحاشيه القديمه (كلام، عربى) ٢٠٦
- ٢٠٨- الحاشيه على شرح التجريد القديم (كلام، عربى) ٢٠٦
- ٢٠٩- حاشيه شرح حكمه العين (فلسفه، عربى) ٢٠٧
- ٢١٠- حاشيه شرح حكمه العين (فلسفه، عربى) ٢٠٨
- ٢١١- حاشيه شرح العقائد العضديه = الخانقاوى (كلام، عربى) ٢٠٨
- ٢١٢- حاشيه شرح العقائد النسفيه (كلام، عربى) ٢٠٩
- ٢١٣- حاشيه شرح الكافيه (نحو، عربى) ٢١٠
- ٢١٤- حاشيه شرح الكافيه = حاشيه شرح الجامى (نحو، عربى) ٢١٠
- ٢١٥- حاشيه شرح الكافيه (نحو، عربى) ٢١١
- ٢١٦- حاشيه شرح العضدى على مختصر ابن الحاجب (اصول فقه، عربى) ٢١٢
- ٢١٧- حاشيه شرح مختصر الاصول = شرح شرح مختصر الاصول (اصول فقه، عربى) ٢١٢
- ٢١٨- حاشيه شرح مختصر الاصول (اصول فقه، عربى) ٢١٣
- ٢١٩- حاشيه شرح المطالع = حاشيه لوازم الاسرار (منطق، عربى) ٢١٤
- ٢٢٠- حاشيه شرح المطالع (منطق، عربى) ٢١٥
- ٢٢١- حاشيه شرح المعانى والبيان (معانى بيان، عربى) ٢١٦
- ٢٢٢- حاشيه شرح الملخص فى الهيئه (نجوم، عربى) ٢١٧

- ۲۱۸ ۲۲۳- حاشیه شرح منهاج الطالبین (فقه، عربی).
- ۲۱۸ ۲۲۴- حاشیه علی شرح منهاج الوصول الی علم الاصول (اصول فقه، عربی).
- ۲۱۹ ۲۲۵- حاشیه شرح منهج الوصول الی تخريج الفصول (فقه، عربی).
- ۲۲۰ ۲۲۶- الحاشیه علی شرح المواقف (کلام، عربی).
- ۲۲۰ ۲۲۷- حاشیه شرح هدايه الحكمة (فلسفه، عربی).
- ۲۲۱ ۲۲۸- حاشیه شرائع الاسلام (فقه، عربی).
- ۲۲۲ ۲۲۹- حاشیه الشفاء (فلسفه، عربی).
- ۲۲۲ ۲۳۰- حاشیه الصرف (صرف، عربی).
- ۲۲۳ ۲۳۱- حاشیه عدہ الاصول = حاشیه خلیلیه (اصول فقه، عربی).
- ۲۲۴ ۲۳۲- حاشیه عین الیقین (فلسفه، عربی).
- ۲۲۵ ۲۳۳- حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه، عربی).
- ۲۲۵ ۲۳۴- حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه، عربی).
- ۲۲۶ ۲۳۵- حاشیه علی فرائد الاصول (اصول فقه، عربی).
- ۲۲۶ ۲۳۶- حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه، عربی).
- ۲۲۷ ۲۳۷- حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه، عربی).
- ۲۲۸ ۲۳۸- حاشیه الفوائد الضیائیه = حاشیه شرح الجامی (نحو، عربی).
- ۲۲۸ ۲۳۹- حاشیه الفوائد الضیائیه = حاشیه شرح الجامی (نحو، عربی).
- ۲۲۹ ۲۴۰- حاشیه الفوائد الضیائیه (نحو، عربی).
- ۲۳۰ ۲۴۱- حاشیه الفوائد الضیائیه = حاشیه شرح الجامی (نحو، عربی).
- ۲۳۱ ۲۴۲- حاشیه یکی از کتاب های فلسفی (کلام و فلسفه، عربی).
- ۲۳۱ ۲۴۳- حاشیه الکافی (حدیث، عربی).
- ۲۳۲ ۲۴۴- حاشیه الکشاف (تفسیر، عربی).
- ۲۳۳ ۲۴۵- حاشیه المختصر (معانی بیان، عربی).
- ۲۳۴ ۲۴۶- حاشیه المختصر (معانی بیان، عربی).
- ۲۳۵ ۲۴۷- حاشیه مختصر منتهی السؤل والامل (اصول فقه، عربی).
- ۲۳۵ ۲۴۸- حاشیه المختصر النافع (فقه، عربی).

- ٢٤٩- حاشيه مدارك الاحكام (فقه، عربى) ----- ٢٣٦
- ٢٥٠- حاشيه المطول (معانى بيان، عربى) ----- ٢٣٦
- ٢٥١- حاشيه المطول (معانى بيان، عربى) ----- ٢٣٧
- ٢٥٢- حاشيه المطول (معانى بيان، عربى) ----- ٢٣٨
- ٢٥٣- حاشيه معالم الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ٢٣٨
- ٢٥٤- حاشيه معالم الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ٢٣٩
- ٢٥٥- حاشيه معالم الاصول = جواهر الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ٢٤٠
- ٢٥٦- الحاشيه على معالم الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ٢٤٠
- ٢٥٧- حاشيه معالم الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ٢٤٢
- ٢٥٨- حاشيه الورقات (اصول فقه، عربى) ----- ٢٤٢
- ٢٥٩- الحبل المتين فى احكام الدين (فقه، عربى) ----- ٢٤٣
- ٢٦٠- الحج (فقه، عربى) ----- ٢٤٣
- ٢٦١- الحدائق الناضره فى احكام العتره الطاهره (فقه، عربى) ----- ٢٤٤
- ٢٦٢- الحدائق النديه فى شرح الفوائد الصمديه = شرح الصمديه (نحو، عربى) ----- ٢٤٥
- ٢٦٣- حديث قدسى = جهل سوره (حديث، عربى) ----- ٢٤٦
- ٢٦٤- حديقته المؤمنين = شرح صغير (فقه، عربى) ----- ٢٤٦
- ٢٦٥- حرز الأمانى و وجه التّهانى = الشاطبيه = منطومه... (تجويد، عربى) ----- ٢٤٧
- ٢٦٦- الحقائق (اخلاق، عربى) ----- ٢٤٩
- ٢٦٧- حق المبين فى تصويب رأى المجتهدين وتخطئه الاخباريين ----- ٢٥٠
- ٢٦٨- الحكمة المتعاليه فى الأسفار الأربعة العقلية (فلسفه، عربى) ----- ٢٥٠
- ٢٦٩- حليه الكميت (ادب، عربى) ----- ٢٥١
- ٢٧٠- حلّ مشكلات الاشارات = شرح الاشارات (فلسفه، عربى) ----- ٢٥٢
- ٢٧١- حلّ الموجز (طب، عربى) ----- ٢٥٢
- ٢٧٢- الحليه اللامعه للبهجه المرضيه = حاشيه سيوطى (نحو، عربى) ----- ٢٥٢
- ٢٧٣- الحماسه (ادب، عربى) ----- ٢٥٤
- ٢٧٤- الحماسه (ممکن است نام ديگرى داشته باشد) (ادب، عربى) ----- ٢٥٥

- ٢٥٥ ----- ٢٧٥- الحوزات والروضات (دعا، عربى)
- ٢٥٦ ----- ٢٧٦- حياه الارواح (كلام، عربى)
- ٢٥٦ ----- ٢٧٧- حياه الحيوان (عربى)
- ٢٥٧ ----- ٢٧٨- خريده العجائب وفريده الغرائب (جغرافيا، عربى)
- ٢٥٨ ----- ٢٧٩- الخصائص الحسينيه (عربى)
- ٢٥٩ ----- ٢٨٠- الخصال (حديث، عربى)
- ٢٥٩ ----- ٢٨١- خلاصه الافكار (دعا، عربى)
- ٢٦٠ ----- ٢٨٢- خلاصه الاقوال فى معرفه الرجال (رجال، عربى)
- ٢٦١ ----- ٢٨٣- خلاصه الحساب (رياضيات، عربى)
- ٢٦٢ ----- ٢٨٤- الخلاف فى الاحكام = مسائل الخلاف (فقه، عربى)
- ٢٦٣ ----- ٢٨٥- خلق الكافر = حكمه خلق الكافر (كلام، عربى)
- ٢٦٣ ----- ٢٨٦- خواص السور والأدعيه (علوم قرآن، عربى)
- ٢٦٤ ----- ٢٨٧- خواص القرآن (علوم قرآن، عربى)
- ٢٦٥ ----- ٢٨٨- الدرر الباهره فى تصوير المعرفه الممكنه فى حق الله سبحانه (عرفان، عربى)
- ٢٦٥ ----- ٢٨٩- دره التأويل فى متشابه التنزيل (علوم قرآن، عربى)
- ٢٦٦ ----- ٢٩٠- درّه التنزيل و غزّه التأويل فى التفسير والتأويل (علوم قرآن، عربى)
- ٢٦٧ ----- ٢٩١- الدرّه المنظومه = الدرّه الغرويه (فقه، عربى)
- ٢٦٨ ----- ٢٩٢- دُرر غرويه منثورات فى المقامات النجفيه (اصول فقه، عربى)
- ٢٦٨ ----- ٢٩٣- الدرر المنثور من الخبر المأثور وغير المأثور (عربى)
- ٢٦٩ ----- ٢٩٤- الدُرر النجفيه من الملتقطات اليوسفيّه (فقه، عربى)
- ٢٧٠ ----- ٢٩٥- الدّروس الشرعيّه فى فقه الاماميه (فقه، عربى)
- ٢٧٠ ----- ٢٩٦- دعا = كتاب دعا (دعا، عربى)
- ٢٧١ ----- ٢٩٧- دعا = كتاب دعا (دعا، عربى)
- ٢٧١ ----- ٢٩٨- دعا = كتاب دعا (دعا، عربى)
- ٢٧٢ ----- ٢٩٩- دعا = كتاب دعا (دعا، عربى)
- ٢٧٢ ----- ٣٠٠- دعا = كتاب دعا (دعا، عربى)

- ٢٧٣ ٣٠١- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٣ ٣٠٢- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٤ ٣٠٣- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٤ ٣٠٤- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٥ ٣٠٥- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٥ ٣٠٦- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٦ ٣٠٧- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٦ ٣٠٨- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٧ ٣٠٩- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٧ ٣١٠- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٨ ٣١١- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٨ ٣١٢- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٩ ٣١٣- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٧٩ ٣١٤- دعا = كتاب دعا (دعا، عربي)
- ٢٨٠ ٣١٥- دلائل الاحكام في شرح شرائع الاسلام (فقه، عربي)
- ٢٨٠ ٣١٦- دلائل الخيرات وشوارق الانوار في ذكر الصلاه على النبي المختار
- ٢٨١ ٣١٧- دوازه امام = صلواتيه (دعا، عربي)
- ٢٨٢ ٣١٨- ديوان (عربي)
- ٢٨٢ ٣١٩- ديوان امرء القيس = ديوان مجنون عامري (عربي)
- ٢٨٣ ٣٢٠- ديوان امير المؤمنين عليه السلام = انوار العقول (عربي)
- ٢٨٤ ٣٢١- ديوان البختری (عربي)
- ٢٨٤ ٣٢٢- ديوان السبیتی (عربي)
- ٢٨٤ ٣٢٣- ديوان الشيخ صفی الدين الحلی (عربي)
- ٢٨٤ ٣٢٤- ديوان عبدالصمد بن بابک (عربي)
- ٢٨٧ ٣٢٥- ديوان مجنون وليلى العامريه = اخبار المجنون واشعاره (عربي)
- ٢٨٨ ٣٢٦- ذخيره المعاد في شرح الارشاد (فقه، عربي)

- ٢٨٩ ٣٢٧- ذرائع الاحلام الى اسرار شرائع الاسلام (عربي).
- ٢٨٩ ٣٢٨- الذريعة الى مكارم الشريعة = الذريعة الى اخلاق الشريعة (اخلاق، عربي).
- ٢٩٠ ٣٢٩- ذكرى الشيعة في احكام الشريعة (فقه، عربي).
- ٢٩١ ٣٣٠- الذهب المسكوك في اللباس المشكوك (فقه، عربي).
- ٢٩٢ ٣٣١- ذيل الحواشي ولوعه الشاكي (ادب، عربي).
- ٢٩٢ ٣٣٢- ربيع الابرار (دعا و زيارت، عربي).
- ٢٩٣ ٣٣٣- الرحيق (بديع، عربي).
- ٢٩٤ ٣٣٤- الرد على الشيخية (كلام، عربي).
- ٢٩٤ ٣٣٥- الرسائل العشره = تقريرات درس الآخوند الخراساني (فقه و اصول فقه، عربي).
- ٢٩٤ ٣٣٦- الرسالة المحمدية في احكام الميراث الابدية = المحمدية = الارث.
- ٢٩٧ ٣٣٧- رساله وافييه و نبذه كافييه = الوافييه = رساله عمليه (فقه، عربي).
- ٢٩٨ ٣٣٨- رضوان الآملين في حاشيه القوانين (اصول فقه، عربي).
- ٢٩٩ ٣٣٩- الرضية الحسينيه في شرح العريضة المهدييه (كلام، عربي).
- ٢٩٩ ٣٤٠- الروضة البهيه في شرح اللمعه دمشقيه = شرح اللمعه (فقه، عربي).
- ٣٠٤ ٣٤١- روضه العطر (طب، عربي).
- ٣٠٥ ٣٤٢- روضه المتقين في شرح اخبار الائمه المعصومي ن = شرح الفقيه.
- ٣٠٦ ٣٤٣- روضه الواعظين وبصيره المتعظين (حديث، عربي).
- ٣٠٦ ٣٤٤- روض الجنان في شرح ارشاد الازهان (فقه، عربي).
- ٣٠٧ ٣٤٥- رياض السالكين في شرح صحيفه سيد الساجدين = شرح الصحيفه.
- ٣٠٨ ٣٤٦- رياض المسائل = شرح كبير (فقه، عربي).
- ٣١١ ٣٤٧- الزبد = الفيه في الفقه (فقه، عربي).
- ٣١٣ ٣٤٨- زبده الاصول (اصول فقه، عربي).
- ٣١٤ ٣٤٩- زبده البيان في براهين احكام القرآن = آيات الاحكام (تفسير و فقه، عربي).
- ٣١٤ ٣٥٠- زبده الدعوات والزيارات (دعا، عربي).
- ٣١٤ ٣٥١- الزبده في شرح قصيده البرده = شرح قصيده البرده (عربي).
- ٣١٧ ٣٥٢- الزكاه = كتاب الزكاه = ودائع النبوه (فقه، عربي).

- ٣١٧ ----- ٣٥٣- زهر الربيع فى الطرائف والملح والمقال البديع (عربى) -----
- ٣١٨ ----- ٣٥٤- زياره الجامعه الكبيره (عربى) -----
- ٣١٨ ----- ٣٥٥- زيغ الخافانى فى تكميل الزيغ الايلخانى (نجوم، عربى) -----
- ٣١٩ ----- ٣٥٦- السز المصون فى شرح رساله بيون = شرح رساله بيون (كيمياء، عربى) -----
- ٣٢٠ ----- ٣٥٧- سبيل الجنه (اصول فقه، عربى) -----
- ٣٢٠ ----- ٣٥٨- سفينه التجاه (كلام، عربى) -----
- ٣٢١ ----- ٣٥٩- الشافيه (صرف، عربى) -----
- ٣٢٢ ----- ٣٦٠- شرائع الاسلام (فقه، عربى) -----
- ٣٢٥ ----- ٣٦١- شرح ارشاد الادهان (فقه، عربى) -----
- ٣٢٦ ----- ٣٦٢- شرح الاسباب والعلامات (طب، عربى) -----
- ٣٢٧ ----- ٣٦٣- شرح الاعتقادات للصدوق (عربى) -----
- ٣٢٨ ----- ٣٦٤- شرح الفيه ابن مالك = شرح الفيه ابن عقيل (نحو، عربى) -----
- ٣٣٠ ----- ٣٦٥- شرح الفيه ابن مالك = شرح الفيه ابن ناظم (نحو، عربى) -----
- ٣٣١ ----- ٣٦٦- شرح انموذج (نحو، عربى) -----
- ٣٣٢ ----- ٣٦٧- شرح ايساغوجى (منطق، عربى) -----
- ٣٣٣ ----- ٣٦٨- شرح الباب الحادى عشر (كلام، عربى) -----
- ٣٣٤ ----- ٣٦٩- شرح تجريد الاصول (اصول فقه، عربى) -----
- ٣٣٥ ----- ٣٧٠- شرح تجريد الكلام = شرح جديد (كلام، عربى) -----
- ٣٣٧ ----- ٣٧١- شرح التذكره النصيريه (هيات، عربى) -----
- ٣٣٨ ----- ٣٧٢- شرح التذكره النصيريه (هيات، عربى) -----
- ٣٣٩ ----- ٣٧٣- شرح التصريف (صرف، عربى) -----
- ٣٤٠ ----- ٣٧٤- شرح التصريف (صرف، عربى) -----
- ٣٤٠ ----- ٣٧٥- شرح توحيد الصدوق (حديث، عربى) -----
- ٣٤١ ----- ٣٧٦- شرح تهذيب المنطق (منطق، عربى) -----
- ٣٤٢ ----- ٣٧٧- شرح الجعفرىه (فقه، عربى) -----
- ٣٤٢ ----- ٣٧٨- شرح جمع الجوامع (اصول فقه، عربى) -----

- ٣٧٩- شرح الحاوى (فقه، عربى) ----- ٣٤٣
- ٣٨٠- شرح حكمه الاشراف (فلسفه، عربى) ----- ٣٤٤
- ٣٨١- شرح حكمه العين (فلسفه، عربى) ----- ٣٤٤
- ٣٨٢- شرح الخطبه الطنجه (حديث، عربى) ----- ٣٤٥
- ٣٨٣- شرح خلاصه الحساب (عربى) ----- ٣٤٦
- ٣٨٤- شرح دعاء الصباح (دعا، عربى) ----- ٣٤٧
- ٣٨٥- شرح ديوان المتنبى (عربى) ----- ٣٤٧
- ٣٨٦- شرح ديوان المتنبى (عربى) ----- ٣٤٨
- ٣٨٧- شرح «الروضه البهيه فى شرح المعه الدمشقيه (فقه، عربى) ----- ٣٤٩
- ٣٨٨- شرح زبده الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ٣٤٩
- ٣٨٩- شرح الزياره الجامعه الكبيره (عربى) ----- ٣٥٠
- ٣٩٠- شرح الشافيه = شرح نظام (صرف، عربى) ----- ٣٥١
- ٣٩١- شرح الشافيه (صرف، عربى) ----- ٣٥٢
- ٣٩٢- شرح الشافيه (صرف، عربى) ----- ٣٥٣
- ٣٩٣- شرح الشافيه (صرف، عربى) ----- ٣٥٣
- ٣٩٤- شرح الشافيه (صرف، عربى) ----- ٣٥٤
- ٣٩٥- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٥٥
- ٣٩٦- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٥٥
- ٣٩٧- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٥٥
- ٣٩٨- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٥٧
- ٣٩٩- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٥٨
- ٤٠٠- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٥٨
- ٤٠١- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٥٩
- ٤٠٢- شرح الشرائع (فقه، عربى) ----- ٣٥٩
- ٤٠٣- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٣٦٠
- ٤٠٤- شرح شرح الاشارات (فلسفه، عربى) ----- ٣٦١

- ٤٠٥- شرح شرح مختصر الحاجبي (اصول فقه، عربي) - - - - - ٣٦١
- ٤٠٦- شرح شرح عوامل الجرجاني (نحو، عربي) - - - - - ٣٦١
- ٤٠٧- شرح الشمسيه (منطق، عربي) - - - - - ٣٦٢
- ٤٠٨- شرح شواهد مغنى اللبيب = فتح الغريب (ادبيات، عربي) - - - - - ٣٦٣
- ٤٠٩- شرح العرشييه (فلسفه، عربي) - - - - - ٣٦٣
- ٤١٠- شرح عقائد النسفي (كلام، عربي) - - - - - ٣٦٤
- ٤١١- شرح العوامل (نحو، عربي) - - - - - ٣٦٥
- ٤١٢- شرح عوامل المائه (نحو، عربي) - - - - - ٣٦٥
- ٤١٣- شرح فرائض السجاوندى (فقه، عربي) - - - - - ٣٦٦
- ٤١٤- شرح فصوص الحكم (عرفان، عربي) - - - - - ٣٦٦
- ٤١٥- شرح الفصول للبقراط (طب، عربي) - - - - - ٣٦٧
- ٤١٦- شرح الفصول النصيرييه (كلام، عربي) - - - - - ٣٦٧
- ٤١٧- شرح الفوائد الحكميه (فلسفه، عربي) - - - - - ٣٦٨
- ٤١٨- شرح الفوائد الصمديه (نحو، عربي) - - - - - ٣٦٩
- ٤١٩- شرح الفوائد الغيائيه (معانى بيان، عربي) - - - - - ٣٧٠
- ٤٢٠- شرح القوائد السبعه (عربي) - - - - - ٣٧٠
- ٤٢١- شرح القصيده للحميرى = الموجّه الكوثريه (عربي) - - - - - ٣٧١
- ٤٢٢- شرح قصيده البرده (عربي) - - - - - ٣٧١
- ٤٢٣- شرح قصيده البرده (عربي) - - - - - ٣٧٢
- ٤٢٤- شرح قطر الندى وبل الصدى (نحو، عربي) - - - - - ٣٧٢
- ٤٢٥- شرح قواعد الاحكام (فقه، عربي) - - - - - ٣٧٣
- ٤٢٦- شرح الكافي = شرح اصول الكافي (حديث، عربي) - - - - - ٣٧٤
- ٤٢٧- شرح الكافي (الاصول) (حديث، عربي) - - - - - ٣٧٥
- ٤٢٨- شرح الكافي (حديث، عربي) - - - - - ٣٧٥
- ٤٢٩- شرح الكافيه (نحو، عربي) - - - - - ٣٧٧
- ٤٣٠- شرح الكافيه (نحو، عربي) - - - - - ٣٧٧

- ٣٧٨ ٤٣١- شرح الكافيه = الموشح في شرح الكافيه (نحو، عربي).
- ٣٧٩ ٤٣٢- شرح الكافيه الهنديه (نحو، عربي).
- ٣٨٠ ٤٣٣- شرح اللباب في النحو (نحو، عربي).
- ٣٨٠ ٤٣٤- شرح اللباب (نحو، عربي).
- ٣٨١ ٤٣٥- شرح اللمعه دمشقيه = التحفه الرضويه (فقه، عربي).
- ٣٨٢ ٤٣٦- شرح مختصر الاصول (اصول فقه، عربي).
- ٣٨٣ ٤٣٧- شرح المشاعر (فلسفه، عربي).
- ٣٨٣ ٤٣٨- شرح المغنى في النحو (نحو، عربي).
- ٣٨٤ ٤٣٩- شرح المعلقات السبع (عربي).
- ٣٨٥ ٤٤٠- شرح المعلقات = شرح القوائد السبعه (عربي).
- ٣٨٥ ٤٤١- شرح مفتاح العلوم (معاني بيان، بلاغت، عربي).
- ٣٨٦ ٤٤٢- شرح مقاصد الطالبين في علم اصول الدين (كلام، عربي).
- ٣٨٧ ٤٤٣- شرح المقدمه الحضرميه (فقه، عربي).
- ٣٨٨ ٤٤٤- شرح مقدمه الوافيه (نحو، عربي).
- ٣٨٨ ٤٤٥- شرح الملخص جغمي ني = شرح الجعمي ني (هيات، عربي).
- ٣٨٩ ٤٤٦- شرح منتهى السؤل والامل في علمي الاصول والجدل (اصول فقه، عربي).
- ٣٩٠ ٤٤٧- شرح منهاج الطالبين (فقه، عربي).
- ٣٩٠ ٤٤٨- شرح منهاج الوصول الى علم الاصول (اصول فقه، عربي).
- ٣٩١ ٤٤٩- شرح موجز القانون = شرح نفيسي (طب، عربي).
- ٣٩٢ ٤٥٠- شرح نظم البرهان (عقائد، عربي).
- ٣٩٢ ٤٥١- شرح نهج البلاغه = شرح صغير = شرح وسيط (حديث، عربي).
- ٣٩٣ ٤٥٢- شرح نهج البلاغه (حديث، عربي).
- ٣٩٤ ٤٥٣- شرح الوافيه (اصول فقه، عربي).
- ٣٩٤ ٤٥٤- شرح الوافيه (اصول فقه، عربي).
- ٣٩٥ ٤٥٥- شرح هدايه الحكمه = شرح هدايه المنطق (منطق، عربي).
- ٣٩٥ ٤٥٦- شرح هدايه الحكمه (فلسفه، عربي).

- ٣٩٧ ٤٥٧- شرح هدايه الحكمة (فلسفه، عربى).
- ٣٩٩ ٤٥٨- شروط الجمعة واركائها وصلاتها وخطبتها = صلاه الجمعة (فقه، عربى).
- ٤٠٠ ٤٥٩- الشفاء (فلسفه، عربى).
- ٤٠١ ٤٦٠- شفاء الأَسقام ودواء الألام (طب، عربى).
- ٤٠١ ٤٦١- شمسيه الحساب (عربى).
- ٤٠٢ ٤٦٢- شوارع الهدايه فى شرح الكفايه (فقه، عربى).
- ٤٠٣ ٤٦٣- شوارق الالهام فى شرح تجريد الكلام (كلام، عربى).
- ٤٠٤ ٤٦٤- شواهد التذكرة فى ايضاح المسائل النحويه (نحو، عربى).
- ٤٠٤ ٤٦٥- الشواهد الربوبيه فى المناهج السلوكيه (فلسفه، عربى).
- ٤٠٥ ٤٦٦- الشهادات (فقه، عربى).
- ٤٠٥ ٤٦٧- الصحاب (حديث، عربى).
- ٤٠٦ ٤٦٨- الصافى (تفسير، عربى).
- ٤٠٧ ٤٦٩- صحاح اللغه (لغت، عربى).
- ٤٠٨ ٤٧٠- الصحيفه التجاديه (دعا، عربى).
- ٤١٤ ٤٧١- صحيفه الشعر (عربى).
- ٤١٤ ٤٧٢- الصحيفه العلويه والتحفه المرتضويه (دعا، عربى).
- ٤١٥ ٤٧٣- الصواعق المحرقه (حديث، عربى).
- ٤١٦ ٤٧٤- الصوم = رساله فى الصوم (فقه، عربى).
- ٤١٦ ٤٧٥- ضوء المصباح (نحو، عربى).
- ٤١٧ ٤٧٦- ضوابط الاصول (اصول فقه، عربى).
- ٤١٨ ٤٧٧- الضياء اللامع فى شرح جمع الجوامع (اصول فقه، عربى).
- ٤١٩ ٤٧٨- طب الاثمه (حديث، طب عربى).
- ٤١٩ ٤٧٩- طرائف الحكمة وابدائع المعرفه (حديث، عربى).
- ٤٢٠ ٤٨٠- طريق النجاه (عرفان، عربى).
- ٤٢١ ٤٨١- الطهاره = كتاب الطهاره (فقه، عربى).
- ٤٢١ ٤٨٢- الطهاره = كتاب الطهاره (فقه، عربى).

- ٤٨٣- عجائب المخلوقات وغرائب الموجودات (عربي) ٤٢١
- ٤٨٤- عجاله المحتاج الى توجيه المنهاج (فقه، عربي) ٤٢٢
- ٤٨٥- عده الداعي ونجاح الساعي (دعا و حديث، عربي) ٤٢٣
- ٤٨٦- عروه الوثقى (اصول فقه، عربي) ٤٢٥
- ٤٨٧- عروه الوثقى = مجله (عربي) ٤٢٦
- ٤٨٨- العزى فى التصريف = التصريف (صرف، عربي) ٤٢٧
- ٤٨٩- العقيدة الوحيدة = الارجوزه الوحيدة (كلام، عربي) ٤٢٧
- ٤٩٠- علل الشرائع والاحكام (حديث، عربي) ٤٢٨
- ٤٩١- العمده الالهيه على الزبده البهائيه = شرح زبده الاصول (اصول فقه، عربي) ٤٣٠
- ٤٩٢- عنوان الشرف (شامل چند علم: فقه، نحو، عروض و عربي) ٤٣١
- ٤٩٣- عوالم العلوم والمعارف (حديث، عربي) ٤٣١
- ٤٩٤- عوالى اللغالى فى الاحاديث الدينيه (حديث، عربي) ٤٣٢
- ٤٩٥- العوامل (نحو، عربي) ٤٣٣
- ٤٩٦- عين الاصول (اصول فقه، عربي) ٤٣٤
- ٤٩٧- عيون اخبار الرضا عليه السلام (حديث، عربي) ٤٣٤
- ٤٩٨- عيون الوصول الى علم الاصول (اصول فقه، عربي) ٤٣٦
- ٤٩٩- غايه الآمال = حاشيه مكاسب (فقه، عربي) ٤٣٦
- ٥٠٠- غايه التحقيق (نحو، عربي) ٤٣٧
- ٥٠١- غايه القصوى (اصول فقه، عربي) ٤٣٨
- ٥٠٢- غايه المأمول فى شرح زبده الاصول = شرح الزبده (اصول فقه، عربي) ٤٣٨
- ٥٠٣- غايه المرام فى شرح شرائع الاسلام (فقه، عربي) ٤٣٩
- ٥٠٤- غرائب القرآن وورغائب الفرقان = تفسير نيشابورى (تفسير، عربي) ٤٤٠
- ٥٠٥- غرر الفرائد ودرر القلائد = امالى السيد المرتضى (عربي) ٤٤٠
- ٥٠٦- غريب القرآن = نزهه القلوب (علوم قرآن، عربي) ٤٤١
- ٥٠٧- الغصب واللقطه (فقه، عربي) ٤٤٢
- ٥٠٨- الغناء = رساله فى الغناء (فقه، عربي) ٤٤٣

- ٤٤٣ ٥٠٩- غنائم الأيام فيما يتعلق بالحلال والحرام (فقه، عربي).
- ٤٤٤ ٥١٠- الفتوحات المكيه في معرفه اسرار المالكيه والملكيه (عرفان، عربي).
- ٤٤٥ ٥١١- الفرائد الأثيره (اصول فقه، عربي).
- ٤٤٥ ٥١٢- فرائد الاصول = الرسائل (اصول فقه، عربي).
- ٤٤٦ ٥١٣- الفرائد البهيتيه في شرح الفوائد الصمدييه = شرح الصمدييه (نحو، عربي).
- ٤٤٧ ٥١٤- فرائد الفوائد في شرح الفرائض (فقه، عربي).
- ٤٤٧ ٥١٥- الفرائض = الارث (فقه، عربي).
- ٤٤٨ ٥١٦- فراديس الممتحنين وقواميس بلاء آل طاها وياسين (حديث، عربي).
- ٤٤٩ ٥١٧- فصل الخطاب (حديث، عربي).
- ٤٤٩ ٥١٨- فصل الخطاب (اصول فقه، عربي).
- ٤٥٠ ٥١٩- فصوص الحكم (عرفان، عربي).
- ٤٥١ ٥٢٠- الفصول الغرويّه في الاصول الفقهيّه (اصول فقه، عربي).
- ٤٥١ ٥٢١- الفصول المهمّه في معرفه الائمه (حديث، عربي).
- ٤٥٢ ٥٢٢- فضائل علي بن ابيطالب عليه السلام (عربي).
- ٤٥٣ ٥٢٣- الفقه (فقه، عربي).
- ٤٥٤ ٥٢٤- الفقه = التقريرات (فقه، عربي).
- ٤٥٤ ٥٢٥- الفقه (فقه، عربي).
- ٤٥٥ ٥٢٦- الفقه (فقه، عربي).
- ٤٥٥ ٥٢٧- الفقه (فقه، عربي).
- ٤٥٦ ٥٢٨- الفقه = المحرّر في فروع الشافعيه؟ (فقه، عربي).
- ٤٥٦ ٥٢٩- الفقه (فقه، عربي).
- ٤٥٧ ٥٣٠- الفقه (فقه، عربي).
- ٤٥٧ ٥٣١- الفقه = المسائل الفقهيّه (فقه، عربي).
- ٤٥٨ ٥٣٢- الفقه = المسائل (فقه، عربي).
- ٤٥٨ ٥٣٣- الفقه (فقه، عربي).
- ٤٥٩ ٥٣٤- الفقه = التقريرات (فقه، عربي).

- ٤٦٠ ٥٣٥- فقه اللغة وسرّ العربيه (لغت، عربى)
- ٤٦٠ ٥٣٦- فلاح السائل ونجاح المسائل (حديث، دعا، عربى)
- ٤٦١ ٥٣٧- الفلسفه = كتاب فى... (فلسفه، عربى)
- ٤٦١ ٥٣٨- الفلسفه = كتاب فى (فلسفه، عربى)
- ٤٦٢ ٥٣٩- الفوائد الحائريه القديمه (اصول فقه، عربى)
- ٤٦٣ ٥٤٠- الفوائد الرجاليه = رجال بحر العلوم (رجال، عربى)
- ٤٦٤ ٥٤١- الفوائد الرجاليه (رجال، عربى)
- ٤٦٤ ٥٤٢- الفوائد السنيّه فى شرح العوامل المحسنيه (نحو، عربى)
- ٤٦٥ ٥٤٣- الفوائد الصمديه = الصمديه (نحو، عربى)
- ٤٦٦ ٥٤٤- الفوائد الضيائيه فى شرح الكافيه = شرح الجامى (نحو، عربى)
- ٤٧٠ ٥٤٥- الفوائد الغرويّه والدرر النجفيّه (اصول فقه، عربى)
- ٤٧٠ ٥٤٦- الفوز الاصغر (فلسفه، عربى)
- ٤٧١ ٥٤٧- القاموس المحيط = قاموس اللغة (لغت، عربى)
- ٤٧٢ ٥٤٨- القانون (طب، عربى)
- ٤٧٣ ٥٤٩- قانونچه (طب، عربى)
- ٤٧٤ ٥٥٠- قانون السياسه ودستور الرئاسه (اخلاق، عربى)
- ٤٧٥ ٥٥١- القبسات (فلسفه، عربى)
- ٤٧٥ ٥٥٢- قره العين الناظره فى شرح كتاب التبصره (فقه، عربى)
- ٤٧٦ ٥٥٣- القصائد (شعر، عربى)
- ٤٧٧ ٥٥٤- القصائد الاثني عشر (عربى)
- ٤٧٧ ٥٥٥- قصص الأنبياء (عربى)
- ٤٧٨ ٥٥٦- كطف الازهار فى خواص المعادن والأحجار (عربى)
- ٤٧٨ ٥٥٧- القلائد السنيّه على القواعد الشهيديه = شرح القواعد (فقه، عربى)
- ٤٧٩ ٥٥٨- القواعد (اصول فقه، عربى)
- ٤٨٠ ٥٥٩- قواعد الاحكام فى معرفه الحلال والحرام (فقه، عربى)
- ٤٨٢ ٥٦٠- القواعد الغرويّه فى فقه الاماميه = طهارت (فقه، عربى)

- ٤٨٢ ----- ٥٦١- القوانين المحكمه = قوانين الاصول (اصول فقه، عربى) -----
- ٤٨٤ ----- ٥٦٢- الكافى (حديث، عربى) -----
- ٤٨٨ ----- ٥٦٣- الكافيه (نحو، عربى) -----
- ٤٨٩ ----- ٥٦٤- كامل الصناعه (طب، عربى) -----
- ٤٩٠ ----- ٥٦٥- كتاب الفلسفه = ترجمه كتاب الفلسفه (فلسفه، عربى) -----
- ٤٩١ ----- ٥٦٦- كحل الابصار ونور الانظار = الحاشيه على حاشيه الخفرى... (كلام، عربى) -----
- ٤٩١ ----- ٥٦٧- الكشاف عن حقائق غوامض التنزيل (تفسير، عربى) -----
- ٤٩٣ ----- ٥٦٨- كشف الآيات (علوم قرآن، عربى) -----
- ٤٩٣ ----- ٥٦٩- كشف الغطاء عن خفيات مبهمات الشريعه الغراء (فقه، عربى) -----
- ٤٩٤ ----- ٥٧٠- كشف الغمه عن معرفه احوال الاثمه واهل بيت العصمه (حديث و تاريخ، عربى) -----
- ٤٩٥ ----- ٥٧١- كشف الفوائد فى شرح قواعد العقائد (كلام، عربى) -----
- ٤٩٦ ----- ٥٧٢- كشف اللثام والابهام عن كتاب قواعد الاحكام (فقه، عربى) -----
- ٤٩٧ ----- ٥٧٣- كشف المدارك (فقه، عربى) -----
- ٤٩٧ ----- ٥٧٤- كفايه الطالب فى شرح مختصر ابن الحاجب (اصول فقه، عربى) -----
- ٤٩٨ ----- ٥٧٥- كفايه المقتصد (المعتقد) = كفايه الاحكام (فقه، عربى) -----
- ٤٩٩ ----- ٥٧٦- الكفايه فى علم الاعراب (نحو، عربى) -----
- ٥٠٠ ----- ٥٧٧- كلمات القصار لعلى بن ابى طالب عليه السلام (حديث، عربى) -----
- ٥٠٠ ----- ٥٧٨- كنز الراغبين = شرح منهاج الطالبين (فقه، عربى) -----
- ٥٠١ ----- ٥٧٩- كنز العرفان فى فقه القرآن (تفسير و فقه، عربى) -----
- ٥٠٢ ----- ٥٨٠- كنز الفوائد فى حلّ مشكلات القواعد (فقه، عربى) -----
- ٥٠٣ ----- ٥٨١- كنز المعانى فى شرح حرز الأمانى = شرح الشاطبيه (علوم قرآن، عربى) -----
- ٥٠٣ ----- ٥٨٢- كيمياء (عربى) -----
- ٥٠٤ ----- ٥٨٣- لغت عربى به عربى؟ (لغت، عربى) -----
- ٥٠٤ ----- ٥٨٤- لوامع الاسرار فى شرح مطالع الانوار = شرح المطالع (منطق، عربى) -----
- ٥٠٥ ----- ٥٨٥- لوامع الأنوار العرشيه = شرح الصحف السجديه = اللوامع العرشيه -----
- ٥٠٦ ----- ٥٨٦- مائه فى الطب = صنايعه الطب (طب، عربى) -----

- ٥٨٧- المآب في شرح الآداب (منطق، عربي) ٥٠٧
- ٥٨٨- المبدأ والمعاد (فلسفه، عربي) ٥٠٧
- ٥٨٩- المبسوط (فقه، عربي) ٥٠٧
- ٥٩٠- مجتد رزايا النبي والآل (مقتل، عربي) ٥١٠
- ٥٩١- مجلّي مرآه المنجى (كلام و عرفان، عربي) ٥١٠
- ٥٩٢- مجمع البحرين ومطلع النيرين (لغت، عربي) ٥١١
- ٥٩٣- مجمع البيان (تفسير، عربي) ٥١٤
- ٥٩٤- مجمع العرائس (اصول فقه، عربي) ٥١٤
- ٥٩٥- مجمع الفائده والبرهان في شرح ارشاد الأذهان (فقه، عربي) ٥١٤
- ٥٩٦- المحاكمات بين شرحى الاشارات = حاشيه شرح الاشارات (فلسفه، عربي) ٥١٧
- ٥٩٧- محجه البيضاء في احياء الاحياء (اخلاق، عربي) ٥١٨
- ٥٩٨- المحزر في فروع الشافعيه (فقه، عربي) ٥١٩
- ٥٩٩- المحضل (كلام، عربي) ٥١٩
- ٦٠٠- مختار الصحاح (لغت، عربي) ٥٢٠
- ٦٠١- مختصر تذكره السويدي (طب، عربي) ٥٢١
- ٦٠٢- مختصر فتح القريب (ادبيات، عربي) ٥٢٢
- ٦٠٣- المختصر في شرح تلخيص المفتاح = مختصر المعانى = مختصر المطول ٥٢٢
- ٦٠٤- المختصر في علم اللغه (لغت، عربي) ٥٢٧
- ٦٠٥- مختصر مصباح المتجهد (دعا، عربي) ٥٢٨
- ٦٠٦- المختصر النافع (فقه، عربي) ٥٢٩
- ٦٠٧- مختلف الشيعه في احكام الشريعه (فقه، عربي) ٥٣٢
- ٦٠٨- مدارك الاحكام في شرح شرائع الاسلام (فقه، عربي) ٥٣٣
- ٦٠٩- المدح والذم (اخلاق، عربي) ٥٣٥
- ٦١٠- مرات السالكين في معرفه رب العالمين (فلسفه، عربي) ٥٣٥
- ٦١١- مراح الارواح (صرف، عربي) ٥٣٦
- ٦١٢- المراحل = اصول الفقه (اصول فقه، عربي) ٥٣٧

- ٥٣٧ ----- ٦١٣- مرصع الحواشي = شرح حاشيه تهذيب المنطق (منطق، عربي)
- ٥٣٨ ----- ٦١٤- المزار (زيارت، عربي)
- ٥٣٩ ----- ٦١٥- مسالك الافهام فى شرح شرائع الاسلام (فقه، عربي)
- ٥٣٩ ----- ٦١٦- المستطرف فى كل فن مستظرف (عربي)
- ٥٤٠ ----- ٦١٧- مستند الشيعة فى احكام الشريعة (فقه، عربي)
- ٥٤١ ----- ٦١٨- مسكن الشجون فى حكم الفرار من الطاعون (فقه، عربي)
- ٥٤١ ----- ٦١٩- مسكن الفؤاد عند فقد الاحبه والاولاد (اخلاق، عربي)
- ٥٤٢ ----- ٦٢٠- مشارق انوار اليقين (حديث، عرفان، عربي)
- ٥٤٣ ----- ٦٢١- مشكاه المصابيح (حديث، عربي)
- ٥٤٣ ----- ٦٢٢- مصابيح الاصول (اصول فقه، عربي)
- ٥٤٤ ----- ٦٢٣- مصابيح الانوار فى حل مشكلات الاخبار (حديث، عربي)
- ٥٤٥ ----- ٦٢٤- مصابيح السنه (حديث، عربي)
- ٥٤٥ ----- ٦٢٥- مصابيح الظلام فى شرح مفاتيح شرائع الاسلام = شرح مفاتيح (فقه، عربي)
- ٥٤٦ ----- ٦٢٦- مصباح السالكين = شرح نهج البلاغه (حديث، عربي)
- ٥٤٧ ----- ٦٢٧- مصباح الشريعه ومفتاح الحقيقه (حديث، عربي)
- ٥٤٧ ----- ٦٢٨- مصباح الفقيه = شرح الشرائع (فقه، عربي)
- ٥٤٨ ----- ٦٢٩- مصباح المتهجد (دعا، عربي)
- ٥٤٩ ----- ٦٣٠- المصباح المنير فى غريب الشرح الكبير (لغت، عربي)
- ٥٤٩ ----- ٦٣١- المطالب المظفر به = شرح الجعفرية (فقه، عربي)
- ٥٥٠ ----- ٦٣٢- مطالع الانوار المقتبسه من آثار الائمة الاطهار (فقه، عربي)
- ٥٥١ ----- ٦٣٣- المطلوب فى شرح المقصود (حرف، عربي)
- ٥٥٢ ----- ٦٣٤- المطول = شرح تلخيص المفتاح (بلاغت، عربي)
- ٥٥٥ ----- ٦٣٥- معارج الاحكام فى شرح شرائع الاسلام ومسالك الأفهام (فقه، عربي)
- ٥٥٦ ----- ٦٣٦- معارج الاحكام (تفسير، عربي)
- ٥٥٧ ----- ٦٣٧- معارج الاصول (اصول فقه، عربي)
- ٥٥٧ ----- ٦٣٨- معالجه الامراض (طب، عربي)

- ٥٥٨ ----- ٦٣٩- المعالجات البقراطيه = الكتّاش (طب، عربي) -----
- ٥٥٩ ----- ٦٤٠- معالم الاصول (اصول فقه، عربي) -----
- ٥٦١ ----- ٦٤١- معالم التنزيل وحقايق التأويل (تفسير، عربي) -----
- ٥٦٢ ----- ٦٤٢- معانى الاخبار (حديث، عربي) -----
- ٥٦٢ ----- ٦٤٣- المعبتر فى شرح المختصر (فقه، عربي) -----
- ٥٦٣ ----- ٦٤٤- معراج الوصول فى شرح منهاج الاصول (اصول فقه، عربي) -----
- ٥٦٤ ----- ٦٤٥- معين الخواص (فقه، عربي) -----
- ٥٦٤ ----- ٦٤٦- المغرب فى ترتيب المغرب (لغت، عربي) -----
- ٥٦٥ ----- ٦٤٧- مُغنى الفقيه (فقه، عربي) -----
- ٥٦٦ ----- ٦٤٨- مغنى اللبيب عن كتب الاعراب (نحو، عربي) -----
- ٥٦٧ ----- ٦٤٩- مفاتيح الاصول (اصول فقه، عربي) -----
- ٥٦٨ ----- ٦٥٠- مفاتيح الشرائع (فقه، عربي) -----
- ٥٧١ ----- ٦٥١- مفاتيح الغيب = تفسير كبير = تفسير فخر رازى (تفسير، عربي) -----
- ٥٧١ ----- ٦٥٢- مفتاح الحساب (رياضى، عربي) -----
- ٥٧٢ ----- ٦٥٣- مفتاح العلوم (عربي) -----
- ٥٧٢ ----- ٦٥٤- مفتاح الفلاح (دعا، عربي) -----
- ٥٧٥ ----- ٦٥٥- مفتاح الكرامه (فقه، عربي) -----
- ٥٧٦ ----- ٦٥٦- المفراج فى شرح مراح الارواح (صرف، عربي) -----
- ٥٧٧ ----- ٦٥٧- المفصل فى صنعه الاعراب (نحو، عربي) -----
- ٥٧٨ ----- ٦٥٨- مقاتل الطالبين (تاريخ و مقتل، عربي) -----
- ٥٧٩ ----- ٦٥٩- المقامات = مقامات حريرى (ادبيات، عربي) -----
- ٥٨٠ ----- ٦٦٠- مقتبس الانوار من الأئمه: (تفسير، عربي) -----
- ٥٨٠ ----- ٦٦١- مقتل الأل (مقتل، عربي) -----
- ٥٨١ ----- ٦٦٢- المقصد الاقصى فى شرح الاسماء الحسنى = شرح الاسماء (عرفان، عربي) -----
- ٥٨٢ ----- ٦٦٣- مكارم الاخلاق (حديث، عربي) -----
- ٥٨٢ ----- ٦٦٤- المكاسب (فقه، عربي) -----

- ٥٨٣ ----- ٦٦٥- الملاحم (حديث، عربى).
- ٥٨٤ ----- ٦٦٦- مناجات امير المؤمنين عليه السلام = مناجات منظوم (دعا، عربى).
- ٥٨٤ ----- ٦٦٧- مناهج الأحكام (اصول فقه، عربى).
- ٥٨٥ ----- ٦٦٨- المناهج السويه فى شرح الروضه البهيه (فقه، عربى).
- ٥٨٦ ----- ٦٦٩- مناهل الشوارد فى تلخيص المقاصد (فقه، عربى).
- ٥٨٧ ----- ٦٧٠- المناهل فى الفقه = المصاييح فى الفقه (فقه، عربى).
- ٥٨٨ ----- ٦٧١- منبع الحياه فى حجه قول المجتهدين من الاموات (اصول فقه، عربى).
- ٥٨٩ ----- ٦٧٢- منتخب الاحاديث (حديث، عربى).
- ٥٨٩ ----- ٦٧٣- منتخب الأمان من اخطار الاسفار والازمان (دعا، عربى).
- ٥٩٠ ----- ٦٧٤- منتخب دلائل العباد = خلاصه دلائل العباد (فقه، عربى).
- ٥٩١ ----- ٦٧٥- المصنف من الكلام على مغنى ابن هشام = حاشيه الشمنى على المغنى.
- ٥٩١ ----- ٦٧٦- المنطق (منطق، عربى).
- ٥٩٢ ----- ٦٧٧- من لا يحضره الفقيه (حديث، عربى).
- ٥٩٧ ----- ٦٧٨- منهاج الهدايه الى احكام الشريعه (فقه، عربى).
- ٥٩٨ ----- ٦٧٩- منهج الاجتهاد (فقه، عربى).
- ٥٩٩ ----- ٦٨٠- منهج الرشاد الى احكام الدين والايمان فى شرح ارشاد الازهان (فقه، عربى).
- ٦٠٠ ----- ٦٨١- منهج المقال فى تحقيق احوال الرجال = رجال كبير = رجال استرآبادى (رجال، عربى).
- ٦٠٠ ----- ٦٨٢- منيه الطالب فى شرح المكاسب (فقه، عربى).
- ٦٠١ ----- ٦٨٣- منيه اللبيب فى شرح التهذيب (اصول فقه، عربى).
- ٦٠٢ ----- ٦٨٤- منيه المرید فى آداب المفيد والمستفيد (اخلاق، عربى).
- ٦٠٣ ----- ٦٨٥- موائد العوائد والفوائد فى بيان القواعد والفوائد = خزائن العلوم.
- ٦٠٤ ----- ٦٨٦- المواعظ البالغه (اخلاق، عربى).
- ٦٠٥ ----- ٦٨٧- موجز التفسير (تفسير، عربى).
- ٦٠٥ ----- ٦٨٨- موجز القانون (طب، عربى).
- ٦٠٦ ----- ٦٨٩- الموجز فى شرح القانون = شرح نفيسى (طب، عربى).
- ٦٠٧ ----- ٦٩٠- الموجه الكونثرية فى شرح القصيده الحميريه (عربى).

- ٦٠٨ ----- ٦٩١- مهج الدعوات ومنهج العناية (دعا، عربى) -----
- ٦٠٨ ----- ٦٩٢- المهدي (عربى) -----
- ٦٠٩ ----- ٦٩٣- المهذب البارع فى شرح المختصر النافع (فقه، عربى) -----
- ٦١٠ ----- ٦٩٤- النافع يوم الحشر فى شرح الباب حادى عشر (كلام، عربى) -----
- ٦١١ ----- ٦٩٥- نتائج الافكار (اصول فقه، عربى) -----
- ٦١٢ ----- ٦٩٦- نجاه العباد فى يوم المعاد (فقه، عربى) -----
- ٦١٣ ----- ٦٩٧- النحو (نحو، عربى) -----
- ٦١٤ ----- ٦٩٨- النحو (نحو، عربى) -----
- ٦١٤ ----- ٦٩٩- نخبه المقال فى علم الرجال (تراجم و رجال، عربى) -----
- ٦١٥ ----- ٧٠٠- نزهه النظر فى توضيح نخبه الفكر (درايه، عربى) -----
- ٦١٥ ----- ٧٠١- النشر فى القراءات العشر (علوم قرآن، عربى) -----
- ٦١٦ ----- ٧٠٢- نفحات اللاهوت فى لعن الجبت والطاغوت (عربى) -----
- ٦١٧ ----- ٧٠٣- النفليه (فقه، عربى) -----
- ٦١٧ ----- ٧٠٤- نقد الاصول فى تلخيص الفصول (منطق، عربى) -----
- ٦١٨ ----- ٧٠٥- النكت الاعتقديه (كلام، عربى) -----
- ٦١٨ ----- ٧٠٦- نوحه الاحزان وصيحه الاشجان = كشف الغموض (مقتل، عربى) -----
- ٦١٩ ----- ٧٠٧- نور الانوار فى شرح منار الانوار (اصول فقه، عربى) -----
- ٦٢٠ ----- ٧٠٨- نور الانوار فى شرح كلام خير الاخيار (دعا، عربى) -----
- ٦٢١ ----- ٧٠٩- نور الثقلين (تفسير، عربى) -----
- ٦٢١ ----- ٧١٠- نور على نور = عبره المتعلمى ن (نحو، عربى) -----
- ٦٢٢ ----- ٧١١- نهايه التدريب فى نظم غايه التقريب (فقه، عربى) -----
- ٦٢٤ ----- ٧١٢- نهايه التقريب فى شرح التهذيب (اصول فقه، عربى) -----
- ٦٢٤ ----- ٧١٣- نهايه الطلب فى شرح المكتسب (كيمياء، عربى) -----
- ٦٢٥ ----- ٧١٤- النهايه فى غريب الحديث (لغت، عربى) -----
- ٦٢٦ ----- ٧١٥- نهايه الوصول الى علم الاصول (اصول فقه، عربى) -----
- ٦٢٦ ----- ٧١٦- نهج البلاغه (حديث، عربى) -----

- ٧١٧- نهج الحق وكشف الصدق (كلام و عقائد، عربى) ----- ٦٢٧
- ٧١٨- نهج المسترشدين فى اصول الدين (كلام، عربى) ----- ٦٢٨
- ٧١٩- واضح المنار فى علم الاسرار (كيمياء، عربى) ----- ٦٢٩
- ٧٢٠- الوافى (حديث، عربى) ----- ٦٣٠
- ٧٢١- الوافيه = وافييه الاصول (اصول فقه، عربى) ----- ٦٣١
- ٧٢٢- الوافيه (فقه، عربى) ----- ٦٣٢
- ٧٢٣- الوافيه فى شرح الكافييه (نحو، عربى) ----- ٦٣٣
- ٧٢٤- وجيزه فى فرض الصلاه = رساله... (فقه، عربى) ----- ٦٣٤
- ٧٢٥- الوجيزه (رجال، عربى) ----- ٦٣٥
- ٧٢٦- ودائع النبوه (فقه، عربى) ----- ٦٣٥
- ٧٢٧- وسائل الشيعه (حديث، عربى) ----- ٦٣٦
- ٧٢٨- وفيات الاعيان (تراجم، عربى) ----- ٦٣٧
- ٧٢٩- الهدايه فى النحو (نحو، عربى) ----- ٦٣٨
- ٧٣٠- هدايه الابرار الى طريق الاثمه الاطهار (اصول فقه، عربى) ----- ٦٣٩
- ٧٣١- هدايه الامه الى احكام الاثمه = تلخيص وسائل الشيعه (حديث، عربى) ----- ٦٤٠
- ٧٣٢- هدايه الانام فى شرح شرائع الاسلام (فقه، عربى) ----- ٦٤٠
- ٧٣٣- هدايه الشيعه الى احكام الشريعه (فقه، عربى) ----- ٦٤١
- ٧٣٤- هدايه المسترشدين فى شرح معالم الدين = حاشيه معالم (اصول فقه، عربى) ----- ٦٤٢
- ٧٣٥- هديه النمله الى مرجح المله = رد شيخيه (عربى) ----- ٦٤٢
- ٧٣٦- يتيمه الدهر فى محاسن اهل العصر (عربى) ----- ٦٤٣
- فهرست نام كتابها ----- ٦٤٥
- درباره مركز ----- ٧٠٩

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم جلد ۱

مشخصات کتاب

سرشناسه: کتابخانه مسجد اعظم قم

عنوان و نام پدیدآور: فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم / رضا استادی

مشخصات نشر: قم: کتابخانه مسجد اعظم قم، ۱۳۶۵.

مشخصات ظاهری: ۵ج

وضعیت فهرست نویسی: فهرست نویسی قبلی

موضوع: نسخه های خطی فارسی -- فهرستها

موضوع: نسخه های خطی عربی -- فهرستها

موضوع: نسخه های خطی -- ایران -- قم -- فهرستها

شناسه افزوده: استادی، رضا، . - ۱۳۱۶

رده بندی کنگره: Z۶۶۲۱/م۵۳ ف ۹

رده بندی دیویی: ۰۱۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: م ۶۵-۵۸۱

ص: ۱

شناسنامه

نام کتاب: فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم

جلد اول

تعداد صفحات: ۶۲۴ صفحه

به کوشش حاج شیخ رضا استادی

ناشر: کتابخانه مسجد اعظم قم

تیراژ: هزار نسخه

نوبت چاپ: اول

چاپ قم

تاریخ چاپ: ۱۳۸۸ ش

ص: ۲

این فهرست شامل پنج جلد است:

جلد اول: کتاب های عربی شامل ۷۳۶ عنوان و ۱۷۸۴ نسخه.

جلد دوم: کتاب های فارسی شامل ۱۱۴۳ عنوان و ۱۶۶۵ نسخه.

جلد سوم و چهارم: مجموعه ها (نسخه هایی که شامل دو کتاب و یا بیشتر است) ۷۴۷ نسخه.

و مجموع نسخه های خطی این کتابخانه تا این تاریخ (پایان سال ۱۳۸۷ ش) ۴۱۹۶ نسخه است.

جلد پنجم: فهرس جلد اول تا چهارم که باید در آینده تهیه و تنظیم گردد.

ص: ۵

بیست و سه سال قبل، نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم (حدود چهار هزار نسخه) توسط اینجانب (رضا استادی) فهرست و در سال ۱۳۶۴ ش در یک مجلد منتشر شد و بحمد الله از آن تاریخ تاکنون مورد استفاده برخی از محققان و نیز فهرست نویسان قرار گرفت و موجب شد که از نسخه های خطی این کتابخانه بیش از پیش استفاده شود.

چون این فهرست با رعایت اختصار تنظیم شده بود، حدود ده سال قبل هنگامی که اینجانب سرپرست این کتابخانه بودم با پیشنهاد حجه الاسلام جناب آقای مصطفی درایتی مقرر شد بار دیگر نسخه ها به صورت کامل و فنیتر فهرست شود و هزینه انجام این کار هم توسط یکی از نهادهای دولتی که در صدد فهرست جامع همه نسخه های خطی موجود در کتابخانه های کشور بود و جناب آقای درایتی متصدی این برنامه بود تأمین شود.

زحمت انجام این کار را دو نفر از برادران فاضل:

۱ _ حجه الاسلام صادق حسن زاده مراغه ای که در آن سالها مدیر داخلی کتابخانه بودند.

۲ _ حجه الاسلام محمود طیار مراغی که سابقه فهرست نویسی داشتند و برخی از فهرست های ایشان هم چاپ شده بود پذیرفتند و با حضور در مخزن کتابخانه و صرف وقت فراوان این کار را به صورت خوبی انجام دادند و نتیجه کار این عزیزان چند هزار برگه (فیش) بود که تحویل آن

نهاد داده شد و آن نهاد هم حق التألیف نویسندگان را توسط جناب آقای درایتی پرداخت کرد.

و با موافقت ایشان نسخه ای از این فیشها هم برای استفاده مراجعان در کتابخانه قرار گرفت.

سال گذشته با تمایل آیه الله علوی بروجردی مقرر شد که اینجانب با استفاده از فهرست این دو بزرگوار، فهرست سابق خود را به صورتی تکمیل و توسط کتابخانه منتشر شود.

حقیر بدون اینکه نسخه ها را بار دیگر از نزدیک بینم با اعتماد به نوشته ها و فیشهای تنظیمی این عزیزان که در اختیارم قرار گرفته بود فهرست را به صورت کنونی تکمیل و تنظیم نموده تا در چهار جلد منتشر شود.

بنابراین فهرست چهار جلدی حاضر نتیجه کار بنده و این عزیزان است و هر چه این فهرست اضافه بر فهرست سابق دارد از ایشان و صحت آن هم به عهده ایشان است زیرا بنده جز در موارد نادر، به نوشته های ایشان اعتماد کرده ام.

ص: ۷

من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق

لازم است از آیه الله حاج سید محمد جواد علوی بروجردی که با همّتی والا در راه احیاء آثار و بزرگداشت جدّشان، مرجع جهان تشیع حضرت آیه الله العظمی حاج آقا حسین بروجردی که حقّی عظیم بر حوزه علمیه قم دارند قدمهای مؤثری برداشته و برمی دارند، سپاسگزاری و تشکر شود.

حضرت آقای علوی علاوه بر اینکه آثار علمی جدّشان را به تدریج منتشر میکنند و در بهتر بهره‌برداری از مسجد اعظم و مدرسه آیه الله العظمی بروجردی (مدرسه خان سابق) و نیز بیت با برکت آن بزرگوار و کتابخانه شخصی ایشان خدماتی انجام داده اند به کتابخانه مسجد اعظم قم هم توجه خاصی دارند و اخیراً نسخه های خطی کتابخانه شخصی آیه الله العظمی بروجردی را هم که شامل نسخه های نفیسی است و فهرستی جداگانه در دو جلد دارد به این کتابخانه منتقل نموده اند تا بیشتر مورد استفاده محققان قرار گیرد.

انتشار فهرست حاضر و تأمین هزینه های آن نیز یکی از خدمات ایشان به حوزه علمیه قم میباشد ادام الله تعالی خدماته.

از سال ۱۳۸۰ قمری که این کتابخانه تأسیس شده تا قبل از مدیریت جدید عزیزانی به این کتابخانه خدمت کرده و به نحوی در به وجود آمدن این فهرست سهمی داشته اند.

سزاوار است از این عزیزان هم یاد و سپاسگزاری شود:

۱ _ آیه الله حاج میرزا ابوالقاسم دانش آشتیانی رحمه الله علیه که از بدو تأسیس کتابخانه تا هنگام وفات سرپرست این کتابخانه بودند و در توسعه و تکمیل آن قدمهایی برداشتند و نیز در سالهای اول، نشریه ای ماهیانه به نام کتابخانه با همکاری تعدادی از اساتید و نویسندگان حوزه منتشر میساختند.

۲ _ مرحوم حاج میرزا حسن دانش آشتیانی عموزاده ایشان.

۳ _ حجه الاسلام والمسلمی ن آقای شیخ محمد تقی دانش آشتیانی آقازاده آیه الله حاج میرزا ابوالقاسم.

۴ _ دکتر سید حسین مدرسی طباطبائی

۵ _ حجه الاسلام آقا شیخ عبدالغنی مهدوی همدانی

این چهار نفر در مورد شناسایی نسخه های خطی این کتابخانه زحماتی کشیده بودند و حقیر از نوشته های آنان در تألیف فهرست سابق این کتابخانه بهره برده است.

۶ _ مرحوم حجه الاسلام آقا شیخ احمد آل اسحق کتابدار خبره و سابقه دار این کتابخانه. این عزیز هم زمانی که در کتابخانه مشغول نگارش فهرست بودم به بنده لطف خاصی داشتند.

اهداء کنندگان و واقفان کتاب های کتابخانه مسجد اعظم قم

اکنون کتابخانه مسجد اعظم قم حدود ۴۲۰۰ نسخه خطی و بیش از شصت هزار نسخه چاپی دارد اما کتاب هایی که توسط کتابخانه خریداری شده باشد بسیار کم است بلکه همه یا اهدایی و یا وقفی است.

مناسب است در اینجا از واقفان و اهداء کنندگان عمده که همگی از دنیا رفته اند ذکر خیری داشته باشیم.

۱ _ آیه الله العظمی حاج آقا حسین بروجردی رحمه الله علیه مؤسس کتابخانه. کتاب های اولیه را ایشان مرحمت کرده اند.

۲ _ مرحوم آیه الله حاج آقا محمد مقدس اصفهانی متوفای ۱۳۷۸ ق مؤلف کتاب ارزنده «الاولئ» که پس از درگذشت ایشان با زحمات حضرت حجه الاسلام والمسلمی ن حاج سید محمد علی روضاتی تنظیم و منتشر شد.

کتاب های ایشان حدود دو هزار جد چاپی و خطی بود که طبق وصیت ایشان توسط آیه الله العظمی بروجردی به این کتابخانه منتقل شد.

۳ _ استاد بزرگوار ما مرحوم آیه الله حاج سید حسن فرید اراکی. کتاب های چاپی ایشان حدود دو هزار جلد بود که طبق وصیت ایشان به این کتابخانه منتقل شد و نسخه های خطی آن به کتابخانه آستان قدس رضوی منتقل شد.

۴ _ مرحوم حاج محمد رضانی دارنده انتشاراتی به نام کلاله خاور در تهران.

آن مرحوم در معرفی خود در سال ۱۳۳۹ ش در مقدمه کتاب تحفه سلطانی می نویسد:

ص: ۱۰

«در سال ۱۲۹۹ ش بنده توفیق چاپ اولین کتاب را یافتم و سپس در مدت چهل سال هفتصد و سی و دو جلد کتاب چاپ کردم که تصحیح بسیاری از آنها را هم خود عهده دار بوده ام و میتوانم ادعا کنم که نصف ساعات عمرم به کتاب صرف شده زیرا علاوه بر چاپ کتب فوق نزدیک به سی هزار جلد کتاب و رساله گرد آورده ام که خود کتابخانه بینظیری است.

(البته بعدها تا سال درگذشت ایشان کتاب های این کتابخانه به حدود چهل هزار که شاید حدود سه هزار نسخه آن خطی بود رسیده است.)

ایشان در ادامه می نویسد: «اگر توفیق خدایی یار باشد و زنده بمانم محلی در شهر قم بنا نمایم و کتابخانه خصوصی را به نام نامی حضرت صاحب الامر وقف کنم و خود تا زنده ام پاسبان آن بوده و با نشر کتب سودمند و تکمیل کتابخانه عمر بسر آرم».

آن مرحوم با همین نیت در اواخر عمر در قم این کتابها را در منزلی اجاره ای منتقل نمود تا کتابخانه ای بنا کند اما اجل مهلت نداد و به این کار موفق نشد.

پس از درگذشت او، با کوشش و عنایت مرحوم حجه الاسلام حاج سید مهدی گلپایگانی فرزند مرجع عالیقدر آیه الله العظمی حاج سید محمد رضا گلپایگانی، ورثه مرحوم رضانی کتابها را به کتابخانه مسجد اعظم داده و روح پدر را از خود شاد کردند.

بنابر این حدود دو سوم یا بیشتر کتاب های چاپی و خطی این کتابخانه از مرحوم رضانی است که امید است خداوند او را در زمره دوستان اهل بیت علیهم السلام محشور و مورد رحمت و مغفرت خود قرار داده باشد.

از خداوند منان میخواهم به این عزیزان و سایر کسانی که به این کتابخانه کمک کرده و یا کتاب اهداء و وقف کرده اند جزای خیر مرحمت فرماید.

از حدود سال ۱۳۵۰ شمسی تاکنون (۱۳۸۷) این فهرستها توسط اینجانب تألیف و منتشر شده است.

۱_ فهرست نسخه های خطی مدرسه فیضیه قم در دو مجلد و سه بخش شامل ۲۲۰۰ نسخه.

۲_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه آیه الله العظمی گلپایگانی جلد دوم و سوم شامل ۲۰۰۰ نسخه.

۳_ فهرست نسخه های خطی مدرسه مروی تهران شامل ۱۰۵۰ نسخه در یک جلد.

۴_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه آیه الله سید مصطفی خوانساری شامل ۱۵۰۰ نسخه در یک جلد.

۵_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه حجتیه قم شامل حدود ۷۰۰ نسخه در یک جلد.

۶_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه شخصی شامل ۱۶۰ نسخه در یک جلد که به کتابخانه آیه الله مرعشی منتقل شد.

۷_ فهرست نسخه های خطی مدرسه حجازیها شامل ۱۵۰۰ نسخه که به کتابخانه آیه الله گلپایگانی منتقل شد.

۸_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه مرحوم آیه الله طبسی حائری در قم شامل حدود ۵۰۰ نسخه.

- ۹_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه مرحوم آیه الله آقا سید محسن حجت در قم که به کتابخانه آیه الله مرعشی منتقل شد.
- ۱۰_ فهرست دویست و سی نسخه خطی که به کتابخانه آستان قدس منتقل شد.
- ۱۱_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه مرحوم آقا شیخ علی خوانساری (غفاری) شامل ۱۵۰ نسخه که به کتابخانه مدرسه ولی عصر خوانسار منتقل شد.
- ۱۲_ فهرست حدود ۱۰۰ نسخه خطی از کتابخانه مرحوم حاج آقا اسماعیل هدایتی که به کتابخانه آیه الله گلپایگانی منتقل شد.
- از شماره ۷ تا ۱۲ در مجله نور علم قم چاپ شده است.
- ۱۳_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه چهل ستون مسجد جامع تهران.
- ۱۴_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه آیه الله حاج سید احمد زنجانی شبیری رحمه الله علیه.
- این دو در کتاب آشنایی با چند نسخه خطی چاپ شده است.
- ۱۵_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه امامزاده هلال کاشان شامل حدود ۲۰۰ نسخه.
- که در مجله میراث جاویدان اوقاف چاپ شده است.
- ۱۶_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه حسینیه شوشتریها در نجف که با همکاری مرحوم آقای اسماعیلیان تألیف و تنظیم شده و در جلد ۱۱ و ۱۲ نشریه دانشگاه چاپ شده است.
- ۱۷_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه سید حسن امام رحمه الله علیه در گلپایگان.
- ۱۸_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه ملا زین العابدین گلپایگانی رحمه الله علیه در گلپایگان.
- این دو در جلد سوم کتاب دانشمندان گلپایگانی چاپ شده است.

۱۹_ فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم شامل حدود چهار هزار نسخه که در سال ۱۳۶۴ در یک جلد چاپ شده است.

۲۰_ فهرست حاضر که تکمیل آن است.

بنابراین تاکنون حدود شانزده هزار نسخه خطی توسط اینجانب فهرست نگاری و همه آنها یا مستقلا و یا در ضمن کتاب یا مجله ای چاپ شده است.

و از این جهت بارها مورد لطف محققان گرامی و کتاب دوستان و کتابشناسان قرار گرفته ام.

البته در مواردی هم مورد انتقاد (گاهی بجا و گاهی بیجا) بوده و از نقدهای صحیح استفاده کرده ام.

قم _ رضا استادی

۱۳۸۸ ش

ص: ۱۴

۱- القرآن الکریم

ش ۷۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. (۱) یک حزب از قرآن است. (تحریر سده ۱۳).

ش ۱۳۹۲، نسخ، بی کا، بی تا. قسمتی از سوره بقره است.

ش ۱۶۲۶، نسخ، بی کا، بی تا. از آیه ۲۷۱ بقره تا سوره قیامت.

ش ۱۶۴۴، کامل، نسخ. ۱۲۰۱

ش ۱۸۰۵، کامل، چاپ سنگی زمان محمد شاه غازی، نسخ، بی کا، بی تا. با سرلوح و جدول.

ش ۲۵۸۲، چاپی است چاپ سنگی ۱۲۶۵ در کارخانه میرزا احمد خوشنویس تبریزی بخط نسخ محمد علی بن علی قلی.

ش ۲۹۱۷، چاپی است چاپ سنگی. نسخ محمد رضا بن حاج میرزا ابوالقاسم حسینی در ۱۲۸۲ با سرلوح و جدول زر.

ص: ۱۷

۱- بی کا=بی نام کاتب.بی تا=بی ذکر تاریخ کتابت

ش ۳۱۶۷، کامل، نسخ ۱۲۰۱ یا ۱۲۱۰ با سرلوح و جدول زرین.

ش ۳۱۹۳، کامل، تحریر ۹۰۹، با سرلوح زرین و فالنامه منظوم در ده برگ در پایان.

ش ۳۳۳۹، کامل، نسخ، بی کا، بی تا. صفحات جدول زرین دارد.

ش ۳۶۴۵، کامل، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۷۶۴، ناقص.

ش ۳۹۴۷، کامل، نسخ، بی کا، بی تا. با جلدی نفیس.

ش ۳۹۴۸، کامل با ترجمه، نسخ و نستعلیق ۱۲۸۰.

ش ۳۹۴۹، کامل، تحریر ۱۳۰۱، با سرلوح زرین و جلد نفیس (مفقود).

ش ۳۹۵۰، کامل، تحریر ۱۲۷۹، با سرلوح و جدول زرین (مفقود).

ش ۳۶۶۹، با ترجمه فارسی تحریر اسماعیل بن ابراهیم در ۱۰۷۰ ق.

ش ۳۷۷۶، با سرلوح و جدول زرین.

ش ۳۹۲۳، تحریر ۱۲۵۳ با سرلوح زرین و جلد نفیس.

ص: ۱۸

ش ۳۹۴۵، تحریر ۱۰۷۹، با سرلوح زرین و جدول زرین و جلدی نفیس.

ش ۴۱۴۱، تا سوره کهف است، نسخ، بی کا، بی تا. صفحات جدول زرین دارد.

۲- آداب الدعاء (دعا _ عربی)

از: ؟

در فضل و آداب دعا است. بخشی تحت عنوان «ذکر» نیز به آن الحاق شده است. با عناوین «فصل _ فصل» تنظیم شده است. آغاز: «... قال ان رجلا دخل المسجد وصلى ركعتين ثم سأل الله عز وجل فقال رسول الله صلى الله عليه وآله اعجل العبد ربه». انجام: «ولا يزال المرض بالمؤمن حتى لا يبقى عليه دينا وصداع ليله يحط كل خطيئه الا الكبائر».

ش ۴۱۳۲، ۲۲۰ برگ ۸ × ۱۶، نستعلیق، بی کا، بی تا. از آغاز و انجام افتادگی دارد.

۳- آداب الصلاة وتعقیباتها (دعا، عربی)

از: ؟

مختصری در آداب نماز و توضیحی کوتاه برای برخی ذکرها و سپس ذکر تعقیبات نمازهای پنجگانه است. در برخی از مطالب (مثلا بحث نیت) مؤلف به طور فتوایی سخن گفته است و با عناوین «فصل _ فصل» برگزار شده است. آغاز: «الاول الصیت الحسن والذکر الجمیل بین من يتأخر عنه من الامم وقد استجيب دعاؤه فان كل من تأخر عنه من الامم يحبونه ويثنون عليه».

ص: ۱۹

انجام: «اعوذُ بنور وجهك الذي اشرقت به السماوات والارض وكشفت به الظلمه واصلح عليه امر الاولين والآخرين ان يحل علي غضبك وينزل بي سخطك لك الحمد حتى ترضى وبعد الرضا ولا حول ولا قوة الا بك. توضيح: ربّ الظلام والفلق المراد».

ش ۴۰۱۶، ۵۶ برگ، ۹ × ۱۷، نسخ بی کما، بی تاریخ، از آغاز و انجام افتادگی دارد. با حواشی با امضاء «منه» و «محمد صادق».

۴- ابواب الجنان فی حقوق الاخوان (اخلاق، عربی)

از: حاج کریم بن ابراهیم قاجاری کرمانی، ۱۲۲۵ - ۱۲۸۸ ق

رساله ای است متوسط در بیان معنی «اخ» و «اخوت» بر مبنای عرفانی که در پاسخ سؤال محمد کریم بن آقا بابا کرمانی نگاشته و در هشت وصل تنظیم ساخته و در ۸ ربیع الاول ۱۲۶۱ ق پایان رسانده است:

الوصل الاول؛ فی معنی الاخ و حقیقته.

الوصل الثانی؛ فی معرفه من یلیق بالاخوه ومن لا یلیق (۲ مقام).

[فهرست کتب مشایخ عظام - ۳۹۱ - دائره المعارف اسلامی ۱-۵].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... وبعد یقول العبد الاثیم کریم بن ابراهیم انه قد ارسل الی السیناد الجلیل والعماد النبیل الفاضل العظیم والعالم الحلیم... بمسأله کریمه قد طال ما کنت اسأل عنها واطالب...».

انجام: «... وانّ فی ذلک لذکری لمن کان له قلب أو القی السّمع وهو شهید وهذه اخر ما قدر الله وقضی من امتحان هذه الرساله باسرار حقیقه السلوک اجمالاً والحمد لله اولاً وخرآ وظاهراً وباطناً».

ش ۲۳۰۱، ۷۱ برگ، ۱۴ × ۲۱، نسخ مؤلف در یکشنبه هشتم ربیع الاول ۱۲۶۱ ق، با مهر شش ضلعی «وقف مدرسه ابراهیمیّه دار الامان کرمان» در برگ اول و آخر.

۵- ابواب الروضات (فهرست، عربی)

از: محمد باقر بن محمد تقی (الفت)

فهرستی است برای کتاب «روضات الجنات فی تراجم العلماء والسادات» محمد باقر خوانساری (۱۳۱۳ ق) در یک مقدمه و هشت باب به عدد ابواب خود کتاب و یک خاتمه. مؤلف آن را در اوان تحصیل در نجف نگاشته و به تاریخ ۲۳ رمضان ۱۳۲۴ در مشهد الرضا علیه السلام به انجام رسانده و در ۱۳۵۲ چاپ شده است.

[الذریعه ۱-۷۸، مشار].

آغاز: «الحمد لله ولّى الحمد ومستحقه والصلّاه علی سیدنا محمد وآله الطّیّین الطاهرین ولعنه الله علی اعدائهم اجمعین الی یوم الدین وبعد فأنی حینما کنت مشغلاً بتألیف کتابی».

انجام: «فانی صححتها وجعلت المدار علی المصحح فیکون علی هذا عدد جمیع صفحات الکتاب تسعاً وسبعین وسبعمائه صفحه ولا بد للطالب من تصحیح عدد صفحات کتابه أولاً من الموضع المذكور الی اخر الکتاب وکتابه ما لم یکن مکتوباً من العدد».

ش ۷۹۴، ۹۹ برگ، ۱۳ × ۲۱، نسخ بی کا، بی تاریخ. تصحیح شده است.

۶- ابواب الكنوز (لغت عربی به عربی)

از: میرزا محمد علی استرآبادی (فخر الوزراء) (ق ۱۳)

فرهنگ مفصلی است به حسب حروف آغاز کلمات در بیست و هشت کتاب و هر کتاب دارای چند

باب به ترتیب حروف پایانی. در این فرهنگ بیشتر به غریب قرآن و حدیث پرداخته و جنبه های دیگر را کمتر رعایت می کند و بنا به گفته الذریعه در چهار

ص: ۲۱

مجلد تألیف شده است. تاریخ پایان تألیف: ۱۲۴۲

[الذریعه ۱-۷۹، مرعشی ۵-۳۷]

آغاز موجود: «اذا بلغ المؤمن اربعین سنه آمنه الله من الادواء الثلاثه البرص والجذام والجنون».

ش ۲۰۰، ۳۷۷ برگ، ۲۱ × ۳۱، نسخ بی کا، در شعبان ۱۲۴۰. جلد اول و دوم از حرف دال تا حرف ضاد. اولش ناقص است.

۷- اثبات الهداه بالنصوص والمعجزات (حدیث، عربی)

از: شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (۱۱۰۴ ق)

در اثبات نبوت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و امامت ائمه اطهار علیهم السلام به واسطه معجزات و نصوصی که درباره آن بزرگواران نقل شده است. تألیف آن در اواخر سال ۱۰۹۵ ق یا ۱۰۹۶ به اتمام رسیده است.

آغاز: «... هذا كتاب اثبات الهداه بالنصوص والمعجزات والذي دعاني الى جمعه وتصنيفه و صرف الفكر الى تحريره وتأليفه هو اني لم اظفر بكتاب شاف في هذا الباب...».

ش ۱۸۸۹، ۳۳۰ برگ، ۱۹ × ۲۴. نسخ بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲)، نیمه اول کتاب است و از انجام افتادگی دارد.

۸- الاثنی عشریه فی الحج (فقه، عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱ ق)

این کتاب شامل پنج رساله: طهارت، صلات، صوم، زکات و حج است. همه یا

ص: ۲۲

قسمتی از آنها چاپ شده است.

آغاز: «الحمد لله على آلائه والصلاه على اشرف انبيائه واوليائه وبعد فيقول احوج الخلق الى رحمه الغنى محمد المشهر... وفقه الله للعمل في يومه لغده قبل ان يخرج الامر من يده هذه رساله اثنا عشرية...».

انجام: «.. الحادى عشر الوداع بالماثور ثم الخروج قهقرى حتى يتوارى عنه الضريح. الثانى عشر اكرام خدام تلك البقعه المقدسه وسدنتها وتعظيمهم واحترامهم فان ذلك راجع الى تعظيم صاحب البقعه سلام الله عليه...».

ش ۲۸۴۲، ۴۸ برگ، ۱۰ × ۱۷، نستعلیق بی کما، بی تا، (شاید بخط مؤلف باشد) این نسخه رساله حجیه است. حواشی با امضاء «منه مدّ ظلّه العالی»، «منه دام بقاه» دارد. مقابله و تصحیح شده است. با مهر بیضوی «عبده حسین بن صادق الموسوی ۱۲۶۱»

با تملک بابا علی بن رجبعلی روی برگ اول.

۹- اُتولوجیا (فلسفه، عربی)

از: ارسطاطاليس ۳۸۴ _ ۳۲۲ ق م

رساله ای است در مباحث فلسفی که در ده میمر تنظیم شده و در عصر ترجمه علوم عقلی توسط عبدالملک بن عبداللّه بن ناعمه حمصی (۲۲۰ ق) به عربی ترجمه و توسط یعقوب بن اسحاق کندی (۲۵۰ ق) تصحیح گردیده است.

[مجلس ۳۸-۴۰۴، مشار عربی -۱۸ _ الفبایی آستان قدس -۲۰ _ نمازی خوی -۳۳۲ فهرست دانشگاه ۱۵-۴۲۳۴ _ ذریعه ۱- ۱۲۰].

آغاز: «بسمله، المیمر الاول من کتاب ارسطوطاليس الفيلسوف المسمّى باليونانية اتولوجيا وهو القول على الربويه تفسير فرفوروس الصورى و نقله الى العربيه عبدالملک بن عبداللّه...».

ص: ۲۳

انجام: «.. ثم قبلت بعد ذلك صورا بعد صور فلذلك لا- يمكن احد ان يرى الهيولى لانها قد لبست صوراً كثيرةً وهي خفيه تحتها لا ينالها شيء من الحواس البته. هذا آخر كتاب اثولوجيا والحمد لله وحده».

ش ۲۸۴۷، ۶۵ برگ، ۱۱ × ۱۸، نسخ محمد باقر بن ایلدار غلام در ۱۱۰۱. علامت تصحیح در کنار صفحات دارد.

۱۰- الاجاره (فقه، عربی)

از: میرزا حبیب الله بن محمد علی رشتی نجفی (۱۳۱۲ ق)

شرح مبسوطی است بر اجاره شرائع الاسلام محقق حلی.

مکرر چاپ شده است. [الذریعه ۱-۱۲۲].

آغاز: «حمد له... کتاب الاجاره بمعنی الاجره كما هو المعروف او بمعنی الايجار كما فی حدیث تحف العقول اجاره الانسان نفسه ومحكى المبسوط مثله...».

ش ۳۹، ۱۲۷ برگ، ۲۱ × ۳۱، نسخ. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. حدود سی برگ از نسخه چاپی کمتر است.

۱۱- الاجرومیة (نحو، عربی)

از: محمد بن محمد بن داود (ابن اجروم) (۷۲۳ هـ. ق)

مسائل نحو را به اختصار جهت استفاده مبتدئین آورده است. چاپ شده است.

ش ۱۴۳۳، ۱۲ برگ، ۱۱ × ۱۸، نستعلیق، بی کاء، بی تا.

۱۲- الاحتجاج علی اهل اللجاج (حدیث، عربی)

از: شیخ ابو منصور احمد بن علی طبرسی (ق ۶)

مجموعه احتجاج هایی است که پیغمبر اکرم و ائمه علیهم صلوات الله وسلامه و بعضی از دانشمندان شیعه رضوان الله علیهم با دیگران نموده اند.

[الذریعه ۱-۲۸۱، مجلس ۲۵-۲۳۸، مرعشی ۱-۱۴۴، مشار].

آغاز: «الحمد لله المتعالی عن صفات المخلوقین المنزه عن نعوت الناعتین المبراه مما لا یلیق بوحدانیته المرتفع عن الزوال والفناء بوجوب الاهیته...».

ش ۷۱، ۲۶۱ برگ، ۱۹ × ۳۱، نسخ اسماعیل بن قاسم در جمادی الثانیه ۱۰۷۰.

در پایان نسخه دعایی مجرب برای قضاء حوائج از میرداماد؛ نقل شده است.

واقف نسخه تیمور بن محمد قلی میرزا ملقب به «ملک آرا» در سال ۱۲۵۶ از درآمد یک دانگ قریه ملیک من اعمال ساری مازندران که وقف بر کتب علمی بوده این نسخه را وقف کرده است.

ش ۳۱۵، ۱۹۹ برگ، ۱۸ × ۲۴، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱) نشانه تصحیح دارد.

ش ۴۳۳، ۲۲۸ برگ، ۱۷ × ۲۶، نسخ محمد باقر مازندرانی، بی تا، با مهر «محمد سید المرسلین»، با یادداشت تملک محمد بن محمود بن حسن بن محمود بن علی الحسینی الموسوی الشهریانی مورخ ۱۰۶۳. نشانه تصحیح دارد.

ش ۱۰۰۶، ۱۱۱ برگ، ۱۵ × ۲۳، نسخ، بی ک، بی تا، جای عناوین سفید گذاشته شده.

ص: ۲۵

۱۳- احسن الاغراض فی تشخیص و معالجه الامراض (طب، عربی)

از: محمد شافعی مصری

کتاب مشتمل بر دو قسم است اول: تشخیص و تعیین امراض دوم: معالجه و تبیین آن و یک خاتمه در دواجات. مؤلف در هر دو بخش به طور منظم به اعضا و جوارح به طور مستقل میپردازد. تاریخ پایان تألیف ۱۲۵۹ [کشف الظنون ۱-۳۳].

آغاز: «حمدک یا من تنزه عن الاغراض...».

انجام: «واذا ارید الاستعمال یشرب منه نصف کوبه قبل الاکل یحصل المقصود واللّه هو الشافی والی هنا وقف القلم عن الجریان فی هذا المیزان».

ش ۳۱۰، ۲۰۶ برگ، ۱۷ × ۲۶، نسخ محمد تونسی محرر کتاب های طبی در ۱۲۷۹.

۱۴- الاحقاق فی الاشتقاق (عربی)

از: محمد بن حسن حسینی هروی مشهدی، (۱۳۲۲ ق)

کتابی مفصل در علم اشتقاق از علوم عربیت که بدرخواست برخی نگاشته و روز جمعه دوم رمضان ۱۲۹۲ ق نگارش آن پایان یافته است.

[الذریعه ۱- ۲۸۸].

آغاز: «الحمد لله الذی سلم من عبده الاحتراق واعتل من عنده فی اسفل درک من نار الفراق و صلی الله علی رسوله... ان بعض الاجله من الساده العلیه الشأن دعانی الی ان اعمل له کتاباً فی الاشتقاق...».

انجام: «.. کسید ثم کسرت الرابعه للیاء ولیکن هذا آخر ما اردنا ایراده فی هذا الکتاب والمرجو من الله الملك الوهاب ان یعظم نفعها فی اخواننا الطلاب وان لا یحرمننا وایاهم... الاطهار الاطیاب».

ش ۲۲۸۵، ۲۰۸ برگ، ۱۸ × ۲۲، نسخ، بی کاتب، بی تاریخ. توسط مؤلف تصحیح شده.

ص: ۲۶

۱۵- احکام الأحكام فی اصول الأحكام (اصول فقه، عربی)

از: علی بن ابی علی محمد بن سالم بن محمد سیف الدین آمدی شافعی (۶۳۱ ق)

متن مهمی در اصول فقه مشتمل بر چهار قاعده: (مفهوم اصول فقه، ادله سمعیه، احکام المجتهدین و ترجیح) است. بنا به گفته قطب الدین شیرازی ابن حاجب کتاب معروف خود «المنتهی» را از این کتاب به صورت تلخیص اخذ کرده است. این کتاب در مصر چاپ شده است.

[کشف الظنون ۱-۱۷، مجلس ۲۵-۲۵۱].

آغاز: «قال الشيخ الامام الفاضل ينبوع الفضائل ومعدن الفواضل... وبعد فأنه لما كانت الاحكام الشرعيه والقضايا الفقهيه وسائل مقاصد المكلفين ومناط مصالح الدنيا والدين واجل العلوم قدرآ».

انجام: «ان يكون احدهما يلازمه الحرّيه او الطلاق وإلّا يلازمه الرّق وابقاء النكاح فالحكم فيه ما سبق ايضا وقد تتشعب من تقابل هذه التّرجيحات... اخر كثيره خارجه عن الحصر لا يخفى على متأملها وهذا آخر ما اوردناه ونهايه ما رتبناه».

ش ۹۹۷، ۲۲۹ برگ، ۱۷ × ۲۹، نستعلیق علی بن حسین... نجفی در ۱۰۲۶.

۱۶- احیاء علوم الدین (اخلاق، عربی)

از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵ ق)

در چهار ربع: عبادات، عادات، مهلکات و منجیات. هر یک از این چهار ربع دارای ده کتاب میباشد.

[کشف الظنون ۱-۲۳، مرعشی ۱-۲۹۹، مجلس ۲۵-۳۴، مشار عربی ۲۸].

ش ۴۰۳۵، ۱۲۱ برگ، ۲۴ × ۳۲، شامل بخش منجیات، نسخ، بی کا، بی تا.

ص: ۲۷

۱۷- احياء الميت بفضائل اهل البيت عليهم السلام (حديث عربى)

از: جلال الدين عبدالرحمن بن ابى بكر سيوطى (۹۱۱ ق)

شصت حديث صادر شده از حضرت ختمى مرتبت صلوات الله عليه و آله در فضيلت خاندان عصمت و طهارت: كه از منابع عامه روايت شده است. اين رساله در لبنان چاپ شده است.

[كشف الظنون ۱- ۲۵].

آغاز: «الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى هذه ستون حديثا... الحديث الاول اخرج سعيد بن منصور فى سننه عن سعيد بن جبير فى قوله تعالى قل لا اسئلكم عليه اجر آلا الموده فى القربى».

انجام: «(الحديث الستون) اخرج الديلمى عن على رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه و آله خير الناس العرب وخير العرب قريش وخير قريش بنو هاشم».

ش ۳۸۶۱، ۸ برگ، ۱۴ × ۲۲، نسخ لطف الله صافى گلپايگانى در ۱۳۷۸ ق. با يادداشت اهداء به كتابخانه به خط او در ۱۳۸۶ ق.

۱۸- اختيار معرفه الرجال = رجال كشى (رجال، عربى)

از: ابو جعفر محمد بن حسن طوسى، (۴۶۰ ق)

كتاب معرفه الناقلين، محمد بن عمر بن عبدالعزیز كشى (قرن ۴) توسط شيخ طوسى به اين صورت در آمده است. و اصل آن در دست نيست.

[الذريعه ۱- ۳۶۵، مرعشى ۱- ۱۶۲، الفبايى آستان قدس - ۳۰، مشار عربى - ۴۰۲].

آغاز: «بسمله حمدويه بن نصير الكشى قال حدثنا محمد بن الحسين بن ابى الخطاب عن محمد بن سنان عن حذيفه بن منصور عن ابى عبد الله عليه السلام قال اعرفوا

ص: ۲۸

منازل الرجال منا علی قدر روایت هم عنّا...».

ش ۳۰۵۲، ۲۰۴ برگ، ۱۰ × ۱۴، نسخ ۹۹۳، این نسخه شامل شش جزء اول کتاب است و علامت تصحیح دارد.

۱۹- الاربعون حدیثاً (حدیث، عربی)

از: محمد اسماعیل بن حسین مازندرانی خواجه‌بوی (۱۱۷۳ ق)

چهل حدیث از کتاب‌های معروف شیعه از قبیل «الکافی» و «بحار الانوار» برگزیده و به شرح آنها پرداخته و بخصوص از دیدگاه عقلی مورد بررسی قرار داده است. این کتاب چاپ شده است. [الذریعه ۱- ۴۱۱].

ش ۸۸۹، ۸۴ برگ، ۱۲ × ۲۱، نستعلیق، بی‌ک، بی‌تا، قسمتی از حدیث ششم تا قسمتی از حدیث چهلیم را دارد، گویا توسط مؤلف اصلاح شده است. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد جواد الحسینی».

۲۰- الاربعون حدیثاً (حدیث، عربی)

از: علی اصغر بن علی بن علی اصغر موسوی دهدشتی، (زنده ۱۲۳۶ ق)

مؤلف پس از چهل و چند سالگی بفکر آخرت افتاده و دلش به اضطراب و تشویش افتاده و چون از عالم زمانش میرزین العابدین بن محمد بن عبدالله علوی موسوی سؤال کرده وی او را بر جمع آوری فضایل امیر المؤمنین علیه السلام تشویق نموده است، پس در حالیکه تنها شرح اربعین سلیمان بن عبدالله بحرانی را در نزد خود داشت به شرح چهل حدیث در فضایل علی بن ابی طالب علیه السلام پرداخت و شاید اربعین بحرانی متن این کتاب باشد، این رساله در هفتم جمادی الاول ۱۲۳۶ ق پایان یافته

است. [به ذریعه ۱-۴۱۸ رجوع شود].

آغاز: «نحمد الله حمدًا كثيرًا على ما دلح لسان صبح الوجود بنور تبلج قدرته ۲۲۰۰۰».

انجام: «... الذين جعلهم الله اشجار رياض النبوه وامطار سماء الولايه وكنوز خزائن الرساله مهابط الوحي ومخاديم الملائكه صلوات الله عليهم صلاه دائمه باقيه من اول الدهر الى بقاء الآخره».

ش ۲۵۱۱، ۱۵۷ برگ، ۱۲ × ۲۰، نستعلیق محمد باقر بن عوضعلی بن شیخ محمد باقر، بی تا.

۲۱- الاربعون حديثاً (حديث، عربی)

از: بهاء الدين محمد بن حسين عاملی (شيخ بهائی) (۱۰۳۱ ق)

چهل حدیث به طور مفصل شرح شده و از روز تألیف مورد توجه دانشمندان بوده و شروح و حواشی بر آن نگاشته اند. در اصفهان ۲۳ صفر ۹۹۵ تألیف و مکرر چاپ شده و ترجمه فارسی آن هم چاپ شده است.

[الذریعه ۱-۴۲۵، مرعشی ۱-۷۶، مجلس ۲۵-۲۷۲، الفبایی آستان قدس ۳۶، مشار].

آغاز: «ان احسن حدیث تحلی اللسان بجواهر حقائقه وخیر خبر تجلی الانسان فی زواهر حدائقه حمد الله سبحانه علی نعمه المتسلسله المتواتره وشکره علی مننه المستفیضه...».

انجام: «اشرف الانام وآله الهادين الى دار السلام اتفق الفراغ من مشقه ضحوه يوم الاثنين... من هجره سيد المرسلين عليه وآله افضل صلوات المصلين».

ش ۵۳۹، ۳۰۹ برگ، ۱۱ × ۲۰، نسخ بی کا، بی تا، (تحریر زمان حیات مؤلف)، تصحیح شده. با مهر مربع «یا من هو ارفع عن کل رفیع».

ش ۷۳۴، ۱۹۱ برگ ۱۱۰ × ۱۹، نسخ علی بن فتح حسینی الحورتی تهاب، در ۱۰۸۲ ق.

ش ۷۳۵، ۱۹۱ برگ، ۱۰ × ۱۹، نستعلیق فتحی تبریزی ابن حاج قاسمعلی (شاید کلمه ابن زائد باشد) در ۱۰۳۷ ق، تصحیح شده، حواشی با امضاء «منه» دارد با یادداشت تملک با مهر مربع «محمد جعفر الحسینی».

ش ۷۳۶، ۱۸۴ برگ، ۱۳ × ۲۰، نسخ بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱ میباشد) از آغاز ناقص است. تصحیح شده، حواشی با امضاء «منه» دارد.

ش ۷۳۷، ۲۲۲ برگ، ۱۳ × ۲۰، نسخ محمد بن قاسم مازندرانی در ۱۰۷۳ ق، با مهر بیضوی «عبد محمد هادی بن احمد».

ش ۱۲۰۴، ۲۳۲ برگ، ۱۵ × ۲۰، نسخ حسین بن عبدالفتاح در ۱۲۲۷.

ش ۱۴۵۷، ۱۸۹ برگ، ۱۲ × ۱۸، نسخ عبدالعظیم بن سید علی موسوی در ۱۱۰۷. با مهر بیضوی «عبد محمد رحیم بن محمد نبی (شاید بن باشد) محمد صالح» بر برگ اول و آخر و نیز مهر بیضوی «کتابخانه و مغازه ناصری کرمانشاه ۱۲۹۱».

ش ۲۰۱۱، ۱۷۵ برگ، ۱۳ × ۲۵، نسخ محمد بدیع بن ابوالحسن اصفهانی در ۱۰۹۳، حاشیه نویسی دارد، و برخی از حواشی با امضاء «منه» است با مهر مربع «سید حسین طباطبایی ۱۱۳۱».

ش ۲۳۰۲، ۱۳۲ برگ، ۱۲ × ۲۱، نسخ، بی کا، بی تا، از انجام ناقص است (تحریر سده ۱۲ و ۱۳ میباشد) حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۴۱۲، ۱۷۵ برگ، ۱۱ × ۲۰، نستعلیق شهنشاه بن علی در ۱۱۲۶، حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۵۱۳، ۱۹۷ برگ، ۱۳ × ۲۰، برگ آخر نسخ ابراهیم بن ملا- اصغر در ۱۲۹۴ است و بقیه تحریر سده ۱۱ و ۱۲ میباشد، علامت تصحیح و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۶۹۷، ۲۰۳ برگ، ۱۲ × ۱۸، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱) علامت تصحیح و حاشیه نویسی دارد، با مهر بیضوی «محمد باقر ۱۱۵۳» بر برگ اول و آخر.

ش ۲۷۰۰، ۱۴۹ برگ، ۱۲ × ۱۹، نسخ عبدالله در ۱۰۸۵ ق در مدرسه فخریه. در هامش صفحات تحشیه و تصحیح دارد.

ش ۲۷۹۹، ۱۹۳ برگ، ۱۳ × ۱۹، نسخ محمد قاسم در ۱۰۴۲ ق، با تصحیح و تحشیه.

ش ۲۸۵۸، ۱۴۶ برگ، ۱۲ × ۱۹، نسخ محمد حسین عرب (سده ۱۲) از آغاز ناقص است، با مهر مربع کاتب «خاک ره شاه شهیدان حسین ۱۱۹۰».

ش ۳۰۳۹، ۱۴۳ برگ، ۱۰ × ۱۶، نسخ بی کا، بی تا (سده ۱۱ و ۱۲) از انجام ناقص است، تصحیح و حواشی دارد، با مهر بیضوی «عبداله الراجی محمد باقر ۱۲۱۵».

ش ۳۵۲۵، ۱۰۰ برگ، ۱۵ × ۲۴، نسخ عبدالرحیم بن محمد النیاسری در ۱۰۹۱.

ش ۳۸۰۹، ۱۷۴ برگ، ۱۰ × ۲۰، نسخ بی کا، بی تا.

چند نسخه هم از اربعین شیخ بهایی در مجموعه های این کتابخانه هست که در آن بخش معرفی میشود.

۲۲- ارشاد الاذهان الی احکام الایمان (فقه، عربی)

از: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلی (علامه حلی) (۷۲۶ ق)

کتاب فقهی مختصری است از طهارت تا دیات که علامه بنا به درخواست فرزندش فخر المحققین (محمد) به رشته تحریر درآورده است.

[الذریعه ۱-۵۱۰، مرعشی ۳-۱۵۳، مجلس ۲۵-۷۱ الفبایی آستان قدس ص ۳۹].

آغاز: «الحمد لله المتفرد بالقدم والدوام المتزه عن مشابهه الا-عراض والاجسام المتفضل بسوابغ الانعام المتطول بالفواضل الجسام احمده علی ما فضلنا به... وبعد فان الله تعالی...».

ش ۹۵، ۱۴۹ برگ، ۲۰ × ۲۹، بخشی از آن نسخ عبدالوهاب بن ملا-ملک حسن باغوزیری در ۱۱۷۹ و بخش دیگر قدیمتر است.

ش ۱۱۰، ۲۳۹ برگ، ۱۹ × ۲۸ نستعلیق سده ۱۱ یا پیشتر. با مهری هشت گوش «محمد رسول الله وکفی بالله شهیدا».

ش ۱۱۸، ۹۰ برگ، ۲۰ × ۲۶، نستعلیق ۱۰۶۲ در اصفهان. نام کاتب ندارد. با مهر بیضوی «محمد حسن بن محمد حسین ۱۲۱۷».

ص: ۳۳

ش ۳۵۵، ۱۹۹ برگ، ۱۶ × ۲۱، نستعلیق عباس بن محمد حسین هزار جریبی در ۱۰۱۶، با این یادداشت بر برگ دوم: «این کتاب مال میرزا محمد... حاج الحرمی ن الشریفین کھف الحاج والمعتمرین حاجی محمد رضای فراش باشی حضرت امام رضا» این نسخه اهدایی سید مهدی لاجوردی حسینی به کتابخانه است.

ش ۸۵۲، ۶۰ برگ، ۱۲ × ۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا، ناقص است از عطایا تا اطعمه را دارد (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۹۵۰، ۱۹۳ برگ، ۲۰ × ۳۰، نسخ محمد [بن] فتح الله حسینی کاظمی در ۱۰۴۵، با یادداشت تملک مورخ ۱۰۸۶ و مهر کتابخانه حاج شیخ فضل الله نوری.

ش ۱۰۲۶، ۱۸۶ برگ، ۱۹ × ۲۶، نسخ ۱۱۱۹، با یادداشت تملک محمود بن محمد حسین کاشانی.

ش ۱۱۸۸، ۲۵۶ برگ، ۱۲ × ۲۰، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱) چند برگ از میان نو نویس است.

ش ۱۳۰۷، ۳۳۳ برگ، ۱۲ × ۲۱، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱) چند برگ آن نو نویس است.

ش ۱۷۵۲، ۲۵۹ برگ، ۱۷ × ۲۴، تحریر محمد جعفر بن محمد مؤمن طالقانی در ۱۰۳۷.

ش ۱۷۶۶، ۱۳۹ برگ، ۱۷ × ۲۶، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۲) برگ پایانی بخط غلامحسین تهرانی نو نویس است.

ش ۱۷۷۳، ۱۵۴ برگ، ۱۹ × ۲۵، نسخ ۱۰۲۰ ق، ناقص است، با مهری دایره «محمد نبی الله علی ولی الله» و مهر دیگر «یا عزیز الله».

ش ۱۷۷۵، ۱۳۵ برگ، ۱۸ × ۲۴، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۱۷۹۳، ۲۸۳ برگ، ۱۸ × ۲۵، نسخ ۱۰۲۳، در قصبه طیبه تنجستان، با مهر مربع «سلیمان بن داود ۱۲۲۲» بر برگ اول و آخر.

ش ۱۹۵۲، ۱۴۰ برگ، ۱۴ × ۲۶، از آغاز و انجام ناقص، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۳۲۲۸، ۲۷۰ برگ، ۱۴ × ۲۴، نسخ، بی کا، بی تا، از انجام ناقص است، تصحیح شده و حواشی فراوان دارد، با یادداشت مورخ ۱۱۸۷ ق.

ش ۳۶۱۲، ۲۳۲ برگ، ۱۸ × ۲۹، نسخ محمد علی بن مهر علی جزی برخوار نی در ۱۰۴۰ ق در چین (کذا)، تصحیح شده، حواشی دارد، با مهر مربع «عبده محمد تقی ۱۱۶۹».

۲۳- الاستبصار فیما اختلف من الاخبار (حدیث، عربی)

از: محمد بن حسن طوسی (شیخ طوسی) (۴۶۰ ق)

ص: ۳۵

روایت هایی که با یکدیگر اختلاف دارند و ظاهراً بین آنها منافات دیده میشود در این کتاب گردآوری شده و چگونگی جمع آنها را ذکر می کند. این کتاب یکی از کتب اربعه (چهار کتاب حدیثی مهم) شیعه است.

[الذریعه ۲-۱۷، مرعشی ۲-۱۵۸، مجلس ۱۱-۱۱ و ۲۵-۲۰۲، مشار عربی ۴۸].

آغاز: «الحمد لله ولي الحمد ومستحقه... اما بعد فانی رأیت جماعه من اصحابنا لما نظروا فی کتابنا الکبیر الموسوم بتهذیب الاحکام ورأوا ما جمعنا فيه من الاخبار المتعلقة...».

انجام: «ابواب الكتاب تسعماء وخمسه وعشرون بابا يشتمل على خمسة آلاف وخمسمائة واحد عشر حديثا حصرتها لثلاثين لثلاثين فيها زياده او نقصان».

ش ۱۶۲، ۴۵۷ برگ، ۲۰ × ۳۱، نسخ ملا-مهر علی برادر ملا حیدر اردبیلی در ۱۰۶۵ در مشهد مقدس با مهر «این کتاب از مملکات و جزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است ۱۳۲۲».

ش ۱۸۴، ۱۶۷ برگ، ۲۰ × ۳۰، نسخ بی تاریخ (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) کتاب طهارت تا حج است، تصحیح شده.

ش ۱۸۵، ۲۲۸ برگ، ۲۱ × ۳۱، طهارت تا نکاح است. (جزء ۱ و ۲ و ۳) جزء اول از نسخه مورخ ۵۶۹ نوشته شده، و جزء دوم تحریر ۹۷۲ و جزء سوم ناقص است.

ش ۱۸۶، ۳۳۱ برگ، ۱۸ × ۳۰، دوره کامل است، نسخ ۱۱۰۴، تصحیح شده.

ش ۱۸۷، ۲۷۸ برگ، ۱۹ × ۳۱، دوره کامل است، نسخ محمد صادق جرفادقانی در ۱۰۷۲ در اصفهان، با مهر بیضوی «عبد محمد علی بن علی ۱۲۸۴».

ش ۱۶۰۵، ۲۳۳ برگ، ۱۸ × ۳۰، از آغاز تا پایان حج را دارد، (جزء یک و دو)، نسخ، ۱۰۸۵ تصحیح شده با یادداشت اهداء این نسخه توسط شمس العلماء علی اکبر الحسنی در ۱۳۴۱ به شیخ محمد اسماعیل معروف به فاضل تبریزی، با مهر بیضوی «شمس العلماء» و مهر بیضوی «محمد حسین کاظمی».

ش ۱۸۴۲، ۴۸۶ برگ، ۱۹ × ۲۶، نسخ محمد کاظم بن محمد علی مازندرانی در ۱۱۲۴ ق، دوره کامل است، با یادداشت تملک علی اکبر بن محمد مقیم، و مهر مربع «یا باقر العلوم» بر برگ اول.

ش ۳۶۳۷، ۳۳۳ برگ، ۲۰ × ۲۹، دوره کامل، نسخ محمد تقی بن علمدار در ۱۰۷۸ ق، تصحیح شده است.

۲۴- الاستصحاب (اصول فقه، عربی)

از: ؟

رساله ای مفصل و استدلالی در استصحاب که پس از نگاشتن کتاب های اشتغال و براءت و تخییر نوشته و در آن تصریح دارد که شاگرد شاگرد سید علی طباطبایی صاحب ریاض است. در فهرست سابق این کتابخانه با عنوان «اصول فقه» معرفی شده است (ص ۲۶).

آغاز: «بسمله ولما تمنا الکلام من بعض الاصول العمليه البراءه والاشتغال والتخییر فلنشرع الی بعضها الاخیر وهو الاستصحاب ونقول: ان الاستصحاب قد اختلف فيه فذهب بعض العلماء الی انه من الادله العقلیه...».

انجام: «... کما هو الغالب بالنظر الی الاکثر فی البلدان ولذا لم یقولوا بعدم الاعتماد

ص: ۳۷

بالشك فيهما مع ان التجاوز... نوعاً او شخصاً لا ريب فيه».

ش ۲۴۸۲، ۱۹۲ برگ، ۱۶ × ۲۲، نسخ مؤلف، با مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» روی برگ اول.

۲۵- اسرار الآيات و انوار البينات (تفسیر، عربی)

از: محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (۱۰۵۰ ق)

مباحثی پیرامون مبدء و معاد در سه طرف (علم ربوبی - افعال الهی - معاد) و هر کدام دارای مشاهد مشتمل بر قواعد، استفاده شده از آیات قرآنی و پایه‌های فلسفی اشراقی و عرفانی.

[الذریعه ۲-۳۹، مرعشی ۱۹-۳۸۳، مجلس ۳۵-۵۷، مشار عربی ۵۰].

آغاز: «نحمدك اللهم يا من بيده ملكوت الارض والسماء واليه يتشوق ويدور الاشياء... اما بعد فيقول انزل خلق الله واحوجهم الي كرامه رب العالمين محمد المدعو... هذه سبيلي ادعو الي الله على بصيره...».

ش ۲۵۵، ۹۶ برگ، ۱۷ × ۲۲، تحرير محمد سميع بن محمد جعفر در ۱۲۹۵، نشانه تصحيح دارد.

۲۶- اسرار القرآن = سبع المثاني (تفسیر، عربی)

از: محمد رفيع افزايانی، (زنده ۱۲۰۵ ق)

رساله ای کوتاه در تاویلات آیات سوره بلد، نجم، الرحمن، قدر که بر مبنای فضایل اهل بیت علیهم السلام و مطاعن دشمنان آن بزرگواران با نامهای سوره الحجّه و غصب الحجّه و سوره هتک الحرمه (برای سوره بلد)، سوره نصب الحجّه (سوره نجم)، سوره ردّ

ص: ۳۸

الحججه (برای سوره رحمان) و سوره التسلیه (برای سوره قدر) تدوین و در پایان آن منظومه ای در ۶۰ بیت در مصائب اهل بیت علیهم السلام سروده شده است. در سال ۱۱۹۸ آغاز و در سال ۱۲۰۵ ق به پایان رسیده است.

آغاز: «بسمله، ومن وجوه اعجاز القرآن انه لا یقبل الزیاده والنقصان فله الحمد

علی هذا الاحسان والصلاه والسلام علی موطن بواطنه وبواطن موطنه محمد وآله الذین نزل فیهم نجماً بظاهره وباطنه...».

انجام:

عبره ما قال فی تاریخه قبل ان یختمه سبع سنین

من کلام ربهم وانکم

«لتمزّون علیهم مُصبحین.»

ش ۲۲۹۱، ۲۵ برگ، ۱۵ × ۲۱، نسخ صدر ابن محسن عبدالعظیمی در ۱۲۰۵ ق، نام مؤلف در پایان رساله یاد شده است.

۲۷- الاشعه البدیه فی إقتفاء انوار آثار الجعفریّه (فقه، عربی)

از: محمد اسماعیل بن محمد هادی کزازی فدایی (۱۲۶۳ ق)

شرحی است بر کتاب «الجعفریّه» محقق ثانی (۹۴۰ ق)، این شرح با عناوین «اقول _ اقول» نوشته شده است. مؤلف در دیباچه از کتاب دیگر خود «کفایه الطالب» در اصول فقه، «حاشیه مختصر ابن حاجب» یاد کرده است.

پایان تألیف بخشی از این کتاب ۱۲۲۵ ق است.

[الذریعه ۲- ۱۰۹].

آغاز: «الحمد لله ذی الجلال والاکرام المنزه فی عزّ جلاله عن مشابهه الاعیان ومشاکله الاجسام...».

انجام: «... ولو نطق الزمان بنا هجانا... وویل للغریب اذا أتانا.

ص: ۳۹

در پایان نسخه شعری در رثای مؤلف دیده میشود و تاریخ وفات مؤلف را چنین ذکر کرده: به سال واقعه اش کلک فکر زد شهیر نوشت صورت تاریخ: «ذوفنون عراق» [۱۲۶۳].

ش ۳، ۳۵۳ برگ ۲۲ × ۳۱، نسخ محمد علی بن علی محمد بیات سر سختی (کرازی) در رمضان ۱۲۳۲ ق.
این نسخه شامل طهارت و صلاه است.

ش ۲۸۹، ۳۱۱ برگ، ۱۶ × ۲۲، نسخ فتحعلی، از وسط ناقص است. و این نسخه شامل مسّ میّت تا خلل صلاه است.

ش ۵۹۳، ۲۲۹ برگ، ۱۷ × ۲۱، نسخ، بی کاء، بی تا، از آغاز طهارت تا دماء ثلاثه است.

۲۸- الاصفی (تفسیر، عربی)

از: محسن بن شاه مرتضی (فیض کاشانی)، (۱۰۹۱ ق)

دو سال پس از تألیف تفسیر صافی، نگاشته شده و تلخیص آن است.

[مجلس ۳۵-۵۸ _ مرعشی ۴-۷۹ _ الذریعه ۲-۱۲۴ _ الفبایی آستان قدس - ۵۳ _ مشار].

ش ۲۰۳۹، ۴۵۰ برگ، ۱۶ × ۲۶، نسخ خان محمد بن علی محمد ساکن مدرسه ظهیریه اردوباد، در ۱۱۰۳ یا ۱۱۳۶، از آغاز ناقص است، حاشیه نویسی دارد، تصحیح شده، و دو برگ از تفسیر جلالین هم در ابتدای نسخه است.

ش ۳۲۸۳، ۴۶۸ برگ، ۱۷ × ۲۵، نسخ، بی کاء، بی تا (تحریر سده ۱۳) علامت تصحیح دارد.

ص: ۴۰

۲۹- اصلاح العمل (فقه، عربی)

از: سید مجاهد محمد بن علی طباطبایی (۱۲۴۲ هـ -)

رساله فتوایی مختصری است در عبادات و معاملات در یک مقدمه و چند کتاب که

دارای چند باب و یک خاتمه میباشد. این کتاب خلاصه ای از کتاب «مصایح» سید مجاهد است.

در فهرست سابق این کتابخانه در ص ۴۹۷ معرفی شده است.

[الذریعه ۲-۱۷۰، مرعشی ۲-۶۳۶، مجلس ۳۷-۸۳].

آغاز: «الحمد لله الذي مهّد لنا طريق اصلاح العمل ومسلك النجاه والتجافي عن الخطأ والزلل... اذا كان المكلف عامياً صرفاً ولا يتمكن من الاجتهاد والاستدلال على شيء...».

ش ۱۰۸۵، ۲۶۱ برگ، ۱۵ × ۲۱، نستعلیق، بی ک، بی تا، تا باب چهار را دارد، با یادداشت تملک مورخ ۱۲۵۹.

۳۰- اصول العقائد (عقائد، عربی)

از: ؟ رساله مختصری است در اصول اعتقادات شیعه در چند اصل و هر اصل در چند مقصد.

فهرست مطالب موجود آن:

الاصل الثالث وهو النبوه... وفيه مقاصد: المقصد الاول في وجوب بعثه الانبياء...

الاصل الرابع وهو الامامه... والمقصود من هذا الاصل يتضح لك في مقاصد...

ش ۱۴۰۴، ۴۸ برگ، ۱۲ × ۱۸، نستعلیق، بی ک، بی تا (تحریر سده ۱۱) از آغاز و انجام ناقص است، بحث نبوت تا امامت را دارد.

ص: ۴۱

۳۱- اصول الفقه = التقریرات (اصول فقه، عربی)

از: ؟ (از فاضل قمی و صاحب فصول و صاحب ریاض نام میبرد).

ش ۳۲۹، ۲۸۸ برگ، ۱۵ × ۲۱، شامل لا ضرر و بخشی از اصول عملیه. نستعلیق، بی کا، بی تا.

۳۲- اصول الفقه (اصول فقه، عربی)

از: ؟ (از فاضل قمی و صاحب فصول نام میبرد).

رساله ای است در اصول فقه با عناوین «اصل _ اصل».

ش ۴۷۸، ۱۸۱ برگ، ۱۵ × ۲۱، شامل اصول عقلیه تا تعادل و تراجیح، از آغاز ناقص است نستعلیق، بی کا، بی تا.

۳۳- اصول الفقه = تقریرات (اصول فقه، عربی)

از: محمد شفیع بن علی اکبر موسوی

جلد دوم از کتاب تقریرات اصول شریف العلماء محمد شریف مازندرانی است که در چهار باب و یک خاتمه در مباحث اجماع، اخبار، ادله عقلیه و اجتهاد و تقلید و تعارض و تراجیح بیان شده است.

آغاز: «نحمدک یا من بکرامته و فُقنا لمعرفة الاحکام الالهیه و منّ علینا بالارشاد الی القوانین الاصولیه و صیر اصول الفقه سلماً للقاعدین الی مقام الاجتهاد فی المسائل الفرعیه...».

ش ۵۱۸، ۲۰۴ برگ، ۱۷ × ۲۲، نستعلیق، بی کا، بی تا، تصحیح شده، حواشی با امضاء «منه» دارد، با یادداشت تملک مورخ ۱۳۰۲ و صورت اجازه شریف العلماء بر برگ سوم.

ص: ۴۲

۳۴- اصول الفقه (اصول فقه، عربی)

از: ملا حسین علی بن نوروز علی تویسرکانی (۱۲۸۶ ق)

مباحث اصول فقه را به طور مفصل و استدلالی در دو مجلد با عناوین «فصل _ فصل» گرد آورده است و شاید همان کتاب «فصل الخطاب» او باشد.

[الذریعه ۱۶-۲۲۸، مرعشی ۴-۳۰۰].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على اشرف الانبياء والمرسلين محمد وآله الاطائب الاكرمي ن الانجين... في الادله الشرعيه وفيه مطالب الدليل فعيل بمعنى الفاعل وهو لغه ما يعرف به الشيء».

انجام: «اذا تعارضت الوجوه المرجحه فلا بد من الاخذ بالارجح ومع التكافؤ فالتخير وليكن هذا آخر ما قصدنا به بيانه واوردنا بيانه والحمد لله اولا و آخرآ و ظاهرآ و باطنآ و صلى الله على خير خلقه محمد وآله الطيبين الطاهرين المعصومي ن».

ش ۵۵۴، ۱۵۶ برگ، ۱۵ × ۲۱، نسخ محمد جعفر بن کربلائی خدابخش بروجنی در ۱۲۶۶. این نسخه جلد دوم و شامل ادله عقليه تا تعادل و تراجیح است.

۳۵- اصول الفقه = التقریرات (اصول فقه، عربی)

از: ؟

تقریر مبحث استصحاب است و از میرزای قمی به «فاضل قمی» و شیخ مرتضی انصاری به «الشیخ دام اجلاله» تعبیر کرده است. ظاهرآ یکی از شاگردان شیخ مرتضی انصاری است.

آغاز: «اصل استصحاب الحال وهو من القواعد او الاصول او من الادله العقليه التي تنتقل منها الى حكم شرعي وهو في اللغه بمعنى المصاحبه والمعيه وقد عرفوا معناه

ص: ۴۳

ش ۶۱۰، ۱۵۰ برگ، ۱۵ × ۲۰، نستعلیق مؤلف.

۳۶- اصول الفقه • التقریرات (اصول فقه، عربی)

از:؟ (روی برگ اول این نسخه نوشته است گویا تقریرات حاج موسی باشد)

بعضی جاها عناوین «ایقاظ _ ایقاظ» دارد و از استادانش به «شیخنا الاستاد» و «سیدنا الاستاد» یاد می کند.

آغاز: «القول فی مسأله الاجزاء وقبل الخوض فیها لابد من تقديم امور: الاول قد عنون جماعه الخلاف فیها بان الامر هل يقتضى الاجزاء او لا زاد بعض هؤلاء...».

انجام: «المناقشه المذكوره اذ بعد ما تبين ان المعلق على الشرط».

ش ۶۳۸، ۱۴۶ برگ، ۱۶ × ۲۰، نستعلیق عبداللّه بن محمد حسن هشرودی تبریزی در ۱۳۴۵ بحث اجزاء تا تداخل اسباب را دارد، با حواشی با امضاء «منه».

۳۷- اصول الفقه = التقریرات (اصول فقه، عربی)

از:؟

مسائل اصول فقه را با عناوین «فائده _ قاعده» ذکر کرده و از فاضل نراقی و میرزای قمی نام برده است.

آغاز: «فوائد: الاولى لا ينبغي الاشكال في امكان استعمال صيغته الامر في القدر المشترك بين الوجوب والتدب وهو الطلب المطلق مطلقاً حقيقة بناء على وضعها له او مجازاً بناء على وضعها لخصوص احد الفردين...».

انجام: «وان كان احدهما اهم من الآخر فلا يعقل بقاء الغير الا هم حينئذٍ الا على وجه

التعليق وقد عرفت انه لا يصلح لان فيه طلب غيرى الى ما يتوقف عليه لرجوعه الى طلب الشىء على تقدير حصوله فافهم والله اعلم».

ش ۷۷۷، ۱۷۸ برگ، ۱۴ × ۲۱، نسخ ۱۳۰۲ ق، حواشی با امضاء «منه» دارد، با یادداشت مورخ. ۱۳۳۰

۳۸- اصول الفقه (اصول فقه، عربی)

از: محمد هادی بن محمد امین (شیخ هادی طهرانی)

مسائل اصول فقه (مشتق تا علم اجمالی) را به طور مفصل و استدلالی بیان کرده و از اساتید خود به «سیدنا الاستاد اطال الله تعالی بقاءه و شیخنا العلامة» یاد کرده و از صاحب معالم و ملا صالح مازندرانی و علامه نراقی و میرزای قمی، مطالبی نقل کرده است. شاید رساله اتقان او به ضمیمه بخشی از محججه العلماء او باشد.

آغاز: «فائده فی المشتق فی انه حقیقه فی خصوص ما تلبس بالمبدء فی الحال و مجاز فیما انقضی عنه کالمتلبس به فی الاستقبال او حقیقه فیما یعمهما».

انجام: «وهذا هو السر فی الحکم بالاشترک فی جمیع موارد الاشتباه کما لا یخفی علی من له خبره فی الفقه وقد فصلنا الکلام فیهِ فی رسالتنا الصلح و بالجمله فهذا لیس من جهه العلم لا اثر له بل انما هو من جهه عدم التمكن من العمل بالواقع وهو».

ش ۷۹۹، ۲۲۹ برگ، ۱۵ × ۲۲، نسخ ابراهیم کاشانی در ۱۳۰۷

۳۹- اصول الفقه (اصول فقه، عربی)

از: ؟

مجموعه ای است از مباحث اصول فقه که از کتابها و درسهای مختلف گرد آمده

ص: ۴۵

است. یادداشتی در اول کتاب به نام «فوائد الدرر» است.

در بعضی جاها از (استاد دام ظلّه) یاد می کند.

آغاز: «اصل. اختلفوا في جواز اجتماع الامر والنهي على قولين الجواز وعدمه والاخير هو المشهور والتحقيق في هذا المقام يقتضى رسم مقدمات: المقدمه الاولى في تحرير محل النزاع...».

ش ۱۹۶۲، ۸۰ برگ، ۱۵ × ۲۱، نسخ، بی کا، بی تا، ناقص.

۴۰- اصول الفقه = التقريرات (اصول فقه، عربی)

از: میرسید عبدالحسین همدانی

مؤلف که از شاگردان فاضل ایروانی (۱۳۰۶ ق) است و اجازه اجتهادش در پایان کتاب آمده، این رساله را که ظاهراً از تقریرات استادش میباشد در مباحث مختلف اصول فقه برشته نگارش در آورده است.

[به اعلام الشیعه سده ۱۴ ص ۱۰۲۹ رجوع شود].

آغاز: «بسمله البحث في الاوامر والنواهي، عتر بهذا صاحب المعالم وتبعه صاحب القوانين ولما جعلنا عنوان البحث ما هو مذکور في القوانين لترتب الفوائد على هذا العنوان كما سيأتي توضيحه...».

ش ۳۴۱۸، ۱۳۳ برگ، ۱۵ × ۲۱، نستعلیق مؤلف، با اجازه اجتهاد و امور حسیبه فاضل ایروانی برای مؤلف در برگ آخر.

۴۱- اصول الفقه = التقريرات (اصول فقه، عربی)

از: میرزا علی اکبر بن علی مرندی (۱۳۷۳ ش)

ص: ۴۶

تقریرات درس استادش میرزا محمد حسین نائینی است.

ش ۴۰۲۸، ۱۵ برگ، ۱۶ × ۲۰، نستعلیق مؤلف، شامل بحث مفاهیم و عام و خاص.

۴۲- اصول الفقه = [المقاصد فی الاصول] (اصول فقه، عربی)

از: ؟

متن متوسطی است در چندین باب و بحث و مقام و مقصد که از روایات هم استفاده کرده است. از قدما و متأخرین از جمله محمد باقر داماد نیز یاد کرده است.

آغاز: «... ان النزاع انما هو فیما اذا كان المشتق محکوما به کقولک زید مشرک او قاتل او متکلم فان کان محکوما علیه».

انجام: «الباب السادس فی التعادل والتراجیح اعلم ان التعارض الواقع فی الادله الشرعیه یكون بحسب الاحتمالات العقلیه منحصرافی اقسام...».

ش ۴۱۲۳، ۹۶ برگ، ۱۲ × ۱۸، نستعلیق بی ک، بی تا. اول و آخر ناقص. تصحیح شده است.

این نسخه مقصد دوم را دارد.

۴۳- الاصول المهمه فی شرح الحکمه (عربی)

از: محمد باقر بن محمد جعفر شریف طباطبایی قمی مولد آ و کرمانی مسکناً

رساله ای است در تبیین و تشریح کلمات مشکله و توجیه مباحث کلامی که مشایخ شیخیه مطرح و باعث اشتباه و التباس شده است، این رساله در عصر پنجشنبه دوازدهم رمضان ۱۲۷۸ ق پایان یافته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... فیقول العبد الخاسر... لما نظرت فی کلمه آل محمد: التی ابرزتها مشایخنا الفخام و [...] العظام... رایت ان لهم استعمالات شتی

ص: ۴۷

فی لفظ واحد علی معان مختلفه يعرف کل واحد من تلک...».

انجام: «... ومثال ذلك العرب تتکلم بالعربیه و لم تغلط فی شیء من اعرابها وان لم یدر کل فاعل مرفوع وکل... وکل الناس یتعلمون بقاعده علم المیزان وان لم يعرف اکثرهم الصغری والکبری والنتیجه».

ش ۲۶۲۵، ۱۲۶ برگ، ۱۱ × ۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. علامت تصحیح و مقابله دارد و شاید تاریخ کتابت آن همان تاریخ تألیف باشد.

۴۴- اطواق الذهب فی علم الادب (عربی)

از: جار الله محمود بن عمر زمخشری، (۴۶۷ _ ۵۳۸ ق)

رساله ای است شامل صد مقاله ادیبانه کوتاه و مسجع و قافیه دار که در زمی نه اندرز و ارشاد و تهذیب نفس و تحصیل معارف عرفانی نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۱-۱۱۷ _ مرعشی ۳-۶۷ _ الفبایی آستان قدس -۵۷ _ عمومی مراغه - مشار].

آغاز: «اللهم انی احمدک علی ما انزلت الی من نعمتک وعلی ما ازلت عنی من نعمتک علی انی لم اکن اهلا للاولی فکنت بالثانیه اولی لولا فضل منک سابق حمد...».

ش ۲۴۷۸، ۶۱ برگ، ۱۰ × ۱۸، نسخ بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۳) با مهر هشت ضلعی «علی اکبر الموسوی ۱۲۶۲» در برگ اول.

۴۵- الاعتقادات (عقائد، عربی)

از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه _ ۳۸۱ ق

مکرر چاپ شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین وحده لا شریک له وعلی الله علی سیدنا محمد وآله الطیبین

ص: ۴۸

الطاهرين وسلم تسليما وحسبنا الله ونعم الوكيل...».

انجام: «... وقد اخرجت الخبر في ذلك مسندا مستقصيا بشرحه في كتاب التوحيد وساجرد في ذلك كتابا بمشيئه الله وعونه ان شاء الله تعالى».

ش ۲۹۹۲، ۴۸ برگ، ۱۱ × ۱۵، نسخ بی کا، بی تا.

۴۶- الاعجاز والایجاز (عربی)

از: ابومنصور عبدالملک بن محمد ثعالبی نیشابوری، م ۴۲۹

رساله ای معروف و مفصل در کلمات و جملات بلاغت آمیز که از آیات قرآنی و احادیث نبوی و بزرگان سخن جمع آوری شده و در ده باب تنظیم شده. چاپ شده است.

الباب الاول؛ فی بعض ما نطق به القرآن من الکلام الموجز المعجز.

الباب الثانی؛ فی جوامع الکلم عن النبی صلی الله علیه و آله.

[کشف الظنون ۱- ۱۲۰].

آغاز: «قال العبد الفقير الى الله... فانّ القاضی الاجل السید اطال الله تعالى... وان كان فريد الدهر وبدر الصدر كما انه في الكرم اول العقد وواسطه العقد فلا بد لي مع مودته التي تتصل...».

انجام: «... وقد فرغت من كتابه احسن ما احفظه... بذكره المبارك له في اوله و آخره... وانا اسأل الله التوفيق لفرض خدمته وشكر نعمته بمنه وسعه رحمته والحمد لله و».

ش ۲۲۶۱، ۱۴۳ برگ، ۱۳ × ۲۲، نسخ سید علی حسینی تفرشی در ۱۲۵۵ برای شاهزاده مراد میرزا، احتشام السلطنه بن عباس میرزا، نسخه نفیسی است.

ص: ۴۹

۴۷- الافاضات (فقه، عربی)

از: محمد جواد بن احمد بن محمد مهدی نراقی (قرن ۱۴)

شامل مسائل فقهی با استدلال

آغاز: «الحمد لله الذی من علینا بیان الحلال والحرام وانعم علینا بالعلم بالتکالیف والاحکام والصلاه علی محمد... ان هذا تحریر منی فی بیان التکالیف الشرعیه مع الدلائل...».

ش ۱۱۴۴، ۳۷۲ برگ، ۱۵ × ۲۱، نستعلیق بی کما، بی تا، از انجام ناقص است. شامل کتاب طهارت است و شاید بخط مؤلف باشد.

۴۸- الافصاح فی اعراب الکافیه (نحو، عربی)

از: ؟

رساله ای مفصل در اعراب سوره فاتحه و کتاب کافیه ابن حاجب (۶۴۶ ق) که بگفته مؤلف با استفاده از کتب تفاسیر و حدیث و قراءت و صرف و کلام و لغت و... گردآوری و تدوین شده است، مؤلف از دانشمندان دولت مرادخان عثمانی بوده و به نام فرزند «شیخ احمد بن یوسف سلانیکی» نوشته شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۳۷۳، مرعشی ۶-۳۵۴].

آغاز: «الحمد لله الذی رفع السموات بغير عماد وخفض الارض و نصب الجبال بجزم القضاء للعباد... وبعد فهذا مختصر فی اعراب سوره الفاتحه...».

انجام: «... ومن حسن خاتمه الكتاب ختمه بالالف كافتتاحه... وهیء لنا من امرنا رشد آ ربنا اغفر لنا ولاخواننا الذین سبقونا بالایمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا ربنا انک رؤوف رحیم».

ص: ۵۰

ش ۲۲۸۸، ۱۹۷ برگ، ۱۴ × ۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) با مهر بیضوی «عبدالرحیم» در برگ آخر.

۴۹- الأقالیم (نحو، عربی)

از: ؟

مؤلف به روش «المغنی» ابن هشام مطالب نحوی را به ترتیب حروف تهجی آورده و ظاهراً در سه بخش بوده که نسخه حاضر دارای بخش سوم میباشد و هر بخش دارای چند اقلیم و هر اقلیم دارای چند «مدینه» و هر مدینه دارای چند «باب» میباشد. از مقامات حریری و مغنی ابن هشام بسیار نقل کرده است.

آغاز: «الحمد لله الذی جعل الحروف كالظروف و اودع فیها من المعروف الف الوف وخلق صوره كل حرف كالجبل العظیم و تقطع بها فواتح السور من كتابه الحكیم... اما بعد فالباب الثالث هذه جنات عدن».

انجام: «تقول مررت برجل غیر زید قاصدا الی ان مرورك كان بانسان آخر... معناه انه لیست له صفة زید لان زیدا فقیه مثلاً والممرور به اذیب وقد یؤتی غیر... بالاً فی الوصفیه كقوله لو كان فیهما الهه الا الله لفسدتا ای غیر الله كما عرفت».

ش ۶۶۹، ۲۲۴ برگ، ۱۴ × ۲۰، نسخ ۱۲۸۷، تصحیح شده است.

۵۰- الاقلید = شرح المفصل (نحو، عربی)

از: تاج الدین احمد بن محمود بن عمر خجندی (۷۰۰ ق)

شرحی مزجی است بر کتاب «المفصل فی النحو» جار الله زمخشری که مؤلف آن را در بخارا به رشته تحریر در آورده است.

[کشف الظنون ۲-۱۷۷۵، مجلس ۳۷-۳۴۲].

ص: ۵۱

آغاز: «ایاه احمد علی نعم تهللت وجوهها الصباح وافترت مباسمها المكتشفه... وبعد فان علم الاعراب الى العلوم الاسلاميه...».

انجام: «وسموه بتقصير او افراط مع علمى بان رضا الناس عامه لا تدرک وان لكل منعم... وللناس فيما يعشقون مذاهب».

ش ۷۸، ۳۳۶ برگ، ۱۷ × ۲۹، تحریر سده ۷ و ۸، با یادداشتهای تملک محمد جعفر بن ملا عنایت الله برادر مولانا فتح الله

واعظ قزوینی و حسینعلی ایروانی مورخ ۱۲۷۶ و محمد علی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی مورخ ۱۲۹۹ و مسعود بن سعد الدین بن نعمه الله انصاری خلخالی و نیز یادداشت تملک مورخ ۷۷۷ که نام مالک پاک شده است و با مهر «العبد مسعود بن سعد الدین».

۵۱- اکمال الدین و اتمام النعمه = کمال الدین (حدیث، عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ق)

شامل اخباری که راجع به ولی عصر عجل الله تعالی فرجه روایت شده میباشد و به این طریق حیات و غیبت امام زمان را اثبات می کند.

[الذریعه ۲-۲۸۳، مرعشی ۲-۴۰۳ و ۲۰-۱۹۲ و استان قدس ۱۴-۴۴۹-۱۴، مشار، عربی ۷۵۵].

آغاز: «الحمد لله الواحد الاحد الفرد الصمد... اما بعد فان الله تبارک و تعالی يقول في محکم كتابه واذ قال ربك للملائكه اني جاعل في الارض خليفه فبدء عزوجل بالخليفه قبل الخليفه فذلک...».

انجام: «فضل الله يؤتیه من يشاء والله ذو الفضل العظيم فهل يقدرّون على مثل هذا فيختارونه او يكون مختارهم بهذه الصفات... من اضلّ ممّن اتبع هواه بغير هدى من الله... كذلک يطبع الله على كل قلب متكبر جبار».

ص: ۵۲

ش ۴۲۵، ۲۸۵ برگ، ۱۴×۲۴، نسخ محمد جعفر ابهری بن محمد رضا در ۱۱۰۵، با یادداشت تملک و وقفنامه با مهر بیضوی «عبدہ ابوالقاسم الحسینی» در ۱۲۶۹.

ش ۴۴۰ (یا ۴۴)، ۱۷۱ برگ، ۱۹×۲۶، نسخ ۱۰۶۸، جزء اول است، در سال ۱۰۸۳ توسط علی اصغر بن محمد جعفر سبزواری مقابله و تصحیح شده است.

ش ۲۰۳۰، ۲۰۶ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ ۱۱۱۱ در جزء اول، چند برگ اول نونویس است، حاشیه نویسی دارد، تصحیح شده، با یادداشت تملک محمد ابراهیم مورخ ۱۲۳۸.

۵۲- الالفیه = الخلاصه فی النحو (نحو، عربی)

از: ابو عبدالله محمد بن عبدالله بن مالک طایبی اندلسی (ابن مالک) (۶۷۲ ق)

منظومه ای است مشتمل بر قواعد نحوی در هزار بیت و بنا به گفته خود مؤلف از الفیه ابن معط یحیی بن عبدالمعطی نحوی (۶۲۸ ق) تقلید شده است. این کتاب از روز تألیف تا این عصر مورد توجه دانشمندان واقع شده و شروح و حواشی زیادی بر آن نگاشته اند.

[کشف الظنون ۱-۱۵۱، مجلس ۲۵-۲۳، مرعشی ۱-۱۷ _ مشار].

آغاز:

قال محمد هو ابن مالک

احمد ربی اللہ خیر مالک

مصلیا علی الرسول المصطفی

وآله المستکملین الشرفا

انجام:

فاحمد اللہ مصلیا علی

محمد خیر نبی ارسلا

وآله الغرّ الكرام البرره

وصحبه المنتجبين الخيره

ص: ٥٣

ش ۲۹۰، ۵۱ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ. ۱۲۰۵.

ش ۸۲۳، ۶۲ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ حسن بن محمد هادی در ۱۲۴۹.

ش ۹۲۹، ۱۱۲ برگ، ۱۶×۹، نسخ، بی کاء، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۱۳۸۰، ۱۹۸ برگ، ۱۸×۱۰، نسخ بی کاء، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) حواشی دارد.

ش ۱۸۲۳، ۱۰۱ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق. ۱۲۶۱.

ش ۲۲۵۸، ۷۹ برگ، ۲۱×۱۸، نسخ بابا بن مرد علی در ۱۲۱۲ در دار الارشاد اردبیل.

ش ۲۴۹۲، ۱۴۰ برگ، ۲۲×۱۳، نسخ، بی کاء، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) حاشیه نویسی دارد، تصحیح شده.

ش ۲۵۴۸، ۸۳ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ جواد بن حاج محمد صادق در ۱۲۰۹، با تحشیه و تصحیح.

ش ۲۶۷۹، ۸۵ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ محمد جعفر ساوجی در ۱۲۵۵.

ش ۲۷۱۷، ۱۶۴ برگ، ۱۹×۱۳، نسخ ۱۲۲۲، حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۸۹۲، ۹۵ برگ، ۱۱×۱۵، نسخ میرزا محمد هاشم بی تاریخ (تحریر سده ۱۳).

ص: ۵۴

ش ۳۰۳۲، ۷۷ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق محمد رضا بن حاج محمد حسین نائینی در ۱۳۰۰، با مهر بیضوی «یا امام رضا ۱۳۰۰» در پایان نسخه اشعار، منشآت، آداب نماز شب و فوائدی درج شده است.

ش ۳۰۶۵، نسخ بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با حواشی فراوان.

ش ۳۸۰۵، ۴۵ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۳).

شش نسخه دیگر هم در مجموعه ها هست که در آن بخش معرفی خواهد شد.

۵۳- الالفیه (فقه، عربی)

از: محمد بن مکی عاملی (شهید اول) (۷۸۶ ق)

هزار واجب از واجبات نماز را در یک مقدمه، سه فصل و یک خاتمه آورده است. چاپ شده است.

[الذریعه ۲-۲۹۶، مرعشی ۱-۵۳، مجلس ۱۰-۲۸۰].

ش ۱۹۲۴، ۳۳ برگ، ۱۶×۲۱. نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) حواشی از شهید ثانی و محقق ثانی دارد. از آغاز ناقص است.

۵۴- الأمالی = المجالس (حدیث، عربی)

از: ابو جعفر محمد بن حسن طوسی (شیخ طوسی) (۴۶۰ ق)

احادیث متفرقه ای است که شیخ طوسی املا کرده است. بیشتر مجالس ها تاریخ

ص: ۵۵

سالهای ۴۵۷ _ ۴۵۸ را دارد. راجع به اینکه چه مقدار از این کتاب از شیخ طوسی و چه مقدار از فرزندش ابو علی است به الذریعه مراجعه شود.

[الذریعه ۲-۳۰۹ و ۳۱۳، مرعشی ۶-۳۶۴، مجلس ۲۵-۱۲۴، الفبایی آستان قدس ۶۶-۶۶ _ مشار].

ش ۴۲۳، ۱۷۵ برگ، ۱۸×۲۵، این نسخه شامل ۱۸ جزء است. نسخ حیدر بن علاء الدین علی بن حسن حسینی سبزواری

بیزوی در شب پنج شنبه غره شهر ذیقعه ۹۸۳ در جعفرآباد قزوین دارالسلطنه الشاهیه الصفویه الموسویه. از نسخه ای که از نسخه به خط ابن طاوس نوشته شده بود استنساخ شده است. اجازه اجتهاد برای کاتب در حاشیه برگ آخر دیده میشود. با مهر بیضوی «عبدہ ابوالحسن ۱۱۰۶» و مهر بیضوی «هو الصمد ۱۲۴۲». واقف آن سید فضل الله مازندرانی در ۱۳۳۹ ش است. گفته شده در پایان دستخط شیخ بهایی را دارد.

۵۵- الأمالی = المجالس (حدیث، عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ق)

نود و هفت مجلس است که شیخ صدوق در آنها روایت هایی را به شاگردانش املاء کرده است. این مجالس از روز جمعه ۱۸ رجب ۳۶۷ آغاز و به روز پنج شنبه ۱۹ شعبان ۳۶۸ ختم شده است.

[الذریعه ۲-۳۱۵، مرعشی ۱-۴۰۷، الفبایی آستان قدس ۶۶، مجلس ۳۶-۳۹۶ _ مشار].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين وصلى الله على رسوله محمد وآله اجمعين المجلس الاول وهو يوم الجمعة قال الشيخ... حدثنا ابو حمزه الثمالي عن علي بن الحسين عليه السلام قال القول الحسن يثري المال وينمي الرزق...».

ش ۷۵۱، ۳۲۲ برگ، ۱۲×۲۰، نسخ سده ۱۱ و ۱۲. چند برگ آخر تحریر ۱۲۹۲ مییاشد. سر لوح و جدول زرین دارد. تصحیح شده. با یادداشت تملک مورخ ۱۱۷۷ یا مهر بیضوی «عبدہ محمد سعید ۱۱۹۴» و یادداشت تملک ضیاء الدین محمد بن محمد بن علی در ۱۱۸۱.

ص: ۵۶

ش ۳۷۶۰، ۳۳۹ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱) فهرست مفصل کتاب در آغاز نسخه نگاشته شده است.

۵۶- الانسان الكامل في معرفه الأوائل والأواخر (عرفان، عربی)

از: عبدالکریم بن ابراهیم گیلانی (۸۲۶ ق)

[کشف الظنون ۱-۱۸۱، الفبایی آستان قدس ۶۹].

آغاز: «الحمد لمن قام بحمده اسم الله فتجلى في كل كمال استحققه واقتضاه وحصر بنقطه خال جماله حروف الكمال واستوفاه سمع حمد نفسه بما اثنا عليه المعبود فهو الحامد والحمد...».

ش ۱۸۸۴، ۱۷۰ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا، از انجام ناقص است، (تحریر سده ۱۲) با مهر بیضوی «المتوكل على الله عبده عبدالله» و تملك مورخ ۱۳۱۲.

۵۷- انوار التنزيل واسرار التأويل = تفسير بيضاوي (تفسير، عربی)

از: قاضی ناصر الدین ابوسعید عبدالله بن عمر بیضاوی

تفسیر مزجی مختصری است که بسیار مورد توجه دانشمندان واقع شده و حواشی و شروح زیادی بر آن نگاشته اند.

[الذریعه ۲-۴۲۱، مرعشی ۱-۲۲۰، کشف الظنون ۱-۱۸۶، سرکیس ۱-۶۱۷، مشار، عربی ۹۹].

آغاز: «الحمد لله الذي نزل الفرقان على عبده ليكون للعالمين نذيراً فتحدى با قصر سورهِ من سورهِ...».

ش ۲۱۹، ۲۲۱ برگ، ۲۰×۳۴، نستعلیق ۱۲۳۳، جلد اول و نیمه اول قرآن است.

ش ۲۲۰، رحلی، ۳۴×۲۰، نستعلیق صفر علی بن ابراهیم در ۱۲۳۳ در تنکابن، جلد دوم و نیمه دوم قرآن است. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی صفر علی ۱۲۳۱».

ش ۲۲۵، ۲۸۳ برگ، ۳۴×۲۱، نسخ باقر بن عبدالکریم لاهیجی گیلانی در ۱۲۴۴، جلد اول است. با مهر بیضوی «عبدہ ابوالقاسم الحسینی».

ش ۳۴۷، ۲۰۶ برگ، ۲۲×۱۷، تحریر ۱۲۳۱، جلد اول است.

ش ۹۹۰، ۲۱۸ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. جلد اول است. تصحیح شده.

ش ۱۷۵۴، ۴۶۹ برگ، ۲۴×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۳) جلد اول است.

ش ۱۸۹۰، ۳۱۲ برگ، ۲۶×۱۹، نستعلیق عبدالرضا بن حسین بن محمود فیروزآبادی در ۱۰۲۹ جلد دوم است. با مهر بیضوی «عبدہ محمد کاظم بن عبدالواسع الموسوی» و «عبدہ محمد کاظم الموسوی».

ش ۱۹۱۰، ۶۷ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) فقط سوره بقره و آل عمران است.

ش ۲۰۰۷، ۲۲۵ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱) از سوره صافات تا سوره فلق است. حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۱۶۰، ۲۵۶ برگ، ۱۶×۲۵، نسخ سده ۹ و ۱۰. جلد اول است، تصحیح شده.

ش ۳۲۳۲، ۱۲۹ برگ، ۱۶×۲۶، نسخ سده ۱۱ و ۱۲، سوره انعام تا نحل را دارد. تصحیح شده است.

ش ۳۳۵۰، ۵۷۹ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ احمد بن محمد بن عزّ در شب جمعه ۲۹ جمادی الآخر سال ۹۴۲. چند برگ آخر نو نویس است. با سرلوح و جدول زرین. نسخه بسیار نفیسی است.

۵۸- انوار خلاصه الحساب فی شرح خلاصه الحساب (ریاضی، عربی)

از: عصمه الله بن اعظم بن عبدالرسول (ق ۱۱ ه. ق)

شرحی است بر کتاب «خلاصه الحساب» شیخ بهایی (۱۰۳۱ ق). در این شرح سعی شده که تفصیل مجملات و توضیح مشکلات داده شود و بنا به درخواست بعضی از برادران تألیف نموده است. مؤلف تصریح کرده که ساکن مهمانفور از مضافات شاه جهان آباد است و در تاریخ ۱۰۸۶ این کتاب تألیف شده. چاپ شده است.

[الذریعه ۲-۴۲۶ و ۳-۳۶، مرعشی ۳-۳۲۹].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. سبحان من عنده علم الحساب لصفات كماله واسمائه وله علم العدد لجميع الاله وقسمه نعمائه... سمّيته انوار خلاصه الحساب وارجو من المحييين والخلان...».

انجام: «هذا كما اوصى الشيخ في الاشارات بالبخل عن تعليم الحكمة لمن ليس من اهل الاشارات فان لم يكن المخاطب من اهل هذا الكتاب فلنسكت عن شرح الحساب».

ش ۳۶۲، ۱۶۲ برگ، ۱۵×۲۵. نستعلیق. ۱۲۲۳

ص: ۵۹

۵۹- الانوار الرضویه = شرح الرضوی = شرح النافع (فقه، عربی)

از: سید محمد رضا بن اسماعیل موسوی شیرازی (۱۳۰۲ ق)

شرح مزجی بسیار مفصلی است بر کتاب «النافع فی مختصر الشرایع» محقق حلی؛ مؤلف از سادات بزرگ غرب و جنوب ایران میباشند و قسمت عبادات تا اعتکاف آن در سال ۱۲۸۷ ق و در تهران چاپ شده.

[الذریعه ۲-۴۲۷].

آغاز: «الحمد لله الفرد الصمد الواحد الاحد الذي لم يتخذ صاحبه فليس له ولد والصلاه على محمد ۹

وآله... كتاب الصلاه وهي لغه الدعاء وشرعاً عباده مخصوصه بکيفياتها المأموره واثبات الحقيقه».

انجام: «ولو اسلم الذمی بعد رمیه السهم وبلوغ... احدآ من المسلمی ن فقتله... والعاقله للمؤمنین فهذا ما اوردناه...».

ش ۳۵۸۸، ۴۳۱ برگ، ۳۵×۲۱، نسخ ۱۲۸۷. این نسخه شامل صلاه، طلاق، حدود و دیات و غیره است. در فهرست سابق این کتابخانه به پیروی از کاتب نسخه (که در یک جا این نسخه را شرح شرایع دانسته) این نسخه به عنوان شرح الشرائع معرفی شده است ص ۲۴۹.

۶۰- انوار الرياض (فقه، عربی)

از: سید محمد بن عبدالصمد شهشهانی اصفهانی (۱۲۸۷ ق)

شرحی است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «رياض المسائل» سید علی طباطبایی (۱۲۳۰ ق). این کتاب گویا هشت مجلد است و به سال ۱۲۶۰ ق تألیف آن شروع شده است. (در ذریعه فرموده اند شامل شش مجلد است)

[الذریعه ۲-۴۲۷، مرعشی ۵-۲۴۴].

ص: ۶۰

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين... كتاب الصلاة و هي لغه: اعلم ان هناك مراحل شتى فصلناها في العروه الوثقى اشار الشارح الى اربعة منها الاول في بيان ما تحقق من معنى هذه اللفظه...».

ش ۳۵۶، ۳۱۵ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کاء، بی تا، جلد دوم است (کتاب الصلاة). واقف: سید فضل الله عقیلی نوری.

ش ۴۵۷، ۳۰۰ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کاء، بی تا، جلد پنجم است (متاجر تا رضاع) حواشی از عبدالحسین موسوی و نیز با امضاء «منه» دارد.

ش ۹۶۴، رحلی، ۳۱×۱۲، نسخ سید بدیع بن مصطفی موسوی اصفهانی درب امامی در ۱۲۷۰ در اصفهان. جلد دوم (کتاب الصلاة) است.

ش ۱۱۳۱، ۱۵۳ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ ۱۲۷۱، توسط محمد حسین بن شیخ احمد قزوینی در حجره حاج ملا صادق در سال ۱۳۶۰ مقابله شده است. جلد هشتم شامل حدود و دیات و قصاص است.

ش ۱۷۶۹، ۱۶۲ برگ، ۲۶×۱۶، نسخ، بی کاء، بی تا، جلد چهارم (کتاب الحج) است. توسط حاجی محمد کاظم و آقا محمد صادق از ثلث مال مؤلف در سال ۱۲۹۰ وقف شده است. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی عبدالمجید الحسینی» و مهر مربع «بدیع الموسوی».

ص: ۶۱

۶۱- انوار العقول من اشعار خليفه الرسول = ديوان امير المؤمنين (عربی)

آغاز:

«فان يكن لهم من اصلهم شرف

يفاخرون به فالطين و الماء»

انجام:

«... سابكيهم ما ذر في الارض شارق ونادي منادي الخير للصلوات

وما طلعت شمس و حان غروبها و بالليل ابكيهم وبالغدوات»

ش ۱۸۶۳، ۶۲ برگ، ۱۷ × ۲۲، نسخ ۱۲۵۴. چند نسخه دیگر از دیوان امیرمؤمنان در بخش مجموعه ها معرفی میشود.

۶۲- الأنوار لاعمال الابرار (فقه، عربی)

از: جمال الدين يوسف بن ابراهيم اردبیلی شافعی (۷۹۹)

فقه شافعی است که به طور فتوی از کتاب های مختلف گردآوری شده و بیشتر بر هفت کتاب فقهی اعتماد کرده بنابر ترتیبی که داده است. در این کتاب سعی شده فتوایی بیاید که در کتاب های معتبر دیگر کمتر آمده و مجموعاً بیست و چهار کتاب است از طهارت تا شفعه.

[کشف الظنون ۱-۱۹۵، مرعشی ۵-۱۱۰، الفبایی آستان قدس ۷۱].

آغاز: «الحمد لله الحميد المجيد المحصي المبدى المعيد حمد آ يوافي نعمه ويكافي المزيدي... اما بعد فهذه احكام شرعيه ومسائل دينيه تعم بها البلوى في الدرس والفتوى وتمس اليها الحاجه في العمل والتقوى...».

ش ۱۶۵۴، ۱۹۵ برگ، ۲۰ × ۳۰، برگ آخر نسخ ۱۳۲۴، بقیه تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

ص: ۶۲

ش ۲۳۱۸، ۲۲۹ برگ، ۱۷ × ۲۲، نسخ سده ۱۲، از طهارت تا ودیعه را دارد، تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۷۵۵، ۴۱۵ برگ، ۱۸ × ۲۸، نسخ محمد بن محمد بن ابراهیم ملقب به بهاء شیبانی در ۱۳ ربیع الاول ۸۴۰ در قریه علیا.

۶۳- انیس المجتهدین (اصول فقه، عربی)

از: ملا محمد مهدی بن ابی ذر نراقی (۱۲۰۹ ق)

مباحث اصول فقه استدلالی است که پس از هر بحثی یک فرع فقهی مستفاد از آن قاعده اصولی را ذکر می کند. این کتاب در پنج مبحث که هر مبحث چند باب و آن نیز در چند فصل می باشد. و در ۱۱۸۵ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲-۴۶۴، مرعشی ۱-۳۹۷، شرح احوال و آثار ملا مهدی نراقی... ص ۹۲].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل علم الاصول وسيله للصعود الى مدارج حقائق المباحث الشرعيه وصيره ذريعه للعروج الى معارج دقائق مسائل الفقيهيه... اما بعد فيقول... ان علم الاصول مما لا يخفى علو رتبته...».

انجام: «ووحده ترجيح كل من الادله وتعدده صور غير متناهيه ولا بد للمجتهد عند تعارض الترجيحات من نظر آخر للترجيح بينها وبعد الاحاطه بما ذكرناه لا يخفى جليه الحال فيه».

ش ۲۶۷، ۲۳۹ برگ، ۱۶ × ۲۲، نسخ ۱۲۱۲، در این نسخه تاریخ تألیف ۱۱۹۶ ذکر شده است..

ص: ۶۳

از: محمد باقر بن زین العابدین بن حسین بن علی یزدی حائری

وی از شاگردان سید ابراهیم قزوینی (صاحب ضوابط) بوده.

مجموعه ای است از مطالب علمی پراکنده که مؤلف آن را پس از کتاب های «تذکره الالباب» و «انیس الطلاب» نگاشته و در نگارش به کتاب هایی مانند «ربیع الابرار» زمخشری، «کشکول» شیخ بهایی، «زهر الربیع» جزایری و... نظر داشته است.

وی کتابی به نام فرادیس الممتحنین در چند جلد دارد که جلد ششم آن در این کتابخانه هست.

[الذریعه ۲- ۴۶۷].

آغاز: «رب اشرح لی صدری... سبحانک اللهم یا من ارتاض فی ریاض مواهبه جهابذه العلماء وسلک من مسالک عطایه غطارفه الفضلاء...».

انجام: «روضه اعلم انه قد جرت عاده المؤلفین لکتب المراثی ومصنفی المقاتل بذکر المنامات المتعلقة بالسبب الغریب المورثه للبکاء والابکاء ونحن ایضا اردنا التأسی باسوتهم لانه کثیرا...».

ش ۱۷۱، ۵۲۴ برگ، ۱۹ × ۲۹، نسخ بی تاریخ. حواشی با امضاء «منه» دارد.

ش ۶۰۹، ۲۵۳ برگ، ۱۵ × ۲۰، نستعلیق، بی کاء، بی تا، آغاز این نسخه با نسخه قبل تفاوت دارد آغازش این است: حمد آ لمن له وحدانیه العدد.. با مهر بیضوی «عبده محمد بن محمد تقی الطباطبائی ۱۲۹۷» و مهری دیگر «موسی بن محمد تقی الطباطبائی».

ص: ۶۴

۶۵- انیس الواعظین (حدیث، عربی، فارسی)

از: ابوالقاسم بن جعفر بن علاء الدین حسینی واعظ یزدی، قرن ۱۳

کتابی مفصل در جمع آوری منتخب و برگزیده ای از کتاب های «عده الداعی مجموعه ورام، علل الشرائع، روضه کافی، امالی صدوق، عیون اخبار الرضا، محبوب القلوب لاهیجی، مصباح الشریعه، عقل و جهل کافی و جنگی بنام تحفه الاخوان».

مؤلف واقف کتاب های متعددی است که بخط خود نوشته و برخی از آنها در همین کتابخانه موجود است تاریخ وقف: ۱۲۶۹.

آغاز: «بسم الله الحمد لله سامع الدعاء ودافع البلاء ومفيض الضياء وكاشف الظلماء وباسط الرجاء وسابغ النعماء ومجزل العطاء ومردف الالاء سامك السماء وماسك البطحاء والصلاحه على...».

انجام: «... وعرفني الباطل وجنبي سبيله ولا يختار الفاني على الاجل الباقي ذوعقل سليم والحمد لله رب العالمين وعلى من ظهر له الحق وانكره لعائن الله والملئكه والناس اجمعين».

ش ۳۲۱، ۳۲۱۶، برگ، ۱۹ × ۲۵، نسخ مؤلف بدون تاریخ. در سال ۱۲۶۹ نسخه را وقف کرده با مهر بیضوی «عبداله الراجی ابوالقاسم الحسینی» و «عبداله ابوالقاسم الحسینی». حاشیه با امضاء «منه» از مؤلف دارد.

۶۶- الاوزان والمقادیر (عربی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۱ ق)

این رساله مختصر را که در چند مقدمه و فصل تألیف شده، مجلسی از کتاب «روضه المتقین» پدرش گرفته و بعضی مطالب را بر آن افزوده است.

[مرعشی ۱-۸۴، الذریعه ۲۳-۳۱۸، کتابشناسی مجلسی ۸۲-۸۴، مجلس ۲۶-۴۲].

ص: ۶۵

آغاز: «الحمد لله الذي ارتفع عن مطارح الافهام فلا توزن صفات عظمته بميزان العقول ومكيال الاوهام وجلت نعمائه العظام وعظمت آلاؤه الجسام فعجزت عن احصاء قطره من بحار جوده».

انجام: «ويحتمل ان يكون الدرهم التي كانت في زمن النبي ۹ كانت قد بقيت الى ذلك الزمان وكان سؤالهم انه لم يلزم في الماتين من دراهم زمن الرسول صلى الله عليه و آله سبعة من دراهم هذا الزمان... فعلموا انه لم يلزم في الماتين من تلك الدرهم سبعة في هذه الدرهم وليكن هذا آخر ما اردنا».

ش ۳۹۷۱، ۸ برگ، ۱۲ × ۲۲، نستعلیق ۱۱۹۴. ش ۱۱۳۳ و ۲۶۴۷ هم همین رساله است.

۶۷- بحار الانوار (حدیث، عربی)

از: محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

بزرگترین کتاب حدیثی شیعه است در بیست و پنج جلد که در چاپهای جدید صد و ده مجلد میباشد. این کتاب احادیث کتب اربعه را مگر بخشی از آنها نیآورده است.

[الذریعه ۳-۱۶، مرعشی ۱-۱۰۷، مجلس ۲۵-۷۸، مشار عربی ۱۱۴].

آغاز: «جلد دهم: الحمد لله الذي خص بالبلاء من عباده المحبين النجباء افاخم الانبياء... ابواب تاريخ سيده نساء العالمين وبضعه سيد المرسلين ومشكوه انوار ائمه الدين وزوجه اشرف الوصيين...».

ش ۱۱۲، ۸۲ برگ، ۲۰ × ۲۶، بخط مؤلف، شامل بخشی از جلد دهم.

ش ۱۱۳، رحلی، ۹۶ برگ، ۲۰ × ۲۶، شامل بخشی دیگر از جلد دهم. بخط مؤلف.

ش ۱۱۴، رحلی، ۹۱ برگ، ۲۰ × ۲۷، شامل بخش سوم از جلد دهم. بخط مؤلف.

ش ۱۱۵، رحلی، ۹۳ برگ، ۲۰ × ۲۷، شامل بخش آخر از جلد دهم. بخط مؤلف. این مجموع چهار نسخه شامل جلد دهم بحار الانوار است و تاریخ تألیف این جلد ۱۰۷۹ میباشد.

ش ۱۰۸۳، ۳۳۸ برگ، ۱۸ × ۲۳، نسخ ملا محمد رضا بن محمد هاشم هر منجردی جی در ۱۱۱۶، جلد معاد است اولش افتادگی دارد.

ش ۱۵۸۶، جلد سوم و هجدهم و هر دو ناقص است تحریر سده ۱۳.

ش ۱۷۵۳، ۲۹۳ برگ، ۱۷ × ۲۵، نسخ، بی کما، بی تا، نیمه اول جلد پنجم است، حواشی از مؤلف دارد. با اجازه مؤلف مورخ ۱۰۹۳ برای شاگردش که این نسخه را نزد او قرائت کرده است.

ش ۳۱۷۴، ۴۵۵ برگ، ۱۷ × ۲۳، نسخ شیر علی بن ذوالفقار علی اصفهانی در ۱۱۰۰. جلد نهم باب ۹۱ تا ۱۲۹ میباشد با یادداشت تملک جعفر علی بن عبدالعلی قراجه داغی بن عبدالمشکور در ۱۲۵۲ در تبریز. با مهر بیضوی «محمد حسین» و یادداشتی از محمد شفیع بن محمد رفیع اصفهانی.

ش ۳۵۱۶، ۸۷ برگ، ۲۷ × ۴۱، نسخ محمد قاسم بن محمد سعید در ۱۲۳۱، جلد دهم است. با یادداشت تملک با مهر بیضوی «الخاطی محمد جواد بن محمد تقی الرضوی ۱۳۱۱».

ش ۳۵۱۷، ۷۵ برگ، ۲۷ × ۴۱، نسخ محمد قاسم بن محمد سعید.

جلد سیزدهم است. تصحیح شده.

ش ۳۵۱۸، ۱۱۴ برگ، ۴۱×۲۷، نسخ محمد قاسم بن محمد سعید، در ۱۲۳۲، جلد یازدهم است. تصحیح شده.

ش ۳۵۱۹، ۱۳۶ برگ، ۴۲×۲۸، نسخ سده ۱۲ و ۱۳، بخشی از جلد پنجم و جلد بیست و دوم است. تصحیح شده، حواشی با امضاء «منه» دارد.

ش ۳۶۲۱، ۱۶۱ برگ، ۳۱×۱۸، نسخ محمد رضا در ۱۲۸۹. جلد دوم است.

۶۸- بحر الجواهر فی شرح الجواهر = شرح جواهر الکلام (فقه، عربی)

از: علی بن باقر بروجنی (قرن ۱۴)

شرحی مزجی بر «جواهر الکلام» شیخ محمد حسن نجفی معروف به صاحب جواهر (۱۲۶۶ ه. ق) است. این شرح به اختصار نوشته شده و در سال ۱۳۰۳ شروع به تألیف آن نموده و تا ۱۳۱۴ و ۱۳۱۸ و ۱۳۲۰ نیز مشغول تألیف بوده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. كتاب الضمان الذي يكون هو عندنا بناءً على ما اعترفه غير واحد منّا مشتق من الضمن...».

ش ۱۱۲۸، ۴۰۱ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ مؤلف در ۱۳۱۲ - ۱۳۱۴، این نسخه شامل ضمان، حواله، کفالت، حجر و صلح میباشد.

ش ۱۴۴۱، ۷۶ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ مؤلف. کتاب جهاد را دارد.

ش ۲۸۰۹، ۱۵۵ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ مؤلف در ۱۳۱۴. بحث خیارات را دارد.

ص: ۶۸

ش ۳۲۹۹، ۱۹۵ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ مؤلف در ۱۳۱۸. کتاب وصایا را دارد.

ش ۳۴۴۵، ۱۴۱ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ مؤلف. کتاب تجارت را دارد.

ش ۴۰۵۶، ۲۵۹ برگ، ۲۳×۱۸، تحریر مؤلف در ۱۳۱۷ _ ۱۳۱۸، کتاب شرکت تا اجاره است.

ش ۴۰۵۵، ۲۴۹ برگ، ۲۳×۱۸، تحریر مؤلف در ۱۳۰۳. کتاب طهارت است.

ش ۴۰۵۲، ۳۳۰ برگ، ۲۳×۱۷، تحریر مؤلف در ۱۳۲۰. کتاب زکاه است.

۶۹- بدایه الهدایه (فقه، عربی)

از: محمد بن حسن الحر عاملی، (_ ۱۱۰۴ ق)

واجبات و محرمات منصوصه را از طهارت تا دیات از کتاب دیگر خود «هدایه الامه» تلخیص کرده است تاریخ تألیف ۱۰۹۱.

[الذریعه ۳-۵۹، مرعشی ۲-۳۳، مجلس ۲۵-۱۱۵، مشار].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلوه على محمد وآله الطاهرين فيقول الفقير الى الله... قد التمس مني

جماعه من الاخوان المؤمنين الطالبين للحق اليقين ان اجمع لهم ما اقدر على جمعه من منصوص الواجبات...».

انجام: «... فليرجع الى كتابنا الكبير المذكور من اولها فصار الواجبات الفأ وخمسائه وخمسه وثلثين والمحرمات الفأ واربعمائه وثمانيه واربعين ويكون المجموع ثلثه الاف الا سبعة عشر تقريباً لان في بعضها تداخلا (...). والحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين».

ص: ۶۹

ش ۲۸۷۶، ۵۱ برگ، ۱۹×۱۰، نسخ ۱۰۹۹ یا ۱۰۹۱. با یادداشت تملک محمد بن محمود مازندرانی و مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبین محمد».

۷۰- بدائع الافکار = بدائع الاصول (اصول فقه، عربی)

از: میرزا حبیب الله بن محمد علی گیلانی رشتی (۱۳۱۲ ق)

بخشی از مباحث الفاظ اصول فقه است به صورت استدلالی در پنج مقصد و مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۶۳، مرعشی ۱۰-۳۳۳، مجلس ۲۵-۳۸۷].

آغاز: «احسن مبادی یتدء بها الکلام وخیر مبانی یتتی علیها المرام حمدک اللهم یا من ابداع الاکوان ببدائع قدرته و اودع فیها ما یکون وما کان بصنائع حکمته...».

ش ۴۲، ۲۵۴ برگ، ۱۹ × ۲۹، نسخ، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

ش ۳۵۳، ۴۵۴ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ ۱۳۰۱.

ش ۸۰۶، ۱۰۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ۱۳۰۱. بخشی از این کتاب است.

ش ۱۱۴۲، ۱۲۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا، از بحث صحیح و اعم تا اوامر را دارد، با مهر مربع «این کتاب تملکاً جزو کتابخانه احقر فضل الله است ۱۳۱۱». در اول و آخر نسخه.

ص: ۷۰

۷۱- بدائع الزهور فی وقائع الدهور (تاریخ، عربی)

از: جلال الدین سیوطی (۹۱۱ ه.ق.).

تاریخ انبیاء است.

در فهرست سابق به اشتباه از محمد بن ایاس دانسته شده بود.

[کشف الظنون ۱-۲۲۹ _ ۲۳۰].

آغاز: «الحمد لله القديم الاول الازلی الذی لا یتحول ولا تغیره الدهور والاعصار».

انجام: «واما سرائره فاربعاً ماریه القبطیه وریحانه وجمیله وجابه اهد تهاله زوجته زینب بنت جحش انتهى ما اوردناه علی سبیل الاختصار ومن اراد الوصول الی اکثر الاخبار فعليه بالمطولات من الكتب الکبار...».

ش ۱۳۲۸، ۱۴۲ برگ، ۱۹×۱۴، نسخ، بی ک، بی تا.

۷۲- بستان الادب (چند دانشی، عربی)

از: ابو الخیر تقی الدین محمد بن محمد فارس، قرن ۱۰

کتابی است مفصل که در شرح و بیان دوازده رشته علمی در عربیت علیهم السلام لغت، صرف، اشتقاق، نحو، معانی، بیان، بدیع، عروض، قافیه، خط، شعر، انشاء و تاریخ نوشته شده است.

[مرعشی ۲-۲۵۰ _ الذریعه ۳-۱۰۵].

آغاز: «الحمد لله المحمود فی کلّ فعاله... ان کلمات العرب منحصر فی الاسم نحو زید ورجل والفعل نحو ضرب واکرم والحرف نحو من والی والتصریف تحویل لفظ واحد الی الفاظ...».

ش ۲۹۷۶، ۵۱ برگ، ۱۷×۱۱، تحریر ۱۲۴۹. این نسخه صرف و اشتقاق را دارد.

ص: ۷۱

۷۳- بشری الوصول الی اسرار علم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: شیخ محمد حسن بن عبدالله مامقانی (۱۳۲۳ ق)

مباحث علم اصول فقه را با تفصیل در چند جلد نگاشته و آنچه از دیگران استفاده کرده مخصوصاً دو استادش شیخ مرتضی انصاری و میرزا محمد حسن شیرازی و یا خود استنباط نموده، با عناوین «اصل _ اصل» آورده است.

[الذریعه ۳-۱۲۰، مرعشی ۲۰-۲۵۲، مجلس ۱۶-۴۲۶، دانشگاه ۳-۸۰۲].

آغاز: «حمد له... انه لما من الله عز شأنه علی بتقییل عتبه ابی الائمه وسراج الامه... وکان اعظمها قدرا

واجلها خطرا علم الاصول الذی لا یتیسر الوصول الی حقیقته...».

انجام: «فالمتبادر من النهی عرفا بقربینه وقوعه عقیب الامر انما هو مجرد نفی الرجحان لا غیر ولا بد فی اثبات ما زاد عن ذلك من الرجوع الی الادله کما فی الامر عقیب الحظر فافهم».

ش ۲۰، جلد اول، ۱۱۱ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد. از پایان ناقص است.

ش ۲۱، رحلی، جلد سوم، ۱۶۷ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد.

۷۴- بغیه الطالب فی معرفه المفروض والواجب (فقه و عقائد، عربی)

از: جعفر بن خضر جناجی «کاشف الغطاء» (۱۲۲۷ ق)

رساله مختصر فتوایی است در دو مطلب: اول در اصول ایمان، دوم در فروع دین و در مطلب دوم فقط احکام طهارت و صلاه آمده است.

[الذریعه ۳-۱۳۳، مرعشی ۲-۱۹۵، مجلس ۳۶-۲۷۰، الفبایی آستان قدس ۸۹].

ص: ۷۲

آغاز: «الحمد لله الذي أسّس قواعد الاحكام ورفع دعائم الاسلام وميز لعباده الحلال من الحرام... وبعد فقد سألتني جمع من الاتقياء وطائفه من الاخوان.

ش ۵۴۶، ۷۱ برگ، ۱۲ × ۲۰، نسخ، بی کا، بی تا.

۷۵- البهجه (فقه منظوم، عربی)

از: ابو عبدالله زين الدين محمد عراقي

کتابی است مختصر در فقه به صورت منظوم و در این نسخه باب نکاح تا عتق موجود است.

آغاز: «فصل فی العقد ومقدماته:

يندب للمحتاج ذی التأهب ان ینکح الولود ذات النسب...»

انجام:

«... قلت وعن حجة الاسلام روى لا يحصل العتق بدون ان نوى»

ش ۱۲۳۰، ۷۹ برگ، ۱۴ × ۲۳، نسخ علی در ۱۲۹۸، از نطاح تا عتق است با مهر مربع «محمد حسن ۱۲۸۶».

۷۶- البهجه المرضيه = حاشیه علی شوارق الالهام (کلام، عربی)

از: محمد علی بن حسن تبریزی مرندی

حاشیه ای است بر کتاب «شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام» فیاض لاهیجی که با عناوین «قوله _ قوله» نگاشته شده است.

آغاز: «ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا... الحمد لله الذي قدّست سبحات جماله عن وصمه الزوائد والحدوثات وتشرقت بنور ذاته... فيقول الفقير الحقير الهارب

ص: ۷۳

والملتجئ...».

انجام: «انه عله معده ومقربه للماده الى حصول البروده والفاعل مثلا اذا اخذ مع وصف لا مدخل له في الفعل اصلا كان عله فاعليه عرضيه ولم تكن معدا وهذا القدر يتم الكلام افاده المحقق الشريف».

ش ۲۶۵، ۱۶۰ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۳). تصحیح شده است.

۷۷- البهجه المرضيه في شرح الالفیه = سیوطی (نحو، عربی)

از: جلال الدين عبدالرحمن بن ابی بکر (سیوطی) (۹۱۰ ق)

شرح مزجی مشهوری است بر «الفیه» ابن مالک که بسیار مورد توجه دانشمندان قرار گرفته و کتاب درسی میباشد.

[کشف الظنون ۱-۱۵۲، مرعشی ۱-۱۵۵، مجلس ۱۷-۳۵۳، مشار عربی ۱۳۴].

آغاز: «احمدك اللهم على نعمك والائتك وأصلى واسلم على محمد خاتم انبيائك وعلى آله واصحابه والتابعين الى يوم لقائك اما بعد فهذا شرح لطيف مزجته بالفیه بن مالک مهذب المقاصد...».

انجام: «محمد عبدك ورسولك النبي الامي وعلى اله واصحابه وازواجه وذرياته كما باركت على ابراهيم وال ابراهيم في العالمين انك حميد مجيد...».

ش ۳۳۷، ۱۲۵ برگ، ۲۳×۱۸، نسخ محمد بن محمد خان موسوی هزار جریبی در مدرسه حاجی ابراهیم تفریسی دربار فروش در سال ۱۲۶۶، با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد الموسوی ۱۲۶۵».

ش ۶۷۹، ۱۴۸ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ شاه هارون بن میرشاه حسین الحسینی در مدرسه مهرخواستان در ۱۰۶۱.

ص: ۷۴

ش ۱۲۰۵، ۱۹۸ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ محمد شفیع بن محمد در ۱۲۱۰ در مدرسه فخریه خوی.

ش ۱۴۱۱، ۱۲۹ برگ، ۱۷×۸، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۲۵۰۴، ۱۱۷ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ محمد حسین بن محمد امین وزوانی در ۱۲۳۷، با یادداشتی از علی اکبر بن آقا حسین در ۱۲۷۸ در برگ آخر.

ش ۲۰۶۱، ۱۶۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ. ۱۲۳۳.

ش ۲۱۷۴، ۱۱۵ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ محمد بن ابوالقاسم حسینی قزوینی در ۱۲۷۵.

ش ۲۲۲۲، ۱۲۱ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۳).

ش ۲۳۰۰، ۱۰۹ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ لطفعلی بن محمد کریم در ۱۲۶۷ در قزوین در مدرسه جدید، با مهر مربع کاتب «لطف نظر الهی لطف علی» در برگ آخر.

ش ۲۳۰۵، ۱۷۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد طاهر بن محمد حسین در ۱۲۵۱.

ش ۲۳۱۴، ۱۶۴ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ میر اسماعیل بن میرعلی حسینی ابرنه آبادی در ۱۲۳۰، با مهر مربع «عبده المذنب محمد باقر» و مهر بیضوی «جعفر قلی خان».

ش ۲۴۹۴، ۶۵ برگ، ۲۱×۱۳، تحریر سده ۱۳. ناقص است.

ص: ۷۵

ش ۲۵۰۴، ۱۷۴ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ میرزا محمد حسین در ۱۲۶۲

ش ۴۰۵۴، ۱۲۴ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا، از آخر ناقص است.

از این کتاب در بخش مجموعه ها هم هست.

۷۸- بیان السعاده فی مقامات العباده (تفسیر، عربی)

از: ملا سلطان محمد بن حیدر بن محمد گنابادی (سلطان علیشاه) (۱۳۲۷ ق)

[الذریعه ۳-۱۸۱، مشار].

آغاز: «الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب ولم يجعل له عوجاً قيماً لينذر بأساً شديداً من لدنه ويبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات ان لهم أجراً حسناً الذي تجلّى بذاته على ذاته...».

ش ۶۰۴، ۷۶ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا، این نسخه مقدمه و سوره حمد و آیه اول سوره بقره را دارد.

۷۹- تأویل الآيات الظاهره فی فضائل العتره الطاهره (تفسیر، عربی)

از: سید شرف الدین علی حسینی استرآبادی (ق) ۱۰

آیاتی که در فضل ائمه طاهرین: و مدح دوستان ایشان و ذم دشمنان آمده است به ترتیب سوره های قرآن گرد آورده و آنها را با استناد به روایات تأویل و تفسیر کرده است.

از این کتاب دو نسخه متفاوت (مفصل و مختصر) هست و هر دو چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۳۰۴ و ۵-۶۶، مرعشی ۱-۲۹۰، مجلس ۳۵-۱۹۷، الفبایی آستان قدس ۱۰۱].

ص: ۷۶

آغاز: «ان احسن ما... اما بعد فانی لَمَّا رایت بعض آیات الكتاب العزیز وتأویلها يتضمن مدح اهل البيت عليهم السلام ومدح اولیائهم وذم اعدائهم...».

ش ۴۳۵، ۷۴ برگ، ۱۷×۲۶، نسخ محمد باقر بن علی اکبر خوانساری در ۱۲۵۹. این نسخه یا نسخه بعد منتخبی است از این کتاب، اما آغازش با آغاز جامع الفوائد که در ذریعه به عنوان منتخب تأویل الآیات یاد شده برابر نیست بلکه با آغاز خود تأویل الآیات برابر است.

ش ۳۲۷۳، ۲۵۳ برگ، ۱۹×۲۶، نسخ سده ۱۱ با تملک صادق بن شیخ حسن لاهیجانی بر برگ اول و تملک محمود بن علی اصغر لنگرودی در ۱۳۰۲ ق. برگ اولش افتاده، علامت مقابله و تصحیح دارد.

۸۰- التبصره فی الصرف (صرف، عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم کرمانی (حاج کریمخان) (۱۲۸۸ ق)

مختصری است در علم صرف که مشتمل بر یک مقدمه و دو باب میباشد و مؤلف آن را برای فرزند خود حاج محمد رحیم در سنه ۱۲۷۲ ق نگاشته است. چاپ شده است.

[فهرست کتب احسانی و مشایخ شیخیه ۲-۲۴۲، مجلس ۱۷-۲۹۶].

آغاز: «حمد له... لما بلغ قره عینی وثمره فؤادی محمد اطال الله بقاءه وجعل آخرته خیرا من اولاه مبلغا

استعد فيه لتحصيل العلوم الادبیه واخذ من علم الصرف...».

انجام: «... واجلت الفكر فی اطراف ما ذکرنا من القواعد الکلیه لقدرت علی فهم تصاریف اکثر الالفاظ ولم یفتک منها الاقلیل فنختم الکلام حامداً لله سبحانه علی بلوغ المرام».

ش ۱۸۵۸، ۱۰۰ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ ۱۲۷۲ ق.

ص: ۷۷

۸۱- تبصره المتعلمین (فقه، عربی)

از: ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، (علامه حلّی) (۶۴۸_ ۷۲۶ ق)

دوره فقه است به گونه ای مختصر، شروح و حواشی فراوانی بر آن نگاشته شده، و اصل و ترجمه فارسی آن مکرر چاپ شده است.

آغاز: «الحمد لله القديم سلطانة العظیم شأنه».

انجام: «... فهذه خلاصه ما اثبتناه في هذا المختصر ونسأل الله ان يجعل ذلك لوجهه خالصا انه قريب مجيب».

ش ۲۶۹۱، ۱۰۲ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ محمد طاهرین محمد رضا اصفهانی در ۱۰۸۵. تصحیح شده.

ش ۲۷۱۹، ۱۴۳ برگ، ۱۳×۱۷، تحریر سده ۹ و ۱۰ علامت تصحیح و نیز حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۳۰۹، ۱۶۱ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق سکندر علی در سده ۱۲ و ۱۳، با یادداشت تملک محمد علی بن عبدالله هرنندی در ۱۲۳۷.

۸۲- التبیان فی اعراب القرآن = ترکیب ابوالبقاء = املاء ما من به الرحمن

(علوم قرآن، عربی)

از: ابوالبقاء عبدالله بن حسین عکبری (۶۱۶ ق)

آیات قرآن کریم را از اول تا آخر ترکیب می کند و ضمناً قراءات مختلف را ذکر کرده و وجه اعرابی آنها را نیز بیان می نماید. در اعراب آراء نحویین و شواهد شعری عربی ملحوظ بوده و به طور مختصر به جهات نحوی میپردازد.

[کشف الظنون ۱-۳۴۱، مرعشی ۲-۱۶۰، مجلس ۳۵-۸۰].

ص: ۷۸

آغاز: «الحمد لله الذي وفقنا لحفظ كتابه ووفقنا على الجليل من حكمه واحكامه وآدابه والهمنا تدبر معانيه... اما بعد فان اولي ما عنى باغى العلم بمراعاته واحق ما صرف العنايه...».

ش ۱۹۹۳، ۲۸۷ برگ، ۲۳×۱۳، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱) از اول تا آخر سوره انعام را دارد. با مهر مربع «افوض امری الی الله عبده احمد».

۸۳- التبیان فی تفسیر القرآن (تفسیر، عربی)

از: ابو جعفر محمد بن الحسن طوسی (شیخ طوسی) (۴۶۰ ق)

اولین تفسیر مفصل شیعی است که در ده جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۳-۳۲۸، مرعشی ۱-۱۰۳].

ش ۱۶۸، ۱۸۸ برگ، ۳۲×۲۰، نستعلیق سده ۱۱ و ۱۲. از سوره کهف به بعد. علامت تصحیح دارد.

۸۴- التبیان فی شرح زبده الاصول (اصول فقه، عربی)

از: مولی مرتضی بن محمد مؤمن (پدر نورالدین اخباری)

شرحی است بر «زبده الاصول، شیخ بهائی (۱۰۳۱ ق) با عناوین «قال _ اقول» که در پنجم جمادی الاول سال ۱۰۷۳ ه. ق آن را به اتمام رسانیده است.

[الذریعه ۱۳-۳۰۱].

آغاز: «زبده الاصول وخیر الکلام حمد الله الملك العلام المفضل لنوع الانسان على غيره من الوحوش والانعام المتفضل على عباده بانواع الانعام المتطول عليهم...».

انجام: «فاذا عرفت الترجيحات في الدلائل فاعلم انه قد يتركب المرجحات بعضها

مع بعض مثنی و ثلاث و رباع فصاعدا و يحصل اعداد لا یکاد ینحصر فاتبع من هذه التریجات ما یکون والزم ما هو اقرب الی التقوی و فیما ذکرناه کفایه ان شاء الله انتهى کلام المصنّف طاب مرقدہ فلنقطع الکلام».

ش ۸۴۵، ۱۸۲ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ محمد جعفر بن حاجی آخيجان تبریزی در ۱۰۷۸، حواشی با امضاء «منه» دارد، تصحیح شده، با مهر بیضوی «محمد محسن الحسینی» با یادداشت تملک مورخ ۱۲۲۳.

۸۵- تبیان القواعد النحویة فی شرح الهدایة المهدیه (نحو، عربی)

از: حسن بن محمد بن نظام بن ابراهیم قزوینی

اصل کتاب منظومه ای است در نحو از «سید محمد تقی بن امیر مؤمن» بن امیر تقی بن امیر رضا بن امیر

محمد قاسم بن امیر محمد باقر بن امیر جعفر که از سوی شاه عباس امیر الحاج بوده است و شارح آن را با عناوین «قوله _ قوله» به امر استادش «بهاء الدین عبدالغنی بن هادی بن نعیم طارمی» در حجمی متوسط شرح کرده است. و این به سال ۱۲۴۰ بوده است.

در الذریعه این کتاب معرفی نشده است.

آغاز منظومه:

قال التقی بن التقی بن الرضا

مفتخرا بالمصطفی والمرتضی

الحمد لله الذی احسن فی

محاسن اللسان باللطف الخفی...»

آغاز شرح: الحمد... اما بعد فقال الفقیر الی الله الغنی المغنی...

ش ۴۰۷، ۱۵۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کاء، بی تا، تصحیح شده است.

ص: ۸۰

۸۶- تحریر الاحکام الشرعیّه علی مذهب الامامیه (فقه، عربی)

از: حسن بن یوسف بن المطهر (علامه حلّی) (۷۲۶ ق)

دوره فقه است و در یک مقدمه در معنی فقه و فضل و آداب آن و چهار قاعده در عبادات و معاملات و ایقاعات و احکام، تنظیم شده است. آقا بزرگ تهرانی میگوید: این کتاب تمام فروع و جزئیات فقهی را آورده است و مجموع مسأله‌های آن چهل هزار مسأله میباشد. تاریخ تألیف: قبل ۶۹۹.

[الذریعه ۳-۳۷۸، الفبایی آستان قدس ۱۰۶، مرعشی ۱-۳۰۱، مجلس ۲۵-۳۱ و ۱۳-۹۱].

آغاز: «الحمد لله المتقدس بکماله...».

آغاز این نسخه: بسمله، کتاب النکاح و فیه مقدمه و مقاصد، اما المقدمه فیه فصول، الاوّل فی ماهیته و فضله و فیه مباحث الاقرب ان النکاح حقیقه فی العقد و مجاز فی الوطی...».

ش ۲۰۶، ۱۱۲ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ سده ۱۱ و ۱۲، نکاح تا بخشی از غضب را دارد، با مهر بیضوی «محمد علی بن علی بن لطفعلی» و یادداشت تملک او مورخ ۱۲۹۹.

ش ۳۱۲، اول و آخرش افتاده، با یادداشت تملک میرزا محمد ارباب قمی (صاحب اربعین حسینیّه) حاکی از اینکه نسخه خوب و معتمدی است.

ش ۳۲۱، ۲۲۸ برگ، ۱۴×۲۵، نسخ، سده ۱۱ و چند برگ آخر نسخ ۱۲۵۲، از طلاق تا دیات را دارد. تصحیح شده.

ش ۳۲۲، ۳۲۰ برگ، ۱۴×۲۵، نسخ، بی ک، بی تا، از طهارت تا نکاح را دارد. تصحیح شده.

ش ۳۲۳، ۲۳۹ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۸ و ۹) از طهارت تا هبه را دارد. تصحیح شده، با یادداشت تملک علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین که شاید نواده شهید ثانی باشد.

ش ۱۲۰۰، ۴۵۵ برگ، ۲۰×۱۶، نسخ سده ۱۱ و ۱۲، از نکاح تا پایان کتاب را دارد، با مهر مستطیل «محمد تقی الحسینی الشیرازی».

ش ۱۸۰۶، ۳۰۰ برگ، ۲۷×۱۸، نسخ ۱۱۱۶، نکاح تا پایان کتاب را دارد.

ش ۲۰۳۷، ۳۵۸ برگ، ۲۶×۲۰، نستعلیق سلطان محمود طبسی مدرس در ۱۰۷۹ از طهارت تا پایان کتاب الوصایا) و تحریر ۹۸۰ از نکاح به بعد (تاریخ ۹۸۰ در پایان کتاب اطعمه و اشربه است) حاشیه نویسی و تصحیح و گاهی علامت مقابله با نسخه اصل دارد. با مهر بیضوی محمد حسین مطلبی العاملی» و یادداشتی مورخ ۱۲۵۱ در برگ ۲۸۳.

۸۷- تحریر اقلیدس = تحریر اصول الهندسه والحساب (ریاضی، عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، ۶۷۲

اصل رساله «اصول الهندسه والحساب» نگاشته «اقلیدس صوری» (۳۰۶ - ۲۸۵ ق.م) است که در عصر ترجمه اسلامی توسط حجاج بن یوسف بن مطر کوفی ترجمه و توسط ابواسحاق ثابت بن قره حرانی (۲۸۸ ق) اصلاح و توسط خواجه نصیر شرح و تحریر و بازنویسی شده است، این رساله که در ۱۵ مقاله مشتمل بر ۴۸۶ شکل تنظیم شده در ۲۲ شعبان ۶۴۶ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۳-۳۸۰ _ آستان قدس ۱۰-۱۸ _ مرعشی ۵-۵۹ _ مشار عربی - ۱۶۴].

ص: ۸۲

ش ۳۴۸۰، ۴۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق سده ۱۳، بخشی از مقاله اول تا بخشی از مقاله پنجم را

دارد. حاشیه نویسی دارد.

ش ۱۲۶۷، تحریر سده ۱۱، با مهر تملک سدید السطنه.

۸۸- تحریر اکر (ریاضیات، عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲ ق)

اصل از «مانالوس» یونانی است و اصلاح از امیر ابونصر منصور بن علی بن عراق از دانشمندان ریاضی قرن پنجم، مشتمل بر سه مقاله اول با ۳۹ شکل دوم، ۲۱ شکل و سوم ۲۵ شکل. و در شعبان ۶۶۳ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۳-۳۸۴، آستان قدس ۸-۶۳].

آغاز: «اقول بعد حمد الله والثناء علیه بما یلیق به والصلاه علی محمد وآله انّی کنت ارید ان احزر الکتب الموسومه بالمتوسطات اعنی الکتب التی من شانها ان یتوسط فی الترتیب...».

انجام: «قوله فی اخر الکلام ومتی کانت بل ضلع مربع او ضلع. اقول اظن انه تصحیف ولعله کانت متی کانت ضلع مربع اورده ضلع مربع فان الکلام فی هذا الشكل لم یتعلق... والله اعلم بالصواب».

ش ۵۳۲، ۱۱۴ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا (شاید تحریر سده ۱۰ باشد). تصحیح شده.

۸۹- تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الشمسیه = شرح شمسیه (منطق، عربی)

از: قطب الدین محمد بن محمد بن محمد رازی (۷۶۶ ق)

شرحی است بسیار معروف با عناوین «قال _ اقول» بر کتاب «الشمسیه» نجم الدین

ص: ۸۳

عمر بن علی کاتبی قزوینی (۶۷۵) که به نام غیاث الدین محمد بن خواجه رشید الدین وزیر سلطان خدا بنده نوشته است.
تاریخ پایان تألیف: ۷۲۹

[الذریعه ۳-۳۸۸، مرعشی ۲-۱۹۰، آستان قدس ۱-۳۳۱ الفبایی آستان قدس ۱۰۷، مشار].

آغاز: «انّ ابھی درر تنظم بنیان البیان و ازهر زهر مستتر فی الاذهان حمد مبدع أنطق الموجودات بآیات و جوب وجوده و شکر
منعم اغرق المخلوقات...».

ش ۳۳۶، ۱۲۷ برگ، ۱۸×۲۲، نسخ میرمحمد بن میر محمد خان بناقتی در ۱۲۶۷ یا ۱۲۶۵ در بارفروش. با وقفنامه مورخ ۱۳۰۱
و مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد الموسوی ۱۲۶۵» و «عبدہ الراجی رضا الموسوی». تصحیح شده.

ش ۴۴۵، ۱۲۵ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق احمد در ۱۲۱۸ ق.

ش ۶۹۳، ۱۳۴ برگ، ۱۳×۲۰، نستعلیق ۱۲۳۰. با تملک هادی بن جمال الدین حسینی مورخ ۱۳۱۸.

ش ۷۸۰، ۱۰۱ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ علی محمد بن مصطفی (سده ۱۳).

ش ۸۱۷، ۱۵۶ برگ، ۱۱×۲۱، نسخ محمد بن جعفر در ۱۲۳۰ در کاشان با مهر بیضوی «الراجی محمد بن جعفر».

ش ۱۱۴۰، ۱۲۵ برگ، ۱۲×۲۲، نستعلیق سده ۱۲ و ۱۳.

ش ۱۳۴۶، ۱۳۹ برگ، ۱۲×۲۰، نسخ ۱۲۴۶، با مهر بیضوی «الواثق بالله الغنی ابراهیم الحسینی ۱۲۶۵» در آخر نسخه.

ص: ۸۴

ش ۲۰۸۳، ۱۴۴ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ سده ۱۳. حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۱۲۳، ۱۹۳ برگ، ۲۲×۱۳، نسخ سده ۱۳، با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمود» بر برگ اول.

ش ۲۳۱۱، ۱۰۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ سده ۱۳.

ش ۲۴۴۲، ۸۰ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق سده ۱۳.

ش ۲۴۶۱، ۱۰۵ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ سید علی بن مهر علی در ۱۲۱۷.

ش ۲۵۰۱، ۱۳۰ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق مرتضی بن سیف در ۱۲۴۱.

ش ۲۵۵۵، ۸۷ برگ، ۲۰×۱۷، نسخ لطیف بن میرشفیع بن میراحمد حسینی نشتکلاته ای در ۱۲۳۴، با مهر بیضوی «عبدہ لطیف الحسینی».

ش ۳۱۳۹، ۷۹ برگ، ۲۸×۱۶، نستعلیق قارویردی بن شیر محمد در ۱۲۶۲.

ش ۳۴۸۹، ۱۲۵ برگ، ۲۲×۸، نسخ نصرالله بن محمد مقصود در ۱۲۴۲ در مدرسه محمد تقی معروف به خان.

ش ۳۷۸۳، ۶۰ برگ، ۱۹×۱۱، تحریر سده ۱۱.

۹۰- تحفه الاخوان فی تقویه الایمان (تفسیر، عربی)

از: ؟ احتمال داده شده که از طریحی باشد.

تفسیر آیاتی است که درباره فضائل ائمه معصومین علیهم السلام و نیز ذم دشمنان است با استناد به روایت ها و احادیث به مناسبت هر آیه. این کتاب از آغاز قرآن به ترتیب سوره ها شروع شده است.

[الذریعه ۳-۴۱۴، مرعشی ۱۰-۳۵۷، الفبایی آستان قدس ۱۱۱].

آغاز: «الحمد لله المتفضل الوهاب... اولی الالباب الحاث علی الاقتداء بهم

فی محکم الكتاب الناهی عن اتباع اعدائهم التصاب فضلی الله علی محمد وآله التواب».

انجام: «یا محمّد انّ الله تعالی يقول ما [...] منی انی غفرت لشیعه علی بن ابی طالب علیه السلام ومحییہ ذنوبهم جمیعاً [ولو کان] مثل زبد البحر تم کتاب تحفه الاخوان فی تقویه الایمان».

ش ۷۱۱، ۲۱۵ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۱۴۲۲، ۲۶۱ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) اول و آخر نسخه ناقص است با مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده عبدالکریم ۱۲۱۶» و «عبده احمد بن عبدالکریم».

۹۱- تحفه الجابریه = احادیث جابر (حدیث، عربی)

از: ؟

برخی از احادیث مروی توسط جابر بن عبدالله انصاری رحمه الله است که مؤلف آنها را

ص: ۸۶

به مناسبت میرزا محمدصادق الجابری از نواده جابر نوشته است برخی احادیث را تحت عنوان ارشاد الطالبین، تنبیه الغافلین آورده و در پایان برخی احادیث از غیر جابر را هم نگاشته است.

آغاز: «علیه وعلیهم الصّلاه والسّلام بالعشی والاسحار مشتمله علی معجزات النبی صلی الله علیه و آله وعلی فضائل الائمّه الهداه: وموعظتهم».

انجام:

«وتزعم أنّک جرم صغیر وفیک انطوی العالم الاکبر...»

ش ۹۳۹، ۷۴ برگ، ۱۰×۱۴، نسخ، بی ک، بی تا. آغازش افتادگی دارد. با مهر بیضوی «حسین منی وانا من حسین».

۹۲- تحفه الغریب فی الکلام علی مغنی اللیب = حاشیه مغنی اللیب (نحو، عربی)

از: بدرالدین محمد بن ابی بکر مخزومی دمامینی، ۷۶۳ - ۸۲۸ ق

شرح مفصل و گسترده کتاب «مغنی اللیب عن کتب الاعاریب» نگاشته ابن هشام انصاری (۷۲۶ ق) که بنام «ناصر الدین ابوالفتح احمد شاه بن محمد شاه بن مظفرشاه» نگاشته و بصورت «قال - اقول» تنظیم شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۷۵۲ - آستان قدس ۱۲-۳۶].

آغاز: «الحمد لله الذي منح من لسان العرب الايادي الحسنه وجعله كنز الفصاحه فهو مغنی اللیب عمّا سواه من الالسنه ونصبه مرقيه تتوصل بها الى فهم كتاب الله وسنه رسوله ۹ وسبباً لا ينصرف...».

انجام: «... وليكن انفصالي من الكلام في الشرح على هذا الوجه الحسن وليكف القلم عن شرطه فقد اطلت له الرأس هذا وانا من اهل التّقصير فمالي والتّطويل... والحمد لله اولا و آخرآ وظاهرا وباطناً وسرا وعلانيه تم».

ص: ۸۷

ش ۲۵۴۶، ۳۲۸ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق محمد امین احمد بن علی بن عبدالحسین حارثی منصورى جزائرى در ۱۱۸۳ در صحن امام حسین علیه السلام، با یادداشت تملک کاتب بر برگ اول و تملک محمد تقی بن بیان الملک آشتیانی قمی در ۱۲۹۴ با مهر بیضوی «محمد تقی بن محمد رضا» و مهر مربع «جهان روشن شد از دین محمد (۱۰۵۱)».

ش ۳۷۵۰، ۲۲۵ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ سده دهم، در تاریخ ۹۴۳ ابو المواهب احمد بن ابی الروح عیسی الاسدی الرضوانی نسخه را تصحیح کرده است، با یادداشت تملک شهاب الدین احمد حسامی شافعی.

۹۳- تحفه المحتاج لشرح المنهاج (فقه، عربی)

از: احمد بن محمد مکی میثمی (ابن حجر) (۹۷۴ هـ)

شرح مزجی و استدلالی است بر کتاب «منهاج الطالبین» ابو زکریا محیی الدین نووی شافعی (۶۷۶ هـ).

[کشف الظنون ۲-۱۸۷۶، سرکیس ۶-۸۲، مجلس ۲۵-۴۳].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل لكلامه شرعه ومنهاجا».

ش ۱۰۶۹، ۱۳۳ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ، بی کاء، بی تا (تحریر سده ۱۲) از کتاب الدین تا بخشی از کتاب الرهن را دارد.

ش ۳۶۵۹، ۱۸۳ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بی کاء، بی تا، (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) از اول طهارت تا کتاب الحج را دارد. حاشیه نویسی دارد.

ص: ۸۸

۹۴- تحفه النبيه في شرح التنبيه (فقه، عربي)

از: مجد الدين ابوبكر بن اسماعيل الشافعي (۷۴۰ ق)

شرح متوسطی است با عناوین «قال _ اقول» بر کتاب «التنبيه في فروع الشافعيه» ابواسحاق ابراهيم فقيه شيرازي شافعي (۴۷۶ ق).

[كشف الظنون ۱- ۴۸۹].

آغاز: «الحمد لله المنقذ بالعلم من الضلاله والكاشف به ظلم الغي والجهاله الذي جعل العلماء اعلاماً وحمالاً لأعباء رساله الذي كشف بهم عن القلوب...».

ش ۱۹۱۸، ۶۲ برگ، ۲۷×۱۸، نسخ احمد بن محمود بن عبدالله بن عبدالملك المعروف بخطيب در سال ۷۸۴، طهارت و صلاه و مقداری از نذر را دارد.

۹۵- تحقيق في زياره العاشوراء (زيارت، عربي)

از: حسن بن ابراهيم ساوجي حسيني، _ زنده ۱۲۸۶ ق

مؤلف گفته از مدتها پيش منتظر فرصتي براي بررسي فضاييل، كيفيت زيارت و اسناد زيارت عاشورا بودم تا اينكه توفيقی دست داد و اين رساله فراهم آمد، اين رساله در ۴ مطلب و يك خاتمه تنظيم شده هشتم جمادى الاول ۱۲۸۶ ق پايان يافته است.

المطلب الاول؛ في ذكر مستند هذه الزياره

المطلب الثاني؛ فيما يستفاد من هذه الاخبار وهو امور (۷ مورد)

المطلب الثالث؛ في ذكر بعض كلمات العلماء في كيفية هذه الزياره والدعاء

در فهرست سابق اين كتابخانه به عنوان «شرح كيفيت زيارت عاشورا» ياد شده بود ص ۲۶۱.

ص: ۸۹

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... وبعد فقد طال شوقى الى معرفه كيفيه زياره خامس اهل الكساء... ولم اوفق لذلك تاره لعوائق الزمان... الى ان اصبر على بعض الاخوان فى وقت كنت فاقدًا لجمله من الاسباب...».

انجام: «... فقال اصعد فوق سطحك ثم التفت يمنه ويسره ثم ارفع رأسك الى السماء... تكتب لك بذلك زوره والزوره حجه وعمره قال سدیر فرّما فعلت ذلك فى شهر اكثر من عشرين مره».

ش ۲۶۰۳، ۶۶ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ مؤلف در ۱۲۸۶. احتمال دارد که کاتب غیر از مؤلف باشد.

۹۶- تحقیق الزوراء = شرح الزوراء و شرحه (فلسفه، عربی)

از: کمال بن محمد بن علی لاری زنده در ۹۲۸ ق

جلال الدین دوانی رساله ای به نام الزوراء دارد که خود او آن را شرح کرده است.

کتاب حاضر شرحی است بر آن رساله و شرحش که در ۹۲۸ تألیف آن به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۳-۳۰۳، دائره المعارف تشیع حرف زاء].

آغاز موجود: «علی حمد یکون حمدا له».

انجام: «اذ عاقنى عنها فى هذا الأوان كثره المهمات والعلائق... والعوائق تمت».

ش ۲۶۸۹، ۵۹ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق منصور بن اسحاق در ۱۰۰۶. تصحیح شده و از آغاز افتادگی دارد با مهر مربع «من ولد ابی عبدالله الشریف محمد الشهید بن مکى العاملی» در برگ هشتم.

۹۷- التذکره (نحو، عربی)

از: محمد کریم خان ابن ابراهیم کرمانی (حاج کریمخان) (۱۲۸۸ ق)

کتابی است در نحو با عناوین «فصل _ فصل» در مقدمه و سه مقاله و خاتمه. مؤلف در مقدمه علت تسمیه کتاب را یادآوری نحو پس از چهل سال دوری از آن ذکر می کند.

[فهرست کتب مشایخ ۲- ۲۴۲].

آغاز: «الحمد لله الذی خلق الانسان وعلمه النطق واللّسان وانزل القرآن وتکفل البیان والصلاحه علی سید الانس والجانّ محمّد الذی شرف العرب علی الاقران حیث...».

ش ۵۱۴، ۲۱۹ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ میرمحمد رضا بن حاجی سیدابراهیم کاشانی در ۱۲۸۷ در کربلا.

۹۸- تذکره عنوان الشرف (نحو، منطق و قوافی، عربی)

از: فرج الله بن محمد بن درویش الحویزی

مؤلف هنگامی که شنید شرف الدین المقرئ الیمنی النحوی کتابی نوشته است به نام «عنوان شرف الوافی بالفقه...» که هر کدام از سطرهای افقی و عمودی آن در علم جداگانه ای است قبل از اینکه آن را ببیند این کتاب را نوشت که سطر افقی که بوسیله کلمات شنگرف به سه قسمت شده است در علم نحو و دو ستون عمودی کلمات شنگرف اولی در منطق و دومی در قوافی است.

[الذریعه ۴- ۴۱].

آغاز: «نحمدک یا من لک کُلّ الحمد بحذایره ونشکرک لتوفیقنا لحمدک وتیسیره

فقلنا مجاهرين به حمدا لمن كرم نوع الانسان وهو الله ذوالفضل والاحسان من تفرد بكمال صفاته...».

انجام: «وقد ذكرناه في مكان آخر من هذا الكتاب بعض ذلك ومعرب الامر غير الحاضر وقيل في حاضره لام مقدره ذهنيه كما ذهب اليه بعضهم فاعربه وغيره غير ذى لام وهذا ستّ وذاك سبع قال... هذا ما اردت جمعه وتأليفه ولنختمه».

ش ۶۱۹، ۳۲ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ ۱۲۷۶، با مهر بیضوی «ابن محمد مؤمن محمد حسن».

ش ۲۳۰۴، ۲۵ برگ، ۲۰×۱۴. نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۳).

۹۹- ترجمه الفصول النصیریّه (کلام، عربی)

از: رکن الدین محمد بن علی استرآبادی جرجانی (قرن هشتم ه. ق)

ترجمه عربی فصول خواجه نصیر الدین طوسی است و اصل فارسی و این ترجمه عربی هر دو چاپ شده است.

[الفبایی آستان قدس ص ۴۳۰، مشار، عربی ص ۶۶۸].

آغاز: «اما بعد حمد الله الواجب وجوده الفاضل على سائر القوابل جوده ویتفاوت بحسب القبول... وجوده الذى منه بدء الخلق واليه عوده...».

انجام: «... ولا يضيعه بتفريطه وجهله والّا

شقى شقاءً مینا وخسر خسرانا بینا وفقنا الله وایاکم لسعاده دار الآخره بمحمد وآله العتره الطاهره».

ش ۱۸۵۵، ۳۱ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ص: ۹۲

۱۰۰- تذکره الفقهاء (فقه، عربی)

از: حسن بن یوسف بن مطهر (علامه حلّی) (۷۲۶ ق)

کتاب فقه استدلالی بسیار مفصلی است که ادله فقهی و اقوال علما و دانشمندان مذاهب اسلامی را به طور مفصل ذکر می کند و رد و ایرادهای فراوانی می نماید. مقداری که به طور حتم از این کتاب تألیف شده از آغاز طهارت تا اواخر کتاب نکاح است که در پانزده جلد به تاریخ ۱۶ ذی حجه ۷۲۰ در حله پایان پذیرفته است اما فخر المحققین کلماتی دارد که از آن برمی آید تا پایان کتاب دیات نوشته شده است.

[الذریعه ۴-۴۳، مرعشی ۳-۲۵۴، الفبایی آستان قدس ۱۲۱].

آغاز: «فی الرهن وفيه مقدمه وفصول امّا المقدمه ففیه بحثان فی ماهیه الرهن عقد لازم شرع للاستيثاق علی الدین وفي اللغه وضع للثبوت والدوام يقال رهن الشی اذا ثبت والتعمه الراهنه هی الثابته الدائمه».

ش ۳۶۰۲، ۵۰۱ برگ، ۲۰×۳۰، نسخ، زین العابدین بن میر محمد مؤمن حسینی قزوینی در ۱۲۳۱. از رهن تا سبق و رمایه را دارد. تصحیح شده است.

۱۰۱- التصريح بمضمون التوضیح (نحو، عربی)

از: زین الدین خالد بن عبدالله ازهری شافعی، ۸۳۸ _ ۹۰۵ ق

شرحی است بر «اوضح المسالك» یا «التوضیح» ابو محمد عبدالله انصاری _ ابن هشام _ که آن خود نیز شرح الفیه ابن مالک میباشد، این کتاب روز عرفه سال ۸۹۶ ق پایان رسیده است.

[مجلس ۷-۴۷ و ۲۵-۲۱۹ _ كشف الظنون ۳-۲۹۳ _ آستان قدس ۱۲-۴۷].

ش ۲۴۰۷، ۱۳۰ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق ۱۲۵۶. از باب فاعل تا صفت مشبهه را دارد.

۱۰۲- التّطريف على شرح التعريف (صرف، عربي)

از: ابن هلال شمس الدين محمد بن علي حلي، ۹۳۳ ق

حاشیه ای مختصر بر «شرح التصريف» سعدالدين تفتازاني (۷۹۳ ق) که بصورت «قوله _ قوله» نگاشته شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان حاشیه شرح تصريف یاد شده ص ۱۳۷

[مرعشی ۲-۹۷ _ عمومي مراغه -۱۹۳ _ كشف الظنون ۲-۱۱۳۹].

آغاز: «... قوله ان اروى زهرا روى اسم التفضيل من رويت بالماء بالكسر اروى ریا وروى ايضا مثل رضى وارتويت وترويت كله بمعنى واحد وهو ضدّ العطش وهو ههنا كناية عن النضاره و...».

انجام: «... قال ابوسعيد لا نظير لهذه الاربعه هذا اخر ما اردنا ايراده على فوائد العلّامه مما يحتاج اليه من كشف مشكلاته وحل معضلاته واللّه اعلم بالصواب».

ش ۲۸۳۱، ۴۱ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق. کلبعلی بن مهر علی المشیری در ۱۲۳۷. از آغاز افتادگی دارد.

۱۰۳- تظلم الزهراء من اهراق دماء آل العباء (عربي)

از: رضى الدين بن نبى قروينى (پس از ۱۱۲۷ ق یا ۱۱۳۴ ق)

در فضائل و مناقب و حالات و شهادت حضرت سيد الشهداء امام حسين عليه السلام و چون شرحی است بر کتاب «اللّهوف» سيد ابن طاووس؛ در همان ترتيب در يك مقدمه و سه مسلک و خاتمه ای در دوازده فائده.

چاپ شده است.

[الذريعه ۴-۲۰۲، مرعشی ۱۳-۱۲۰].

ص: ۹۴

ش ۹۱۱، از اول و آخر ناقص است. در این نسخه عنوان «المجلس، المجلس» یاد شده است نام کاتب و تاریخ کنایت ندارد، (تحریر سده ۱۲).

۱۰۴- التعريفات (عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۵۸۱۶ هـ)

فرهنگی است به ترتیب حروف، از الف تا یاء در شرح و تفسیر واژهها و اصطلاحاتی که در علوم مختلف اسلامی به کار برده میشود.

[الذریعه ۴-۲۱۶، مرعشی ۹-۳۰۵، مشار عربی ۱۹۱].

آغاز: «الحمد لله حق حمده والصلاه علی خیر خلقه محمد وآله وبعد فهذه تعريفات جمعتها واصطلاحات اخذتها من كتب القوم ورتبتها علی حروف الهجاء...».

ش ۱۳۱۷، ۷۱ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۲) تا حرف میم را دارد.

۱۰۵- التعليقه السجديه (حدیث، عربی)

از: مراد بن علیخان تفریسی (۹۶۵ _ ۱۰۵۱ ق)

شرح و حاشیه بر کتاب من لا یحضره الفقیه شیخ صدوق است در ۱۰۴۴ تألیف آن به پایان رسیده است.

[الذریعه ۴-۲۲۴، مرعشی ۱-۸۵، آستان قدس ۱۴-۱۵۱].

آغاز: «الحمد لله رب الارباب ومسبب الاسباب ومفتح الابواب ومسهل الصعاب الذى خلق فسوى...».

انجام: «... وهذه هي التعليقه السجديه المعلقه على الفقيه قد وصلت من الاول الى

آخر الجزء الثاني من الكتاب ويتلوه ابواب القضايا والاحكام والحمد لله رب العالمين».

ش ۳۴۶۶، ۲۶۹ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲) این نسخه تا اول باب قضاء را دارد.

ش ۳۶۱۳، ۲۹۹ یا ۲۱۹ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بی کا، بی تا، از آغاز ناقص است، با مهر مربع «الله محمد علی عبده المتوکل هاشم».

یک نسخه دیگر هم در بخش مجموعه ها است به ش ۳۲۰۷.

۱۰۶- تعلیم القراءه لتدریس الصبيان (ادبیات، عربی)

از: ؟

رساله ای کوتاه در تعلیم و تعلم کودکان در مدارس و مکتبهای درسی که جنبه مقدماتی داشته و جهت آشنایی و انس کودکان تألیف و در پنج جزء تنظیم شده است:

الاول؛ تعلمه للاحداث.

الثانی؛ توصیه للصبيان.

آغاز: «مقدمه اما بعد فلما كان تعليم القراءه والادب للصبيان من اهم واجبات تربيتهم واقوى ما يعينهم على السلوك الامين فى سبل التهذيب فى الدنيا والتكامل فى الدين...».

انجام: «... التواضع زياده فى الشرف _ وعد الكريم الزم من دين الغريم _ وعد الكريم نقد وتعجيل ووعده اللثيم مطلق وتقليل _ لا تؤخر عمل اليوم الى غد».

ش ۲۵۰۲، ۲۶ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۴).

ص: ۹۶

۱۰۷- تعلیقه منهج المقال (رجال، عربی)

از: آقا باقر بهبهانی

حاشیه ای است بر «منهج المقال = رجال استرآبادی». چاپ شده است.

ش ۱۸۲۱، تحریر محمد قاسم بن محمد کاظم ملقب به امیر در سال ۱۲۲۲، با یادداشتهای متفرقه در اول و آخر نسخه.

۱۰۸- تفسیر القرآن الکریم (تفسیر، عربی)

از: ؟

تفسیر کوتاهی است بر قرآن کریم مانند تفسیر جلالین، مؤلف آن از اهل سنت است، پس از اتمام هر سوره بدون هیچ گونه مطلبی سوره بعدی آغاز شده است.

آغاز: «... قال یا قوم اتبعوا المرسلین اتبعوا من لا یسألکم اجرا یعنی لا غرض له وهم مهتدون فقیل له انت تصدق هولاء وتذم دیننا فقال ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون...».

انجام: «... بسم الله الرحمن الرحیم قل اعوذ برب الناس... الذی یوسوس فی صدور الناس حین ان غفلوا عن ذکر ربهم من الجنه والناس من للتبعیض فی موضع الحال...».

ش ۲۹۲۵، ۳۸۷ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ، بی کاء، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) این نسخه از اواسط سوره یس تا پایان را دارد.

ص: ۹۷

۱۰۹- تفسیر القرآن = تفسیر الجلالین (تفسیر، عربی)

از: جلال الدین محمد بن احمد محلی شافعی، ۷۹۱- ۸۶۴ و جلال الدین سیوطی. ۹۱۱.

تفسیر کوتاهی است برای توضیح معانی کلمات مشکله و مبهمه قرآن کریم که از اول تا آخر سوره اسراء ادامه یافته است و سپس آن را جلال الدین عبدالرحمن سیوطی (۹۱۱ ق) تکمیل نموده که در مجموع به هر دو «تفسیر جلالین» گفته میشود و از تفاسیر معروف اهل سنت میباشد. و مکرر چاپ شده است.

[کشف الظنون ۱-۴۴۵ _ مشار عربی -۱۹۹- مجلس ۲۶-۱۰۷ _ معجم سرکیس ۲-۱۶۲۳ _ الفبایی آستان قدس - ۱۳۵].

آغاز: «الحمد لله حمدا موافيا لنعمه مكافيا لمزيدة... بسم الله الرحمن الرحيم الم الله اعلم بمراده بذلك الظالمى ن الكافرين الا خسارا لكفرهم به...».

ش ۲۳۳۰، ۲۱۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ سده ۱۲، از سوره بنی اسرائیل به بعد را دارد و از انجام ناقص است.

ش ۳۶۱۷، ۳۳۸ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۱۶۲۶، تحریر سده ۱۱.

۱۱۰- تفسیر الفرات الکوفی (تفسیر، عربی)

از: فرات بن ابراهیم بن فرات کوفی

تفسیری است که در آن روایات مروی از ائمه معصومین علیهم السلام درباره تفسیر و

ص: ۹۸

توضیح آیات الهی گردآوری شده و بطبع رسیده است.

[الذریعه ۴-۲۹۸ _ مجلس ۲۵-۱۴۸ _ مشار عربی -۲۰۶ _ الفبایی آستان قدس - ۱۳۸].

آغاز: «الحمد لله غافر الذنوب وكاشف الكرب وعالم الغيوب والمطلع على اسرار القلوب المنزه عن الحدود...».

انجام: «... قال ان النبي صلى الله عليه و آله نادى بالمهاجرين والانصار بالسلاح ثم صعد المنبر فحمد الله واثنى عليه ثم قال يا معشر المسلمي ن من ابغضنا اهل البيت بعثه الله يوم القيامة يهوديا قال يا جابر فقلت اليه... بتمامه وكمالہ صدق النبي صلى الله عليه و آله».

ش ۲۲۸۷، ۲۰۱ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ احمد بن شيخ حسن قنطان بن علي بن نجم بن عبدالحسين ففطاني سعدي نجفي در ۱۲۷۶ و ۱۳۰۷ از روی نسخه تحرير ابراهيم بن علي احسائي حلبی یا حلّی شیرازی مورخ ۱۰۸۳.

۱۱۱- تفسیر القرآن الکریم = تفسیر القمّی (تفسیر، عربی)

از: ابوالحسن علی بن ابراهیم بن هاشم قمی (ق) ۴

تفسیری است روایتی و بعضی عقیده دارند که در این تفسیر روایت هایی وجود دارد که پس از مؤلف به آن اضافه شده است.

[الذریعه ۴-۳۰۲، مرعشی ۳-۲۲۸، مجلس ۳۵-۱۸۱، آستان قدس ۱-۴۴۴، مشار عربی ۲۰۶].

ش ۱۹۱، ۲۷۳ برگ، ۳۳×۱۹، نسخ سده ۱۱، با وقفنامه مورخ ۱۲۶۷ و مهر مربع «وقف مرحوم حاج لطفعلی» از سوره نساء تا سوره فاطر است.

ش ۱۰۹۶، ۱۱۲ برگ، ۲۴×۱۸، از سوره شعرا تا سوره علق را دارد این نسخه بخشی از نسخه ش ۲۰۱۵ میباشد که جداگانه صحافی شده.

ش ۱۷۴۳، ۲۶۸ برگ، ۲۷×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱) نسخه کامل است با مهر مربع «العبد المذنب علی بن طبا» (۱۲۹۷).

ش ۲۰۱۵، ۱۹۶ برگ، ۲۴×۱۸، نستعلیق عبدالباقی بن حاجی محمد رودسری گیلانی در ۱۰۸۷. این نسخه ناقص است و نسخه ش ۱۰۹۶ مکمل آن است. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده.

۱۱۲- تفسیر القرآن الکریم = تفسیر الملا صدرا (تفسیر، عربی)

از: محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (۱۰۵۰ ق)

تفسیر فلسفی عمیقی است بر بخشی از قرآن کریم. (سوره حمد و بقره تا آیه ۶۶ و برخی سوره های دیگر).

[الذریعه ۴-۳۴۰، مرعی ۳-۱۴۱، مجلس ۴-۱۰، کتابشناسی جامع ملا صدرا ۳۷].

ش ۸۵۱، ۹۷ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱) فقط سوره حمد را دارد.

ش ۱۹۱۶، ۲۳۶ برگ، ۲۵×۱۳، نستعلیق، بی کا، بی تا. خط خوردگی دارد شاید نسخه اصل باشد و یا مؤلف آن را تصحیح کرده باشد از آیه ۲۰ تا ۵۱ سوره بقره را دارد.

۱۱۳- التکمله فی شرح التذکره (نجوم، عربی)

از: شمس الدین محمد بن احمد خفری (۹۵۷ ق)

شرح مزجی کتاب «التذکره» خواجه نصیر الدین محمد طوسی (۶۸۲ ق) است که با استفاده از آراء دیگر بزرگان و نقل نظرات میر سید شریف جرجانی (۸۴۰ ق) نگاشته

ص: ۱۰۰

است.

[الذریعه ۴-۴۰۹ _ آستان قدس ۱۰-۶۹ _ مرعشی ۱۷-۹۵ _ كشف الظنون ۱-۳۹۲].

آغاز: «... الباب الاول فيما يجب تقديمه على العلم لتسهيل التعلّم وازدياد البصيره فيه لكل علم من العلوم المدونه موضوع يبحث في ذلك العلم عنه اى عن اعراضه الذاتيه اللاحقه له...».

انجام: «... ولنختم الكتاب منها حامدين لله تعالى ومصليين على نبيه المصطفى وعلى آله الطيبين الطاهرين وقد وقع الفراغ عن الشرح تذكره للاجباب وتبصره لاولى الالباب على حسب اقتضاء الحال مع تلاطم الاشغال».

ش ۲۳۵۱، ۲۸۴ برگ، ۲۱×۱۳، نستعلیق میر محمد بن میر افضل حسینی لاهیجی جیلانی در ۱۱۰۱ در دار السلطنه اصفهان، یک برگ از اول آن افتاده، حاشیه نویسی دارد، تصحیح شده، با یادداشت تملک میرزا میر مرتضی بن مهدی قاضی.

۱۱۴- تلخیص الشافی = الاستیفاء فی الامامه (امامت، عربی)

از: محمد بن حسن طوسی (شیخ طوسی) (۴۶۰ ق)

تلخیص و تنظیم کتاب «الشافی فی الامامه» سید مرتضی است که در پاسخ مباحث امامت «المغنی» قاضی عبدالجبار معتزلی نوشته بود. شیخ طوسی این کتاب را در ماه رجب ۴۳۲ به پایان برده است.

[الذریعه ۴-۴۲۳، مرعشی ۸-۴۲۲].

آغاز: «الحمد لمستحق الحمد وموجه وصلى الله على خيرته من خلقه محمد وآله الطاهرين من عترته وسلم تسليمًا اما بعد فاني رأيت أهم الامور ولولاها واكد الفرائض واحراها...».

ص: ۱۰۱

ش ۲۹۵، ۲۱۶ برگ، ۲۴×۱۲، نسخ سده ۱۱ و ۱۲، تصحیح شده، یادداشتی مورخ ۱۱۸۷ در اول نسخه است. جلد اول و بخشی از جلد دوم را دارد.

ش ۱۳۷۵، ۲۵۷ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ محمد قاسم بن محمد کاظم طسوجی در ۱۱۱۵ در قزوین از روی نسخه مورخ ۵۳۲. با یادداشت تملک حاج میرزا حسین نوری مورخ ۱۲۸۸ و یادداشت «کتاب الاستیفاء فی الامامه وهو تلخیص الشافی» بر برگ اول.

۱۱۵- تلخیص صحاح اللغه (لغت، عربی)

از: شیخ ابوالکرم عبدالرحیم بن عبدالله بن شاکر حامد المغربی

تلخیص «صحاح اللغه» جوهری است و لغات را مانند خود «صحاح» به ترتیب حروف آخر کلمات تنظیم کرده است.

[ر.ک: «کشف الظنون ۲-۱۰۷۱»].

آغاز: «الحمد لله على نعمه المتضاعفه ومنحه المترادفه حمدا لا ينتهى امده [و]مدده والصلاه على الرحمه المهداه الى البشر الشفيح لامته...».

ش ۱۸۴۰، ۳۱۴ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۷ و ۸) با مهر مربع «وقف مدرسه حسینیة مرحوم حاج سید حسین لاریجانی فی شهر رجب ۱۳۰۸». از انجام ناقص است.

۱۱۶- تلخیص الصرف (صرف، عربی)

از: ؟

رساله مختصری است در علم صرف. مؤلف شناخته نشد و اسم کتاب نیز در اول

ص: ۱۰۲

صفحه ظاهراً توسط واقف حاج محمد رضانی یادداشت شده است.

آغاز موجود: «وحکمه ان یختلف آخره باختلاف العوامل لفظاً أو تقدیراً الاعراب ما یختلف آخره به لیدل علی المعانی....».

انجام: «ومن ثمة قیل مثل ترین وترون واغزون واغزن واغزن والمخففه تحذف للساکن وفي الوقف فیرد ما حذف والمفتوح ما قبلها تقلب الفاء».

ش ۱۰۴۰، ۱۰۷ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی کما، بی تا، (تحریر ۱۲ و ۱۳). از آغاز ناقص است.

۱۱۷- تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال = الرجال الوسیط (رجالی، عربی)

از: محمد بن علی بن ابراهیم حسینی استرآبادی (۱۰۲۸ ه. ق)

دومی ن کتاب رجالی از سه کتاب در علم رجال مؤلف میباشد که به «رجال وسیط» مشهور است و مختصر منهج المقال اوست و در ۹۸۸ یا ۹۸۹ تألیف آن به پایان رسیده است.

[الذریعه ۴-۴۲۰، مرعشی ۱-۱۴۴، مجلس ۲۵-۱۱۲].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه... فهذا کتاب... قد اثبت فيه الاسماء علی ترتیب الحروف مراعیاً

للاول ثم الثانی وهکذا وللاصل من عدم الزیاده حرفاً وحركة...».

ش ۱۰۷۶، ۳۲۹ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ سده ۱۱ در زمان حیات مؤلف. از انجام ناقص است. با نسخه بعد تفاوتی دارد و گاهی بر اصل منهج المقال هم اضافه دارد.

ش ۱۸۳۶، ۳۲۲ برگ، ۲۴×۱۲، نستعلیق ۱۰۷۲، با مهر بیضوی «افوض امری الی الله عبده محمد صادق».

ص: ۱۰۳

ش ۱۱۲۰، تحریر میرزا خان بن محمد باقر در ۱۰۶۹ با مهر کتابخانه حاج آقا محسن عراقی.

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه یاد شده باید مراجعه شود.

۱۱۸- تمرین الطلاب فی صناعه الاعراب = ترکیب خالد (نحو، عربی)

از: زین الدین خالد بن عبدالله بن ابی بکر ازهری (۹۰۵ ق)

کتابی است در بیان شرح غریب لغات و ضبط مشکلات الفاظ الفیه ابن مالک اندلسی. و در رمضان ۸۸۶ به پایان رسیده است. در کشف الظنون با عنوان «ترکیب خالد» آمده است.

[کشف الظنون ۱-۱۵۴، آستان قدس ۱۲-۵۵، مجلس ۲۶-۹۶، مشار عربی ۱۸۲].

آغاز: «يقول العبد الفقير الى عفو ربه الغنى... كل لفظ وسكناته فان معرفه الاعراب من الواجبات الذى لابد لكل طالب علم منها ومن المهمات الذى لا يستغنى عنها الفقيه...».

انجام: «ويحتمل ان يضبط هذا بفتح الحاء على انه جمع خير فقد حكى الفراء قوم خيره برره انتهى ولعله مثله برره وعلى كل تقدير فالخيره نعت مثال لصحبه لا للمنتجيين خلافا... والحمد لله على اتمامه».

ش ۵۵۶، ۱۱۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ علی اکبر بن مهدی شیرازی در ۱۲۵۰، با مهر بیضوی «شعاع ۱۳۱۵».

۱۱۹- التمهيد فی شرح قواعد التوحيد (عرفان، عربی)

از: صائن الدین علی بن محمد ترکه (۸۳۰ ق)

شرحی است با عناوین «قال _ اقول» بر رساله توحید جدش افضل الدین ترکه به

ص: ۱۰۴

اضافه مقدمه ای در مقاصد اصل رساله. بنابر تصریح شارح چون جدش رساله را بنا بر مبانی عمیق فلسفی نگاشته و طریق استدلال و برهان را پیش گرفته بود بر آن شد که به عنوان شرح آنچه اهل کشف و شهود گفته اند و قواعد و مبانی آنها را نیز بیاورد.

مکرر چاپ شده است.

آغاز: «الحمد لله الذي جعل مكامن ظلال جلاله مجالی انوار جماله تفصيلا لما أجمل من الاحكام وصير صور تجلياته مشارق شمس المعاني تكميلا لما عم من الانعام».

انجام: «فلكل منزل ومقام بحسب علوم وميزان يخصه بحسب تقرير مراقى استعداده على تلك العلوم بموازينها لكن لتحقيق هذا الكلام وتبيين احكامه ابحاث طويل الدلائل لا يناسبها امثال هذه المختصرات فلنكتف بهذا القدر».

ش ۳۷۰۸، ۱۲۵ برگ، ۲۲×۱۵ نسخ شهاب الدین بن نور الدین حسینی نیریزی شیرازی در ۱۳۰۵ (عهد ناصری) هنگامی که نزد آقا محمد رضا قمشه ای در طهران همین کتاب را میخواند. با حواشی از کاتب مورخ ۱۳۱۵.

۱۲۰- تمهید القواعد الاصولیه والعربیه (فقه و اصول فقه و نحو، عربی)

از: زین الدین بن علی عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق)

یکصد قاعده در اصول فقه با آنچه از احکام از آنها استفاده میشود و یکصد قاعده در نحو با احکام مستفاد از آنها به طور خلاصه در این کتاب گردآوری شده است. تاریخ پایان آن جمعه اول محرم ۹۵۸ میباشد.

[الذریعه ۴-۴۲۲، مرعشی ۴-۳۰۶، مجلس ۲۵-۲۴۴، مشار عربی ۲۱۸].

آغاز: «الحمد لله الذي وفقنا لتمهيد قواعد الاحكام الشرعيه...».

ص: ۱۰۵

ش ۲۷۵، ۱۲۶ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا، از انجام ناقص است. این نسخه در فهرست سابق نیست؟

ش ۴۵۱، ۹۳ برگ، ۱۶×۱۲، نستعلیق ۱۲۳۷ با مهر بیضوی «الواثق بالله الغنی جعفر بن یوسف الحسینی». تصحیح شده.

ش ۴۶۳، ۲۱۱ برگ، ۱۲×۲۲. نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) با مهر بیضوی «یا ابا عبدالله» و یادداشت تملک محمد نصیر الجیلائی و محمد امین نجل محمد حسین مورخ ۱۲۱۹. تصحیح شده.

ش ۴۸۱، ۱۳۸ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ محمد حسین بن عبدالصمد الموسوی در ۱۳۲۷ در کربلا. با یادداشت تملک سید محمد جزائری در اول نسخه.

ش ۱۸۳۹، ۱۶۶ برگ، ۱۳×۲۵، نستعلیق، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۳) ناقص.

ش ۱۸۶۲، تحریر سده ۱۱ و ۱۲. این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه یاد شده است.

۱۲۱- التنبیہات علی معانی السبع العلویات = شرح قصائد ابن ابی الحدید (عربی)

از: محمد بن ابی الرضا فضل الله بن حسین راوندی علوی، قرن ۷

رساله ای است در شرح و توضیح «قصائد

السبع العلویات» اثر عزالدین عبدالحمید بن ابی الحدید معتزلی (۶۵۵ ق)

[الذریعه ۱-۳۹۲ و ۴-۴۵۰. مجلس ۱۶-۳۵ و ۲۵-۲۰۴ _ مرعشی ۳-۱۷].

ص: ۱۰۶

آغاز: «بواجب الوجود استعین وبارشاده سیبل الحق استبین واصلی علی محمد وآله الطیبین الطاهرین... فان القصائد السبع العلویه نظم شیخ العالم... قد احتوت علی فضائل کثیره...».

انجام: «... وقال هی دون مدح الرجل وفوق ما مدح... افضل ولقد اجاد واحسن حشره الله مع من تولوا هم «تمت»».

ش ۳۳۸۸، ۹۵ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق عبدالرحیم بن محمد رضا خلخالی در ۱۲۶۹ با مهر بیضوی «عبده الراجی حسین ۱۲۹۸» در برگ آخر.

۱۲۲- التنقیح الرائع لمختصر الشرایع (فقه، عربی)

از: فاضل مقداد بن عبدالله السیوری (۸۲۶)

شرح مختصری است با عنوان «قوله _ قوله» بر کتاب «المختصر النافع» محقق حلی. در این شرح بیشتر به مسائلی که محقق در آنها فتوی قاطع ندارد. یا مجمل بوده و از حیث لفظ یا معنی احتیاج به گفتگو داشته، پرداخته است. و نیز دارای مقدمات کوتاهی است در معنی فقه و ادله عقلیه و عمل به خبر واحد و شرح اصطلاحات مؤلف و طریق روایت و تألیف آن در نهم ربیع الاول ۸۱۸ به پایان رسیده و در چند جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۴-۴۶۳، مرعی ۵-۱۱۳].

آغاز: «الحمد لله العلی العظیم العزیز... فان علم الفقه لا- یخفی بلوغه الغایه شرفا وفضلا ولا- یجهل احتیاج الكل الیه وکفی بذلک نبلاً ومما صنف فیہ کتاب النافع مختصر الشرائع...».

انجام: «والاجماع ینعقد علی انه لا یعقل المولی عبد وهو عام فی امّ الولد و غیرها وفی روایه مسمع عن الصادق ۷ ان جنایتها فی حقوق الناس علی سیدها والظاهر بین الاصحاب خلاف ذلك».

ص: ۱۰۷

ش ۱۰۸۲، ۳۹۹ برگ، ۲۴×۱۸، از طهارت تا دیات، نسخ فیاض بن محمد بن ناصر نجفی در ۹۷۱ و با یادداشت تملک شجاع بن علی حسینی مورخ ۹۷۱، با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد جواد» و تملک مورخ ۱۲۴۱.

رساله زبده الفرائض محمد تقی فارسی که در ارث و به زبان فارسی است در حاشیه کتاب ارث این نسخه نوشته شده است.

۱۲۳- تنقیح المقاصد الأصولیه فی شرح الملخص الحائریه (اصول فقه، عربی)

از: محمد حسن بن محمد معصوم قزوینی حائری (۱۲۴۰)

فوائد قدیمه وجدیده وحید بهبهانی را به نام «ملخص الفوائد السنیّه ومنتخب الفرائد الحسینیّه» در هشتاد فائده تنظیم نموده، ولی چون مطالب آن مشکل بوده لذا شرح مزجی مختصری بر آن نوشته و فهرستی برای آن تنظیم نموده است. بنا به گفته آقابزرگ تهرانی این شرح به سال ۱۲۱۲ پایان یافته است ولی در این نسخه ۱۲۰۲ ذکر شده است.

[الذریعه ۴-۴۶۵، مرعشی ۶-۶۱].

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا الى معرفته ومعرفته نبيه واوليائه ومتابعه شريعه سيد انبيائه».

انجام: «ويتحرزوا عن اللجاج والاعتساف وأن يمنعوا علينا باصلاح الفاسد وترويح الكاسد».

ش ۱۳۴۸، ۳۰۰ برگ، ۱۹×۱۴، نسخ ۱۲۰۲. نام کاتب ندارد.

ص: ۱۰۸

۱۲۴- التوحید (حدیث، عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ق)

احادیث و روایت‌هایی که درباره توحید الهی و صفات ثبوتیه و سلبيه و غیره وارد شده در شصت و شش باب گرد آورده است.

[الذریعه ۴-۴۸۲، مرعشی ۶-۳۱۴، مشار عربی ۲۲۴، مجلس ۲۵-۲۴۰].

آغاز: «الحمد لله الواحد الاحد الذی لا شریک له...».

ش ۴۲۷، ۲۲۷ برگ، ۱۴×۲۴، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) بی‌ک، بی‌تا. حواشی از سید نعمت‌الله جزائری دارد و اول و آخرش افتادگی دارد.

ش ۴۹۷، ۲۲۴ برگ، ۱۴×۲۰، بی‌ک، بی‌تا، (تحریر سده ۱۱) از انجام نقص دارد.

در ش ۳۲۶ مجموعه‌ها هم نسخه دیگر توحید صدوق هست.

۱۲۵- التوحید (حدیث، عربی)

از: ابو عبدالله مفضل بن عمر جعفی

چند مجلس است که مفضل به خدمت حضرت امام صادق ۷ می‌رسیده و آن حضرت پیرامون مخلوقات و عظمت خالق و اسرار خلقت سخن میگفته‌اند و مفضل آن گفته‌ها را ضبط کرده است.

[الذریعه ۴-۴۸۲، مرعشی ۶-۶۶، مجلس ۶۶-۱۵۴، مشار عربی ۲۲۴].

آغاز: «روی محمد بن سنان قال حدثنی المفضل بن عمر قال كنت ذات يوم بعد العصر جالسا فی الزوضه بین القبر والمنبر وانا مفکر فیما خصّ الله به سیدنا محمدا ۹ من الشرف والفضائل».

ص: ۱۰۹

ش ۷۶۵، ۶۹ برگ، ۱۸×۱۰، نسخ عباس قمی در ۱۰۵۵. در ۱۱۰۲ مقابله و تصحیح شده و محمد بن لاجین برخی حواشی را از بحار الانوار بر آن افزوده است.

ش ۹۲۸، ۲۷ برگ، ۱۹×۱۱، نسخ محمد صادق حسینی قمشه ای در ۱۰۵۹.

۱۲۶- توشیح التفسیر (تفسیر، عربی)

از: محمد بن سلیمان طیب تنکابنی صاحب قصص العلماء (۱۳۰۲ ق)

مؤلف در مقدمه گوید: بعد از این که بسیاری از من خواستند تا کتابی در تفسیر بنویسم به گونه ای که اعجاز قرآن در آن نمودار شده باشد این کتاب را در سه باب مقدمات، قواعد تفسیر و تأویل و در پایان تفسیر قرآن گرد آوردم. مؤلف در این جلد که به عنوان مقدمه ای بر تفسیر قرآن کریم است به تفسیر آیات متفرقه میپردازد. چاپ شده است. تاریخ تألیف ۱۲۸۵

[الذریعه ۴-۴۸۸].

آغاز: «الحمد لله الذی جعل کلامه مجمع بیان جواهر جوامع علوم الاولین والاخرین وتبیان اسرار تنزیل منهج الصادقین وکشاف انوار تأویل مراتب المتقین».

ش ۴۴۴، ۹۸ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق ۱۲۸۶. با وقفنامه از سید مهدی مورخ ۱۲۸۸ یا ۱۳۸۸ و مهر بیضوی «مهدی الحسینی ۱۳۸۶» یا ۱۲۸۶.

۱۲۷- توضیح التذکره = شرح تذکره نصیره (هیأت، عربی)

از: نظام الدین حسن بن محمد نیشابوری (۷۲۸ ق)

شرحی است با عناوین «قال _ اقول» بر رساله «التذکره» خواجه نصیر الدین طوسی

ص: ۱۱۰

در علم هیأت. این شرح توضیحی است به اضافه اشکال هندسی که مورد احتیاج بود و مشهور نبوده یا در مجسطی نیامده و به تاریخ ربیع الاول ۷۱۱ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۴-۴۹۲، مرعشی ۱۵-۳۲، الفبایی آستان قدس ۱۵۱].

آغاز: «الحمد لله الذي جعلنا من المتفكرين في خلق الارض والسموات وشرفنا بالنظر في هيئه الاجرام المبدعات فهدانا بالتفكر في المصنوعات والتدبر في امر المدبرات الى وجود صانع قدير وحكيم خبير...».

انجام: «زادنا الله تعالى واياكم رغبه في الحق الصريح والقول الصحيح وجعل ما لقيت في توضيح هذا الكتاب من عرق الجبين وكذ اليمى ن تبصره للمتفكرين في ملكوت السموات والارضين وتذكره للمتأملين في عجيب صنع رب العالمين... والسلام على من أتبع الهدى».

ش ۴۱۵، ۱۴۴ برگ، ۱۶×۲۳، نستعلیق محمد صادق بن علی خراسانی متخلص به أطوار در سال ۱۲۷۷ در کرمان. اشعاری از کاتب قبل از شروع کتاب دیده میشود. و همین کاتب شرح دیوان مجنون عامری دارد به الذریعه ۹-۸۰ رجوع شود. چند صفحه از شرح دیوان مجنون عامری ضمیمه این نسخه است که شاید بخشی از همان شرح کاتب باشد.

۱۲۸- التوضیح فی حل غوامض التنقیح (اصول فقه، عربی)

از: صدر الشریعه عبیدالله بن مسعود بن تاج الشریعه محبوبی بخاری (۷۴۸ ق)

کتاب تنقیح الاصول متن مختصر مشهوری است در اصول فقه از خود شارح که در عصرش شهرت بسزایی پیدا کرده و شاگردانش آن را نشر داده اند و این شرح استدلالی به عنوان «م _ ش» و به نام یکی از سلاطین نوشته شده که نامش در مقدمه نیامده است.

[کشف الظنون ۱-۴۹۶، مرعشی ۶-۲۴۱].

آغاز: «بسمله... حامدا لله تعالى اولاً- وثانياً و... الثناء اليه ثانياً وعلى افضل رسله... يقول لما وفقني الله تعالى بتأليف تنقيح الاصول اردت ان اشرح مشكلاته وافتح مغلقاته...».

انجام: «والمراد... حرمة لا يحتمل السقوط وحرمة يحتمل السقوط لكنها لم تسقط وهما حق الله تعالى ويجب الضمان لوجوب العصمه والله ولي العصمه».

ش ۷۹، ۲۷۱ برگ، ۱۹×۲۹ نسخ سده ۱۱ و ۱۲.

۱۲۹- توضیح المقال فی علم الدرايه والرجال (رجال و درايه، عربی)

از: حاج ملا علی بن قربانعلی کنی طهرانی (۱۳۰۶ ق)

این کتاب مشتمل بر یک مقدمه (شامل چند امر) و سه باب (دارای چند فصل) و یک خاتمه میباشد.

[الذریعه ۴-۴۹۸، مشار، عربی ص ۲۲۷].

آغاز: «بسمله... اما بعد فالكلام فی علم الرجال علی وجه الاستعجال یقتضی رسم مقدمه و ابواب و خاتمه. اما المقدمه ففی بیان موضوعه و فائدته المحتاج اليها علی ما هو المتعارف...».

انجام: «.. فبرز فی الطهاره مجلد وفي الصلاه مجلد وفي البيع مجلد وفي القضاء مجلدان والآن انا من ثالثهما فی بقیته مع الشهادات ادخلها الفصل بكتابه هذه الرساله بالتماس...».

ش ۱۸۲۵، ۸۱ برگ، ۱۸×۲۲، تحریر سید علی بن احمد بن عبدالباقی الحسنی الحسینی الکاشاری در ۱۳۲۱

ص: ۱۱۲

۱۳۰- تهافت الفلاسفه (فلسفه و کلام، عربی)

از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵ ق)

مؤلف تناقض گوییهای فلاسفه را در بحثهای الهیات برشمرده تا پاسخی باشد بر آنان که به معارف دینی با نظر حقارت می نگرند و پیروی از فلاسفه و حکما می نمایند. این کتاب مشتمل بر چهار مقدمه و بیست مسأله و یک خاتمه است.

[کشف الظنون ۱-۵۰۹، مرعشی ۱۷-۱۲۷، مشار، عربی ص ۲۲۸].

ش ۱۷۶۳، ۲۸۹ برگ، ۱۵×۲۴، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱) از آغاز و انجام افتادگی دارد با جدول زرین در همه صفحهها.

۱۳۱- تهذیب الاحکام (حدیث، عربی)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق)

یکی از چهار کتاب حدیثی معتبر و مهم شیعه است و به عنوان شرحی بر کتاب «المقنعه» شیخ مفید، نگاشته شده و دارای حدود سیزده هزار و پانصد حدیث میباشد.

[لذریعه ۴-۵۰۴، آستان قدس ۱۴-۱۶۵، مرعشی ۱-۲۵۴، مجلس ۷-۵۶ و ۲۵-۹۶، مشار عربی ص ۲۲۸].

آغاز طهارت: «الحمد لله ولی الحمد ومستحقه...».

ش ۵۷، ۳۵۴ برگ، ۲۵×۳۶، نستعلیق محمد علی بن محمد صالح ابهری المقام در جمادی الثانیه ۱۰۶۰ ق. کتاب جهاد تا قصاص را دارد. با مهر بیضوی (محمد تقی الموسوی).

ص: ۱۱۳

ش ۱۲۰، ۳۸۰ برگ، ۲۶×۱۹، شامل کتاب زکات تا کتاب تجارت، نسخ حجی بن نصر الله بن شیخ محمد حمیری در ۹۸۳، با یادداشت تملک عبدالخالق الشریف الشهیر بقاضی زاده.

ش ۱۷۲، ۲۴۵ برگ، ۲۹×۲۱، نسخ خلیفه بن حاجی حمدی بن معلا-المعرفاوی اصلا ومولدا الصیمر من البصره. علامت تصحیح دارد. شامل کتاب طلاق تا مشیخه است.

ش ۱۷۳، ۲۳۱ برگ، ۲۸×۲۰، نسخ سده ۱۱. علامت تصحیح دارد. کتاب طهارت تا زکات است. با فائده ای در کنیه امامان: بر روی برگ اول.

ش ۱۷۴، ۲۵۰ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ محمد یوسف بن نذر علی اردستانی در ۱۱۱۵. تصحیح شده. با مهر بیضوی «عبدالراجی محمد حسین». کتاب صیام تا تجارت را دارد.

ش ۱۷۵، ۱۴۳ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ سده ۱۱ و ۱۲. شامل کتاب طهارت و صلاه است و از اول و وسط و آخر ناقص است.

ش ۴۲۹، ۳۱۲ برگ، ۲۴×۱۹، نسخ محمد شفیع بن محمود بن علی اکبر نائینی در ۱۰۷۲. شامل کتاب جهاد تا دیات، تصحیح شده و علامت بلاغ دارد.

ش ۹۴۵، ۱۵۰ برگ، ۳۲×۲۰، تحریر سده ۱۱. از آغاز تا نوافل صلاه را دارد. با یادداشت تملک مورخ ۱۰۸۰ با مهر مربع «العبد الخاطی محمد حسین» و محمد حسین بن کرمعلی نسخه را تصحیح کرده است.

ش ۱۶۹۳، ۳۰۹ برگ، ۳۱×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) زیارات تا مشیخه را دارد. آغاز و انجامش ناقص است.

ش ۲۰۲۶، ۵۴۷ برگ، ۲۴×۱۹، نسخ محمد هادی بن محمد مهدی قزوینی در ۱۰۱۹. از ابتدای کتاب تا پایان کتاب جهاد را دارد.

ش ۳۲۱۷، ۳۳۴ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ علاء بن علاء الدین استرآبادی در ۹۶۲ برای امیر ابراهیم الصفوی الحسینی. این نسخه زکات تا حج را دارد.

ش ۳۲۱۸، ۳۹۴ برگ، ۲۶×۱۹، نسخ حسن بن محمد حسینی در ۱۰۱۶. کتاب طهارت و صلاه را دارد. با یادداشتی از محمد حسین بن علی قلی در ۱۲۱۵، و تملک محمد صالح بن محمد اسماعیل در ۱۱۲۱ و حسن بن محمد حسینی حمادی با مهر مدور «یا حسن التجاوز» و مهر مربع «محمد امید شفاعت دارد طالب ۱۱۹۱». چند برگ آخر نو نویس است.

ش ۳۶۵۳، ۳۸۶ برگ، ۳۱×۱۹، نسخ محمد باقر کاتب اصفهانی در ۱۰۵۳. این نسخه طهارت تا پایان حج و مشیخه را شامل است. با مهر بیضوی «عبدہ فتحعلی ۱۳۰۴».

ش ۳۷۷۴، ۲۴۷ برگ، ۳۱×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱) از طهارت تا باب العمل فی ليله الجمعہ را شامل است.

ش ۳۶۴۸، از مجموعه ها نیز شامل نسخه دیگری است.

۱۳۲- تهذیب المنطق (منطق، عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ق)

رساله ای است کوتاه در منطق که شروح و حواشی فراوانی بر آن نگاشته شده و یکی از آنها به حاشیه ملا عبداللّه معروف و کتاب درسی حوزه‌های علمیه بوده است.

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله»

ش ۳۹۷۲، ۶ برگ، ۱۶×۲۱، بی‌ک، بی‌تا.

۱۳۳- تهذیب الوصول الی علم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (علامه حلّی)، (۶۴۸-۷۲۶ق)

رساله ای است در اصول فقه که بدرخواست فرزند مؤلف محمد فخر المحققین (۷۷۱ق) در دوازده مقصد تنظیم و تألیف شده است.

[مرعشی ۱-۱۴۳ _ الذریعه ۴-۵۱۱ و ۶-۵۴ و ۱۳-۱۶۵ _ الفبائی آستان قدس -۱۵۴ _ مشار عربی - ۲۳۰].

آغاز: «الحمد لله رافع درجات العارفين الى ذروه العلا ومهبط منازل الجاهلین الى اسفل درك الشقا ومفضل مداد العلماء علی دماء الشهداء اذ بانوار مصابيح افكارهم...».

انجام: «... ولیکن هذا اخر ما نذکره فی هذا الكتاب ومن اراد التطویل فی هذا الفن فلیطلب من کتابنا المسمی بنهایه الوصول فانه قد بلغ الغایه وتجاوز النهایه والحمد لله رب العالمین».

ص: ۱۱۶

ش ۲۲۹۴، ۱۳۶ برگ، ۱۹×۱۵، نسخ صالح بن سلیمان عاملی در ۱۰۷۰. حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده. برخی اوراق میانی نسخه ظاهراً از تاریخ یاد شده قدیمتر است.

ش ۲۶۷۶، ۹۶ برگ، ۱۸×۱۲، تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

ش ۳۷۳۱، ۵۴ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق رحیم بن علیخان در ۱۲۰۳ یا ۱۲۳۰.

چند نسخه دیگر از این کتاب در بخش مجموعه ها یاد میشود.

۱۳۴- ثواب الاعمال و عقاب الاعمال (حدیث، عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ هـ)

کتابی است حدیثی در دو بخش ثواب الاعمال و عقاب الاعمال. در بخش اول روایت های مربوط به ثواب کارهای نیکو و عباداتی که انسان انجام می دهد و از طریق ائمه هدی: روایت شده گردآوری شده است. و در بخش دوم عقابها.

[الذریعه ۵-۱۸، مجلس ۲۵-۱۲۳، مرعشی ۱۵-۲۱].

ش ۱۱۸۹، ۲۷۹ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ محمد اکبر بن محمد جعفر قائنی در ۱۰۸۸ با تملک محمد اکبر بن حاج ملک محمد تربتی. از آغاز افتادگی دارد.

۱۳۵- جامع الاخبار = معارج الیقین (حدیث، عربی)

از: محمد بن محمد سبزواری (قرن ۷)

همان است که به اشتباه به شیخ صدوق نسبت داده میشود.

[مجلس ۱۲-۱۵۲ و ۲۶-۲۶ _ الذریعه ۵-۳۳ _ مرعشی ۳-۱۲ _ مشار عربی - ۲۳۹].

ص: ۱۱۷

آغاز: «الحمد لله الاول بلا اول كان قبله والآخر بلا آخر يكون بعده الذي قصرت عن رؤيته الابصار _ الناظرين وعجزت عن نعته او هام الواصفين...».

ش ۲۷۱۱، ۲۱۳ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ ۱۲۱۰ ق.

۱۳۶- جامع الاسرار ومنبع الانوار (عرفان، عربی)

از: سید رکن الدین حیدر بن علی بن حیدر حسینی آملی (قرن ۸ هـ)

کوششی است برای جمع بین گفته بزرگان اهل عرفان در موضوع توحید و خداشناسی و تطبیق آنها با شریعت و آنچه در آیات و روایات آمده است. بنا به گفته مؤلف، اسرار و حقایق علم توحید و اسرار انبیاء و اولیاء الهی در این کتاب جمع آمده است. این کتاب دارای سه اصل و هر کدام مشتمل بر چهار قاعده میباشد. چاپ شده است.

[الذریعه ۵-۳۸، مرعشی ۱۳-۳۷۷، دائره المعارف بزرگ اسلامی ۱-۷۰].

ش ۱۵۷۶، ۸۵ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱) از آغاز و انجام ناقص است.

۱۳۷- جامع الدقائق = شرح غره المنطق (منطق، عربی)

از: خضر بن محمد بن علی الرازی الجبلرودی (سده ۹)

شرحی است مزحی بر غره المنطق استاد ش شمس الدین محمد بن شریف حسینی م ۸۳۸، و نسخه ای از غره المنطق هم در این کتابخانه هست. ش ۱۱۸۶

[الذریعه ۵-۵۲].

آغاز: «نحمدك يا من لا يتصور كنه ذاته ولا يعلم حقيقه صفاته غلب على بصائر

ص: ۱۱۸

العقول بنوره فتحیرت...».

انجام: «... كانت مقدماته وهميات ومن اراد تحقيق المقام وتفصيل الاحكام فليرجع الى كتابنا القوانين».

ش ۱۱۹۱، ۵۳ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ علی بن شیخ ابراهیم زبیدی... الحمیری الزرقی در ۱۰۶۲.

۱۳۸- الجامع للشرائع = جامع الشرائع (فقه، عربی)

از: ابوزکریا یحیی بن سعید حلّی (ابن سعید حلّی) (۶۹۰ ق)

دوره کامل و مختصر فقه فتوایی است. و به هیچ مطلبی از متقدمی ن و اقوال آنان اشاره نکرده است مگر به ضرورت. چاپ شده است.

[الذریعه ۵-۶۱، الفبایی آستان قدس ۱۵۸، مرعشی ۱۵-۲۵۴].

آغاز: «الحمد لله الذي ابتداهم بالنعم وايدهم بالقدر...».

ش ۴۲۴، ۱۶۶ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا، از آغاز و انجام ناقص است.

ش ۳۹۵۱، ۱۰۶ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. با مهر مربع «عبده سید محمد الرضوی» در اول نسخه.

یکی از این دو نسخه تحریر سده ۸ و ۹ می باشد.

۱۳۹- جامع العبائر = جامع العبارات (فقه، عربی)

از: ؟

فقه استدلالی مفصلی است که از اکثر کتب فقهی نقل می کند و با عناوین «قال

ص: ۱۱۹

المصنّف _ قال المصنّف» نظرات خود را بیان می نماید. کتاب هایی که از آنها نقل کرده عبارتند از: دروس، شرح لمعه، مجمع الفائده، مسالك، مفاتيح فيض كاشاني و غيره.

آغاز نسخه: ۴۸۶ «كتاب الحدود قال في كشف اللثام...».

ش ۴۸۵، ۱۹۶ برگ ۲۱×۱۵، نستعلیق سده ۱۳، كتاب حدود است. از آغاز ناقص است. واقف این نسخه و سه نسخه بعدی حاج آقا محمد مقدس اصفهانی؛ است.

ش ۴۸۶، ۱۹۴ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق. ۱۲۴۸.

كتاب حدود است.

ش ۴۸۷، ۳۳۶ برگ، ۲۱×۱۵، تحریر سده ۱۳.

كتاب طلاق را دارد.

ش ۴۸۸، ۱۱۱ برگ، ۲۱×۱۶، تحریر سده ۱۳.

كتاب سبق و رمایه است.

۱۴۰- جامع العبارات = جامع العبائر (فقه، عربی)

از: ؟

شرح استدلالی متوسطی است بر «شرايع الاسلام» محقق حلی با نقل اقوال بسیاری از فقها و کتب آنها از مجمع الفائده، مسالك و رياض، مفاتيح فيض كاشاني، حدائق. به احتمال قوی یکی از جلدهای «جامع العبائر» است که در شماره‌های [۴۸۵ - ۴۸۸] معرفی شده است.

روی برگ اول این نسخه نوشته: از جناب سيد سلمه الله و زیر آن با خط جدیدتر

ص: ۱۲۰

که گویا خط آقا سید مصطفی صفایی خوانساری باشد نوشته حجه الاسلام شفتی.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على خير خلقه محمد وآله الطاهرين كتاب المفلس مقدمه قال في الشرائع المفلس هو الفقير الذي...».

ش ۵۱۵، ۲۳۵ برگ، ۱۸×۲۳، نستعلیق مؤلف. شامل کتاب المفلس، الحجر، الضمان، الحواله، الکفایه، مسائل فی تصرفات اولیاء الصغار والمجانین فی اموالهم وما یتعلق بانفسهم من الزواج والطلاق والاجاره والاستیجار وامثالها ومسائل فی احکام وطی الزوجه فی حال الحيض. با یادداشت تملک سید مصطفی حسینی خوانساری مورخ ۱۳۷۵ و خود ایشان به کتابخانه اهداء کرده است.

۱۴۱- جامع الغرر فی فقه الاثنا عشر (فقه، عربی)

از: ؟

شرحی است بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی. مؤلف از صاحب منهاج (حاجی کلباسی) به عنوان شیخنا نام میبرد. او در ۳۶ سالگی به این شرح شروع کرده و تاریخ تألیف آن ۱۲۶۱ می باشد و پشت جلد نسخه نوشته شده: جامع الغرر حاج سید محمد علی.

آغاز: «الحمد لله الذي ارشدنا الى تهذيب الاحكام وشرائع الاسلام ومدارك الحلال والحرام لارشاد الانام حين زلت الاقدام... اما بعد فان علم الفقه لا يخفى على احد فضله وشرفه وعلوه...».

ش ۵۱۷، ۱۴۹ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق رجب ۱۲۶۱. کتاب طهارت را دارد. با حواشی با امضاء «منه». تصحیح شده است.

ص: ۱۲۱

از: نور الدین علی بن حسین کرکی عاملی (محقق کرکی، محقق ثانی) (۹۴۰ ق)

شرح استدلالی مفصلی است به عنوان «قوله _ قوله» بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلی (۷۲۶). این شرح فقط تا بخشی از کتاب نکاح و در هفت جلد نوشته شده است و تاریخ اتمام آخرین جلد به سال ۹۳۵ است.

[الذریعه ۵-۷۲، مرعشی ۳-۲۸۲، مجلس ۲۶-۱۹۱، مشار عربی ۲۴۵].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه على رسوله محمد وآله الطاهرين مقتضى كلام اهل اللغة ان استعمال لفظ النكاح في الوطئ اغلب قال في الصحاح النكاح الوطئ...».

ش ۴۷۳، ۱۹۳ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ملک محمد اصفهانی در ۱۲۴۹، شامل کتاب نکاح است.

ش ۱۳۳۶، ۲۴۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۹۱۵ (ظاهرا این تاریخ اشتباه است شاید ۹۵۱ باشد) با مهر بیضوی «ظنی حسن بالله» با تملک محمد صالح بن کمال الدین مازندرانی المتولی با مهر «الواثق بالله الملك عبده محمد صالح المتولی».

این نسخه شامل طهارت و صلوات است.

ش ۲۱۷۰، ۲۴۹ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق عماد الدین مطهر هزار جریبی در صفر ۹۷۴ در مشهد امیر المؤمنین علیه السلام. شامل مکاسب تا شفعه (جلد چهارم) است آغازش افتادگی دارد. با مهر بیضوی «عبده الراجی محمد جواد الحسینی» در برگ اول.

ص: ۱۲۲

۱۴۳- الجبر و المقابله = رساله فی ... (عربی)

از: ؟

این کتاب شرحی است بر کتاب دیگر در حساب و جبر و مقابله و در چندین مقاله با عناوین «قال _ اقول» تنظیم یافته که قسمتی از مقاله سوم و مقاله چهارم آن که در جبر و مقابله است و مقاله پنجم در استخراج مسائل به جبر و مقابله است، در این نسخه آمده. شارح این کتاب را در زمان خود مؤلف شرح کرده و از مؤلف به قال مُدّ ظله تعبیر نموده است.

در فهرست سابق این رساله به عنوان «الحساب» با توضیح بهتری یاد شده ص. ۱۵۴.

آغاز: «عده من اجذاره هی نسبه الجذر الواحد الی تلك العده لما نتبین فنسبه جذر المال الی ثلثه نسبه العشره الی اثنین».

انجام: «... ثم زد علی الشئ ربع عشرین الّا

ثلث شیء وهو خمسہ الّا نصف سدس شیء یبلغ خمسہ وثلثی شیء».

ش ۱۱۵۵، ۱۳۵ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ، بی ک، بی تا، از آغاز و انجام ناقص است.

۱۴۴- الجعفریہ (فقه، عربی)

از: نور الدین علی بن حسین بن عبدالعالی کرکی (محقق ثانی) (۹۴۰ ق)

شامل واجبات و مندوبات نماز و مشتمل بر یک مقدمه و چهار باب و خاتمه مییابد و در مشهد مقدس به سال ۹۱۷ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۵-۱۱۰، مرعشی ۱-۵۳، مجلس ۲۵-۱۲۹].

آغاز: «الحمد لله الولی الحمید المبدئ المعید الفعال لما یرید الذی شرع لعباده الصلاه وسیله الی الفوز بجزیل الثواب وفضّلها علی جمیع الاعمال البدنیه فامر

ص: ۱۲۳

بالمحافظة عليها...».

انجام: «الا لوتر فانها ركعه وصلاته الاعرابي فانها اربع وليكن هذا آخر ما اوردنا في هذه الرساله والحمد

لله الذي وفق لا تمامها وختم الحسنی فی افتتاحها واختتامها وان اضرع اليه بخاصته وخالصته محمد واطائب عترته مع ما انا عليه من الاعتراف بالعجز والتفصير والافتقار الى جوده المطلق».

ش ۶۳۰، ۹۴ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق حسن بیگ محمد تقی قهپایی در ۱۰۷۱ در مسجد حکیم داود، حواشی با امضاء ابوطالب دارد.

ش ۱۹۰۲، ۷۲ برگ، ۱۶×۲۴، نستعلیق سید محمد مهدی مصنف در ۱۰۷۲ در دو سه برگ آخر، و بقیه قدیمتر است.

ش ۲۶۵۲، ۶۶ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ عمران بن محمد النمیری در ۹۱۷. علامت تصحیح دارد.

۱۴۵- جنه الامان الواقیه وجنه الايمان الباقیه = مصباح کفعمی (دعا، عربی)

از: شیخ تقی الدین ابراهیم بن علی کفعمی (۹۰۵ ق)

در سال ۸۹۵ تألیف شده و چاپ شده است.

[الذریعه ۵-۱۶۱، مرعشی ۲-۸۵، مجلس ۳۵-۳۰۳ و ۳۴۲، مشار عربی ۲۵۴].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل الدعاء سلماً يرتقى به اعلی مراتب المكارم ووسيله الى اقتناء غرر المحامد ودرر المراحم...».

ش ۱۶۹، ۳۱۰ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ سده ۱۱.

ص: ۱۲۴

ش ۱۷۰، رحلی، ۳۴۹ برگ، نسخ محمد بن عیسی حسینی مرعشی شوشتری در ۱۰۶۱ این نسخه ملحقاتی در چهل صفحه دارد باید با نسخه چاپی تطبیق شود.

ش ۳۶۷، ۳۴۸ برگ، ۱۹×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا، برگ اول و چند برگ آخر تحریر عبدالجواد بن عبدالرحیم (مؤلف کتاب «الصاحب» که در این کتابخانه موجود است) در سال ۱۳۳۱ میباشد. (بقیه تحریر سده ۱۱).

ش ۹۹۵، ۲۳۸ برگ، ۱۹×۲۸، نسخ اسماعیل بن مظفر دماوندی در ۱۱۷۸. با سرلوح و جدول زرین.

ش ۳۱۳۸، ۳۲۰ برگ، ۱۸×۲۸، نسخ ۱۰۶۶، نسخه ای نفیس است.

ش ۳۲۷۶، ۳۵۶ برگ، ۱۹×۲۶، (تحریر سده ۱۰) حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده.

ش ۳۶۴۷، ۳۱۳ برگ، ۲۰×۳۰، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲).

ش ۳۷۴۴، ۳۵۱ برگ، ۱۶×۲۳، نسخ مهر علی بن عین علی اردبیلی در ۱۰۳۹.

۱۴۶- الجنه الواقیه والجنه الباقیه (دعا، عربی)

از: ابراهیم بن علی کفعمی عاملی، ۹۰۵ ق یا میرداماد

غیر از مصباح کفعمی است و گزیده آن است در ۴۰ فصل و دو نسخه دیگر از آن هم در بخش مجموعه هاست.

[آستان قدس ۱۷۴-۱۵ _ مشار عربی -۲۵۴ _ مرعشی ۲-۸۵ _ مجلس ۳۵-۳۱۹].

ش ۳۰۴۹، ۸۸ برگ، ۱۳×۹، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱) از انجام افتادگی دارد.

۱۴۷- جنگ نظم و نثر (عربی)

از: ؟

شامل اشعاری از ابن سروق الماردینی، سید مرتضی، صفی الدین حلّی، مجنون عامری، ابی فراس، صاحب بن عباد، حسان، شیخ کاظم ازری، ابن الوردی، ابن النقیب نورالدین علی بن عراق (کذا) ابوالفتح ابوجمیل نیشابوری، قطب الدین، ابوالبقاء، جلال الدین، یحیی جزاز مصری، ابوعباس عبدالله بن معزّ عباسی، ابونواس، سید حمیری، بنت الباعونی، قاضی نظام الدین اصفهانی، ابوالحسن باخرزی، تنوخی، میرمحمد نصیر طیب و سبعة علویه و حکایات مختلفه و روایات از صفی الدین حلّی و نیز بخشهایی از «نزهه القلوب و روضه المحیوب» در یازده باب در عشق، خطبه بدون الف علی علیه السلام با ترجمه فارسی، چند شعر از یزید بن معاویه لعنه الله علیهما.

ش ۶۰۳، ۱۹۱ برگ، ۲۱×۱۵، تاریخ ۱۲۸۴ در آن دیده میشود.

۱۴۸- جنگ (عربی)

از: ؟

شامل مطالبی از کتاب های ذیل: مفاتیح الشرایع فیص، حقائق فیض، وافی فیض، بحار الانوار، الزواجر الالهیه و المواعظ الربانیه ملا- علی اکبر بن عبدالله تونی بشروی، دیوان حاج صادقای صامت، زواهر الحکم (الذی یقال انه من تصانیف المیرزا حسن القمی)، خلاصه الاصول ملا محمد کاظم سبزواری _ الذی جعله شرحا لعقائد مولانا

ص: ۱۲۶

باقر العلوم _ ادام الله ظله و از الحججه الناطق و مولانا محمد باقر (متخلص به روح) سلمه الله، و مولانا ابراهيم متخلص به خليل و اربعين مير محمد زمان سمنانی و غيره به ضميمه رساله اصطلاحات وقعت بين المحدثين در شش صفحه.

ش ۶۸۰، ۱۴۲ برگ، ۱۵×۱۸، بی ک، بی تا.

۱۴۹- جنگ (عربی)

از: ؟

مجموعه ای از اشعار عربی شامل سبعة علویه، معلقات سبع، لامیه امرؤ القیس، طنطرنانی، فائده فی نیران العرب، ابی الفتح البستی، اشعار شیخ بهایی از سوانح سفر حجاز و غیر آن و نیز از پدر او، نعت رسول اکرم صلوات الله علیه و آله از اعشی، اشعاری از حسین بحرانی دمستانی و برده، مدح امیر المؤمنین علیه السلام از صاحب معالم، بحرانی و بحر العلوم، مراثی بحر العلوم در یازده بند، قصیده دعبل خزاعی در مدح امام.

ش ۸۱۶، ۱۷۰ برگ، ۱۴×۲۱، نسخ ۱۲۶۹. جدولی در علوم غریبه در پایان نسخه است.

۱۵۰- جنگ حدیث (عربی)

از: ؟

مجموعه ای است از احادیث حضرت رسول اکرم و ائمه هدی صلوات الله علیهم اجمعین و ادعیه و حرزها و پانزده خطبه.

ش ۹۳۶، ۱۴۰ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ محمد علی بن ملا محمد باقر نوری ایلکانی در ۱۲۶۱ در قریه ایلکا.

ص: ۱۲۷

۱۵۱- جنگ (عربی)

از: ؟

شامل اشعاری از ابن شریف، علی بن جملی، امرؤ القیس و غیره و قصیده ای در مدح پیامبر اسلام ۹ و بخشی از شرح دیوان امرؤ القیس. تاریخ ۱۰۹۳ و ۱۲۴۷ در آن دیده میشود.

ش ۱۲۱۳، ۱۸۰ برگ، ۲۱×۱۴، مقداری از آن نسخ مصطفی در ۱۰۹۳ میباشد.

۱۵۲- جنگ (آیات و روایات) (عربی)

از: ؟

برگزیده ای از آیات و روایات است.

ش ۱۳۳۹، ۲۰۵ برگ، ۲۱×۱۷، بی کا، بی تا.

ص: ۱۲۸

۱۵۳- جنگ مرثی (عربی)

از: ؟

مجموعه ای از مرثی عربی در مصیبت اهل بیت علیهم الصلاه والسلام.

ش ۱۴۸۸، ۲۵۷ برگ، ۱۶×۹، بی کا، بی تا.

۱۵۴- جنگ مرثی (عربی)

از: ؟

مجموعه مرثیهایی است به نظم و نثر در مصیبت اهل بیت علیهم الصلاه والسلام.

ش ۱۴۹۲، ۱۴۳ برگ، ۱۷×۱۰، بی کا، بی تا.

۱۵۵- جنگ اشعار (عربی)

از: ؟

شامل اشعار عربی از شاعرانی چون عامر بن عامر بصری، نظام الدین محمد بن اسحاق اصفهانی، ابوفراس، محمد بن علی الحر السائی، قاضی تاج الدین احمد بن ابراهیم، ناصر بن علی البحری، مقنی الکندی، متنبی، شهاب الدین احمد بن المنادی، طغرابی، ابن رومی و... و بخشی از مقامات بدیع الزمان همدانی، و یک صفحه در طالع یک متولد که تحریر آن در ۲۲ محرم ۱۲۸۸ ه است.

ش ۱۵۱۲، ۱۲۲ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق، بی کا، بی تا.

۱۵۶- جنگ (عربی)

از: ؟

شامل اشعار، حکایات، احادیث و فوائد متفرقه ای که با استفاده از کتب مقدمی ن گردآوری و در یک دفتر نوشته شده است.

ش ۲۱۷۹، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا، با یادداشت تملک مریم بنت الشیخ علی آل زین الدین الاحسائی و مهر بیضوی «مریم بنت علی» در برگ اول. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ص: ۱۲۹

۱۵۷- جنگ (عربی)

از: ؟

شامل مطالب پراکنده و احادیث و بیشتر نکات ادبی، شرح شواهد کتاب های ادبی و برخی نکات عرفانی و ذوقی را بدون ترتیب خاصی دربر دارد.

ش ۲۵۶۲، ۹۶ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق، بی کا، بی تا.

۱۵۸- جنگ حدیث (عربی)

از: ؟

مجموعه حدیثی است. یک باب با عنوان «طینه المؤمن والکافر» دارد. از کلینی و ابن بابویه و طبرسی و کتاب اختصاص یاد کرده است. گاهی برخی عبارات را به فارسی ترجمه کرده است.

ش ۴۱۴۹، ۶۶ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بی کا، بی تا.

۱۵۹- جنگ (عربی)

از: ؟

شامل زیارت جامعه، «اصول دین» فارسی تحریر شده در ۱۲۳۸ ق، صرف و اشعار عربی همراه با ترجمه درباره لیلی و مجنون.

ش ۴۱۵۳، ۲۰ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ زیبا، با سرلوح و جدول زرین.

ص: ۱۳۰

از: ابو علی فضل بن حسن بن فضل طبرسی (امین الاسلام طبرسی) (۵۴۸ ق)

مؤلف _ بنا به درخواست فرزندش ابونصر حسن _ پس از دو کتابش «مجمع البیان» و «الکافی الشافی» این تفسیر مختصر را تألیف و در آن به نکات دقیق تفسیری و تفسیر «کشاف» زمخشری توجه داشته است. شروع کتاب در ۱۸ صفر ۵۴۲ و پایان آن ۲۴ محرم ۵۴۳ است.

مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۵-۲۴۸، مرعشی ۳-۱۱۱، الفبایی آستان قدس ۱۷۴].

آغاز: «الحمد لله الذي اكرمنا بكتابه الكريم ومن علينا بالسبع المثاني والقرآن العظيم وما ضمنه من الآيات والذكر الحكيم فهو النور الساطع برهانه والفرقان الصادق تبيانه...».

انجام: «فقل في نفسك اعوذ برب الناس، هذا اخر الكتاب ولله الحمد والشكر على تأييده وتسديده اولاً و آخراً متواليا متواترا وكان ابتدائي بتأليفه... وخصصتنى بلطائف كرمك...».

ش ۱۳۳، ۵۲۶ برگ، ۳۰×۱۹، تحریر سده ۱۱، علامت تصحیح دارد، با مهر بیضوی «عبدہ الراجی ابوالقاسم الحسینی ۱۳۳۴» بر برگ اول.

ش ۱۳۴، ۱۸۷ برگ، ۳۰×۲۲، نسخ محمد باقر بن طاهر در ۱۲۸۵. سوره نمل تا پایان را دارد. تصحیح شده است.

ش ۱۳۵، ۴۰۱ برگ، ۳۰×۲۱، از آخر ناقص است. نسخ سده ۱۰ و ۱۱.

ص: ۱۳۱

ش ۱۴۰، ۲۰۶ برگ، ۳۱×۲۰، نسخ محمد رفیع بن شیخ بدرالدین قمی در ۱۰۷۳. علامت تصحیح دارد. نیمه اول قران است.

ش ۲۴۷، ۲۴۷ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ ۱۰۹۸ نیمه دوم قران است، واقف: سید فضل الله بنافتی مازندرانی در سال ۱۳۴۰ ش.

ش ۴۱۹، ۲۵۴ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ، بی کاء، بی تا، (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) از اول قران تا بخشی از سوره انبیاء.

ش ۱۱۲۶، ۳۱۴ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ عنایت الله حسینی در ۱۰۸۷ برای فرزندش میرهدایت حسینا.

ش ۱۸۳۷، ۴۸۲ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ فاضل بن فضل الحق الحسینی در ۱۰۹۸.

۱۶۱- جوامع الرسائل فی تحقیق مسائل الفروع والاصول بالدلائل (فقه، عربی)

از: هدایت الله بن رضا قمی (ق) ۱۳

هدفه مقاله است. مؤلف رسائل استادش میرزای قمی و نیز پاسخ او به سوالهای فقهی را در این مقالها تنظیم کرده و مقدمات رسائل را انداخته است. در فهرست مرعشی با اضافه چهار مقاله آن را به بیست و یک مقاله دانسته و علامه طهرانی در الذریعه نیز آنها را هیجده مقاله دانسته است.

فهرست مسائل در فهرست سابق این کتابخانه یاد شده است.

[الذریعه ۵-۲۵۱، مرعشی ۳-۱۵۲].

ص: ۱۳۲

آغاز: «الحمد لله المتفرد بالانزليه والقدم والموجود الذي اخرج نور الوجود من ظلمه العدم والمعبود الذي خصصنا بالنعم والمحمود الذي فضلنا على سائر الامم والمقصود الذي...».

ش ۵۶۳، ۱۹۱ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا، از انجام ناقص است.

۱۶۲- الجواهر السنیه فی الاحادیث القدسیه (حدیث، عربی)

از: محمد بن حسن بن حر عاملی، ۱۱۰۴ ق

شامل احادیث قدسی است. چاپ شده است.

[مجلس ۲۵-۱۴۳ و ۱۲-۲۵۱ _ الذریعه ۵-۲۷۱ _ مشار عربی -۲۶۰ _ الفبایی آستان قدس - ۱۷۶].

ش ۲۶۱۶، ۲۰۰ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق، تحریر سده ۱۲. آغاز و انجامش ناقص است.

۱۶۳- جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: محمد حسن بن شیخ باقر نجفی اصفهانی (۱۲۶۶ ق)

کتابی است در فقه استدلالی شیعه به گونه ای مبسوط، در شرح کتاب «شرایع الاسلام» محقق حلی؛ (۶۷۶ ق) نگاشته شده است.

[الذریعه ۵-۲۸۵، مجلس ۷-۷۳ و ۲۵-۳۰۱، دانشگاه ۵-۱۸۴۵، مشار عربی ۲۶۱].

ش ۷۰، ۲۶۲ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ بی تاریخ شامل کتاب صلاه، نا تمام.

ش ۳۰۲، ۲۴۶ برگ، ۲۷×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا، شامل متاجر، رهن، مفلس، حجر. با مهر مربع «محسن حسینی» در اول و آخر نسخه.

ص: ۱۳۳

ش ۴۴۳، ۲۰۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد بن حسین بلاغی در ۱۲۶۱. قضا و شهادت است.

ش ۵۵۲، ۳۸۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۶۶، کتاب طهارت است.

ش ۱۲۲۸، ۴۰۲ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ ۱۲۶۰، بخشی از کتاب حج است.

ش ۱۲۵۵، ۲۸۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۵۹، با مهر مربع «الوائق بالله محمد رضا بن محمد حسین» وصایا وارث را دارد.

ش ۲۲۰۳، ۱۶۴ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق محمد بن حسنعلی خادم، تاریخ ندارد. بخشی از کتاب طهارت است.

ش ۳۱۲۵، ۲۳۲ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق مهدی بن کل قربانعلی دامغانی در ۱۲۶۹ در کربلای معلی. کتاب قضا است، علامت تصحیح دارد با یادداشت تملک مهدی موسوی طهرانی.

ش ۳۵۹۸، ۱۳۱ برگ، ۳۲×۲۲، نسخ، بی کاه، بی تا.

شامل قرض تا پایان صلح است.

۱۶۴- جوهر النضید فی شرح منطق التجرید (منطق، عربی)

از: ابو منصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، علّامه حلّی (۴۶۸ _ ۷۲۶ ق)

رساله تجرید خواجه طوسی دو بخش است: منطق، کلام، علامه حلّی هر دو را شرح کرده، و جوهر النضید شرح منطق آن است. چاپ شده.

[الذریعه ۵-۲۹۰ _ مرعشی ۱۲-۲۶۸ _ آستان قدس ۱۱-۴۳۹ _ آستان حضرت معصومه ۲-۱۰۴].

آغاز: «الحمد لله المتفرد بوجود الوجود المتوحد بالكرم والوجود مبدع المواد الناقصه بحسب ذواتها...».

انجام: «... كما امکن ضبط المواضع فی الصناعتین الاولین ولیکن هذا آخر ما نوردہ فی شرح الكتاب».

ش ۲۳۹۰، ۱۳۵ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۳۲۹۳، ۱۲۷ برگ، ۱۰×۱۹، نستعلیق نصیر بن حسن در ۱۰۹۴، حاشیه نویسی دارد با امضاء «محمد سعید سلمه الله» و «عط سلمه الله». تصحیح شده است.

۱۶۵- چهل حدیث در امامت = اربعین (حدیث، عربی و فارسی)

از: ؟

شامل چهل حدیث از حضرت خیر البشر محمد مصطفی ۹ است که درباره امامت ائمه دوازده گانه پس از خویش صادر کرده اند. مؤلف این احادیث را از کتب مختلفه همچون النجم الثاقب، غایه المرام، بحار الانوار نقل کرده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین ولا حول ولا قوه إلا بالله العلی العظیم والصیلاه والسلام علی خیر خلقه وفضل بریته محمد وآله الطیبین الطاهرین المعصومی ن».

ش ۷۹۶، ۱۷ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق سید نصیر الدین در ۱۳۴۴ ق.

۱۶۶- حاشیه ارشاد الاذهان (فقه، عربی)

از: نور الدین علی بن حسین بن عبدالعالی کرکی، (محقق ثانی)، (۹۴۰ ق)

حاشیه بر ارشاد الاذهان علامه حلی است. چاپ شده.

ص: ۱۳۵

[الذریعه ۶-۱۵ _ دانشگاه تهران ۳-۱۸۵۸ _ مرعشی ۱-۹۷ _ مجلس ۳۶-۲۶۷ الفبایی آستان قدس - ۱۸۴].

ش ۲۶۹۰، ۲۱۹ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ ۱۰۴۵، این نسخه طهارت تابع است. آغازش افتادگی دارد.

۱۶۷- حاشیه الاسفار = الحاشیه علی الحکمه المتعالیه (فلسفه، عربی)

از: حاج ملا هادی بن مهدی سبزواری متخلص به اسرار (۱۲۸۹ ه. ق)

حاشیه ای است بر سه جلد اول از اسفار اربعه ملا صدرا که در سال ۱۲۷۷ تألیف آن پایان یافته است. در آخر این نسخه تاریخ ۱۲۷۴ ه. ق آمده است. چاپ شده.

[الذریعه ۶-۲۰ و ۱۴-۲۴۳، آستان قدس ۱-۷۶، الفبایی آستان قدس ۱۸۴

مرعشی ۱۷-۱۸۶، کتابشناسی جامع ملا صدرا، ص ۱۶۷].

آغاز: «قوله الحمد لله الذي انار... في كلامه في مقام الحمد بعلاوه كثير من المحسنات الذاتيه والعرضيه اللفظيه والمعنويه كالبراعه بالنسبه الى الفن...».

ش ۱۳۷۱، ۲۸۹ برگ، ۱۷×۱۰، نسخ ۱۲۷۴، الهیات است، با این یادداشت در اول نسخه: «هذه تذكره من قبلي اقل المحصلين للشيخ الجليل افضل المتألهين ابوالفواضل والفضائل الجامع بين البرهان والعيان اخي في الله وصاحبي في السلوك اليه الشيخ محمد حسين ادام الله ظله حررته في غره رجب المرجب ۱۳۳۳».

ش ۱۷۲۵، ۱۴۰ برگ، ۲۳×۱۵، نستعلیق ابوالقاسم بن محمد علی کاشانی در ۱۲۷۸. با مهر بیضوی «عبدہ ابوالقاسم بن محمد علی ۱۲۶۴» و «کتابخانه حقیر اسماعیل الحسینی ۱۳۳۲» بر برگ اول. الهیات است.

ص: ۱۳۶

ش ۲۵۳۴، ۱۴۰ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، بی کا، بی تا، بخش سفر نفس است. انجامش ناقص است، بخشی از نسخه به اشتباه در ابتدای نسخه صحافی شده است.

۱۶۸- حاشیه انوار التنزیل = حاشیه تفسیر البیضاوی (تفسیر، عربی)

از: ؟

حاشیه مفصلی است بر تفسیر «انوار التنزیل» قاضی بیضاوی با عناوین «قوله _ قوله». احتمال دارد حاشیه سعدی افندی (۹۴۵ ق) باشد.

[کشف الظنون ۱-۱۹۱، مرعشی ۶-۴۴].

آغاز موجود: «المنزل الیهم والنسبیین الایضاح سواء کان ابتداء وبعده الخفاء وهو اعم من ان ینص او یرشد الی ما یدل علیه کالقیاس ودلیل العقل وما نزل الیهم...».

ش ۱۸۹۱، ۲۸۳ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۰ و ۱۱)، سوره حمد تا اواخر سوره بقره است. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد» آغاز و انجامش ناقص است.

۱۶۹- حاشیه انوار التنزیل = حاشیه تفسیر البیضاوی (تفسیر، عربی)

از: ابراهیم بن محمد بن عربشاه اسفراینی (عصام الدین) (۹۵۱ ق)

حاشیه ای است مشهور بر تفسیر «انوار التنزیل» قاضی بیضاوی (قرن هفتم ه . ق).

[کشف الظنون ۱-۱۹۰، مرعشی ۳-۲۴۴، مجلس ۳۵-۲۰۲].

آغاز: «الحمد لله الذی عم بارفاد ارشاد الفرقان کل انسان وامدّ علی طول الامد عن انفال طول هذا القرآن بکل احسان کتاب لم یکن الذین کفروا لیطفثوا نور...».

انجام: «... ما نمته بامدادک وان تذیعه نافعاً بین عبادک وان تجعله لی لا علیّ وان تجعله مغفره لی ولوالدی کل من امن واسلم منی الی ابی البشر ادم صلوات الله علیه».

ص: ۱۳۷

ش ۱۷۷۲، ۴۹۵ برگ، ۱۳×۲۳، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۰) از سوره حمد تا سوره انعام را دارد.

۱۷۰- حاشیه انوار التنزیل (تفسیر، عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (شیخ بهائی)، (۱۰۳۰ ق)

حاشیه تفسیر بیضاوی است از شیخ بهائی.

[الذریعه ۶-۴۴ _ مجلس ۷-۸۱ و ۲۵-۲۹۶ _ دانشگاه تهران ۱-۹۳].

آغاز: «الحمد لله الذی جعل نسخه عالم الامکان شرحا لاحادیث قدرته...».

ش ۱۳۷۴، تحریر ۱۱۱۳.

ش ۳۰۸۴، ۱۳۱ برگ، ۱۱×۱۳، نستعلیق محمد علی بن مندکار علی در ۱۱۳۵. حاشیه از مؤلف دارد. از آغاز افتادگی دارد.

ش ۳۱۱۹، ۱۱۲ برگ، ۱۷×۲۷، نستعلیق، بی ک، بی تا. برگ اولش افتاده. واقف: سید جلال الدین یونسی.

ش ۳۴۰۵، ۸۰ برگ، ۱۲×۲۲، نستعلیق عبدالحسین بن اسماعیل در ۱۰۸۹. حواشی با امضاء «منه رحمه الله» و «ح ف سلمه الله» و «سلطان المحققین» و «م ی» دارد با مهر بیضوی «عبده احد ۱۰۷۹» بر برگ آخر.

ش ۳۷۱۹، ۱۲۵ برگ، ۸×۲۰، نستعلیق زین العابدین اردبیلی در ۱۰۳۶ در اصفهان.

ص: ۱۳۸

ش ۴۰۸۵، ۱۵۰ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ محمد مهدی هزار جریبی در ۱۲۳۰ یا ۱۲۸۰. خطبه کتاب را ندارد.

۱۷۱- حاشیه انوار التنزیل (تفسیر، عربی)

از: مولانا محمد حنفی تبریزی

حاشیه ای مفصل بر تفسیر (انوار التنزیل و اسرار التنزیل) قاضی بیضاوی که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

آغاز: «قوله یخرج من بین الخ صفة ما بعد صفة ویجوز ان یکون استینافا، قوله بمعنی دقق یعنی ان معنی دافق النسبه الی الدفق الذی هو مصدر دقق علی صیغه المجهول...».

ش ۳۴۷۴، ۷۱ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق سده دهم در شهر بلخ. از سوره قیامت تا پایان قران است. حاشیه از مؤلف با امضاء «منه» دارد. نسخه نفیسی است.

۱۷۲- حاشیه انوار التنزیل (تفسیر، عربی)

از: قاضی نور الله بن محمد شریف شوشتری (۱۰۱۹ ق)

حاشیه ای است بر تفسیر «انوار التنزیل» بیضاوی که با عناوین «قوله _ قوله» نگاشته شده است. از علامه دوانی، شیخ طبرسی و شیخ رضی صاحب شرح الکافیة والشافیة نام برده و مطالبی نقل کرده است. گویا تا سوره مائده نوشته شده است. در این حاشیه مباحث ادبی و کلامی و اعتقادی با تفصیل بیان شده است.

[مرعشی ۱۵-۳۴۸].

آغاز موجود: «الحمد لله الذی نزل الفرقان الخ اقول: لما جرت عادة المصنفین من

ص: ۱۳۹

الائمه الاعلام...».

ش ۸۶۲، ۱۶۰ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق، بی ک، بی تا، تا آیه ۲۲ بقره را دارد. آغاز و انجام ناقص، تصحیح شده است (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۱۷۳- حاشیه البهجه المرضیه (نحو، عربی)

از: میرزا ابوطالب اصفهانی، (_ ۱۲۳۸ ق)

حاشیه ای است بر «البهجه المرضیه» جلال الدین سیوطی (۹۱۱ ق) که در سلخ جمادی الثانی ۱۲۲۳ ق نگاشته شده. چاپ شده است.

[الذریعه ۶-۲۹ _ مرعشی ۱۳-۱۹].

آغاز: «رَبَّنَا رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ لَمَّا رَفَعْنَا نَحْوَكَ؛ وَيَحْفَظُ حَوَاشِينَا عَنْ غَوَاشِيٍّ مِنْ... وَبَعْدَ فَيَقُولُ الرَّاجِي رَبِّهِ الْوَاهِبُ؛ الْعَبْدُ الْمَدْعُوُّ بِأَبِي طَالِبٍ لَمَّا رَأَى فِي شُرُوحِ الْأَلْفِيَّةِ الْمَالَكِيَةَ...».

انجام: «... وَالْمَرْجُو مِنَ النَّاطِرِينَ فِيهَا أَنْ يَنْظُرُوا إِلَيْهَا بِعَيْنِ الْأَنْصَافِ؛ لَا بِطَرِيقِ الْجَدَلِ وَالْإِعْتِسَافِ؛ وَأَنْ وَجَدُوا خَللاً فِيهَا فَاصْلَحُوهُ وَاخْفَوْهُ بِقَدْرِ الْإِمْكَانِ فَإِنَّ اللَّهَ وَلِيُّ الْأَنْعَامِ وَالْإِحْسَانِ».

ش ۲۱۲۶، ۱۵۶ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ جعفر بن شیخ عبدالعلی شیرازی در ۱۲۶۷، با جدول زرین، حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده.

۱۷۴- حاشیه تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الشمسیه (منطق، عربی)

از: عبدالحکیم بن شمس الدین سیالکوتی (۱۰۶۷ ق)

حاشیه توضیحی است بر «تحریر القواعد المنطقیه» قطب رازی با عناوین «قال

ص: ۱۴۰

الشارح» و متن آن با عناوین «قوله» که به درخواست عبدالله الیبب نگاشته شده و به شهاب الدین شاه جهان تقدیم کرده است.

[الذریعه ۶-۳۵، مرعشی ۱۵-۳۳۷].

آغاز: «اجلی منطق افصح به لسان الفصحاء واولی مدرک ارتسم فی اذهان الازکیاء حمد اله نصدق بکبریائه وشکر منعم لا...
لانه نحمده حمدا لا یحد ولا یرسم...».

ش ۵۲۷، ۱۸۸ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق، بی کا، بی تا. حاشیه نویسی دارد برخی حاشیه ها مورخ ۱۲۳۵ میباشد. تصحیح شده.

۱۷۵- حاشیه تحریر القواعد = حاشیه شرح شمسیه (منطق، عربی)

از: ملا عصام الدین داود (؟)

این حاشیه با عناوین «قال» «قوله» نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۰۶۴].

آغاز: «جزء من اجزاء الكتاب فی موضعه اللائق به او جعلت اجزاء الكتاب وهی اشياء متعدده بحیث

یطلق علیها...».

انجام: «... للامکان العادی اعنی الوقوع وفی... الثانیه للامکان العام اعنی سلب الفروع عن الجانب المخالف».

ش ۱۳۹۵، ۸۷ برگ، ۱۴×۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا، اول و آخر ناقص.

ص: ۱۴۱

۱۷۶- حاشیه تحریر القواعد المنطقیه (منطق، عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ق)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «تحریر القواعد المنطقیه فی شرح الشمسیه» قطب الدین رازی (۷۶۶ق). کشف الظنون پایان نگارش این حاشیه را سال ۷۵۲ دانسته است.

[کشف الظنون ۲-۱۰۶۳، مرعشی ۱۱-۱۲۷].

آغاز: «قال ورتبه علی مقدمه و ثلاث مقالاتٍ و خاتمهٍ اقول هكذا وجدنا عباره المتن فی کثیر من النسخ فالصواب ان لفظه ثلاث هی هنا زائد وقعت سهوا...».

ش ۵۴۳، ۹۹ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا، با مهر مربع «وقف مدرسه و حسینیه حاج سید حسین لاریجانی ۱۳۰۸».

ش ۶۹۱، ۱۸۴ برگ، ۱۱×۲۱، نستعلیق سعد الدین محمد بن محمد در ۱۰۴۶ در مدرسه خانیه دار الفضل شیراز. تصحیح شده.

ش ۷۴۲، ۱۳۵ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) حواشی از عماد، سید علی، فخر الدین دارد با یادداشت تملک «محمد علی بن محمد رضا».

ش ۱۲۲۶، ۱۴۳ برگ، ۱۲×۲۲، نستعلیق سید اسماعیل بن سید علی خان در ۱۲۶۳ با مهر بیضوی «عبدہ اسماعیل الحسینی».

ش ۱۲۵۳، ۶۴ برگ، ۱۶×۲۱، نستعلیق ابن عباس در ۱۲۵۷.

ص: ۱۴۲

ش ۱۲۸۸، ۱۰۶ برگ، ۲۳×۱۷، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۳).

ش ۱۳۰۹، ۸۷ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق محمد کروس در ۱۲۲۹.

ش ۲۳۳۲، ۸۸ برگ، ۲۱×۱۲، نستعلیق. ۱۲۲۸.

ش ۲۴۱۳، ۱۱۷ برگ، ۲۱×۱۱، تحریر محمد بن الله وردی در ۱۲۲۷. با مهر «من عواری الزمان لدى الجانی هادی الحسینی افجه ای».

ش ۲۵۵۵، تحریر. ۱۲۳۴.

ش ۲۵۹۱، ؟

ش ۲۶۴۰، ۶۹ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق ۱۲۳۳ در اصفهان.

ش ۲۸۰۰، ۱۱۱ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق صدر الدین محمد بن ابونصر پنجابی در ۱۰۴۲ حواشی از «محمد حسن سلمه الله» و «سید علی رحمه الله» و غیره دارد.

ش ۲۸۵۶، ۱۱۹ برگ، ۱۷×۱۲، تحریر محمد حسین بن علیرضا نوری اوزرودی ساکن شاه آزادکو در ۱۲۴۶. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده.

ش ۲۹۰۶، ۸۳ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، تاریخ ندارد شاید از سده دهم یازدهم باشد.

ص: ۱۴۳

۱۷۷- حاشیه تهذیب الاحکام شیخ طوسی (حدیث، عربی)

از: ابو جعفر محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی (۱۰۳۰ ق)

شرح و تعلیقی است با عناوین «قوله _ قوله» بر «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛

[الذریعه ۶-۵۲، آستان قدس ۱۴-۲۲۱].

آغاز: «نحمدک یا من ارسل رسوله بالهدی الی تهذیب الاحکام ونشکرک یا من اوضح لنا مسالک الحلال والحرام ونصلی علی نبیتک المبعوث الی ارشاد الخاص والعام المبعوث باکمل الاوصاف».

انجام: «قال کتبت الی ابی الحسن ۷ هل تجوز الصلاه فی ثوب یکون فیہ شعر من شعر الانسان واطفاره قبل ان ینقصه ویلقیه عنه فوقع یجوز وحينئذ لا بد من حمل خبر ابن بکیر علی غیر ظاهره لکن».

ش ۶۴۳، ۳۰۳ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا، طهارت و صلاه است. از انجام ناقص است. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۱۷۸- حاشیه تهذیب المنطق (منطق، عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی، (۹۰۸ ق)

تهذیب المنطق والكلام تألیف سعد الدین تفتازانی است و یکی از حاشیه ها و شرحهای آن از جلال الدین دوانی است.

آغاز: «تهذیب المنطق والكلام توشیحه بذكر المفضل المنعم وترشیحه بالصلاه والسلام علی صفوه الانام وآله وصحبه الغر الکرام اما بعد فهذه عجاله نافعہ وغلالة رائعه ترؤی غلیل طالبی...».

انجام: «... و قد بقی قسم الکلام منه متواریا بالحجاب فلو وجدت نسخه منه

ص: ۱۴۴

لشرحه على وجه التفصيل والاطناب وكشفت عن وجوه فرائده نقاب الاحتجاب ومن كنوز فوائده تراب الارتياب».

ش ۲۴۴۹، ۸۹ برگ، ۲۰×۱۰، نستعلیق عبدالواسع بن محمد هادی قزوینی در ۱۲۲۲ در دارالسلطنه قزوین، حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده.

۱۷۹- حاشیه تهذیب المنطق (منطق، عربی)

از: نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی (۹۸۱ هـ)

حاشیه مختصر مهمی است با عنوان «قوله _ قوله» بر قسمت منطق از کتاب «تهذیب المنطق والکلام» تفتازانی. این کتاب مورد توجه دانشمندان بوده و از کتاب های درسی به شمار می رود.

[الذریعه ۶-۵۳، مرعشی ۱-۲۲۳، مجلس ۳۸-۴۳۲].

آغاز: «قوله الحمد لله، افتتح بحمد الله بعد البسملة ابتداءً بخير الكلام واقتداً بحديث خير الانام...».

ش ۸۴۱، ۳۵ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ غلام حسین بن رضانعلی طرستی در ۱۲۵۰، در قزوین مدرسه پنجعلی.

ش ۱۲۱۸، ۸۶ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ ۱۲۵۴.

ش ۱۲۲۷، ۷۱ برگ، ۲۲×۱۱، نستعلیق بی تاریخ.

ش ۱۳۱۲، ۷۶ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق، بی تاریخ.

ص: ۱۴۵

ش ۱۳۴۷، ۸۰ برگ، ۲۰×۱۰، نستعلیق، بی تاریخ. ناقص.

ش ۲۴۹۶، ۸۱ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق عباسقلی یا عباسعلی بن زین العابدین در ۱۲۲۵ یا ۱۲۲۰. با مهر بیضوی کاتب «عبده الراجی عباسعلی» در برگ اول.

ش ۲۶۳۳، ۷۵ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ اسماعیل بن مهدی حسینی یزدی در ۱۲۷۸ در طهران.

ش ۲۹۹۴، ۹۰ برگ، ۱۵×۱۱، نستعلیق، بی تاریخ.

ش ۳۰۵۴، ۹۹ برگ، ۱۲×۹، نسخ نور الدین بن بهاء الدین در ۱۲۹۴.

ش ۳۴۶۹، ۷۳ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ نصر الله در ۱۲۶۲، حاشیه از نصر الله طالقانی مورخ ۱۳۲۲ دارد با مهر بیضوی «عبده نصر الله».

۱۸۰- حاشیه علی حاشیه تحریر القواعد (منطق، عربی)

از: عماد الدین بن یحیی بن علی فارسی

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر حاشیه میر سید شریف بر شرح شمسیه قطب الدین.

[الذریعه ۶-۳۶ _ مرعشی ۱-۸۱ _ کشف الظنون ۲-۶۹ و ۲-۱۰۶۴ _ آستان قدس ۱-۲۹۶].

آغاز: «نحمدک یا من نطق لسان عبده بآیات جلاله ونشکرک... النعم علیه بالعلوم والمعارف... وعلی آله واصحابه المؤیدین بالنفوس القدسیه...».

انجام: «... واما اذا كان بينهما تقابل العدم والملکه فیکون السکون اخفی لما انّ

الاعدام يعرف بملطاتها وانت خبير بانه لو قيل كلامين المتضائفين لكان اولي هذا آخر ما اردنا ايراده في هذا الباب. تمت».

ش ۱۳۸۵، ۱۹۷ برگ، ۱۹×۹، نسخ بی تاریخ، آغاز و انجام ناقص.

ش ۲۱۶۲، ۱۰۲ برگ، ۱۹×۹، نستعلیق ۱۰۷۱. این نسخه بخش تصورات را دارد.

ش ۲۴۳۱، ۵۱ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ. بی تاریخ، ناقص، (تحریر سده ۱۰ و ۱۱).

۱۸۱- حاشیه حاشیه تحریر القواعد المنطقیه (منطق، عربی)

از: قره داوود، قرن ۹

محشی که از تلامذه میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ق) است، حاشیه حاضر را بصورت «قوله _ اقول» بر حاشیه استادش جرجانی بر تحریر القواعد المنطقیه (شرح الشمسیه) قطب الدین رازی نگاشته است، بگفته چلبی مؤلف حاضر غیر از داوود بن کمال قوجوی میباشد که برخی فهارس این حاشیه را به او نسبت داده اند.

[آستان قدس ۱-۲۸۹ _ کشف الظنون ۲-۱۰۶۳ _ مرعشی ۲۱-۲۳۳ _ نمازی خوی - ۱۸۴].

آغاز: «قوله ورتبته علی مقدمه وثلاث مقالات وخاتمه اعلم ان المصنف؛ اشار الی من سعد بلطف الحق الی آخر اوصافه تحریر کتاب کذا وكذا ثم قال فبادرت الی مقتضى اشارته وسمیه بالرساله الشمسیه...».

انجام: «... والحاصل انه قصد التعریف ضمنا ويرد عليه ان المقام يدل على قصد التعریف ضمنا ای يقتضى قصد التعریف ظاهرا وصریحا لا ضمنا فهو لا يلائم المقام ويمكن ان يقال اشار؛ الی الجواب والایراد بقوله والاولی واللّه اعلم بالصواب».

ش ۲۳۳۸، ۸۵ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ محسن بن مشهدی بابامراغی در ۱۲۴۵.

ص: ۱۴۷

ش ۲۷۹۱، ۱۵۳ برگ، ۱۸×۱۰، نسخ علی اکبر بن میرزا اسماعیل شیرازی در ۱۲۶۵. تصحیح شده. با مهر بیضوی «الله اکبر ۱۲۶۲».

۱۸۲- حاشیه تہذیب المنطق (منطق، عربی)

از: سید حسین خلخالی، (زنده ۱۰۲۴ ق)

حاشیه ای مفصل بر «حاشیه تہذیب المنطق» نگاشته جلال الدین دوانی (۹۰۸ ق) است که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه این حاشیه از میر ابوالفتح (م ۹۷۷) دانسته شده بود ص ۱۳۲.

[الذریعه ۶- ۵۹].

آغاز: «قوله هو الوصف بالجميل على جهة التعظيم والتبجيل انما اشترط كون الوصف على جهة التعظيم والتبجيل ای الظاہری والباطنی معا لانه اذا خالفه افعال الجوارح كان عاريا عن مطابقه الاعتقاد...».

انجام: «... ثم وضع النسبه بين كل اثنين من تلك البسائط في سائر المربعات المشتركه بين سائر الجداول الطويله والعرضيه على هذه الهيئه تم هذا المرقوم بعون الحی القيوم».

ش ۱۴۱۵، ۱۱۹ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق محمد سعد الدین در ۱۳۳۲، حاشیه با امضاء «سعد الدین» و «قزلیچی» دارد و بر روی صفحه اول آن مؤلف، میرابوالفتح دانسته شده، اما با تطبیق سرآغاز معلوم شد آن نسبت اشتباه است.

ص: ۱۴۸

۱۸۳- حاشیه علی حاشیه القدیمة علی شرح التجريد الجديد (کلام، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است با عناوین «قال _ قال» بر حاشیه قدیم دوانی بر شرح تجرید قوشجی. روی برگ اول نسخه نوشته: هذه الحاشیه علی الحاشیه القدیمة لقاضی معز او معاصریه.

[ر.ک: الذریعه ۶-۶۷ _ ۶۹].

آغاز: «قال (الشارح) کان احدهما اعم وهو الجنس... قال السيد السند لا يلزم ان يكون اعم... وفيه بحث لان هكذا من قبيل النوع المنحصر...».

ش ۱۹۵۴، ۹۱ برگ، ۱۳×۲۴، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱) حواشی با امضاء «منه مد ظله» دارد. با مهر بیضوی «سید محمد الحسینی». آخرش ناقص است.

۱۸۴- حاشیه الدوانی القدیمة علی شرح التجريد (کلام، عربی)

از: میرزا جان حبیب الله شیرازی باغنوی (۹۹۴ ق)

حاشیه مختصری است بر حاشیه قدیم دوانی (۹۰۸ ق) بر تجرید العقاید خواجه نصیر طوسی. حاشیه میرزا جان تا مبحث جواهر واعراض میباید و با عناوین «قال الشارح _ قوله» نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۱-۳۵۰، آستان قدس ۱-۸۴، ۱۱-۱۰۶].

آغاز: «قال المصنف؛ اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه لا یبعد ان یقال فی ترک الموصوف هاهنا

ایماء لطیف الی ما سیجیء من ان صفاته تعالی عین ذاته...».

انجام: «احدهما من مکان مرتفع جدا والثانی من مکان منخفض جدا فی مسافتین متساویتین ان یكون الحركه فی الاوّل اشد من الثانی. واللّه اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب».

ص: ۱۴۹

ش ۶۵۷، ۲۵۷ برگ، ۲۰×۱۱، نستعلیق محمد اصفهانی در ۱۰۵۷. با مهر بیضوی «عبد محمد مهدی». تصحیح شده.

۱۸۵- حاشیه حاشیه شرح الجدید للتجريد (کلام، عربی)

از: جمال الدین محمد بن حسین خوانساری، (۱۱۲۵ ق)

حاشیه ای است دقیق و استدلالی بر «حاشیه شرح التجريد» شمس الدین محمد بن احمد خفري (۹۴۲ ق) که خود حاشیه بر شرح تجريد الاعتقاد علاء الدین قوشچی (۸۷۹ ق) است و بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

[الذریعه ۶-۶۵ _ مرعشی ۱۲-۲۱۸ _ آستان قدس ۱۱-۹۲].

آغاز: «بسمله الحمد لله... قوله اعتبر فيه حدوث العالم الخلق هذا اشاره الى طريقه جماعه من المتكلمى ن الّذين قالوا عله الحاجه الى المؤثر أنّما هي الحدوث ولذلك...».

انجام: «... على أنّه دالّ على العلم لا على اصله يعنى ان من الدليلين الاولين يثبت اصل العلم فى الجملة وهذا الثالث انما هو لا ثبات عمومه وان احتاج الى ضميمة فلا ضراره فيه لكن فيه...».

ش ۳۰۴۴، ۱۰۳ برگ، ۱۵×۱۰، نستعلیق، بی کاء، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) از انجام ناقص است. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

۱۸۶- حاشیه حاشیه شرح التجريد (کلام، عربی)

از: شاه قوام الدین حمزه بن تقی الدین محمد نسابه شیرازی، (قرن ۱۱)

حاشیه ای است که بر حاشیه قدیم دوانی (۹۰۸ ق) بر شرح جدید قوشچی (۸۷۹ ق) بر تجريد الاعتقاد خواجه طوسی (۶۷۲ ق) نوشته شده است، این کتاب بسیار قلیل

ص: ۱۵۰

النسخه است. پدر مولف حاضر یعنی «شاه تقی الدین نسابه شیرازی (۱۰۱۹ ق) نیز حاشیه ای بر شرح قدیم تجرید نگاشته که نسخه احتمالا منحصر آن در کتابخانه عمومی مراغه بشماره ۳۸ نگهداری میشود.

[طبقات اعلام الشیعه ۵- ۱۹۰].

آغاز: «بسمله، قال المصنّف، اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه قدم فصل الخطاب للايجاز البلیغ

رعایه لنوع من براعه الاستهلال وغرابه الاسلوب فیکون جدیدا لذیذا ولا یلزم من ذلك ترك العمل الموجب...».

انجام: «... اعنی ثبوت الثبوت السابق فیلزم تحققه ایضا بحکم المقدم الثانیه فاندفع المحذورات جمیعا و فیها توجیه آخر علی تقدیر رجع الضمیر الی الالف. الی هیهنا تم الکلام».

ش ۲۶۹۵، ۱۲۷ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بی ک، بی تا، تصحیح شده است.

۱۸۷- حاشیه حاشیه شرح الکافیه (نحو، عربی)

از: عبدالحکیم بن شمس الدین سیالکوتی، (۱۰۶۷ ق)

حاشیه ای مختصر بر حاشیه عبدالغفور احمدی (۹۱۲ ق) بر «الفوائد الضیائیه» استادش عبدالرحمن جامی است که بر «کافیه» ابن حاجب نوشته شده است، این حاشیه را فرزند محشی از بیانات پدر جمع آوری کرده است.

[الذریعه ۶- ۶۳ _ مرعشی ۴- ۳۳۴].

آغاز: «ای من هو مصدر الکلمات و افعالها و مبدء العوامل و اعمالها؛ کلّ ما لا یلیق بکبریائه عنه منصرف و جمیع الممكنات عن تصرّفه غیر منصرف امتلثت ظروف الکائنات بمعربات آیاته...».

انجام: «... ولا یجری فیہ آه ما یجری فیهما من مشابیه... قصد الاماله ای اماله فتحه

ص: ۱۵۱

الضّاد الى الكسره اذ هي امر مستحسن لحصول المجانسه اللفظيه التي هي الثقل الحاصل من الرّاء... محمد وآله وصحبه اجمعين».

ش ۲۱۷۳، ۱۶۳ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۷۰. حاشیه نویسی دارد، تصحیح شده، با دو مهر مربع «افوض امری الى الله عبده لطف الله» و «لطف الله بن فتح الله» در برگ اول.

ش ۲۵۵۶، ۲۱۰ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق، بی تاریخ. حواشی با امضاء «علی قزلبی» دارد. خطبه رساله توسط عبدالله لیب نوشته شده است.

۱۸۸- حاشیه حاشیه شرح المطالع (منطق، عربی)

از: عبدالرحیم رومی شروانی

حاشیه ای است بر (ظاهراً) حاشیه میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ ق) بر شرح مطالع الانوار «قطب

الدین رازی» که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

[کشف الظنون ۲- ۱۷۱۶].

آغاز: «قوله الفیاض الوهاب هذا التفسیر یحتمل علی معینین احدهما ان الفیاض ههنا مستعار لمفهوم الوهاب استعاره تبعیه كما هو المتبادر وثانیهما انه منقول الى الذات الوهاب نقلاً مرتباً علی...».

انجام: «... لان صدق هذا العنوان علی المعلوم لیس من حیث هو معلوم بل من حیث الذات ولا یخفی امکانه بان ینقلب من المعلومه الى المجهولیه مطلقاً علی ان ذلك التوهم آتٍ فی القسم الثانی ایضاً ویندفع بما ذکرنا. تمت».

ش ۲۸۱۶، ۴۳ برگ، نستعلیق بی تاریخ، تاریخ مطالعه مورخ ۱۰۳۵ دارد. تصحیح شده.

ص: ۱۵۲

۱۸۹- حاشیه حاشیه مختصر شرح التلخیص (عربی)

از: سید حسین حسینی خلخالی، _ بعد از ۱۰۲۴ ق

حاشیه ای متوسط بر «حاشیه مختصر المعانی» نگاشته میر سید شریف جرجانی (۸۱۶ ق) است که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

در فهرست سابق این کتابخانه این نسخه به عنوان حاشیه بر حاشیه میر سید شریف بر شرح مختصر منتهی الاصول یاد شده است. باید تطبیق شود.

آغاز: «الحمد لله الذی توهمت الافهام فی کبرياء ذاته وتحریرت الاوهام فی عظمه صفاته... اما بعد فهذه تعليقات علی حاشیه شرح المختصر... وتوضیحات لدقائقها...».

انجام: «... لیكون استثناء عین المقدم... بعین التالی واستثناء نقیض التالی بالنقیض المقدم ولم یصرح المصنف بهذا الشرط اکتفاء بكونه معلوما من قوله وهذا حکم کلی لازم مع ملزومه. تمت.».

ش ۲۳۱۳، ۵۳ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق مصطفی بن مصلی الارزن ابودی (کذا) در ۱۱۲۸ حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده.

۱۹۰- حاشیه حاشیه المختصر المعانی (بلاغت، عربی)

از: نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی، (۹۹۸ ق)

حاشیه ای متوسط بر «حاشیه مختصر المعانی» نظام الدین عثمان بن عبدالله خطایی (قرن ۱۰) است که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم و در سال ۹۶۲ ق در مدرسه منصوریه شیراز پایان یافته است.

[کشف الظنون ۱-۴۷۶ _ مجلس ۲۶-۲۶ _ الذریعه ۶-۷۱ _ مرعشی ۱-۱۱۳

الفبایی آستان قدس - ۱۹۱].

ص: ۱۵۳

آغاز: «حمدا لمن خلق الانسان وعلمه البيان وشكرا لمن علمه بدائع المعاني في روائع البيان وصلى الله على نبيه المبعوث باكمل الاديان المنعوت بافصح اللسان... قوله نحمدك اللهم، الاصل فيه...».

انجام: «... و تفسير المتروك اليه اعنى غيره لغير معين مفوت للمقابله بينهما فلا بد من تصرف إما في التفسير الاول او في تفسير الثانى حتى لا يفوت ذلك الحسن، هذا. تمت.».

ش ۲۴۷۰، ۹۹ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق ۱۱۲۱.

ش ۲۶۹۴، ۴۳ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق بی تاریخ. (تحریر سده ۱۱).

ش ۳۸۱۶، ۸۱ برگ، ۱۰×۱۹، نستعلیق ۱۰۷۴. با مهر بیضوی «عبده محمد حسین».

ش ۳۳۰۸، تحریر سده ۱۲ و ۱۳.

۱۹۱- حاشیه خلاصه الحساب (عربی)

از: محمد مؤمن بن جلال الدین محمد کاشانی

حاشیه ای است بر باب هشتم «خلاصه الحساب» شیخ بهایی (۱۰۳۱ ق).

رساله ملحقات خلاصه الحساب در پنج برگ از همین مؤلف ضمیمه این نسخه است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على خير خلقه محمد وآله اجمعين اما بعد فيقول الفقير... علم الحساب كما علمت علم بكيفيته استخراج المجهولات العددية.».

ص: ۱۵۴

انجام: «ضربت احاد مراتب المضروب في كل واحد من مراتب المضروب فيه اولاً فارسم الحاصل... عشراته فيه وهكذا وتتم العمل كما عرفت... من تفاوت اصلاً هكذا».

ش ۷۰۹، ۲۵ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق عبدالله بن میرزا علی در ۱۲۳۸

۱۹۲- حاشیه الروضه البهیه = حاشیه شرح لمعه (فقه، عربی)

از: آقا جمال الدین محمد بن حسین خوانساری (۱۱۲۵ ق)

حاشیه مفصلی است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «الروضه البهیه فی شرح اللعه دمشقیه» شهید ثانی. مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۶-۹۳، مرعشی ۱۵-۳۳۷، مجلس ۲۵-۴۲۲، مشار عربی ۲۷۸].

ش ۸۹، ۴۴۸ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق محمد جعفر در ۱۲۳۳

ش ۳۲۸، ۲۲۵ برگ، ۲۴×۱۷، از طهارت تا ایلاء، نستعلیق بی تاریخ. ظاهراً بخط مؤلف است و با نسخه چاپی تفاوتی دارد. با مهر بیضوی «عبده محمد علی بن علی ۱۲۸۴» حواشی با امضاء «منه» دارد.

ش ۸۱۰، ۲۱۲ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق بی تاریخ. تا بحث اموات را دارد تصحیح شده (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ص: ۱۵۵

۱۹۳- حاشیه الروضه البهیة = الحاشیه علی شرح اللمعه (فقه، عربی)

از: شیخ جعفر بن عبدالله بن ابراهیم حویزی کمری اصفهانی (شیخ جعفر قاضی) (ق) ۱۲

مؤلف که شاگرد علامه مجلسی و آقا حسین خوانساری است حاشیه مختصری بر شرح لمعه شهید ثانی از اول کتاب طهارت تا کتاب التجاره نوشته است و با عناوین «قوله _ قوله» میباشد.

[الذریعه ۶- ۹۲].

آغاز: «نحمدک یا الهی ونصلی علی نبیک الهادی وآله الهداه ونستعین بک علی الأمور ونستقبل الیک قوله من ضمیر ابتدی الکتاب اعلم انه یمکن تقدیر المتعلق للظرف فعلاً عامّاً».

ش ۸۱۲، ۱۸۷ برگ، ۱۵×۲۲، نسخ، بی تاریخ. (تحریر سده ۱۳) از اول کتاب تا احیاء الموات را دارد.

۱۹۴- حاشیه الروضه البهیة = الحاشیه علی شرح اللمعه (فقه، عربی)

از: احمد بن محمد تونی (قرن ۱۱)

همانطور که بر کتاب «لمعه شهید اول» شروح زیادی نوشته شده که معروفترین آنها شرح شهید ثانی است، حاشیه های فراوانی بر «شرح لمعه» شهید ثانی زده شده که از جمله آنها همین حاشیه است این حاشیه از کتاب طهارت تا کتاب دین میباشد. حاشیه بعد از عبارت «قوله» آمده است.

[الذریعه ۶- ۹۱].

ش ۱۳۳۴، ۲۸۹ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ محمد تقی الموسوی در سال ۱۰۹۴، از روی نسخه اصل. حواشی با امضاء «منه» دارد. از طهارت تا دین است. آغازش افتادگی دارد.

ص: ۱۵۶

از: ؟

حاشیه ای است بر شرح لمعه شهید ثانی با عنوان «قوله _ قوله» که از حاشیه های بسیاری از محشین نقل قول کرده است از جمله از سلطان العلماء، آقا جمال، میرزا محمد و غیرهم.

آغاز موجود: «القلب والجوارح مشیر فقط وفي فعل اللسان بازاء الانعام حمد وشکر والحمد عرفاً فعل یشیر بتعظیم المنعم من حیث أنه منعم علی الحامد او غیره».

انجام: «والعصب بالعين والصاد المهملتين علی ما فی ذکری ضرب من برود الیمن سمی به لأنه یصنع بالعصب وهو نبت بالیمن وجه الدلاله أنه علیه السلام شرط فی رفع البأس ان یکون القطن اکثر فعلم أنه لو كان القزّ صرفاً لم یجز کذا قالوا».

ش ۳۷۶۱، ۲۳۸ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بی کا، بی تا، اول و آخر ناقص.

از: ؟. از دانشمندان سده ۱۳ بوده و از شرح کبیر = ریاض، یاد می کند.

حاشیه نسبتاً مفصلی است بر «الروضه البهیة فی شرح اللعنه الدمشقیه» شهید ثانی (۹۶۶ ق) که با عنوان «قوله _ قوله» نگاشته شده است.

آغاز: «لا یتحقّق العتق إلا بالتعین ولا تحقّق له واقعا بدونه وبعباره اخرى التعین انشاء للعتق لا اخبار به فاذا عین انعتق المعین ولا وجه ولا موجب لعتق ما یعینه بعد ذلك بخلاف القسم الاخیر».

انجام: «قوله یعصی الله به بان یکون حراماً علی الا-کلین فیحرم الاکل منه ایضاً علی من لا یحرم علیه الطّعام فی ذاته وان حرم لعارض... بأن یفرض الغصب بالنسبه الی جمع دون غیرهم».

ص: ۱۵۷

ش ۳۵۲۹، ۱۷۵ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ ۱۲۸۱، عتق تا اطعمه و اشربه را دارد. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۸۱. واقف: شیخ محمد علی کرمانی. اول و آخرش ناقص است.

۱۹۷- حاشیه شرح الاشارات والتنبيهات (فلسفه، عربی)

از: ؟

حاشیه مفصل بر «شرح الاشارات» خواجه نصیر الدین طوسی که از وی به عنوان: «الفاضل الشارح» نام برده است.

آغاز: «... الحصول من يخرج الفرع من القوه الى الفعل مثلا اذا تقرّر ان كلّ انسان حيوان وكان معنا مقدّمه سهله الحصول وهي زيد انسان يحصل من انضمام المقدمتين ان زيدا حيوانٌ...».

انجام: «... بالحصول عنده لابد ان يكون موجودا واما الكيف فهو مقصد المتحرك بالتحصيل فيجب ان لا يكون موجودا وَا لّا لزم تحصيل الحاصل هذا هو الفرق الواضح المطابق لمتن الكتاب».

ش ۳۱۶۲، ۱۶۹ برگ، ۲۴×۱۳، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) حواشی با امضاء «س» و «م ن» و ملا جلال رحمه الله دارد. در ۱۳۳۰ مقابله شده است. اول و آخرش ناقص است.

۱۹۸- الحاشیه علی شرح الاشارات (فلسفه، عربی)

از: میرزا حبیب الله باغنوی شیرازی (ملا میرزاجان) (۹۴۴ ق)

حاشیه ای است با عناوین «قال _ اقول» بر شرح خواجه نصیر طوسی بر «الاشارات و التنبيهات» ابن سینا.

[کشف الظنون ۱-۹۴، الذریعه ۶-۱۱۰ _ ۱۱۱، دائره المعارف بزرگ اسلامی ۱-۸۵].

ص: ۱۵۸

آغاز: «بسمه الحمد لله الحكيم الذي شفى عليل الحكمة بإشارات فائقة... قال المصنّف بلى يكفى في اثباته اّمّا مجرد ملاحظه تصوّراته او النظر السابق. اقول لا يذهب على من تتّبع فصول الكتاب أنّ كثيرا من الاقلام».

انجام: «وهو حال موت صاحب الجهل المركّب. هذا ما تيسر لي في نقد شرح الشرح وبيان ما وقع فيه من الجرح بتفصيل مجملات ما افيد في الشرح من التحقيق وتوضيح مرموزات ما افيض فيها من التوفيق والحمد لله على توفيق الاتمام والصلاه على خير انام».

ش ۳۸۲، ۱۲۵ برگ، ۲۴×۱۲، نستعلیق سعید بن میر محمد یوسف حسینی در ۱۰۹۷ در مدرسه ملا عبدالله اصفهان.

۱۹۹- حاشیه شرح تجرید العقائد (کلام، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است بر مقصد سوّم (الهیات) شرح تجرید العقائد علامه حلّی (۷۲۶ ق)

آغاز: «قال المصنّف المقصد الثالث فی اثبات الصانع. انما عنوانه به دون اثبات الواجب كما هو الشائع

لأنّ البرهان انما یقام على وجوده تعالى...».

انجام: «ویرد على الدفع ایضا ما اوردناه على ذلك الجواب من عدم كفايه القدر فی اخراج التكلیف عن كونه تكلیفاً بما لا یطاق فبعد التأمل فی المقام والاحاطه باطراف الكلام یظهر أنّ [...] للمعتزله».

ش ۶۹۰، ۱۰۶ برگ، ۱۹×۱۱، نستعلیق فضل الله بن محمد شفیع حسینی در ۱۲۱۱.

ص: ۱۵۹

از: ؟

حاشیه ای است بر یکی از شرحهای تجرید با عناوین «قوله _ قوله». از کتاب اشارات و شفا بوعلی سینا، حاشیه شرح تجرید صدر المحققین (صدریه)، شرح المقاصد تفتازانی، شوارق الالهام فیایض لاهیجی یاد می کند و گاهی عبارت «فی بعض الشروح» و «اجاب بعض الشرح» در آن دیده میشود و در (برگ ۱۸ پ) تصریح کرده که از شاگردان فیاض لاهیجی است «ما افاد الاستاد روح الله تعالی [روحه] فی رساله الشوارق».

این نسخه در فهرست سابق این کتابخانه به عنوان حاشیه شرح حکمه العین یاد شده است باید تطبیق گردد.

آغاز: «وعن الثانی بان المراد بالافعال والاعمال الآثار کما مر ولا شک ان... اثار وقوله والاعمال ایما الی دخول العمل فی الحکمه العملیه لأنه داخل فی الموضوع والموضوع من اجزاء...».

انجام: «کذا الحجر الموضوع فی الماء الجاری متحرکاً والمحمول فی الصندوق والمحفوف بالکرباس المنتقلین من بلد الی آخر وکذا الجواب الواقع فی الماء الجاری اذا تحرک».

ش ۱۴۱۳، ۱۳۰ برگ، ۱۶×۱۰، نستعلیق بی تاریخ (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) از آغاز و انجام ناقص است.

۲۰۱- الحاشیه علی الشرح الجدید علی التجريد (کلام، عربی)

از: ملا احمد اردبیلی (مقدس اردبیلی) (۹۹۳ ه . ق)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر شرح علاء الدین قوشچی بر «تجرید

ص: ۱۶۰

العقائد خواجه نصیر الدین طوسی. این حاشیه را برای فرزندش ابوالصلاح تقی الدین محمد در ۹۸۶ نگاشته است.

[الذریعه ۶-۱۱۳، مرعشی ۱۸-۲۷۹، الفبایی آستان قدس ص ۱۹۷، مجلس ۱۱-۱۱۲].

آغاز: «قال المصنف؛ وصفاته ای فی اثباتها سواء كانت ثبوتیه او سلبيه او المراد الثبوتیه و ذکر السلبيه بالتبع او عطف علی اثبات...».

انجام: «... هذا آخر ما اردناه من القيود علی الهیات التجريد (از نسخه دوم نوشته شد)».

ش ۱۳۸۴، ۱۰۱ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) انجامش ناقص است.

ش ۱۷۵۸، ۲۲۰ برگ، ۱۳×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا، با یادداشت تملک ابن صدر الدین محمد شیرازی.

۲۰۲- حاشیه شرح التجريد (کلام، عربی)

از: عبدالرزاق بن علی بن حسن لاهیجی

حاشیه ای است بر بخش جواهر و اعراض شرح تجريد قوشجی این حاشیه مختصرتر از حاشیه دیگر او بر شرح تجريد قوشجی است.

[مرعشی ۱۵-۱۶۵، الذریعه ۶-۱۱۵، الفبایی آستان قدس ۱۹۷].

آغاز: «یا من تقدس ذاته عن مشابهه الجوهر والعرض وتنزه فعله عن مقابله الغرض والعوض اهدنا صراطا مستقيما...».

ش ۳۰۲۶، ۸۳ برگ، ۱۱×۱۶، نیمه اول کتاب است، تحریر سده ۱۲ و ۱۳. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده.

ص: ۱۶۱

۲۰۳- حاشیه علی شرح التجرید (حاشیه قدیم) (کلام، عربی)

از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی (۹۰۸ ه. ق)

جلال الدین دوانی بر شرح تجرید قوشجی این حاشیه را نوشته و به سلطان یعقوب بایندری آق قونیلو یا برادر او سلطان ابوالفتح خلیل بیگ، تقدیم کرده که به حاشیه قدیم معروف شده سپس صدر الدین محمد دشتکی (وفات ۹۰۳) حاشیه بر آن نوشته و به سلطان ایلدرم با یزید خان دوم (وفات ۹۱۸) و مولا بن مؤید، ارمغان داد. و در آن از دوانی خرده گرفت. دوانی نیز «حاشیه جدید» را در پاسخ او نوشت. بار دیگر دشتکی حاشیه دوم را تألیف کرد و دوانی «حاشیه اجد» خود را در ردّ او نوشت. این حاشیه ها را طبقات جلالیه و صدریه نامیده اند. پس از مرگ دشتکی، پسرش غیاث الدین به یاری پدر خود برخاست و کتاب «تجرید الغواشی» را در ردّ دوانی نگاشت.

[الذریعه ۶-۶۷، کشف الظنون ۱-۲۵۲، آستان قدس ۱۱-۱۰۱ و ۱۰۴، مرعشی ۱-۱۰۴،

فهرست دانشگاه (اهدایی مشکاه) ۳-۲۳۲].

آغاز: «فی الحاشیه قیل لم یرد به معینا اقول مراده بالزیاده فی الجملة الزیاده بوجه ما وذلک لیس معنی ثالثاً...».

ش ۱۴۶۸، ۲۰۰ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق بی تاریخ (تحریر سده ۱۲ و ۱۳). آخر نسخه ناقص است و از اول فقط یک برگ افتادگی دارد واقف: حاج آقا محمد مقدس اصفهانی.

ش ۱۹۹۵، ۶۲ برگ، ۲۳×۱۲، نستعلیق بی تاریخ، (تحریر سده ۱۱) انجامش ناقص است. با مهر بیضوی «حسین منی و انا من حسین ۱۲۲۹» و «صراط علی حق نمسکه ۱۲۳۸».

ش ۲۸۴۴، ۱۱۰ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق ۹۶۱. بخش الهیات را دارد با یادداشت تملک محمد بن نظام الدین احمد شیرازی در ۱۰۱۴ در حیدرآباد، و انتقال نسخه در ۱۱۵۹ به محمد

ص: ۱۶۲

مهدی بن محمد جعفر و شروع به مباحثه در ۱۱۶۰ با مهر بیضوی «محمد مهدی بن محمد جعفر ۱۱۵۸» و مهر دیگر «عبده صاحب محمد الاوسط الحسینی ۱۱۱۱» روی برگ اول. حواشی از مؤلف با امضاء «منه مد ظلّه و خلد ظلّه» و «ج م» دارد. تصحیح شده است.

۲۰۴- حاشیه شرح تجرید الاعتقاد (کلام، عربی)

از: محمد جعفر بن محمد صادق لاهیجی، (۱۲۶۴ ق)

حاشیه ای است بر «شرح تجرید الاعتقاد» علاء الدین فاضل قوشچی (۸۷۹ ق) که بصورت «قال _ اقول» تنظیم شده است، این حاشیه به بخش الهیات بمعنی الخاص اختصاص دارد. و از حواشی دیگران هم نقل کرده است.

[الذریعه ۶-۱۱۴].

آغاز: «اعظم حلیه للكلام حمد الله الملك العلام الذي خلق الاشياء بالحكمه التام وهداهم بالهدايه فوق التمام وحلى عيوننا بكحل جواهر الاسلام...».

انجام: «... ولا يصح باختلاف الاعتبار لان الاختلاف بحسب ملاحظه الذات بدون ملاحظه الصفه لا يجزى بحسب الواقع فى من كان ذاته عين الوجود كما تحققه اذا جاء وقته فتذكر».

ش ۲۳۴۵، ۴۳ برگ، ۲۰×۱۴، تحریر سده ۱۳.

۲۰۵- حاشیه شرح التجرید الجدید (کلام، عربی)

از: شمس الدین محمد بن احمد خفری (ق) ۱۰

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر قسم الهیات شرح تجرید قوشچی (۸۷۹).

[الذریعه ۶-۱۱۶، مرعشی ۱-۴۵].

ص: ۱۶۳

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاة على سيد المرسلين وآله الطيبين الطاهرين... هذه تعليقات اتفقت مني على شرح الهيئات التجريد قد جمعتها تذكره لمن له قلب او القى السمع وهو شهيد».

انجام: «ان كان واجب الوجود يقتضى لذاته ولائته واجب الوجود بذاته وكان شرطاً فيه ان يكون مثلاً لم يصح ان يكون غيراً فلا يكون واجب الوجود بذاته الا اذا كان سبب ما صار به كان واجب الوجود بذاته واجب الوجود لغيره».

ش ۹۲۶، ۵۴ برگ، ۱۸×۱۰، تحریر مؤمن بن ملا علی رودسری در ۱۰۷۵، حواشی از شیخ حسین و نیز با امضاء بعض الافاضل» دارد.

ش ۲۸۷۱، ۱۱۰ برگ، ۱۹×۱۰، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۲) حواشی دارد با امضاء «س ح سلمه الله» و «س ی سلمه الله» «سم سلمه الله» «سلطان العلماء» «قاسم سلمه الله» «س م س مد ظله» «ملا عبدالرزاق» «فخر الدین» و «م دام ظله».

۲۰۶- الحاشیه جدیدہ علی شرح التجرید الجدید (کلام، عربی)

از: میر صدرالدین محمد بن منصور دشتکی (۹۰۳ هـ)

دشتکی حاشیه ای بر شرح جدید تجرید قوشچی نوشته بود ولی چون دید یکی از بزرگان (محقق دوانی) در حاشیه خود دچار اشتباهات فراوانی شده است، برای مرتبه دوم این حاشیه را نوشت و اشتباهات آن دانشمند را یادآور گردید. این حاشیه به نام ابوالمظفر سلطان با یزید نوشته شده است.

[الذریعه ۳-۱۱۷، مرعشی ۳-۲۳۸].

آغاز: «صدر کلام ارباب التجرید و ختم مقال اصحاب التوحید حمد احد منه الابتداء والیه الانتهاء ومشاركه الامثال والاكفاء ثم الصلاه... قد كنت كتبت اولاً على الشرح الجدید...».

ص: ۱۶۴

ش ۱۰۶۲، ۲۳۳ برگ، ۱۳×۲۴، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱) با مهر بیضوی «عبده محمد حسن بن محمد حسین ۱۳۱۴» آخرش ناقص است.

ش ۳۷۶۵، ۸۰ برگ، ۱۳×۲۳، نستعلیق، بی ک، بی تا، اول و آخرش ناقص است.

۲۰۷- الحاشیه علی شرح التجرید و علی الحاشیه القدیمه (کلام، عربی)

از: ملا میرزا جان حبیب الله باغنوی شیرازی (۹۹۵ ق)

حاشیه بر شرح تجرید قوشچی و حاشیه قدیمه دوانی است.

[آستان قدس ۱۱-۱۰۶، ۴-۸۱].

آغاز: «بسمله. قال المصنف؛ اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه لا یبعد أن ینقال فی ترک الموصوف هاهنا ایماء الطیف...».

انجام: «ان تكون الحركه فی الاول اشهر (اشد) من الحركه فی الثانی».

ش ۳۷۴، ۱۹۷ برگ، ۱۳×۲۴، نستعلیق اقل الطلاب بدیع الزمان بن مرتضی الانصاری المتوفی در ۱۰۶۲، حاشیه با امضاء منه» دارد.

۲۰۸- الحاشیه علی شرح التجرید القدیم (کلام، عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ ه . ق)

حاشیه مفصّلی بر شرح تجرید: شمس الدین محمد (بن عبدالرحمن اصفهانی ۷۴۹ ه . ق) بر «تجرید الاعتقاد» خواجه نصیر طوسی است که به «تشید القواعد فی شرح تجرید العقاید» موسوم است و با عناوین «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

[الذریعه ۶-۳۲، دانشگاه ۳-۲۳۱، امام صادق، قزوین ص ۹۰، الفبایی آستان قدس ص ۱۹۷].

ص: ۱۶۵

آغاز: «اشاره الى ان ضمير فيه في قوله «وحصوله فيه» راجع الى الخارج للدلاله العقلية عليه فكأنه قيل من المحمولات التي ليست خارجيه ويمكن ان يقال انه راجع...».

انجام: «الى ان يتأثر المتأثر لقبول تلك الصفه فيكون... متأثره اخرى وهكذا ويلزم التسلسل. الحمد لله على وصول الكلام الى هذا المقام ومنه التوفيق للاتمام».

ش ۱۱۲۲، ۲۲۴ برگ، ۱۸×۲۴، تحرير سده نهم. اين نسخه از روی خط نخجوانی نوشته شده و حواشی از ملا علی قوشچی (شاید بخط خود او باشد) دارد. از آغاز افتادگی دارد.

۲۰۹- حاشیه شرح حکمه العین (فلسفه، عربی)

از: ملا میرزا جان باغنوی شیرازی (۹۹۴)

حکمه العین تألیف دبیران کاتبی (قزوینی ۶۷۵ ه. ق) شاگرد خواجه نصیر طوسی است که شمس الدین محمد بن مبارک شاه معروف به «میرک البخاری» آن را شرح نموده و ملا میرزا جان حبیب الله باغنوی شیرازی بر آن حاشیه زده است.

[مرعشی ۱۴-۱۴، الذریعه ۶-۱۲۲، الفبایی آستان قدس ۱۹۸، آستان قدس ۱۱-۱۰۷].

آغاز: «الحکمه استکمال النفس الانسانيه بتحصيل ما عليه الوجود في نفسه وما عليه الواجب مما ينبغي ان يعمل الخ الاستكمال مصدر والمصادر قد يطلق ويراد بها معانيها النسبيّه...».

انجام: «... هذا ما ظهر في بادی النظر في هذا الموضوع ولعل الله سبحانه يوفقنا للاعاده واصلاح ما يحتاج اليه».

ش ۱۲۹۶، ۴۶ برگ، ۱۴×۲۲، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳). ناقص است.

ش ۱۳۷۳، ۱۳۸ برگ، ۹×۱۸، نستعلیق، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲) اولش افتادگی دارد. با یادداشت تملک محمد هادی بن عبدالرزاق تویسرکانی در ۱۲۳۷.

ص: ۱۶۶

۲۱۰- حاشیه شرح حکمه العین (فلسفه، عربی)

از: محمد بن حسن شیروانی (ملا میرزای شیروانی) (۱۰۹۸ ق)

حاشیه ای بر شرح میرک بخاری بر «حکمه العین» نجم الدین دبیران کاتبی که بصورت «قوله الش _ قوله م ن» (قول شارح و قول ماتن) تنظیم شده است، نام محشی در دو جای برگ اول و دوم آمده ولی در الذریعه و فهرست آستان قدس نام مؤلف ذکر نشده است، هر چند در الذریعه برای میرزای شیروانی حاشیه دیگری معرفی کرده است.

[آستان قدس ۱۱-۱۰۹ _ الذریعه ۶-۱۲۲ (هر دو بدون نام محشی)] .

آغاز: «قال انما قال فاطر ذوات العقول الخ ولم يقل فاطر العقول لئلا يتوهم ان للعقول صفات زائده على ذاتها مراده بالتوهم المنفى امكانه وبيان امكان التوهم على تقدير عدم التصريح بالذوات وعدمه على...».

انجام: «... بان يستثنى نقيض التالى عن الشرطيه التى اوردناها فينتج نقيض المقدم فيلزم مطلوبه وعلى التقديرين يحصل الاستغناء عن العكس الذى ارتكبه الش. تمت.».

ش ۲۸۷۰، ۱۰۵ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)، با مهر «لا- اله الا- الله الملك الحق المبين ابوالقاسم محمد بن حسن». حاشیه با امضاء «منه سلمه الله» دارد.

۲۱۱- حاشیه شرح العقائد العضديه = الخانقاهى (کلام، عربی)

از: یوسف بن محمد جان محمدشاهی قره باغی _ کوسج _ ، م هزار و سی و چند و یا ۱۰۵۴

حاشیه ای است بر «شرح العقائد العضديه» جلال الدین دوانی (۹۰۸ ق) که در خانقاه حسینیه سمرقند به سال ۹۹۹ ق پایان یافته است.

[کشف الظنون ۲-۱۱۴۴ _ الذریعه ۶-۱۲۵ _ دایره المعارف اسلامى ۱- ۸۵].

ص: ۱۶۷

آغاز: «کیف لا احمد و کیف احمد لمن لم... بما عصينا ولم... بما نسينا ولم يؤاخذنا بما اخطانا والحمد...».

انجام: «... و يؤيد ان الخطاب معهم والآيه نزلت ردا لما كانت اليهود يزعم ان آباءهم يشفعون لهم واقول لو دل... على نفى الشفاعة عن الصغائر ايضا فما وجه التخصيص بالكبائر... كل نفس وكل معصيه وكل وقت».

ش ۲۷۰۸، ۸۵ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بی تاریخ. تصحیح شده است..

۲۱۲- حاشیه شرح العقائد النسفیة (کلام، عربی)

از: ؟

رساله ای در تحشیه «شرح العقائد النسفیة» که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده و بیشتر به کلمات و جملات میر سید شریف در شرح مواقف و حاشیه شرح التجرید، استناد شده است.

آغاز: «... قوله: اذ لا ذاتی اعم منها هذا انما یثبت المدعی اذا ثبت امتناع... اعلم انهم ذکروا فی اثبات ان الوجود لا جنس له انه لا مفهوم اعم منه...».

انجام: «... قوله: و تحقیقها قال المحقق الشریف هذا تحقیق للرسم الخ، انما قال علی ما هو المشهور لانه علی رای من جوز...».

ش ۲۶۸۷، ۸۳ برگ، ۱۳×۱۸، نستعلیق، بی کا، بی تا. شامل مباحث علت و معلول و جواهر و اعراض. از اول و وسط و آخر ناقص است. حواشی از مؤلف با امضاء «منه سلمه الله» و «منه مد ظله العالی» دارد. (این نسخه شاید تحریر سده ۹ و ۱۰ باشد).

ص: ۱۶۸

۲۱۳- حاشیه شرح الکافیہ (نحو، عربی)

از: میان الله راد جوینوری

حاشیه ای است که بر شرح شهاب الدین احمد بن عمر هندی (۸۴۹ ق) نگاشته شده است، این حاشیه بصورت «قوله _ قوله» تنظیم و بسیاری مسائل بصورت اشکال و جواب بر آن تدوین شده است.

[کشف الظنون ۲- ۱۳۷۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... قال بسم الله الرحمن الرحيم قلت افتتح كتابه بالتسميه تبركا واقتداء بكتاب الله تعالى و عملا يقول النبي صلى الله عليه و آله كل امرء ذى بال لم يبدأ بسم الله فهو ابر...».

انجام: «... قوله بحذف حرف المضارعه قيل واقعى لا احترازی وما قيل انه احتراز عن...».

ش ۲۴۶۹، ۲۱۱ برگ، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) آخرش افتادگی دارد. روی برگ اول و دوم بخط قدیمی نوشته: «الهدادی فی شرح الحاشیه الهندیه» با مهر مدور «بنده درگاه باری عبده محمد بخاری ۱۰۱۳» بر برگ اول.

۲۱۴- حاشیه شرح الکافیہ = حاشیه شرح الجامی (نحو، عربی)

از: عبدالرحمن بن محمود اسفراینی

حاشیه ای مفصل بر «الفوائد الضیائیه» عبدالرحمن جامی (۸۹۷ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است، محشی در مقدمه گفته سابقا بخش اول این کتاب یا مبحث مبنیات را شرح کرده ام و حال قسمت دوم را تا آخر کتاب شرح میکنم و قصدم این است که مطالب بحدی واضح و روشن شود که مبتدئین را لازم نباشد که نزد

ص: ۱۶۹

منتھین تلمذ کنند و در دیباچه از حاشیه عبدالغفور و عصام الدین یاد می کند.

آغاز: «بسمه الحمد لله... اما بعد فيقول العبد الضعيف... لما فرغت عن المسودّه من اول هذا الكتاب الى هذا المبحث المسّمى بالمبنيات شرعت ان اسود اوراقا اخرى من هذا المبحث...».

انجام: «... قوله اصبت خيرا بالفارسيه رسیدی تو خير را و قوله اصابني خير بضم الراء بحذف النون و كذلك قوله لخير بحذف النون وكسر الراء تمت.».

ش ۳۲۱۲، ۲۱۹ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق. صالح بن محمد برات بلخی در ۱۲۴۱ در بخارا. علامت تصحیح دارد.

۲۱۵- حاشیه شرح الکافیہ (نحو، عربی)

از: ؟

حاشیه ای بر یکی از شروح «الکافیہ» ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) است که با رمز «ح _ ش» یعنی حاشیه و شرح تنظیم شده و محشی در جایی (۱۱۰ ر) از استادش جمال الدین دهلوی بیهاری با عناوین الاستاذ العلامة زائر الحرمی ن الشریفین که در نزد وی کتاب «المفصل» را قرائت کرده (۲۷۳ ر) و استاد و مخدومش معروف الدین دهلوی (۲۸۱ ب) و علامه محقق العصر شهاب الدین (۳۰۵ ر) و استادش احمد نهانگیری یاد می کند.

آغاز: «... ولهذا قيل لو لم يذكر لفظ لدخلت في التعريف فيكون اللفظ جنسا من وجه دون وجه...».

انجام: «... قوله: لا تدخلهما ای التثنيه وجمع المونث الحقيقيه لانه لو ابقى منهما الالف لزم...».

ش ۲۵۲۶، ۳۱۵ برگ، تحریر سده ۱۲ و ۱۳. اول و آخرش ناقص است. حاشیه نویسی دارد.

ص: ۱۷۰

۲۱۶- حاشیه شرح العضدی علی مختصر ابن الحاجب (اصول فقه، عربی)

از: ملا میرزا جان حبیب الله باغنوی شیرازی (۹۹۴ ق)

حاشیه مفصلی است به عنوان «قوله _ قوله» بر شرح قاضی عضدالدین ایجی بر مختصر ابن الحاجب در اصول فقه. بعضی این حاشیه را به نام «ردود و نقود» نیز خوانده اند.

[مرعشی ۲-۳۱۹، کشف الظنون ۲-۱۸۵۳، مجلس ۲۶-۲۰۴، الفبایی آستان قدس ۲۰۱].

آغاز: «من لطف الله تعالی احداث الموضوعات اللغویه (از نسخه دوم نوشته شد)».

ش ۳۹۴، ۱۰۰ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ محمد قاسم بن محمد صالح الاصفهانی در ۱۰۴۲ در مشهد. نیمه دوم کتاب را دارد.

ش ۵۸۱، ۳۱۱ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق بی تاریخ. تصحیح شده، حواشی دارد.

ش ۱۳۲۷، ۲۰۶ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ عبدالمطلب بن ابوطالب الحسنی الحسینی در ۱۰۸۶ حواشی از سلطان العلماء، نواب، ابراهیم و با امضاء «منه» دارد و مطلبی از (الاحکام آمدی) در حاشیه این نسخه یاد شده است. با این یادداشت در آغاز نسخه: «مما انعم الله واهب العطايا علی خادم الطلبة عبدالرضا بن علی رضا عفی عنهما».

۲۱۷- حاشیه شرح مختصر الاصول = شرح شرح مختصر الاصول (اصول فقه، عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی، (۷۹۳ ق)

تعلیق و تحشیه مفصل بر «شرح مختصر الاصول» اثر قاضی عضدالدین ایجی

ص: ۱۷۱

شیرازی (۷۵۶ق) که خود شرح «مختصر الاصول» ابن حاجب مصری (۶۴۶ق) است که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده و در سال ۷۷۰ق پایان یافته است.

[کشف الظنون ۲-۱۸۵۳ _ امام صادق قزوین ۱-۹۳ _ مرعشی ۱-۸۹ _ مجلس ۲۵-۱۲۷ _

القبای آستان قدس - ۲۰۱].

آغاز: «الحمد لله الذي وفقنا للوصول الى منتهى اصول الشريعة الغراء وشرح صدورنا بنور الاهتداء والى سلوك محجتها البيضاء والصلاه على سيدنا خير المرسلين... وبعد فكما ان المختصر للشيخ الامام...».

انجام: «... اذ يعلم تقدم ما فيه جهتان من الترجيح على ما فيه جهة واحده وما فيه جهات على ما فيه جهتان الى غير ذلك من التفاصيل وهذا معنى قوله وفيما ذكر ارشاد لذلك، والله الهادي سبيل الرشاد».

ش ۵۴۴، ۲۶۳ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۲۴۶۲، ۲۳۷ برگ، ۱۰×۱۹. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) با یادداشت تملک «محمد تقی بن محمد مؤمن الشریف الفسوی الشیرازی». حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده است.

۲۱۸- حاشیه شرح مختصر الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است مختصر بر «شرح مختصر الاصول» عضد الدین ایجی. در این کتاب مؤلف از شیخ بهائی و ملا خلیل قزوینی یاد کرده و احتمال داده شده که از تألیفات آقا جمال خوانساری (۱۱۲۵ ه) باشد.

[به الذریعه ۶-۱۲۹ رجوع شود].

آغاز موجود: «وحيئذ يستدل بعدم العلاقة على عدم كونه مجازا ومنقولا حتى

ص: ۱۷۲

یثبت کونه مجازا او منقولا حتی یثبت کونه حقیقه دینیه ظاهر ان اهل اللغه لم يفهموا هذه العبارات ولم يعرفوها...».

انجام: «هذا ليس تفسير الكلام المتن كما زعمه شارح الشرح ولا يخفى ان هذا صحيح سواء كان يمنع بلفظ الفعل او بلفظ المصدر مع الجار فتدبر وفي النهايه انا نعلم الخ هذه العبارة ما وجدناها في نهايه الفلاسفه فلعلها كان... ايضا».

ش ۱۰۷۹، ۹۴ برگ، ۲۴×۱۳، نستعلیق، بی تاریخ، بخشی از کتاب است (تحریر سده ۱۲) با حواشی با امضاء «منه».

ش ۴۰۳۰، ۶۳ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، بی تاریخ، در صفحه اول نسخه آمده: «جزئی از حاشیه آقا جمال بر شرح مختصر

عضدی».

۲۱۹- حاشیه شرح المطالع = حاشیه لوامع الاسرار (منطق، عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ ق)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر شرح قطب الدین رازی بر مطالع الانوار ارموی، که شرح قطب الدین معروف به «لوامع الاسرار» است.

[کشف الظنون ۲-۱۷۱۶، الذریعه ۶-۱۳۳].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. قال وحيد زمانه تغمده الله بغفرانه الحمد لله فياض وارف العوارف الفياض الوهاب من فاض الماء فيضا وفيوضه اذا كثر حتى سال عن جانب الوادي فكان الوهاب...».

انجام: «على الاستعداد الحاصل من الاحساسات المتعلقة بجزئياته اقرب فيكون اعرف وهذا جار في الذاتى والعرضى اذا كان افراده محسوسه. والله الموفق للصواب واليه المرجع والماب».

ص: ۱۷۳

ش ۴۸۳، ۱۸۴ برگ، ۲۱×۱۱، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۶۳۲، ۱۸۵ برگ، ۱۹×۱۱، نستعلیق محمد باقر بن محمود طبسی در ۱۰۶۷. با مهر بیضوی «محمد باقر بن محمد تقی الموسوی» بر برگ اول. و یادداشت تملک محمد صادق نوری. و کاتب تاریخ شروع به تحریر را ۱۰۶۶ یادداشت کرده است.

ش ۶۹۵، ۲۳۱ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق بی تاریخ، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) تصحیح شده.

ش ۱۲۴۳، ۱۹۷ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق بی تاریخ، آغاز و انجام ناقص.

ش ۲۸۶۶، ۱۴۸ برگ، ۱۹×۱۴، نستعلیق بی تاریخ (تحریر سده ۱۰) حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده. تاریخ ۹۹۲ در برگ آخر دیده میشود. با مهر مربع «سید محمد بن محمد امین الحسینی ۱۱۱۶» و مهر بیضوی «افوض امری الی الله اللطیف عبده محمد شفیع الشریف» و مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» در برگ آخر.

ش ۳۴۷۵، ۲۰۴ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق حسین مسکین حافظ بی تاریخ (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) حاشیه از مؤلف دارد. تصحیح شده، با سر لوح زرین.

۲۲۰- حاشیه شرح المطالع (منطق، عربی)

از: ملا میرزا محمد بن حسن شیروانی (۱۰۹۸ ق)

حاشیه ای است بر «شرح مطالع» قطب الدین رازی (۷۶۶ ق) که با عناوین «قوله _ قوله» بر گزار شده و دارای رد و ایراد با شارحان آن کتاب میباشد و شب جمعه دوم

ص: ۱۷۴

ماه رجب ۱۰۷۶ به پایان رسانیده است.

[مرعشی ۱۴-۱۹۲].

آغاز: «الحمد لله الذى شرح صدورنا بلوامع نور الايمان بجلال ذاته الطالع مطالع العرفان بكمال صفاته ونور حواشى قلوبنا بضياء الايقان باثاره وسماته الشارق من مشارق البرهان...».

انجام: «حق لك ان تقول اطف المصباح فقد طلع الصباح ره القول قد انجلى لك فى طى ما ذكرناه فى هذا المبحث ان الشبهه بعد غير منجله وظلمه الشك غير منكشفه وانما ينحل ويضمحل بما اخذناه فى هذه الحاشيه ورفعنا فيها من الغواشى وليكن هذا آخر ما اخذناه فى تنقيح هذا الكتاب وتهذيبه».

ش ۶۴۰، ۳۰۰ برگ، ۱۰×۱۷، نسخ، بی کاء، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با مهر بیضوی «عبدہ محمد مهدی بن محمد تقی».

۲۲۱- حاشیه شرح المعانی والبیان (معانی بیان، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است بر یکی از کتب بلاغی که در دو فصل برگزار شده است.

انجام: «هذا آخر ما اردنا ايراده فى هذا القسم من الحواشى مع التجنب عن الاطناب... والله عزّ سلطانه وليّ التوفيق والارشاد».

ش ۳۷۵۴، ۱۴۲ برگ، ۱۸×۲۸، نسخ بی تاریخ (تحریر سده ۱۰ و ۱۱). با مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» در اول نسخه، علامت تصحیح دارد.

ص: ۱۷۵

۲۲۲- حاشیه شرح الملخص فی الهیئه (نجوم، عربی)

از: نظام الدین عبدالعلی بن محمد بیرجندی، (_ ۹۳۴ ق)

حاشیه ای است متوسط بر شرح قاضی زاده رومی (۸۱۵ ق) که بر کتاب «الملخص فی الهیئه» محمود بن احمد چغمی نی (۷۴۵ ق) نگاشته شده است.

[مرعشی ۲-۲۴۵ _ الذریعه ۶-۱۳۶ _ کشف الظنون ۲-۱۸۱۹ _ آستان قدس ۱۰-۴۷ _

دائرة المعارف اسلامی ۱-۸۶].

آغاز: «الحمد لله رب المشارق والمغارب مزین السماء بزینة الكواكب الثواب... وبعد فهذه تعليقات على المواضع المشكله وتبیهات على الرموز والمباحث الخفيه المعضله من شرح الملخص فی الهیئه...».

انجام: «... وهو الخارج من قسمه مده السنه الشمسيه على اثني عشر والشهر الشمسي الحقيقي قد يزيد عليه وقد تساويه وقد ينقص عنه والله اعلم بالصواب».

ش ۲۶۳۲، ۸۳ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق سده ۱۱.

ش ۲۷۸۷، ۱۰۴ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق محمد باقر بن حسین فاضل حسینی استرآبادی در ۱۰۰۳.

ش ۳۰۰۵، ۱۲۹ برگ، ۱۵×۱۱، نسخ ۱۲۱۹. با مهر بیضوی «عبدہ محمد حسین بن علی الحسینی» روی برگ اول.

ص: ۱۷۶

۲۲۳- حاشیه شرح منهاج الطالبین (فقه، عربی)

از: شهاب الدین بن عبدالحی (؟)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر «کنز الراغبین فی شرح منهاج الطالبین» جلال الدین محمد بن احمد المحلی (۸۶۴ ق) و منهاج تألیف نووی است.

[کشف الظنون ۲- ۱۸۷۳].

آغاز موجود: «قوله وكذا التنشيف الخ قيل كان الاولى ان يعبر بالنشف على زنه الضرب لان فعله نشف بكسر الشين على الاشهر عند اهل اللغة».

انجام: «وقد اورد على وجوب القضاء صور من الفوات لا يجب فيها القضاء كان احصر بسلك طريق آخر وفاته لصعوبه الطريق وطوله وقد الجاه نحو العدو الى سلوكها او تأخر الاحرام متوقعا زوال الاحصار فلم يزل حتى فاته الحج فيتحلل بعمل عمره فلا قضاء في هذه الصور اجيب بان».

ش ۸۲۹، ۲۱۸ برگ، ۱۶×۲۲، نسخ، بنا به نوشته مرحوم حاج محمد رضانی واقف نسخه، تاریخ کتابت آن ۱۰۱۴ میباشد. اول و آخرش افتادگی دارد.

۲۲۴- حاشیه علی شرح منهاج الوصول الی علم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است بر «شرحی بر منهاج الوصول» با عناوین «قوله _ قوله». کتاب «منهاج الوصول الی علم الاصول» از تألیفات معروف قاضی بیضاوی است.

[کشف الظنون ۲- ۱۸۸۰].

آغاز: «اما ذكره بعض الشارحين قوله ولا نزاع فيه ظاهر الكلام انه لا نزاع في كونه تابعا للسؤال في العموم والخصوص حتى لو قيل هل يجوز الوضوء بماء البحر فقال نعم كان عاماً ولو قيل هل يجوز لي الوضوء بماء البحر فقال

ص: ۱۷۷

نعم كان خاصا به».

انجام: «القطع بانّ جميع الرّجال رجال وقد يجاب بانّه لا يتصور مرتبه متفرقه لانّ كلّ مرتبه نفرض ففوقه مرتبه أُخرى ضروره عدم تنافى المراتب وهذا بخلاف الجمع العامّ فانّه عباره عن مفهوم يتناول جميع... الكلّي لجزئياته ولا استحاله في اندراج الجزئيات».

ش ۹۱۲، ۱۳۰ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) اول و آخرش ناقص است تصحیح شده.

۲۲۵- حاشیه شرح منهج الوصول الی تخریج الفصول (فقه، عربی)

از: شهاب الدین احمد بن قاسم عبادی (۹۹۴ ق)

«الفصول المهمه فی موارث الامه» تألیف شهاب الدین احمد بن الهائم (۸۸۷ ق) را قاضی زکریا انصاری شافعی (۹۲۶ ق) دو بار شرح کرده است که به عنوانهای «شرح فصول کبیر و صغیر» معروف هستند و این کتاب حاشیه ای است بر یکی از آنها که با عناوین «قوله _ اقول» نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۲۷۱ و یا ۲-۱۳۷۳].

آغاز: «قوله يبدأ... الی آخر انما بُدئ بذلك لانه يقوم به الحياه».

ش ۷۴۶، ۳۴۰ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ محمد بن شیخ عبدالدائم الحسن الرفاعی در ۱۰۱۶ این نسخه جزء سوم (فرائض تا نفقات) را دارد. با تاریخ تملک ۱۰۲۵.

ص: ۱۷۸

۲۲۶- الحاشیه علی شرح المواقف (کلام، عربی)

از: العلوی علی (شاه وجیه الحق والدین المشهور بالعلوی علی)

حاشیه مختصری است بر «شرح مواقف» جرجانی که فقط شامل «موقف اول» است موقف اول دارای شش «مرصد» میباشد که این نسخه از اول تا مرصد سوم را دربر دارد.

در دو جای کتاب، سرصفحهها نام مؤلف با خط واضح چنین ذکر شده است: «العلوی علی مولی شاه وجیه الحق والدین سلطان المحققین زیده الواصلین قدوه العلماء والعرفاء».

آغاز: «والهواء المجاور للارض والماء والطبقه الطیبیه والطبقه الترابیه الّتی هو قریبه الی المركز».

انجام: «قوله ویمكن ان یکون هذا نقضا اجمالیا بیانہ انا لا نسلم».

ش ۱۳۲۴، ۳۴ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ بی تاریخ (تحریر سده ۱۱) این نسخه یک قطعه از این کتاب است.

۲۲۷- حاشیه شرح هدایه الحکمه (فلسفه، عربی)

از: فخر الدین محمد بن حسین حسینی استرآبادی (قرن دهم ق)

حاشیه ای است بر شرح میدی بر هدایه الحکمه اثر الدین ابهری. این حاشیه تا قسمت فلکیات را دربر دارد و به نام ابوالغازی نظام شاه مصدّر گشته و تاریخ تألیف آن ۹۲۸ میباشد.

[کشف الظنون ۲-۲۰۲۸، الذریعه ۶-۱۳۹، آستان قدس ۱-۱۱۱].

آغاز: «الحمد لله العلی الکریم العظیم... ان شرح الهدایه الاثیریہ للفاضل

ص: ۱۷۹

الواحدي القاضي كمال الدين حسين المييدي قد تداولته ايدي النظار وتلقته بالقبول...».

انجام: «... ولعل وجه التأمل ان النفس واحده كيف يصدر عنها الاثار الغير المتناهيه حتى يكون طريان الانفعالات الغير المتناهيه عن النفس المنطبعه».

ش ۱۸۵۱، ۱۵۹ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ بي تاريخ (تحرير سده ۱۱).

ش ۳۷۰۱، ۷۴ برگ، ۲۲×۱۳، نستعليق بي تاريخ حاشيه از نوري دارد.

ش ۳۸۱۱، ۱۴۰ برگ، ۲۰×۱۲، نستعليق علي بن فخر الدين احمد بن علي در ۱۰۹۰ در مدرسه شريفه قصبه او نيز شبانگان فارس. با مهر مربع «عبده محمد رضا». اين نسخه تصحيح شده است.

۲۲۸- حاشيه شرائع الاسلام (فقه، عربي)

از: علي بن حسين بن عبدالعالي كركي عاملي (محقق ثاني)، (_ ۹۴۰ ق)

حاشيه اي است بر كتاب «شرايع الاسلام» محقق اول حلي (۶۷۶ ق) كه بصورت «قوله _ قوله» تنظيم شده است.

[الذريعه ۶-۱۰۷ _ مرعشي ۳-۳۲۷ _ الفبايي آستان قدس - ۱۹۴].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... وبعد فهذه فوائد مهمه علقته علي كتاب شرايع الاسلام يستعان بها علي تحرير مسائلها وتحقيق مطالبها وقد ضمّنتها بيان ما اعتمد عليه في الفتوى...».

انجام: «... المراد أنه لا يصح شيء في ذلك ولا ينفذ في رقبه الارض لكنه يصح في آثار التصرف كما صرحوا به والمراد بآثار التصرف العماره مثل البناء والغرس والزرع...».

ص: ۱۸۰

ش ۳۴۶۱، ۲۲۷ برگ، ۱۳×۱۹. نستعلیق، بی تاریخ (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده است. این نسخه از طهارت تا اواخر جهاد است.

۲۲۹- حاشیه الشفاء (فلسفه، عربی)

از: محمد باقر بن محمد مومن سبزواری (محقق سبزواری)، (_ ۱۰۹۰ ق)

حاشیه ای است بر بخش «الهیات» کتاب «الشفاء» بوعلی سینا، پس از این حاشیه، آقاحسین خوانساری در حاشیه ای بر شفاء نظرات سبزواری را در اعتراض به ابن سینا رد کرده است.

[الذریعه ۶-۱۴۱، دانشگاه ۳-۲۴۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین: والصلاه علی خیر خلقه محمد وآله الطاهرین: فان کتاب الهیات من الشفاء قد کثرت مراجعه المحصلین الیه و طال نظر العلماء فی مباحثه والاشتغال بمطالعته و...».

انجام: «... والعالم الاکبر والاصغر ونظام الوجود فی المبدأ الی الاقصى فاعله وغایته علی اطلاق أولا و آخر و... وکل جزء من اجزاء النظام له غایه والمرجع اخیرا الی العنايه الاولى والمرجع الی نفس الاحدیه».

ش ۲۰۸۱، ۱۲۲ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با مهر بیضوی (عبده الراجی نصر الله الحسینی) در برگ اول.

۲۳۰- حاشیه الصرف (صرف، عربی)

از: ؟

حاشیه مزجی مختصری است بر یک کتاب صرفی. از عناوین «اعلم، فان قلت _

ص: ۱۸۱

اجیب» و گاهی «قوله _ قوله» استفاده کرده است. از شرح شافیه نظام و شرح مختصر الکفایه کسائی یاد کرده و برخی از امثله را به فارسی ترجمه نموده است. متن کتاب دارای هفت باب بوده است.

آغاز: «علی المیم القوی هذا استیناف لیان قلب الواو میما فی التثنیه فکان فی التثنیه... محل لا علیها وقیل هذا...».

انجام: «وذاں للتثنیه حاله الرفع و ذین حاله النصب والجر فالواحد منها... مع موضع برأسه وقیل... فی التثنیه حتی یقع الفتحه علی المیم».

ش ۳۸۹۹، ۴۰ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا.

۲۳۱- حاشیه عده الاصول = حاشیه خلیلیه (اصول فقه، عربی)

از: خلیل بن غازی قزوینی

حاشیه ای معروف بر «عده الاصول» شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ ق) و چون در طول عمر خود چندین بار آن را تغییر داده و کم و زیاد کرده بود نسخه ها با هم اختلاف بسیار دارند.

وی دو حاشیه بر عده الاصول نگاشته است.

[الذریعه ۶-۱۴۸ _ امام صادق قزوین ۱-۹۵ _ مرعشی ۱-۱۵۲ _ الفبائی آستان قدس - ۲۰۵].

آغاز: «... ان قلت فقیح نفس مخالفه غرض ذی حیاه ذاتی فقد فعلها الله تعالی للمصلحه اقول لا یصدق علیها حد القبح الذاتی المذکور سابقاً لانه اذا کانت نفس مخالفه الغرض...».

انجام: «... البحث الثالث قیل انه یلزمک ان یکون الصلاه حراماً اذا ترک بها واجب لانه سبب الحرام وسبب الحرام حرامٌ وهو ایضا ضعیف فان له ان یلتزمه باعتبار الجهتین كما تقدم...».

ص: ۱۸۲

ش ۳۳۱۰، ۲۴۵ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ بی تاریخ. حاشیه با امضاء «منه سلمه الله» دارد. با نسخه اصل مؤلف مقابله شده است. اول و آخرش افتادگی دارد.

۲۳۲- حاشیه عین الیقین (فلسفه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است بر کتاب «عین الیقین» فیض کاشانی؛ با عناوین «قوله _ قوله». مرحوم فیض در آن کتاب پایه‌های شناخت و حکمت عملی را تبیین کرده و در کمک به ادله عقلیه از ادله نقلیه نیز استشهاد آورده است. از ملاصدرا به عنوان استادنا و مستندنا صدر المله والدین یاد می‌کند (شاید این یادکرد از فیض؛ باشد). آیت الله مرعشی نجفی صاحب حاشیه را مردی عارف مسلک و اخباری مرام دانسته است که کتاب مذکور را در هند تألیف کرده و سپس به ایران آمده است.

[الذریعه ۶-۱۵۱، فهرست های خود نوشت فیض کاشانی، ص ۲۰۷].

آغاز: «یا من علی فاستعلی وهو بالنظر الاعلی صل علی من دنی فتدلی فکان قاب قوسین او ادنی وعلی اله الاطهار واصحابه الکبار وبعد فنحن نقص علیک من انباء الرسل ما نثبت به فؤادک...».

انجام: «قوله الذین بهما یتم العبودیه لان العابد لو کان کله رجاء فلم یعمل للاعتماد علی المرجو وان کان کله خوفا فیئس فلم یعمل ثم نقول ان کان التکلیف لبعض دون بعض فیحصل للبعض الاول غرور واعتماد علی فطرته بزعمه انه لا یمکن ان یکون من الضالین ابدا وهو مخل للعبودیه».

ش ۳۰۳، ۲۰۱ برگ، ۲۴×۱۴، نسخ ۱۱۳۶. تصحیح شده، با یادداشت تملک «ضیاء الدین محمد بن محمد الصادق بن محمد الطاهر بن علی النواب ابن العلامه علاء الدین السید حسین سلطان العلماء الحسنی الحسینی الموسوی الطباطبائی _ قم ۱۱۸۰» با مهر بیضوی «عبد معصوم بن محمد صادق».

ص: ۱۸۳

۲۳۳- حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه، عربی)

از: سید حسین؟ (شاید سید حسین کوهکمری).

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ اقول» بر فرائد الاصول شیخ مرتضی انصاری.

آغاز: «الحمد لله... واما الشك فلما لم يكن لنفسه ره اقول من الواضحات الملحقة بالبدیهات الاولیه ان الشك لا يمكن ان يعتبر طريقا ومراةً للمشكوك لعدم تعقل الكشف فيه حسبما هو...».

انجام: «وحكومته على الاصل الجارى فى الشك فى نفس الشرطيه سواء كان اصل البراءه واصاله الاشتغال مما لا اشكال فيه لانه قضيه لسبب الشك».

ش ۲۹۲، ۱۲۹ برگ، ۲۲×۱۶، بی کاء، بی تا. مبحث براءت را دارد. تصحیح شده است.

۲۳۴- حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ؟

حاشیه مختصری است با عناوین «قوله _ اقول» بر کتاب «فرائد الاصول» شیخ مرتضی انصاری.

آغاز: «الحمد لله... قوله ۱ فاعلم ان المكلف اذا التفت الى حكم شرعى الخ مراده ۱ من المكلف ليس الذى تنجز عليه الخطاب كما هو يظهر لامتناع كونه... بين الملتفت وغيره...».

انجام: «اذا دار الامر بين خبرين احدهما مخالف للعامه والاخر موافق لهم مع فرض مساواتهما فى ساير الجهات فنحن نتعبد بالمخالف ولا نتعبد بالموافق اصلا لا لعدم صدوره من اصله ولا لصدوره تقيه».

ش ۲۹۸، ۱۴۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ سید مهدی بن حسین حسینی بافقى در ۱۳۰۴ در سامراء.

ص: ۱۸۴

۲۳۵- حاشیه علی فرائد الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است بر «فرائد الاصول» شیخ انصاری (۱۲۸۱ ق) با عناوین «قوله _ اقول» و در آن از فاضل قمی صاحب قوانین و نیز از استادش با عنوان «الاستاد العلامه» نقل می کند. احتمال دارد این حاشیه از «سید حسین کوه کمری» باشد.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين ولعنه الله على اعدائهم اجمعين الى يوم الدين قوله اعلم ان المكلف اذا التفت الخ اقول لا يخفى عليك ان المراد من المكلف اعم من العامي والمجتهد والتقيد بالالتفات انما هو لعدم...».

انجام: «اقول حمل ادله التوقف على صوره التمکن من ازاله الشبهه لا يثبت وجوب الفحص في مورد البراءه مع الشك في قدرته على ازاله الشبهه الذي يستلزم الشك في موضوع ادله التوقف ولو قيل حمل ادله البرائه على صوره عدم التمکن من ازاله الشبهه كان احسن فتأمل حتى لا يغتلط عليك الامر».

ش ۳۰۱، ۲۱۵ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق. بی تاریخ. اصول عملیه را دارد.

۲۳۶- حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه، عربی)

از: محمد کاظم بن حسین خراسانی (آخوند خراسانی)، (_ ۱۳۲۹ ق)

حاشیه ای است بر «فرائد الاصول» شیخ مرتضی انصاری (۱۲۸۱ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده و بخش قطع و ظن در ۶ شوال ۱۳۰۲ ق و اصل برائت در اول جمادی الثانی ۱۲۹۵ ق و قسم تعادل و تراجیع در دهه آخر ذیحجه ۱۲۹۱ ق در نجف اشرف پایان رسیده است.

[الذریعه ۶-۱۶۰ _ مرعشی ۱۶-۱۳۰ _ الفبایی آستان قدس - ۲۰۶].

ص: ۱۸۵

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... فيقول العبد الاثم المفتقر الى عفو ربه... انى... اراجع تلك الغرر السنيه واطالع هذه الدرر البهيه التي صنفها علامه الافاق... سنح بخاطرى الفاطر ان علق».

انجام: «... ولهم (عليه السلام) بقبول خصوص كل ما ينسب اليهم ويمكن عنهم لا التسليم لكل ما نحتمل ان يكون حكما واقعيا فتامل هذا آخر ما اردنا ايراده والحمد لله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا».

ش ۲۳۷۹، ۱۲۰ برگ، ۲۰×۱۴، نستعليق سيد عبدالحسين حسيني همدانى در ۱۲۹۶

ش ۳۰۰، تحرير اقل السادات ميرزا عبدالحسين تهرانى (شايد اين دو شماره يك نسخه باشد).

۲۳۷- حاشيه فرائد الاصول (اصول فقه، عربى)

از: ؟

آغاز: «بسمله الحمد لله... قوله: خاتمه فى التعادل والتراجيح، التعادل فى اللغة تساوى طرفى العدل ونحوه والترجيح فى اللغة احداث الرجحان والمزيه فى احد شيئين متقابلين...».

انجام: «... انما مويد بالمخالف بالانستعبد بالموافق اصلا لا لعدم صدوره من اصله ولا لصدوره ايضا».

ش ۲۶۹۱، ۱۳۳ برگ، ۱۸×۱۲، نستعليق مؤلف در ۱۲۹۸ در روز عيد فطر در بلده كاظمى ن. اين نسخه تعادل و تراجيح است.

ص: ۱۸۶

۲۳۸- حاشیه الفوائد الضیائیة = حاشیه شرح الجامی (نحو، عربی)

از: عبدالغفور لاری (۹۱۲ هـ)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر «الفوائد الضیائیة» عبدالرحمن جامی.

[کشف الظنون ۲-۱۳۷۲، مرعشی ۱۲-۹۵، مجلس ۲۵-۱۹۲].

آغاز: «بسمله، قوله الحمد مصدر المعلوم واللام للجنس او الاستغراق».

ش ۱۰۶۴، ۷۲ برگ، ۱۸×۲۴، نستعلیق بی تاریخ. ناقص.

ش ۲۲۶۰، تحریر ۱۲۷۷، با یادداشتی حاکی از اینکه در سال ۱۲۸۸ یک تبریزی گندم به یک قران بدست نمی افتاد.

ش ۲۳۲۸، ۱۳۴ برگ، ۱۷×۲۲، (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

ش ۳۶۳۷، ۱۴۲ برگ، ۱۱×۱۸، (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۳۱۱، ۱۴۴ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق میرحسین بن شاه میرحسینی لاری در ۱۰۱۲ در مدرسه واقعه در طهران.

۲۳۹- حاشیه الفوائد الضیائیة = حاشیه شرح الجامی (نحو، عربی)

از: عصام الدین ابراهیم بن محمد بن عرب شاه اسفراینی (۹۴۳ ق)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة» نور الدین جامی (۸۹۸ ق) است.

[کشف الظنون ۲-۱۳۷۰، مرعشی ۹-۱۶، مجلس ۲۵-۱۰۰].

ص: ۱۸۷

آغاز: «الحمد هو الوصف بالجميل على الجميل الاختياري من انعام او غيره وما وقع على غير الاختياري كحمد الله تعالى على صفاته فلتنزيه منزله الاختياري اما لاستقلال الذات...».

انجام: «والمفتوح ما قبلها تقلب الفا... كما تقرر في محله يوجب ان لا يكتب الخفيفه التي لم يفتح ما قبلها ويكتب الفا اذا انفتح ما قبلها فكتابتها على خلاف القياس».

ش ۵۰۷، ۲۲۰ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ عبدالباقي فضل الله در سال ۹۸۰.

۲۴۰- حاشیه الفوائد الضیائیة (نحو، عربی)

از: علوی

حاشیه ای است بر «شرح کافیه» نور الدین جامی (۸۹۸ ق) معروف به «الفوائد الضیائیة» که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است، در نوشته کاتب این حاشیه به «علوی» نسبت داده شده است.

[آستان قدس ۱۲-۷۶ (منسوب به چلبی)].

آغاز: «بسمله، الحمد لله رب العالمین... قوله: الحمد لولیه والصلاه علی نبیه اختلفت عباراتهم فی تعريف الحمد فقال بعضهم هو الثناء بالجميل على جهه التعظیم...».

انجام: «... لعدم لزومها الفعل بخلاف التنوين فانها لازمه اذا لم يكن مانع فكأنها ثابتة مع عروض الحدّ مطلقاً».

ش ۲۶۴۱، ۹۶ برگ، ۱۸×۱۰، نستعلیق ۱۰۶۰. نام کاتب ندارد. حاشیه نویسی دارد، تصحیح شده است.

ص: ۱۸۸

۲۴۱- حاشیه الفوائد الضیائیه = حاشیه شرح الجامی (نحو، عربی)

از: سید نعمت الله بن عبدالله موسوی جزائری (۱۱۱۲ ق)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر «الفوائد الضیائیه فی شرح الکافی» عبدالرحمان جامی. این حاشیه تا آخر بحث اسم نگاشته شده است.

[الذریعه ۶-۵۶، مرعشی ۱۹-۹۵، مجلس ۲۵-۴۵۳، مشار، عربی ۲۷۶].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل علم النحو نورا يهتدى به الى فهم القرآن المبين وميزانا يفرق... اني لما رايت العلم المزبور من اجل العلوم وصرف النظر فيه من الامر المحتوم».

انجام: «قوله اسم جماعه الركبان اشار الى انه ليس بجمع ليصح جعل ساريا صفة ركبان لان اسم الجمع لا يجب تأنيث المسند الى ضميره ولا جمع صفته هذا ما يتعلق بشرح الاسم كتبناه مع تفرق البال».

ش ۶۷۸، ۱۳۰ برگ، ۱۱×۲۱، نستعلیق، بی تاریخ. واقف رضا استادی.

ش ۸۰۲، ۱۵۳ برگ، ۱۱×۲۱. تحریر سده ۱۳.

ش ۸۴۴، ۱۸۴ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق. ۱۲۸۵.

ش ۲۳۲۳، ۱۶۱ برگ، ۱۵×۲۲، نستعلیق حسین بن علی بن محمد علی مازندرانی در ۱۲۵۳.

ص: ۱۸۹

۲۴۲- حاشیه یکی از کتاب های فلسفی (کلام و فلسفه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر یک متن فلسفی که احتمالاً «شرح تنبیهاً و اشارات» باشد. از شیخ و کتاب شفاء و محاکمات نام برده است.

آغاز: «الاجسام المركبه بعد المزاج ولا يكون موجوده... قوله فانهم لما استدلوا على وجوب تنامياها آه من البين ان الزيادة من الجانب».

انجام: «قوله سلمنا ذلك لكن نقول احد المعاقين كاف آه سابق على هذا المنع اذ محصله منع ثبوت المعاق الخارجی بعينه والداخلی بعينه وهذا المنع اثبات المعاق الخارجی الخاص...».

ش ۳۸۹۴، ۲۲ برگ، ۱۳×۱۹. نستعلیق، بی کاء، بی تا، آغاز و انجام ناقص.

۲۴۳- حاشیه الکافی (حدیث، عربی)

از: رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی طباطبایی (میرزا رفیعا) نائینی، (۱۰۸۲ ق)

حاشیه ای است بر کتاب های عقل و علم و توحید و حجت از «الکافی» شیخ کلینی (۳۲۹ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده و بگفته الذریعه این حواشی را امیر معصوم بن محمد فصیح تبریزی قزوینی (۱۰۹۱ ق) از تلامذه میرزا رفیعا گرد آورد و خطبه ای از خود بدان افزوده است، در نسخه ای تاریخ تألیف سال ۱۰۷۹ ق ذکر شده است.

[الذریعه ۶-۱۸۴ _ مرعشی ۱۰-۱۴۳ _ آستان قدس ۱۴-۲۲۵].

آغاز: «قوله المحمود لنعمة المعبود لقدرة له ما كان انعامه باعثا لان يحمد شكر الما وقع... وقدرة على ما يشاء سببا للتذلل والعبودية له اسند المحموديه بالنعمة

ص: ۱۹۰

انجام: «... ولس طریق الیها بقولهم ألما بایقان من اللّٰه سبحانه وتبلیغ من رسوله صلّی اللّٰه علیه وآله کیف وهی مرتبه من اللّٰه تعالیٰ بها علی خلیله صلّی اللّٰه علیه وآله وبشره بها بعد نبوّته وخلّته».

ش ۲۷۹۸، ۲۲۶ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ ۱۰۷۹. و ممکن است این تاریخ، تاریخ تالیف باشد.

ش ۸۴۴، ۱۸۴ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق ۱۲۸۵. تصحیح شده.

۲۴۴- حاشیه الکشاف (تفسیر، عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، (۷۴۰- ۸۱۶ ق)

حاشیه ای توضیح گونه بر «کشاف» جار اللّٰه زمخشری (۵۳۸ ق) که از اول کشاف تا آیه ۲۶ سوره بقره ادامه یافته است.

[الفبایی آستان قدس - ۲۰۸ - مجلس ۷-۱۰۰ و ۲۵-۲۴۶ - کشف الظنون ۲-۱۴۷۵ - سپهسالار ۱-۱۲۳].

آغاز: «بسمه قال جار اللّٰه العلّامه احسن اللّٰه اکرامه فی دار المقامه الحمد لله الذی انزل کلاما مؤلفا منتظما دلّ... والملک علی اختصاص الحمد به تعالیٰ ثم وصفه بانزال القرآن وتنزله وما ارد...».

انجام: «... لم یات بشی یعتد به الا ترى انه جعل البیانیه قسیمه للابتداء وانه لا قرینه علی انتزاع الرزق من الثمره بل هی فی نفسها رزق».

ش ۳۳۱۸، ۱۲۱ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق معین الدین محمد بن صفی الدین محمد الحسنی الحسینی الرضوی در ۱۰۶۳ که گویا خود او همین کتاب را نزد مولانا محمد مؤمن سبزواری خوانده است.

از: نظام الدین عثمان بن عبدالله خطائی (ق) ۱۰

حاشیه ای است بر مختصر مطول تفتازانی با عناوین «قوله» «قوله» که فقط تا بحث تعریف مسند الیه به ضمیر نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۱-۴۷۶، مرعشی ۱-۱۱۳، مجلس ۲۵-۴۲۷، الفبایی آستان قدس ۲۰۲].

آغاز: «نحمدک اللهم ما اعطیتنا من سواغ النعم وبوالغ الحکم ونصلی علی نبیک الهادی للعرب والعجم علی وجه اکمل واتم نحمدک اثر الحمد علی الشکر لأن الحمد یعم الفضائل والفواضل».

انجام: «کلام السیکاکی یحتمل وجه آخر لا یتوجه علیه ما ذکره رحمه آه وهو ان یعلق قوله مع معین بیكون لا بالخطاب وکلامه رحمه آه لا یحتمل هذا والاولی ان یقابل المتروک بالمتروک الیه فیقال یتروک المعین الی غیر المعین او الخطاب».

ش ۸۴۰، ۱۰۵ برگ، ۱۰×۱۹، نسخ. بی کا، بی تا، تصحیح شده.

ش ۱۹۹۶، ۷۹ برگ، ۱۵×۲۳، نسخ احمد بن بیک احمد خلخالی در ۱۰۹۱ در مسجد الجاگریه من دار الارشاد اردبیل، با مهر بیضوی «الواثق بالله محمد بن محسن ۱۲۱۷».

ش ۲۲۹۳، ۷۰ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق علی محمد بن قربانعلی خلخالی در جمعه غره رمضان ۱۲۰۷. حاشیه نویسی دارد با یادداشتی از عبدالحسین الموسوی در ۱۳۰۷ در برگ اول.

ش ۲۵۶۵، ۱۳۲ برگ، ۱۰×۱۴، نسخ سده ۱۲. با تملک محمد علی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی با تاریخ ۱۲۹۸ و مهر بیضوی «عبد محمد علی بن علی» و مهر مربع «الواثق بالله... عبد علی بن لطفعلی» در برگ اول و مهر بیضوی «عبده الراجی

میر اسد اللہ الموسوی» در برگ آخر.

تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۷۶۷، ۱۰۳ برگ، ۱۶×۹. نستعلیق محمد حسین بن محمد رضا بن معین الدین بن علی فیروزآبادی در ۱۰۴۸. با مهر بزرگ «اللہ اکبر» و علامت تصحیح دارد.

ش ۳۷۷۹، ۷۲ برگ، ۱۹×۱۳، نسخ محمد تقی بن حسین علی مبارکه در ۱۰۷۰. با مهر بیضوی «عبده محمد حسین».

۲۴۶- حاشیه المختصر (معانی بیان، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر شرح مختصر تفتازانی (۷۹۲ق).

آغاز: «ضوء مصباح البدایه... الی مطالعه هذا الكتاب مخزن اسرار البلاغه ومطلع انوار الفصاحه».

انجام: «ولا بأس بحصول ذلك المعنى عند تاخر الموصول فانه الاطراد ولا انعكاس بين المقتضى والمقتضى بل نقول حصول ذلك المعنى على هذا التقدير ايضا بناء على انّ حال المسند معلوم وهو المقصود من الايماء اذ نسب كون الايماء وسيله اشتماله على العلم بالمسند».

ش ۳۸۰۴، ۵۶ برگ، ۱۹×۱۳. نسخ آقا ملا بن حسین بن محمد اصفهانی در ۹۷۶. بخش معانی را دارد. آغازش افتادگی دارد.

ص: ۱۹۳

۲۴۷- حاشیه مختصر منتهی السؤل والامل (اصول فقه، عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۱۶ ق)

حاشیه ای مختصر بر کتاب این حاجب است و نسبت این حاشیه به میر سید شریف به جهت برخی از نسخه هاست و کشف الظنون نیز حاشیه ای را به او منسوب کرده است.

[کشف الظنون ۲-۱۸۵۴، مرعشی ۱۱-۲۱۵].

آغاز: «قوله ومن لطف الله تعالى یعنی من لطف الله سبحانه بعباده احداث الموضوعات اللغویه فانه ای فانّ الله والفاء لتفصیل ما قبلها اذ من حقّه انّ یعقب الاجمال لما علم حاجه الناس الی تعریف بعضهم بعضا».

انجام: «واذا تصورت هذا الكلام عرفت انه يمكن ادراج الاسباب في عبارته المتن في صدر المسئلة فانّ قوله وغير شرط يتناولها باطلاقه ولا- يرد عليه ما قيل من انه حينئذ يدل قوله وقيل لا فيهما على الاختلاف في الاسباب مع أنّها متفق عليها... قد علمت ههنا حالها».

ش ۳۸۱۵، ۹۲ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق محمد صادق بن هدایت الله لاهیجی، بی تا. با مهر مربع «الواثق بالله الغنی محمد حسین الحسنی الحسینی». حواشی با امضاء «منه» دارد.

۲۴۸- حاشیه المختصر النافع (فقه، عربی)

از: علی بن عبدالعالی عاملی (محقق ثانی) (۹۴۰ ق)

حاشیه مختصری است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «المختصر النافع» محقق حلی و تا اواسط نماز جمعه نگارش یافته و گویا پس از وفات مؤلف جمع گردیده است.

[الذریعه ۶-۱۹۳، مرعشی ۱۱-۹۱، الفبایی آستان قدس ۲۰۹].

ص: ۱۹۴

آغاز: «الحمد لله والصلاه على محمد وآله... قوله اما المطلق الخ لم يتعرض لتعريف المطلق هنا والكاشف لحقيقته انه الذي يقع عليه اسم الماء عرفا معرّا عن القيود».

ش ۵۸۷، ۴۸ برگ، ۱۳×۲۱. نستعلیق، بی کاء، بی تا، از طهارت تا صلاه اموات را دارد.

۲۴۹- حاشیه مدارک الاحکام (فقه، عربی)

از: محمد باقر بن محمد اکمل بهبهانی (وحدید بهبهانی) (۱۲۰۵ ق)

حاشیه استدلالی است بر کتاب «مدارک الاحکام» سید محمد بن علی موسوی عاملی؛

[الذریعه ۶-۱۹۶، مرعشی ۱۱-۳۰۳، الفبایی آستان قدس ۲۰۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله الطاهیرین اللهم وفقنی لاتمامه لما تحب وترضی اهدنی طریقہ المثلی وایدنی وسدنی واعنی علی اتمامه...».

ش ۴۵۴، ۱۸۹ برگ، ۱۶×۲۲، نسخ. بی کاء، بی تا، طهارت و صلاه است. انجامش ناقص است. خوابی که وحدید بهبهانی درباره این حاشیه دیده، در اول نسخه نوشته شده است.

۲۵۰- حاشیه المطول (معانی بیان، عربی)

از: محیی الدین حسن بن محمد چلبی فناری (۸۸۶ ق)

حاشیه ای است بر شرح «تلخیص المفتاح» تفتازانی که به «المطول» معروف است این حاشیه با عناوین «قوله _ قوله» نگاشته شده است.

[کشف الظنون ۱-۳۲۴ و ۴۷۴، مرعشی ۹-۴۰، مجلس ۲۵-۴۴۱، مشار عربی ۲۹۶].

ص: ۱۹۵

آغاز: «الحمد لله الذي الهنا حقائق المعاني ودقائق البيان الاقرب الى الفهم ان المراد بالالهام في هذا المقام معناه اللغوي وهو الاعلام...».

ش ۴۶۶، ۱۴۶ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا، ناقص. (تحریر سده ۱۳).

ش ۱۰۹۰، ۳۸۹ برگ، ۲۳×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱)، با مهر مربع «یا اسد الله الغالب ۱۲۲۶» در اول و آخر نسخه.

ش ۱۶۸۲، ۱۸۴ برگ، ۳۲×۱۹، نسخ سید محمد بن احمد الموسوی در ۱۲۷۴ در اصفهان. با مهر مربع «انا مدینه العلم وعلی بابها» و بیضوی «انیس الادباء ۱۲۷۷» بر برگ آخر.

۲۵۱- حاشیه المطول (معانی بیان، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است بر کتاب «المطول» سعد الدین تفتازانی (۷۹۲ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

آغاز: «بسمله حمدا لمن خلق الانسان وعلمه البيان وشكرا لمن اعلمه بدائع المعاني وروائع البيان والصلاح على نبيه المبعوث باكمل الاديان المنعوت بافصح اللسان...».

انجام: «... قوله والاولى اولى فانه مع كونه اظهر بحسب اللفظ انسب بحسب المعنى اذ فيه تنصيص على محط الاعتراض وهو كون المراد بلفظ عنه صاحبها فيكون فهو فى صاحب...».

ش ۳۳۰۸، ۱۱۶ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ سده ۱۲ با تملک علی بن حسن حسینی گلپایگانی و مهر بیضوی «علی بن حسن الحسینی» بر برگ اول. از پایان ناقص است.

ص: ۱۹۶

۲۵۲- حاشیه المطول (معانی بیان، عربی)

از: میر سید شریف علی بن محمد جرجانی، (۷۴۰ _ ۸۱۶ ق)

[مرعشی ۱-۱۱۸ _ مجلس ۲۵-۱۶۰ و ۹-۵۶۸ _ سپهسالار ۲-۴۱۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... فهذه حواش علی الشرح المشهور لتلخیص المفتاح کنت قد قیدتها علیہ مجمله حال ما قراه علی بعض احبتی فسألونی بعد اتمامه ان افصلها لهم وانفذها ففعلت ذلك مستعینا بالله...».

انجام: «... ومثل الخيفاء يقال فرس اخيف بين الخيف اذا كان احدى عينيه زرقاء والاخرى سوداء ومثل الرقطاء الرقطة سواد... نقطه بياض يقال دجاجه رقطاء. تمت.».

ش ۲۳۷۰، ۱۳۴ برگ، نستعلیق نجفقلی اندواری در ۱۲۴۰ در بلده بار فروش در مدرسه میرزا زکی.

۲۵۳- حاشیه معالم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ؟

حاشیه استدلالی است بر بخش اصول از کتاب «معالم الدین و ملاذ المجتهدین» حسن بن زین الدین عاملی.

آغاز: «ارتكب وقصد الدلالة على شيء على وجه غير صحيح لأنه إن قصد بلفظ العموم الدلالة على الخصوص فقد قصد من اللفظ ما لا يتأتى منه افادته وهذا قصد للدلالة على وجه غير صحيح.».

انجام: «والدليل الاوّل ان مناط الاوّل انه يصحّ من الحكم عدم الدلالة على ما هو مراده من الخطاب وعدم نصب دليل عليه مع مرجوحه فهمه من الخطاب ومناط هذا الدليل انه يلزم ان المخاطب.».

ص: ۱۹۷

ش ۴۰۰۸، ۶۴ برگ، ۲۰×۱۰، نستعلیق، بی تاریخ، اول و آخر ناقص. شاید با تطبیق با حواشی دیگر مؤلف آن معلوم گردد.

۲۵۴- حاشیه معالم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: خلیفه سلطان حسین بن محمد مرعشی آملی، (۱۰۰۱- ۱۰۶۴ ق)

آغاز: «الحمد لله... فيقول العبد الغريق في بحر العصيان المشرف بالانتساب الى ثاني سیدی شباب اهل الجنان الحسين...».

انجام: «.. فاحتمال التقيه في احدهما دون الآخر يوجب الترجيح فما ذكرناه ساقط».

ش ۲۴۴۸، ۸۰ برگ، ۲۱×۱۰، تحریر علیرضا بن محمد ابراهیم نهروشی یزدی در ۱۲۵۳. با مهر مربع «هو المالک من عواری الزمان لدی الجانی هادی الحسینی افجه ای» در برگ اول و آخر.

ش ۲۶۴۲، ۷۴ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ محمد حسن بن محمد رحیم ساوجی در ۱۲۹۶. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده است.

ش ۲۷۲۲، ۷۸ برگ، ۱۹×۱۰، نستعلیق سلیم در ۱۲۳۲.

ش ۲۸۳۹، ۷۴ برگ، ۱۷×۱۱، تحریر غلامعلی بن شیخ علی نوایی در ۱۱۸۶.

ش ۲۹۵۹، ۸۸ برگ، ۱۵×۱۱، تحریر ۱۲۴۸.

ش ۳۷۹۷، ۵۲ برگ، ۲۰×۱۵. نسخ، بی کا، بی تا. آغازش ناقص است.

ص: ۱۹۸

۲۵۵- حاشیه معالم الاصول = جواهر الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ملا محمد رفیع بن رفیع گیلانی (حدود) ۱۲۴۵

حاشیه استدلالی است بر معالم الاصول به عنوان «قوله _ قوله».

[الذریعه ۵-۲۶۳، ۶-۲۰۶، مرعشی ۲۰-۲۱۴].

آغاز: «الحمد لله المنعم المتعال والصلاه والسلام على الرسول والال ما تفرع على الاصول مسائل الحرام والحلال وبعد فيقول...
قوله الفقه في اللغة الفهم آه او جوده الفهم...».

انجام: «وفيه ان الظن من اهتمام القدماء بالبحث من احوال الرجال واعتنائهم بالروايه انما هو لاجل العمل والاعتماد كما دل عليه الوجه الثالث من حجه القول الاول وهو العمل باخبار الاحاد وهذا وان اقتضى جواز الاعتناء بالاخبار الوارده في الاصول ايضا الا انها وجبت بالبرهان القطعي».

ش ۴۶۲، ۱۷۲ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق آقا بزرگ در ۱۲۹۷، حواشی با امضاء «منه» دارد، تصحیح شده است.

۲۵۶- الحاشیه علی معالم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: محمد بن حسن شیروانی (۱۰۹۸ یا ۱۰۹۹ هـ)

حاشیه ای است بر معالم الاصول با عنوان «قوله _ قوله».

[الذریعه ۶-۲۱۰، فهرست مرعشی ۱-۳۸، مجلس ۲۵-۳۶۴].

آغاز: «قوله الفقه في اللغة الفهم، انما ابتدا بتعريف الفقه دون اصول الفقه كما هو المعروف في كتب الاصول لان وضع الكتاب انما هو في الفقه والتعرض لبعض المباحث الاصوليه...».

ص: ۱۹۹

ش ۱۰۳۷، ۷۸ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی تا، بی کا. آخرش ناقص است.

ش ۱۹۲۹، ۷۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی تا، بی کا، با مهر بیضوی «جواد الموسوی». از آخر ناقص است.

ش ۲۸۲۷، ۱۵۰ برگ، ۱۴×۱۰، نسخ محمد شریف در ۱۲۳۵، (ساکن قریه فرمان از توابع قمشه اصفهان) حواشی با امضاء «منه» دارد.

ش ۳۴۱۲، ۸۳ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق محمد علی بن قاسم علی قاریانی گلپایگانی در ۱۲۲۸.

ش ۳۴۱۶، ۱۱۵ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق سده ۱۱، ناقص است. با مهر مربع «علی اشرف ۱۱۶۲» و «المتوکل علی الله عبده اسدالله ۱۲۴۶» و مهر بیضوی «الواثق بالله الاکبر المذنب محمد جعفر» و تملک محمد جعفر بن محمد حسین و مهر مربع «العبد المذنب محمد تقی» با تملک محمد تقی بن محمد مؤمن فسوی فارسی در ۱۲۹۴، و مهر مربع «المستغنی من غیر الله عبده الراجی اسد الله ۱۲۴۷». حواشی از مؤلف با امضاء «منه مد ظله» دارد.

ش ۳۴۶۷، ۸۵ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق ۱۱۹۹. با مهر مربع «افوض امری الی الله عبده محمد» و مهر بیضوی «عبده محمد ابراهیم» و مهر مربع بزرگ «افوض امری الی الله عبده محمد ابراهیم ۱۲۳۵» و مهر بیضوی «عباسعلی». حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده است.

ص: ۲۰۰

۲۵۷- حاشیه معالم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: حسام الدین محمد صالح بن احمد مازندرانی، (م ۱۰۸۱ یا ۱۰۸۶)

[الذریعه ۶-۲۰۷ _ مشار عربی -۲۹۶ _ مرعشی ۱۴-۱۹۶ _ الفبایی آستان قدس - ۲۱۱].

آغاز: «نحمدک اللهم یا من خلقنا ولم نک شیئا مذکورا ونشکرک یا من رزقنا بمشاهده جلاله نضره وسرورا ونصلی علی رسولنا الذی دعی الی دار السلام...».

انجام: «... قوله يقول ذلك الغير اخبرني فلان بكذا وفيه نوع مصادره، قوله على غيره...».

ش ۲۶۸۰، ۲۲۵ برگ، ۱۲×۱۷، نسخ عباس در ۱۲۸۱.

۲۵۸- حاشیه الورقات (اصول فقه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است بر کتاب «الورقات» امام الحرمی ن عبدالملک بن عبدالله جوینی نیشابوری (۴۷۸ ق). این حاشیه در سال ۹۷۴ به اتمام رسیده است. از عبارات پایان کتاب چنین به دست می آید که احتمالاً مؤلف محیی الدین عبدالملک نعمانی است و از کشف الظنون به دست می آید که از شیخ احمد بن قاسم عبادی شافعی (وفات ۹۹۲ ق) باشد.

[کشف الظنون ۲-۲۰۰۵، مجلس ۳۷-۲۱۸].

آغاز: «المفردة ان تفتح لاختصاصها بلزوم الحرفیه والجر كما كسرت لام الامر ولام الجر اذا دخلت علی المظهر للفرق بينها وبين لام التوكيد والاسم عند البصريين...».

انجام: «... فلو كان كل مجتهد مصيبا لزم اتصاف الفعل الواحد بالمتنافيين من الحظر والاباحه او الصحه والفساد او الوجوب وعدمه».

ص: ۲۰۱

ش ۱۸۵۰، ۴۲ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ مسلم بن احمد در یک شنبه ۱۲ جمادی الاول سال ۹۸۲ آغازش افتادگی دارد.

۲۵۹- الحبل المتین فی احکام الدین (فقه، عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (شیخ بهائی (۱۰۳۱ ق)

میخواست احادیث و روایت های صحیح و حسن و موثق را با شرح و بیان و جمع بین آنها و احکامی که از آنها استنباط میشود در چهار منبع گرد آورد: منبع اول در عبادات، منبع دوم در عقود، منبع سوم در ایقاعات و منبع چهارم در احکام. تألیف این کتاب به پایان نرسید و فقط مقداری از منبع اول در احکام طهارت و صلاه و بعضی از ابواب دیگر پرداخته شده است. بخشی از آن در مشهد در سال ۱۰۰۷ به پایان رسیده.

[الذریعه ۶-۲۴۰، مرعشی ۳-۲، مجلس ۲۵-۳۱۸، مشار، عربی ص ۳۰۲].

آغاز: «الحمد لله الذی دلنا علی الطریق القویم ومن علینا بالهدایه الی الصراط... وفقنا عند تفرق الالهواء وتشعب الاراء للتمسک بکتابه المبین وهدانا... المذاهب...».

ش ۱۷۵۶، ۱۸۹ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) آخرش ناقص است.

۲۶۰- الحج (فقه، عربی)

از: ؟

کتاب حج را تحت عناوین «سفینه» و «بحر» و «ساقیه» و «نهر» نوشته است. نسخه اصل است که به قلم مؤلف تحریر شده است.

آغاز: «کتاب الحج یتبعه العمره او یدخل فیه وفیه سفائن السفینه الاولى فی اقسامه وهن ثلاثه ابحار البحر الاول فی الواجب من الحج وهو علی قسمی ن الواجب

ص: ۲۰۲

باصل الشرع...».

ش ۱۰۶۵، ۱۱۲ برگ، ۲۴×۱۹، نستعلیق مؤلف (تحریر سده ۱۳ و ۱۴). از انجام ناقص است.

۲۶۱- الحدائق الناضره فی احکام العتره الطاهره (فقه، عربی)

از: یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ ق)

فقه استدلالی است در چند جلد و تا کتاب وصیت را دارد. و دارای دوازده مقدمه در مبانی احکام و آخرین مقدمه در فرق اخباری و اصولی است.

[الذریعه ۶-۲۸۹، مشار عربی ۳۰۵، مجلس ۲۵-۳۰۳].

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لو كنا نعرفه لنكونن من الخاسرين...»

ش ۱۷۷، ۴۰۷ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ بی تاریخ. کتاب طهارت است.

ش ۱۷۸، ۳۷۲ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ ناد علی در ۱۲۴۱ در کاظمی ن ۸ کتاب طهارت است. سید فضل الله بنافتی مازندرانی وقف کرده است.

ش ۱۷۹، ۱۸۸ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق بی تاریخ. کتاب طهارت تا ابتداء اغسال است.

ش ۱۸۰، ۴۴۲ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ محمد تقی بن محمد حسین در ۱۲۲۷. متاجر تا وصایا است، با تاریخ تألیف وصایا (۱۱۸۴) با مهر بیضوی «ریحان الله بن جعفر الموسوی».

ش ۲۱۸۴، ۱۳۱ برگ، ۲۲×۱۶، تحریر سده ۱۳. این نسخه شش مقدمه اول کتاب صلاه را دارد. تصحیح شده.

ص: ۲۰۳

ش ۳۳۱۴، ۲۴۱ برگ، ۲۰×۱۶، نسخ خلف بن حاج عسکر در سوم شعبان ۱۲۰۰. این نسخه متاجر است.

ش ۳۵۹۷، ۵۳۳ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ محمد علی بن غلام شاه سیستانی در ۱۲۳۳، این نسخه کتاب طهارت است. با این یادداشت از محدث قمی صاحب سفینه البحار: هدیه من الاحقر الاقل الى الشيخ العالم الاجل الفاضل الكامل الفقيه النبيه مرجع الخاص والعام حجه الاسلام شيخنا الشيخ محمد النهاوندى مدّ ظلّه العالی در ۱۳۳۷.

ش ۳۶۸۹، ۲۴۵ برگ، ۳۲×۲۰، نستعلیق ۱۲۳۷، این نسخه کتاب متاجر است.

۲۶۲- الحدائق النديه في شرح الفوائد الصمدية = شرح الصمدية (نحو، عربي)

از: صدر الدين علي بن احمد حسيني دشتكي مدني شيرازي (سيد عليخان) (۱۰۵۲ _ ۱۱۲۰ ق)

مؤلف سه شرح مفصل، متوسط و مختصر بر کتاب «الفوائد الصمدية» شيخ بهاء الدين عاملی (۱۰۳۰ ق) نگاشت، این شرح که شرح مفصل آن است «شرح کبير» نیز نامیده میشود و چاپ شده است.

[الذريعه ۶-۲۹۰ و ۱۳-۳۶۲ _ مجلس ۲۵-۲۱۵ _ آستان قدس ۱۲-۸۱].

آغاز: «الحمد لله... من المحامد الابديه والشكر على... توجهت نحوه فعرفها بالفوائد الصمدية، احمده فهو من... عن الاشباه والنظائر... بتسهيل الفوائد وتكميل المقاصد في جميع الموارد...».

انجام: «... ولم يبق منه اثر وان خشيت المبالغه قلت الا رسمه صبيحه يوم الاثنين الثالث عشره خلون من جمادى الآخره... وذلك بالديار الهندية وانا اسأل الله جل

ص: ۲۰۴

جلاله من فضله وانعامه ان يتم النعمه بقبوله».

ش ۲۴۲۱، ۳۰۴ برگ، ۳۰×۱۹، نستعلیق عبدالکریم بن ملا محمد ظاهر در ۱۲۲۰. با مهر بیضوی «المتوکل علی الله نصر الله» و «المتوکل علی الله عبدالکریم» و «عبدہ حسین بن هادی» در برگ آخر نسخه.

۲۶۳- حدیث قدسی = چهل سوره (حدیث، عربی)

از: ؟

آغاز: «بسمله. یا بنی آدم لا تلعنوا المخلوقین فترجع اللعنه علیکم».

ش ۱۱۲۹، ۳۹ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ عبدمناف، بی تاریخ. از سوره دهم تا چهلیم را دارد. واقف: کربلایی محمد حسین سال ۱۳۱۰. آغاز و انجام ناقص.

۲۶۴- حدیقه المؤمنین = شرح صغیر (فقه، عربی)

از: سید علی بن محمد علی طباطبائی (صاحب ریاض) (۱۲۳۱ ق)

شرح مزجی مختصری است بر کتاب «المختصر النافع» محقق حلّی. و چون شارح، شرح مفصل دیگری به نام «ریاض المسائل» (شرح کبیر) دارد، این شرح به «شرح صغیر» معروف شده است. تاریخ تالیف ۱۲۰۴. چاپ شده است.

[الذریعه ۶-۳۸۹ و ۱۴-۶۰، مرعشی ۶-۲۸۱ و ۹-۱۷۸، مجلس ۳۸-۴۶۷ الفبایی آستان قدس ۳۴۶].

ش ۲۷، ۲۴۸ برگ، ۳۴×۲۲، نسخ زین العابدین بن کربلایی میر نقی موسوی هزار جریبی در محرم ۱۲۳۶ در ساری. در مدرسه نواب والا خلف فتحعلیشاه محمد قلی میرزا.

نسخه کامل است و از طهارت تا دیات را دارد.

ص: ۲۰۵

ش ۴۷، رحلی، ۲۵۸ برگ، نستعلیق ۱۲۲۷، شامل طهارت تا مقداری از کتاب لقطه. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۶۶.

ش ۱۰۲۳، ۳۳۵ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ، بی ک، بی تا. از طهارت تا دیات را کامل دارد.

ش ۱۲۶۹، ۲۲ برگ، ۲۲×۱۶. نسخ، بی ک، بی تا. فقط مقداری از طهارت و نکاح را دارد.

ش ۱۶۸۵، ۱۱۷ برگ، ۳۲×۱۹، نسخ ۱۲۴۲. اعتکاف تا حج و تجارت را دارد.

ش ۲۳۳۱، ۱۸۲ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق صادق شهیر به آقا جان بن ملا حسن یا زواری کاسگری المسکن در ۱۲۰۴ در مدرسه حاج ابراهیم تفلیسی در قصبه بارفروش.

این نسخه از نکاح تا دیات را دارد، تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

۲۶۵- حرز الأمانی و وجه التّهانی = الشاطیبه = منظومه... (تجوید، عربی)

از: ابو محمد قاسم بن فیره شاطبی (۵۹۰ ق)

قصیده ای است مشهور به «شاطیبه» در هزار و صد و هفتاد و سه بیت که کتاب «التیسیر» دانی را در آن به نظم درآورده و مورد توجه دانشمندان علم قرائت و تجوید واقع شده و بر آن شرحهای فراوانی نوشته اند.

[کشف الظنون ۱-۶۴۶، مرعشی ۴-۱۴، مجلس ۱۰-۱۹۰۵، سرکیس ۱-۱۰۹۲].

آغاز: «الحمد لله حق حمده والصلوه علی محمد واله...»

بدأت بيسم الله في النظم أولا

تبارك رحمانا رحیما وموثلا

وثبت صلی الله ربی علی الرضا

محمّد المهدى الى الناس مرسلا

ص: ٢٠٦

وایاتها الف تزید ثلاثه

ومع مأه سبعین زهرا وکَملاً

وقد کسبت منها المعانی عنایه

کما عریت عن کل عوارا مفصلاً

ش ۶۶۳، ۱۴۹ برگ، ۲۰×۱۰، تحریر سده ۱۱ و ۱۲. با مهر مربع «وقف مدرسه حسینیہ حاجی سید حسین لاریجانی فی شهر رجب ۱۳۰۸» و مهر بیضوی «بسم الله الرحمن الرحيم».

۲۶۶- الحقائق (اخلاق، عربی)

از: محمد محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی، (۱۰۰۹ _ ۱۰۹۱ ق)

تلخیص کتاب دیگر وی «محجه البیضاء» است دارای شش مقاله و هر مقاله مشتمل بر ابواب و فصول. این کتاب را در آخر عمر (۱۰۹۰) نگاشته و چاپ شده است.

[الذریعه ۷-۲۸، مرعشی ۴-۳۲].

آغاز: «الحمد لله الذی نور قلوبنا بنور الایمان و عرفنا من اسرار الحدیث و القرآن و الصلاه علی... انی اذکر بعون الله فی هذا الكتاب من اسرار الدین ما یرتقی به من کان له قلب او القی السمع وهو شهید...».

انجام: «... و لرحمتک رجوت و بک آمنت و الیک انبت و تضرعت فارحم الیک فقری و فاقتی و [...] تحسّر و جهی و حیرتی و سؤاه ذنوبی انک ارحم الراحمین».

ش ۲۷۲۳، ۱۸۵ برگ، ۱۹×۱۲، دو ورقش نسخ محمد حسین بن محمد قاسم قمشه ای در ۱۳۰۲ و بقیه تحریر سده ۱۲ میباشد. با تملک موسی بن محمد رضا و مهر بیضوی «موسی بن محمد رضا ۱۲۷۱» روی برگ اول.

ص: ۲۰۷

۲۶۷- حق المبين في تصويب رأى المجتهدين وتخطئه الاخباريين

(اصول فقه، عربى)

از: جعفر بن خضر نجفى (كاشف الغطاء) (_ ۱۲۲۷ ق)

رساله اى است در بيان عقايد اخباريان و فرق عقائد آنها با مجتهدان و اثبات قول مجتهدين كه در اصفهان براى فزرنش شيخ على بن جعفر در ضمن هشت مطلب تاليف كرده است.

[الذريعه ۷-۳۷ _ مرعشى ۱۴-۳۹ _ مجلس ۳۸-۵۰۹ _ الفبايى آستان قدس - ۲۲۴].

آغاز: «الحمد لله الذى خلق الانسان وعلمه البيان وصلى الله على محمد وآله سادات الزمان ما طلعت الكواكب وظهر فى السماء نجم ثاقب اما بعد فانه قد قامت الحرب على ساق...».

انجام: «... وصريح الدلاله على غيره ومقطع الصدور والاصح وغيره الى غير ذلك وكذا الحال فى اوامر الحكام والموالى ونحوهم وفى الوصايا والمسجلات وجميع الخطابات... كما لا يخفى، تمت.».

ش ۳۴۹۶، ۳۸ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بى كا، بى تا. آثار صحيح دارد.

۲۶۸- الحكمة المتعاليه فى الأسفار الأربعة العقلية (فلسفه، عربى)

از: صدر الدين محمد بن ابراهيم شيرازى (ملا صدرا) (۱۰۵۰ ق)

اين كتاب را در روزگار استادش ميرداماد (۱۰۴۰ ق) نگاهشته است. و در چهار جلد ميباشد بدین ترتيب: جلد اول: فى الامور العامه، جلد دوم: فى العلم الطبيعى، جلد سوم: فى العلم الالهى، جلد چهارم: فى علم النفس من المبدأ الى المعاد.

[الذريعه ۲-۶۰، كتابشناسى جامع ملا صدرا ص ۱۴۰، مرعشى ۱۵-۴۵، مجلس ۱۱-۱۹۴].

ص: ۲۰۸

آغاز: «الحمد لله فاعل كل محسوس و معقول و غايه كل مطلوب و مسئول و الصلاه على صفوه عباده و هداه الخلق الى مبدئه سيما السيد المصطفى محمد ۹... و بعد فيقول الفقير الى رحمه ربه الغني محمد المشتهر بصدر الدين الشيرازی...».

ش ۲۳۵، ۳۰۷ برگ، ۱۹×۳۰، نسخ، بی ک، بی تا. شامل جلد اول و دوم. حواشی از احمد بن علی تبریزی دارد که گویا جد مجتهدیهای تبریز است. با مهر بیضوی «عبده محمد علی بن علی» و یادداشت تملک محمد علی بن علی بن لطفعلی ۱۲۹۹ و مهر مربع «عبدالله بن احمد». در سرصفحه تمام صفحات عبارت «بسم الله خير الاسماء» آمده است.

ش ۵۰۲، ۲۴۷ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق، بی ک، بی تا. شامل جلد اول است.

ش ۵۲۹، ۲۷۹ برگ، ۱۴×۲۲، نستعلیق میراسماعیل بن میر ابوالهادی بیرجندی قائینی حسینی در ۱۲۰۸. جلد اول است.

ش ۳۵۳۱، ۲۹۲ برگ، ۱۵×۲۱، تحریر عبدالرسول بن محمد حسن اصفهانی در ۱۲۵۰. جلد اول است.

ش ۳۷۲۰، ۱۹۱ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق ۱۲۸۵. جلد چهارم است.

۲۶۹- حلیه الکمیت (ادب، عربی)

از: شمس الدین محمد بن حسین نواجی (۸۵۹ هـ)

با نثری ادبی در بیست و پنج باب درباره مدح شراب و مجلس شرابخواری و ساقی و آداب و شرائط آن و اشعاری مناسب با هر مورد آنها نگاشته است و در پایان کتاب

ص: ۲۰۹

بابی در مورد توبه و مضرات میگساری آورده است تاریخ تالیف ۸۲۴.

[کشف الظنون ۱-۶۸۷، مرعشی ۱۲-۵۴، مجلس ۲۵-۲۲۵، الفبایی آستان قدس ۲۲۸].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله العذی ادار کؤس الأدب علی اهل الذوق فمالوا طربا من قهوه الانشاء واطلع نجوم حبابها فی سماء البلاغه...».

انجام: «وما اسلفناه من تعاضم الذنوب ولكن:

ان ختم الله بغفرانه فكلما لاقيته سهلاً

قال جامعُه تغمده الله برحمته وكان الفراغ من تبيضه وتحريره علی يد جامعه عفا الله عنه...».

ش ۱۵۹۴، ۳۶۵ برگ، ۱۸×۳۲، نسخ احمد بن اسد الله تبریزی در ۱۲۹۸.

ش ۳۲۱۵، ۱۸۹ برگ، ۱۷×۲۴. نسخ سده نهم. آغاز این نسخه:

الحمد لله الذي خلق الانسان.. با یادداشت تملک سید احمد مؤید عظیم در ۱۲۴۳.

۲۷۰- حل مشکلات الاشارات = شرح الاشارات (فلسفه، عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، (۵۹۷ _ ۶۷۲ ق)

شرحی است بر کتاب «الاشارات والتنبیها» ابن سینا (۴۲۷ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم و در آن به بسیاری از تشکیکات و ایرادات فخر الدین رازی پاسخ داده شده و نگارش آن در اواسط ماه صفر ۶۴۴ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۷-۷۵ _ مرعشی ۳-۱۰۲ _ آستان قدس ۱۱-۱۸۰].

ش ۲۲۷۱، ۲۴۱ برگ، ۱۳×۲۳، نستعلیق اسد الله در ۱۰۷۵. از نمط سوم تا پایان کتاب را دارد. آغازش افتادگی دارد.

ص: ۲۱۰

ش ۲۶۰۲، ۹۶ برگ، ۱۷×۱۰، نسخ سده ۱۱ این نسخه بخش طبیعیات را دارد.

ش ۴۱۷۸، تحریر ۱۱۰۴.

۲۷۱- حلّ الموجز (طب، عربی)

از: جمال الدین محمد بن محمد آقسرائی (۷۷۱ ق)

شرحی است با عناوین «قال _ اقول» بر کتاب «موجز القانون» ابن نفیس قرشی (۶۸۷ ق). شارح در مقدمه اش گوید که در این شرح نقل نکردم جز آنچه در کتاب های معتبر این فن آمده است.

[الذریعه ۱۴-۹۵، کشف الظنون ۲-۱۸۹۹، مرعشی ۹-۲۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... وبعد فان الطب علم شریف بشرف موضوعه و... وشده الحاجه اليه وفي الاشتغال به من الثواب الجزيل، لا يوصف...».

انجام: «... وربما احتيج الى فصد ان كان في الدم كثره مفرطه ولا يتمكن من النظر فاذا فرغ من الماء و...».

ش ۱۷۹۷، ۲۳۴ برگ، ۲۶×۱۸، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده دهم).

۲۷۲- الحلیه اللامعه للبهجه المرضیه = حاشیه سیوطی (نحو، عربی)

از: سید محمد باقر بن محمد نقی شفتی (حجه الاسلام شفتی) (۱۲۶۰ ق)

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «البهجه المرضیه فی شرح الالفیه = سیوطی» جلال الدین سیوطی (۹۱۰ ق). هنگامی که یکی از شاگردان مؤلف نزد وی «سیوطی» خوانده این حاشیه را حین تدریس آن نوشته است و در مدّت چهار ماه آن

ص: ۲۱۱

را تنظیم کرده است.

[الذریعه ۷-۸۲، مرعشی ۲-۳۴۷].

آغاز: «الحمد لله الذي امرنا بالابتداء في الافعال على البهجه المرضيه واخبرنا على كلمه هي كافيه للنجاه وكلام هو مغن وشافيه ورفع فاعل الخير بتصريح البرهان».

انجام: «يا طالبی رضاء المنان ان تلطفوا علی بالدعاء ولو بعد مرور الازمان وان ترحمونی باخطار ذکرى فی قلوبکم عند اوقات المطالعه فی اللیالی والایام ایدکم الله تعالی لما یحبّه ویرضاه ومنعکم عن ارتکاب ما یسخطه عنکم».

ش ۶۷۱، ۱۲۴ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بی کا، بی تا. حاشیه با امضاء «منه مدّ ظلّه» دارد. واقف: مصباح نجم الممالک.

ش ۳۵۳۲، ۲۸۲ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا.

۲۷۳- الحماسه (ادب، عربی)

از: ابوتمام حبیب بن اوس طائی (حدود ۲۳۱ ق)

انتخابی است از اشعار ادباء بزرگ عرب که در ده باب ترتیب داده شده: ۱- باب الحماسه، ۲- المراثی، ۳- الادب، ۴- النسب، ۵- الهجاء، ۶- الاضافات، ۷- الصفات، ۸- السیر، ۹- الملح، ۱۰- مذمه النساء ولی این کتاب به باب اول آن که «الحماسه» است شهرت یافته.

[الفبایی آستان قدس ص ۲۲۹، کشف الظنون ۱-۶۹۱، مرعشی ۱۲-۲۴، سرکیس ۱۰-۲۹۷].

آغاز: «قال الشيخ الامام ابوالحسين احمد بن فارس بن زكريا رحمه الله سألت اناك الله سؤلك وسهل الى كل خير سبيلك عن شأن اختيار ابي تمام المسمى الحماسه ومن اين منشؤه...».

ص: ۲۱۲

ش ۱۷۴۲، ۲۷۶ برگ، ۱۷×۲۷، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۳). حاشیه نویسی دارد.

۲۷۴- الحماسه (ممکن است نام دیگری داشته باشد) (ادب، عربی)

از: ؟

کتابی است در شعر عربی از شعرای قدیم عرب در چند باب که این نسخه این بابها را دارد باب (۲) در تغازی، باب (۴) در مکارم اخلاق، باب (۶) در شکر و ثناء، باب (۷) در استعطاف و المعاتبات، باب (۸) در هجاء. باب (۱۰) امثال و حکم، باب (۱۱) سلطانیات. این کتاب غیر از الحماسه ابو تمام است.

ش ۱۲۹۰، ۶۷ برگ، ۱۶×۲۳، نسخ، بی تا، نسخه کهنی است. از باب دوم تا هشتم را دارد.

۲۷۵- الحوزات والروضات (دعا، عربی)

از: محمد مهدی بن محمد نعیم عقیلی مشهدی _ شهید ثالث _ ، (قرن ۱۲)

کتابی است در ادعیه و اوراد معهود و زمان دار ایام و هفتهها که بنام شاه سلطان حسین صفوی تألیف و در چند حوزه و یک خاتمه تنظیم شده است:

الحوزه الاولی؛ فیما يتعلق بالفريضة اليومية (۱۰ روزه).

الحوزه الثانيه؛ فیما يتعلق بالنوافل اليومية والتعقیبات المختصه (۱۴ روزه).

آغاز: «... وجعلته تحفه لبواب عتبه حفت حفاظه حمايه حرّاسها بمعاقل الوقايه».

انجام: «... وبك استجير في جميع اموري وانت غياثي وعمادي وانت عصمتي ورجائي...».

ش ۲۴۲۷، ۱۷۱ برگ، ۱۳×۲۱، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۲) این نسخه تا اواسط روضه پنجم از حوزه پنجم را دارد و یک برگ آغازش افتاده.

ص: ۲۱۳

۲۷۶- حياه الارواح (كلام، عربى)

از: محمد جعفر بن سيف الدين استرآبادى، (_ ۱۲۶۰ ق)

رساله اى است در اصول دين و مذهب كه در يك مقدمه و پنج باب تنظيم شده است، مطالب مفصلتر به كتاب هاى «مصباح الهدى» و «البراهين القاطعه» خود مولف ارجاع داده شده و بيشتر به سؤالات و آراء و شبهات شيخيه پاسخ داده شده است.

[مرعشى ۲-۳۲۱ _ مجلس ۲۶-۲۳۶ _ الذريعه ۷-۱۱۵ _ الفبايى آستان قدس - ۲۳۰].

آغاز: «الحمد لله الواجب بالذات، الذى... الممكنات وصاحب الكمالات من الصفات والذى يكون صفاته الذاتيه عين الذات والواحد من جميع الجهات...».

انجام: «... ومن تولانى ونصرنى وحارب من حاربنى بفعل او قول فى سبعين الفا من جيرانه واقربائه نحو ذلك اللهم ارزقنا كل ذلك».

ش ۳۰۱۴، ۱۵۹ برگ، ۱۵×۱۰، نستعليق ۱۲۹۳. مجموعه اى از احاديث اخلاقى در پايان اين نسخه است.

۲۷۷- حياه الحيوان (عربى)

از: شيخ كمال الدين محمد بن عيسى الدميرى الشافعى (۸۰۸ ق)

در بيان احوال و خواص انواع حيوانات و عجائب و منافع و مضار آنها و اين كتاب مشهورى است در اين علم اگر چه مصنف آن مانند جاحظ اهل اين فن نيست اما كتاب جامع و خوبى است و خود نيز كه فقيه و محقق است در اول كتاب به اين نكته اشاره کرده است.

[كشف الظنون ۱- ۶۹۶].

ص: ۲۱۴

آغاز: «بسمه. قال الشيخ الامام العالم العلامة... الحمد لله الذى شرف نوع الانسان بالاصغرين القلب واللسان وفضله على سائر الحيوان بنعمتى المنطق والبيان...».

ش ۱۲۹، ۲۷۷ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ، بی تاریخ، شاید تحریر سده نهم باشد. با مهر بیضوی «عبد محمد علی بن علی». علامت تصحیح دارد. با یادداشت تملک ابراهیم بن جعفر مظفری مورخ ۹۷۸.

ش ۱۳۹، ۳۶۰ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ سده ۱۳.

۲۷۸- خریدہ العجائب و فريده الغرائب (جغرافيا، عربى)

از: زين الدين عمر بن مظفر ابن الوردى القرشى البكرى (۷۴۹ ق)

مؤلف دائره ای برای کره زمی ن تصور نموده و ضمن چند فصل پیرامون آن گفتگو کرده است. نیمه اول آن درباره اقالیم و نیمه دوم درباره معادن و نباتات و حیوانات می باشد.

[کشف الظنون ۱-۷۰۱، مرعشى ۶-۸۴، الفبايى آستان قدس ۲۳۳].

آغاز: «قل لا يعلم من فى السموات والارض الغيب الا الله الحمد لله غافر الذنب وقابل التوب شديد العقاب عالم الغيب راحم الشيب منزل الكتاب مسيب الاسباب...».

انجام:

ما هب نشر صبا واهتر نبت ربا

وفاح طيب شذا فى نسمة السحر

ايباتها ست عشر بعدها مائه

كلامها وعظه ابهى من الدرر

«عناوين و خطوط شنكرف _ تصحيح شده _ در ابتدای نسخه اشعارى از حاج ميرزا لطف على در مدح مولا على عليه السلام با مطلع

ص: ۲۱۵

«داروی دل زارم در کوی [بتان] باشد

نی در چمن ار شد نی در سبلان باشد...»

در ۱۰۵ بیت و ۲۴ بیت شعر ترکی در مدح میرزا جواد مجتهد، این نسخه از روی نسخه مورخ ۱۰۸۸ کتابت شده است.

ش ۵۲۳، ۱۳۱ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ محمد رسول بن یعقوب سرابی در ۱۲۷۸. از روی نسخه مورخ ۱۰۸۸ نوشته شده است. در آغاز این نسخه اشعاری از حاج میرزا لطفعلی در مدح حضرت علی علیه السلام (۱۰۵ بیت) نوشته شده است. آغاز اشعار مدح:

داروی دل زارم

در کوی [بتان] باشد

نی در چمن ار شد

نی در سبلان باشد

و نیز در برگ اول و آخر اشعاری و تاریخ تولد و وفات و غیره دیده میشود که گویا بخط همان میرزا لطفعلی است که ظاهراً جدّ خاندان مجتهدی تبریز است.

ش ۳۵۹۱، ۱۰۴ برگ، ۳۳×۲۱، نسخ محمد علی بن محمد بن عبدالله الشریکی البحرانی در ۱۲۷۰. با یادداشت تملک احتشام الدوله در ۱۲۷۱ با مهر بیضوی «احتشام الدوله».

۲۷۹- الخصائص الحسينیه (عربی)

از: جعفر بن حسین شوشتری، (_ ۱۳۰۳ ق)

مؤلف قصد داشت سیصد خصیصه که ویژه امام حسین علیه السلام بود بهمراه قضایای کربلا را در سی عنوان گرد آورد که در جلد اول که در دست است دوازده عنوان را نگاشته و

از جلد دوم اطلاعی در دست نیست.

[الذریعه ۷-۱۶۶ _ مرعشی ۱۶-۳۷ _ الفبایی آستان قدس - ۲۳۴].

آغاز: «الحمد لله وسلامه على عباده الذى اصطفى... اما بعد فيقول الاحقر ابن

الحسين جعفر التستري انه لما اشتعل الراس شييا. وامتلاءت العينه عيباه ورايت اني ذرفت على الستين و...».

انجام: «... والى متى اقول محمد صَلَّى اللهُ عليه وآله وسَلَّمَ وقد قال محمد صَلَّى اللهُ عليه وآله وسَلَّمَ حسين مَنِّي وانا من حسين... وكفى ذلك عَنَّا ملاحظه التطبيقات في الفضائل والأبتلاءات فجميع ابتلاءات الحسين عليه السلام وردت على صَلَّى اللهُ عليه وآله وسَلَّمَ».

ش ۲۱۸۱، ۱۵۷ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق ۱۳۰۱. این نسخه شامل دوازده عنوان است با مهر بیضوی «اسماعیل الحسینی صدر الذاکرین».

۲۸۰- الخصال (حدیث، عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق (۳۸۱ ق)

احادیثی که شامل شماره است گردآوری شده است.

[الذریعه ۷-۱۶۲، مرعشی ۱-۱۰۶، مجلس ۲۵-۱۲۲].

ش ۱۳۶۶، ۸۸ برگ، ۱۷×۱۲، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱) تا خصال اثنی عشر را دارد اول و آخرش ناقص است.

۲۸۱- خلاصه الافکار (دعا، عربی)

از: محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی، (۱۰۹۱ ق)

رساله ای در اذکار و ادعیه وارده که در حالات مختلف شب و روز خوانده میشود، این رساله که در سال ۱۰۳۳ ق پایان یافته در یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه تنظیم شده و چاپ شده است.

ص: ۲۱۷

[الذریعه ۷-۲۱۱ _ کتابشناسی آثار فیض -۱۷۰ _ ملی تهران ۹-۱۸۳ _ مرعشی ۹-۲۷۷ _

دانشگاه تهران ۱۲-۲۷۹۲ _ ملک تهران ۹-۱۷].

آغاز: «اما بعد الحمد والصلاه فيقول جامع كتاب خلاصه الاذكار واطمى نان القلوب ومصنفه... هذا فهرست الكتاب بفصوله الاثنى عشر... بسم الله ربنا لولا ما وجب علينا من قبول امرك لنزهاك عن ذكرنا اياك...».

انجام: «... فرغ من تأليفها وتسويدها في سنه... للعبد الفقير الى رحمه ربه الغنى الضعيف عملا الجسيم املا الكثير زللا المسئى الملقب بمحسن... وختم بالباقيات الصالحات اعماله، تمت.».

ش ۲۶۱۱، ۱۳۴ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق محمد محسن بن ملا محراب در ۱۱۲۴. چند برگ شامل ادعیه و ختومات و احراز و غیره ضمیمه این نسخه است. حاشیه نویسی و علامت تصحیح دارد.

۲۸۲- خلاصه الاقوال في معرفه الرجال (رجال، عربی)

از: ابو منصور حسن بن يوسف بن مطهر حلی (علامه حلی)، (_ ۷۲۶ ق)

کتابی است در معرفت راویان احادیث که در دو قسم تنظیم و در ۱۳ یا ۲۲ ربيع الثاني ۶۹۳ ق تالیف آن به پایان رسیده است.

القسم الأول؛ فيمن يعتمد عليهم.

القسم الثاني؛ فيمن لا يعتمد عليهم.

[الذریعه ۷-۲۱۴ _ ملی تبریز ۱-۴۶۱ _ ملی تهران ۹-۲۶۲ _ مرعشی ۱۷-۲۶۳ _ مجلس ۱۲-۱۰۵ _

مشار عربی - ۳۳۴].

آغاز: «الحمد لله مرشد عباده الى سبيل السداد وهاديهم الى طريق النفع في المعاش والمعاد وصلى الله

على اشرف العباد محمد النبي المصطفى الهاد... وبعد فان العلم

ص: ۲۱۸

بحال الرواه من اساس الاحكام الشرعيّه...».

انجام: «... والباقي من الروايات الى هولاء المشايخ والى غيرهم مذکور في كتابنا الكبير من اراده وقف عليه هناك والحمد لله وحده وصلى الله على خير خلقه محمد المصطفى... وآله المصطفين من الانس وسلّم تسليمآ».

ش ۳۴۱۷، ۱۷۴ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲) از روی نسخه ای که با نسخه بخط شهید ثانی مقابله شده بود نوشته شده است و حواشی از شهید ثانی دارد. با مهر بیضوی «الراجی بعفو الله عبدالله ۱۱۱۴» روی برگ اول.

ش ۳۷۸۰، ۹۰ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق محمد بن عبدالرزاق در سال ۹۹۸. این نسخه فقط قسم اول را دارد.

۲۸۳- خلاصه الحساب (ریاضیات، عربی)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (شیخ بهائی) (۱۰۳۱ ق)

مشمول بر یک مقدمه و ده باب و یک خاتمه است.

[الذریعه ۷-۲۲۴، مرعشی، ۱-۵۴، آستان قدس ۸-۱۴۶].

آغاز: «نحمدك يا من لا يحيط بجمع نعمه عدد ولا ينتهي تضاعف قسمه... ان علم الحساب لا يخفى علو شأنه وسمو مكانه و... مسائله ووثاقه دلائله».

انجام: «ولا- تبذلها لكثيف الطبع من الطلاب لتلما يكون معلقا للدرّ في اعناق الكلاب فان كثيرا من مطالبها حري بالصيانه والكتمان حقيق بالاستتار عن اكثر اهل هذه الزمان واحفظ وصيتي اليك والله حفيظ عليك».

ش ۷۸۲، ۲۸ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق. ۱۲۳۵.

ص: ۲۱۹

ش ۱۴۷۱، ۳۰ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ، عنایت الله یا غیاث الله بن شمس الدین در ۱۱۱۹. با مهر بیضوی «شعاع» بر برگ اول.

ش ۲۷۵۳، ۴۵ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ محمد طالب بن محمد تقی جوشقانی در ۱۰۶۰ در منطقه جوشقان. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۹۴۳، ۳۵ برگ، ۱۸×۱۵، نسخ، بی کاه، بی تا.

۲۸۴- الخلاف فی الاحکام = مسائل الخلاف (فقه، عربی)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (شیخ طوسی) (۴۶۰ ه. ق)

مسائلی که در آنها بین شیعه و اهل سنت اختلاف است گرد آورده و در هر مسأله اقوال را ذکر می کند. سپس اشاره مختصری به ادله شیعه می نماید. این کتاب به ترتیب کتب فقهی تنظیم شده است.

[الذریعه ۷-۲۳۵، مرعشی ۱-۱۳۹، مشار، عربی ص ۳۳۷].

آغاز: ﴿الحمد لله حق حمده... سألتكم الله املاء مسائل الخلاف بيننا وبين من خالفنا...﴾

ش ۱۶۸۴، ۲۲۳ برگ، ۳۳×۲۲. نسخ محمد علی بن آخوند ملا محمد اسماعیل اصفهانی در سال ۱۳۰۶. این نسخه احیاء الموات تا امهات الاولاد را دارد.

ش ۱۶۸۸، ۲۶۴ برگ، ۳۳×۲۲، نسخ، بی کاه، بی تا. از طهارت تا مزارعه را دارد.

ص: ۲۲۰

۲۸۵- خلق الكافر = حکمه خلق الكافر (کلام، عربی)

از: محمد بن حسن حر عاملی، (۱۱۰۴ ق)

رساله ای کوتاه در علل و حکمت خلقت کافر که در دوازده فصل و یک خاتمه تنظیم و در اواخر صفر ۱۰۷۶ تالیف شده است: ۱_ ذکر العلل والوجوه، ۲_ ذکر جمله من الاخبار، ۳_ فی ابطال الجبر واثبات الاختیار، ۴_ فی ذکر الشبهات، ۵_ فی الجواب عن الشبهات، ۶_ ذکر نبذه من الاحادیث فی بطلان الجبر والتفویض، ۷_ بعض الاحادیث الداله علی القدر والاختیار، ۸_ احادیث الطینه، ۹_ فی تاویل المشکل من الاخبار، ۱۰_ جواب هذه الاخبار، ۱۱_ فی تاویل مشیه الله و ارادته، ۱۲_ توجیه القضاء والقدر.

[الذریعه ۷- ۲۴۶].

آغاز: «الحمد لله المتفضل بالخلق والانشاء، الذي يودع حکمته فيما يشاء ويظهر قدرته في سائر الاشياء ويقضى بما اراد فيعدل في القضاء...».

انجام: «... ولذلك ترى في الاحادیث تفاوتاً عظيماً في العبارات لانهم كانوا يكلمون الناس على قدر عقولهم ومبلغ افهامهم».

ش ۳۴۹۷، ۳۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ ۱۲۷۸ این نسخه با نسخه اصل مؤلف، توسط حسن بن علی نائینی در ۱۲۷۸ در اصفهان مقابله و تصحیح شده است.

۲۸۶- خواص السور والأدعيه (علوم قرآن، عربی)

از: ؟

رساله ای است مختصر در خواص سور و آیات قرآنی و بعضی از ادعیه. از امام ابوحماد غزالی چند مورد نقل کرده و مؤلف از عامه است.

[ر.ک: فهرست استوری ۱- ۴۰۳].

ص: ۲۲۱

آغاز: «قال عليه الصلاة والسلام: من قرأ فاتحه الكتاب فكانما قرأ التوراه والانجيل والزبور والفرقان...».

انجام: «... ثم اقرأ سورة الحديد الى بصير ثم قل... فتحت فيها باب الاستمطار من الفتح العليم ثم يذكر الاسم سبعا».

ش ۱۴۰۳، ۵۵ برگ، ۱۳×۱۷، نسخ سده نهم و دهم. اول و آخرش ناقص است.

۲۸۷- خواص القرآن (علوم قرآن، عربی)

از: تمیمی؟

با مقدمه ای نسبتاً طولانی در کیفیت تعلم مؤلف از استادی هندی آغاز شده است و بعد، از آغاز قرآن به خواص آیات مبارکه پرداخته است و هنگامی که از استاد خود نقل کرده عنوان «قال الحکیم» را به کار برده است. احتمالاً این کتاب همان «الدر النظیم...» باشد.

آغاز: «قال الشيخ الامام العالم الحکیم الفاضل التمیمی رضی الله عنه ما زلت علی الامور الخفیة و ابحت عن الخواص والمنافع و... البلاد و اسأل کل عالم الی ان وقع لی کتاب فیه منافع سور القرآن العظیم».

انجام: «والحمد لله عدد قطرات الامطار سبحانك والحمد لله عدد البحار سبحانك والحمد لله عدد الزمل والحصى سبحانك والحمد لله عدد ما احصاه».

ش ۳۸۹۵، ۱۱۵ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. با سرلوح زرین در برگ اول و تذهیب در همه صفحات. با ترجمه فارسی زیر سطرها.

ص: ۲۲۲

۲۸۸- الدرر الباهره فی تصویر المعرفه الممكنه فی حق الله سبحانه (عرفان، عربی)

از: ابوطالب بن ابی تراب حسینی قاضی خراسانی، (م ۱۲۹۳ ق)

رساله ای است در باب توحید و صفات الهی و امامت و مقامات و فضائل معنوی ائمه معصومین علیهم السلام که با مشرب خاص و عرفانی نگاشته و در فقرات متعدد با عناوین «دره _ دره» تنظیم شده است، این رساله در شامگاه سه شنبه ۲۴ ذیحجه ۱۲۷۷ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۸-۹۰ _ الفبایی آستان قدس - ۲۴۵].

آغاز: «الحمد لله الذي تجلى لعباده باسمائه الحسنی وتبين لهم بامثاله العلیا والصلاه علی المبعوث فی امّ القرى وآله الكرام اولی النهی ما دامت السموات العلی والارضون السفلی... ان هذه درر باهره فیما یمكن من تصویر معرفته...».

انجام: «... فاختار فاطمه علی نساء العالمین فانّ من لفظه ثم یستفاد الدلاله لدلالته علی التراخی و لیس هی هنا الا الرتبه ولحدیث الانوار التي تزهر بها لعلی علیه السلام فی کل یوم ثلاث مرات فلما ولد الحسین علیه السلام ارتفع ذلك ودلالته ظاهره، تمت».

ش ۲۵۸۵، ۱۱۰ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ عبدالرضا بن عبدالحسین هردنگی در ۱۲۹۱. حواشی از مؤلف بخط او با امضاء «منه عفی عنه» دارد با مهر بیضوی «عبدالرضا» در برگ آخر.

۲۸۹- دره التأویل فی مشابه التنزیل (علوم قرآن، عربی)

از: ابوالقاسم حسین بن محمد بن مفضل (راغب اصفهانی)

مؤلف آیات متشابه قرآن مجید را در این کتاب گرد آورده و با عناوین «والجواب _ فالجواب». آنها را توضیح می دهد. نام مؤلف در ابتدای نسخه «قال الامام...» آورده شده است.

[كشف الظنون ۱- ۷۳۹].

ص: ۲۲۳

آغاز: «بسمه... اعلّموا حملة الكتاب الحكيم وحفظه القرآن الكريم وفقكم لحق علمه بعد حق تلاوته وأذّاقكم من تأويله ما يشعّفكم بحلاوته أنه مذخّننى الله باكرامه وشرفنى».

انجام: «الآيه الثالث منها قوله تعالى إن أراد بكم ضرّاً أو أراد بكم نفعاً... الله بما تعملون خبيراً وقال بعده وهو الذى كفّ».

ش ۹۲۱، ۱۹۱ برگ، ۱۵×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا (شاید تحریر سده هفتم و هشتم باشد) از سوره بقره تا فتح را دارد بقیه نسخه افتاده است. با این یادداشت: انتقل هذا المجلد بالهیه الشرعیه من السید الجید الاجل والاخ الاعزّ الاطل بقیه السلاطین و تقاوه النقباء، والسلاطین... طه ویس وکھف الفقراء والمساکین سید سلطان ابراهیم بن سید محمد الفلاح المشعشع اخو السید محسن سلطان الجز اثر والبصره الى العبد الفقیر الى رحمہ الله القویّ محسن بن رضی الدین محمد.

۲۹۰- درّه التنزیل و غرّه التأویل فی التفسیر والتأویل (علوم قرآن، عربی)

از: محمد بن مهدی حسینی تبریزی (ق ۱۳ هـ)

(ق .

مطالبی درباره علوم قرآنی و مسائل تجوید در یک مقدمه و ۱۴ باب و یک خاتمه نگاشته است و تقدیم به محمد شاه قاجار نموده: المقدمه فی فهرست ابواب هذا الكتاب، الباب الاول فی جمع القرآن وترتیبه، الباب الثاني فی فواتح السور و خواتمه، الباب الثالث فی اسامی القراء العشره واحوالهم، الباب الرابع فی معرفه المکی والمدنی، الباب الخامس فی الافراد والجمع واطلاقات العرب، الباب السادس فی معرفه مقدمه ومؤخره، الباب السابع فی معرفه غرائب، الباب الثامن فی معرفه الوجوه، الباب التاسع فی کیفیات القراءه، الباب العاشر فی الادغام والاظهار، الباب الحادی عشر فی الفتح و الاماله والمد والقصر.

[الذریعه ۸-۹۵].

ص: ۲۲۴

آغاز: «احمد من انزل الفرقان على احمد ليكون للعالمى ن نذيرا وعلم البرهان والقرآن على محمّد فجعله سراجاً وقمراً منيراً
فلك الحمد يا ملهم الحمد... وبعد فان كتاب العزيز الذى لا يأتیه الباطل من بين يديه ولا من خلفه».

انجام: «لأنّهم اهل العقل والتميز او لما امر بالاستعاذه من شرّهم [...] الاستعاذه وقعت من شرّ الوسواس الى الناس برّبهم [...]»
الهُمّ ومعبودهم والله اعلم».

ش ۳۹۶۹، ۴۹ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا.

۲۹۱- الدرّه المنظومه = الدرّه الغرويه (فقه، عربی)

از: سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبایی؛ (سید بحر العلوم) (۱۲۱۲ ق)

منظومه ای است در فقه که کتاب الطهاره والصلاه تا نماز طواف توسط مؤلف سروده شده است. و مکرر در ایران به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۸-۱۰۹، الفیایی آستان قدس ۲۴۵].

آغاز:

افتتح المقال بعد البسمله بحمد خیر منعم والشکر له

مصلیاً على نبی الرّحمه وآله الاطهار اهل العصمه

ش ۷۹۱، ۸۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ حسن بن جعفر الموسوی در ۱۲۵۷. منظومه رضاع از یکی از شاگردان صاحب ریاض

ضمیمه این نسخه است.

آغاز:

الحمد لله وصلّ الباری على النبى الطاهر المختار

ش ۳۸۹۲، ۲۶ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخر ناقص.

ص: ۲۲۵

۲۹۲- دُرر غرویه منشورات فی المقامات النجفیه (اصول فقه، عربی)

از: ؟

مؤلف این کتاب را در چهار «مقامه» تألیف کرده است: «المقامه الأولى» فی بیان اصول الفقه وبعض اصطلاحاتها، «المقامه الثانيه» فی بیان الاصول العلمیه _ وهی مشتمله علی اربعه ارکان، «المقامه الثالثه» فی بیان الاصول الظنیه وهی مشتمله علی ثلاثه ارکان، «المقامه الرابعه» فی بیان الاصول العلمیه وهی مشتمله علی اربعه ارکان از اساتید خود به «شیخنا الاستاد» «جناب الاستاد» یاد کرده و بعضی مواقع تعبیر «بعض مشایخنا المسنّه» دارد.

[ر.ک: الذریعه ۸-۱۲۸، مرعشی ۲-۳۳۱].

آغاز: «فاعلم أنّ مدارک الفقه احد عشر اصلا اربعه منها علمیه واربعة منها عملیه وثلاثه منها ظنیه فالعلمیه منها كما قرر فی محله الكتاب والسنة والعقل والاجماع...».

انجام: «واما اذا ادى ثوبه الطاهر بيد الغاسل لينظفها ويزول عنها الوسخ ولما اتى بها يشك هل ينجسها فی وقت الجفاف ام كان باقيا علی الطهاره فلا اشكال فی طهارتها للاستصحاب وقوله لا تنقض اليقين بالشك».

ش ۶۵۸، ۳۶۹ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق سده ۱۳ و ۱۴. از انجام افتادگی دارد.

۲۹۳- الدرر المنثور من الخبر المأثور وغير المأثور (عربی)

از: علی بن فخر الدین محمد عاملی (۱۱۰۳ ق)

این کتاب در سه جلد متضمن مطالب متنوعه و بحثهای مختلفی است همانند کشکول و بسیاری از احادیث را شرح نموده و مسائل فقهی مشکل را حل کرده و اشعار و حالات بعضی از بزرگان و دانشمندان را گردآوری کرده و به موضوعات ادبی

ص: ۲۲۶

و تاریخی پرداخته است. تاریخ تالیف ۱۰۷۳ و چاپ شده است.

[الذریعه ۸-۷۶، مرعشی ۲-۱۶۵، مجلس ۳۶-۲۵۷، مشار عربی ۳۴۷].

آغاز: «الحمد لله ملهم الصواب ومذلل الصّعب ومفیض فیضه واحسانه علی من یشاء بغير حساب والصلاه والسلام علی سیدنا محمد المرسل رحمه للعباد ونور البلاد ونقمه علی اهل الکفر والعناد وعلی آله».

انجام: «والله تعالی اعلم بمقاصد اولیائه والمسئول من عفوه وکرمه العام حسن الخاتمه والختام».

ش ۵۶۴، ۳۰۰ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. در این نسخه تاریخ تالیف جلد دوم ۱۰۹۲ ضبط شده است.

کتاب دیگر مؤلف به نام «الدّر المنظوم» که شرح کتاب عقل و جهل کافی است و تاریخ تالیفش ۱۰۶۱ میباشد ضمیمه این نسخه است (در ۱۴۰ برگ).

آغاز: اصحّ الاخبار سندا واعلاها واحسن الآثار متنا واغلاها.

۲۹۴- الدّر النجفیّه من الملتقطات الیوسفیّه (فقه، عربی)

از: یوسف بن احمد درازی بحرانی (صاحب حدائق) (۱۱۸۶ ه. ق)

شامل فوائد فقهی بسیار مهم در مسائل مشکله و فقه و حدیث و غیره، همراه با مباحث سودمند و مفید که در شصت و دو «دُر» با عناوین «دُرّه نجفیّه» تنظیم شده و چون در نجف اشرف نگاشته شده بدان نام موسوم شده و در بیستم ذیقعد ۱۱۷۷ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۸-۱۴، امام صادق ۷ قزوین ۱-۳۸۴].

آغاز: «الحمد لله الذی هدی ابصار بصائرنا بانوار الولاية الحیدریه وفتح مسامع قلوبنا باخبار الصفوه المصطفویه وسقانا من عالم الارواح...».

ص: ۲۲۷

ش ۱۷۱۴، ۱۸۴ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ محمد شفیع بن زین العابدین شیرازی در ۱۲۱۹. با مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده اسد الله ۱۳۰۵» در آغاز نسخه، و انجام نسخه ناقص است.

۲۹۵- الدروس الشرعیة فی فقه الامامیه (فقه، عربی)

از: محمد بن مکی عاملی (۷۸۶ ق) (شهید اول)

فقه مختصر فتوایی است که گاهی به بعضی ادله و اقوال نیز اشاره می نماید و عناوینش «درس _ درس» میباشد و از کتاب طهارت تا کتاب رهن را نوشته است. در الذریعه آورده که بنا به گفته صاحب

ریاض این کتاب را در سال ۷۸۰ شروع و جلد اول آن روز چهارشنبه دوازدهم ربیع الاول ۷۸۴ به اتمام رسیده است.

[الذریعه ۸-۱۴۵، مرعشی ۲-۱۰۴].

آغاز: «الحمد لله الذی انطق السنننا بحمده والهم قلوبنا بشکر رفته و اطلق جوارحنا للقیام بورده...».

ش ۲۶، ۲۳۲ برگ، ۲۹×۱۹، نسخ ۱۲۵۹، با مهر کتابخانه حاج آقا محسن عراقی بر برگ اول.

۲۹۶- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای است از سوره مبارکه «یس» و چند دعا.

یادآوری: این نسخه و ۱۹ نسخه بعد که به عنوان کتاب دعا یاد میشود شاید تالیف به حساب نیاید و نیز ممکن است برخی از اینها فارسی هم باشد.

ص: ۲۲۸

آغاز: «یس والقرآن الحکیم انک لمن المرسلین علی صراط مستقیم تنزیل العزیز الرحیم لتنذر قوماً ما انذر آباؤهم فهم غافلون لقد حقّ القول علی اکثرهم».

انجام: «وان کان بعیدا فقربه وان کان قریبا فاعطیه وان کان قد اعطیتیه فبارک لی فیهِ وجنّبی علیه المعاصی...».

ش ۷۰۰، ۲۲ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ محمد حسن شریف رازی یا شیرازی. بی تاریخ، با جدول زرین در صفحات.

۲۹۷- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه است. برخی از این ادعیه میان سور قرآنی قرار گرفته است.

آغاز: «لا اله الا الله الها واحدا ونحن له مسلمون لا اله الا الله لا نعبد الا اياه مخلصين له الدين ولو كره المشركون لا اله الا الله ربنا ورب ابائنا الاولين».

انجام: «ثم ارجع البصر كرتين ينقلب البصر خاسئا وهو حسير ولقد زيننا السماء الدنيا بمصابيح وجعلناها رجوما للشياطين واعتدنا لهم عذاب السعير وللذين كفروا بربهم عذاب جهنم وبئس المصير اذا القوا فيها سمعوا لها شهيقا وهي».

ش ۸۱۵، ۳۲ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بی کاء، بی تا. با جدول زرین در صفحات. (تحریر سده ۱۳).

۲۹۸- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه ایام و ساعات مختلف و تعقیبات از جمله دعای موسوم به «معراج نامه» صلوات کبیر، نادعلی در روز جمعه و مجموعه «ده نام»ها برای دفع و

ص: ۲۲۹

رفع امراض و مصایب.

آغاز: «یا سید یا صمد یا من الیه المستند... لی من امری فرجا ومخرجا... واعزنی بحق هذه الاسماء التامات المطهرات الزاکیات یا الله یا رحمن یا رحیم».

انجام: «وَأَنْ تَخْتَمَ لَنَا بِالسَّعَادَةِ وَأَنْ تَحْشِرْنَا مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ فِي دَارِ السَّلَامِ بِلَا حِسَابٍ وَلَا عَذَابٍ بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ».

ش ۹۱۹، ۱۲۹ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا. با جدول زرین در صفحات. در نسخه تاریخ ۱۰۹۶ دیده میشود.

۲۹۹- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای از دعاها از جمله دعای صباح، عدیله، مناجات ختمه عشر، دعاهاى ماه رمضان و غیره.

آغاز: «هذا دعاء صباح امير المؤمنين عليه السلام. بسم الله الرحمن الرحيم يا من دلع لسان الصباح بنطق تبلجه وسرح قطع الليل المظلم بغياهب...».

ش ۱۳۷۴، ۸۸ برگ، ۱۲×۲۰، نسخ ابوالقاسم گرگانی بدون تاریخ.

۳۰۰- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه برخی حرزها، حجابها و تعویذات که هر کدام بنام یکی از ائمه منسوب است و از آن بزرگواران روایت شده گردآوری شده است.

ص: ۲۳۰

آغاز: «تعویذ حضرت کاظم علیه السلام که در برکه سیاح خواندند: بسم الله الرحمن الرحيم لا اله الا الله وحده وحده انجز وعده ونصر عبده واعز جنده وهزم الاحزاب وحده...».

ش ۲۴۸۰، ۳۷ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ سده ۱۳ با سرلوح زرین. این نسخه از نظر هنری ارزشمند است و آخرش افتادگی دارد.

۳۰۱- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه برخی سوره و ادعیه و اذکار که برای استفاده و قرائت گردآوری شده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم، يس والقرآن الكريم انك لمن المرسلين...».

انجام: «... وصفات قدرتك وعلا من ذكر الذاكرين كبرياء عظمتك...».

ش ۲۵۸۶، ۵۷ برگ، ۱۰×۱۵، نسخ سده ۱۳. از انجام افتادگی دارد.

۳۰۲- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای از ادعیه، اذکار و اوراد ماثور از ائمه معصومی ن است شامل دعای کمیل، سمات، اعتصام، مصباح، عدیله، دعای هم و غم، دعای حفظ بدن، دفع شر اعداء، حفظ از شر جن و انس، دفع شر اعداء.

آغاز: «بسم الله انی اسئلك برحمتك التی وسعت کل شیء...».

ص: ۲۳۱

انجام: «... واقم عزته یا قهار یا قهار یا قهار بعدلک استغیث بفضلک یا قهار».

ش ۲۷۰۱، ۴۳ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ احمد بن میرزا محمد رضا طباطبائی اردستانی در ۱۲۸۲ نسخه ای بسیار نفیس است دارای سرلوح و جدول زرین.

۳۰۳- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه سوره های کوتاه و بلند اواخر قرآن و ادعیه و اذکار ماثور از ائمه معصومی ن که در یک دفتر گردآوری شده است، در پایان زیارت عاشورا بفتوای مرحوم ملاجعفر آمده است، ترجمه فارسی سوره ها و ادعیه در میان سطور آمده است.

آغاز: «بسمله، یس والقرآن الحکیم انک لمن المرسلین علی صراط مستقیم، بحق قرآن حکمت و شرایع، بدرستی که تو از فرستاده شدگانی بر راه حق و راستی...».

انجام: «... وثبت لی قدم صدق عندک مع الحسین واصحاب الحسین الذین بذلوا مهجهم دون الحسین علیه السلام صلوات اللّٰه علیه».

ش ۲۷۳۳، ۵۲ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ نجعقلی انجدانی در ۱۲۵۹. با ترجمه فارسی میان سطور و جدول زرین.

۳۰۴- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه برخی ادعیه و اذکار بدون ذکر نام آنها و نیز تعدادی سور قرآنی که در یک دفتر گردآوری شده است.

ص: ۲۳۲

آغاز: «بسمله، اللهم يا من دلح لسان الصباح بنطق تبلّجه وسرّح قطع الليل المظلم بغياهب تلجلجه...».

انجام: «... فنزل من حميم وتصليه جحيم ان هذا لهو حق اليقين فسبّح باسم ربك العظيم».

ش ۲۷۳۹، ۵۵ برگ، ۱۸×۱۰، نسخ سده ۱۳ و ۱۴.

۳۰۵- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

شامل دعای سحر و زیارت و ارث ظ.

آغاز: «... اللهم انی اسئلك بیهائک کله اللهم انی اسئلك من جمالك باجمله وکل جمالك جمیل اللهم انی اسئلك بجمالك کله اللهم انی اسئلك من جلالک باجله وکل جلالک...».

انجام: «... بابی انتم وائی طبتم وطابت الارض الّتی فیها دفنتم وفزتم فوزا عظیما فیالیتنی کنت معکم فافوز فوزا عظیما».

ش ۲۹۵۵، ۹ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ ۱۲۴۲.

۳۰۶- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای است شامل دعاهاى صباح، ادعیه فی ایام السبعه، دعای حفظ، تعویذ حضرت رسول صلی الله علیه و آله و حرزهای دوازده امام، زیارت عاشورا.

آغاز: «دعای صباح: یا من دلح لسان الصباح بنطق تبلّجه وسرّح قطع الليل...».

ص: ۲۳۳

انجام: «... وزواره و مجاوریه نَجْنَا من الهم الذی نحن فیه برحمتک یا ارحم الراحمین».

ش ۳۰۲۸، ۴۹ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ سده ۱۳ با دو سرلوح زرین و جدول زرین. این نسخه حسب فرمایش یکی از مخدرات دربار که نامش پاک شده کتابت شده و از جهت هنری نسخه نفیسی است.

۳۰۷- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای است از ادعیه و اذکار بلند و کوتاه و مروی از ائمه هدی که توسط شخصی جمع آوری و بعد از هر فقره توضیحی لغوی بر لغات مشکله نگاشته شده و بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

آغاز: «بسم الله تعالی فی کیفیه الوضوء فلیقال اذا نظر الی الماء الحمد لله الذی جَعَلَ طهوراً ولم يجعله نجساً ولیقال عند المضمضه اللهم لکنی حجّتی یوم القاک واطلق لسانی...».

انجام: «... وفی الحدیث نعوذ بالله من قتره وما ولد هو بکسر القاف وسکون التاء ابلیس نهاییه وابن قتره حیّه خبیثه کذا قالوا اهل اللغه».

ش ۳۰۳۸، ۲۲۲ برگ، ۱۶×۱۱، نسخ سده ۱۲ و ۱۳ آغاز و انجامش افتادگی دارد.

۳۰۸- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

آغاز: «دعای ختم اذا وقعت، اللهم یا ماجد یا واجد یا جواد یا حلیم یا حنان یا منان یا

ص: ۲۳۴

کریم...».

انجام: «طابت الارض التي فيها دفنتم وفزتم فوزا عظيما فياليتنى كنت معكم فافوز فوزا».

ش ۳۰۷۰، ۶۳ برگ، ۱۳×۶، نسخ محمد هادی در ۱۳۴۶.

۳۰۹- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ختومات و ادعیه و اذکار و خواص و آثار آنها که از منابع اهل سنت روایت شده است.

آغاز: «... والسين سناء الله تعالى والميم ملك الله تعالى ويمكن مجد الله تعالى وقيل من اشرف الحروف مجموع ما تقدم رسمه من الحروف...».

انجام: «... وله من الاسماء فاطر فاذا اردت العمل به... تسعه واربعين يوما و...».

ش ۳۰۸۷، ۷۰ برگ، ۹×۵، نسخ سده ۱۳. آغاز و انجام ناقص.

۳۱۰- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

شامل سوره های کوتاه و متوسط، ادعیه و تعقیبات نمازها، ندورات و دعاهاى روزها...

آغاز: «... الحمد لله الاول قبل الانشاء والاحياء والآخر بعد فناء الاشياء العليم الذى لا ينسى من ذكره...».

ص: ۲۳۵

انجام: «... وتجعلني في طوق الهموم والغموم في حصنك صلّ على محمد وعلى آل محمد واجعل توسلي به شافعا يوم القيامة نافعا انك انت ارحم الراحمين».

ش ۳۰۹۴، ۹۵ برگ، ۸×۵، نسخ سده ۱۲ و ۱۳. با جدول زر و متن صفحات هم زراندود شده.

۳۱۱- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

آغاز: «شب جمعه: الحمد لله من اول الدنيا الى فنائها ومن الآخرة الى بقائها الحمد لله على كل نعمه...».

انجام: «... وللباطل على عملي دليلا وافتح لي بفتح الدنيا والآخرة يا ولي الخير».

ش ۳۰۹۶، ۱۵ برگ، ۸×۴، نستعلیق پدر مرحوم حاج محمد رضانی واقف هزاران جلد نسخه خطی و چاپی به این کتابخانه.

۳۱۲- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

آغاز: «بسمه، الهی کم فی عدو انتضی علیّ سیف عداوته وشحد لی ظبه مدیته وارھف لی...».

انجام: «وجميع اخواني ومن يعينني امره وخاصتي آمی ن يا رب العالمين».

ش ۳۰۹۸، ۷۹ برگ، ۷×۴، نسخ سده ۱۳.

ص: ۲۳۶

۳۱۳- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مجموعه ای است از دعاهای معروف و سوره یس و اعمال ماه رمضان ؛ دعاها عبارتند از: دوازده امام خواجه نصیر، دعای عهد، دعای رؤیت هلال، افتتاح، دعای سحر، کمیل، جامعه کبیره، زیارت عاشورا و دعای علقمه و زیارت امین الله، زیارت وارث. در آخر کتاب تصریح شده که این مجموعه جهت هدیه به جناب ظهیر الاسلام متولی باشی آستان قدس رضوی تحریر شده است.

آغاز: «یس والقرآن الحکیم انک لمن المرسلین علی صراط مستقیم تنزیل العزیز الرحیم لتندر قوما ما انذر ابأؤهم فهم غافلون، لقد حقّ القول علی اکثرهم فهم لا یؤمنون».

انجام: «یا انصار ابی عبدالله الحسین بابی انتم وامی طبتم وطابت الارض الّتی فیها دفنتم وفزتم فوزا عظیما فیالیتنی کنت معکم فافوز معکم».

ش ۳۹۳۴، ۱۱۴ برگ، ۱۴×۹، نسخ عبدالعلی در ۱۳۳۷ در مشهد مقدس.

۳۱۴- دعا = کتاب دعا (دعا، عربی)

از: ؟

مشمول بر چند دعا و حرز میباشد.

آغاز: «مصائده ووکل بی تفقد رعایتہ وأضرباً إلی اصباع السَّبْعِ لطریدته انتظارا لانتهاز فرصته وهو یظهر لی بشاشه الملق ویبسط لی وجها غیر طلق».

انجام: «اللهم صلّ علی محمد وآل محمد اللهم اجعل لی سهما... فی کلّ حسنہ نزلتها من».

ص: ۲۳۷

ش ۳۹۸۹، ۲۶ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ، بی کا، بی تا.

۳۱۵- دلائل الاحکام فی شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: سید محمد ابراهیم بن محمد باقر قزوینی (صاحب ضوابط) (۱۲۶۲ ق)

شرحی استدلالی است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی.

[الذریعه ۸-۲۳۹، مرعشی ۱۲-۳۴۰، مجلس ۳۷-۳۰۳].

آغاز: «قوله کتاب العتق قد ذکر واله معان لغویّه منها الکرّم والجمال والحریّه والرقه بعد الجفا والغلظه وصلاح المال والسبق مع النجاه والقدم».

انجام: «الرابع اعلم ان الثوب الّذی يطیره الريح فی البيت والدابه کالدجاجه والبقره ونحوهما تدخل البيت لیس من باب اللقطه لعدم صدق اسمها او عدم انصراف اطلاقها... و لیس ذلک من باب فمن وجد فی داره او صندوقه دینارا ونحوه لعدم انصراف النص الوارد هناك الی ما نحن فیه».

ش ۷۶۱، ۲۶۳ برگ، ۱۴×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه عتق تا لقطه را دارد.

۳۱۶- دلائل الخیرات وشوارق الانوار فی ذکر الصلاه علی النبی المختار

(دعا، عربی)

از: ابو عبدالله محمد بن سلیمان جزولی حسنی (م ۸۵۴ ق)

رساله ای است مفصل در فضیلت و ثواب و آثار صلوات و تحیات بر رسول اکرم ۹ با استفاده از آیات و روایات اهل سنت و شامل ادعیه و صلوات بسیار بر آن حضرت.

[کشف الظنون ۱-۷۵۹ _ مرعشی ۵-۸۸ _ مجلس ۲۵-۴۰۳ _ مشار عربی -۳۶۶ _ آستان قدس ۱۵-۲۰۴].

ص: ۲۳۸

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا للإيمان والاسلام والصلاه والسلام على نبيه الذي استنقذنا به من عباده الاوثان والاصنام وعلى آله النجباء البرره الكرام وبعد هذا فالغرض في هذا الكتاب ذكر الصلاه على النبي...».

انجام: «... اللهم بنور وجهك الذي ملا- اركان عرشك ان تزرع في قلبي معرفتك حتى اعرفك حق معرفتك كما ينبغي ان تعرف به وصلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً الى يوم الدين».

ش ۲۴۷۹، ۱۰۹ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ سده ۱۱ و ۱۲ با سرلوح زرین در برگ اول.

۳۱۷- دوازده امام = صلواتيه (دعا، عربی)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد طوسی، (۶۷۲ ق)

رساله ای کوتاه که به عنوان صلوات در حق ائمه دوازدهگانه امامیه انشاء شده است.

[الذریعه ۸-۲۶۸ _ مجلس ۳۵-۳۵۶ _ آستان قدس ۱۵-۲۱۲].

آغاز: «اللهم صل على النبي الامي العربي القرشي الهاشمي المكي المدني الابطحي التهامي السيد البهي السراج المضيء صاحب الوقار والسكينه الموصوف بالخلق والاحسان...».

انجام: «... اللهم ارزقنا شفاعتهم واحشرنا معهم وفي زمريهم وتحت لوائهم بفضلك وكرمك وجودك واحسانك ورحمتك يا ارحم الراحمين».

ش ۳۰۷۸، ۱۷ برگ، ۱۳×۸، نسخ سده ۱۲ با سرلوح زرین و جدول زرین در صفحات.

ش ۳۴۷۸، ۷ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ امین الدین محمد معروف به مشکی کاشانی در ۱۰۴۷ با جدول زرین در صفحات.

ص: ۲۳۹

۳۱۸- دیوان (عربی)

از: ؟

مجموعه سروده‌ها و منظومات در مدح و ثنای شاهان و امیران و شخصیتها که در میانه سالهای ۶۶۵ _ ۶۴۴ ق سروده شده و در برگ ۲۲ صلاح الدین ایوبی امیر سرزمین مصر مدح شده است، قصاید از طرف حرف آخر قافیها بصورت الفبایی تنظیم شده است.

آغاز: «حرف الباء، یمدح الامیر شجاع الدین... سنه: ۶۶۵»

لک الله من وال ... فکم لک من یوم اغر محبب».

انجام:

«... ونعم کبرت وانما تلک الشمائل باقیه

فیه من الطرب القدیم بقیه فی الزاویه».

ش ۳۰۱۰، ۱۲۷ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ، بی کاه، بی تا. (تحریر سده ۸ و ۹) اول و آخرش افتادگی دارد.

۳۱۹- دیوان امرء القیس = دیوان مجنون عامری (عربی)

از: قیس بن جعر کندی (قرن اول)

ماجرای لیلی و مجنون را به زبان عربی به نظم کشیده است.

[کشف الظنون ۱-۷۷۶، مجلس ۲۵-۲۰۳].

آغاز: «فقال: یصیر القوم لمحہ کوکب بدا فی سواد اللیل فردآ یمانیا».

انجام: «وله ایضا: وما نزلت لیلی من الأرض تلعه وحلت بها الا... الخصب».

ص: ۲۴۰

ش ۱۰۴۴، ۶۱ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ سده ۱۱ و ۱۲، فقط بخشی از کتاب است، با مهر بیضوی «شعاع الملک» و مهر مربع «محمد حسین» بر برگ اول و آخر.

۳۲۰- دیوان امیر المؤمنین علیه السلام = انوار العقول (عربی)

اشعاری است که به امیر مؤمنان نسبت داده شده و شاید همان انوار العقول قطب الدین کیدری باشد.

آغاز:

«الناس من جهة التمثال اكفاء»

ابوهم آدم والام حواء

مردمان از روی صورت یکسانند

پدرشان آدم است و مادرشان حواء...».

انجام: «.. قال مولف هذا الكتاب هذا ما... اليه كدى وادى اليه جهدى من التقاط هذه الدرر...».

ش ۳۱۷۱، ۱۱۷ برگ، ۲۳×۱۷، نسخ سده ۱۱، و برگهای پایانی نو نویسنده ۱۲۲۶.

ترجمه فارسی هر بیت زیر همان بیت آمده است با تملک فضل الله نعمت اللهی در ۱۳۱۳ با مهر مربع «ذلك فضل الله يؤتیه من یشاء» روی برگ اول.

ش ۱۸۶۳، تحریر ۱۲۵۴.

ش ۲۷۹۷، در مجموعه ها.

ش ۱۳۴۱، در مجموعه ها.

ص: ۲۴۱

۳۲۱- دیوان البختری (عربی)

از: ابوعباده ولید بن عبید بختری، (_ ۲۸۶ ق)

[الذریعه ۹-۱۲۵ _ مجلسی ۱۱-۲۹۵ و ۲۵-۹۳ _ الفبایی آستان قدس - ۲۵۷].

آغاز: «بسمله، هذا دیوان... قال یمدح خمارویه بن احمد:

تذكر محزوننا وأنى له الذکری

وفاضت بغزر الدمع مقلته العبرا...».

انجام: «یخرس الدارعون فیها كما یسمع فیها ان کلام الحدید قافیه الرآ قال یمدح محمد بن عبدالله بن طاهر فی الجزء الثانی».

ش ۳۳۴۴، ۱۶۱ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱). این نسخه تا حرف دال را دارد. با تملک علی بن شیخ محمد بن شیخ حسن آل ماجد و تملک دیگر مورخ ۱۰۷۶ و نیز تملک محمد الشامی.

۳۲۲- دیوان السبیتی (عربی)

از: شیخ کاظم سبیتی

اشعاری است درباره واقعه جانگداز کربلا و یاران امام حسین علیه السلام.

آغاز:

«لمن الرأس علی رمح طویل ماله العرش له کادیمیل

ولمن حوله تلك الرؤس کمصایح تجلّت وشموس»

انجام:

«یبایع ما بین المقام ورکنه

ويعنونه بالطاعه العبد والحُرّ

فدونکها من هاشمی فریده

مضامینها نور والفاظها دُرّ»

ش ۳۹۶۵، ۱۱ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ، بی ک، بی تا. با نسخه اصل مقابله شده است.

ص: ۲۴۲

۳۲۳- دیوان الشیخ صفی الدین الحلّی (عربی)

از: ابوالمحاسن صفی الدین عبدالعزیز بن محاسن الحلّی (۷۵۰ یا ۷۵۹ ق)

او دو دیوان دارد که «کبیر» و «صغیر» نام گرفته اند و این دیوان کبیر اوست که در دوازده باب و سی فصل مرتب گشته است.

[کشف الظنون ۱-۷۹۷، ریحانه الادب ۲-۴۹۱ (چاپ شش جلدی)، الذریعه ۹۲-۶۱۵،

القبایب آستان قدس ۲۶۳].

آغاز: «الحمد لله الذي علم الانسان البيان ومنّ عليه والصلاحه على نبيه محمّد الذي مدح الشعر ودعا به لناظمه وعلى اله اهل البيت خير خلقه وورثه علمه وحفظه ما لديه... الفصل الاول في الفخر والحماسه قال في صباه...».

انجام:

«عسى الليالي التي اضنت بفرقتنا

جسمي ستجمعني يوماً وتجمعه

وان تمل احد منا مئيتته فما الذي بقضاء الله نصنعه»

ش ۵۸۰، ۱۷۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ سده هشتم و نهم. چند برگ پایانی نو نویس است. با مهر بیضوی «عبده محمد علی بن علی».

۳۲۴- دیوان عبدالصمد بن بابک (عربی)

از: عبدالصمد بن بابک (م) ۴۱۰

(به کشف الظنون ۷۶۴ و ریحانه الادب ۵-۲۶۰ رجوع شود).

آغاز:

«وكل مقلل ... اذا ما سله سبق القضاء»

ص: ۲۴۳

انجام:

«فانت الحاکم العدل الامام

التقى العالم البر الوصول»

هذا ما وجدناه من ديوان الاستاد عبدالصمد بن بابک.

ش ۱۷۷۰، ۲۶۳ برگ، ۱۷×۲۶، نسخ ۱۲۷۸. آغازش افتادگی دارد.

۳۲۵- دیوان مجنون و لیلی العامریه = اخبار المجنون و اشعاره (عربی)

از: قیس بن ملوح عامری، گردآوری: ابوبکر والبی

اشعار و حالات قیس بن ملوح عامری معروف به «مجنون» میباشد که توسط ابوبکر والبی گردآوری شده است.

[سزگین ۲-۳۸۹ _ ۳۹۲، مشار، عربی ۳۸۷، مجلس ۳۷-۷۲].

آغاز: «حدث ابوبکر الوالبي... قال كان من حديث مجنون بنی عامر و لیلی العامریه أنها كانت ابنه عمّه...».

مضى زمن والناس يستشفعون بی

فهل لی الی لیلی الغداه شفیح

انجام: «قال ابوبکر الوالبي هذه جمله ما تناهی الینا من اخبار المجنون و اشعاره و ما كان خارجا... منحولا من قصیده او خبر
عرضنا عن کتابته و الله سبحانه اعلم بالصواب».

ش ۳۹۳۲، ۴۹ برگ، ۱۵×۲۰، نسخ محمد بن مصطفی، بی تا، با تملک «عبدالمعطی بن حاج احمد زونی ۱۱۶۳».

ش ۲۹۷۰، ۳۱ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ، بی تا. (تحریر سده ۱۳) از پایان ناقص است با تملک یحیی حسینی قزوینی در
۱۲۹۴.

ص: ۲۴۴

ش ۲۲۵۹ یا ۲۲۹۵، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) سرآغازها با همه متفاوت است.

۳۲۶- ذخیره المعاد فی شرح الارشاد (فقه، عربی)

از: محمد باقر بن محمد مومن سبزواری (محقق سبزواری) (۱۰۹۰ ق)

شرحی است بر «ارشاد الأذهان» علامه حلی که از طهارت تا حج را به تفصیل شرح کرده است.

این کتاب در سال ۱۰۵۰ ق در دست تالیف بوده و کتاب صلاه در ۱۰۵۳ به پایان رسیده است.

چاپ سنگی شده است.

[الذریعه ۱۰×۱۹، الفیایی آستان قدس ۲۷۲، مشار عربی ۳۹۲].

آغاز: «کتاب الطهاره ای هذا کتاب الطهاره والکتاب اسم مفرد جمعه کتب بضم التاء وسکونها وهو فعال من الکتب بفتح الکاف سمی به المکتوب کالخلق بمعنی المخلوق...».

ش ۸۶، ۱۷۰ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ زین العابدین خوانساری در ۱۲۴۱. کتاب طهارت را دارد.

جلد بسیار نفیسی دارد.

ش ۱۷۴۹، ۲۲۵ برگ، ۲۴×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳) کتاب حج است و ناقص است.

ص: ۲۴۵

۳۲۷- ذرائع الاحلام الى اسرار شرائع الاسلام (عربی)

از: محمد حسن بن عبدالله مامقانی نجفی، (_ ۱۳۲۳ ق)

کتابی است مبسوط در فقه استدلالی به عنوان شرح شرائع محقق حلی که تنها کتاب های طهارت، صلاه،

صوم، زکاه، خمس و حج (ناقص) نگاشته شده و برخی از این کتابها مستقلاً و یا با تعلیقات فرزند مولف «شیخ عبدالله مامقانی» در سالهای ۱۳۱۹ ق و ۱۳۴۸ _ ۱۳۴۹ ق بطبع رسیده اند.

[الذریعه ۱۰-۲۴ _ مشار عربی -].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... کتاب الطهاره والکتاب مصدر کتب احد معانیه لغه جمع و غلب عرفاً من هذا المعنی فی الخط حتی لا یرتاب فی تبادره عند عدم القرینه وقد یطلق الکتاب...».

انجام: «... وهو خارج عن محل الکلام مدفوعه بان ما کول اللحم داخل فی المستثنی منه ولا سبب لحرمة الا النجاسه العارضه بالموت... والحمد لله اولا و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علیه و نبینا و آلہ الطاهرین».

ش ۲۲۶۳، ۳۸۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۳۰۲. این نسخه کتاب طهارت است. حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده.

۳۲۸- الذریعه الى مکارم الشریعه = الذریعه الى اخلاق الشریعه (اخلاق، عربی)

از: ابوالقاسم حسین بن محمد راغب اصفهانی

در هفت فصل احوال انسان، عقل و علم و نطق او، قوه شهویه، قوه غضبیه، عدالت و ظلم، صناعات و افعال میباید. گفته شده که غزالی دائماً این کتاب را با خود داشته و بسیار میپسندیده. این کتاب چاپ شده است.

[الذریعه ۱۰-۲۸، کشف الظنون ۱- ۸۲۷].

ص: ۲۴۶

آغاز: «والثانيه حسيه يدركها اولوا الابصار من العامه فالاولى ما لهم من اصولهم الزكيه وصورهم المرضيه وعلومهم الباهره ودلائلهم المتقدمه عليهم».

انجام: «فما اعظم في القيامة الحسره والندامه ان لم يتغمدني الله برحمته التي وسعت كل شيء فسَهِّل يا رب المجاز ويسِّر لي الجواز فقد حان حصادي ولم يصلح فسادى وصل على خاتم النبيين محمد وآله اجمعين».

ش ۴۱۲۷، ۶۷ برگ، ۱۳×۱۷، نسخ، بی کاء، بی تا. از آغاز افتادگی دارد.

۳۲۹- ذکرى الشيعه فى احكام الشريعه (فقه، عربى)

از: محمد بن مکى (شهيد اول) (۷۸۶ ق)

فقهى است استدلالی در چهار قطب: عبادات، عقود، ایقاعات و سیاسات. با مقدمه ای دارای هفت اشاره در مباحثی مختصر پیرامون قواعد فقهی و اصولی و درایه.

از این کتاب فقط جلد اول که شامل طهارت و صلاه است تألیف شده و سه شنبه ۲۱- ماه صفر - ۷۸۴ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۰-۴۰، مرعشى ۴-۱۲۵، الفبايى آستان قدس - ۲۷۳].

آغاز: «بسمله... اما بعد فهذا كتاب ذكرى الشيعه فى احكام الشريعه اوردت فيه ما صدر عن سيد المرسلين بواسطه خلفائه المعصومى ن مما دل عليه الكتاب المبين واجماع المطهرين...».

انجام: «ثم قال التحديد يحتاج الى شرع وليس فيه ما يدل عليه وهذا يشعر بجواز الزيادة على ثلثمائه ولا يراد به مع اتصال الصفوف... فيكون انتفاء الزائد بطريق الاولى».

ص: ۲۴۷

ش ۵۹، ۲۲۷ برگ، ۳۴×۲۱، نسخ حسن خوانساری در محرم ۱۲۰۶. با مهر مربع «این کتاب از مملکات و جزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است ۱۳۲۲» (حاج آقا محسن اراکی).

ش ۱۸۴۴، ۲۶۴ برگ، ۲۶×۱۵، نسخ، بی کما، بی تا. (تحریر سده دهم) این نسخه جلد اول را دارد. با مهر بیضوی «محمد معصوم».

۳۳۰- الذهب المسکوک فی اللباس المشکوک (فقه، عربی)

از: میرزا علی بن حسین ایروانی نجفی (۱۳۵۴ ق)

رساله مفصل فقهی است درباره جواز یا عدم جواز نماز در لباسی که شک کنیم که آیا جزئی از آن از حرام گوشت است یا نه. این کتاب در سال ۱۳۶۷ ق با «عقد اللثالی فی فروع الاجمالی» در تهران چاپ شده است.

[الذریعه ۱۰-۴۵، «مقدمه ای بر فقه شیعه» حسین مدرسی ص ۳۶۹، مشار، عربی ص ۳۹۶].

آغاز: «فی اللباس المشکوک: المشکوک کونه جزء ممّا لا- یؤکل لحمه هل یجوز الصّیّلاه فیه او لا- یجوز او یجوز فی مثل المتلطخ او الملتصق بالثوب او البدن ولا یجوز فی غیره».

انجام: «اما علی المختار من ان المانع هو عنوان البینه فبان ذلك الاستصحاب ایضا منه کانسداد باب باقی الاصول الموضوعیه وینحصر الامر بالاصل الحکمی الذی عرفت ما فیه».

ش ۴۰۲۳، ۲۰ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق میرزا علی اکبر مرندی. آخرش ناقص است.

ص: ۲۴۸

۳۳۱- ذیل الحواشی ولوعه الشاکی (ادب، عربی)

از: لطفعلی بن محمد کاظم دانش تبریزی (صدر الافاضل)، (۱۲۶۸ _ ۱۳۵۰ ق)

مقدمه و دیباچه بسیار ادیبانه و زیبا که بمنزله تقریظی بر کتاب «لوعه الشاکی ودمعه الباکی» «شیخ صلاح الدین خلیل بن ابیک صفدی» (۷۶۴ ق) نوشته شده است، پس از آن متن چاپی کتاب مزبور که در مطبعه الجوائب استانبول در سال ۱۳۰۱ ق برای بار سوم بطبع رسیده قرار داده شده و حواشی دقیق و ادیبانه ای بخط وی در هامش کتاب آورده شده و در آخر فهرستی از جاهایی که حاشیه زده شده آورده شده است.

آغاز: «اقول بعد الاستفتاح باسمه الکریم، والاستنتاج بحمده العظیم، والاستمناح بشکره الفخیم علی رفته الجسیم، واستماحه غمائم الجود والفضل بالصلاه علی النبی...».

انجام: «... واقبل الرواح وناح القُمری وفاح القماری وُیُصفی البیغافیحاکی ویواسی او یُسَلّی او یتوجع لدمعه الباکی ولوعه الشاکی».

ش ۳۴۷۰، ۴۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق زیبای مؤلف در ۱۳۱۰. حواشی با امضاء «لطفعلی» و یا «ل» است. مؤلف نام شاعرانی که اشعارشان در کتاب چاپی آمده در حاشیه نوشته است.

۳۳۲- ربیع الابرار (دعا و زیارت، عربی)

از: ؟

کتابی در ادعیه و اعمال روزها و ماهها که مولفش پس از علامه مجلسی و مولی حیدر شیروانی صاحب «المزار» می زیست و از کتاب های آنها استفاده کرده، این رساله در یک مقدمه و دو مقصد و یک خاتمه تنظیم شده است:

المقدمه؛ فی آداب الزائر. المقصد الاول؛ فی الفاظ الزیارات. المقصد الثانی؛ فی

ص: ۲۴۹

اعمال ما ورد في أيامها ولياليها. الخاتمه؛ في بعض الصلوات المرغّب فيها.

[الذريعه ١٠-٧٣].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل مشاهد اوليائه مناراً للعباد وخصّ الحضور فيها باكرم الذخيره ليوم المعاد... وبعد فهذا المزار سمّيته بربيع الابرار مشتمل على مقدمه ومقصدین وخاتمه فالمقدمه في آداب الزائر...».

انجام: «... السّلام عليك يا امير المؤمنين عليك منى سلام الله ابدآ ما بقيت وبقى اللّيل والنّهار والسّلام

عليك يا مولای ورحمه الله وبركاته».

ش ٢١٨٣، ٢٣٩ برگ، ٢١×١٥، نسخ، بی کا، بی تا. با تملك علی بن محمد حسینی با مهر بیضوی «عبده علی الحسینی ١٢٥٦»، در برگ اول و آخر.

٣٣٣- الرحیق (بدیع، عربی)

از: ملا هادی بن مهدی سبزواری (حکیم سبزواری) (١٢٨٩ هـ)

مسائل علم بدیع را با ذکر شواهد عربی و فارسی بسیار لطیف و زیبا نگاشته است.

[الذريعه ١٠-١٧٣].

آغاز: «نحمدك يا من له الجمال البديع ونشكرک يا من له الجلال الرفيع، يا من اتفق بين المتضادات وفرق بين المتشاكلات وجنس بين القلب والجسد...».

انجام: «والثاني من الموصل بحروف مثنى والثالث بثلاث والرابع برباع بالترتيب وقد مرّ نظيره في قصيده سلمان الساوجي. خاتمه: بر ضمير منير آفتاب نظير در باب دانش و بينش...».

ش ١١٣٢، ١٦١ برگ، ٢٢×١٧، نستعلیق ابوالمجد نور الدين مجيد بن حاج ملا اسماعيل حکمی الهی سبزواری در ١٣٠٦ یا ١٣٦٦.

ص: ٢٥٠

۳۳۴- الرد علی الشیخیه (کلام، عربی)

از: محمود بن محمد تبریزی، (زنده ۱۲۵۶ ق)

مؤلف که از مخالفین سرسخت شیخیه بوده و از کتاب آنها به عبارت صحیفه ملعونه نام برده به رساله ای از سوال و جوابهای شیخ احمد احسائی دست یافته و پس از مطالعه آن این رساله را در رد آنها نگاشته است، مؤلف در صفحه (۳۸) از رساله دیگرش در کلام بنام «شفاء القلوب» و استادانش در فقه و اصول همانند شیخ جعفر کاشف الغطاء و فرزندش شیخ موسی کاشف الغطاء نام برده است، مؤلف به جهت تعظیم و تکریم و تمجید بزرگان و فقهای حوزه نجف از شیخ احمد احسائی با احترام نام میبرد ولی در نهایت نظرات وی را رد و نقد می کند، این رساله که شروع آن در تبریز بوده در تهران در اول شعبان ۱۲۵۶ پایان رسیده است.

آغاز: «الهی تاهت اوهام المتوهمین وقصرت طرف الطارفین... انه قد وجد فی هذا الزمان اقوام استهواهم الشیطان...».

انجام: «... ولذا زاد غیظی علیهم فطویت... عنهم واعتزلت منهم وکتبت فی ردهم رسائل متعدده وکتباً متکثره لیردعهم عما یعملون.

«کم لیلہ لم الت بعد عشائها الا... وشرعت فی تالیف...».

ش ۲۵۹۴، ۵۶ برگ، ۱۷×۷، نسخ مؤلف. حاشیه از مؤلف با امضاء «منه عفی عنه» دارد.

۳۳۵- الرسائل العشره = تقریرات درس الآخوند الخراسانی (فقه و اصول فقه، عربی)

از: محمد علی بن محمد حسین بن ملا اسد الله الفارسی الکرمانی الاصفهانی از شاگردان آخوند خراسانی و شریعت اصفهانی و صاحب عروه بوده

مؤلف بخشی از درسهای فقه و اصول فقه مرحوم آخوند خراسانی را تقریر کرده

ص: ۲۵۱

است این کتاب در ده بخش است و از این رو آنرا «الرسائل العشره» نامیده است. نسخه حاضر بخش اول آن است و نه بخش دیگر در نه نسخه بعد از این نسخه معرفی میشود. و شرح حال مؤلف نیز در پایان رساله هم آمده است.

آغاز: «فصل فی انّ النهی عن الشیء یقتضی فسادہ ام لا وتوضیح المقال فی هذا المجال یستدعی رسم امور الاوّل قد عرفت ای بین هذه المسئله والمسئله المتقدمه فرقان واضح».

انجام: «والحاصل ای النزاع فی صغویات هذه المسئله مما لا- طائل تحته بل لا بدّ من استظهار کلّ مورد بحسب نظر المتتبع والمستظهر والله العالم بالسرائر والضّمائر».

ش ۳۵۵۰، ۳۵ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۵. این نسخه شامل بحث «النهی عن الشیء یقتضی الفساد ام لا» میباشد.

ش ۳۵۴۹، ۱۹ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۶. این نسخه بحث رضاع را دارد و رساله دوم است و تصحیح شده است.

ش ۳۵۴۸، ۸۰ یا ۱۲۶ برگ، ۱۸×۲۳، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۵، این نسخه که رساله سوم است شامل مسأله خمس و برخی مسائل دیگر است.

ش ۳۵۵۴، ۳۶ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۵. این نسخه رساله چهارم و شامل مباحث قطع میباشد.

ش ۳۵۵۳، ۲۶ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق مؤلف. این نسخه رساله پنجم و شامل مباحث اصول عملیه است.

ش ۳۷۱۵، ۳۳ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف. این نسخه رساله ششم و بخشی از کتاب طهارت (میاه) است.

ش ۳۷۱۷، ۶۰ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۷، این نسخه رساله هفتم و شامل بحث وضو و حیض است.

ش ۳۵۵۲، ۸۲ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف در ۱۳۲۳، این نسخه رساله هشتم و شامل استصحاب است.

ش ۳۷۱۶، ۳۴ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف. این نسخه رساله نهم و شامل بحث قضاء است. اجازه اجتهاد از مرحوم آخوند خراسانی برای مؤلف در پایان این نسخه است.

ش ۳۵۵۱، ۱۰۷ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق مؤلف. این نسخه رساله دهم و شامل مباحث الفاظ است. شرح حال مؤلف در پایان این نسخه دیده میشود.

۳۳۶- الرساله المحمديه فی احکام الميراث الابديه = المحمديه = الارث

(فقه، عربی)

از: یوسف بن احمد بن ابراهیم بحرانی، (۱۱۰۷ _ ۱۱۸۶ ق)

رساله ای است در بیان احکام میراث و فرائض که بدرخواست شیخ محمد بن احمد بحرانی تألیف و در یک مقدمه و شش فصل و یک خاتمه تنظیم نموده و در سلخ رمضان ۱۱۵۵ ق در شهر شیراز پایان رسانده است.

[الذریعه ۱۱-۲۲۴ _ مرعشی ۵-۶۷ _ الفبایی آستان قدس - ۲۸۰].

ص: ۲۵۳

آغاز: «اما بعد حمد الملك المانح بماله من المحامد والممادح والصلاح على ابوابه الذين بهم يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح محمد وآله الملاذ في كل معضل...».

انجام: «... في محروسه دار العلم شيراز صانها الله تعالى عن الاعواز بتاريخ سلخ الشهر المبارك شهر رمضان من السنه الخامسه والخمسين بعد المائه والالف حامد آ مصليا مستغفرا».

ش ۲۴۲۹، ۶۴ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق ۱۲۰۸.

دو نسخه دیگر از این رساله در مجموعه ها هست.

۳۳۷- رساله وافیه و نبذه کافیه = الوافیه = رساله عملیه (فقه، عربی)

از: محمد بن شیخ علی بن جعفر کاشف الغطاء

فقه فتوایی مختصری است. مؤلف خود در آغاز هر کتاب فقهی کتابش را رساله ای وافیه و نبذه ای کافیه می نامد. یک دوره فتوای مؤلف است بدون استدلال.

آغاز: «العالم والجاهل جهلا غیر معذور فیه سواء علما بالتحريم او جهلا جهلا غیر معذور فیه واطلاقه وطهارته ويشترط اباحه الاناء وابعاحه الاستعمال فلا يجوز بانيه فضه او ذهب».

انجام: «وعدم الجلوس تحت الظلال حال التخلى مع المندوحه وعدم مباشره... خارج المسجد مع وجود من يقضيها غيره ولو بالاجره وعدم صعود المكان الكثير الارتفاع وعدم الهبوط الى كثير الانخفاض في المسجد والحمد لله رب العالمين».

ش ۴۴۶، ۶۸ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا، شامل طهارت تا حج است. از آغاز افتادگی دارد. سید محمد نجل سید حسن طباطبائی داماد شیخ جعفر کاشف الغطاء نسخه را مقابله و تصحیح کرده است. با مهر مربع «محمد بن علی ۱۲۴۲» و این عبارت در پایان، که شاید بخط مؤلف باشد: «قد شهدوا بصحتها فلا بأس بالعمل بها وانا الجاني».

ص: ۲۵۴

۳۳۸- رضوان الآملین فی حاشیه القوانین (اصول فقه، عربی)

از: محمد بن عبدالصمد حسین شهشهانی اصفهانی (۱۲۸۷ ق)

حاشیه ای با عناوین «قوله _ قوله» در دو جلد بر کتاب «قوانین الاصول» میرزای قمی (۱۲۳۱ ق) میباشد. خطبه این کتاب را یکی از شاگردان مؤلف انشاء نموده است.

[الذریعه ۱۱-۲۴۰، مرعشی ۵-۱۱۱، مجلس ۲۵-۲۳۵].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله الذي ارشدنا الى قواعد الدين وقوانين الاسلام وهدانا الى معالم اليقين ومدارك الاحكام وسدّدنا لتمهيد قواعد الشرع...».

انجام: «قلت جعلت فداك ارايت ان كان الفقيهان... مع ما فرض فيه جواب السابق بأنّ في السابق جمع الشرطان في احدهما وفقد في الاخر فستل عن اجتماع احدهما في كليهما وفقد الآخر في احدهما دون الآخر».

ش ۳۵۳، ۲۱۶ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق محمد مهدی بن کربلایی محمد علی جابلقی المسکن در ۱۳۰۴ در مدرسه الماسیّه اصفهان. این نسخه جلد دوم است.

ش ۳۷۰، ۲۰۳ برگ، ۲۵×۱۶، نستعلیق، بی کا، بی تا. این نسخه جلد اول است و تصحیح شده.

آغاز این جلد: الحمد لله الذي هدانا الى الاصول الثابته والفروع النامیه....

ص: ۲۵۵

۳۳۹- الرضيه الحسينيه في شرح العريضة المهدويه (كلام، عربي)

از: مراد بن علی خان تفرشی (ملا مراد تفرشی) (۱۰۵۱ ق)

اصل و شرح کتاب از خود مؤلف است که با عناوین «قوله _ قوله» نگاشته شده است. و مطالب آن بر اساس اعتقادات شیعه است.

[الذریعه ۱۱-۲۴۱ و ۱۵-۲۶۰].

آغاز: «اللهم مالک الملک تؤتی الملک من تشاء وتنزع الملک ممن تشاء وتعزّ من تشاء وتذل من تشاء بيد الخیر انک علی کل شیء قدیر تولج اللیل فی النهار وتولج النهار فی اللیل وتخرج الحی من المیت وتخرج المیت من الحی».

انجام: «وعنه علیه السلام ایضا حین سئل بای شیء علم المؤمن انه مؤمن قال بالتسليم لله والرضا فيما ورد علیه من سرور او سخط وعنه علیه السلام ایضا قال... رسول الله صلی الله علیه و آله يقول لشیء قد... کان غیره».

ش ۳۱۳، ۲۵۰ برگ، ۱۳×۲۶، نسخ ۱۰۳۹، تصحیح شده، واقف: سید محمد جزائری در ۱۵-۱-۴۳ ش.

۳۴۰- الروضة البهيه في شرح اللمعه دمشقيه = شرح اللمعه (فقه، عربي)

از: زین الدین بن علی عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق)

شرح مزجی است بر کتاب «اللمعه الدمشقيه» شهید اول. در این شرح عبارتها و مطالب مشکل توضیح داده میشود و گاهی به طور مختصر اشاره به ادله نیز می کند. و تألیف آن به سال ۹۵۷ به پایان رسیده است و در دو جلد تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۱-۲۹۰، مرعشی ۱-۳۶۱، مجلس ۱۰-۳۴۲ و ۲۵-۲۸۸، مشار عربی ۴۹۶].

آغاز: «الحمد لله الذي شرح صدورنا بلمعه من شرائع الاسلام كافيه في بيان

ص: ۲۵۶

الخطاب ونور قلوبنا من لوامع دروس الاحكام بما فيه تذکره و ذکرى لاولى الالباب...».

انجام جلد اول: «ولو اختلفا فى الحصه حلف المالك لان النماء تابع للاصل فيرجع الى مالكة فى مقدار ما اخرج منه عن ملكه مع اصاله بقاء غيره وعدم انتقاله وملك الغير له وفى المده يحلف المنكر لصاله عدم ما يدعيه الاخر من الزيادة».

انجام جلد دوم: «هذا آخر اللمعه ولم نذكر فيها... وهو مشهور بين الاصحاب... او وقع فيه من خلل فى ايراد انه هو الغفور الرحيم».

ش ۴۷۷، ۲۱۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۲۷، از طهارت تا آخر مساقات را دارد (جلد اول).

ش ۹۰۰، نسخ عبدالرزاق بن حاج سيد مهدى رضوى در ۱۲۶۳. جلد اول.

ش ۹۴۹، ۲۳۶ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ جعفر بن الله وردى طهرانى در ۱۲۶۲. جلد دوم.

ش ۹۵۲، ۳۴۳ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ ۱۲۲۹. دوره كامل. خطبه كتاب را ندارد.

ش ۹۵۹، ۲۵۰ برگ، ۳۰×۱۸، نسخ امامقلی بن محمد صادق مرندی در ۱۲۲۰ در تبریز در مدرسه طالبيه. جلد اول.

ش ۹۶۸، ۱۸۳ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ ۱۲۴۲، حواشی از سلطان دارد. تصحيح شده. جلد اول.

ش ۹۷۶، ۱۵۰ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق حاجی محمد تقی رضاقلی آشتیانی در ۱۲۴۸، تصحيح شده. جلد اول.

ش ۹۸۰، ۲۰۸ برگ، ۱۹×۳۰، نسخ آقا سید شجاع حسن موسوی در ۱۲۶۳، با مهر «عبده سید حسن الموسوی» جلد دوم.

ش ۹۸۱، ۱۸۵ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ علی بن ذکر علی در ۱۲۳۱. جلد دوم.

ش ۹۸۲، ۲۴۸ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ حسن نائینی اصل (محرر شرعیات) در ۱۲۶۹، جلد اول.

ش ۹۸۴، ۲۱۸ برگ، ۱۹×۲۸، نستعلیق ۱۲۲۰ در باکوبه. تصحیح شده، جلد اول.

ش ۹۹۶، ۲۷۵ برگ، ۲۱×۳۱، نسخ بی تاریخ، حواشی از سلطان دارد و تصحیح شده. جلد دوم.

ش ۱۱۰۱، ۳۱۱ برگ، ۱۷×۲۵. نسخ محمد نصیر بن حسن علی تلکابای در ۱۰۸۹، حواشی از سلطان و اقا جمال دارد و در پایان فائده ای تحت عنوان «مکاتبه السلطان علی بن مؤید ملک خراسان للشیخ السعید الشهید مصنف الاصل التي اشار اليه الشارح فی شرح دیباجه الكتاب» دیده میشود. جلد دوم.

ش ۱۵۹۰، ۲۲۰ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ ۱۲۵۳ در مدرسه حاجی صفر علی هروی. با چند فائده در اول و آخر نسخه. جلد دوم.

ش ۱۶۰۱، ۳۲۷ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ ۱۲۸۵. حاشیه و تصحیح از احمد بن محمد نصیر الحسینی الشیرازی با مهر بیضوی «عبده احمد بن محمد نصیر الحسینی» دارد. واقف: حاج شیخ (سید) محمد تقی خوانساری. دوره کامل است.

ص: ۲۵۸

ش ۱۶۰۲، ۲۵۲ برگ، ۱۸×۲۸، نسخ هادی بن محمد حسن التنکابنی مولد آ و الخلیالی اصلا در ۱۰۴۳، با مهر بیضوی «یا هادی المضلین» جلد دوّم.

ش ۱۶۲۹، ۲۰۰ برگ، ۱۴×۲۷، نستعلیق محمد جعفر حسینی خاتون آبادی در ۱۲۶۴. چند فائده فقهی در اول کتاب و یک فائده در آخر نسخه درباره شعر حافظ: (کشتی شکستگان یا کشتی نشستگان) به نظم. جلد اوّل.

ش ۱۶۳۸، ۲۵۰ برگ، ۱۹×۳۰، نستعلیق تاج الدین بن حاج عبدالرزاق مرندی ساکن بناب در ۱۲۶۲ جلد اوّل.

ش ۱۶۴۰، ۱۹۱ برگ، ۲۰×۲۹، تحریر محمد حسن بن محمد خوانساری در ۱۲۶۱. دوره کامل.

ش ۱۷۸۶، ۲۳۷ برگ، ۱۸×۲۴، نسخ بی تاریخ. جلد دوّم.

ش ۱۹۰۹، ۲۲۰ برگ، ۱۸×۲۵، نسخ محمد بن فخر الدین الحسینی السبزواری در ۹۶۱ در تبریز. جلد اوّل.

ش ۱۹۸۶، ۲۰۹ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ ۱۲۳۰. جلد اوّل (یا دوّم).

ش ۲۰۰۴، ۲۳۳ برگ، ۱۹×۲۴، نسخ بی تاریخ (تحریر سده ۱۳) با مهر بیضوی «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد علی» در برگ آخر. جلد اوّل.

ش ۲۰۳۵، ۲۷۳ برگ، ۲۶×۱۶، نسخ عنایت الله در ۱۱۱۲ در دار السلطنه لاهور. جلد دوم، ناقص.

ش ۲۴۹۳، ۲۹۶ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ بی تاریخ. جلد دوم، ناقص.

ش ۳۱۲۰، ۱۹۳ برگ، ۲۹×۱۸، نسخ ابوطالب بن جمال الدین موسوی در ۱۲۶۷، جلد دوم.

ش ۳۱۳۳، ۱۷۹ برگ، ۳۲×۲۰، نسخ علی بن مشهدی سلیمان الترمذی در ۱۲۶۴، جلد دوم.

ش ۳۵۸۴، ۳۹۱ برگ، ۳۶×۲۰، نسخ محمد نصیر جابری انصاری در ۱۰۸۸. دوره کامل.

ش ۳۵۹۴، ۳۸۸ برگ، ۳۲×۱۹، نستعلیق محسن بن عبدالله یامچی مرندی در ۱۲۵۱. دوره کامل.

ش ۳۶۰۰، ۳۰۸ برگ، ۳۱×۱۸، نسخ محمد سالم بن محمد شریف الخوانساری در ۱۰۷۸ تصحیح شده. دوره کامل.

ش ۳۶۰۸، ۱۶۸ برگ، ۳۰×۱۸، نسخ ۱۲۵۷، حواشی از سلطان دارد. با مهر مربع «محمد حسین بن عبدالرحیم» جلد اول.

ش ۳۶۳۶، ۱۹۷ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ بی تاریخ. اهدائی محمد علی خوانساری. دوره کامل.

ش ۳۶۵۶، ۱۶۷ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ بی تاریخ. حواشی از سلطان دارد. جلد اول.

ش ۳۶۶۳، ۲۸۳ برگ، ۲۲×۳۲، نسخ ۱۲۳۶، دوره کامل.

ش ۳۶۷۹، ۱۸۶ برگ، ۱۸×۲۷، نستعلیق محمد علی بن محراب لاریجانی در ۱۲۳۴. جلد دوم.

ش ۳۶۹۳، ۱۳۳ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ محمد هادی بن محمد اسماعیل کرونی اصفهانی در ۱۲۶۷ یا ۱۲۷۱ در نجف اشرف. جلد

اول.

ش ۳۸۳۷، نسخ بی تاریخ. فقط چند برگ از جلد اول است. (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۹۸۷، نسخ بی تاریخ. تصحیح شده. جلد اول.

ش ۳۹۸۸، ۱۵۰ برگ، ۲۱×۲۹، نسخ بی تاریخ، حاشیه از سلطان و نیز با امضاء «منه» دارد. جلد دوم.

ش ۴۰۳۲، ۲۹۷ برگ، ۲۲×۳۴، نسخ بی تاریخ، تصحیح شده، حاشیه از سلطان و دیگران دارد. دوره کامل.

ش ۴۱۸۲، جلد دوم، تحریر ۱۲۳۵.

۳۴۱- روضه العطر (طب، عربی)

از: محمد بن محمود بن حاجی شیروانی از علماء عامّه

از کتاب های مختلفی همچون قانون، حاوی، قرابادین، ذخیره، ارشاد، منهاجین،

دستور و غیره همراه با تجربیات جدید خودش و دیگران گرد آورده است.

[کشف الظنون ۱- ۹۲۸].

آغاز: «الحمد لله الذي انعم للانسان احسن التقويم... لما اتفق الآراء على ان علم الطب المعبر عنه بعلم الابدان يتلو علم الاديان في الشرف وعلو الشأن واحتياج الانام اليه في امر المعيشه».

انجام: «شیاف دینار جون یافع وجع العین الشدید والحراره المفرطه اخلاطه اقلیمیا الذهب وزعفران ومربطارخ ونشا ونحاس محرق... تجمع الادویه مدقوقه منخوله وتعجن ويحب ويحفف في الظل ويستعمل من شیاف ابيض یافع ابتداء الرمد وحرقة العین اخلاطه».

ش ۸۱۸، ۲۹۶ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی کاء، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

۳۴۲- روضه المتقین فی شرح اخبار الائمه المعصومی ن = شرح الفقیه

(حدیث، عربی)

از: محمد تقی بن مقصود علی مجلسی (مجلس اول) (۱۰۷۰ ق)

شرح مهمی است بر کتاب «من لا یحضره الفقیه» شیخ صدوق (۳۸۱ ق) با اشاره به رجال سندها و تعیین حدیث از جهت صحت و ضعف. این کتاب بنا بر تقسیم مؤلف در شش جلد میباشد و جلد آخر به سال ۱۰۶۳ پایان یافته است. و در ۱۴ جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۱۱-۳۰۲، مرعشی ۷-۲۰۴، مجلس ۲۵-۲۵۷، الفبایی آستان قدس ۲۹۰].

ش ۳۵۲۳، ۸۹ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی کاء، بی تا. بخشی از خمس تا بخشی از حج را دارد و اول و آخرش افتادگی دارد. علامت تصحیح دارد.

ش ۳۹۹۱، ۶۱ برگ، ۱۹×۲۰، نسخ، بی کاء، بی تا. بخشی از کتاب حج است.

ص: ۲۶۲

ش ۴۰۴۱، ۱۰۹ برگ، ۱۸×۲۶، نسخ، بی ک، بی تا. بخشی از کتاب حج است. با یادداشت تملک حسن بن حسین حسنی با مهر بیضوی «عبده حسن...».

۳۴۳- روضه الواعظین وبصیره المتعظین (حدیث، عربی)

از: ابوعلی محمد بن احمد بن علی فتال نیشابوری

این کتاب در دو جزء مشتمل بر چند مجلس درباره فضیلت عقل و علم و معرفت حضرت باری، نبوت نبی اکرم صلوات الله علیه و آله، امامت ائمه اطهار علیهم السلام، فضائل اولاد ایشان و... ایام و شهور مقدسه و موانع و جهان پس از مرگ است. وی قبل از بحث در موضوعات آیات چند از قرآن کریم و روایات صادره را می آورد اما اسانید را به جهت اشتهاار نیاورده است.

[الذریعه ۱۱-۳۰۵، آستان قدس ۱۴-۲۶۹، سپهسالار ۵-۷۵، مشار عربی].

آغاز: «الحمد لله استتماماً لنعمته واستسلاماً لربوبيته واستعصاماً من معصيته... فأنى كنت فى عنفوان شبابى قد اتفقت لى مجالس وعرضت لى محافل والناس سألونى عن اصول الديانات...».

ش ۳۶۵۰، ۴۴ برگ، ۲۰×۳۰، نستعلیق محمد حسین بن عبدالله الشریف حسنی اصفهانی. بخشی از این کتاب است تا مجلس فی ذکر الامامه. تصحیح شده است.

۳۴۴- روض الجنان فى شرح ارشاد الازهان (فقه، عربی)

از: زین الدین بن علی بن احمد عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق)

شرح مزجی است بر «ارشاد الازهان الی احکام الایمان» علامه حلی. این شرح به تاریخ ۲۵ ذی قعدة ۹۴۹ انجام یافته است.

[الذریعه ۱۱-۲۷۵، مرعشی ۲-۱۶۳، الفبایی آستان قدس ۲۸۷].

ص: ۲۶۳

آغاز: «اللهم نور قلوبنا بهدایتک والحظ وجودنا بعین عنایتک انک انت الوهاب».

ش ۱۴۱، ۳۹۹ برگ، ۲۷×۱۵، نسخ ۱۰۷۴. شامل طهارت و صلاه. تصحیح شده است.

۳۴۵- ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید الساجدین = شرح الصحیفه

(دعا، عربی)

از: سید صدر الدین علی بن احمد مدنی شیرازی (سید علیخان) (۱۱۲۰ ه. ق)

شرحی است مفصل بر «صحیفه سجّادیه» امام سجّاد ۷ که به نام شاه سلطان حسین صفوی (۱۱۳۵ ه. ق) تألیف شده و روضه پنجاه و سوم به روز چهارشنبه ۱۱ شوال ۱۱۰۶ به پایان رسیده است. این کتاب دارای پنجاه و چهار روضه است به شماره دعاهای صحیفه و هر روضه دارای خطبه جداگانه میباشد. اول قطعه ای از دعا را نقل می کند سپس به شرح آن میپردازد و در شرح به جنبه های ادبی توجه کامل دارد. مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۱۱-۳۲۵، مرعشی ۳-۴۰، سپهسالار ۲-۲۸، مجلس ۲۵-۳۲۰].

ش ۱۶۴۵، ۴۲۳ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق محمد حسین بن استاد الملک الخسروشاهی در ۱۱۳۰ از روی نسخه ای که صورت خط مؤلف را داشته و در ۱۱۳۱ با نسخه دیگری مقابله شده است.

این نسخه کمی نقص دارد.

ش ۳۶۴۱، ۲۷۶ برگ، ۲۹×۱۹، نسخ محمد صادق حسینی. با مهر بیضوی «عبده الراجی محمد جواد الحسنی» این نسخه از دعای ۴۲ به بعد را دارد.

ص: ۲۶۴

۳۴۶- ریاض المسائل = شرح کبیر (فقه، عربی)

از: سید علی بن محمد علی طباطبائی حائری (۱۲۳۱ ق)

شرح مزجی است بر کتاب «المختصر النافع» محقق حلی. شارح چون شرح کوتاه دیگری بر همین کتاب دارد. لذا این کتاب به «الشرح الکبیر» نیز شهرت یافته است.

[الذریعه ۱۱-۳۳۶، مرعشی ۶-۲۸۱، مجلس ۲۵-۳۵۶، مشار عربی ۵۰۱].

آغاز: «الحمد لله كتاب الطهاره واركانه اربعة...».

ش ۱۸۸، ۱۵۹ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ ۱۲۶۴. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد جعفر بن محمد ابراهیم...» متاجر تا وقف است.

ش ۱۸۹، ۳۰×۲۱، نسخ میرزا محمد بن میرزا هاشم برای شیخ محمد جعفر در ۱۲۶۲. ارث تا دیات است. تصحیح و مقابله شده است.

ش ۱۹۰، ۱۹۱ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ محمد بن محمد باقر حسینی برای همان شیخ محمد جعفر در ۱۲۶۳. زکات تا جهاد را دارد. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد جعفر بن محمد ابراهیم ۱۲۴۹».

ش ۲۰۴، ۱۹۰ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ ابوالقاسم بن محمد علی اصفهانی در ۱۲۴۱ یا ۱۲۴۷ طهارت و صلاه است.

ش ۲۰۵، ۱۷۴ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ بی تاریخ. قضاء و شهادات تا پایان کتاب را دارد.

ص: ۲۶۵

ش ۴۴۱، ۲۹۶ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق رجب علی بن صفر علی در ۱۲۵۸. طهارت و صلاه است.

ش ۴۴۲، ۲۶۶ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق بی تاریخ، از عتق تا آخر کتاب را دارد.

با این یادداشت از حاج میرزا محمد ارباب قمی: نسخه خوبی است برای تصحیح نسخ مطبوعه لازم است.

ش ۴۵۰، ۳۵۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق احمد التقوی الموسوی در ۱۲۶۱ یا ۱۲۱۶. طهارت و صلاه است.

صورت اجازه وحید بهبهانی برای صاحب ریاض بر روی برگ اول این نسخه دیده میشود. در ۱۲۶۱ مقابله و تصحیح شده است با مهر بیضوی «عبدہ الراجی جعفر بن محمد». وقفنامه حاجی ابوالحسن طهرانی مورخ ۱۲۳۱ دارد..

ش ۱۲۲۳، ۲۵۹ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق بی تاریخ. با مهر بیضوی «محمد ابراهیم بن احمد بن محمد علی» بر برگ اول و مهر بیضوی «المتوکل علی الله حسن بن عبدالله الحسینی» در برگ آخر. این نسخه نکاح تا آخر لعان را دارد.

ش ۱۲۳۲ یا ۱۲۳۱، ۲۱۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ سید عباس در ۱۲۵۰. حج و جهاد است.

ش ۱۲۳۳، ۲۴۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محب علی بن مراد علی لاهیجی در ۱۲۲۴. نکاح تا لعان را دارد.

ش ۱۳۲۱، ۱۴۵ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ بی تاریخ. ارث تا آخر کتاب قضاء را دارد.

ص: ۲۶۶

ش ۱۶۳۶، ۲۵۲ برگ، ۲۸×۱۹، نستعلیق نجفقلی الحسینی الشیروانی در ۱۲۳۰. طهارت تا اعتکاف است.

ش ۱۶۳۷، ۳۲۴ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ ۱۲۵۹. زکات تا وصایا را دارد.

ش ۱۶۴۳، ۲۱۷ برگ، ۳۰×۱۷، نستعلیق ۱۲۶۱. (جلد اول که نیمی از کتاب است).

ش ۱۶۶۴، ۱۱۶ برگ، ۲۸×۱۶، نسخ محمد قلی بن فتحعلی در ۱۲۵۶. این نسخه حج است.

ش ۱۹۶۹، ۱۸۰ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ بی تاریخ. با مهر بیضوی «المتوکل علی الله الغنی عبده حسن الحسینی» این نسخه کتاب
صلاه است.

ش ۲۰۵۷، ۱۹۸ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق عبدالله بن یوسف جیلانی. با مهر بیضوی «المتوکل علی الله الغنی حسن الحسینی» و
مهر بیضوی «عبده محمد ابراهیم بن احمد». این نسخه کتاب عتق تا لقطه را دارد.

ش ۲۰۹۸، ۱۳۲ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ بی تاریخ. با مهر بیضوی «یا صالح المؤمنین» بر برگ آخر. بیع تا وصیت است. در این
نسخه تاریخ تالیف ۱۱۸۹ ذکر شده است.

ش ۲۲۸۰، ۲۶۷ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق جهانگیر بن آواش (کذا) در ۱۲۲۷. مکاسب محرمة تا وصیت را دارد.

ش ۲۲۹۲، ۲۶۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ عبدالعلی بن ملا عبدالله در ۱۲۶۷. تجارت تا اوائل نکاح است.

ش ۲۳۲۷، ۱۲۳ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق محمد نبی بن فضل الله توسرکانی در ۱۲۵۱ در نجف اشرف با مهر بیضوی «محمد بن فضل الله» در پایان نسخه. رهن تا وصیت را دارد.

ش ۳۵۹۳، ۱۸۲ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق بی تاریخ. طهارت تا صلاه مسافر را دارد.

ش ۳۶۸۸، ۳۰۴ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ بی تاریخ. جهاد و حج را دارد.

ش ۳۷۶۶، ۳۱۲ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق بی تاریخ جلد اول تا حج را دارد و ناقص است.

۳۴۷- الزبد = الفیه فی الفقه (فقه، عربی)

از: ؟

الفیه منظوم در فقه اهل سنت است که بگفته مؤلف برای یادگیری اطفال و مبتدیان سروده است؛ از کتاب طهارت تا ایلاء و یک خاتمه در علم تصوف مباحث کتاب را تشکیل می دهد:

وبعد هدی زبْدُ نظمتهَا

ایبَاتُهَا الْفُ بِمَا قَدْ زِدْتُهَُا

یسهل حفظها علی الاطفال

نافعه لمبتدی الرجال

آغاز:

«الحمد لله لاله ذي الجلال وشارع الحرام والحلال

ثم صلاه الله مع سلامي على النبي المصطفى التهامي...»

انجام:

«... ثم الصلاه والسلام ابدا

علی النبی الهاشمی احمدآ

والآل والصحاب... وحسبنا الله تعالی وکفی»

ص: ۲۶۸

۳۴۸- زبده الاصول (اصول فقه، عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (شیخ بهائی) (۱۰۳۱)

کتاب مختصری است در علم اصول فقه که در پنج منهج تنظیم شده است. در یک نسخه تاریخ تألیف سال ۱۰۰۸ ه ذکر شده است.

[الذریعه ۱۲-۱۹، مجلس ۱۱-۲۲۷ و ۲۵-۲۴۲، مشار عربی ۵۰۴، مرعشی ۱-۵۹].

آغاز: «بسمله، ان ابهی اصل یبتنی علیه الخطاب واولی قول فصل ینتهی الیه اولو الالباب».

انجام: «والزم ما هو اقرب الی التقوی والحمد لله علی نعمائه والصلاه علی سید انبیائه واشرف اولیائه».

ش ۴۴۸، ۹۰ برگ، ۲۰×۱۴. نسخ ۱۲۲۳، با یادداشت تملک با مهر بیضوی «عبد محمد حسین». به خواهش ملا محمد تحریر شده است.

ش ۷۰۵، ۶۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد بن استاد تقی کدی در ۱۲۱۷، علامت تصحیح دارد. با مهر بیضوی «الهی... محمد المحمود» حواشی با امضاء «منه» دارد.

ش ۱۳۴۹ (باید مراجعه شود).

ش ۱۳۵۵، ۸۲ برگ، ۱۸×۱۳، نسخ محمد علی بن محمد طباطبائی در ۱۲۴۶ یا ۱۲۶۴. با یادداشت تملک «محمد حسین بن محمد علی بن سید محمد بن علی اکبر بن میر میران ابن میر ابوالبقاء» و مهر بیضوی «یا خلیل الله ۱۳۲۷» حواشی با امضاء «منه رحمه الله» دارد.

ش ۱۳۷۲، ۷۸ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ بی تاریخ. با مهر بیضوی «بهاء الدین محمد» در آخر نسخه و یادداشتی در اول نسخه مورخ ۱۳۵۷ با امضاء «احمدی بیان» که گفته است این نسخه در زمان شیخ بهائی استنساخ شده و مهر بیضوی (بهاء الدین محمد) در آخر نسخه دال بر این مطلب است. دو جای کتاب علامت بلاغ دارد و حواشی با امضاء «منه مدّ ظلّه العالی» و «منه رحمه الله» دارد.

ش ۳۰۷۱، ۷۱ برگ، ۶×۱۲، نستعلیق سده ۱۱. دو برگ اول نونویس است و حواشی فراوان دارد.

ش ۳۷۳۰، ۴۰ برگ، ۱۴×۲۲، نسخ ابوالفضل بن ابوالقاسم حسینی در ۱۳۰۸.

۳۴۹- زبده البیان فی براهین احکام القرآن = آیات الاحکام (تفسیر و فقه، عربی)

از: ملا احمد بن محمد اردبیلی (مقدس اردبیلی) (۹۹۳ ق)

تفسیر آیات احکام قرآن است به ترتیب کتاب های فقهی از طهارت تا دیات، با استدلال.

[الذریعه ۱۲-۲۱، مرعشی ۸-۳۷۷، و ۲۰-۱۸۵، مجلس ۲۵-۳۸۸، مشار، عربی «۶»].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين... اعلم انّ هنا فائده لا بدّ قبل الشروع في المقصود من الاشارة اليها وهي انّ المشهور بين الطلبة انه لا يجوز تفسير القرآن بغير نصّ واثر...».

انجام: «وانت عرفت انه ليس بجيّد ومثل هذا فعل في كثير من الآيات حيث عُمّمت مع كون سبب النزول خاصا لما مرّ ثم على تقدير التخصيص ايضاً لا يبعد التعميم لفهم العله فيستخرج الباقي فتأمل.

ص: ۲۷۰

شماره سیصد و شصت، علامت بلاغ دارد با مهر بیضوی با سجع «افوض امری الى الله عبده محمد علی» و مهر بیضوی با سجع «عبده محمد علی بن علینقی الحسنی»، با یادداشت در برگ دوم: «شیخ محمد علی واعظ تویسرکانی ۱۳۴۰» آمده است، واقف: حاج آقا محمد مقدس اصفهانی».

ش ۱۹۵، ۳۶۰ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ عنایت الله بن نعمت الله فراهانی در ۱۰۸۰. علامت تصحیح دارد. با مهر بیضوی «افوض امری الى الله عبده محمد علی» و «عبده محمد علی بن علینقی الحسنی» و یادداشت تملک «شیخ محمد علی واعظ تویسرکانی ۱۳۴۰». واقف نسخه: حاج آقا محمد مقدس اصفهانی رحمه الله علیه.

ش ۳۶۱، ۲۲۳ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ ۱۱۲۴، با مهر بیضوی «عبده علی الطباطبائی ۱۳۷۲».

ش ۳۶۳، ۳۳۷ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ محمد رفیع بن صفات الله نائینی در ۱۰۹۷. با وقفنامه با مهر مستطیل «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده مرتضی... ۱۲۴۳».

ش ۲۰۳۸، ۲۵۹ برگ، ۲۶×۱۵، نسخ قاسم بن خیر الله حسینی شیرازی در ۱۰۸۰. از آغاز افتادگی دارد. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۲۹۰، ۲۰۰ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق محمد حسین بن سعدالدین غفاری در ۱۰۰۲ در مشهد حائر حسینی ۷. حاشیه نویسی دارد و نسخه نفیس و ارزشمندی است.

ص: ۲۷۱

از: ؟

مجموعه ای است از برخی ادعیه و زیارات معروفه همچون کمیل، سمات، زیارت عاشورای اباعبدالله علیه السلام که با چند سوره از قرآن کریم آغاز شده است. و این نسخه برای چاپ تهیه شده بود.

ش ۴۱۴۰، ۳۱۰ برگ، ۱۶×۹، نسخ بی کا، بی تا، آغازش سوره یس و انجامش زیارت حضرت معصومه ۳ است.

۳۵۱- الزبده فی شرح قصیده البرده = شرح قصیده البرده (عربی)

از: شیخ زین الدین خالد بن عبدالله الازهری (۹۰۵)

مؤلف این شرح را مفصل بر «قصیده برده بوسیری» نگاشته سپس آن را تلخیص نموده است و بنا به گفته کشف الظنون این شرح در سال ۹۰۳ به اتمام رسیده است.

[کشف الظنون ۲-۱۳۳۲، فهرست مجلس ۳۸-۱۱، سرکیس ۱-۸۱۲].

آغاز: «أما بعد حمد الله مستحق الحمد والتهليل والتسبيح والتكبير والصلاه والسلام على سيدنا محمد ۹ صاحب الوجه المليح والقدر الرجیح واللسان الفصیح...».

انجام: «والالحن... والاطوان فانك امرتنا بالصلاه عليه قديماً فقلت ان الله وملائكته يصلون على النبي يا ايها الذين امنوا صلوا عليه وسلموا تسليماً».

ش ۱۲۸۴، ۳۹ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ محمد بن سليمان در ۱۲۲۳. این نسخه را کاتب برای استادش مولانا مولوی ملا مصطفی مشهور به ذهابی نوشته است.

ص: ۲۷۲

۳۵۲- الزکاه = کتاب الزکاه = ودائع النبوه (فقه، عربی)

از: محمد هادی بن محمد امین نجفی (شیخ هادی طهرانی) تهرانی (۱۳۲۱ ق)

فقه استدلالی مفصلی است در باب زکات. بنا به قول آقابزرگ ممکن است این کتاب بخشی از «ودائع النبوه» مؤلف باشد. این نسخه ابتدا و انتهای ندارد اما بر روی برگ اول، آن را به مرحوم آقا شیخ هادی تهرانی متعلق دانسته اند.

[الذریعه ۱۲-۴۴].

آغاز: «كما يظهر من المحكى عن الاستاذ البهبهاني فيه في رد السبزواري حيث نقل الخلاف في ذوى الأديوار فاورد عليه بان الخلاف المتوهم لا اصل له».

انجام: «وعلى هذا يكون دعوى صاحب المدارك؛ والفاضل الهندي؛ اتفاق العلماء على انه لو وجدت الشروط بعد الهلال لم تجب وقبله تجب... من دعوى الاتفاق في خصوص الضيف والولد دون سائر الشرائط».

ش ۴۰۸۳، ۳۸۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ بی تاریخ، آغاز و انجام افتادگی دارد.

۳۵۳- زهر الربيع فى الطرائف والملح والمقال البديع (عربى)

از: سید نعمت الله بن عبدالله موسوی (سید نعمت الله جزائری) شوشتری (۱۱۱۲ ق)

کتابی است در دو جلد که جلد اول آن اقبال عامه یافته است چون برای دفع هم و غمی که از فوت فرزند محبوبش حاصل شده بود مطایباتی وارد کرده بود. ظاهراً این کتاب پس از «انوار النعمانیة»، «مقامات النجاه» و «مسکن الشجون» نگاشته شده است.

تاریخ تالیف ۱۱۰۹ در اصفهان.

آغاز: «سبحانک یا من جعلت عنوان صحیفه الامکان دالا علی وحدانیتک

ص: ۲۷۳

وتقدست يا من فطرت خلائقك فطره ظهرت منها اثار صمدانيتك فليس في خلق الرحمن...».

انجام: «فان رجع فهو دور وان لم يرجع فهو تسلسل وان وقف فهو الثقاء الساكنين وحيث انتهى الكلام الى السكون فليسكن القلم هنا...».

ش ۱۵۴، ۱۸۸ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ احمد بن نجف ورنوانی رودباری در ۱۲۴۱ _ جلد اول است. وقفنامه مورخ ۱۲۴۳ و مهر مربع «افوض امری الى الله عبده محمد امين...» و علامت تصحيح دارد.

۳۵۴- زیاره الجامعه الكبيره (عربی)

از: امام ابوالحسن علی بن محمد النقی ۷

آغاز: «بسمله السلام عليكم يا اهل بيت النبوه وموضع الرساله ومختلف الملائكه...».

انجام: «... في زمرة المرحومی ن بشفاعتهم انك انت ارحم الراحمین وصلی الله علی سیدنا محمد وآله الطاهیرین وسلم تسليماً».

ش ۲۴۷۷، ۲۱ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ ۱۲۴۰. در حاشیه اش اضافات و تصحيح آمده است.

۳۵۵- زیج الخاقانی فی تکمیل الزیج الایلخانی (نجوم، عربی)

از: غیاث الدین جمشید بن مسعود کاشانی (۸۳۲ ق)

این زیج در تکمیل زیج ایلخانی است. این مطلب در الذریعه به نقل از «مفتاح الحساب» کاشانی آمده است.

[الذریعه ۱-۷۲، ۱۲-۸۵، دانشگاه ۱۰-۱۹۹۵، نسخه های خطی، منزوی ۱-۳۰۱].

ص: ۲۷۴

آغاز: «جدول حركه الشمس فى السنين العرب الهجرية... بالرصد الجديد الخ بيك...».

انجام: «جدول است».

ش ۳۷۴۹، ۷۳ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ سده ۱۱، با مهر بیضوی «المتوکل علی الله الخالق المنعم محمد صادق بن محمد تقی» با یادداشت تملک با مهر مربع «عبده محمد حسین بن محمد اشرف ۱۱۱۹».

۳۵۶- السّر المصون فی شرح رساله بیون = شرح رساله بیون (کیمیا، عربی)

از: اید مر بن علی بن اید مر جلدکی، (_ ۷۵۰ ق)

رساله ای متوسط در اصول و مبانی کیمیا که در شرح رساله ای در کیمیا تألیف «بیون برهی هندی» نگاشته شده و در عرض دو هفته در ذیعقده ۷۴۴ ق در شهر قاهره پایان یافته است.

[دانشگاه تهران ۳-۹۷۳ _ الفبایی آستان قدس -۳۰۵، ریحانه الادب ۱- ۲۷۱].

آغاز: «الحمد لله الذی شهدت بربوبیته عجائب المصنوعات الاحد الفرد المحض من کل الوجوه والجهات تعالی ان تحیط به اجناس المقولات (المعقولات ظ) وتققدس ان یدرکه انواع المدرکات...».

انجام: «... ان ینقذنی وایاک من سنه الغفلات انه مجیب الدعوات عواد بالخیرات وقد ان لنا ان نقطع الکلام والحمد لوهاب العقل ومفیض الرحمه لا اله الا هو رب العرش العظیم».

ش ۲۸۲۳، ۶۰ برگ، ۱۷×۱۰، نسخ ۸۹۸ با سرلوح و جدول زرین، نسخه نفیسی میباشد و با نسخه اصل مقابله شده است و حاشیه نویسی دارد.

ص: ۲۷۵

۳۵۷- سبیل الجنه (اصول فقه، عربی)

از: محمد هاشم بن عبدالرحیم موسوی قزوینی (؟)

مباحث اصول فقه را به روش استدلالی با نقل اقوال دانشمندان علم اصول مخصوصاً متأخرین آنان در پنج جلد گرد آورده است. در الذریعه و فهرست مرعشی بدون نام مؤلف یاد شده است. کتاب با عناوین «الزهر»، «الفائده» بیان شده و از بسیار از علمای اصول شیعه و عامه نقل می کند همچون ابن حاجب، سید السند نجفی، علامه حلی و...

[الذریعه ۱۲-۱۳۸].

آغاز: «الحمد لله الذی لا یبلغ مدحته الحامدون ولا یحصی نعمه العادون والذی دل علی وجوده بخلقه و یحدوث خلقه علی ازلیته لیس لازلیته انقضاء ولا لاولیته ابتداء... ان علو الانسان فی دار المقام...».

انجام: «قرینه علی تخصیصه ببعضها کما تقول کان هذا حسناً ویصیر حسناً وهو الان حسن فظهوره فی الاستمرار لیس وضعیاً علی ما ذکرنا بل بدلیل العقل انتهى ویظهر منه ایضا ان اسم الفاعل لا یدل علی

الحدوث وضعاً بل فی غلبه الاستعمال».

ش ۴۷۴، ۲۴۱ برگ، ۲۱×۱۵. تحریر سده ۱۳. ظاهراً نسخه اصل است این نسخه جلد اول و شامل مباحث الفاظ تا اشتراک میباشد. تصحیح شده و خط خوردگی فراوان دارد.

۳۵۸- سفینه النجاه (کلام، عربی)

از: ملا محمد بن عبدالفتاح سراب تنکابنی (۱۱۲۴ ق)

دارای چهار مقصد است در توحید، نبوت، امامت و معاد. با استدلال و نقل اقوال بسیاری از دانشمندان علم کلام بخصوص در بحث امامت. این کتاب در روز پنجشنبه

ص: ۲۷۶

چهاردهم جمادی الثانی ۱۱۰۲ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۲-۲۰۲، مرعشی ۵-۳۶۱].

آغاز: «سميته بسفينه النجاه لكونه هاديا للمسترشد الى الائمة المعصومين عليهم السلام ومؤدياً الى التمسك بهم الذين مثلهم مثل سفينه نوح التي كان التمسك بها وسيله النجاه...».

انجام: «... لكن لا يبعد شيء من اللطاف لمن تمسك بسفينه النجاه والولى وهو من اكثر الناس عشره واكلهم حسنه قليل التهيأ للسفر ظاهر الاغماض عن الرحيل و...».

ش ۱۸۳۱، ۱۹۲ برگ، ۲۴×۱۵، نسخ بی تاریخ، برگ اول و آخرش افتاده.

۳۵۹- الشافیه (صرف، عربی)

از: ابو عمرو عثمان بن عمر (ابن حاجب) (۷۸۶ ه. ق)

متن مختصر و مفیدی است در علم صرف که مؤلف پس از نوشتن «کافیه» در علم نحو، آن را نوشته. این کتاب از شهرت فراوانی در حوزه‌های علمیّه برخوردار است و شرحها و حواشی فراوانی بر آن نوشته اند.

[کشف الظنون ۲-۱۰۲، فهرست مرعشی ۱-۱۲۸، الفبایی آستان قدس، ۳۱۷

فهرست مجلس ۲۵-۴۱۹].

آغاز: «الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى وبعد فقد سألتني من لا يسعني مخالفته أن الحق بمقدمتي في الاعراب مقدمه في التصريف».

انجام: «واما الحروف فلم يكتب منها بالياء غير على وبلى والى وحتى».

ش ۵۷۳، ۱۳۵ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲).

ص: ۲۷۷

ش ۱۰۱۱، ۱۵۳ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ عطاء الله بيك در ۱۰۹۳. حاشیه نویسی دارد. با مهر بیضوی «هارون بن عبدالرحمن ۱۲۳۵» و مهر مربع «یا ابالقاسم ۱۲۵۲».

ش ۱۰۵۸، ۵۰ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ ۸۵۲.

۳۶۰- شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: جعفر بن حسن بن یحیی «محقق حلّی» (۶۷۶ ق)

از کتب مهم فقه شیعی است و در چهار قسم: عبادات، عقود، ایقاعات و احکام تنظیم شده که هر قسم دارای چند کتاب و در مجموع پنجاه و دو کتاب فقهی را شامل می‌باشد. و حواشی و شروح و ترجمه‌های فراوانی دارد.

[الذریعه ۱۳-۴۷، کشف الظنون ۲-۱۰۳۰، مرعشی ۱-۲۳۲، مشار عربی ۵۳۵، مجلس ۲۵-۴۱۵].

آغاز: «اللهم انی احمدک حمدا یقل فی انتشاره حمد کل حامد... اما بعد فان رعایه الایمان توجب قضاء حق الاخوان والرغبه فی الثواب تبعث علی مقابله السؤال بالجواب ومن الاصحاب...».

انجام: «قال الشيخ لم یعقل عنه المسلمون من عصبته ولا الکفار ولو قیل یعقل عصبه المسلمون کان حسنا لانه میراثه لهم علی الاصح وحيث اتینا بما قصدناه... انه ولی ذلک القادر علیه».

ش ۲۸۲، ۲۷۸ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ محمد صالح در ۱۲۶۷.

ش ۳۶۹، ۱۴۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۸۹. از نکاح تا دیات را دارد. با مهر بیضوی «الواثق بالله عباس بن احمد» با تملک مورخ ۱۲۸۹.

ص: ۲۷۸

ش ۹۶۵ یا ۹۶۰، ۲۸۶ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ عبدالرشید بن کربلایی حاجی محمد خسروشاهی در ۱۱۱۹. تصحیح شده.

ش ۹۷۰، ۱۰۶ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ بی تاریخ. طهارت تا وصایا را دارد و حواشی با امضاء (زین).

ش ۹۷۱، ۳۰۷ برگ، ۲۹×۱۹، نسخ بی تاریخ، نسخه کامل است برای محمد قاسم بن جمال الدین شوشتری نوشته شده است. با مهر مربع «عبده المتوکل علی الله عیسی ۱۱۸۳» برگ اول نونویس است. حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده.

ش ۹۸۶، ۴۴۰ برگ، ۲۸×۱۶، نسخ سید علی رضوی در ۱۰۸۴. علامت تصحیح دارد.

ش ۱۰۱۶، ۱۵۴ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ بی تاریخ. طهارت تا ارث است.

ش ۱۰۵۴، ۲۱۶ برگ، ۲۳×۱۴، نستعلیق ۱۰۶۴. طهارت تا وصایا است. واقف شیخ محمد علی کرمانی.

ش ۱۰۷۵، ۳۶۴ برگ، ۲۵×۱۸، نستعلیق علیرضا بن سید سراج الدین بن سید مسعود بن سید علی بن سید کمال الدین حسین الحسنی الحسینی الطباطبائی البهاء الدین حیدری در ۱۰۸۷. نسخه کامل است.

برگ اول نونویس است. با مهر بیضوی «عبده محمد حسن رضوی ۱۲۵۵» و مهر مربع «مهدی بن محمد رحیم رضوی».

ش ۱۱۶۵، ۸۶ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق بی تاریخ، طهارت تا هبات. ناقص.

ش ۱۷۱۱، ۹۴ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ بی تاریخ، طهارت تا وصایا را دارد.

ش ۱۷۸۴، ۱۶۳ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ بی تاریخ. طهارت تا نکاح است.

ش ۱۷۸۸، ۱۱۰ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ ۱۱۱۲، طهارت تا نکاح است. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی حیدر بن ابراهیم الموسوی ۱۲۱۷».

ش ۲۰۳۶، ۳۴۰ برگ، ۲۵×۲۰، نسخ میرزا حسین بن امیر خسرو قهپائی و عبدالقادر بن حیدر قهپائی در مدرسه شیخ لطف الله و در سال ۱۰۵۶ همین نسخه را میرزا حسین بن امیر خسرو قهپایی نزد مولانا الفاضل الکامل جمال الدین اردستانی در مدرسه قطیبه قرائت کرده است.

و نیز محمود بن ملا حسن... کوهی در سال... در اصفهان... قرائت کرده است. حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده است.

ش ۲۱۸۵، ۲۱۱ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ سده ۱۲، طهارت تا ارث است.

ش ۳۱۸۹، ۲۱۲ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ محمد بن نظام الدین محمود بن عبدالحمید الانصاری در سال ۹۷۴. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد با مهر بیضوی «لا اله الا الله الملك الحق المبین عبده مرتضی الحسینی ۱۱۷۷» روی برگ سوم.

ش ۳۲۲۵، ۳۲۴ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ امین الدین محمد بن سیف الله قسمت اول در سال ۹۹۶ در اصفهان و بخش دوم در ۱۰۰۲ در بلده طیبه سمنان. با مهر مدور «المتوکل علی الله محمد

امین بن سیف الله ۱۰۰۵» و مربع «من المذنبین محمد معصوم بن محمد امین ۱۰۳۰» روی برگ اول. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد حاشیه با امضاء «مفلح» دارد نسخه نفیسی است.

ش ۳۲۷۸، ۳۳۰ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ سده ۱۱ و ۱۲، تصحیح شده، با مهر بیضوی «ز بعد محمد علی اکبر است» و مربع «محمد پیرو دین جعفر ۱۱۵۰» در پایان نسخه.

ش ۳۲۷۹، ۴۲۷ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ سده ۱۲، حاشیه با امضاء (ع ل رحمه الله) دارد.

ش ۳۲۸۷، ۲۳۴ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ سده ۱۱، حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده با یادداشت تملک مورخ ۱۱۴۰.

ش ۳۲۸۸، ۳۵۶ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ محمد بن شیخ ولی در ۱۰۲۶ ساکن قریه آوه، با مهر بیضوی «عبدالله» در پایان نسخه. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد. برخی برگها نونویس است.

ش ۳۷۵۹، ۲۱۳ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ محمد حسین در اصفهان در سال ۱۰۸۵. حواشی دارد و تصحیح شده است.

۳۶۱- شرح ارشاد الاذهان (فقه، عربی)

از: محمد هادی بن محمد باقر شریف حسینی خویی،

کتابی مفصل در شرح مزجی «ارشاد الاذهان» علامه حلی (۷۲۶ق) که کتاب صوم آن در روز چهارشنبه دوازدهم محرم ۱۲۵۸ ق بپایان رسیده است. و در آن از شرح

ص: ۲۸۱

مختصر نافع استاد خود صاحب ریاض یاد می کند.

آغاز: «بسمه الحمد لله... وبعد فيقول الفقير الى الله الغني... اني اردت ان اكتب تعليقه على المختصر

الشريف والمؤلف المنيف المسمى بالارشاد من مؤلفات شيخنا وامامنا علامه العلماء...».

انجام: «... والحق عدم السقوط ايضا لثبوت موجبها والاصل عدم السقوط بذلك هذا في العامد واما الناسي فلا شيء عليه مطلقا واما الجاهل ففيه الوجهان وقد تم الكتاب».

ش ۳۲۹۱، ۲۶۰ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق. مؤلف در ۱۲۵۸. این نسخه طهارت تا پایان صوم است.

۳۶۲- شرح الاسباب والعلامات (طب، عربی)

از: برهان الدین نفیس بن عوض کرمانی (۸۴۲ هـ)

شرح مزجی مهمی است بر کتاب «الاسباب والعلامات» نجیب الدین محمد سمرقندی، و بنا به گفته کشف الظنون. این شرح در سمرقند اواخر صفر ۸۲۷ هـ به پایان رسیده است.

[کشف الظنون ۱-۷۷، ذریعه ۱۳-۸۲، مرعشی ۳-۲۳۷، الفبایی آستان قدس ص ۳۲۲].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام الاتمان الاكملان على من يداوى الارواح بطب الحقيقه ويربى الابدان بعلم الشريعة ويعالج القلوب...».

انجام: «فانها تشد لشد العضو و... بالرطوبات والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب».

ش ۱۰۱۷، ۳۱۳ برگ، ۱۷×۲۵، نسخ، ناقص، با یادداشت مورخ ۸۸۹ برگ اول و یادداشت تملک شمس الدین محمد بن محمد حسین اصفهانی در ۱۰۷۱، تحریر محمد بن محمود

ص: ۲۸۲

المشهدی ملقب به غیاث الدین در مدرسه اخلاصیه فی سواد هرات در ۸۹۱. همین نسخه را حمید الدین عبدالرحیم بن شهاب الدین محمود حکیم نزد شهاب الدین محمود حکیم قرائت کرده است.

ش ۱۱۲۴، ۴۱۶ برگ، ۲۵×۱۴، نسخ بی تاریخ، (تحریر سده ۱۱) با مهر بیضوی «محمد تقی بن محمد رضا الموسوی ۱۲۱۴».

ش ۱۷۳۸، ۴۰۵ برگ، ۲۵×۱۵، نسخ ۱۰۷۳.

ش ۱۹۰۰، ۴۶۱ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ ۹۴۱. با سرلوح و جدول زرّین.

ش ۲۱۶۰، ۱۴۲ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق بی تاریخ. این نسخه ناقص است.

ش ۳۱۱۲، ۲۱۵ برگ، ۲۸×۱۹، نستعلیق محمد ابراهیم بن محمد رضی در ۱۰۵۳ یا ۱۰۸۳ تصحیح شده است.

۳۶۳- شرح الاعتقادات للصدوق (عربی)

از: محمد کاظم بن محمد قاسم شریف = سراجا

شرح مفصلی است بر «اعتقادات» شیخ صدوق (۳۸۱ ق) که با عناوین «قال _ اقول» برگزار شده است و از روایات و نیز اقوال فلاسفه استفاده کرده است.

آغاز: «اللهم یا من از لک نُهیّ لمحاول الافکار والاهام ودوامک ردع لطامحات العقول والافهام انت الله لا اله الا انت قبل القبل وخالق القبل وبعد البعد».

انجام: «قال الشیخ رضی الله عنه وقد نقل مخالفونا انه اذا خرج المهدیّ ۷ نزل عیسی بن مریم ۷ فصلی خلفه ونزوله الی الارض رجوعه الی الدنیا بعد موته».

ش ۷۰۲، ۷۵ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ. بی تاریخ. تصحیح شده، یادداشت مورخ ۱۲۵۶ و ۱۲۵۸ در آغاز نسخه دیده میشود. از انجام ناقص است.

۳۶۴- شرح الفیه ابن مالک = شرح الفیه ابن عقیل (نحو، عربی)

از: بهاء الدین عبداللہ بن عبدالرحمن (ابن عقیل) (۷۶۹ق)

شرح معروفی است بر «الفیہ» ابن مالک، در این شرح متن با علامت «ص» و شرح با علامت «ش» آورده شده است.

[کشف الظنون ۱-۱۵۲، آستان قدس ۱۲-۱۲۲، مشار، عربی ۵۴۱، سرکیس ۱-۱۸۷، مجلس ۲۶-۲۴۹].

آغاز: «قال محمد هو ابن مالک - احمد ربی اللہ خیر مالک - مصلیاً علی الرسول المصطفی -... الکلام المصطلح علیہ عند النحویین عبارہ عن اللفظ المفید...».

ص: ۲۸۳

انجام: «الترم في هذا النوع الفكّ، كذلك الترم في هلمّ الادغام... يقل فيه هلمم واللّه سبحانه وتعالى اعلم».

ش ۳۷۲، ۱۶۹ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ ۱۱۹۲، در محله بیدآباد اصفهان. هنگامی که محمد موسی بیک و عیسی بیک فرزندان محمد امین بیک افشار و سایر اطفال را در منزل درس میگفته نوشته است.

ش ۸۳۰، نستعلیق. بی تاریخ. علامت تصحیح دارد و از انجام ناقص است.

ش ۱۱۴۹، ۲۰۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ میر طالب بن میر محمد رحیم هزاروی در ۱۱۲۱.

ص: ۲۸۴

ش ۲۵۵۳، ۱۴۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد حسین بن محمد مهدی خوانساری در ۱۲۴۴ حاشیه نویسی دارد.

۳۶۵- شرح الفیه ابن مالک = شرح الفیه ابن ناظم (نحو، عربی)

از: بدرالدین ابو عبدالله محمد بن محمد بن مالک (۶۸۶ ق)

شرحی است که شارح بر ارجوزه «الخلاصه فی النحو» معروف به «الفیه» پدرش ابن مالک نوشته است.

[کشف الظنون ۱-۱۵۱، مرعشی ۲-۵، مجلس ۲-۱۸۴ و ۲۵-۷۰، مشار، عربی ۵۴۲].

آغاز: «قال الشيخ الامام... اما بعد حمد الله سبحانه بما هو اهله وبماله من المحامد على ما اسبغ من نعمه البوادي والعوائد والصلاح على النبي... فاني ذاكر في هذا الكتاب ارجوزه والدي...».

انجام: «... فاعلم بانه قد انتهى غرضه من هذا النظم وانه قد اشتمل على اعظم المهمات من علم العربي... على ما تفضل علينا من نعمه الجسام وصلاحه كافيه شافيه وافيه على خلاصه الانام...».

ش ۱۸۷۰، ۲۶۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۳۹.

ش ۲۰۰۵، ۲۶۵ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ بی تاریخ، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲)، از انجام ناقص است. حاشیه نویسی دارد.

ص: ۲۸۵

از: جمال الدین محمد بن عبدالغنی اردبیلی

شرحی است با عنوان «قال _ اقول» بر «انموذج» جار الله زمخشری که آن را برای علاء الدین احمد بن عماد الدین مفضل کاشی نوشته است.

[الذریعه ۱۳-۱۱۵، آستان قدس ۱۲-۱۳۱، مشار، عربی ص ۵۴۲].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل العربية مفتاح البيان وصيرها يحترز بها عن الخطأ في اللسان... وبعد فيقول المولى المعظم الامام الأعظم...».

انجام: «ان اردنا أن نقطع كلامنا في ثالث الابواب اذ وفقنا الله لاتمام ما وعدنا في صدر الكتاب والمؤمل ممن يعثر على خلل فيه ان يصلحه بكرمه ويعصمني... لومه فيه فاني...».

ش ۱۰۳۸، ۵۳ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق. ۱۲۷۵.

ش ۱۹۳۳، ۹۶ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ محمد حسین بن محمد قدیر در ۱۲۶۴.

ش ۲۱۴۳، ۷۸ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ. ۱۲۳۹.

ش ۲۱۶۱، ۴۸ برگ، ۱۹×۱۴، نستعلیق ۱۱۱۴، با مهر مربع «پیرو دین محمد صالح» و «اکبر زبعد محمد علی است ۱۲۰۵» و بیضوی «رب نجنی بمحمد وعلی» و «یأتی من بعدی اسمه احمد ۱۲۰۵» بر برگ آخر. آغاز این نسخه افتادگی دارد.

ش ۲۲۵۵، ۶۸ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ. ۱۱۹۸.

ش ۲۲۹۵، ۶۳ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق موسی بن یحیی در ۹۷۵. با مهر بیضوی «عبدالفتاح» در صفر ۱۳۲۲ بر برگ اول و نیز اشعاری ترکی در برگهای آخر.

ش ۲۸۶۱، نسخ محمد حسین بن عبدالحسین ترشیزی ساکن قریه دستجرد شهان از توابع ترشیز. علامت تصحیح دارد.

۳۶۷- شرح ایساغوجی (منطق، عربی)

از: حسام الدین حسن کاتی (۷۶۰ ه. ق.)

شرح مختصری است به عنوان «قال _ اقول» بر رساله «الایساغوجی» اثر الدین ابهری (۶۶۰ ه. ق.)

[کشف الظنون ۲۰۶، مرعشی ۳-۱۷۹، مجلس ۳۸-۵۵۱، آستان قدس ۱-۳۸۴،

مشار عربی ۱۰۶ و ۵۴۲].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله الواجب وجوده الممتنع نظيره الممكن سواه وغيره الصادر باختياره شره وخيره».

انجام: «هذه القياس وانما هي البرهان لكونه مركباً من مقدمات القضيّه ولكن هذا آخر ما كتبنا من الأوراق لايضاح ما في كتاب الایساغوجی».

ش ۱۲۸۲، ۲۶ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ بی تاریخ.

ش ۱۸۷۸، ۵۲ برگ، ۲۰×۱۷، نسخ میر محمد بن میر محمد ابراهیم سیادت مآب در ۱۱۹۴.

ش ۲۰۶۷، ۴۶ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ، بی تاریخ. حاشیه نویسی دارد و یادداشت مورخ ۱۳۴۴ در برگ آخر دیده میشود.

ص: ۲۸۷

ش ۲۵۸۲، تحریر محمد بن قوام بن حاجی بن محمد البیدگلی.

ش ۲۸۲۲، ۳۵ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ مسیح الدین بن حسین طباطبائی در ۱۳۱۵. تصحیح شده، حواشی با امضاء «مسیح طباطبائی» دارد.

ش ۳۹۳۶، ۳۸ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، بی تاریخ. با یادداشت تملک ابراهیم بن سید علیرضا حسینی تبریزی در آخر نسخه، و یادداشت مورخ ۱۱۶۳.

۳۶۸- شرح الباب الحادی عشر (کلام، عربی)

از: ؟

شرحی است مزجی با عنوان «اقول _ اقول» بر کتاب «الباب الحادی عشر» علامه حلّی (۷۲۶ق). شارح کتاب دیگری دارد که حاشیه بر تفسیر بیضاوی است و در متن به آن تصریح کرده است. همچنین از کتاب های «نهایه الاقدام» محمد بن عبدالکریم الشهرستانی، «جمع الجمع» ابوجمهور احسائی (زنده در ۹۰۱ق) و «نهایه العقول» فخر رازی، «تنزیه الانبیاء» سید مرتضی و غیره نام برده است. به اسم شاه طهماسب نوشته و غیر از شرح فاضل مقداد و شرح جبرودی است.

[ر.ک: الذریعه ۱۳-۱۱۷- ۱۲۳].

آغاز:

«حمد آ لک یا فاتح باب التوفیق

ما غیرک فی الوجود بالحمد حقیق

نور عینت من جمال الامعان

ثبت قدمی فی مقام التحقیق

وصل بقدسک علی مدینه العلم... اما بعد فبعد ما وجدت الناس فی عقائدهم مفترقه...».

ص: ۲۸۸

انجام: «فقال عليه السلام قل ببركه الله فقال حسان بن ثابت يا رسول الله ائذن لي ان اقول ...

يناديهم يوم الغدير نبيهم

بختم واسمع بالنبي مناديا

بأني مولكم نعم ووليكم

فقالوا ولم يبدوا هناك التعاميا»

ش ۱۸۹۵، ۹۸ برگ، ۱۲×۲۲، نسخ، بی تاریخ. از وسط و آخر ناقص و اوراقش پس و پیش شده است.

۳۶۹- شرح تجريد الاصول (اصول فقه، عربی)

از: احمد بن محمد مهدی نراقی (۱۲۴۵ هـ)

شرحی است بر کتاب «تجريد الاصول» پدر بزرگوارش ملا مهدی نراقی که بنا بر آنچه که در اول کتاب مناهج که پس از این کتاب نوشته شده آمده است، شرح کبیری است در هفت مجلد که مشتمل است بر همه آنچه که متعلق به علم اصول است.

[الذریعه ۱۳-۱۳۸].

آغاز: «المطلق والمقید. قد تقدم فی بحث العام ان المطلق ما دل علی شایع فی جنسه ای علی حصّه محتمله الصدق...».

انجام: «وکيف يمكن دعوى الاجماع مع مخالفه كثير من الاصحاب وقد نسب المنع من التقليد مطلقا [الی] الشهيد».

ش ۱۲۱۵، ۲۴۹ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ بی تاریخ. جلد چهارم است. شامل بحث مطلق و مقید به بعد.

ش ۲۳۱۷، ۲۳۴ برگ، ۱۴×۲۰، نستعلیق محمد تقی بن علی محمد محلاتی در ۱۲۳۴، جلد دوم است. آغاز این جلد: لما استوفی الکلام فی مبادئ هذا العلم من اللغات اخذ فی مبادئه من الاحکام...

ص: ۲۸۹

۳۷۰- شرح تجرید الکلام = شرح جدید (کلام، عربی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی (۸۷۹ ق)

شرح مزجی مفصّلی است بر کتاب «تجرید» خواجه نصیر الدین طوسی که به نام ابوسعید... (۸۷۳ هـ . ق) نوشته شده است. مؤلف در این شرح نظر به گفته‌های شمس الدین محمد اصفهانی و سید شریف گرگانی دارد.

[کشف الظنون ۱-۳۴۸، الذریعه ۳-۳۵۲، مرعشی ۳-۵۱، مشار عربی ص ۵۴۳،

دائرة المعارف اسلامی ۱-۱۴۵].

آغاز کتاب: «اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه.

آغاز نسخه ۳۸۰ بسم الله الرحمن الرحيم المقصد الثاني في الجواهر والاعراض وفيه فصول الاوّل في

الجواهر قدم مباحثها على مباحث الاعراض لأنّ وجود العرض متوقف على وجود الجواهر...».

انجام: «اما المقوله ما كان توجهها الى غايه من وضع او كيف او غير ذلك غير مستقر من حيث هو كذلك ولفظه ان ينفعل وان يفعال مخصوص بذلك».

ش ۳۸۰، ۱۸۷ برگ، ۱۳×۲۴، نسخ ۱۱۲۰. این نسخه جواهر و اعراض را دارد. تصحیح شده، وقفنامه مورخ ۱۲۲۹ دارد. با مهر مستطیل «ملک محمد» و مهر بیضوی «الواثق بالله احمد بن موسوی».

ش ۴۵۸، ۲۸۵ برگ، ۱۶×۲۱، نستعلیق مهدی (محمد) علی سالفی تبریزی در ۱۲۸۲. این نسخه جواهر و اعراض و اثبات صانع را دارد. با یادداشت مورخ ۱۲۸۳ و مهر مربع «عبده اسماعیل ۱۲۶۴».

ص: ۲۹۰

ش ۵۱۲، ۲۶۶ برگ، ۲۳×۱۲، نستعلیق اسد اللہ بن ظہیر الدین علی در ۱۰۵۷. جواهر و اعراض را دارد، تصحیح شده، و در پایان نسخه سه صفحه شرح مختصر اسماء حسنی است به زبان عربی.

ش ۱۰۸۱، ۴۴۳ برگ، ۲۴×۱۲، نستعلیق بی تاریخ.

ش ۱۱۸۲، ۲۷۰ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق رحمت بن حسن کوچفسهانی در ۱۰۹۰ با یادداشت تملک با مهر بیضوی «رحمت بن الحسن» و مهر مربع «صراط علی حق نمسکه محمد علی» در اول و آخر نسخه.

ش ۱۲۸۶، ۱۶۹ برگ، ۲۳×۱۶، نستعلیق بی تاریخ. مقصد اول را دارد.

ش ۱۷۴۴، ۲۵۲ برگ، ۲۶×۱۴، نسخ علی اکبر بن حسین خان الجیلان درویشانبر در ۱۲۳۶ مقصد ثانی یعنی جواهر و اعراض را دارد.

ش ۱۷۶۱، ۱۴۲ برگ، ۲۵×۱۷، نستعلیق بی تاریخ، ناقص.

ش ۱۷۷۱، ۶۲ برگ، ۲۴×۱۳، نستعلیق، بی تاریخ، الهیات را دارد.

ش ۲۰۴۴، ۲۳۰ برگ، ۲۶×۱۴، نستعلیق طهماسب قلی در ۱۰۷۶. جواهر و اعراض است.

ش ۲۰۵۱، ۲۳۸ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ بی تاریخ. جواهر و اعراض است. تصحیح شده و علامت بلاغ و حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۱۹۹، ۲۹۴ برگ، ۲۵×۱۴، نستعلیق سده ۱۰ و ۱۱، این نسخه از آغاز تا بحث معاد را دارد، تصحیح شده، حواشی با امضاء «م ن سلمه الله» و «میر صدرالدین محمد شیرازی» و «م ص» و «ملا محمد مشکک» و «س ا» و «میر فخرالدین» و «منه علیه ما علیه» و «لمحرره» دارد با تملک ابراهیم قاضی زاده ساوجبلاغی. ۱۳۳۰

ش ۳۷۰۰، ۱۶۴ برگ، ۲۱×۱۱، تحریر سده ۱۲. مقصد اول را دارد. برگ اول نونویس است. با مهر بیضوی «المؤمن فی الدارین حی»، دیباچه شارح را ندارد با جلدی نفیس.

ش ۳۷۴۱، ۶۵ برگ، ۲۴×۱۲، نسخ بی تاریخ. فقط مقصد ثالث است. چند فائده از فیض کاشانی؛ و آقا جمال در این نسخه هست.

۳۷۱- شرح التذکره النصیریّه (هیأت، عربی)

از: نظام الدین عبدالعلی بن محمد بیرجندی (۹۳۴ ق)

شرح مزجی توضیحی معروفی است بر کتاب «التذکره» خواجه نصیر الدین طوسی در هیئت، با بیان براهین هندسی و ریاضی و رد و ایراد بر بعضی از شارحان همین کتاب. تاریخ تألیف این شرح بنابر آنچه در بعضی از نسخه ها آمده ربیع الاول ۹۱۳ ق میباشد.

[الفبایی آستان قدس ۳۲۹، الذریعه ۱۳-۱۴۴، مرعشی ۲۰-۱۵۹].

آغاز: «الحمد لله الذي خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور وبسط على بساط... ان شرف العلم... الموضوع وجلاله الغايه ووثاقه الدلائل وعلم الهيئه من العلوم التي تجلّى».

انجام: «تعذروني اذا عثروا على الخطاء والفساد ويتجنبوا عن طريق التعتت والعتاد

ص: ۲۹۲

والله تعالى ملهم السداد ومنه المبدأ واليه المعاد والصلاه والسلام على محمد الهادي الى الرّشاد وعلى آله واصحابه الى يوم التناد».

ش ۳۷۳، ۳۱۴ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ محمد حسين بن محمد يوسف طالقانی در ۱۰۵۷ از روی نسخه ای که همین کاتب از روی نسخه اصل نوشته بود. حواشی از شیخ بهایی از روی خط او دارد و در پایان نسخه توضیحاتی سودمند است که باید مراجعه شود. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی جعفر بن محمد».

ش ۴۰۱، ۳۵۱ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق میرزین

العابدین بی تاریخ.

ش ۳۱۸۰، ۳۴۶ برگ، ۲۳×۱۷، نستعلیق میرزا اسد الله به درخواست میرزا عبدالباقی. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

۳۷۲- شرح التذکره النصیریّه (هیأت، عربی)

از:؟ شاید از خضری باشد.

شرحی است بر «تذکره نصیریّه» خواجه نصیرالدینطوسی، با عناوین «قال _ اقول».

آغاز: «لبسیطه العلویّه والسفلیّه من حیث کمّیاتها... اقول لما ذکر انّ لكل علم موضوعاً ومبادی ومسائل شرع فی بیان موضوع الهیئه...».

انجام: «لا وجه لتعطیل هذا البعد من الافلاک وهذا هو الوجه لقولنا فیما مرّ ان بعد الشمس من الارض یناسب کون الزّهره».

ش ۱۰۹۸، ۱۵۸ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا، اول و آخر ناقص.

ش ۳۷۶۴، یک قطعه از نسخه ش ۱۰۹۸ است که جداگانه صحافی شده است.

ص: ۲۹۳

۳۷۳- شرح التصريف (صرف، عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳ ق)

شرح مزجی معروفی است بر کتاب «العزّی» ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی که مشهور به «التصريف» میباشد.

[آستان قدس ۱۲-۱۴۰، مرعشی ۱-۱۳۶، مجلس ۳۸-۴۸۳].

آغاز: «ان روی زهر تخرج في رياض الكلام من الاكمام وابهى حبر... بينان البيان واسنان الاقلام حمد الله سبحانه وتعالى على تواتر نعمائه الزاهره الظاهره...».

انجام: «غيره فالنوع منه كالمرة بلا- فرق في اللفظ والفارق القرائن الخارجيه تقول رحمه واحده للمره ورحمه لطيفه ونحوهما وانطلاقه واحده للمره وحسنه او غيرها للنوع وكذا البواقى».

ش ۲۶۹، ۶۰ برگ، ۱۶×۲۳، نسخ عبدالعزيز الدولابی العثماني در ۱۳۰۷

ش ۸۲۱، تحرير سده ۱۳.

ش ۲۴۴۴، ۹۶ برگ، ۱۷×۲۰، نسخ سده ۱۳.

ش ۲۷۷۴، ۸۱ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق ابوالقاسم بن علی خوانساری در ۱۲۶۷.

ش ۲۸۰۳، ۱۱۰ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ سده ۱۳.

ش ۳۳۱۲، ۱۳۱ برگ، ۱۴×۱۹، نسخ ۱۲۱۳.

ص: ۲۹۴

از: ؟

شرحی است بر «العزى فى الصرف» نگاشته ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی که با استفاده از افادات استادش «سید حسن بن سید عباس سیر خضری شاهوی حسینی» و او از افادات استادش «شیخ ابراهیم شهرانی شاهوی» شیخ مدینه منوره تالیف و به صورت مزجی تنظیم ساخته است.

آغاز: «الحمد لله الذى زين جميع الاشياء بوجود نبى من الانبياء وشرفهم بكرامه من الاولياء والاصفياء... اما بعد فما زال التماس المشتغلين الى المحصلين لعلم الصرف لان اشرح لمختصر التصريف...».

انجام: «... والفعله بالكسر هي بكسر الفاء للنوع من الفعل تقول هو حسن والطعمه والجلسه بكسر فاء الفعل فيهما اي حسن النوع من الطعم والجلوس».

ش ۲۶۳۵، ۵۵ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق سده ۱۲.

از: محمد سعید بن محمد مفید قمی (قاضی سعید) (۱۱۳۰ ق)

شرحی است بر «التوحيد» شیخ صدوق است که به روش فلسفی و عرفانی نگاشته شده و شامل چهار جلد میباشد. و با تحقیق دکتر نجفقلی حبیبی توسط انتشارات وزارت ارشاد اسلامی به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۱۳-۱۵۳، المجلس ۱۲-۱۷۲].

آغاز: «الحمد لله الذى اغنانا بمعادن حكمته من زخارف الدنيا وهدانا بفضل رحمته الى خزان وحيه

محمد وآله ائمه الهدى صلوات الله عليهم ما دارت السماوات العلى».

ص: ۲۹۵

انجام: «فی الخبر الثالث العلم هو من کماله واما العقل فلان قولک کماله بذاته یناقض غرضک اذ لا معنی لکون کمال الشی بذاته إلا أنّ صفاته لا یتوقف علی غیره واما الثانی فلائنه یلزم علیه ما یلزم علی الاوّل علی ما تسأل عن تلك الصور المفیده للعلم هی قائمه بذاتها او بذات».

ش ۸۳۸، ۲۵۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) این نسخه شامل جلد اول و دوم است از انجام افتادگی دارد. با مهر بیضوی «محمد مهدی ۱۲۷۹».

۳۷۶- شرح تهذیب المنطق (منطق، عربی)

از: امیر هبه الله الحسینی مشهور به شاهمیر (ق ۹)

شرحی است بر بخش منطق از کتاب «تهذیب المنطق و الکلام» تفتازانی. از مقدمه شرح برمی آید که بنا بر شرح هر دو قسم کتاب را داشته است.

[کشف الظنون ۱-۵۱۷، مرعشی ۱۶-۳۰۱].

آغاز:

غایه تهذیب الکلام فتح المنطق بحمد المنعم... المقدم محمّد معین قواعد الاسلام وآله سبیل السّلام واصحاب المهتدین سالک الاعتصام... انی علقّت علی تهذیب المنطق والکلام

انجام: «انّما یمکن بالاستقراء التّام وهو متعدّد ولو امکن مع التّغییر فلم یمکن حیثیذ بالتمثیل بل بالاستقراء التّام الّمدی هو القیاس ولانّ العله الاخیره یدار مع المعلول وجوداً وعدمّاً مع أنّه لیس بعله تامّه».

ش ۹۲۴، ۶۳ برگ، ۱۱×۱۸، تحریر سده یازدهم یا جلوتر. انجام آن افتادگی دارد. با مهر بیضوی «عبده محمد حسین الحسینی».

ص: ۲۹۶

از: ؟

کتاب «جعفریه» محقق کرکی (۹۴۰ ق) در واجبات و مندوبات نماز است و این شرح احتمالا از یکی از شاگردان اوست که در زمان حیات استاد نوشته است زیرا عنوان «قوله سلمه الله تعالى» دارد و احتمال دارد که همان «الغرویة فی شرح الجعفریه» سید شرف الدین علی حسینی استرآبادی باشد.

[ر.ک: الذریعه ۱۳-۱۷۴- ۱۷۶].

آغاز: «لکل من الظهرین ثمان و قبل الفرض و للمغرب اربع و للعشاء رکعتان من جلوس بعدها بعد ان یرکعه و للیل ثمان و رکعتان للشفع و رکعه للوتر و للصبح رکعتان قبلها...».

انجام: «ولو فعل ذلك جاز ولو سقوا قبل الخروج لم يخرجوا وكذا لو خرجوا فسقوا قبل الصلاة وفي الموضعين يستحب صلاة الشكر وسؤال الزيادة من الله تعالى... ولو سقوا في اثناء الصلاة اتموها ولو كثرت

الغيوث فخير هبنا الضرر جاز الدعاء بازاله مضرته في... لان النبي صلى الله عليه و آله فعل كذلك كما مر».

ش ۵۰۸، ۱۱۲ برگ، ۲۳×۱۴، نستعلیق ۱۲۶۰. این نسخه صلاه را دارد و از آغاز ناقص است. با مهر «الله الملك الواحد القهار ملك موسى بن محمد رضا بن موسى بن جعفر كاشف الغطاء».

از: جلال الدین محمد بن احمد محلی (۸۶۴ ق)

شرح مزجی است بر «جمع الجوامع» تاج الدین عبدالوهاب سبکی شافعی

ص: ۲۹۷

(۷۷۱ق) که برای استفاده مبتدئین نگارش یافته است.

[کشف الظنون ۱-۹۵۹، مرعشی ۱۴-۲۲۹].

آغاز: «الحمد لله على افضاله والصلاه والسّلام على محمد وآله هذا ما اشتدّت اليه حاجه المتفهمي ن من شرح يحلّ الفاظه ويبيّن مراده ويخفف مسائله ويحرّر دلائله على وجه سهل للمبتدئين».

انجام: «اللهم يا ذا الفضل العظيم نفضل علينا بالعمو وبما تشاء من النعيم وصلّى الله على سيّدنا محمّد وآله وصحبه اجمعين».

ش ۳۶۱۶، ۲۱۲ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ محمد بن علی محمد در ۱۱۵۰. حواشی از کمال الدین شافعی و قاضی زکریا دارد.

۳۷۹- شرح الحاوی (فقه، عربی)

از: علاء الدین علی بن اسماعیل قونوی (۷۲۹ق)

شرحی است استدلالی بر «الحاوی» نجم الدین عبد الغفار قزوینی (۶۶۵ق) که در فقه شافعی اهمیت فراوان دارد. کشف الظنون این شرح را بر گرفته از دو شرح علاء الدین طاوسی و ضیاء الدین طوسی با پاره ای افزایش می داند.

[کشف الظنون ۱-۶۲۵، مرعشی ۹-۲۶۸، الفبایی آستان قدس ۳۳۲ با عنوان شرح حاوی صغیر].

آغاز: «الحمد لله باعث الرسل وموضح السبيل ومؤيد الاسلام بشرائع الاحكام وصلّى الله على سيّدنا محمد خير الانام وعلى آله البرره الكرام وسلّم تسليمًا كثيرًا وبعد... لما كثر الاشتغال به وحاز من القبول

في اكثر البلاد».

انجام: «او صم ثلاثه ايام او تصدّق بفرق من الطعام على سته مساكين والفرق ثلاثه اصوع واما في غير الحلق فالحاقاً به لاشتراكها جميعاً».

ش ۹۶۱، ۱۱۴ برگ، ۳۱×۲۲، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه طهارت تا حج را دارد. از انجام افتادگی دارد (تحریر سده ۱۲).

ص: ۲۹۸

۳۸۰- شرح حکمه الاشراق (فلسفه، عربی)

از: قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی (۷۱۰ ق)

شرح مزجی مهمی است بر کتاب مشهور «حکمه الاشراق» شیخ شهاب الدین سهروردی (۵۸۷ ق). در این شرح مباحث مهم توضیح داده شده است.

[کشف الظنون ۱-۶۸۴، مرعشی ۱۱-۲۶۸، الفبایی آستان قدس ۳۳۴].

آغاز: «الاشراق سیلک اللهم والاشواق دلیلک انت ربنا ورب مبادینا ونحن عبیدک یا قیوم ایاک نروم ولک نصلی ونصوم وانت المبدء الاول وعلیک المعول منک...».

انجام: «والله ولی السداد والرشاد منه المبدء والیه المعاد والحمد لله رب العالمین والصلاه علی النفوس الکاملین خصوصاً علی محمد واله الطیبین الطاهرین الی یوم الدین ظاهراً وباطناً قلم اینجا رسید و سر بشکست».

ش ۵۳۱، ۱۹۰ برگ، ۲۲×۱۷. نسخ ۱۲۹۶. از آغاز ناقص است.

۳۸۱- شرح حکمه العین (فلسفه، عربی)

از: شمس الدین محمد بن مبارکشاه بخارایی (میرک بخاری) (ق ۸)

شرح مزجی است بر کتاب «حکمه العین» نجم الدین کاتبی قزوینی (۶۷۵ ق)؛ در این شرح همه حاشیه های قطب الدین شیرازی را آورده و به بسیاری از آرای وی اشکال می کند.

[مرعشی ۴-۷۳، الفبایی آستان قدس ص ۳۳۵].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. اما بعد حمد الله فاطر ذوات العقول الثوريه ومظهر خفيات اسرار الربوبيه المبدع بنوره المشرق محرّكات الاجرام العلويه المخترع بعلمه الكامل...».

ص: ۲۹۹

انجام: «من ذلك المبدأ الى غير النهايه وأنما يلزم ان لو كانت الحركات مجتمعه في الوجود بالفعل وهو ممنوع وليكن هذا آخر ما اوردناه...».

ش ۳۷۵، ۸۷ برگ، ۲۳×۱۱، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۱۱) با مهر مربع «افوض امری الى الله عبده علی» در پایان نسخه.

ش ۱۷۶۷، ۶۸ برگ، ۲۶×۱۷، نسخ محمد تقی در ۱۱۱۷ در شیراز.

ش ۳۹۵۴، ۱۱۶ برگ، ۲۲×۱۳، نسخ بی تاریخ. با یادداشت تملک عبدالکریم بن علی رشتی در اول نسخه.

۳۸۲- شرح الخطبه الطنجیه (حدیث، عربی)

از: محمد کاظم بن محمد قاسم حسینی رشتی (۱۲۵۹ ق)

شرحی است بر خطبه ای منسوب به مولا امیر المؤمنین علیه السلام به نام «طنجیه» که گفته میشود در منزلی بین مدینه و کوفه بیان فرموده اند و مشتمل بر فضائل بسیار میباشد. مؤلف ابتدا قسمتی از خطبه را آورده سپس مفصلاً به شرح میپردازد. و این خطبه را از «مشارق الانوار» حافظ برسی نقل کرده است.

[فهرست کتب شیخیه ۲-۹۰، الذریعه ۱۳-۲۱۱].

آغاز: «الحمد لله... اما بعد فيقول العبد الفقير... ان بعض السادات الاجلاء النبلاء حرسه الله تعالى عن كل ضراء واللاواء وايدة بصنوف النعماء والالاء...».

انجام: «فقد القيت عليك بذرا من الجنه وسقيتها بماء الكوثر يا اسعدك لو حفظتها عن الضياع والله خليفتي عليك ولا حول ولا قوه».

ص: ۳۰۰

ش ۱۶۷، ۳۳۸ برگ، ۳۱×۱۸، نسخ عبدالله بن ابراهیم تبریزی در ۱۲۶۵ شامل جزء اول و دوم. با مهر بیضوی «یا رب سهل امور جواد».

۳۸۳- شرح خلاصه الحساب (عربی)

از: محمد باقر بن محمد حسین بن محمد باقر یزدی

شرحی بر «خلاصه الحساب» بهاء الدین محمد عاملی (۱۰۳۰ ق) است. تاریخ تالیف: ۱۰۹۹. در اواخر کتاب از عیون الحساب جدش یاد می کند.

[فهرست آستان قدس ۸- ۲۱۵].

آغاز: «... قاعده فی ضرب ما بین العشره والعشرین فیما بین العشرین والمائه بل فیما بین العشره والمائه ولعل التخصیص تقدم ذکر مضروب ما بین العشرین بعضه فی بعض من المركبات الاولى...».

انجام: «حقیق بالاستتار عن اکثر اهل هذا الزمان فاحتفظ وصیتی الیک واللّه حفیظ علیک».

ش ۲۷۹۰، ۶۹ برگ، ۱۹×۹، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۳) اول و وسط و آخر ناقص. این نسخه باید با نسخه دوم تطبیق شود.

ش ۳۴۵۵، ۷۵ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق ۱۱۰۳، حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده شکلها و جدولها و فوایدی در ریاضیات در چند برگ آخر این نسخه هست. با مهر مربع «العبد محمد صادق».

ص: ۳۰۱

۳۸۴- شرح دعاء الصباح (دعا، عربی)

از: ملا هادی بن مهدی سبزواری (۱۲۸۹ ق)

شرح مزجی است بر دعای صباح حضرت امیر المؤمنین علیه السلام «اللهم یا من دلح لسان الصباح بنطق تبلجه». در این شرح شارح به باطن و تأویل هم پرداخته و در دوازده رمضان ۱۲۶۷ به پایان برده است. مکرر چاپ شده.

[الذریعه ۱۳-۲۲۵، مرعشی ۱۲-۲۵۵، مجلس ۳۵-۳۹۴].

آغاز: «الحمد لله الذى مدّ سیرنوره فى المجالى والمواد من صباح الازال الى مساء الآباد كلمح بالبصر او اقرب».

انجام: «... فلا تردنى من سنّى مواهبك خائباً يا كريم يا كريم يا كريم» و هو التكریم بالخلافه عن الكریم وصلّى الله على محمد وآله».

ش ۱۳۵۷، ۹۷ برگ، ۱۱×۱۸. نستعلیق محمد دامغانی در ۱۲۶۷.

۳۸۵- شرح دیوان المتنبی (عربی)

از: ابوالحسن علی بن احمد واحدی نیشابوری (۴۶۸ ق)

شرح ادبی بسیار مهمی است بر دیوان ابوالطیب متنبی (۳۵۴ ق) با استشهاد به آیات قرآنی و شعر عرب و گفتههای دانشمندان علوم عربی. حاجی خلیفه در کتابش تصریح کرده است که این شرح بهتر از تمام شرحهایی است که بر دیوان متنبی نوشته اند. تاریخ انجام آن ۱۶ ربیع الثانی ۴۶۲ می باشد.

[کشف الظنون ۱-۸۰۹، مرعشی ۴-۱۲۰، مجلس ۲۶-۱۱۵، الذریعه ۱۳-۲۷۶].

آغاز: «الحمد لله على سوايخ النعم وله الشكر على جلائل القسم ربنا المذى علم بالقلم علم الانسان ما لم يعلم فانطقه بالحروف المعجمه... فان الشعر... كلام واحلى

ص: ۳۰۲

نظام وابعده مرقى فى درجه البلاغه».

انجام: «وانما يقول فاحيى من الهى ان اُفارقك وقد اصطفاك الله تعالى ووكل اليك الارزاق والعباد الا تراه كيف بين وجه حياته من الله اذا ذكر اصطفائه له ولو لم يذكره لكان لا- مخلص من الحياء من الله تعالى بمفارقتة... هذا آخر ما اشتمل عليه ديوانه الذى رتبته بنفسه».

ش ۹۶۲، ۳۰۶ برگ، ۲۲×۳۲، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۳۸۶- شرح دیوان المتبني (عربی)

از: ؟

شرحی است بر دیوان معروف «متبني ابوالطيب احمد بن حسين بن حسن (۳۵۴ که بصورت «قوله _ قوله» نگاشته شده است.

[به كشف الظنون ۱-۸۰۹ رجوع شود].

آغاز: «بسمله، قال ابوالطيب احمد بن حسين بن الحسن المتبني ابلى الهوى اسفا...».

انجام: «... اللب العقل والعقل زين القلب فكذلك... زين ابیه كانه فضله على ابیه.

ومن... زين آبائه...».

ش ۳۱۲۷، ۱۰۲ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱) این نسخه دیباچه را ندارد. با مهر بیضوی «مشیر

الممالک».

ص: ۳۰۳

۳۸۷- شرح «الروضه البهيه في شرح اللمعه الدمشقيه (فقه، عربي)

از: ملا عبدالله بن محمد تقی هزار جریبی تینکی (ق ۱۳)

شرح نسبتاً مفصلی است بر روضه البهیه شهید ثانی؛ با عناوین «قوله _ قوله» که با نقل نظر فقهای متقدم و متأخر به فراوانی همراه شده است.

آغاز: «حمد له... قوله كتاب النکاح لم يتعرض الشارح طاب ثراه لتعريفه هنا وبيان ما هو حقيقة فيه لغه

وشرعا كما تعرض له في المسالك لابتناء وضع الكتاب على الايجاز والاختصار...».

ش ۸۵، ۳۴۰ برگ، ۲۱×۳۲، نسخ محمد حسین بن مراد علی در ۱۲۳۳. نکاح تا آخر ضمان را دارد.

۳۸۸- شرح زبده الاصول (اصول فقه، عربي)

از: محمد بن محمد هادی نایینی

شرح مزجی است بر کتاب «زبده الاصول» شیخ بهائی؛ (۱۰۳۱ ق). کتاب با عناوین «قال _ اقول» فصل، تذنیب، نگاشته شده و مؤلف این کتاب را در شانزده سالگی نوشته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على سيد الجن والانس اجمعين حتى الانبياء والمرسلين محمد المبعوث على كاهه المخلوقين صلوات الله وسلامه عليه وعلى اهل بيته الطاهرين...».

انجام: «فيعامل بها معامله... من النظر والترجيح والتعادل... فاتبع عند التعارض منها الاقوى في النظر والزم ما هو اقرب للتقوى من مجانبه التقصير والمسامحات الخفيته مهما تيسر فان الخطب عظيم خطير».

ص: ۳۰۴

ش ۵۲۰، ۱۲۷ برگ، ۱۸×۲۲، نستعلیق مؤلف در ۱۲۶۵ در اصفهان. تصحیح شده است.

۳۸۹- شرح زیاره الجامعه الکبیره (عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱ ق)

شرح مفصلی است بر زیارت جامعہ کبیره که بدان تمام امامان: را میتوان زیارت کرد. این شرح به خواهش سید حسین بن محمد قاسم حسینی اشکوری گیلانی، نگاشته شدن و نمودار آرای شیخ احمد احسائی رئیس فرقه شیخیه میباشد و در آخر کتاب دعای وداع نیز شرح شده و به تاریخ ۱۹ ربیع الاول ۱۲۳۰ پایان پذیرفته است.

[الذریعه ۱۳-۳۰۵، مرعشی ۵-۳۸، دائره المعارف بزرگ اسلامی ۱-۱۵۰، مشار، عربی ۵۵۰].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... کان قد التمس منی ادام الله تأییده ان اشرح زیاره الجامعه المشهوره وایتین اسرار الفاظها... فاقول وباللله المستعان ان هذه زیاره الجامعه اشتهرت بین الشیعه حتی استغنت باشتهارها...».

ش ۲۳۱، ۲۳۷ برگ، ۲۰×۳۲، نسخ، بی کا، بی تا.

ش ۵۲۸، ۲۲۳ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ محمد حسین بن محمد کریم اصفهانی در ۱۲۶۷ در مدرسه جده کوچک. جلد اول است.

ش ۲۱۰۳، ۲۲۰ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ احمد بن عبدالباقی حسینی در ۱۲۶۰ جلد دوم و سوم است.

ش ۲۵۴۵، ۱۶۲ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ احمد بن عبدالباقی حسینی در ۱۲۵۹.

ص: ۳۰۵

از: نظام الدین حسن بن محمد قمی نیشابوری (نظام اعرج) (۷۲۸ ق)

شرح معروفی است بر «الشافیه» ابن حاجب مصری (۶۴۶) که به درخواست مجد الدین اسماعیل بن قاضی یحیی بن اسماعیل تألیف شده، و یکی از کتب درسی در مدارس حوزه‌های علمیه بوده است.

[الذریعه ۴-۱۰۸ و ۱۳-۳۱۳، مجلس ۲۵-۱۸۷، فهرست رضوی ۱۲-۱۶۶، مشار عربی، ۵۵۱،

مرعشی ش ۱۷۷۸۷].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. احمدك اللهم على ان وفقنتي لصرف ريعان الشباب في اقتناء العلوم والآداب واسألک يا ذالمنّ...».

انجام: «وحتى لكونه بمعنى الى قال المفتقر الى عفو ربه الكريم الحسن بن محمد النيسابوري المعروف بنظام الدين نظم الله احواله في اولاه واخراه...».

ش ۱۲۲۱، ۱۵۴ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق. ۱۲۷۲.

ش ۲۲۲۶، ۱۳۴ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ میرزا محمد القاری در ۱۲۴۵. یادداشت تملک «ملا محمد رضا» در آخر نسخه هست.

ش ۱۳۵۳، ۲۳۲ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ محمد طاهر بن محمد صفی سرکانی در مدرسه ملا عبدالله در سال ۱۰۹۶.

ش ۲۲۸۱، ۱۲۱ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق محمد تقی در ۱۲۳۳.

ش ۳۲۳۸، ۱۲۵ برگ، ۲۱×۱۰، نسخ مشرف بن احمد بن شرف العجمی در ۱۱۲۱. مقابله و تصحیح شده و یادداشت مورخ ۱۱۳۶ دارد.

ش ۳۳۴۰، ۵۹ برگ، ۲۲×۱۳، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) این نسخه ناتمام است.

ش ۴۰۷۷، ۱۶۵ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. علامت تصحیح دارد.

۳۹۱- شرح الشافیه (صرف، عربی)

از: ؟

شرح مزجی متوسطی است بر «الشافیه» ابن حاجب نحوی که از «نظام» (۷۲۸ ق) نیز نقل کرده است.

آغاز: «انه مهموز العین دون... لکونه اجوف مهموز اللام علم ان... مقلوب نای ینای فوزنهما قلع یقلع و... اشتقاقه ای المقلوب وهی الکلمات التی علم رجوعها کلها الی اصل واحد».

انجام: «وبالمره ای بما یدلّ علیها نحو رمیه وغزوه وبالنوع ای بما یدلّ علیه نحو رمیه وغزوه...».

ش ۷۳۳، ۲۰۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخرش ناقص است. (تحریر سده ۱۳).

ص: ۳۰۷

۳۹۲- شرح الشافیه (صرف، عربی)

از: فخر الدین احمد بن الحسن جار بردی (۷۴۶)

شرحی است به عنوان «قوله _ قوله» بر کتاب «الشافیه» ابن حاجب نحوی. این کتاب به نام وزیر خواجه سعد الدین محمد بن علی ساوی (مقتول ۷۱۱) نوشته شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۰۲۱، مرعشی ۳-۱۱۵، مجلس ۴-۳۴۰ و ۲۵-۲۷۵، آستان قدس ۱۲-۱۵۹،

مشار عربی ۱۵۵۱].

آغاز: «نحمدک یا من بیده الخیر والجدود و لیس فی الحقیقه غیره بموجود و نصلی علی رسولک محمد طیب...».

ش ۱۰۹۷، ۱۹۹ برگ، ۱۲×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا. انجام نسخه ناقص است. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۱۷۵۷، ۱۳۸ برگ، ۱۶×۲۴، نستعلیق، بی کا، بی تا.

ش ۲۳۰۹، ۵۲ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق، بی کا، بی تا. ناقص است (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

۳۹۳- شرح الشافیه (صرف، عربی)

از: سید عبداللّه بن محمد حسینی (نقره کار) (۷۷۶ ق)

شرح مزجی است بر «شافیه» ابن حاجب.

[کشف الظنون ۲-۱۰۲۱].

آغاز: «الحمد لله الذي علا بحوله ودنا بطوله مانح كل غنيمه وفضل و كاشف كل عظيمه... و بعد فان من اراد ان يكون له مسحه من الكتاب اللهي».

ص: ۳۰۸

انجام: «ثم ذكر لمكسور العين اربعة امثله ايضا لانه على اربعة اقسام متعدد ولازم وعين مضارعه مفتوح او مكسور فقال وشربه متعدد ومضارعه مفتوح العين».

ش ۴۱۳۰، ۲۳۸ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بی ک، بی تا. از انجام ناقص است.

۳۹۴- شرح الشافیه (صرف، عربی)

از: معین الدین فسوی

شرحی است بر شافیه ابن حاجب.

ش ۲۴۶۰، تحریر ۱۱۰۸.

ص: ۳۰۹

۳۹۵- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: ؟

از کاشف الغطاء و جواهر الکلام و از پدرش با عنوان «الوالد القدوسی» نام میبرد.

آغاز: «قال...؛ کتاب الزکوه و فیه قسمان الاول فی زکوه المال والنظر فیمن تجب علیه و ما تجب فیه و من تصرف الیه. الزکوه کما فی المعتمر فی اللغه الزیاده والنمو والتطهیر...».

انجام: «وثالثها انه قد صرح جماعه بانه لاخيار للساعی بل نفی الريب عنه فی المدارک و ادعی الاجماع علیه جمله و هو کذلک ویدل علیه اخبار اداب الصدقه فلاحظ قال؛ واما اللواحق فهی».

ش ۵۱۳، ۱۶۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۷۳. کتاب زکات

است. حواشی با امضاء «منه» دارد.

۳۹۶- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: ؟

شرحی است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) که یکی از شاگردان آقا باقر بهبهانی (۱۲۰۶ ق) نگاشته است. از مجمع البرهان و ریاض المسائل و مناهل نقل کرده است.

آغاز: «والحمد لله رب العالمین و صلّی الله تعالی علی خیر المبعوث محمد واله الطیبین الطاهرین و لعنه الله علی اعدائهم اجمعین و بعد فهذا کتاب الزکاه من شرائع الاسلام الکتاب والکتب مصدران...».

انجام: «وعن المختلف انه يجوز دفع الذکر فی نصاب الاثنی اذا کان بقیمة واحده منها والاقوی هو الاكتفاء بمسمى الغنم ذکر آ او اثنی فی زکاتها او فی زکاه الابل لاطلاق الشاه وعدم منافاته للشکره بوجه کما عرفت والحمد لله رب العالمین و صلّی الله علی محمد واله الطاهرین».

ش ۵۳۵، ۱۴۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۳۰۴. کتاب زکات است. تصحیح شده.

۳۹۷- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: ؟

از پدرش با عنوان «والدی روحی فداه» نقل می کند. شاید بخشی از همان کتاب ش ۵۱۳ باشد.

آغاز: «الخامس الركوع والسجود على وزن فعول بضم الفاء مصدر والأول في اللغة بمعنى مطلق الانحناء ما لم يبلغ الى حدّ السجود سواء بلغ الركبتان الى الارض ام لا وما يظهر من الخليل...».

ص: ٣١٠

انجام: «وایسطها علی الارض بسطا واقبضهما الیک قبضا وان کان تحتها ثوب فلا یضربک وان افضیت بهما الی الارض فهو افضل ولا تفرجى بین اصابعک وفى سجودک ولكن ضمنه الیک جمیعاً وتدل هذه الروایه علی بعض مستحبات اخر ایضاً».

ش ۵۲۱، ۱۲۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ احمد بن شیخ حسن... در ۱۲۵۷ در نجف اشرف بخشی از کتاب صلاه است. تصحیح شده.

۳۹۸- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: ؟

شرح مختصری است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق). مؤلف از صاحب جواهر و میرزای قمی نام برده و از استادش به «شیخنا الاستاد دام ظلّه» یاد می کند.

آغاز: «الكلام فی الخلل قال فی الشرائع الركن الرابع فی التوابع وفيه فصول الفصل الاول فی الخلل الواقع فی الصلاه وهو اما عن عمد او سهو او شك المتن اقول...».

انجام: «لأن الكلام فی ان احتمال عدم البقاء مع قیام الدلیل المفید للظن یصح الاستصحاب ام لا فیکون کل واحد من الاستصحاب والخیر الواحد دلیلاً مستقلاً یثبت لكل منهما حکم شرعی فتأمل وعلى هذا فلا وجه لكلام الشیخ رحمه الله علیه فی اصوله».

ش ۶۶۸، ۲۸۳ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق. مؤلف: صلاه و تجارت است. خط خوردگی دارد.

ص: ۳۱۱

از: ؟

شرح مختصری است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) که از یکی از شاگردان شیخ مرتضی انصاری (۱۲۸۱ ق) و صاحب جواهر (۱۲۶۶ ق) میباشد و در کاغذی که میان نسخه است نوشته که در سال ۱۲۹۸ ه. ق در نجف تألیف کرده و همان سال در نجف طاعون بوده و ما در مؤلف به این مرض در شب جمعه سیزده جمادی الاولی از دنیا رفته است.

آغاز: «القسم الثانی من الاقسام الاربعه المشتمل علیه الكتاب العقود وهی جمع العقد الذی فی اللغه بمعنی العهد مطلقا او الموثق منه او هو فیها ضد الحل».

انجام: «وعلى الوجه الثالث ايضا ليس للمورث التصرف في الثلثين لان للورثة حق الانعتاق وان... عن هذا الحق نقول للمملوك حق الحریه وان... عن هذا ايضا فله تعالی حق فی الانعتاق العبد فتأمل».

ش ۶۸۶، ۱۴۳ بر گ، ۱۹×۱۴، نستعلیق مؤلف. تجارت و وصیت است. خط خوردگی دارد و تصحیح شده است.

از: ؟

شرحی است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) با عناوین «قوله _ قوله» و از وحید بهبهانی و صاحب ریاض و سید محمد جواد صاحب مفتاح الکرامه بسیار نقل می کند. احتمال دارد یکی از شاگردان سید محمد جواد بوده باشد. عناوین «فوائد» نیز زیاد دیده میشود.

ص: ۳۱۲

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والسلام على نبيه وعترته الطاهرين والعاقبه للمتقين قوله قدس الله روحه كتاب الطهاره الكتاب مصدر كتب من الكتب اى الجمع ومنه قوله تعالى كتب فى قلوبهم الايمان».

انجام: «اقول فى كل مما صنعه المصنّف والاصحاب حرازه اما الاول فلانه يوهم اتحادهما فى المحرّمات والمكروهات فحسب كما مر توهمه... مع انه ليس كذلك واما اطلاق الاصحاب فلعدم الاطراد والامر فيه اسهل ممّا صنعه المصنّف مع كون الامر فى كليهما هيئاً».

ش ۹۶۷، ۸۴ برگ، ۲۲×۳۱، نسخ، بی کا، بی تا، طهارت و صلوات است.

۴۰۱- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: ؟

شرحی است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده و در آن از سید علی طباطبایی صاحب ریاض نام برده شده است.

ش ۲۰۶۰، ۳۲۱ برگ، ۶۱×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا. بخشی از کتاب طهارت و بخشی از کتاب صلاه است. حواشی از مؤلف دارد.

۴۰۲- شرح الشرائع (فقه، عربی)

از: ؟

شرحی است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق).

[]

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... قال المصنّف اعلى الله مقامه كتاب الحج وهو

ص: ۳۱۳

يعتمد ثلاثه اركان الاول فى المقدمات وهى اربع المقدمه الاولى الحج وان كان فى اللغه القصد... اقول قد ذكر لفظ الحج فى اللغه معان...».

انجام: «... والحجه له بعد اطلاق كثير من الاخبار التصريح بالتعميم مَرَّ بعضها صحيحه معاويه بن عمار وغيرها ما خلا خلوق الكعبه وهو كما فى المسالك اخلاط خاصه من الطيب منها الزعفران واستثناؤه...».

ش ۲۲۱۵، ۸۶ برگ، ۲۲×۱۶، نستعليق مؤلف. كتاب حج است و ناتمام. خط خوردگی دارد حواشی با امضاء «منه» دارد. یادداشت مورخ ۱۲۴۸ در برگ اول هست.

۴۰۳- شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: ؟

شرحی است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم و در آن از سید علی صاحب ریاض نام برده شده است.

آغاز: «كتاب النکاح» هو لغه الوطاء كما عن الاشهر بل عليه الاجماع ای اتفاق اهل اللغه عن المختلف وغيره وشرعاً العقد كما عليه الاكثر... قوله واقسامه ای الكتاب...».

انجام: «... وان اذى الخراب ای ملک دار آ او نحوها فترك عمارتها وانجر الى الخراب جاز ايضاً كل ذلك للاصل... الى السرف عرفاً لتضييع المال حرم ذلك، تمت».

ش ۲۴۹۵، ۲۴۶ برگ، ۲۱×۳، نسخ محمد هاشم بن محمد علی حسینی در ۱۲۶۱ در قصبه اصطهبانات به خواهش میرزا محمد علی معروف به میرزا بابا. بخشی از کتاب نکاح است.

ص: ۳۱۴

۴۰۴- شرح شرح الاشارات (فلسفه، عربی)

از: قطب الدین رازی

شرح شرح اشارات خواجه طوسی است.

ش ۵۸۶، ۱۵۷ برگ، شامل طبیعیات، ناقص، تحریر سده ۱۱.

ش ۳۱۴۲، شامل منطق و طبیعیات و الهیات، ناقص، تحریر سده ۱۱.

۴۰۵- شرح شرح مختصر الحاجبی (اصول فقه، عربی)

از: سعد الدین تفتازانی

تاریخ تالیف ۷۷۸

آغاز: «الحمد لله الذي وفقنا للوصول الى منتهى اصول...».

ش ۵۴۴، تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

ش ۲۴۶۲، تحریر سده ۱۱، با یادداشت تملک محمد تقی بن محمد مؤمن الشریف الفسوی.

۴۰۶- شرح شرح عوامل الجرجانی (نحو، عربی)

از: احمد بن محمد بخاری حریری (؟)

شرحی است بر شرحی که شخصی به نام سعد الدین بر عوامل جرجانی نوشته است.

آغاز: «الحمد لله الذي زين تراكيب العرب بزينة الاعراب والصلاه والسلام على

ص: ۳۱۵

افضل من نطق بالصواب وعلى آله وصحبه المتأدين بخير الآداب...».

انجام: «... ان الاصل في الخبر الافراد كذا قرأه الزمخشري في المفصل وتبعه الهندي في شرحه على الكافيه وما قدره الخ في توجيه وقوعه موقع الاسم مقبول ايضا عند اولي العقول».

ش ۱۲۷۱، ۳۷ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ يوسف بن رسول بن عثمان در قريه خوران در ۱۲۴۰

۴۰۷- شرح الشمسيه (منطق، عربي)

از: ؟

شرح مختصری است با عناوین «قال _ قال» بر «رساله الشمسيه» نجم الدين عمر بن علي كاتبي قزوینی (۶۹۳ ق). این شرح غير از شرح معروف «تحرير القواعد المنطقيه» رازی است.

و شاید حاشیه بر شرح شمسيه هم باشد باید تطبيق شود.

[ر.ك: كشف الظنون ۲-۱۰۶۳ _ ۱۰۶۵].

آغاز: «قال الرساله مرتبه هذه المقدمه تمهيد لبيان ما هو المذكور في الاجزاء الخمسه لان بيان الحصر الذي هو المقصود بالذات متوقف عليه وبيان لمرجع الضمير والمراد من الرساله...».

انجام: «... وانه جوز ذلك لقد استراح بنان البيان بعون الملك المنان عن كشف القناع عن وجوه فرائد ما اودع في الكتابين بحيث يجتلي على منصفه التحقيق ورفع استار الشكوك والاهام».

ش ۱۹۷۲، ۲۲۷ برگ، ۲۲×۱۶، نستعليق ۱۲۹۶. با مهر کتابفروشی محمد امين مصری مهاباد در اول نسخه.

ص: ۳۱۶

۴۰۸- شرح شواهد مغنی اللیب = فتح الغریب (ادبیات، عربی)

از: جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر سیوطی (۹۱۱ ق)

سیوطی شواهد مغنی اللیب را شرح کرده و آن را «فتح الغریب بشواهد مغنی اللیب» نامیده است.

[به کشف الظنون ۱۷۵۳ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله الذى فتح السن العرب العاربه بالفصاحه فكانت تجرى بذلك ولا تجارى ومنهم الافهام القويمه التى فضّلوا بها على من سواهم من اليهود والمجوس والنصارى...».

انجام: «... ومن ابیات القصیده:

... وما كنت آيا _ وكم مثلها فارقت وهى تصغر...».

ش ۱۷۴۶، ۲۴۵ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا، تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

اینکه بعضی این نسخه را شرح شواهد البهجه المرضیه دانسته اند اشتباه است ظ.

۴۰۹- شرح العرشیه (فلسفه، عربی)

از: محمد اسماعیل بن سمیع اصفهانی (واحد العین) (۱۲۷۷ ق)

شرح مختصری است بر «عرشیه» ملاصدرا (۱۰۵۰ ق) شارح که از اکابر شاگردان مولی علی نوری (۱۲۴۱) است. به اشکالات شیخ احمد احسائی پاسخ داده

[الذریعه ۱۳-۳۶۸، الفبایی آستان قدس ۳۴۷، مشار عربی، کتابشناسی جامع ملاصدرا ص ۲۵۰].

آغاز: «الحمد لله الذى خلقنا بقدرته ثم هداانا الى سبيل معرفته فارانا فى مرایا الافاق ومجالى الانفس اياته لنستدل بها على ذاته وصفاته فسبحان من دل على ذاته بذاته وتنزه...».

ص: ۳۱۷

انجام: «لانه اذا كان علمه بالاشياء عين وجود الاشياء او كان علمه بالمعلول الاول عين وجوده وبما سواه بالصور الحاصله في المعلول الاول فلم تكن له تعالى في مرتبه ذاته علم بما سواه تعالى عن ذلك علوا كبيرا».

ش ۵۳۰، ۱۰۰ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده است.

ش ۲۰۷۲، ۸۷ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا.

۴۱۰- شرح عقائد النسفی (کلام، عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳ق)

«عقائد النسفی» رساله مختصر و مشهوری است از نجم الدین ابوحفص عمر بن محمد نسفی (۵۳۷ق) در بیان اعتقادات اهل سنت و این شرح مزجی کوتاهی است بر آن که بیشتر جنبه توضیحی دارد.

[کشف الظنون ۲-۱۱۴۵، مرعشی ۳-۱۸۷، مشار عربی ۵۵۵].

آغاز: «الحمد لله المتوحد بجلال ذاته... وبعد فان متن علم الشرائع والاحكام و اساس قواعد عقائد الاسلام هو علم التوحيد والصفات الموسوم بالكلام...».

انجام: «وهم الملائكة الذين لا اب لهم ولا ام لهم يقدرون باذن الله على افعال اقوى واعجب من ابراء الاكمه والابرص واحياء الموتى والترقى المعلوم انما هو في امر التجرد و اظهار الاثار القويه لا في مطلق الشرف والكمال فلا دلالة على افضليه الملائكة».

ش ۵۷۷، ۱۷۹ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق، بی کا، بی تا.

ص: ۳۱۸

۴۱۱- شرح العوامل (نحو، عربی)

از: ملا نظر علی بن محسن گیلانی (؟)

شرحی است بر عوامل ملا محسن طالقانی قزوینی و شارح معاصر ماتن بوده است.

[آستان قدس ۱۲-۱۹۳].

آغاز: «فاقول قال المصنف زید حسنه بسم الله الرحمن الرحيم. الباء هنا علی ما حققه المحققون یحتمل امرین الاول الاستعانه...».

انجام: «... فان الله لا یضیع عمل عامل فنعم اجر العاملين ولمثل هذا فلیتنافس المتنافسون فانا لله وانا الیه راجعون».

ش ۱۲۹۹، ۱۳۴ برگ، ۲۲×۱۸، نستعلیق محمد رضا ابن کربلائی در ۱۲۸۱. از آغاز افتادگی دارد.

۴۱۲- شرح عوامل المائه (نحو، عربی)

از: ؟

شرح «عوامل المائه» ملا محسن طالقانی قزوینی (قرن ۱۲) که بصورت مزجی تالیف شده است.

آغاز: «... وهی تسعه عشر حرفاً فمنها الباء وهی للالصاق سواء كان حقیقیاً نحو امسکت بزید...».

انجام: «... حتی وهی للجمعیه مع الترتیب ومعطوفها قد یكون بعضاً من المعطوف علیه نحو اكلت السمكه حتی رأسها وقد یكون...».

ش ۳۰۲۹، ۷۵ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بی کا، بی تا. از اول و آخر ناقص است حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده است.

ص: ۳۱۹

۴۱۳- شرح فرائض السجاوندی (فقه، عربی)

از: ؟

«فرائض سجاوندی» تالیف سراج الدین محمد سجاوندی حنفی از کتاب های مشهوری است که در ارث به روش مذهب حنفی نوشته شده و مورد علاقه دانشمندان اهل سنت بوده و بر آن شرحها و حاشیه های زیاد نگاشته اند.

[ر.ک: کشف الظنون ۲-۱۲۴۷، مرعشی ۱-۱۹۱، مجلس ۳۷-۳۳۲].

آغاز: «حمد له... بعد ما تمی ن بالبسمله الحمد لله رب العالمین... تعلموا الفرائض و علموها الناس فانها نصف العلم...».

انجام: «... لا یرث من صاحبه ما ورث منه فقد اجتمع لام کل منهما عشرون و... تسعین ولمولاه عشره. والله اعلم بالصواب».

ش ۱۴۵۶، ۱۰۷ برگ، ۱۳×۱۸، نستعلیق یعقوب بن یوسف البابردی در مدرسه سلطان آغا (در سده نهم و دهم).

۴۱۴- شرح فصوص الحکم (عرفان، عربی)

از: داود بن محمود قیصری، (م ۷۵۱ ق)

شرح «فصوص الحکم» محی الدین عربی اندلسی (۶۳۸ ق) است که مورد توجه عرفا و حکما واقع شده و حواشی و شروح زیادی بر آن نوشته و از زمان خود تاکنون جزو کتاب های درس عرفان نظری بوده و چاپ شده است.

[مرعشی (شماره ۷۸۰۶) _ الفبایی آستان قدس - ۳۴۹].

آغاز: «... الفصل السابع فی مراتب الكشف وانواعها اجمالاً- اعلم ان الكشف لغه رفع حجاب يقال كشفت المرأه وجهها ای رفعت نقابها واصطلاحاً الاطلاع علی وراء

ص: ۳۲۰

الحجاب من المعانى...».

انجام: «... واما قوله وُجِّعَتْ قَرْنُهُ عَيْنُهُ فِي الصَّلَاةِ وَلَمْ يَنْسِبِ الْجَعْلَ إِلَى نَفْسِهِ فَإِنَّ تَجَلَّى الْحَقَّ لِلْمُصَلِّيِّ أَمَّا هُوَ رَاجِعٌ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى لَا إِلَى الْمُصَلِّيِّ لِأَنَّهُ مِنْ عَنَائِيهِ الْأَزَلِيَّةِ فِي حَقِّ بَعْضِ عِبَادِهِ وَمَا رَجَعَ إِلَى الْعَبْدِ فِيهِ...».

ش ۳۱۷۸، ۲۱۲ برگ، ۱۷×۲۴، نستعلیق ۱۲۲۵. اول و آخرش ناقص است. علامت تصحیح دارد.

۴۱۵- شرح الفصول للبقرات (طب، عربی)

از: احمد بن محمد بن قاسم متطبب کلایی

[به کشف الظنون ۲-۱۲۶۸ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله الذي تفرّد بالأزليّة والأبدية وتوحد تعالى جناب جلاله عن ادراك قوه الوهم وتمجّد عجزه في تفكر كنه عظمه كبريائه العقل المجرد قد...».

انجام: «.. اعاد شعر رأسهم لعدم المانع وجوده المادة او اعتراه تشنج او تمدّد ثم اصابته حمّى... عن الشرح».

ش ۲۹۲۶، ۱۹۵ برگ، ۱۰×۱۵، نسخ عبدالمجید طیب در سال ۱۲۴۱ به امر میرزا طیب مازندرانی در اصفهان.

۴۱۶- شرح الفصول النصيرية (كلام، عربی)

از: سید امیر عبدالوهاب بن علی حسینی استرآبادی

شرح «الفصول» خواجه نصیر الدین طوسی (۶۷۲ ق) است که در روز ۲۱ محرم ۸۷۵ ق بدان آغاز و بیست صفر ۸۷۵ ق از نگارش آن فارغ شده است.

[الذریعه ۱۳-۳۸۴ _ مرعشی ۱۲-۲۷۸ _ الفبایی آستان قدس - ۳۵۰].

ص: ۳۲۱

آغاز: «... فاذن الواجب على كل عاقل الاشتغال بالاهم وما تكون الفائده فيه اتم هذا وان ارفع العلوم رتبه واعلاها درجه علم الكلام المتكفل باثبات الصانع واتصافه بصفات الكمال والاكرام واثبات النبوه...».

انجام: «... هذا ما تيسر لنا في شرح هذه الرساله مما سمحت يد القريحه الفاتره والفظنه القايره وامكن منه الزمان العسوف والمكان المحفوف مع تراكم الغموم... كما وفق لاتمامه... ينفع به الطالب ويجعله ذخرا ليوم الدين».

ش ۲۶۰۵، ۱۰۸ برگ، ۱۷×۱۰، نستعلیق محمد یوسف بن نظام الدین حسنی بروجردی در ۱۰۹۳. آغازش افتادگی دارد. با مهر مربع بزرگ «از ممتلكات و جزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است ۱۳۲۲» بر برگ اول و آخر.

۴۱۷- شرح الفوائد الحكيمه (فلسفه، عربی)

از: احمد بن زین الدین احسائی، (م ۱۲۴۱ ق)

شرح رساله «الفوائد الحكيمه الاثني عشریه» نگارش شارح که از تالیف متن در سال ۱۲۱۱ ق فارغ شده و شرح را که بصورت «قال _ اقول» تنظیم شده بدرخواست ملا مشهد بن حسین علی شبستری نگاشته و در ۱۲۳۳ یا ۱۲۳۷ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۳-۳۸۶ _ مرعشی ۶-۱۶۵ _ الفبایی آستان قدس -۳۵۰ _ مجلس ۳۷-۲۴۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... وبعد فيقول العبد المسكين... وبلغه ما يتمناه من امر اخرته ودیناه قد التمس مني اثبات بعض الكلمات في بيان معنى ما ذكرته واشرت اليه في الرساله التي...».

انجام: «... فرددت لك وكررت عليك والله سبحانه ولي التوفيق الى هنا انتهى شرح هذه الفوائد... بقلم المؤلف لها العبد المسكين احمد بن زین الدین بن ابراهيم بن

ص: ۳۲۲

صقر بن ابراهیم بن ذاعر الاحسائی... والحمد لله رب العالمین».

ش ۱۰۲۷، ۱۷۷ برگ، ۲۱×۱۵، از آخر ناقص است. نستعلیق سید حسین بن عبدالکریم النائینی در ۱۲۶۳

ش ۱۱۴۸، ۲۲۶ برگ، ۲۱×۱۵. نستعلیق محمد در ۱۲۷۳. آغازش افتادگی دارد.

ش ۲۳۱، ۲۳۱، تحریر ۱۲۷۱.

ش ۲۳۱۲، ۱۲۴ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ میراسماعیل ابرند آبادی در ۱۲۳۷. در این نسخه تاریخ تالیف ۱۲۳۳ ضبط شده است.

۴۱۸- شرح الفوائد الصمدیه (نحو، عربی)

از: ؟

شرحی است بر «الفوائد الصمدیه» شیخ بهایی (۱۰۳۰ ق) که بصورت مزجی نگاشته شده و از شرح صغیر سید علیخان مختصرتر است. سید علیخان دو شرح دارد الحدائق الندیة (شرح کبیر) و الفرائد البهیة (شرح صغیر) که هر دو در این کتابخانه هست.

آغاز: «... المنصوبات هو ما اشتمل علی... المفعولیه فمنه المفعول المطلق وهو اسم ما فعله فاعل فعل مذکور بمعناه ویکون للتاکید والنوع والعدد...».

انجام: «... ویحذف من العلم موصوفاً باین مضافا الی علم نون التاکید خفیفه...».

ش ۲۵۲۷، ۷۵ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ، بی کاء، بی تا. آغاز و انجام ناقص.

ص: ۳۲۳

۴۱۹- شرح الفوائد الغیائیة (معانی بیان، عربی)

از: محمد بن میر سید شریف علی بن محمد جرجانی (۸۳۸ ق)

متن کتاب از قاضی عضدالدین ایجی (۷۵۶ م) است که قسم ثالث از «مفتاح العلوم» سکاکی را همانند «تلخیص المفتاح» قزوینی خلاصه کرده است. و این کتاب شرح مزجی بر آن است.

[کشف الظنون ۲- ۱۲۹۹].

آغاز: «نحمدک یا من الهمنا فوائد المعانی وعلّمنا بدائع البیان وفهمنا عوائد المثانی وخولنا روائع الاحسان بعث الینا رسولا مَنّا یتلو علینا آیاته وجعل مدارج الفصاحه...».

انجام: «فکیف لا یسمى السبع باسمه. الضمیر للسبع ای کیف لا یسمى السبع مَیّه وهی اسم للسبع کما بینا وأنما اورد السؤال علی المکنیه، فی مبحث التخیلیه لأنّها من... المکنیه ومن لوازمها فان التخیلیه توجد بدون المکنیه کما فی قولک اظفار المَیّه الشبیّه بالسبع لکن لا مکنیه بدون التخیلیه لان».

ش ۶۳۹، ۹۶ برگ، ۱۸×۱۰، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) آخر نسخه افتادگی دارد. تصحیح شده، حواشی با امضاء «منه» دارد با مهر مستطیل «بنده الله نظر علی شاه ۱۰۳۲».

۴۲۰- شرح القوائد السبعه (عربی)

از: سید محمد بن ابی الرضا فضل الله راوندی (سده هشتم)

شرح قصائد هفتگانه ابن ابی الحدید است و مکرر چاپ شده است.

[به ذریعه ۱۳- ۳۹۲ رجوع شود].

ش ۳۳۸۸، تحریر عبدالرحیم بن محمد رضا خلخالی در ۱۲۶۹.

ص: ۳۲۴

۴۲۱- شرح القصیده للحمیری = الموجّه الكوثریه (عربی)

از: سید هادی لکهنوی هندی

شرح قصیده سید حمیری است. تاریخ نگارش ۱۲۶۷ (یا ۱۳۱۸). در هند چاپ شده است.

[به ذریعه ۲۳-۲۵۴ رجوع شود].

ش ۸۲۴، حدود ۵۰ برگ، تحریر میرزا عبداللّه فسوی در ۱۳۱۹.

۴۲۲- شرح قصیده البرده (عربی)

از: محی الدین محمد بن مصطفی شیخ زاده، (م ۹۵۱ ق)

شرح قصیده برده سروده «محمد بن سعید بوصیری» (۶۹۴ ق) که در وصف نبی اکرم ۹ است که در آخر رجب سال ۹۱۸ ق پایان یافته است.

[کشف الظنون ۲- ۱۳۳۲].

آغاز: «الحمد لله المحتجب عن درك العيون بكمال فردانيته المتعزز عن لواحق الظنون بجلال وحدانيته المتقدس ذاته الاحديه عن الاكفاء والامثال المتزده صفاته الازليه الابديه عن الفناء والزوال...».

انجام: «... فصلينا في تلك الليله ولم يتفرغ احدنا الى صاحبه فلما كانت الليله الثانيه قلنا مثل ذلك فمنذ سبعين او ثمانين سنه نحن على تلك الحاله كل ليله قال اليس كذلك يا فلانه فقالت العجوزه هكذا».

ش ۲۳۶۸، ۸۲ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق ۱۲۹۶ یا ۱۲۹۰.

ص: ۳۲۵

۴۲۳- شرح قصیده البرده (عربی)

از: خالد بن عبدالله الازهری (م) ۹۰۵

تاریخ تالیف ۹۰۳

[به کشف الظنون ۱۳۳۲ رجوع شود].

آغاز: «اما بعد حمد الله مستحق التحمید...».

ش ۱۲۸۴، ۴۰ برگ، تحریر ۱۲۲۳

۴۲۴- شرح قطر الندی وبل الصدی (نحو، عربی)

از: جمال الدین عبدالله بن یوسف انصاری (ابن هشام) (۷۶۱ ق)

شرحی است با عنوان «اصل _ شرح» که مؤلف بر کتاب خودش «قطر الندی وبل الصدی» نگاشته است.

[کشف الظنون ۲-۱۳۵۲، مرعشی ۱-۶۴، مجلس ۲۵-۲۴۸، مشار عربی ۵۵۹].

آغاز: «قال الشيخ الامام العالم العلامة... فهذه نكت حررتها على مقدمتي المسماه بقطر الندى بل هذا رافعه لحجابها كاشفه لنقابها مكمله لشواهدا متممة لفوائدها كافيه لمن اقتصر عليها وافيه...».

انجام: «وهذا آخر ما اردت املاءه على هذه المقدمة وقد جاء بحمد الله مهذب المباني مشيد المعاني... وعلى النفع به موقوفا وان يكفينا شر الحساد وان لا يفضحنا يوم التناد بيمنه وكرمه انه الجواد الكريم الرؤوف الرحيم والحمد لله رب العالمين».

ش ۳۳۳، ۹۸ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق صالح بن قاسم حسینی در ۱۰۶۵. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد.

ص: ۳۲۶

ش ۷۰۱، ۷۸ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ ۱۲۳۸. تصحیح شده.

ش ۱۳۱۸، ۷۴ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ ۱۲۵۳. در آخر نسخه مهر بیضوی «محمد مهدی بن حسین» دیده میشود.

ش ۱۴۳۶، ۱۳۸ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ ۱۲۲۴ یا ۱۲۴۰.

ش ۲۸۰۷، ۱۳۵ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ علی قلی بن حسین در ۱۰۸۴. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۸۳۱، ۹۴ برگ، ۲۳×۱۲، نسخ ۱۰۷۶. تصحیح شده است.

۴۲۵- شرح قواعد الاحکام (فقه، عربی)

از: جعفر بن خضر جناحی نجفی (کاشف الغطاء) (۱۲۲۷ ق)

شرح مزجی مختصر استدلالی است بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلی؛ از این کتاب بنا به گفته آقا بزرگ در الذریعه فقط کتاب طهارت و بیع نوشته شده. بیع آن چاپ شده است.

[الذریعه ۱۴-۱۸، مرعشی ۱۳-۱۹۰، مجلس ۲۵-۳۸۲].

آغاز: «کتاب المعاملات وهو القسم الثانی من اقسام الفقه لانه ینقسم الی [اربعة] اقسام عبادات وهی عباره عمّا اشترط فی صحّته التیه او ما شرع للمصالح الاخرویّه او ما کان فیہ رجحانیّه شرعیّه اصلیه».

انجام: «يجب علی المشتري وكل مملک علی نحو الوجوب علی البائع بالاجماع

ص: ۳۲۷

والمخالف عاد الى الوفاق والاختبار وان خصيت تملكك الاسير لكنّها يعمّ بالتنقيح والاجماع المركّب وربّما يظهر من لفظ الاستبراء سقوطه عن غير محل شبهه الحمل فأنه ظاهر...».

ش ۳۶۸۱، ۴۰ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا، این نسخه بیع است.

۴۲۶- شرح الکافی = شرح اصول الکافی (حدیث، عربی)

از: محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (۱۰۵۰ ق)

شرح کتاب عقل و جهل و علم، توحید و حجت «الکافی» کلینی است تا حدیث ۵۱۳، و حدیث مشهور هشام در مورد عقل و جهل را به طور مبسوط در ۲۱ مشهد شرح نموده است. این شرح در شیراز نگاشته شده و در پنج جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۱۳-۹۹، مجلس ۹-۵۷۵، مرعشی ۱۱-۳۱۳، مشار، عربی ص ۵۴۱،

کتابشناسی جامع ملا صدرا ص ۸۷ _ ۹۶].

آغاز: «الحمد لله الذی جلّ عن مطارح اضواء الفکر جلاله و ارتفع عن مواقع انوار النظر کماله عجزت المدارک والعقول عن کنه کمال حکمته و کلت السن الفصحاء عن وصف جلال عظمته».

انجام: «وان من شیء الا عندنا خزائنه وما ننزله الا بقدر معلوم فهذا تحقیق خزائن علم الله و خزنته فهی خزائن و خزنه باعتبارین والفرق بینهما بالاعتبار کالفرق بین العقل والعقل و کذا الحال فی جمیع الصفات الذاتیه...».

ش ۵۶۲، ۴۰۱ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق. محمد محسن هزار جریبی در ۱۲۵۴ این نسخه از آغاز کافی تا پایان کتاب توحید را دارد.

ش ۳۴۸۴، ۸۰ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ ۱۲۷۲ فقط کتاب الحجّه را دارد.

ص: ۳۲۸

۴۲۷- شرح الكافي (الاصول) (حديث، عربي)

از: مير محمد اسمعيل خاتون آبادی اصفهانی

شرح مفصل بر «کافی» شيخ کليني (۳۲۹ ق) که در آن از استادش آقا حسين خوانساری نام برده و بر سال ۱۱۰۸ ق پایان یافته است.

[گلبایگانی ۳-۲۲۳ _ الذریعه ۱۳-۹۵].

آغاز: «الجلد الخامس من شرح اصول الكافي لمحمد بن يعقوب الكليني من الحديث الثاني من باب

جوامع التوحيد وهو باب الثاني والعشرون من كتاب التوحيد من اصول الكافي الحديث الثاني من باب جوامع التوحيد...».

انجام: «... الى كتاب الايمان والكفر من اصول الكافي لمحمد بن يعقوب الكليني في المجلد السادس انشاء الله وحده العزيز مستعين بعونه وتوفيقه ومتوكلين على احسانه وتأييده وهو المستعان وعليه التكلان».

ش ۲۸۲۶، ۲۵۵ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ مؤلف در ۱۱۰۸. این نسخه جلد پنجم این شرح است که از باب جوامع التوحيد تا باب الهدایه... را دارد و جلدهای دیگر آن در کتابخانه آیه الله مرعشی و آیه الله گلبایگانی موجود است.

۴۲۸- شرح الكافي (حديث، عربي)

از: محمد صالح بن احمد مازندرانی (۱۰۸۶ ق یا ۱۰۸۱ ق)

شرحی است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «کافی» کلینی. این شرح ناتمام مانده و فقط اصول و روضه را شرح نموده است.

[الذریعه ۱۴-۲۷، مرعشی ۷-۲۸۷، آستان قدس ۱۴-۲۹۵، مجلس ۲۵-۱۳۳، الفبایی آستان قدس ۳۵۵].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على اشرف المقربين محمد واله

ص: ۳۲۹

الطيبين الطاهرين اما بعد... كتاب الروضه الروضه وهى فى اللغة البستان ومستنقع الماء ايضا مستعاره لهذا الكتاب...».

انجام: «ان الدنيا لا تذهب حتى يبعث الله عز وجل رجلا منا اهل البيت وهو المهدي المنتظر الموجود عندنا وبوجوده قامت الدنيا وهم يقولون انه سيوجد فى آخر الزمان».

ش ۳۰۵، ۲۸۶ برگ، ۲۵×۱۷، نستعلیق محمد هاشم سمنانی در ۱۰۸۶. این نسخه شرح روضه کافی است. تصحیح شده.

ش ۳۰۹، ۱۶۶ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ ۱۰۶۴، کتاب توحید را دارد. با مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده اسماعيل ۱۲۳۰» و نیز «المهدى من اهتديت» با یادداشت تملک. و با جلدی نفیس.

ش ۳۱۶، ۴۵۲ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا. این نسخه کتاب عقل و توحید را دارد.

ش ۳۱۷، ۳۰۳ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا. کتاب ایمان و کفر را دارد. با یادداشت تملک «محمد بن محمد ابراهيم ۱۱۴۶» و مهر بیضوی «ما محمد الا رسول ۱۱۴۱».

ش ۳۱۸، ۲۴۸ برگ، ۲۶×۱۹، نسخ احمد بن کمال بن احمد در ۱۰۸۵. این نسخه کتاب الحجه را دارد. تصحیح شده است.

ش ۳۱۹، ۲۵۶ برگ، ۲۵×۱۳، نسخ، بی ک، بی تا. شامل کتاب عقل و توحید است. با یادداشت تملک حسین بن یوسف الله وردی در ۱۳۵۸.

ش ۳۲۰ یا ۳۳۰، ۲۱۰ برگ، ۲۵×۱۹، نستعلیق نبی الله قاینی در ۱۱۰۱ در مشهد. این نسخه کتاب عقل را دارد. تقی بن محمد صادق موسوی این نسخه را تصحیح و مقابله کرده است.

ش ۳۲۰۳، ۱۰۷ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ ۱۱۱۶. این نسخه کتاب دعا و کتاب العشره را دارد. تصحیح شده است.

ش ۳۵۵۸. رجوع شود شاید شرح کافی باشد؟

۴۲۹- شرح الکافیہ (نحو، عربی)

از: ؟

شرح متوسطی بر «الکافیہ» ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) که بصورت مزجی نوشته شده است.

آغاز: «بسمله وبه نستعین الکلمه مبتدا واللام فیها لتعریف الجنس ای لتعین الماهیته لان الحد لیان الماهیه لا لتعریف جمع الافراد من حیث الافراد ولا لتعریف فرد من افراد الماهیه المراده...».

ش ۳۴۵۹، ۵۴ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بی ک، بی تا، از انجام افتادگی دارد. حاشیه نویسی دارد (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

۴۳۰- شرح الکافیہ (نحو، عربی)

از: رضی الدین محمد بن حسن استرآبادی (نجم الاثمه) (۶۸۶ ق)

شرح بسیار مهمی است با عناوین «قوله _ قوله» بر رساله «الکافیہ» ابن حاجب

ص: ۳۳۱

نحوی (۶۴۶ ق) که در شوال ۶۸۳ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۴-۳۰، مرعشی ۵-۵۴، آستان قدس ۱۲-۲۰۸، مشار عربی، مجلس ۲۵-۱۰۱،

القبایى آستان قدس ۳۵۶].

آغاز: «الحمد لله الذي جلت آلاؤه عن ان تحاط بعدد وتعالت كبرياؤه عن ان تشمل بحدّ تاهت في معرفته... الافهام و... بعد فقد طلب التي بعض من اعتنى بصلاح حاله».

انجام: «ويجوز ان يقال أنك تجلبها وتحذف الاولى كما قيل في مده الانكار ولا يلي هذه الزيادة هاء السكت بخلاف زياده الانكار لانّ هذه انما تزداد اذا لم نقصد الوقف».

ش ۹۷۷، ۲۳۸ برگ، ۲۲×۳۳. نسخ عبدالوهاب محمد بن صدر الدين حسيني قمی در سال ۱۱۸۶ در فالنجری از قرای کاسیروز شیراز. تصحیح شده است.

ش ۳۱۰۱، ۲۳۸ برگ، ۲۱×۳۰، نستعلیق سویلم بن شیخ مطرف المعیدی المعادر در حله سیفیه در ۹۷۱. علامت مقابله و تصحیح دارد. با تملک عبدالوهاب بن مبارک و مهر بیضوی «امین الاسلام» و تملک مورخ ۱۰۳۵ جمال بن عیسی الجزائری، و مهر بیضوی «محمد والعتره الطاهره شفیع یحیی بن شفیع» و حاشیه با امضاء «م ا س» دارد.

۴۳۱- شرح الکافیه = الموشح فی شرح الکافیه (نحو، عربی)

از: محمد بن ابی بکر خیصی کرمانی، (م ۷۳۱ ق)

شرحی است بر کتاب «الکافیه» ابن حاجب مصری (۶۴۶ ق) که مورد توجه ادبا واقع و حواشی بسیاری بر آن نوشته شده است.

[آستان قدس ۱۲-۲۱۴ _ مرعشی ۴-۱۴۳ _ القبایى آستان قدس - ۳۵۶].

آغاز: «احمده كما يستحق ان يحمد واصلى على رسوله المصطفى محمد وآله الطيبين الطاهرين... الكلمه اى التى وضعت فى اصطلاح النحاه فانها تطلق على معان

ص: ۳۳۲

أخر كل كلام قال الله...».

انجام: «... تحذف للساکین ای لالتقاء الساکنین فتقول لا تضرب ابنک بفتح ما قبلها لیدل علیها واصله لا تضربن ابنک ولم تحرک كما یحرک الثوین لیكون...».

ش ۳۴۰۹، ۱۴۶ برگ، ۲۰×۱۱، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱) تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد و انجامش ناقص است.

۴۳۲- شرح الکافیہ الہندیہ (نحو، عربی)

از: شهاب الدین احمد بن شمس الدین ہندی جونفوری (ملک العلماء)، (م ۸۴۹ق)

شرح معروف و دقیقی است بر «الکافیہ» ابن حاجب مصری (۶۴۶ق) کہ مورد توجه ادباء واقع و حواشی متعددی بر آن نوشته شده است.

[آستان قدس ۱۲-۲۱۷ _ کشف الظنون ۲-۱۳۷۰ _ مرعشی ۴-۱۳۹].

آغاز: «نحمد الله نحو آلائه الوافیه ونشکره لنوال نعمائه الکافیہ... وبعد فقد صنف طبقات الادباء والکتاب تصانیف فی علم الاعراب بحسب قوتهم فی البیان...».

انجام: «... علی فوائد مجمله ومفصّله حین توزع البال وتشتت الاحوال وفرط الملل لکن جلت حکمته قد وفقنی للاتمام و... الفوز بهذا المرام من الله الکرام».

ش ۳۴۹۲، ۱۰۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ زین العابدین بن علی بن حسین بن یوسف بن عین الله در ۱۰۷۹. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد. دو برگ اول نونویس است با مهر بیضوی «جلال الدین».

ص: ۳۳۳

۴۳۳- شرح اللباب فی النحو (نحو، عربی)

از: قطب الدین محمد بن مسعود بن محمود بن ابی الفتح سیرافی فالی (م) ۷۲۱

اللباب کتابی است مختصر و مهم در نحو شامل یک مقدمه و چهار قسم از تاج الدین محمد بن محمد بن احمد اسفرائینی (۶۸۴ق) و این شرح مزجی متوسط بیشتر نظر به مشکلات کتاب لباب دارد و تاریخ تالیف ۷۱۲ در شیراز.

[کشف الظنون ۲-۱۵۴۴، مرعشی ۲-۱۳۷، مجلس ۲۵-۳۲].

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا الى معرفه اعجاز القرآن ونصب الينا دليلا عليها والمعاني والبيان والهمنا... الله من علم النحو الذي يقوم به اللسان ويطلع به على فهم...».

انجام: «... يستلزمان اختصاص الجر بالاسم والجزم بالفعل والله اعلم قال المصنف في آخر الكتاب واذ قد وفينا بما وعدنا... وقد اتفق الفراغ من املاء هذا الشرح بحسب ذهني القاصر...».

ش ۱۹۴۷، ۲۲۳ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ عمر بن مرهم بن عمر الباراروینی در شیراز در سال ۸۱۷ در مدرسه بهائیه.

۴۳۴- شرح اللباب (نحو، عربی)

از: ؟

شرح کتاب «اللباب فی النحو» نگاشته تاج الدین محمد بن محمد بن احمد اسفرائینی (۶۸۴ق) است.

[کشف الظنون ۲-۱۵۴۳].

آغاز: «... الكلمه الالف واللام تدل على الماهيه من غير دلالة على القله ولا على

ص: ۳۳۴

الكثرة... التي للوحده واللام التي للجنس وهي مفرد الكلم مثل على ما فوق الاثنین...».

انجام: «... فیطابق التمييز في الافراد والتثنيه والجمع ما قصد في المنتصب عنه وفي متعلقه من المفرد والمثنى والمجموع نحو طاب الزيدان ابوين التبس الامر في هذا المثال...».

ش ۲۲۶۷، ۹۴ برگ، ۲۰×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۰) نیمی از کتاب است. آغازش هم افتادگی دارد. با یادداشت تملک محمد علی بن محمد مهدی نوری شیرازی در ۱۳۱۹ بر برگ اول.

۴۳۵- شرح اللمعه الدمشقيه = التحفه الرضويه (فقه، عربی)

از: سید محمد بن معصوم رضوی (سید محمد قصیر) (۱۲۵۵ ق)

شرح مزجی استدلالی مفصلی است بر «اللمعه الدمشقيه» شهید اول. کتاب قضاء را به تاریخ ربیع المولود ۱۲۵۰ به انجام رسانده است و فقط مبحث لباس المصلی و خمس و اجاره و قضا و شهادات را نوشته است.

[الذریعه ۱۴ - ۵۰].

آغاز: «کتاب القضاء وهو لغه بمعنی البلوغ والنیل کقولہ قضیت وطری وحاجتک ای بلغته ونلتہ وبمعنی الحکم کقولہ قضیت بین الخصمی ن وعلیهما ای حکمت».

انجام: «واما الثالث فقد قیل بعدم صراحته فيه في ف و ط مسلم في الثاني دون الاول كما قد اعترف به کم اسطر قبله... وبانها معارضه باجماع آخر من السيد المرتضى».

ش ۷۵۵، ۲۳۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. کتاب قضا و شهادات را دارد. و با نسخه اصل مقابله شده است.

ص: ۳۳۵

۴۳۶- شرح مختصر الاصول (اصول فقه، عربی)

از: قاضی عضد الدین عبدالرحمن بن احمد ایجی (۷۵۶ ق)

شرح مهم و مشهوری است بر «مختصر الاصول» ابن حاجب (۶۴۶ ق) این شرح با عناوین «قال _ اقول» نگاشته شده است. تاریخ تالیف ۷۳۴.

[کشف الظنون ۲-۱۵۸۲، الفبایی آستان قدس ۳۵۹، مرعشی ۳-۲۴، مجلس ۲۵-۱۳۲ و ۱۱-۴۸].

آغاز: «اما بعد فأنی لما رأیت قصور الهمم عن الاکبار... الحمد لله الذی برء الانام وعممهم بالاکرام والدعوه الی دار السلام... قال ینحصر فی المبادئ والادله... اقول وینحصر المختصر او العلم فی امور... ما یقع فی نفس الحدود فی مفرداتها ثم رکت بعضها مع بعض اثین وثلاث فما فوقها حصلت امور لا یکاد ینحصر و فی القدر الذی ذکره».

ش ۳۷۶، ۲۳۷ برگ، ۱۵×۲۴، نسخ سید زین العابدین بن سید حسین الحسینی اللاریجانی در ۱۲۲۲. با مهر مربع «وقف مدرسه حسینیه مرحوم حاجی سید حسین لاریجانی در ۱۳۰۸» و مهر بیضوی «عبد سید حسین حسینی» و زین العابدین بن سید حسین الحسینی» در اول نسخه.

ش ۱۱۱۷، ۱۳۳ برگ، ۱۹×۲۶، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). آغاز و انجام ناقص.

ش ۲۴۶۵، ۲۸۶ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق محمد یوسف بن خواجه شاه حسین بن جانی (حانی) در ۱۰۱۶ یا ۱۰۱۰. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۴۶۶، ۲۸۳ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق محمد مؤمن بن ملا میر محمد شبرغانی در سال ۱۰۷۰. حواشی با امضاء «بهری» دارد. تصحیح شده است.

ص: ۳۳۶

ش ۳۲۰۴، ۲۲۹ برگ، ۱۲×۲۴، نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱). بخشی از آن نونویس است. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد.

۴۳۷- شرح المشاعر (فلسفه، عربی)

از: محمد جعفر بن محمد صادق لاهیجانی

شرحی است بر کتاب «المشاعر» صدرالدین محمد شیرازی (۱۰۵۰ ق) است که بدرخواست «میرزا آفاسی ایروانی» وزیر محمدشاه قاجار تألیف شده است.

[الذریعه ۱۴-۶۵ _ الفبایی آستان قدس - ۳۶۱].

آغاز: «بسمله الحمد لله الذی تجلی لذاته بداته فظهر صفاته وتلطمت الصفات فحدث فعاله فجعلها سحاباً لشمس حقیقته الاحد بذاته والواحد بصفاته مبدع العقول بقدرته...».

انجام: «... ای ثم قبض صعودی فی مقابل النزولی من جوهر العقل ووقف لتمام الدائره وان كان فوق كل ذی علیم حلیم وبعد مرتبه عین الیقین وحق الیقین مراتب کثیره لا یقف الی حد وهو العزیز الحکیم».

ش ۳۳۲۰، ۹۳ برگ، ۱۴×۲۰. نستعلیق قاسم الحسینی در ۱۲۵۹ تصحیح شده. حاشیه نویسی دارد.

۴۳۸- شرح المغنی فی النحو (نحو، عربی)

از: بدرالدین محمد بن عبدالکریم بن حسین عمری میلانی

شرح نیکویی است با عناوین «قوله _ قوله» بر متن استادش «المغنی فی النحو» فخرالدین احمد بن حسین جاربردی (۷۴۶ ق). این شرح توضیحی است و در ماه رجب

ص: ۳۳۷

۸۰۱ به پایان رسیده است.

[کشف الظنون ۲-۱۷۵۱، مرعشی ۱۴-۲۰۰، الفبایی آستان قدس ۳۶۲].

آغاز: «الحمد لله الفاطر الحكيم القادر الحليم... اما بعد فيقول المولى المعظم... لما لم يكن للكتاب المسمى بالمغنى في علم النحو شرح وهو من مصنفات استاذي العلامة فرید دهره...».

ش ۲۷۲، ۱۲۳ برگ، ۱۶×۲۲، نسخ، بی کا، بی تا. چند برگ آن نونویس است. در این نسخه جد مؤلف «محمد» یاد شده نه «حسین».

ش ۸۰۱، ۱۲۷ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ نبی بن محمد بن عزّ دین مشهور به سیدک در قریه شیخان در ۱۰۰۱ یا ۱۰۱۰ یا ۱۱۰۰. حاشیه با امضاء «رضی» و «جامی» دارد.

۴۳۹- شرح المعلقات السبع (عربی)

از: ؟

شرح مختصری است بر هفت قصیده معلقه عرب که گویند آنها را بر کعبه آویخته بودند. در این شرح بیشتر به لغت و نحو پرداخته است. احتمال دارد این نسخه شرح ابن نحاس باشد.

آغاز:

الا ربّ خصم فيك ألوى...

«خصم يقع للواحد والاثنين والجمع والمؤنث على لفظ واحد كما تقول رجل عدل ورجال عدل».

انجام:

فظلت تكوس على...

«يقال كاس يكوس اذا مشى على ثلث وغادرت اخرى اى قائمه اخرى مخضوبه من

ص: ۳۳۸

الدم قد...».

ش ۴۰۵۹، ۱۵۹ برگ، ۲۳×۱۳. نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخرش افتادگی دارد.

۴۴۰- شرح المعلقات = شرح القوائد السبعه (عربی)

از: ابو عبدالله سید حسین بن احمد بن حسین زوزنی، (م) ۴۸۶

[مرعشی ۶-۶۹ _ مجلس ۲۵-۱۰۷ و ۱۰-۱۲۵۹ _ مشار عربی -۵۶۴ _ معجم سرکیس ۱-۹۸۲].

آغاز: «قال الامام القاضي... هذا شرح القوائد السبع امليته على حد الايجاز والاختصار على حسب ما اقترح على مستعينا بالله على اتمامه وعليه توكلت وذكر رواه ايام العرب...».

انجام: «... والشاهد على حسن بلائنا يوم... بهذا الموضع والعنا عنا اى بلغ الغايه يريد عمرو بن هند أنه شهد عنا هم هذا اليوم».

ش ۲۱۴۴، ۱۵۳ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ بی تاریخ. برای مرتضی علیخان نوشته شده. علامت تصحیح دارد. (تحریر سده ۱۳).

۴۴۱- شرح مفتاح العلوم (معانی بیان، بلاغت، عربی)

از: قطب الدین محمود بن مسعود بن مصلح شیرازی (۷۱۰ ق)

مفتاح العلوم از یوسف بن محمد السکاکی (۶۲۶) کتابی است در سه علم صرف و نحو و معانی و بیان. قسمت سوم که معانی و بیان آن کتاب است در میان دانشمندان از اقبال فراوانی برخوردار شده و شروح و حواشی بسیاری بر آن نوشته اند. کتاب حاضر از بهترین شرحهای مفتاح العلوم است.

[کشف الظنون ۲-۱۷۶۳، مرعشی ۳-۱۵۵، مجلس ۲۵-۱۶۱].

ص: ۳۳۹

آغاز: «الحمد الذى خصص نوع الانسان بالنطق والفصاحه وشرفه... والبراعه ذل لصنف العرب جموح البلاغه وشموسها فاطلعوا فى سماء سنائها اقمارها وشموسها...».

انجام: «ونحن نعود فى المختتم الى ما بداننا به فى المفتتح ونقول الله احمد حمد عبد واضع خد الخشوع على الثرى... واغفر لى خطيئتى ولا تجعلنى من الهالكين برحمتك يا ارحم الراحمين».

ش ۱۴۴، ۳۰۶ برگ ۱۸×۲۸، نستعلیق ۱۰۸۰. از روی نسخه ای که از روی نسخه اصل نوشته شده بود.

سپس ناسخ نسخه ای را که فاضل نیشابوری (النظام) بر شارخ خوانده بود (وکان من علم البيان الى الآخر ومن اوله الى بحث حذف المسند بخط (النظام) وکان فيها حواشى والحاقات بخطه وبخط العلامه) پیدا کرده و حواشى را به این نسخه منتقل کرده است.

صورت اجزاه شارح برای نظام نیشابوری که در آخر آن نسخه بوده و به این نسخه نقل شده است: سمع منى جميع هذا الكتاب من فاتحته الى خاتمته بقراءه وقراءه غيره الامام الفاضل مفخر الامائل ملك المهندسين قدوه المحققين نظام المله والدين قوام الاسلام والمسلمى ن حسن بن محمد العراقى ثم النيشابورى ادام الله فضله...

كيف هذه الاحرف مؤلفه احوج خلق الله محمود بن مسعود بن المصلح الشيرازى ختم الله له بالحسنى وذلك فى اوائل شعبان من شهور ۷۰۲ حامد آ لله.

۴۴۲- شرح مقاصد الطالبين فى علم اصول الدين (كلام، عربى)

از: سعد الدين مسعود بن عمر تفتازانى (۷۹۱ ق)

مباحث علم كلام را بر اساس اعتقادات اهل سنت در شش مقصد ترتيب داده و بنا به گفته صاحب كشف الظنون اين كتاب به سال ۷۸۴ در سمرقند به اتمام رسیده. اين

ص: ۳۴۰

کتاب بسیار معروف است و دانشمندان شروح و حواشی زیادی بر آن نگاشته اند.

[کشف الظنون ۲-۱۷۸۰، مرعشی ۲-۳۰۹، مجلس ۲۶-۴۲۱، مشار عربی ص ۵۶۳].

ش ۱۷۹۵، ۲۳۴ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ محمد بن محمد یوسف در ۸۹۰. از آغاز افتادگی دارد.

۴۴۳- شرح المقدمه الحضرمیه (فقه، عربی)

از: شهاب الدین احمد بن محمد حجر مکی هیشمی (ابن حجر) (۹۷۴ ق)

شرحی است بر کتاب «المقدمه الحضرمیه فی فقه الساده الشافعیه» نگاشته عبدالله بن عبدالرحمان حضرمی یمنی

[کشف الظنون ۴-۵۴۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین حمدا یوافی نعمه ویکافی مزیده یا ربنا لک الحمد کما ینبغی لجلال وجهک وعظیم سلطانتک واشهد ان لا اله الا الله وحده...».

انجام: «... ورایت فی بعض نسخه ان مؤلفه وصل فیہ الی قریب من نصف هذا الكتاب وانما لم اکتب علیه... الحمد لله الذی هدانا علی اتمام هذا وما کنا لنهتدی...».

ش ۱۸۶۰، ۲۱۸ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ محمد صادق بن لطف الله در ۱۳۰۱. با مهر بیضوی «یا محمد ۱۳۲۸».

ش ۱۸۶۱، ۱۸۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۹۳.

ش ۲۲۹۷، ۱۴۴ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا، تحریر سده ۱۳، حواشی با امضاء «ابن حجر» دارد در این نسخه نام ۳۶ تالیف از تالیفات ابن حجر یاد شده است.

ش ۳۳۳۴، ۲۰۲ برگ، ۲۱×۱۶، تحریر حسین بن حسن بن ملا قاسم در سال ۱۲۹۵ در خدمت استاد ملا محمود.

ص: ۳۴۱

۴۴۴- شرح مقدمه الوافیه (نحو، عربی)

از: ؟

ابن مالک نحوی ارجوزه ای در نحو سروده به نام «الکافیة الشافیة» که در آن الفیه خود را مختصر کرده است پس از آن خودش شرحی به نام «الوافیه» بر همان جزوه نوشته و رساله حاضر شرح مزجی بر مقدمه آن است.

[مرعشی ۶- ۲۶۰].

آغاز: «قوله بسم الله... احمد. بسملاً اولاً تيمناً ثم حمدلاً ثانياً شكراً وآثر المضارع ليدل على الاستمرار رعايه للموافق بين الحمد والمحمود عليه من نعمه المتتابعه فان حمدنا ليس الا شكراً واما الوجه...».

انجام: «... الا بالله. الباء للاستعانه والاستثناء مفرغ وما توفيقى حاصله باعانه احد الا بالله تعالى عليه لا على غيره توكلت اعتمدت واليه انيب اى ارجع فانه المرجع والمآب».

ش ۱۹۲۳، ۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ علی محمد بن قربان علی در ۱۲۰۹

۴۴۵- شرح الملخص چغمی نی = شرح الچغمی نی (هیأت، عربی)

از: صلاح الدین موسی بن محمد بن قاضی محمود رومی (قاضی زاده رومی) (ق ۹۹ . ق)

شرحی است بر «الملخص فی الهیئه» محمود چغمی نی خوارزمی (۷۴۵ ق) که در یک مقدمه و دو مقاله نگاشته شده. این شرح در سال ۸۱۴ یا ۸۱۵ ق به اتمام رسیده است.

[کشف الظنون ۲-۱۸۱۹، آستان قدس ۱۰-۷۴].

ص: ۳۴۲

آغاز: «واشتغل بدرسہ الا ماجد والامائل فاعتمد المخلصون فی حلہ علی ما فی الشروح واعتقدوا أنه بریء من الجروح فخذانی ذلك الی ان اکتب له شرحا یذلل الصّعب».

انجام: «وهذه هی السنه الشمسیه الحقیقیه واما الاصطلاحیّه فمنهم من اعتبرها ثلاثمأه وخمسه وستین یوما وربع یوم واخذ الکسر ربعا... کالروم والاقدمی ن من انوس إلّا أنّ الرّوم یجعلون».

ش ۸۳۳، ۱۸۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

۴۴۶- شرح منتهی السؤل والامل فی علمی الاصول والجدل (اصول فقه، عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۲ق)

اصل کتاب از ابن حاجب مالکی است که تفتازانی آن را به سال ۷۹۱ق شرح کرده است.

[کشف الظنون ۲-۱۸۵۳].

آغاز: «بسمله .. وفقنا للوصول الی منتهی اصول الشریعه الغراء وشرح صدورنا بنور... وبعد فکما ان المختصر للشیخ الامام.. والدین ابن الحاجب... الله من الکرامه...».

انجام: «ما فیہ جهه واحده وما فیہ جهات علی ما فیہ جهتان الی غیر ذلك من التفاصیل وهذا معنی قوله و فیما ذکر اشار لذلك».

ش ۹۱، ۱۲۷ برگ، ۲۸×۱۴، نستعلیق عبدالرحیم بن عبدالرحمن در ۱۱۸۱ در شاه جهان آباد.

ص: ۳۴۳

۴۴۷- شرح منهاج الطالبین (فقه، عربی)

از: سراج الدین عمر بن علی (ابن الملقن) (۸۰۴ق)

آغاز: «الحمد لله على ما انعم واشكره على ما اهدى ان لا اله الا الله الملك العظيم الاعظم وان محمد آ عبده ورسوله... الحمد هو الثناء على المحمود بجميل صفاته والشكر بانعامه».

انجام: «ثم يذهب الى البيت لطواف الوداع ويدخل رمى التشريق بزوال الشمس للاتباع ويستحب فعله قبل فعل الظهر كما قدمته في كتاب الصلاه وجوز».

ش ۳۶۴۳، ۱۰۸ برگ، ۱۹×۲۸، از انجام افتادگی دارد کاتب و تاریخ ندارد.

ش ۳۱۶۱؟

۴۴۸- شرح منهاج الوصول الى علم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: سید برهان الدین عبیدالله بن محمد فرغانی (۷۴۳ق)

متن از قاضی بیضاوی (۶۸۵ق) است و شارح در این شرح آن را با عناوین «قال _ اقول» به طور مفصل شرح کرده است. این شرح به وزیر شمس الدین محمد حسینی... صاحب دیوان تقدیم شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۸۸۰، مرعشی ۷-۹۴، مجلس ۲۵-۱۰۶].

آغاز: «الحمد لله الذي اعلى معالم الاسلام وبين لطرق المعاش والمعاد قوانين الشرع والاحكام والصلاه على نبيه في الانام محمد عليه السلام وآله البرره الكرام».

انجام: «واما في الاصول فهل يجوز فيه الاستفتاء ام لا فيه خلاف والاكثر على عدم جواز الاستفتاء فيها لا العامي ولا للمجتهد لان الرسول صلى الله عليه وآله وجب عليه تحصيل

ص: ۳۴۴

اصول الدین... لم یکن تحصیل اصول الدین واجبا علی المجتهد... فجاز الاستفتاء فی اصول الدین لكلّ احد سواء کان مجتهداً اولاً».

ش ۲۵۳، ۹۳۲ برگ، ۱۳×۱۷، نسخ ابراهیم بن سیف الدین جرجانی خطیب در ۷۹۷، با یادداشت تملک محمد رضا بن المرحوم صدرالدین محمد شیرازی در ۱۱۵۷ در شیراز با مهر بیضوی «توجه حیث شئت فانک منصور».

ش ۴۰۹۷، ۱۵۴ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ علی بن امیر... تبریزی در ۹۸۸ بخشی از یک لغت نامه عربی به عربی در ابتداء این نسخه است.

۴۴۹- شرح موجز القانون = شرح نفیسی (طب، عربی)

از: نفیس بن عوض کرمانی

موجز القانون کتابی است در طب از ابی الحزم ابن نفیس قرشی و کتاب حاضر شرح مزجی است که بنا بر قول حاجی خلیفه معتبرترین شرح است و به سال ۸۴۱ ق به انجام رسیده است.

[کشف الظنون ۲-۱۹۰۰، الفبایی آستان قدس ۳۶۶].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام والتمان على من يداوى الارواح بطب الحقيقه ويبرئ الابدان يعلم الشريعه ويعالج القلوب بحكمته محمد المبعوث الى كافة الخلائق بما هو هدى ونور وشفاء لما فى الصدور وعلى آله».

ش ۹۷۸، ۲۷۳ برگ، ۲۱×۳۲، نسخ ۱۰۳۳.

ش ۱۷۴۱، ۳۰۵ برگ، ۱۷×۲۶، تحرير احمد الحسنى المتطبب الجيلانى بى تاريخ (تحرير سده ۱۰) با مهر مربع «عبدہ محمد على الحسينى» و «... الغنى محمد حسين حسنى الحسينى» سرآغاز این دو نسخه با هم تفاوت دارد.

ص: ۳۴۵

۴۵۰- شرح نظم البرهان (عقائد، عربی)

از: سید حسین قزوینی م ۱۲۰۸

شرحی است بر منظومه «نظم البرهان فی سمط الایمان» خود مؤلف که در سه جلد به رشته تحریر درآمده است.

[الذریعه ۲۴-۲۰۰].

آغاز: «الحمد لله الذى تفرد بالقدم وقد خاض ما سواه فى ظلمات العدم... لما كان تحصيل المعارف اليقينية وتشيد الاصول الدينيه والعوارف الحقيقه من الواجبات العقلية...».

انجام: «او المراد انهم مظاهر الاسماء والمحيطون بمعرفتها وتعريفها والتلبس بها والتخلق لما فى حوصله الامكان منها وبالجملة لا يعلم سر قدرهم ولا منتهى فضلهم احد الا الذى خلقهم».

ش ۱۲۵، ۲۵۲ برگ، ۱۸×۲۹، نسخ محمد ابراهيم بن محمد. جلد اول است. اين نسخه را سید عبدالجواد و حاج محمد هاشم در سال ۱۲۵۳ حسب الوصيه مؤلف، وقف بر طلبه علوم دينی اردبيل کرده اند و توليت آن را به آخوند ملا محمد صادق بن آقا محمد لنکرانی تفويض نموده اند. با مهر مربع «سید جواد بن سید حسين الحسينی».

۴۵۱- شرح نهج البلاغه = شرح صغير = شرح وسيط (حديث، عربی)

از: کمال الدين میثم بن علی بن میثم بحرانی (۶۷۹ ق)

ابن میثم شرحی مفصل بر نهج البلاغه دارد که به «مصباح السالکين» مشهور است و در آن مقدمه بسیار مفید و جامع و مفصلی که مشتمل بر سه قاعده و هر یک دارای چند مبحث ارائه کرده است سپس شرح خویش را که به «کبير» نیز شهره شد مختصر کرد

ص: ۳۴۶

که همین کتاب است و آن به شرح متوسط یا وسیط مشهور شد.

[الذریعه ۱۴-۱۴۹، سپهسالار ۲ - ص ۵۱، ۵۲].

آغاز: «سبحان من حسرت ابصار البصائر عن كنه معرفته وقصرت السن البلغا عن اداء مدحته و كیفیه صفته وشهدت مع ذلك بدایه العقول بربوبیته وجلال الوهیته...».

ش ۱۹۰۱، ۲۱۶ برگ، ۱۶×۲۴، نسخ، بی ک، بی تا. این نسخه تحریر سده هشتم و نهم است. مکرر تصحیح شده، حاشیه از مهدی الحسینی ۱۲۶۰ دارد. از پایان ناقص است.

۴۵۲- شرح نهج البلاغه (حدیث، عربی)

از: عزالدین عبدالحمید بن هبه الله بن ابی الحدید معتزلی، (۵۸۶ - ۶۵۵ ق)

شرح مفصل و معروفی بر «نهج البلاغه» شریف رضی (۴۰۶ ق) که بیشتر جنبه تاریخی و ادبی بخود گرفته و بنام «المستعصم بالله عباسی» نگاشته شده است.

[مرعشی ۵-۲۳۱ - آستان قدس ۱۵-۳۰۸ - مجلس ۲۶-۲۶۸ - الذریعه ۱۴-۱۵۸ - سپهسالار ۲-۴۱].

آغاز: «الحمد لله الذي تفرد بالكمال فكل كامل سواه منقوص واستوعب عموم المحامد والممادح فكل ذي عموم عداة مخصوص الذي وزع منفسات نعمه بين من يشاء من خلقه...».

انجام: «... وجعلوا اللفظه الثانيه مشتركاً فيما بينهما عليهما السلام ولم يطلقوا لفظ الصلوات على احدٍ من المسلمي ن الا على امير المؤمنين عليه السلام، تمت».

ش ۳۱۲۴، ۳۵۲ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ خلف بن يوسف مشهدي نجفی در ۱۰۹۵. این نسخه جلد اول را دارد. تصحیح شده است.

ص: ۳۴۷

۴۵۳- شرح الوافیه (اصول فقه، عربی)

از: مهدی بن مرتضی طباطبایی نجفی _ بحر العلوم _ ، (م) ۱۲۱۲

حاشیه و شرحی است بر کتاب «الوافیه» فاضل تونی (۱۰۷۱ق) که به صورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۴-۱۶۱ و ۶-۲۳۰ _ مرعشی ۲-۲۵۷ _ مجلس ۳۶-۲۴۸ _ الفبایی آستان قدس - ۳۶۹].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و... قوله اللفظ ان استعمل فیما وضع له فحقیقه جعل المقسم مطلق اللفظ المتناول للمفرد والمركب لان كلا منهما ينقسم الى الحقیقه و...».

انجام: «... ومما يدل على فساده انا نعلم بالضروره ان قصد القائل زيد اسدًا دعاء ان زيد فرد من افراد الاسد مبالغه في دعوى الشجاعه كما في قوله رایت اسدًا وانما الفرق بينهما».

ش ۲۰۵۹، ۷۲ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق محمد حسن بن محمد صادق نوری در ۱۲۳۴. حاشیه با امضاء «منه رحمه الله» دارد.

۴۵۴- شرح الوافیه (اصول فقه، عربی)

از: سید صدرالدین محمد بن محمد باقر رضوی قمی، (م) ۱۱۶۰

شرح وافیه الاصول فاضل تونی است.

آغاز: «الحمد لله الذى أوضح لنا منهاج الدين، بمصباح الحق من مشكاه اليقين...».

انجام: «... هذا اخر ما اردناه والحمد لله اولا والصفلاه على رسوله صلى الله عليه وآله الميامين والمرجو ممن نظر الى هذا التعليق ان يمن على هذا الضعيف... واغفر لنا ولوالدينا وللمن علمنا وللمن تعلم منا ولجميع المؤمنين والمؤمنات انه غفور الرحيم».

ص: ۳۴۸

ش ۲۵۵۱، ۲۰۱ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ ۱۲۶۲، با تاریخ تملک ۱۲۶۵ و مهر بیضوی «نصر الله ۱۲۶۴» بر برگ اول.

۴۵۵- شرح هدایه الحکمه = شرح هدایه المنطق (منطق، عربی)

از: قطب الدین عبدالکریم بن عبدالنور حلبی حنفی، (۷۳۵ ق)

رساله ای است متوسط در شرح منطق «هدایه الحکمه» اثر الدین ابهری (۶۶۳ ق) که بصورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است.

[کشف الظنون ۲- ۲۰۲۹].

آغاز: «... مشتملا علی حل الفاظه و تحلیل ترکیباته مع زیاده شریفه لا توجد فی المطولات... اما بعد فهذه هدایه فی المنطق الخ استکمال النفس واجب علی کل عاقل...».

انجام: «... مما سبق فلا يحتاج الی ذکره منفرداً هذا آخر ما اردنا فی شرح هذا المختصر والحمد لله بلا غایه ولا نهایه».

ش ۲۶۳۸، ۱۰۷ برگ، ۱۸×۷، نسخ مجد الدین بن شهاب شیرازی در ۸۲۳ از آغاز افتادگی دارد.

۴۵۶- شرح هدایه الحکمه (فلسفه، عربی)

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (۱۰۵۰ ق)

شرحی است بر قسمت طبیعیات و الهیات «هدایه الحکمه» اثر الدین ابهری (۶۶۳ ق). در این شرح بنا به گفته شارح آراء فلاسفه به اضافه آراء خودش تلخیص شده و از آنها گفتگو می نماید.

ص: ۳۴۹

[الذریعه ۱۴-۱۷۵، مرعشی ۳-۳۲۵، الفبایی آستان قدس، ۳۷۵،

(دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۱-۱۵۷، کتابشناسی جامع ملا صدرا ص ۱۷۸).]

آغاز: «الحمد لله مخترع العقل الفعال ومبدع النفس الكمال معلق الصور بالمواد... لما تطابقت القوانين الحكمتيه والاصول الدينيه على ان اجل الذخائر...».

انجام: «ولیکن هذا اخر شرحنا للقسم الطبيعي فلنشرح بعده القسم الالهي مستعينين بواهب الخير والعدل ومفيض النفس والعقل مصلين على النبي والاهل مستغفرين من النقائص الانسانيه والمعاصي الهولانيه».

ش ۴۷۵، ۱۴۵ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق محمد مهدی سلطان آبادی در ۱۲۹۵. این نسخه شامل بخش طبیعی است.

ش ۵۹۴، ۲۵۱ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ میرزا عباس در ۱۲۷۴. تصحیح شده، اشعاری از محمد صادق بن علی بن محمد بن علی خراسانی متخلص به «اطوار» در آخر نسخه هست. حاشیه با امضاء «محمد خراسانی» دارد که گویا همان شاعر باشد.

ش ۱۴۴۳، ۱۷۳ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق بی ک، بی تا، این نسخه طبیعیات را دارد و تحریر سده ۱۳ میباشد.

ش ۲۳۲۶، ۲۳۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ عبدالله بن ملا محمد بن آخوند ملا ولی الله مازندرانی (ساکن اصفهان) در سال ۱۲۷۵. این نسخه طبیعیات را دارد. با تملک عبدالله بن محمد با مهر بیضوی «عبداله الراجی عبدالله بن محمد بر برگ دوم و آخر.

ش ۳۳۰۲، ۱۷۹ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق محمد بن سلطان محمد هزار جریبی در ۱۱۳۶ در مدرسه منصوریه شیراز. تصحیح شده. حاشیه نویسی از اسفار و با امضاء «میر فخر» و «لمحرره» دارد با مهر مربع «عبداله محمد ۱۱۳۷» بر برگ اول.

ص: ۳۵۰

از: کمال الدین میرحسین بن معین الدین میبدی (م) ۹۰۹

شرح معروفی است بر «هدایه الحکمه» اثر الدین ابهری (۶۶۳ ق). از مقدمه شارح برمی آید که شرح را در ایام جوانی نوشته است.

[الذریعه ۱۴-۱۷۴، مرعشی ۲-۳۰۸، مشار عربی ۵۰۴، مجلس ۳۸-۴۳۱]

(الفبایی آستان قدس ۳۶۹، امام صادق قزوین ۱-۱۶۸)

آغاز: «الهدایه امر من لדיه وکل شیء یعود الیه له الحمد علی ما انعم علینا سوابق النعم ولو احقها والهیم الینا حقائق الحکم ودقائقها والصلاه علی جمیع الانبیاء والاولیاء... وبعد فیقول المعتصم بلطف الابدی حسین بن...».

انجام: «ومن اراد الاستقصاء فی الحکمه والوقوف علی مذهب الحکماء فلیرجع الی کتابنا المسمی بزیده الاسرار ظنی ان الواجب علی طالب الحق مطالعه کتب الشیخین ابی علی وشهاب الدین المقتول قدس سرهما ونور مرقدهما».

ش ۳۳۹، ۱۱۹ برگ، ۱۳×۲۳، نسخ محمد باقر بن زین العابدین محلاتی. (تحریر سده) ۱۲ تصحیح شده است.

ش ۳۴۳، ۱۳۸ برگ، ۱۱×۲۱، نستعلیق زین العابدین بن کربلائی میرتقی الموسوی الهزار جریبی البنافتی در ۱۲۳۹ با مهر بیضوی «عبده زین العابدین الموسوی ۱۲۳۳» حواشی با امضاء «له» دارد.

ش ۳۴۴، ۱۰۲ برگ، ۱۱×۲۱، نستعلیق، بی کا، بی تا. از پایان ناقص است.

ص: ۳۵۱

ش ۶۲۲، ۹۹ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ محمد اسماعیل بن محمد علی طبسی خراسانی در ۱۲۳۶ در اصفهان. علامت تصحیح دارد.

ش ۱۰۶۳، ۲۲۸ برگ، ۲۳×۱۲، نستعلیق، بی کا، بی تا. از انجام افتادگی دارد.

ش ۱۲۱۰، ۱۰۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ. ۱۲۸۲.

ش ۱۳۷۹، ۷۴ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق، بی کا، بی تا. در بلده فاخره بخارا در مدرسه الخاقان عبداللّه بهادر خان.

ش ۱۴۳۴، ۱۱۹ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ محمد باقر بن حاجی جمال شوستانی در ۱۰۸۰ در مدرسه رفیعیه حسینیّه.

ش ۱۵۶۶، ۱۲۶ برگ، ۱۳×۱۰، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۲۳۶۵، ۱۶۲ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ محمد مهدی در ۱۰۸۴. برگ اولش افتاده، تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۶۵۳، ۷۵ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق رحیم گلپایگانی در ۱۰۷۹. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد با مهر بیضوی «بسم اللّه الرحمن الرحیم».

ش ۲۶۵۷، ۱۶۴ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق میر نجاه بن میر علی رضا حسینی در ۱۱۳۴.

ش ۲۸۵۲، ۱۰۶ برگ، ۱۸×۱۲، نستعلیق، بی کا، بی تا، تحریر سده ۱۱ و ۱۲. چند برگ اول نونویس است، حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده است.

ش ۳۷۷۸، ۹۹ برگ، ۱۹×۱۳، نستعلیق ۱۰۳۶. تصحیح شده است.

۴۵۸- شروط الجمعة واركانها وصلواتها وخطبتها = صلاة الجمعة (فقه، عربی)

از: ؟

شخصی از مؤلف این رساله درخواست تالیف کتابی درباره شروط نماز جمعه و ارکان و صلواتهای وارده و خطبههای نماز جمعه نموده بود پس این رساله به درخواست آن تالیف و در آن پس از ذکر مختصری از شروط و ارکان و مستحبات آن خطبهها و مواعظ و مباحثی که خود مؤلف وضع نموده در طی دوازده ماه عربی آورده شده است. بدین معنی که چه چیزی بهتر است در ماه رجب مثلاً خواننده و چه مواعظی برای مردم گفته شود، مؤلف در عصر شاه عباس دوم می زیست و در یکی از خطبهها وی را دعا و ستایش کرده است.

آغاز: «الحمد لله الذي خص يوم الجمعة بالفضائل وجعل وظائف العبادات لادراك السعادات وسائل والصلاه... ايها السائل عن شروط الجمعة واركانها وصلواتها وخطبتها، اعلم ان الشروط والاركان العامه للصلاه...».

انجام: «... ولا تقلبنا عن هذا الشهر الاّ

بالبشرى و... والتجاره الذى ... ان احسن ما يقرأ به الاذان ويصدع به الاذهان كلام الملك الديان اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم والعصر ان الانسان... الى آخر السوره».

ش ۲۵۶۸، ۱۳۹ برگ، ۱۶×۱۰، تحریر سده ۱۳.

ص: ۳۵۳

از: شیخ الرئيس حسين بن عبدالله بن سينا (ابن سينا) (۴۲۷ ق)

از کتاب های بسیار معروف شیخ الرئيس است که در بخشهای «منطق، الهیات و طبیعیات» تنظیم یافته و از اصول فلسفه قدیم به شمار می آید.

[الذریعه ۱۴-۲۰۱، مرعشی ۷-۱۲۱، الفبایی آستان قدس ۳۷۲].

آغاز: «الفن الثالث عشر... فی الالهیات فصل فی ابتداء طلب موضوع الفلسفه لیتبین اثبتته فی العلوم واذ قد وفقنا الله ولی الرحمة والتوفیق فاوردنا ما وجب ایراده من معانی العلوم المنطقیه والطبیعیه».

انجام: «وهیئه التوسط فی التدبیریة دروس هذه الفضائل عفه وحکمه وشجاعه ومجموعها العداله وهی... عن الفضیله النظریه ومن اجتمعت له معها الحکمه النظریه فقد سعد وفاز مع ذلك بالخواص النبویه کاد یصیر ربًا انسانیا فکادان تحلّ عبادته وهو السلطان العالم الارض وخلیفه الله فیہ ولله الحمد والمئه قد تم».

ش ۸۴۶، ۱۹۰ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق محمد زمان بن حاجی مراد در ۱۰۹۷. این نسخه شامل الهیات است. تصحیح شده. حواشی با امضاء «احمد» دارد با این مهر: «این کتاب از مملکات و جزء کتابخانه احقر محسن الحسینی است ۱۳۲۲۲» (حاج آقا محسن اراکی).

ش ۱۳۹۱ با ۱۳۹۲، ۱۲۱ برگ، ۱۸×۱۲، نام کاتب ندارد و تاریخ ۵۰۳ دارد (که گفته شده قدیمترین نسخه این کتابخانه است) اما تاریخ مزبور یقینی نیست این نسخه هم الهیات است.

ش ۱۷۶۰، ۱۳۵ برگ، ۲۵×۱۲، نستعلیق سید محمد بن قاسم الحسینی البیزوی من اعمال سبزوار در سال ۱۰۷۸ فی مدرسه الجده الماجده فی اصفهان. این نسخه نیز فقط الهیات است.

ص: ۳۵۴

۴۶۰- شفاء الأَسقام ودواء الآلام (طب، عربی)

از: خضر بن علی بن الخطاب (حاجی پاشا)

مشمول بر چهار مقاله است: مقاله اول در طب علمی و عملی، مقاله دوم در اغذیه و اشربه و ادویه مفرده و مرکبه، مقاله سوم در امراض مخصوص هر عضو بدن، مقاله چهارم در بیماریهای عمومی بدن و اسباب و علل و علائم آنها.

آغاز: «الحمد لله الذی خلق الانسان فی احسن الصور... لما رایت ان علم الطب اجل المفخر والسعادات واجمل المآثر والصناعات اذ به يحصل حياه النفوس والارواح وصحه الابدان...».

انجام: «... یقطین. هو کل شجره لا تقوم علی ساق بل ینبسط علی الارض کالقرع والبطیخ والحنظل وما شاکل ذلک وقد یطلق الیقظین ویراد به القرع خاصا. یتتوت. قیل انه الحزنوب النبطی.».

ش ۱۶۶۵، ۲۶۶ برگ، ۲۸×۱۷، نسخ ۱۰۳۲. این نسخه مقاله اول را دارد. تحریر سده ۱۱.

ش ۱۶۶۷، ۲۵۹ برگ، ۲۸×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. آخرش افتادگی دارد.

این نسخه مقاله دوم تا چهارم را دارد. تحریر سده ۱۱.

۴۶۱- شمسیه الحساب (عربی)

از: نظام الدین حسن بن محمد نیشابوری قم (نظام اعرج)، (م ۷۲۸ ق)

رساله ای است در اصول و قواعد علم حساب در یک مقدمه و دو فن.

[کشف الظنون ۲-۱۰۶۲، مرعشی ۱-۷۴، الفبایی آستان قدس ۳۷۴، الذریعه ۱۴-۲۲۹].

آغاز: «الحمد لله الفرد بلاند المنزه عن الزوج والصدّ...».

ص: ۳۵۵

ش ۲۷۱۴، ۷۸ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. چند برگ از اول افتاده است (تحریر سده ۱۳ حاشیه نویسی دارد).

ش ۳۸۱۰، تحریر ۱۳۰۸.

۴۶۲- شوارع الهدایه فی شرح الکفایه (فقه، عربی)

از: حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی (حاجی کلباسی) (۱۲۶۲ ق)

شرح استدلالی است بر کتاب «کفایه المقتصد» محقق سبزواری (۱۰۹۰ ق) و بنا به گفته آقا بزرگ در الذریعه فقط کتاب طهارت و صلاه تا احکام سجود تلاوت نوشته شده است.

[الذریعه ۱۴-۲۳۷، مرعشی ۵-۲۸۸، مجلس ۳۸-۶۲۸].

آغاز: «الحمد لله المتفرد بالقدم والكمال المتمجد بالجلال والجمال... وبعد فان العلوم اشرف الامور بهجه وحالا واعلاما واعظمها مرتبه وكمالا واسناها واکمل العبادات اجرا وذخرا واوفاها...».

انجام: «وعن بعضهم انه قرء مثل... بالنون وقال هو اناء يوضع فيه الماء اى مثله فى انه لا يتطهر الا بالماء ففيه نظر وكيف كان لا سبيل الى تقييد الاطلاقات المؤيده بما مر».

ش ۲۵۳، ۱۵۳ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ ۱۲۴۴. این نسخه شامل کتاب طهارت است. تصحیح شده. با مهر «الله الملك الواحد القهار ملك موسى بن محمد رضا بن موسى بن جعفر كاشف الغطاء».

ص: ۳۵۶

۴۶۳- شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام (کلام، عربی)

از: عبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی (فیاض لاهیجی) (۱۰۷۲ ق)

شرحی استدلالی بر کتاب «تجرید الکلام» خواجه نصیر طوسی است. در این شرح سعی شده تا مطالب مهم شرح و بیان گردد. شارح، شرح دیگری به نام «مشارق الالهام» دارد که تنها مقصد اول در امور عامه نوشته شده است.

[الذریعه ۱۴-۲۳۸، مرعشی ۳-۹۱، مشار عربی ۵۷۶، مجلس ۳۸-۶۵۴]

(آستان قدس ۱-۱۶۸، الفبایی آستان قدس ۳۷۵).

آغاز: «ربنا افتح بیننا و... قومنا بالحق [وانت] خیر الفاتحین... اما بعد الحمد لله الذی هدانا لهذا وما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله... کما ان خاتم المحققین افضل حکماء و المتکلمی ن سلطان العالمین نصیر الحق والمله والدين...».

ش ۳۳۵، ۲۲۳ برگ، ۱۸×۲۳، نستعلیق ۱۲۳۳. تصحیح شده. جلد اول است.

ش ۲۰۷۸، ۱۷۶ برگ، ۱۴×۲۱، نستعلیق محمد تقی بن محمد کاظم ساروی مازندرانی در ۱۲۴۴. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد. جلد اول است.

ش ۲۱۵۳، ۱۹۱ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق محمد بن قربانعلی لاهیجی در ۱۲۳۸ در مدرسه نیم آورد اصفهان. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد. جلد اول است.

ش ۳۳۴۹، ۱۸۶ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق محمد حسین بن سید رضا موسوی گیلانی لاهیجی در ۱۲۹۷ در نجف اشرف. تصحیح شده، حواشی دارد حواشی با امضاء «منه» و «محمد اسماعیل» دارد. جلد اول است.

ص: ۳۵۷

ش ۳۹۹۹، ۱۲۲ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق هادی بن محمد حسن خلخالی در ۱۲۴۳. جلد اول است.

۴۶۴- شواهد التذکره فی ایضاح المسائل النحویه (نحو، عربی)

از: محمد باقر بن محمد جعفر طباطبایی

مؤلف کتاب تذکره حاج کریم خان کرمانی را شرح و توضیح داده و آن را به فارسی درآورده است. و در سؤال ۱۲۸۱ ه. ق تألیف آن اتمام یافته است. اصل کتاب تذکره در سال ۱۲۷۶ ه. ق تألیف شده است.

[فهرست کتب احسانی و سایر مشایخ ۲- ۲۴۲].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... انی لما رأیت انه اشرق ضیاء التذکره فی ایضاح المسائل النحویه التی لم یکشف الی الآن...».

انجام: «... والزم علی نفسه... من شاق ولا... ألا بالحق ولا یصدّق الا قول المعصوم المطلق صلوات الله علیه وآله».

ش ۱۳۸۱، ۴۲۴ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ سید محمد صادق بن زین العابدین جندقی در ۱۲۸۱ در قریه لنکر.

بر روی برگ اول نوشته: «جامع الشواهد».

۴۶۵- الشواهد الربویه فی المناهج السلوکیه (فلسفه، عربی)

از: صدر الدین محمد بن ابراهیم شیرازی، (م ۱۰۵۰ ق)

مباحث عمیق فلسفی در معارف الهی در پنج مشهد تنظیم شده است، مؤلف در این اثر مسائل حکمی را با لطایف عرفانی در هم آمیخته و بگفته خود از تطویل مباحث و

ص: ۳۵۸

ذکر استدلال و براهین زیاد خودداری کرده است.

[مجلس ۳۸-۶۰۱ _ امام صادق قزوین ۱-۱۷۱ _ مرعشی ۵-۳۱۴ _ الذریعه ۱۴-۲۴۳ _ آستان قدس ۱-۱۶۹].

آغاز: «... وقلدوه خلفاً من سلف اعتماداً علی... الحسّ للمحسوس و اغماضاً عن مشاهده الواردات علی القلوب و النفوس قد اطلعت علی مشاهد شریفه الهیه و شواهد لطیفه قرآنیه و قواعد محکمه...».

انجام: «... علم صلاه کل واحد من المخلوقات و تسبیحه علم ان النبوه ساریه فی کل موجود لکنه لا یطلق اسم النبی و الرسول الا علی واحد منهم و علی الملائکه خاصه... فانه مشتق من... و هی الرساله».

ش ۲۴۶۷، ۱۶۷ برگ، ۱۲×۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا. آغازش ناقص است. (تحریر سده ۱۲).

۴۶۶- الشهادات (فقه، عربی)

از: ؟

شامل عنوان «هدایه» «هدایه» است.

آغاز: «القول فی الشهاده و هی لغه الاخبار عن الیقین كما فی شمس العلوم».

ش ۱۲۳۵، حدود ۱۵۰ برگ، تحریر مؤلف سده ۱۳.

۴۶۷- الصحاح (حدیث، عربی)

از: عبدالجواد بن عبدالرحیم کوهکلویه (قرن ۱۴ هـ)

کتاب مفصلی درباره امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف که در آن احادیث مربوط به امام زمان ۷ جمع آوری و گروه بندی و در سه جلد تنظیم شده است.

ص: ۳۵۹

مؤلف خود را این گونه یاد کرده: عبدالجواد بن عبدالرحیم کوهکلویه معروف به باغنا دارانی مازندرانی مولد آوالصفهانی منشأ. وی از علمای نیمه اول سده ۱۴ بوده است.

ش ۲۴۸، ۳۵۰ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف. جلد سوم.

ش ۲۴۹، ۲۵۵ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف. جلد دوم.

ش ۲۵۰، ۴۱۸ برگ، ۲۲×۱۷، نستعلیق مؤلف. جلد اول.

۴۶۸- الصافی (تفسیر، عربی)

از: محمد بن مرتضی ملا محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

تفسیر مختصر مهمی است که بیشتر به مضامین احادیث در تفسیر قرآن میپردازد این کتاب دارای دوازده مقدمه است در فضیلت قرآن و جمع و تدوین و چگونگی تفسیر و نزول آیات و کیفیت تلاوت و آداب آن. کتاب در آخر سال ۱۰۷۵ مطابق با جمله «تم کتاب الصافی» به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۵-۵، مجلس ۲۵-۲۶۰، مرعشی ۳-۱۵۸].

آغاز: «نحمدک یا من تجلی لعباده فی کتابه بل فی کل شیء وراهم نفسه فی خطابه بل فی کل نور و فیء دل علی ذاته بذاته و تنزه عن مجانسه مخلوقاتہ کیف یستدلّ علیه...».

ش ۲۶۶، ۶۵ برگ، ۳۶×۲۲، نستعلیق حسین بن سید میرزا الحسینی به درخواست مولانا محمد شفیع اصفهانی در دوشنبه ۲۵ محرم ۱۱۶۰، از اول قرآن تا پایان سوره بنی اسرائیل را دارد. با مهر بیضوی «الراجی ابوالقاسم الحسینی ۱۲۳۳».

ص: ۳۶۰

ش ۱۲۸، ۱۷۷ برگ، ۲۹×۲۰، شامل آغاز تا سوره انعام، نسخ بی تاریخ. وقفنامه مورخ ۱۲۶۲ دارد، متولی آن ملاحسین اشتهاودی است.

ش ۱۶۴، ۲۸۷ برگ، ۳۲×۲۲، نسخ محمد علی بن محمد ترکمنوری در ۱۲۵۷. سوره کهف تا پایان قرآن مجید است. تصحیح شده.

ش ۳۸۱، ۱۸۲ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ محمد رضا بن محمد هاشم منجردی در ۱۱۰۱. تصحیح شده. از سوره سبأ تا پایان قرآن است.

ش ۱۷۵۱، ۲۶۵ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. از سوره فاطر تا پایان قرآن است. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۱۸۴۸، ۴۴۱ برگ، ۲۷×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲) نیمه اول قرآن است.

ش ۳۶۲۹، ۲۶۲ برگ، ۳۱×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳) نیمه اول قرآن تا سوره اسراء است. یادداشت مورخ ۱۲۷۱ در اول نسخه هست.

۴۶۹- صحاح اللغة (لغت، عربی)

از: ابونصر اسماعیل بن حماد جوهری نیشابوری (۳۹۳)

مفردات لغوی را به ترتیب حروف آخر کلمه شرح داده است و چنانچه در مقدمه گوید مقید به کلمات صحیح عرب شده و غیر صحیح را نیاورده است. این کتاب شهرت بسزائی پیدا کرده و مورد اعتماد دانشمندان ادب عربی بوده و هست و شروح

ص: ۳۶۱

و حواشی بسیاری بر آن نگاشته اند.

[مرعشی ۲-۲۳ و ۶۴، مشار عربی ۵۸۵، مجلس ۲۵-۱۹۳، کشف الظنون ۲-۱۰۷۱].

ش ۱۰۲۴، ۳۴۹ برگ، ۱۷×۲۶، نسخ علی بن احمد منصوری در ۱۰۹۸. این نسخه از حرف عین فصل کاف تا پایان کتاب را دارد.

ش ۱۷۰۱، ۴۰۱ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ خیر الله بن علی در ۱۰۸۳. این نسخه از حرف الف تا طاء را دارد.

ش ۲۰۰۶، ۲۲۵ برگ، ۱۷×۲۴، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده هشتم) این نسخه از باب المیم فصل الکاف تا پایان کتاب را دارد. انجامش ناقص است. علامت مقابله و بلاغ دارد.

ش ۳۵۷۲، ۱۸۹ برگ، ۲۱×۳۴، نسخ، بی ک، بی تا. این نسخه تا حرف طاء را دارد و با مرکب چاپ برای چاپ سنگی نوشته شده است (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

ش ۱۷۸. تا حرف خاء، تحریر سده ۸ و ۹.

۴۷۰- الصحیفه السّجادیه (دعا، عربی)

از: حضرت امام زین العابدین علی بن حسین ۸

پنجاه و چهار دعا است که در اوقات مختلف تلاوت میشود و در بیشتر نسخه ها چند دعا به عنوان ملحقات در آخر اضافه دارد.

[الذریعه ۱۵×۱۸، مرعشی ۱-۲۰، مجلس ۳۵-۲۷۳، آستان قدس ۱۵-۳۳۲].

آغاز: «حدثنا السّید الاجل نجم الدّین... اخبر الله نبیّه بما یلقى اهل بیت محمّد

واهل مودّتهم وشيعتهم منهم فى ايامهم وملكهم قال وانزل الله تعالى فيهم الم تر الى الذين بدّلوا نعمت الله.

انجام: «وتمنحني السلامه فى ديني ونفسي ولا توحش بي اهل انسى وتّم احسانك فيما بقى من عمرى كما احسنت فيما مضى منه يا ارحم الراحمين وصلى الله على خير خلقه محمد وآله اجمعين الطيبين الطاهرين المعصومى ن».

ش ۸۵۷، ۱۵۴ برگ، ۱۹×۱۱، نسخ محمد رازى ابن ميرزا بيك نورالدين در ۱۰۹۳ با سرلوح و جدول زرین و جلد نفیس.

ش ۸۸۲، ۹۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ گنجعلی بن محمد ابراهيم در ۱۱۱۱. آغازش افتادگی دارد.

ش ۹۱۶، ۱۸۳ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ محمد ابراهيم قمى در ۱۱۱۱ در اصفهان. صفحه اول نونویس است و صفحات جدول زرین دارد با ترجمه فارسى در زیر سطور.

ش ۹۳۳، ۱۳۵ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ محمد باقر بن حاجى عباس در ۹۸۰ یا ۱۰۹۸.

ش ۲۲۰۱، تحریر سده ۱۱ با سرلوح زرین.

ش ۲۳۶۹، ۱۳۲ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ و نستعلیق ۱۲۴۹ حسب الامر حاج میرزا اسماعیل با ترجمه بین سطور.

ش ۲۳۹۲، ۱۴۵ برگ، ۲۰×۱۱، نسخ، بی کاء، بی تا. (تحریر سده ۱۱) تصحیح شده با یادداشتی بر برگ اول به این مضمون: نسخه ای است از صحیفه بسیار صحیح و با نسخه های علما مقابله شده است.

ش ۲۳۹۷، ۱۱۱ برگ، ۲۰×۱۱، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) تصحیح شده. صفحات جدول زرین دارد.

ش ۲۷۲۰، ۱۴۵ برگ، ۱۸×۱۰، تحریر محمد حمزه بن طاهر در ۱۰۸۱.

ش ۲۹۸۰، ۱۸۳ برگ، ۱۶×۹، نسخ ۱۰۷۴. حاشیه با امضاء «م ح ق» دارد، تصحیح شده. صفحات جدول زرین دارد. در این نسخه با استفاده از نسخه های دیگر و خط شهید دعاهای متعددی در انتهای نسخه افزوده شده است.

ش ۲۹۹۶، ۱۵۲ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۲) برگهای اول و آخر نونویس است.

ش ۳۰۰۰، تحریر سده ۱۲ و ۱۳. جیبی.

ش ۳۰۱۱، ۱۹۰ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ ۱۲۴۷. با یادداشت تملک محمد تقی بن حاج کلبعلی قزوینی مورخ ۱۲۲۳ با مهر بیضوی «عبده محمد تقی».

ش ۳۰۱۹، ۱۵۶ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) تصحیح شده.

ش ۳۰۲۰، ۲۰۷ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ، بی ک، بی تا. بخشی از آن نونویس است.

ش ۳۰۳۱، ۱۷۶ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ، بخش نونویس مورخ ۱۲۵۸ و بقیه از سده ۱۱ و ۱۲ در پایان نسخه ادعیه ایام هفته و مناجات خمسه عشر افزوده شده است.

ش ۳۰۸۵، ۱۴۲ برگ، ۱۰×۴، اول و آخرش افتادگی دارد. صفحات جدول زرین دارد (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۳۰۹۹، تحریر حیدر بن کریم الدین مؤذن بهبهانی در ۱۱۰۵. جیبی.

ش ۳۱۷۶، ۱۰۰ برگ، ۲۳×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. با سرلوح و جدول زرین و مهر بیضوی «عبد محمد علی» و مهر مربع: لا اله الا الله الملك الحق المبین عبدہ حسین علی» در برگ آخر.

ش ۳۳۳۶، ۲۱۰ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ علی الشریف، بی تاریخ. این نسخه ضمائی از ادعیه و ختومات و طلسمات و غیره دارد.

ش ۳۳۶۰، ۱۲۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ عبدالله بن محمد کاظم در ۱۱۲۳. تصحیح شده است.

ش ۳۳۸۶، ۱۶۲ برگ، ۱۷×۹، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده. صفحات جدول زرین دارد و در پایان مناجات خمسہ عشر اضافه شده است.

ش ۳۳۸۷، ۱۲۹ برگ، ۱۷×۱۲، نسخ ۱۰۸۳، اولش ناقص است. تصحیح شده. با مهر بیضوی «افوض امری الی الله الغنی عبدہ محمد امین الحسنی ۱۱۳۰» در برگ آخر.

ش ۳۴۳۰، ۱۸۲ برگ، ۱۹×۱۰، نسخ و نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳) با ترجمه در میان سطور. صفحات جدول زرین دارد.

ش ۳۹۳۰، ۱۴۶ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بی ک، بی تا، با سرلوح زرین و جدول زرین در صفحات. ملحقات در پایان دارد و نیز دعای کمیل و دعای سمات در آخر کتاب آمده است.

ش ۳۹۳۱، ۱۸۸ برگ، ۱۶×۹، نسخ ابوالحسن بن ابوالقاسم نیشابوری در ۱۰۹۲ با سرلوح زرین و جدول. در پایان ملحقات صحیفه افزوده شده است.

ش ۳۹۳۲، تحریر سده ۱۱ با ترجمه فارسی زیر سطور.

ش ۳۹۳۳، تحریر سده ۱۱ با سرلوح زرین.

ش ۳۹۳۵، تحریر سده ۱۳، جیبی.

ش ۳۹۳۶، تحریر سده ۱۲ و ۱۳، جیبی.

ش ۳۹۳۸، ۱۹۴ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ زین العابدین بن محمد علی بدون تاریخ. و ملحقات صحیفه را دارد.

ش ۳۹۴۴، جیبی، با سرلوح زرین.

ش ۴۱۳۶، ۱۰۵ برگ، ۱۶×۱۱، نسخ، بی ک، بی تا. مقدمه را ندارد، آخرش ناقص است.

۴۷۱- صحیفه الشعر (عربی)

از: مولی محمد اسماعیل فدایی، (۱۲۶۳)

کتابی مفصل در اشعار و ادبیات منسوب به ائمه معصومی ن که از منابع و مآخذ پراکنده جمع آوری ساخته و در چند فصل تنظیم و در ۱۲۴۲ یا ۱۲۴۵ ق پایان رسانده است. مؤلف آثار دیگری هم دارد که در این کتابخانه موجود است.

[الذریعه ۱۵- ۲۱].

آغاز: «.. الفصل الاول فی فضیله الشعر وثوابه فیهم صلوات الله علیهم اجمعین روی شیخنا الصدوق عروه الاسلام محمد بن علی بن بابویه قدس الله روحه فی کتاب عیون الاخبار...».

انجام:

«... فعلیکم رحمہ من ربکم»

وصلاه و تحیات کثیر

عدد ما یعلمه ربکم ان ربکم علیم و خیر»

ش ۳۰۵۰، ۱۳۲ برگ، ۱۰×۱۴، نسخ و نستعلیق میرزا محمد در ۱۲۶۹. برگ اولش افتاده. در پایان نسخه مطلبی درباره انواع حدیث از نظر علم درایه آمده است.

۴۷۲- الصحیفه العلویه والتحفه المرتضویه (دعا، عربی)

از: عبدالله بن صالح سماهیجی ماحوزی، (م ۱۱۳۵ ق)

شامل ادعیه و اذکار وارده از امیرالمؤمنین علیه السلام که بدون سند گردآورده شده و هم مآخذ و منابع آنها نیز در حاشیه قید شده است، این کتاب که ۱۵۹ دعا در آن نقل شده در چهارشنبه ۹ رمضان ۱۱۲۸ ق پایان یافته و مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۱۵- ۲۲ _ مرعشی ۱۰- ۴۰ _ مجلس ۳۵- ۳۲۶ _ آستان قدس ۱۵- ۳۳۰].

ص: ۳۶۷

آغاز: «الحمد لله الذي جعل الدعاء مفتاح الفلاح ومصباح النجاح وجنّه واقية وجنّه باقيه وعدّه الاقبال وذخيره الاعمال ومهيج الخيرات ومنهج الكرامات وسلاحاً على الاعداء وصلاحاً للمعاد...».

انجام: «... وما افترضت عليّ فاحتمله الى من اوجبت حقوقه من الاباء والامهات انك قريب واسع البركات وذلك عليك يسير يا ارحم الراحمين و صلى الله على محمد النبي واله وسلم تسليمآ تمت».

ش ۲۱۹۳، ۱۲۴ برگ، ۲۱×۱۵، تحرير محمد تقی بن حاج محمد معصوم شیرازی قزوینی در ۱۲۶۰ در قریه بندر بوشهر. تصحیح شده است.

ش ۲۴۵۴، ۲۲۸ برگ، ۲۰×۱۱، تحرير معصوم الحسينی (خادم روضه علوی) در ۱۲۷۷. با سرلوح و جدول زرین.

۴۷۳- الصواعق المحرقة (حدیث، عربی)

از: شهاب الدین احمد بن حجر هیثمی (۹۷۳ ق)

روایاتی در فضل خلفاء اربعه در یک مقدمه و ده باب گرد آورده است و ضمناً پاره ای از روایاتها که در فضائل اهل بیت علیهم السلام روایت شده ذکر کرده و گاهی برخی از آنها را رد کرده و علیه شیعه مطالب سستی تنظیم نموده و مکرر چاپ شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۰۸۳، مرعشی ۲-۲۵۶].

آغاز: «... و صلى الله على سيدنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم الحمد لله الذي اختص نبيه محمدا صلى الله عليه وسلم باصحاب النجوم و اوجب على الكفايه تعظيمهم...».

ش ۵۷۰، ۲۲۰ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. آخرش ناقص است.

ص: ۳۶۸

۴۷۴- الصوم = رساله فی الصوم (فقه، عربی)

از: ؟

رساله نسبتاً مفصلی است در صوم با عناوین «قال _ اقول» که در آن بطور فراوان به کتب فقهی استناد می کند.

آغاز: «ولم یره الباقون مع سلامه ابصارهم وقوتها وارتفاع الموانع عنهم بل قد يحصل العلم بخلاف قولهم وعلى هذا يحمل ما رواه الشيخ عن محمد بن مسلم فی الصحيح...».

ش ۴۶۵، ۹۴ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق مؤلف. تصحیح شده، خط خوردگی دارد. آغاز و انجام ناقص.

۴۷۵- ضوء المصباح (نحو، عربی)

از: ؟

شرحی است احتمالاً بر «المصباح» مطرزی نحوی (۶۱۰ ق) که با عناوین «قوله _ قوله» نگاشته شده است. باید با ضوء المصباح اسفرائینی تطبیق شود تا معلوم شود همان است یا غیر آن.

[به کشف الظنون ۲-۱۷۰۸ رجوع شود].

آغاز: «وهیئنا لم یحذف المضاف الیه فلم... وترک منصوباً علی الظرفیه والعامل فیہ اما عند سیبویه وجميع النحویین لأنها لنیابتها عن الفعل تعمل فی الظروف خاصه».

انجام: «ولا یصح اضمار مررت لأنه لا ینصب المفعول به وما هو لازم معناه

نحو زیداً ضربت غلامه ای اهنت زیداً ضربت غلامه لأنّ اهانه المولی [من] لوازم ضرب غلامه وهذا باب للاطناب فیہ مجال لکنه یفضی الی الملال فقد اقتصرت

ص: ۳۶۹

علی هذا القدر...».

ش ۷۰۴، ۱۱۹ برگ، ۲۰×۱۵، نستعلیق ۱۰۵۸. آغازش ناقص است. با مهر مربع «المتوکل علی الله عبده ناصح ۱۱۹۸».

ش ۱۹۱۴، ۱۱۸ برگ، ۲۶×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. آغازش ناقص است.

۴۷۶- ضوابط الاصول (اصول فقه، عربی)

از: سید ابراهیم موسوی حائری قزوینی (۱۲۶۲ ق)

مباحث اصول فقه را با استدلال و تفصیل با عناوین «ضابطه _ ضابطه» هنگام خواندن کتاب «معالم الاصول» نزد بعضی از اساتید، نگاشته و پس از آن، این کتاب را ضمن یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه تنظیم کرده است.

[الذریعه ۱۵-۱۱۹، مرعشی ۱۵-۱۳۴].

آغاز: «حمد له... قد کتبت اکثر مسائل العلم المتفرقه غیر مجموعه...».

ش ۱۸، جلد دوم، رحلی، ۱۹۱ برگ، نسخ. نام کاتب و تاریخ کتابت ندارد و از پایان ناقص است.

ش ۱۹، جلد اول، ۱۹۳ برگ، رحلی. نسخ محمد باقر بن موسی الجیلانی، تاریخ کتابت ندارد.

ش ۲۲، تمام. نستعلیق سید محسن بن سید صالح حسینی مازندرانی در ذیحجه ۱۲۵۵ ق.

ش ۳۴۹، ۲۰۲ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. جلد دوم است و تصحیح شده.

ش ۵۹۰، ۳۱۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ غلامعلی بن کربلایی در ۱۲۶۶. جلد دوم است.

ش ۱۷۰۳، ۱۳۸ برگ، ۲۹×۲۰، نستعلیق ۱۲۶۲. جلد اول است.

ش ۱۹۶۰، ۲۳۸ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ ۱۲۶۱. جلد اول است.

۴۷۷- الضیاء اللامع فی شرح جمع الجوامع (اصول فقه، عربی)

از: ابوالعباس احمد بن عبدالرحمن بن موسی قروی مالکی، (زنده ۸۹۵ ق) و یا از جلال الدین محلی شافعی (م ۸۶۴

شرح مفصل بر «جمع الجوامع» تالیف تاج الدین عبدالوهاب بن تقی سبکی (۷۷۱ ق) است که بصورت «ص _ ش» تنظیم و نگارش آن در ۲۴ ربیع الثانی ۸۵۴ ق پایان یافته است.

[به کشف الظنون ۱-۵۹۵ و ۵-۱۳۶ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... الشيخ الامام العالم العلامة الاحد... الحمد لله ذی الجلال الذی لا نهاییه

له والاکرام الذی لا غایه له ذی الآلاء العظام والعفو والانتقام باعث الرسل الکرام لتبلیغ الاحکام...».

انجام: «... محتو علی اکثر مما ذکرناه لقصورنا عن بلوغ... ای غایته والله المسؤول ان يبلغ ما قال ونجزیه عنا ما هو اهل له وكذا من تقدمنا لشرحه».

ش ۲۱۹۹، ۲۸۲ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ شریف بن محمد صادق در ۱۲۳۹. تصحیح شده است.

ص: ۳۷۱

۴۷۸- طب الائمه (حدیث، طب عربی)

از: حسین بن بسطام زیات (؟)

احادیثی است مربوط به منافع خوراکیها و آشامیدنیها و ضرر آنها و بعضی از دعاها و حرزها برای دفع امراض، این احادیث همراه با اسانید است که حسین با برادرش فرزند بسطام در فراهم آوردن آنها شرکت کرده است.

[الذریعه ۱۵-۱۳۹، مرعشی ۷-۳۲۱، الفبایی آستان قدس ۳۹۳].

آغاز: «الحمد لله حق حمده... هذا كتاب يشتمل على طب اهل البيت عليهم افضل التحية والسلام حدثنا ابو غياث والحسين ابنا بسطام...».

انجام: «... للنمل يدق الكندر ادما وتلقى في جحر النمل ويكتب في شئء».

ش ۱۴۴۶، ۸۹ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. با سرلوح در صفحه اول و جدول در صفحات. انجامش ناقص است.

۴۷۹- طرائف الحکمه و بدائع المعرفه (حدیث، عربی)

از: محمد تقی بن امیر موسی حسینی قزوینی، (م ۱۲۷۰ ق)

تلخیص و انتخاب «نهج البلاغه» جمع آورده سید رضی موسوی (۴۰۶ ق) است که با عناوینی چون بدیعه، طریفه تنظیم و در سال ۱۲۳۵ ق پایان یافته است، بر این کتاب حواشی بسیاری نوشته شده است.

[الذریعه ۱۵-۱۵۵].

آغاز: «الحمد لله الذي علم بالقلم علم الانسان ما لم يعلم فبعث المرسلين الى قبائل الامم ليذكروهم ببدايع النعم ويذكهم بعواطف الكرم ويعرفهم طرائف الحكم حتى اذا ظهرت العلل و...».

ص: ۳۷۲

انجام: «... ولا سهو العقول ولا فتره الأبدان ولا غفله النسيان ومنهم امناء على وحيه و... الى رسله ومختلفون بقصائه وامره ومنهم الحفظه لعباده والسدنه لابواب جنانه...».

ش ۲۷۸۱، ۶۷ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳) انجامش افتادگی دارد. روی برگ اول نوشته شده: این نسخه اصل است.

۴۸۰- طریق النجاه (عرفان، عربی)

از: حاج کریم خان بن ابراهیم کرمانی (۱۲۸۸ ق)

چون مؤلف کتاب های فراوانی در علم شریعت و حقیقت نوشته بود، بر آن شد که کتاب جامعی در علم طریقت بنگارد. این کتاب که دارای مباحث بسیار مفصل میباشد، بیشتر حدیث کمیل بن زیاد و حدیث اعرابی در نفس، را شرح می دهد و در چهار جزء میباشد و به پایان نرسیده و ناتمام مانده است. کتاب به حسب ترتیب مؤلف بنا بود که دارای یک مقدمه و هفت باب و یک خاتمه باشد، ولی تا مقداری از باب ششم تألیف شده است. ۲۷ ذی قعدة ۱۲۷۳ به اتمام رسیده است.

[الذریعه ۱۵-۱۷۰، مرعشی ۳-۲۹، فهرست کتب مشایخ ۲-۲۰۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين الرحمن الذي علم القرآن خلق الانسان علمه البيان والصلاه على محمد سيد الانس والجان الذي به اهتدينا الى الايمان ووقفنا للاذعان وعلى اله الذين...».

انجام: «متوجه الى مقصده يتعاونان على حاجاتهم ويسلكان سبل ربهما ويهتديان بهذا استادهما ولتفصيل هذا المطلب مقام اخر».

ش ۴۹۳، ۲۴۵ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق علی بن محمد کرمانی در ۱۲۷۷. جلد اول است.

ص: ۳۷۳

۴۸۱- الطهاره = كتاب الطهاره (فقه، عربی)

از: میرزا حبیب الله بن محمد علی رشتی نجفی (۱۳۱۲ ق)

مؤلف شرح مبسوطی بر قسمتی از شرائع الاسلام محقق حلی نگاشته که این کتاب الطهاره آن شرح است.

ش ۴۵، ۲۹۳ برگ، ۲۲×۳۱، نستعلیق ابراهیم بن محمد امین در جمادی الثانی ۱۳۰۷ ق. شامل کتاب طهارت تا بحث نجاست غسله.

۴۸۲- الطهاره = كتاب الطهاره (فقه، عربی)

از: ؟

فقه استدلالی مفصلی است در باب طهارت. وی از جدّ خود تعبیر به «علامه» کرده است.

آغاز: «... واختاره جدی العلامه مطلقا مع عدم رجحان الضمیمه والا والصحه مطلقا...».

انجام: «... المقام الثانی فی احکام الحائض نذکرها فی مسائل. المسأله الاولى».

ش ۱۲۹۷، ۱۹۱ برگ، ۱۶×۲۲، نسخ، بی ک، بی تا. اول و آخرش ناقص است حواشی با امضاء «منه» دارد.

۴۸۳- عجائب المخلوقات وغرائب الموجودات (عربی)

از: زکریا بن محمد بن محمود قزوینی، (۶۰۰ _ ۶۸۲ ق)

کتابی مفصل و معروف در شناخت عجائب و غرائب عالم که در دو مقاله (هر کدام

ص: ۳۷۴

در چند نوع و باب و فصل) تنظیم و بنام سلطان معزالدين شاپور در سال ۶۷۴ ق تالیف شده و بارها بطبع رسیده است.

[الفبایی آستان قدس - ۴۰۱ _ مشار عربی - ۶۱۷ _ الذریعه ۱۵ - ۲۱۹].

آغاز: «بسمله، العظمه لك والكبرياء بجلالك اللهم يا قائم الذات ومفيض الخيرات وواجب الوجود وواهب العقول وفاضل الارض والسموات مبدىء الحركه والزمان...».

انجام: «.. حلزون، دوده فى جوف انبويه حجرية تنبت على الصخره التى فى سواحل البحار وشطوط الانهار وتلك...».

ش ۳۱۰۶، ۱۸۰ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۰). انجامش افتادگی دارد. علامت تصحیح دارد.

۴۸۴- عجاله المحتاج الى توجيه المنهاج (فقه، عربی)

از: سراج الدين عمر بن على الملقن شافعى، (_ ۸۰۴ ق)

مؤلف ابتدا شرحی مفصل بر «منهاج الطالبین» ابوزکریا یحیی بن شرف نووی (۶۷۶ ق) نگاشت و آن را «الاشارات الى ما وقع فى المنهاج عن الاسماء والمعانى واللغات» نام گذاشت، سپس آن را مختصر نموده و رساله حاضر را پدید آورد.

[کشف الظنون ۲ - ۱۸۷۳].

آغاز: «... کتاب البيع: لئلا فرغ من العبادات شرع فى المعاملات لانها ضروريه و اخر عنها ربع النکاح لان شهوته متاخره عن الاکل ونحوه و اخر عنه ربع الجنایات والمخاصمات...».

انجام: «... كما اوضحته فى الاصل... والله تعالى اعلم».

ص: ۳۷۵

ش ۳۱۶۱، ۱۰۸ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا، (تحریر سده ۹ و ۱۰) این نسخه بیع تا اول وصایان را دارد. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد. آغازش افتادگی دارد.

ش ۳۶۴۳، طهارت و صلاه است. (تحریر سده ۹ و ۱۰).

۴۸۵- عده الداعی ونجاح الساعی (دعا و حدیث، عربی)

از: احمد بن محمد بن فهد حلی (۸۴۱ ق)

این کتاب در اهمیت دعا و شروط و آداب و کیفیت آن بحث می کند و مشتمل است بر یک مقدمه و شش باب و یک خاتمه است. تاریخ تالیف ۸۰۱.

[الذریعه ۱۵-۲۲۸، آستان قدس ۱۵-۳۹۸، مرعشی ۱-۴۷، مجلس ۳۵-۲۸۴، مشار عربی ۶۱۸].

آغاز: «الحمد لله سامع الدعاء ورافع البلاء ومفيض الضياء وكاشف الظلماء وباسط الرجاء وسابغ النعماء ومجزل العطاء ومردف الالاء وسامك السماء وماسك البطحاء...».

انجام: «لهم النار واجرته من النار فعلمهنّ يا محمد المتقين ولا تعلمهنّ المنافقين فانها دعوه مستجابه للقائلين انشاء الله تعالى... اذا كانوا يطوفون به وليكن هذا اخر ما نمليه... ما اختلف الصباح والمساء واعتقب الظلام والضياء».

ش ۶۲۸، ۱۲۴ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ محمد بن عبدالله در ۱۰۸۷. تصحیح شده است.

ش ۶۴۲، ۱۲۵ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بی کا، بی تا، ناقص است و قفنامه برای ملامحمد حسین بن ملا عبدالجبار طالقانی مورخ ۱۲۲۴ دارد و سید مهدی پورطالقانی به این کتابخانه داده است. تصحیح شده.

ص: ۳۷۶

ش ۶۷۶، ۱۴۵ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق ابراهیم بن هاشم حسینی عمیدی در ۱۰۵۸ در کربلا. وقفنامه مورخ ۱۲۴۲ دارد. تصحیح شده.

ش ۷۷۲، ۱۲۰ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ عبداللطیف بن علیرضا در ۱۰۸۷. برخی عبارات در حاشیه ترجمه شده است.

ش ۹۱۴، ۲۲۶ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ محمد سلیم بن محمد صادق حسینی (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۹۱۸، ۱۵۰ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱).

ش ۱۱۳۷، ۱۱۷ برگ، ۲۳×۱۲، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱) صفحات جدول زرین دارد.

ش ۱۴۵۸، ۱۵۰ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ محمد مهدی بن میرقاسم طبسی گیلکی در ۱۱۱۶. با مهر بیضوی «جابر ۱۳۱۸».

ش ۲۲۹۸، ۱۱۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱) واقف: صفی قلی خان بن حاج بکتاش خان افشار در ۱۲۳۶. با مهر مربع «..التجا بغیر علی صفی قلی» با تولیت اقا سید هاشم واعظ در ۱۲۴۳. تملک محمد بن شمس الدین محمد در ۱۰۸۲ روی برگ اول است. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۵۴۷، ۱۹۸ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ ۱۰۹۱، برگ اول افتاده.

ش ۲۶۸۴، ۱۳۰ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ محمد حسن بن محمد علی سمنانی در ۱۲۹۳. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۷۹۵، ۱۲۴ برگ، ۱۸×۱۳، نسخ محمد مهدی بن محمد صادق طالقانی در ۱۱۳۰. تصحیح شده.

ش ۲۸۷۲، ۱۳۸ برگ، ۱۹×۱۳، نسخ صالح بن ولی قمی در ۱۰۴۶ با یادداشت تملک محمد قاسم در ۱۰۸۹ و دیگر در ۱۱۳۲ با مهر «اللهم اجعلنی کما جعلت محمدآ» بر برگ آخر.

ش ۲۹۶۱، ۱۵۶ برگ، ۱۵×۱۱، نسخ ابراهیم بن عبدالحسین بن حسین بن محمد معروف به ابن دبیس المقشاعی در ۱۰۲۸. تصحیح و مقابله شده است.

ش ۲۹۱۶، تحریر سده ۱۱ با سرلوح زرین، جیبی.

ش ۳۳۴۶، ۱۹۴ برگ، ۲۲×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. تحریر سده ۱۱.

با تملک محمد بن علی بن عبدالحسین بن رحمه [الله] لحساوی بحرانی در ۱۱۲۲ و تملک محمد علی بن فضلعلیخان معروف به افضل علیخان با مهر بیضوی «افضل علیخان ۱۱۲۲». چند برگ آخر ننویس است.

۴۸۶- عروه الوثقی (اصول فقه، عربی)

از: عبدالله بن ابی تراب حسینی طباطبائی

مسائل اصول فقه شیعه را در یک مقدمه و سه اقنوم و یک خاتمه نگاشته است.

ص: ۳۷۸

آغاز: «الحمد لله الذي... من العدم وحلانا بخلعه الوجود وعلما ما لم نعلم ودلانا الى معرفه ارادات المعبود والصلاح...».

انجام: «... وبما اشرنا هنا يسهل تمييز سائر الموارد المتشابهه بين المنصب المتقدمه من الفتوى والقضاوه والحكومه والولايه والامامه. اللهم اجعل فتاوانا...».

ش ۱۲۱۷، ۱۷۹ برگ، ۱۵×۲۲، نسخ ۱۲۴۳. جلد اول و تا بحث مفاهيم را دارد. صورت اجازه استاد مؤلف: «ميرزا محمد يوسف بن عبدالفتاح حسني حسيني موسوي رضوي طباطبائي تبريزي» براي مؤلف در برگ اول نسخه موجود است.

۴۸۷- عروه الوثقى = مجله (عربی)

از: سيد جمال الدين اسدآبادي افغاني (۱۳۱۴ ق)

مجله عروه الوثقى كه به مدیریت سيد جمال الدين اسدآبادي (۱۳۱۴ ق) و سردبيري محمد عبده در پاریس به زبان عربی منتشر ميشد. این نشریه به مدت هشت ماه انتشار یافت و نخستین شماره آن در تاریخ ۱۵ جمادی الاولی سال ۱۳۰۱ منتشر شد و آخرین شماره اش یعنی شماره هیجدهم آن در ۲۶ ذی الحجه همان سال پایان یافت. سيد جمال الدين این نشریه را در ایران برای سيد صفدر _ پدرش _ ، حاج سيد هادی پسر دائيش و ميرزا شريف و ميرزا لطف الله خواهر زاد گانش و برخی اشخاص ديگر فرستاده است.

[ر.ك: «سيد جمال الدين حسيني» پایه گذار نهضت‌های اسلامی ص ۱۰۹ _ ۱۲۱].

آغاز: «العدد العاشر السنه الاولى مدير السياسه... ترسل الجريده الى جميع الجهات الشرقيه مجاناً... المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً. امران خطيران تحمل عليهما الضروره تاره ويهدى اليهما الدين».

انجام: «ما از اسدآباد فقط به این مختصر قناعت کرده بديهي است اگر اطلاعات

دیگری بدست آوردیم به نام ملحقات به این مقالات علاوه خواهیم کرد».

ش ۷۴۴، ۱۳۳ برگ، ۲۰×۱۳، صفات الله بن میرزا لطف الله خان اسدآبادی معروف به صفات الله جمالی در ۱۳۳۲. شماره ۱۰ و ۱۱ است.

شرح حال سید جمال الدین اسدآبادی به قلم آقا سید کمال الدین اسدآبادی _ برادرزاده سید جمال الدین _ به تاریخ ۲۶ تیرماه ۱۳۱۰ شمسی نگارش یافته است، در آخر کتاب چند یادداشت درباره تاریخ وفات خویشان سید جمال الدین و محل دفن آنها آورده شده است.

۴۸۸- العزی فی التصریف = التصریف (صرف، عربی)

از: عزالدین ابراهیم بن عبدالوهاب بن ابراهیم زنجانی (۶۵۵ ق)

رساله کوتاهی است در صرف که از کتب درسی حوزههای علمیه بوده است.

[کشف الظنون ۲-۱۱۳۸، مرعشی ۱-۲۹، الفبایی آستان قدس ۱۲۸].

آغاز: «اعلم ان التصریف فی اللغه التّغییر وفی الصّناعه تحویل الاصل الواحد الی امثله مختلفه لمعان مقصوده لا تحصل الا بها ثم الفعل اما ثلاثی واما رباعی».

ش ۳۹۲۸، ۵۰ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ، بی کاه، بی تا. انجامش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳).

۴۸۹- العقیده الوحیده = الارجوزه الوحیده (کلام، عربی)

از: ملا اسماعیل بن میرزا هادی فدائی کزازی (۱۲۶۳ ق)

عقاید شیعه را به نظم کشیده و در باب امامت به طور مفصل مطاعن خلیفه اول و دوم را ذکر نموده و فتاوی بی اساس ائمه چهارگانه اهل سنت را نقد نموده است. خود مؤلف اشعار را شرح کرده است و بیش از بیست کتاب از تألیفاتش را در شرح خود نام برده و تاریخ تألیف کتاب را کلمه «غمره» = ۱۲۴۵، آورده:

ص: ۳۸۰

غررتها تغریر طیر الحمرة

والحجّه التاريخ فيها «غمرة»

[الذریعه ۱۵-۳۰۶].

آغاز:

«الحمد لله الذي دلّ على

وجوده وجوده ما فعلا

من حسن اتقان وصنع محكم اذ خرج العالم من كتم العدم

... يقول عبد خائف ذليل احقر خلق الله اسماعيل»

انجام:

«ربع المعارف كنزه مخفيّه ... العقیده الالفیّه

اهدی به الفدائی الأحبابا یر جوابه من ربّه الثوابا»

ش ۲۲۷، ۱۰۹ برگ، ۲۰×۳۴، نسخ و نستعلیق علی نقی بن محمد در ۱۲۵۲ هنگامی که این کتاب را نزد مؤلف آن میخوانده است.

ش ۳۶۳۱، حواشی از خود ناظم دارد.

۴۹۰- علل الشرائع والاحکام (حدیث، عربی)

از: محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ق)

روایت هایی که شامل علت بعضی از احکام شرعیه و امور اعتقادیه و خلقت بسیاری از چیزها و مطالبی دیگر است از ائمه هدی سلام الله علیهم ذکر کرده است و عناوین آن «باب _ باب» میباشد. مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۱۵-۳۱۳، مرعشی ۲-۱۶۸، الفبایی آستان قدس ۴۰۸].

آغاز: «الحمد لله... العله التي من اجلها سميت السماء سماء والدنيا دنيا والآخره آخره والعله التي من اجلها سمي ادم وحواء،

حوا و الدرهم درهما...».

ص: ٣٨١

انجام: «فوالله انه من غرر احاديثنا وباطن سرائرنا ومكنون خزائنا وانصرف ولا تطلع على سرنا احدا الا مؤمنا مستبصرا فانك ان اذعت سرنا بليت في نفسك ومالك واهلك وولدك».

ش ۲۸۸، ۳۳۸ برگ، ۱۳×۲۳، نسخ میرزا بیگ بن محمد مؤمن فلا ورجانی در ۱۰۶۱. تصحیح شده است.

ش ۳۰۴، ۲۰۹ برگ، ۱۹×۲۵، نسخ میرزا علی بن حسین قائینی در ۱۰۸۴ با یادداشت تملک فتحعلی بن محمد علی قزوینی با مهر مربع «رونق اسلام ز فتح علی است». تصحیح شده است.

۴۹۱- العمده الالهيه على الزبده البهائيه = شرح زبده الاصول (اصول فقه، عربی)

از: محمد علی بن محمد حسن آرانى كاشانى (ملا علی آرانى) زنده در ۱۲۳۸

شرح کتاب «زبده الاصول» شیخ بهایی به صورت مفصل است و خود مؤلف بر آن چند حاشیه دارد.

[به الذریعه ۱۳-۳۰ و ۱۵-۳۳۵ و ۱۴-۴۲۴ و فهرست نسخه های خطی

حسینیہ شوشتریها رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله الموصوف بالوحدانيه والبقاء المعروف بالفردانيه والكبرياء المتفضل علينا بانزال الكتب... يا اخوان الدين والشركاء لي في طلب العلم واليقين...».

ش ۱۳۱، ۱۹۸ برگ، ۲۰×۲۹، نستعلیق، بی تاریخ. از آخر ناقص است. تا مبحث نسخ را دارد با حواشی با امضاء «منه دام توفیقاته».

ص: ۳۸۲

۴۹۲- عنوان الشرف (شامل چند علم: فقه، نحو، عروض و عربی)

از: قاضی شرف الدین اسماعیل بن ابی بکر یمنی (شرف الدین مقرئ) (۸۳۷ ق)

این کتاب به دستور الملک الناصر اسماعیل بن عباس نگاشته شده و صفحه‌ها را در چند ستون ساخته که اگر سطرها راسته خوانده شوند فقه و در چهار ستون عمودی از آنها چهار علم جداگانه خواهد بود. موضوع ستونهای چهارگانه به ترتیب: عروض، تاریخ، نحو و قوافی است.

[کشف الظنون ۲-۱۱۷۵، مرعشی ۲۰-۸۰].

آغاز: «الحمد لله ولي الحمد ومستحقه الذي لا يقوم بحمده احد من خلقه ونشهد انه لا معبود للخلق الا الله ولا اله لهم سواه وصلى الله على سيد البشر...».

ش ۱۳۰، ۵۳ برگ، ۲۷×۱۸، نسخ ۱۲۷۱ که به دستور میرزا فضل الله متولی و پیشکار خراسان نوشته شده، علامت تصحیح هم دارد. صفحات با جدول زرین است با جلدی نفیس.

۴۹۳- عوالم العلوم والمعارف (حدیث، عربی)

از: شیخ عبدالله بن نور الله بحرانی (ق ۱۲ هـ . ق)

کتاب بسیار مفصّلی است در بیش از صد جلد که احادیث و روایات را از مصادر مختلف شیعه گرد آورده و در هر بابی آیات مناسب با آن را نیز می آورد و در آنجا که احتیاج به شرح داشته باشد به عنوان «بیان» مطالبی را ذکر می کند. نام کامل کتاب «عوالم العلوم والمعارف والاحوال من الآيات والاخبار والاقوال» میباشد.

[الذریعه ۱۵-۳۵۶، مرعشی ۱-۳۶۷، مجلس ۲۵-۱۵۰].

آغاز: «الحمد لله المعبود الذي بعبادته زين العباد حتى جعل منهم زين العباد واكرم بسجده السجاده حتى لقب بعضهم عنها بدى الثفنت والسجاده والصلاه والسلام على نبيه».

ص: ۳۸۳

انجام: «عن ابی عبدالله علیه السلام قال انّ ابی قال ذات یوم فی مرضه یا بنی ادخل اناسا من قریش من اهل المدینه حتی اشهدهم فادخلت علیه اناسا منهم فقال یا جعفر اذا انا متّ فغسلنی وکفنی وارفع قبری اربع اصابع ورشه بالماء فلما خرجوا قلت یا ابته لو امرتني بهذا».

ش ۸۳۵، ۱۷۱ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ محمد بن میرزا ابوتراب در ۱۲۴۲. جلد هجدهم درباره امام سجاد و امام باقر ۸ است. با وقفنامه با مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبین محمد تقی» در اول نسخه. آخر نسخه افتادگی دارد.

ش ۱۸۲۸، ۱۴۹ برگ، ۱۷×۲۳، نسخ ۱۲۴۶، جلد شانزدهم درباره حضرت حسین علیه السلام است با یادداشت تملک محمد رفیع الحسنی الحسینی الطباطبائی صاحب انیس الادباء در سال ۱۲۹۸ در تبریز و تملک محمد تقی بن محمد علی مراغی در ۱۲۵۱.

ش ۲۵۵۸، ۲۷۵ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ جواد بن محمد باقر بن محمد هادی در ۱۲۶۱. این نسخه جلد شانزدهم درباره امام حسین علیه السلام است. تصحیح شده است.

۴۹۴- عوالی اللئالی فی الاحادیث الدینیة (حدیث، عربی)

از: محمد بن علی احسائی (ابن ابی جمهور) (۹۰۴ ق)

تاریخ پایان تالیف اصل و حواشی ۸۹۷.

[الذریعه ۱۵-۳۵۸، مرعشی ۱-۸۸، مجلس ۲۵-۲۶۷].

آغاز: «الحمد لله الذي اعلا اعلام العلماء الاعلام ووقفهم بطريق الدرايه والروايه لتبيين».

ص: ۳۸۴

ش ۱۱۹، ۲۸۶ برگ، ۲۶×۱۸، نسخ ربیع بن جمعه الغری در ۸۹۹ در قریه ساوستان استراباد از روی نسخه بخط مؤلف، که حواشی هم داشته است با مهری مربع «ابوالحسن محمد بن باقر».

این کتاب در قم چاپ شده است.

۴۹۵- العوامل (نحو، عربی)

از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی طالقانی (ق) ۱۲

حروف و عواملی را که در زبان عربی عمل اعرابی خاصی دارند در چند نوع به طور بسیار مختصر ذکر کرده است.

[الذریعه ۱۵-۳۵۹، مرعشی ۲-۲۸۵، مجلس ۲۵-۴۵۲].

آغاز: «احمدك يا من يرفع الله صالح العمل واصلى على نبيك محمد وآله المبني لهم كرامه المحل اما بعد النحو علم باصول تعرف بها احوال اواخر الكلمات...».

انجام: «... هذا والحمد لله خلاصه ما اردناه وهى خير مما يدخرون ليوم لا ينفع ال ولا بنون ولمثل هذا فليعمل العاملون».

ش ۱۲۲۹، ۹۱ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ بخشعلی بن حسینقلی.

ش ۱۳۳۸، تحریر سده ۱۴.

ش ۲۷۱۲، ۵۱ برگ، ۱۹×۱۴، نسخ محمد شریف بن ملا گل محمد در ۱۲۳۵.

ش ۲۷۸۶، ۳۴ برگ، ۱۷×۱۱، تحریر محمد رضا حسینی در ۱۲۳۵.

ص: ۳۸۵

۴۹۶- عین الاصول (اصول فقه، عربی)

از: احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی (۱۲۴۵ ق)

کتابی است در اصول فقه که در چند مقصد و باب و فصل مرتب شده است. تاریخ تالیف ۱۲۰۸. در یک جای کتاب گفته است قال والدی الماجد دام ظلّه السامی فی انیس المجتهدین.

[الذریعه ۱۵-۳۶۷ و به کتاب شرح احوال و آثار ملا مهدی نراقی... رجوع شود].

آغاز: «والفکر والرجوع الی الادله العقلیه بخلاف الشرائع فان العقل لا سبیل له الیها وقد عرفت امتناع التواتر فی جمیع الجزئیات فیلزم ان لا یکون... الشرائع فائده لولا لزم...».

انجام: «وقد ذكرت فی هذا الكتاب ما هو العمده فی طریق الاجتهاد وما ابرئ نفسی عن الخطاء والتقصیر اذ المتبری عن ذلك انما هو شأن الحکیم الخیر فاسأل الله تعالی...».

ش ۲۶۰، ۱۹۰ برگ، ۱۴×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا، آغازش افتادگی دارد حواشی با امضاء «ع ارانی» دارد.

۴۹۷- عیون اخبار الرضا علیه السلام (حدیث، عربی)

از: ابو جعفر محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ق)

مطالب مربوط به حضرت امام رضا را به طور نقل احادیث مُسند در ۱۳۹ باب گرد آورده است. شیخ صدوق این کتاب را به نام صاحب بن عبّاد هنگامی که ابن عبّاد دو قصیده از شعر خود را در مدح امام رضا نزد وی فرستاد، تألیف نمود.

[الذریعه ۱۵-۳۷۵، مرعشی ۱-۲۲۹، مجلس ۱۱-۲۶۳].

ص: ۳۸۶

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الواحد القهار العزيز الجبار الرحيم... وقع الى قصيدتان من قصائد الصاحب الجليل كافي الكفاه ابي القاسم اسماعيل بن عباد اطال الله بقاءه وادام توفيقه... في اهداء السلام الى الرضا...».

انجام: «كنت مع قوم اخذوا الطريق الى هاهنا فجئت معهم فقال ذلك التركي قد ظهر لي من امر هذا المشهد ما... به نفسي واليت على نفسي ان لا افارق هذا المشهد ما بقيت».

ش ۲۳۳، ۲۵۶ برگ، ۳۱×۱۸، نستعلیق محمد حسین بن حسن در ۱۰۶۶ در اصفهان. با یادداشت تملک «سعید بن محمد شریف الشریف الطرقي النطنزی ۱۲۲۲» با مهر بیضوی «سعید...» و مهر بیضوی «عبدہ ابوالقاسم الحسینی» در صفحه دوم.

ش ۲۶۸، ۱۹۶ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق ۱۲۴۹. انجامش ناقص است.

ش ۴۳۶، ۱۰۲ برگ، ۲۶×۱۹، نسخ معزالدين محمد بن ضياء الدين در ۱۱۴۰. جلد اول است و حواشی با امضاء «مجدوب سلمه الله» دارد. تصحیح شده است.

ش ۱۷۵۵، ۳۳۱ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق جعفر بن محمد مهدی الحسینی در ۱۰۷۷ در مشهد مقدس. با تملک و مهر کاتب: «جعفر بن محمد الحسینی ۱۰۴۸» در آخر نسخه.

ش ۳۲۰۸، ۱۷۳ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ محمد حسین بن کیا محمد لاهیجی (تحریر سده ۱۱) برگ اول و چند برگ آخر نونویس است. علامت تصحیح دارد.

ص: ۳۸۷

۴۹۸- عیون الوصول الی علم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: محمد مهدی بن محمد ابراهیم کلباسی (۱۲۷۸ ق)

مطالب اصول را با اختصار و اشاره به ادله آنها، در چند مقصد و هر مقصد دارای چند فصل آورده. این کتاب در سفر تهران، در شاه عبدالعظیم، شب قدر سال ۱۲۵۶ ق به پایان رسیده است. وی کتاب هایی به نام: مشارق، رسائل، مصابیح در اصول فقه و شرح لمعه و نهج السداد فی شرح الارشاد در فقه دارد که در مقدمه این کتاب آنها را یاد کرده است.

[الذریعه ۱۵-۳۷۷، مرعشی ۲-۲۹۹].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا الی معالم الاسلام وارشادنا الی شرائع الدین وقواعد الاحکام والصلاه علی نبیّه المبعوث لارشاد العوام وعلی آله الائمه الاعلام...».

انجام: «بخط شخص معاصر له او غیر معاصر باسناده فله ان یرویه علی سبیل الحکایه فیقول وجدت او قرأت بخط فلان وفی جواز العمل به قولان اقربهما نعم اذا امن من التردید وعلم بالخط... الوصیه بان یوصی بکتاب کان یرویه لشخص ولا یجوز».

ش ۶۶۶، ۷۴ برگ، ۲۱×۱۴، نستعلیق، بی کا، بی تا. انجامش ناقص است.

۴۹۹- غایه الآمال = حاشیه مکاسب (فقه، عربی)

از: شیخ محمد حسن بن عبدالله مامقانی (۱۳۲۳ ق)

و حاشیه استدلالی معروفی است بر کتاب «المتاجر» (المکاسب المحرمه، کتاب البیع، الخیارات) شیخ مرتضی انصاری، جلد اول در ۱۶ ربیع الاول ۱۲۹۳ در نجف اشرف به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۶-۵، مجلس ۳۶-۲۱۴، مشار عربی ۶۴۴].

ص: ۳۸۸

ش ۴۴، ۱۸۰ برگ، ۲۱×۳۱، بخشی از این کتاب است، جزء سوم، نسخ بی تاریخ.

ش ۵۹۵، ۳۳۹ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بی تاریخ. جزء دوم کتاب است.

۵۰۰- غایه التحقیق (نحو، عربی)

از: صفی بن نصیر

شرحی است بر «الکافی» ابن حاجب. مؤلف در مقدمه از حواشی استادش شهاب بن شمس بن عمر دولت آبادی هندی بر کافیہ یاد نموده و آن را ستوده است.

[کشف الظنون ۲-۱۳۷۵، مجلس ۲۵-۱۵۴].

آغاز: «الافعال بحسب الوضع الثانی وهو الوضع الاعتباری الاستعمالی وذلك لان هذه الاسماء منقوله عن المصادر سواء كان النقل صریحاً نحو روید فانه قد يستعمل مصدراً ایضاً او غیر صریح...».

انجام: «... و ختم الکتاب بذکر حکم الوقف من حسن المختم او یقال ان الشیخ ذکر التنوین و نون التأكيد المختصه بالآخر فی آخر الکتاب ثم اخر النون المختصه باخر الفعل عن التنوین اذا الفعل يستحق التأخیر عن الاسم ثم ختم بحث النون بانقلابها... فی الوقف وهذا کماتری من باب حسن المختم».

ش ۱۶۶۳، ۱۸۲ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. آغازش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۱) مقابله شده و علامت بلاغ دارد و در آغاز، نام کتاب «معالم النحو» یادداشت شده است.

ص: ۳۸۹

۵۰۱- غایه القصوی (اصول فقه، عربی)

از: سید محمد بن عبدالصمد شهشانی اصفهانی (۱۲۸۷ ق)

مباحث اصول فقه را بسیار مفصل و استدلالی با نقل اقوال علماء علم اصول در چند جلد نگاشته است.

[الذریعه ۱۶-۱۵، مرعشی ۶- ۱۷۰].

آغاز: «حمد له... الباب السادس فی الادله الشرعیه وفيه مقدمه ومقاصد اما المقدمه فیه... الاول فی عددها وهی كما مر عندنا اربعه معهوده كما عن قواعد الشهد والتقیح...».

ش ۱۲۱، ۱۵۱ برگ، ۱۷×۲۶، نسخ بی تاریخ. علامت تصحیح دارد. جلد دوم است.

۵۰۲- غایه المأمول فی شرح زبده الاصول = شرح الزبده (اصول فقه، عربی)

از: فاضل جواد بن سعدالله بن جواد کاظمی (م) ۱۰۶۵

شرح استدلالی است با عناوین «قال _ اقول» بر «زبده الاصول» استادش شیخ بهائی. این شرح را مؤلف به امر شیخ بهایی تألیف نموده است. تاریخ تألیف ۱۰۲۷.

[الذریعه ۱۶-۱۵، اعیان الشیعه، مرعشی ۱۰-۱۷۸، مجلس ۳۸-۸۵].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. نحمدك يا من وفقنا لسلوك طريق العمل بكتابه المبین... وبعد فيقول فقير رحمه ربّه الغنى محمد المشتهر بالجواد الكاظمی... لا يخفى على احد شرف علم الاصول بين العلوم حيث أنّها المرقاه...».

انجام: «والحاصل أنّ المجتهد... حال قوّه الظن في ذلك فما كان اقوى في ظنّه يجب عليه العمل به وما ليس كذلك فلا فأنّ ذلك هو الأولى بل طريق النجاه في الآخرة والأولى نجانا الله وإياكم».

ص: ۳۹۰

ش ۳۵۴، ۲۲۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد بن حسن بن محمد بن امان الله الجویمندی الجنابدی در ۱۲۳۱ در مدرسه جده اصفهان با مهر مربع «محمد باقر العلوم».

ش ۸۱۹، ۲۴۴ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد علی بن صالح بن محمد در ۱۲۲۷.

ش ۸۲۰، ۱۷۰ برگ، ۲۲×۱۴، نستعلیق. ۱۲۲۱.

ش ۱۸۲۷، ۲۳۲ برگ، ۲۲×۱۳، نسخ مهدی بن محمد صادق شیرازی در ۱۰۹۴.

۵۰۳- غایه المرام فی شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: شیخ مفلح بن حسن بن راشد صیمری (قرن نهم هـ)

شرحی است با عناوین «قال _ اقول» بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی، که بیشتر به مسائل خلافی و ترددات محقق اهمیت داده و مطالب مشکله مؤلف را بیان می نماید.

[الذریعه ۱۶-۲۰، مرعشی ۱۶-۲۳۹].

آغاز: «بسمله. الحمد لله الذی هدانا للاسلام وانعم علينا بالتکلیف المؤدی الی دار السلام الی مشارک فیها... اما بعد وان علم الفقه مما تمسّ الحاجه الیه واجب لتوفیق تمام...».

انجام: «واتبع قول امیر المؤمنین علیه السلام لا- تنظر الی من قال وانظر الی ما قال فان الرجال تعرف بالحق ولا- يعرف الحق بالرجال عرف فضل هذا الكتاب علی ما سواه...».

ش ۲۳، ۲۲۹ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق طالب بن حاجی ربیع در شعبان ۱۰۷۴ ق.

ص: ۳۹۱

۵۰۴- غرائب القرآن و رغائب الفرقان = تفسیر نیشابوری (تفسیر، عربی)

از: نظام الدین حسن بن محمد قمی نیشابوری (نظام نیشابوری) (۷۲۸ ق)

در این تفسیر از تفسیر فخر رازی و تفسیر کشاف و کتاب های دیگر استفاده کرده و آنچه را که خودش به دست آورده نیز افزوده است. مؤلف در این تفسیر بخشی از آیات را آورده سپس با عناوین «القراءه _ الوقوف _ التفسیر _ التأویل» گزارش می دهد.

[الذریعه ۱۶-۳۱، مرعشی ۱۹-۲۸۵، مشار، عربی - ۶۵۰].

آغاز: «بسمله. یس والقرآن الحکیم انک لمن المرسلین... القراءه یس باظهار النون ابو عمرو و سهل و یعقوب غیر... وابن کثیر...».

ش ۱۵۷، ۲۳۳ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ هادی بن محمد تقی قمشه ای در ۱۲۲۹. شامل سوره یس تا پایان قرآن مجید. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۹۳ و مهر مربع «سلام علی ابراهیم» و مهر بیضوی «محمد حسین بن حسن».

ش ۹۵۵، ۲۵۱ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ همان کاتب در ۱۲۲۸ از سوره کهف تا پایان سوره فاطر است.

۵۰۵- غرر الفرائد و درر القلائد = امالی السید المرتضی (عربی)

از: شریف مرتضی علی بن حسین بن موسی موسوی (علم الهدی) (۴۳۶ ق)

مجالس مختلفی است دارای موضوعاتی در تفسیر و حل روایت های مشکل و بحث در بعضی اشعار و آثار ادبی و حالات گروهی از شعرا و معمرین و گفتگوهای در مطالبی از علم کلام و مشکلات اعتقادی و جز اینها. گویا سید مرتضی؛ در راه حجاز املاء کرده است.

[الذریعه ۱۶-۴۲، مرعشی ۲-۱۶۷، مجلس ۲۶-۳۶۱، مشار عربی ۶۴۹].

ص: ۳۹۲

آغاز مجلس اول: «مسأله... كان بعض الشيوخ المتقدمي ن يقول ليس بممتنع ان يمكن الله تعالى من الظلم من يعلم أنه... غير مستحق... تأويل آيه قال الله جل من قائل واذا اردنا».

انجام: «فأنه لم يرد ان الضعيف السبب في الموده كالقوى السبب وانما اراد أنه يرعى من غيب الرفيق البعيد الغائب وحقه ما يراه من حق الشاهد الحاضر وأنه يستوى عنده... بخلاف ما عليه اكثر الناس... هذا آخر مجلس املاه».

ش ۳۲۵، ۱۸۴ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ ۱۰۹۲ تصحيح شده و علامت بلاغ دارد.

ش ۷۵۷، ۳۵۵ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ صالح بن احمد بن يوسف الشهير بالمحروق در ۱۱۷۳. با يادداشت تملك محمد علي بن علي بن لطفعلی بن احمد تبریزی ۱۲۹۹ با مهر بيضوی «عبده محمد علي بن علي» و مهر مربع «الواثق بالله عبده علي بن لطفعلی».

ش ۱۷۹۸، ۲۲۷ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ محمد علي بن محمد امين اردكاني در قرية فيروزآباد (تحرير سده ۱۱).

۵۰۶- غريب القرآن = نزهة القلوب (علوم قرآن، عربي)

از: ابوبکر محمد بن عزيز سجستاني، (م ۳۳۰ ق)

کتابي است در تبیین و توضیح معانی الفاظ غريب قرآن کریم که به ترتيب حروف تهجي نگاشته و نگارش آن پانزده سال طول کشیده و پس از اتمام آن را بر استادش «ابن انباری» تقدیم و عرضه کرده است.

[آستان قدس ۱۳-۵۴ _ مشار عربي - ۶۵۰ _ كشف الظنون ۲-۱۲۰۸ _ الذريعة ۱۶-۴۹

دانشگاه تهران ۱۲- ۲۷۵۰].

ص: ۳۹۳

آغاز: «اخبرني السيد الا وحده العالم رضى الدين عميد الرؤسا ابومنصور هبه الله ابن حامد بن احمد بن ايوب بن علي بن ايوب ادام الله علوه قرأ عليه في سؤال من سنه اثنين وستمائه... الحمد لله رب العالمين... هذا تفسير غريب القرآن الف على حروف المعجم...».

انجام: «... بالثبي صلى الله عليه وآله وسلم... يوفضون يسرعون المكسوره قيل ليس في العريه كلمه اولها ياء مكسوره... اليسرى».

ش ۲۹۴۹، ۱۴۷ برگ، ۱۱×۱۶. نسخ محمد عبدالحسين بن محمد باقر شيرازى در ۱۲۴۲ در دار العلم شيراز. تصحيح شده با مهر بيضوى «ابوالحسن الحسينى دست غيب ۱۳۲۰».

۵۰۷- الغصب واللقطه (فقه، عربى)

از: ميرزا حبيب الله بن محمد على رشتى (۱۳۱۲ ق)

کتابى استدلالى و مفصل است در غصب و لقطه و هر کدام در يك مقدمه و چند مقصد با عناوين «التقاط» بيان شده اند. در ابتدای بخش لقطه گوید: هذا ملتقطات من «مطرح انظار» شيخنا الاستاد....

بخش غصب چاپ شده است.

[الذريعه ۱۶-۵۷، مرعى ۱۹-۴۱۱].

آغاز: «الغصب والكلام فى موضوعه واحكامه ولواحقه ففیه مقاصد المقصد الاول فى بيان المراد به فى المقام وذكر اسبابه المشتمل عليها كتب الاعلام التقاط كلمات المتقدمى ن والاصحاب...».

انجام: «اترى الفرق فى اعتماد الناس على فعل غاسل الثوب وقوله بين كونه وكيلا او فضولا او منهيًا عن الغسل حاشا فانهم كما يعتمدون على قول الوكيل كك على قول الفضول».

ص: ۳۹۴

ش ۵۱۰، ۲۰۰ برگ، ۱۹×۲۳، بخش لقطه ۶۸ برگ، است، نسخ ۱۳۰۵ از روی نسخه اصل، در این نسخه تاریخ پایان تالیف کتاب غصب ۱۲۷۱ است.

۵۰۸- الغناء = رساله فی الغناء (فقه، عربی)

از: محمد باقر بن محمد مؤمن سبزواری (محقق سبزواری) (۱۰۹۰ ق)

در این رساله مسأله غنا و آوازه خوانی را استدلالی بحث کرده و حرمت آن را اثبات می کند و احتمالا ردی است بر نظر فیض کاشانی؛.

[الذریعه ۱۶-۶۱، مرعشی ۱۲-۳۵۱].

آغاز: «الحمد لله الذى اوضح سبل الحق وانار منهاج الدين والصلاح على اشرف من بعث لايضاح مسالك اليقين وعلى آله الطيبين الطاهرين... انى قد ذكرت فى هذه الرساله جل الايات والاخبار الوارده».

انجام: «... ولكن الرجل كل الرجل نعم الرجل هو الذى جعل هواه تبعاً لامر الله... فذلكم الرجل نعم الرجل فيه فتمسكوا [و] بسنته فاقتدوا الى ربكم فيه فتوسلوا فانه لا يرد له دعوه ولا يخيب له طلبته».

ش ۷۹۵، ۲۰ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق علی محمد بن میرزا ابی القاسم در ۱۲۵۹ در عراق.

۵۰۹- غنائم الأيام فيما يتعلق بالحلال والحرام (فقه، عربی)

از: ابوالقاسم بن محمد حسن شفتی گیلانی قمی (میرزای قمی) (۱۲۳۱ ق)

فقه استدلالی است که بر چهار قسم تنظیم شده است ولی فقط قسم اول که مشتمل بر کتاب های عبادی طهارت، صلوات، زکات، خمس، صوم و اعتکاف است نگاشته شده است. [الذریعه ۱۶-۶۳].

ص: ۳۹۵

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله الذي انقذنا من شفا جرف الهلكات بمتابعه امثل الاديان وارشدنا الى سبيل ارتقاء مدارج اعلى الغرفات... القسم الاول فى العبادات وهى ما تحتاج صحته الى النيه...».

انجام: «فمع ملاحظه تلك الصحيحه ينبغى ان يكتب الشهود اللهم انا لا نعلم منه الا خيراً وأنت اعلم به

منا ثم يكتبون اسمهم ويختمون بخاتمهم ختم الله امورنا بالحسنى وجعل آخرتنا خيراً من الاولى وجعلنا خيراً مما يظن... وغفر لنا ما لا يعملون».

ش ۳۵۰، ۳۳۵ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ محمد على بن محمود در ۱۳۰۸. طهارت و صلاه است.

ش ۳۵۱، ۴۴۱ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ همان کاتب در ۱۳۰۹. زکات و صوم است.

۵۱۰- الفتوحات المكيه فى معرفه اسرار المالكيه والملكيه (عرفان، عربى)

از: محى الدين محمد بن على طايى اندلسى (ابن عربى)، (م ۶۳۸ ق)

کتابى مفصل و بسيار مشهور در عرفان و معارف توحيدى که باذعان صاحب نظران معروفترين متن در تصوف بشمار مى رود، اين کتاب در پانصد و شصت باب تقسيم و تنظيم شده، تحرير نسخه اول آن در صفر ۶۲۹ ق و تحرير دوم آن در ۲۴ ربيع الاول ۶۳۶ ق پايان يافته است.

[كشوف الظنون ۲-۱۲۳۸ _ مرعى ۴-۳۵۰ _ الفبايى آستان قدس -۴۲۴ _ مشار عربى -].

آغاز: «الباب الحادى والستون وثلاثمائه فى معرفه منزل الاشتراك مع الخلق فى التقدير وهو من الحضرة المحمديه.

لو كان فى الكون غير الله ما وجدوا ما كان من فاعل فيه ومنفعل»

انجام: «... ولا يوصف بالتسييح ولا بنقيض العبد الجامع الكامل الظاهر بصوره الحق ولا يقال الحق مجموع العبد الكامل ومع هذا فللحق خصوص نعت ليس للعالم

ص: ۳۹۶

اصلا وللعالم خصوص وصف ليس... يهدى السبيل».

ش ۲۲۶۸، ۳۶۹ برگ، ۱۸×۲۱، نسخ عبدالرحمن در ۱۱۳۸. از باب ۳۶۱ تا ۴۹۶ را دارد.

ش ۲۶۵۰، ۱۲۲ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بی کاء، بی تا. (تحریر سده ۱۰) بخشی از فتوحات و یا منتخب فتوحات است.

۵۱۱- الفرائد الأئیره (اصول فقه، عربی)

از: محمد جواد بن احمد بن محمد مهدی نراقی (قرن ۱۴)

شامل مباحثی از علم اصول تحت عناوین «فریده» _ «فریده» است.

آغاز: «الحمد لله الذي الهنا قواعد استخراج الاحكام وآتانا العلم».

انجام: «لا يستفاد منه الا الرجحان وهو مما لا خلاف فيه... اعلام دينه مما لا شك فيه ولا شبهه يعتريه فریده».

ش ۱۱۴۱، ۱۶۰ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ، بی کاء، بی تا. گویا نسخه ناتمام باشد.

۵۱۲- فرائد الاصول = الرسائل (اصول فقه، عربی)

از: مرتضی بن محمد امین انصاری دزفولی، (شیخ انصاری) (۱۲۱۴ _ ۱۲۸۱ ق)

کتابی است در اصول فقه شامل ۵ رساله: قطع، ظن، براءت، استصحاب، تعادل و تراجیح، و از زمان تالیف مورد توجه بزرگان واقع شده و کتاب درسی حوزهها است و شروح و حواشی بسیاری بر آن نوشته شده است.

[الذریعه ۱۶-۱۳۲ _ مجلس ۳۷-۳۱۰ _ مشار عربی - ۶۵۹].

ص: ۳۹۷

ش ۳۲۳۰، ۲۶۳ برگ، ۱۶×۲۷، نسخ، بی ک، بی تا. حواشی با امضاء «لمحرره واقف الرضوی» و نیز حواشی با امضاء داود رضوی مورخ ۱۲۷۴ دارد و مهر بیضوی «عبد جلال الدین ۱۲۵۸» دارد. اولش افتادگی دارد.

۵۱۳- الفوائد البیهة فی شرح الفوائد الصمدیة = شرح الصمدیة (نحو، عربی)

از: بهاء الدین محمد بن محمد باقر مختاری اصفهانی (۱۰۸۰ ق) یا سید علیخان مدنی شیرازی م ۱۱۲۰

شرحی است بر «الفوائد الصمدیة» شیخ بهائی. سید علیخان سه شرح بر این کتاب دارد که احتمالاً کتاب حاضر شرح متوسط وی است.

[الذریعه ۱۶-۳۲۸، آستان قدس ۱۲-۲۵۵، مجلس ۲۶-۲۴۹، مشار، عربی ص ۶۸۰].

آغاز: «نحو جنابك المتعال صرف وجوه الآمال وبابك مورد كلّ سؤال ومصدر كلّ نوال لا ینصرف بالخیبه من انتظر مواهب كرمك ولا یقنط منك من استمطر سحاب نعمك».

انجام: «ام للاستفهام الحقیقی للتصور نحو الم یقم زید ام بكر، ام للتصدیق نحو الم یركب الامیر وقد سلکنا فی هذه الحدیقه و... نصفها الاخیر مسلک الاقتصار علی مجرد شرح قصیر لانی كنت علی جناح السفر مشوش البال».

ش ۸۲۶، ۱۳۲ برگ، ۱۴×۲۰، نستعلیق حسن بن محمد در ۱۲۳۰. با مهر بیضوی «عبد صادق بن جعفر».

ش ۱۸۸۳، ۱۹۸ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۲۵۷۸، ۱۲۱ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ، بی ک، بی تا. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ص: ۳۹۸

از: ؟

شرح کتاب «فرائض» (ارث) تالیف یکی از فقهاء سنی است که شارح از لطیفترین مطالب دیگر شروح که برخی مطنب و دیگر موجز بوده اند با لطایف ذخیره خود در این شرح آورده است. با عناوین «قال _ اقول» نگاشته شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی قسم افراد الاناسی الی اصناف منها اصول وفروع فجعلهم نسباً وصهرآ وقدر... فی قدیم حکمته علی ترتیب فطرتهم باسباب وانساب فساق لكل ذلك ذکرا».

انجام: «الاول ان الخنثی یدعی ذکوریتها واستحقاق نصیب الذکور والورثه یقولون بانوثیتها واستحقاق نصیب الاناث وحقیقه الحال مجهوله فیعطی نصف النصیبین رعایه للجانبین».

ش ۴۱۱۳، ۶۶ برگ، ۱۴×۱۸، نسخ. بی کا، بی تا، نسخه قدیمی است.

۵۱۵- الفرائض = الارث (فقه، عربی)

از: نور الوری بن محمد، _ پیش از (۹۶۹ ق)

رساله ای است در احکام و تقسیمات ارث بر مبنای فقه امامیه که با استفاده از قواعد علامه حلی و «فرائض نصیری» خواجه نصیر طوسی تالیف و در یک مقدمه و پنج باب و یک خاتمه تنظیم شده است: مقدمه؛ فی نبذ من اصول الحساب، ۱_ فی حساب الفرائض بقول کلی، ۲_ فی مساله الخنثی، ۳_ فی مساله المعتق بعضه، ۴_ فی الاقرارات ۵_ فی الوصایا، خاتمه فی کیفیه اخذ نصیب الوارثین من التركة.

و این رساله را به عبد العالی اهداء کرده است تاریخ پایان تالیف ۹۶۳.

ص: ۳۹۹

آغاز: «بسمله ربّ لا- تذرنی فردآ وانت خیر الوارثین واجعلنی من ورثه جنه النعیم ولا- تخزنی یوم الدین... هذه عدہ اصول وجمل تتعلق بکفیه تخصیص الترحه بالسهم الصحیحه وما...».

انجام: «... ما حصل لكل واحد والنظر فيه هل هو مساوٍ للترکه ام لا للاحتراز عن الخطاء ربنا لا توأخذنا ان نسينا او اخطأنا وتب علينا انک انت التّواب الحکیم».

ش ۳۰۲۲، ۴۰ برگ، ۱۷×۹، نسخ ۹۶۳. و شاید این تاریخ، تاریخ تألیف باشد نه تاریخ کتابت. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

۵۱۶- فرادیس الممتحنین وقوامیس بلاء آل طاها و یاسین (حدیث، عربی)

از: محمد باقر بن زین العابدین بن حسین بن علی حائری یزدی

این کتاب در شش مجلد فراهم آمده است که عبارتند از: فردوس الامامه، فردوس الغزوات، فردوس القصص، فردوس الطفوف، مقالید الجنان و عدّه الذاکرین، نسخه حاضر «فردوس الحکم» است که در سخنان امیر مؤمنان ۷ مییاشد و جلد ششم است.

[به الذریعه ۱۶-۱۵۱ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله علی ما هو امله والصلاه والسلام علی خاتم انبیائه وفخر رسله محمد سید ولد ادم کله وعلی آله واولاده المعصومی ن ساده الخلق وفخر الامناء الهداه وقاده الولاه...».

انجام: «فضربت العرب بهؤلاء الایسار المثل كما ضربوه بلقمان فيقولون للايسار اذا شرفوهم کایسار لقمان وقال طرفه... ابداء الجزر قالوا وواحد الایسار یسروو احد الابداء بدء وهو العضو».

ش ۶۱۸، ۷۴ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بی کا، بی تا. جلد ششم است و از وسط ناقص مییاشد و شاید نسخه اصل باشد. تصحیح شده، با مهر مربع «محمد ۱۲۹۹».

ص: ۴۰۰

۵۱۷- فصل الخطاب (حدیث، عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم قاجار کرمانی، (م ۱۲۸۸ ق)

کتابی است شامل اخبار و روایات مندرج در کتب حدیثی شیعه که در یک مقدمه و سه سفر و یک خاتمه تنظیم شده و در سال ۱۳۰۲ ق در تهران بطبع رسیده است:

[الذریعه ۱۶- ۲۲۹].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم... اما بعد فيقول العبد الاثيم... اني لما فرغت من كسب معارف الدين على طريقه الهداه المهديين راي ان فروع الدين ومعرفه احكام شرع المبين من اهم الاشياء...».

انجام: «... واستحباب حك... عن المسجد ولو في اثناء الصلاه واستحباب العود الى مكان الصلاه من غير ان يلتفت فهذه عشره احكام الهمنا الله من هذا الخبر ويعرف منه طريق الاستدلال ولا قوه الا بالله العلي العظيم».

ش ۲۴۷۴، ۱۱۲ برگ، ۱۹×۱۲، نستعلیق محمد باقر بن ملا ابراهیم نجف آبادی در ۱۲۶۳. گویا مقداری از اوائل کتاب است.

۵۱۸- فصل الخطاب (اصول فقه، عربی)

از: ملا حسین علی بن نوروز علی تویسرکانی (۱۲۸۶ ق)

مباحث اصول فقه را به طور مفصل و استدلالی در دو مجلد منقسم بر یک مقدمه و چند فصل و باب و یک خاتمه گرد آورده است. و به تاریخ ذی حجه ۱۲۵۹ جلد اول؛ به انجام رسانده است. و تاریخ تالیف جلد دوم ۱۲۶۳ میباشد.

[الذریعه ۱۶- ۲۲۸، مرعشی ۴- ۳۰۰].

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا ما رزقنا من الله من نعمه»

ص: ۴۰۱

مسائل الحلال والحرام من الاصول المأخوذه من الائمة الكرام والصلاه والسلام على خير خلقه محمد وآله».

انجام: «اذ ثبت حكم وشك في نسخه فالاصل بقاءه هذا في شرعنا واما اذا ثبت حكم في الشرائع السابقه وشك في نسخه في شريعتنا فهل يحكم بثبوتها في حقنا ام لا الاظهر هو الثاني للاصل فيحكم بعدم ثبوتها الا اذا ثبت من القرائن الخارجيه خلافه ولعلنا نتكلم فيه ايضاً في مسأله الاستصحاب انشاء الله تعالى وليكن هذا اخر...».

ش ۸۰۰، ۲۶۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. جلد اول شامل مباحث الفاظ است. تصحيح شده.

۵۱۹- فصوص الحكم (عرفان، عربی)

از: محیی الدین محمد بن علی (ابن عربی) (۶۳۸ ه. ق)

شامل بیست و هفت فص است در عرفان که مؤلف مدعی است آنها را در دهه آخر محرم سال ۶۲۷ ه در خواب، حضرت پیامبر اکرم ۹ بدو داده و دستور داده که بر مردم بخواند. این کتاب نزد علماء عرفان و تصوف اهمیت فراوان دارد ولی بعضی دیگر ابن عربی را برای مطالبی که در این کتاب گنجانده مورد اعتراض قرار داده اند.

[الذریعه ۱۶-۲۳۵، مرعشی ۶-۳۳۱، الفبایی آستان قدس ص ۴۲۹].

آغاز: «قال سيدنا وشيخنا الامام... الحمد لله المنزل الحكم على قلوب... من المقام الاقدم وان اختلف النحل والملل...».

انجام: «كما جاء بقوله تعالى: ان الله لا يستحي ان يضرب مثلا ما بعوضه ثم لما علم انه ثم ما هو اصغر».

ش ۱۱۲۱، ۲۴۰ برگ، ۲۵×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. از آخر و وسط ناقص است.

از فصّ عيسوی تا اواخر فصّ لقمانیه را دارد. با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد شفیع بن محمد ۱۲۲۲» در اول نسخه.

ص: ۴۰۲

۵۲۰- الفصول الغرویه فی الاصول الفقہیہ (اصول فقه، عربی)

از: شیخ محمد حسین بن محمد رحیم طهرانی اصفهانی حائری (۱۲۵۰ ق)

اصول فقه استدلالی است در یک مقدمه و چند مقاله و یک خاتمه و در آن به نقد نظرات میرزای قمی صاحب قوانین الاصول، پرداخته است. این کتاب در روز جمعه نوزدهم ذی الحجه ۱۲۳۲ ق در نجف اشرف به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۶-۲۴۱، مرعشی ۹-۲۱۰، الفبایی آستان قدس ۴۳۰].

آغاز: «فی الادله السمعیه فی الكتاب اتفق علماء الاسلام و... من الانام علی حجیه الكتاب الکریم والفرقان العظیم والمنکر لحجیه مخالف لضروره الدین».

انجام: «ومثله ما حکى عن بعض الافاضل من حمل اخبار الارجاء علی غیر المتناقضین واخبار التخییر علی المتناقضین هذا غایه ما اردنا بیانہ وقصدنا فی سلك التحریر تبیانہ والحمد لله اولاً و آخراً و باطناً و ظاهراً والصلاه علی محمد وآله».

ش ۸۰۷، ۲۷۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ابوالقاسم ابراهیم آبادی. جلد دوم است.

ش ۱۹۶۷، ۲۳۴ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۶۵ جلد اول است.

ش ۲۰۹۴، ۲۰۸ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. (کتاب این نسخه و نسخه قبل یکی است) جلد دوم است و تاریخ تالیف در این نسخه ۱۲۳۲ ذکر شده است.

۵۲۱- الفصول المهمه فی معرفه الائمه (حدیث، عربی)

از: ابن صباغ، نور الدین علی بن محمد مالکی، (۷۸۴ _ ۸۵۵ ق)

کتابی است در حالات و مناقب ائمه دوازدهگانه امامیه که با مقدمه در فضایل اهل

ص: ۴۰۳

بیت علیهم السلام و دوازده فصل برای دوازده امام معصوم تنظیم شده است.

[مرعشی ۹-۴۴ _ الفبایی آستان قدس - ۴۳۰ _ دانشگاه تهران ۱۶-۳۲۹ _ مجلس ۱۰-۳۷۶ _

مشار عربی - ۶۷۱].

آغاز: «بسمله وبه نستعين والحمد لله وحده وصلى الله على محمد وآله وسلم تسليماً كثيراً دائماً ابداً الحمد لله الذى جعل من صلاح هذه الامه نصب الامام العادل واعلى ذكر من اختاره لولايتنا...».

انجام: «... انتهى ذلك وبتمام الكمال فى هذا الفصل تم جميع الكتاب والله الموفق للصواب الحمد لله رب العالمين وصلواته وسلامه على سيدنا محمد خاتم النبيين وعلى اله وصحبه اجمعين حسبنا الله ونعم الوكيل».

ش ۳۴۶۳، ۹۲ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق محمد مقیم بن محمد باقر کنکازی در ۱۰۶۱ از روی نسخه مورخ ۹۵۰ ق بخط احمد بن عبدالحفیظ المبلغ خلف الشافعی در مسجد النبى صلى الله عليه و آله.

برگ اول و دوم نونویس است. تملک یوسف بن کاظم بن محمود کاظمی در برگ آخر دیده میشود.

۵۲۲- فضائل علی بن ابیطالب علیه السلام (عربی)

از: ؟

رساله ای است در فضایل و مناقب بیشمار امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام که بدون ترتیب و تقسیم بندی خاصی نگاشته شده، در بخشهای پایانی فصلی درباره مدفن امیر المؤمنین و اثبات اینکه نجف و ارض غری مدفن او است.

آغاز: «بسمله، روى عن النبى صلى الله عليه و آله انه قال لآخيه على بن ابیطالب علیه السلام فضائل لا تحصی فمن ذکر فضیله من فضائله مقرأ بها غفر الله له ما تقدم من ذنبه وما تأخر ومن كتب فضیله من فضائله...».

ص: ۴۰۴

انجام:

«... و كان جميع الجن والانس كتباً اذا كلّ منهم واحد قام واحد

وخطوا جميعاً منقّباً اثر منقّب

لما خطّ من تلك المناقب واحد»

ش ۲۴۸۶، ۱۷۵ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ علی عباس بن خداوردی اردلانی در ۱۲۳۷. در برگ اول و آخر مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» است.

۵۲۳- الفقه (فقه، عربی)

از: ؟

بحثهای استدلالی درباره نماز است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على خير خلقه محمد وآله الطاهرين لا شك في مطلوبه الصلاه وكونها من افضل العبادات ففي خبر قال الصادق ۷ ما اعلم شيئاً بعد المعرفة افضل من هذه الصلاه».

انجام: «المرجع في الكثرة الى العرف والى ما يسمّى في العاده كثير وقيل انّ حدّ الكثرة ان يشهد ثلاث مرّات متواليه وقيل حدّه ان يسهو في شيء واحد او فريضة واحده...».

ش ۸۰۸، ۲۲۹ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بی کاء، بی تا. کتاب صلاه است و تا بحث شکوک را دارد. با یادداشت تملک سید ریحان الله موسوی بروجردی [کشفی] در ۱۳۲۲. آخرش افتادگی دارد، تصحیح شده است.

ص: ۴۰۵

از: ؟

بحثهای فقهی است که بعضی ابواب را مفصل و بعضی از آنها را به اختصار نگاشته است مثلاً- از کتاب حج فقط بحث استطاعت را آورده است.

آغاز: «يجب الوضوء للصلاه الواجبه ويشترط فيها وفي كل صلاه ولو كانت مندوبه ولا يجب في صلاه الجنازه ولا يشترط فيها ويجب ايضاً للطواف الواجب ويشترط فيه وقيل يجب لمس كتابه القرآن...».

انجام: «... ولا- فرق في ذلك بين ان يتحد العوضان جنساً او لا وكذا يصح الصلح على اسقاط حق الخيار وعلى اسقاط حق الاولويه في تحجير».

ش ۱۱۳۰، ۲۲۰ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کاء، بی تا. شاید نسخه اصل و بخط مؤلف باشد. از آغاز و انجام و وسط نقص دارد.

از: ؟

شرح یکی از کتاب های فقهی اهل سنت است و این شرح به اختصار نگاشته شده و چون اول و آخر نسخه ناقص بود شناسایی نشد.

آغاز: «ليتمكن من متابعتة ويحصل ذلك برويته للامام او لبعض المأمومي ن او سماع نحو اعمى ومن في ظلمه نحو صوت ولو من بلغ...».

انجام: «... نعم ان اصاب الجزء الذي في الحرم ضمنه وان كان».

ش ۱۳۸۶، ۱۱۴ برگ، ۱۹×۱۴، نسخ، بی کاء، بی تا، طهارت و صلوات و صوم و حج است. اول و آخرش ناقص است.

ص: ۴۰۶

۵۲۶- الفقه (فقه، عربی)

از: ؟

از کتاب های فقهی اهل سنت است و تمام کتاب های فقهی را به اختصار دارد.

آغاز: «... فصل. الجماعه سنه مؤکده واولی الناس بالامامه اعلمهم...».

ش ۱۹۶۱، ۱۳۴ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ چلپی بن احمد سرجانی در ۱۰۶۸. از صلات تا دیات را دارد. اولش افتادگی دارد. حاشیه نویسی دارد. و مهر بیضوی «علی بن ابراهیم القمی».

۵۲۷- الفقه (فقه، عربی)

از: ؟

رساله ای است در احکام فقهی و فروع شرعی بر مبنای اهل سنت که بصورت فتوایی و خالی از استدلال نگاشته شده و در هر کتابی چند فصل قرار داده شده است، موقع شروع هر کتابی آیه ای مربوط بدان و روایتی از رسول اکرم ۹ در آن باره آورده است.

آغاز: «کتاب الطهاره قال الله تعالی وانزلنا من السماء ماء طهوراً لا یجوز دفع الحدث ولا ازاله النجاسه الا بالماء ویشترط فیه بعد الطهاره صفات احدهما ان یکون مطلقاً وهو الذی...».

انجام: «... وهل یشحب التصدق بالفاضل عن الحاجه فیه ثلاثه اوجه اصحها انه ان کان ضعيفاً یشق علیه الصبر لم یشحب والّا یشحب والله اعلم بالصواب».

ش ۲۲۱۲، ۱۵۷ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ ابراهیم بن اسماعیل در ۱۲۸۸ و ۱۲۹۲ از روی نسخه تاج العلماء ملا محمد منبری. تصحیح شده است.

ش ۲۴۱۰، هم شاید همین کتاب باشد.

ص: ۴۰۷

۵۲۸- الفقه = المحرر فی فروع الشافعيه؟ (فقه، عربی)

از: ؟

فقه استدلالی که بر مبنای یکی از مذاهب اربعه اهل سنت نگاشته شده است.

آغاز: «كتاب البيع، قال الله تعالى واحل الله البيع وحرم الربوا الآیه، لا- يصح البيع الا بالصيغه وهى الايجاب بان يقول البائع بعتك او مكلتك والقبول بان يقول المشتري اشتريت...».

انجام: «... واذا اعتقت بموت السيد فمن راس المال تعتق وعلى لفظ العتق نختم كتابنا ونرجوا ان يعتق الله تعالى من النار رقابنا ورقاب آبائنا».

ش ۲۴۰۵، ۳۱۱ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ قاسم بن ملا- محمد بن ملا- قاسم اورامانی در ۱۳۰۰. کتاب بیع است تا کتاب امهات الاولاد. (جزء دوم و سوم و چهارم) حاشیه نویسی دارد.

۵۲۹- الفقه (فقه، عربی)

از: ؟

فقه استدلالی بر پایه یکی از مذاهب اربعه اهل سنت است.

آغاز: «كتاب الطهاره قال الله تعالى وانزلنا من السماء ماء طهورا آیه ولا يجوز رفع الحدث ولا ازاله النجاسه الا بالماء...».

انجام: «... فصل: من سائل الزكاه وعرف الامام انه بصفه الاستحقاق او لا بصفه الاستحقاق عمل فيه بعلمه...».

ش ۲۴۱۰، ۱۳۶ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. طهارت تا اواسط کتاب زکات است. انجامش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۳) گویا با شماره ۲۲۱۲ مطابق باشد.

ص: ۴۰۸

از: ؟

کتابی مفصل در احکام و فروع فقهی اهل سنت که بصورت «باب _ باب» تنظیم شده است.

آغاز: «... فصل شرط صلاه... توجه الکعبه او عرصتها للخارج وسمتها بكل البدن ان قرب».

ش ۲۹۷۱، ۱۴۴ برگ، ۱۷×۹، نسخ، بی کا، بی تا. از صلاه تا عتق است. شاید تحریر سده ۱۰ و ۱۱ باشد. حاشیه نویسی دارد اولش ناقص است.

۵۳۱- الفقه = المسائل الفقهیه (فقه، عربی)

از: ؟

رساله ای است متوسط و فتوایی که از استدلال خالی بوده و بصورت «مساله _ مساله» تنظیم شده و در آن اقوال بسیاری از فقها بویژه ابن فهد حلی و ابن طی و دو استادش که از آنها به عنوان شیخنا الاول که وفات کرده بود و شیخ اخیرش که زنده بود ذکر کرده است و استادش از پدرش نقل میکرده چنانکه از ابن فهد هم ذکر کرده است بنظر می رسد مؤلف شاگرد شاگرد ابن فهد بوده و به سبب استادش از وی متأثر بوده و اقوال ابن فهد را در جای جای کتاب آورده است.

آغاز: «... مسأله: الطهاره والنجاسه من الصفات الحقیقه القائم بالذات لا- الاعتباریه وأنهما... شرعیان یرجعان الی الاذن فی الاستعمال...».

انجام: «... مساله: صلاه الاحرام منها مخیر بنی الجهر والاخفات وای صفة منها اختارها صارت واجبه فائده نقل شیخنا حرس الله مجده عن ابن فهد... وان سمعه القریب».

ص: ۴۰۹

ش ۳۱۰۰، ۷۰ برگ، ۱۶×۸، نسخ، بی کا، بی تا. طهارت و صلاه است. تصحیح شده. صفحات جدول زر دارد با مهر مربع «الا ان نصر الله قريب ۱۲۴۲» در برگ آخر.

۵۳۲- الفقه = المسائل (فقه، عربی)

از: ؟

فقه استدلالی مفصلی است با استناد به روایات و نقل از فقهایی چون شهید، محقق شیخ علی نجفی، محقق تستری و از کتاب های جواهر، غایه المراد، ریاض و جز آن. یا دو در آن عنوان «مسأله _ مسأله» زیاد دیده میشود.

آغاز: «بل المتبادر عرفاً هو الالتزام التابع كما يشهد به مواقع استعمال هذا اللفظ. الثامن الاخبار المستفیضه فی ان البیع بالخیار ما لم یفترقا وانه اذا افترقا وجب البیع».

انجام: «الثالث ان الروایه مجمله بالنسبه الی ذلك فیتصر فی ثبوت الخیار علی المتیقن وهو صوره اتفاقهم علی الفسخ ویرجع فی غیر هذه الصوره الی اصاله اللزوم والاقرب الاخیر».

ش ۳۵۳۳، ۸۳ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. ناقص.

۵۳۳- الفقه (فقه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است مختصر با عناوین «قوله _ قوله». بر یکی از شروح کتاب های فقهی. صاحب حاشیه از کتب علامه چون تذکره و منتهی و دروس شهید یاد کرده است.

آغاز: «من عدم افضائه الی المدعی ان الشرط علی تقدیر تسلیم انتفائه شرط لانعقاد الجماعه لا لنفس الصلاه فغایه ما یلزم ان لا یکون الجماعه منعقد و بطلان انعقاد

ص: ۴۱۰

الجماعه لا يستلزم بطلان الصلاه».

انجام: «قوله الموت بالفتح خلاف الحياه كذا في القاموس وينبغي حمل الكلام على ان المراد من هذا... من ان المحياه حين الفتح ملكها المسلمون بالقهر ومالكها معروف فلا يخرج بالموت عن ملكهم ولا يملك بالاحياء».

ش ۴۰۱۱، ۶۵ برگ، ۲۰×۱۱، نسخ، بی ک، بی تا. زکاه تا احیاء الموات است. آغاز و انجامش افتادگی دارد.

۵۳۴- الفقه = التقریرات (فقه، عربی)

از: میرزا علی اکبر بن علی مرندی (۱۳۷۳ ش)

تقریرات درس آیه الله العظمی میرزا محمد حسین نائینی است که مؤلف هنگام حضور در درسش آنها را نوشته است.

آغاز: «بسمه تعالی. الكلام فی صلاه المسافر ... سمعه يقول انما وجب التقصير فی ثمانیه فراسخ ... الكلام فی کیفیه التلیق واختلف فيه علی ثلاثه اقوال».

انجام: «وخذ بالاحتياط فی جميع ما تجد اليه سبيلا واهرب من الفتيا هربك من الاسد ولا تجعل رقبتك فی الناس جسرا قم عني يا ابا عبدالله فقد نصحت لك ولا تفسد علي وردی فاني امرء ضنين بنفسی».

ش ۴۰۲۵، ۲۲ برگ، ۲۰×۱۶، نستعلیق، مؤلف. صلاه مسافر و صلاه جماعت را دارد.

ش ۴۰۲۷، ۲۲۰ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق، مؤلف. طهارت و صلاه و بخشی از خیارات است. آغاز: کتاب الطهاره قال؛ فی الشرائع... هذه الفقره قد تضمنت....

ص: ۴۱۱

۵۳۵- فقه اللغة وسر العربيه (لغت، عربی)

از: ابو منصور عبدالملک بن محمد ثعالبی (۴۲۹ هـ)

این کتاب در دو قسم است: قسم اول اسماء چیزهای مخصوص، دارای سی باب در هر بابی چند فصل است؛ قسم دوم در بعضی از قواعد ادبی که عرب در کلام خود آنها را می آورند، با شواهدی از قرآن کریم، و این قسم دارای فصول کوتاه زیادی است. قسم دوم را به نام سر العربیه خوانده اند. مکرر چاپ شده است.

[مرعشی ۱-۱۳۳، سزگین ۸-۴۳۳].

آغاز: «ان یكثر بالانسان البول بلا حرقه. البواسیر فی المقعده ان یخرج منها...».

انجام: «فصل فی الاشباع والتأکید... ومنه قوله تعالی: ولا طائر یطیر بجناحیه وانما ذکر الجناحین».

ش ۱۱۵۴، ۱۲۶ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. (از برگ ۵۶ به بعد شاید تحریر سده ۷ و ۸ باشد). آغاز و انجام ناقص.

۵۳۶- فلاح السائل ونجاح المسائل (حدیث، دعا، عربی)

از: رضی الدین علی بن موسی بن طاوس حلی (۶۶۴ ق)

در اعمال و آداب و ادعیه روزانه و شبانه و ساعات ایام و بخش اول از پنج بخش کتاب بزرگ «تتمات مصباح المتهجد و مهمات فی صلاح المتعبد» مؤلف است که تکمیل کننده «مصباح» شیخ طوسی می باشد. چاپ شده است.

[الذریعه ۱۶-۳۰۲، مرعشی ۱۳-۳۸۷، الفبایی آستان قدس ص ۴۳۳].

ص: ۴۱۲

آغاز: «يقول السيد الامام الحبر العالم... الحمد لله جل جلاله بلسان وجنان وجودهما من جود المولى المعبود وموادهما من كرم ذلك الملك المحمود...».

انجام: «اعوذ بما عازت به ملائكة الله المقربون وانبياء الله المرسلون وعباد الله الصالحون والائمة الراشدون المهديون من شر ما رایت ومن شر رؤیای».

ش ۵۴۲، ۲۵۵ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا، آخرش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۱). در این نسخه «اسرار الصلاة» نامیده شده است.

۵۳۷- الفسفه = کتاب فی... (فلسفه، عربی)

از: ؟

شرح مختصری است بر بخشی از یکی از کتاب های فلسفی که با عناوین «فصل _ فصل» آمده و در این شرح از «ابوالبركات» نام برده شده است و چون اول و آخر نسخه افتاده شناخته نشد.

آغاز: «فذلك ساعه كزمان حركة عديم الميل وقال ابوالبركات وجود الحركة من حيث هي لا تتصور الا

في زمان فذلك الزمان الذي يقتضيه مهيتها محفوظ في جميع الحركات ومازاد عليه يكون بحسب...».

انجام: «قد شاهد اهل المساكن المختلفه امثال ذلك كثير آ والماء ... هواء بالحرّ كما يشاهد في الثياب المبلوله المطروحه في الشمس وعند غليان القدر وكذلك الهواء».

ش ۳۹۶۰، ۹ برگ، ۱۵×۸، نسخ، بی کا، بی تا، اول و آخر ناقص.

۵۳۸- الفسفه = کتاب فی (فلسفه، عربی)

از: ؟

حاشیه ای است با عناوین «قوله _ قوله» بر یکی از کتاب های فلسفی به نظرات اشاعره و تابعین آنها و معتزله اشاره کرده از شفای ابن سینا بسیار نقل می کند.

ص: ۴۱۳

آغاز: «لزم ان يكون القسمان ثابتين في الخارج مع أنّهما غير ثابتين وهذا على ما ذهب اليه القائل وتبعه الشارح من نفى الطّبايع الكليّه في الخارج ظاهر جدا وقد يتوهم في توجيهه».

انجام: «لا- يقال نفرض انتفاء معاوق آخر ليظهر لزوم المحذور لأننا نقول يجوز ان يكون خلوّ الحركه من جميع المعاوقات الخارجيه مستحيلا مع امكان خلوّ كلّ واحد منها ولا يتوهم أنّه حينئذ يرجع الى ما سنذكره من ان احد المعاوقين كاف».

ش ۴۰۲۰، ۱۲۱ برگ، ۱۴×۹، نسخ، بی ک، بی تا. اول و آخر ناقص. صفحات جدول زرین دارد. تصحيح شده است.

۵۳۹- الفوائد الحائريه القديمه (اصول فقه، عربی)

از: محمد باقر بن محمد اکمل (وحيد بهبهانی) (۱۲۰۶ ق)

فوائد مختلفی است که بعضی از موضوعات اصول فقه را به طور مختصر و استدلالی شرح می دهد. در نسخه های این کتاب اختلافاتی از حیث ترتیب و عدد فائدهها هست اما بیشتر نسخه ها دارای سی و شش فائده است که اولی در اهمیت فقه و فائده پایانی در شرایط اجتهاد است.

[الذریعه ۱۶-۳۳۰، مرعشی ۲-۶۰، مجلس ۲۵-۵۹، مشار عربی ۶۸۲].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين حمدالا يقوى على احصائه الا هو... وبعد فانه لما بعد العهد عن زمان الائمه صلى الله عليه وآله وخفى امارات الفقه والادله على ما كان المقرر عند الفقهاء والمعهود بينهم...».

انجام: «ومع ذلك غاية ما في الباب ان يكون العالم في خصوص هذه المسأله يحتاط ولا يجوز له العمل باجتهاده لما عرفت».

ص: ۴۱۴

ش ۲۷۱، ۱۲۲ برگ، ۲۰×۱۷، نستعلیق محمد علی بن ملا محمد رضا در ۱۲۴۱. تصحیح شده است.

ش ۲۲۲۵، ۶۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ عبدالحمید بن حاجی علی... در ۱۲۱۷. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده است.

ش ۲۲۳۹؟

ش ۲۴۳۸، ۵۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ حسین حسینی خراسانی تونی. بی تاریخ. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده. با مهر مربع «من عواری الزمان... محمد هادی افجه ای».

۵۴۰- الفوائد الرجالیه = رجال بحر العلوم (رجالی، عربی)

از: سید محمد مهدی بن مرتضی نجفی (بحر العلوم) (۱۲۱۲ ق)

حالات روات احادیث که نام آنها بسیار برده میشود را گرد آورده است و در آغاز آنچه به «آل» ابتدا شده و پس از آن، آنچه به «ابن» آغاز میشود و پس آن نامها را به حسب حروف تنظیم نموده و در آخرش یک فائده رجالی آورده است.

[الذریعه ۱۶-۳۳۹، مرعشی ۱-۱۷۴].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی سیدنا ونبینا محمد وآله الطیبین الطاهرین من ارفع بیوت الشیعه تیاناً واعلاها شاناً واقدها اسلاماً وایماناً و ابو رافع مولى رسول الله ۹ کان للعباس بن عبدالمطلب».

انجام: «ومقتضى كلام الشيخين في الكتب الثلاثه إنَّ الباعث على حذف الوسائط قصد الاختصار مع حصول الغرض».

ص: ۴۱۵

ش ۷۴۸، ۱۳۶ برگ، ۲۰×۱۳، تحریر سده ۱۳. چند برگ از آخرش افتاده. یادداشت تملک مورخ ۱۲۴۸ و تملک مهدی نجف ابن شیخ محمد رضا نجف با مهر «مهدی النجف» دارد.

۵۴۱- الفوائد الرجاليه (رجال، عربی)

از: میرزا ابوالهدی بن ابوالمعالی کلباسی (۱۳۵۶ ق)

شامل سی فائده که این نسخه تا فائده ۲۵ را دارد و کتاب دیگر وی سماء المقال است که مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۱۶-۳۳۷].

آغاز: «الحمد لله الذي تحيرت في بیداء الوهيته الالباب والاذكيا و غرقت في ابجار معرفته عقول اعظم الاقطاب والاولياء...».

انجام: «... قال في الدر المنثور... ذكر في بعض الناس ان تلميذا وتلاميذ ونحوهما مما فيه هذه ماده».

ش ۱۴۶۳، ۱۱۱ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق، بی ک، بی تا. آخر نسخه ناقص است.

۵۴۲- الفوائد السنيّه في شرح العوامل المحسنیه (نحو، عربی)

از: عبدالکریم بن محمد هادی حسینی مرعشی شوشتری

شرحی است بر «عوامل ملا محسن طالقانی».

آغاز: «الحمد لله الذي نصب اعلام الهدى للسالكين الى نحو معرفته ورفع اعمال العالمين العاملين بارادته وفتح ابواب خزائن علمه للطالبيين بمفاتيح رحمته وشرح صدور العارفين... ابتدأ بخير الاسماء وققاه بالحمد والثناء...».

انجام: «ولا يخفى لطف الاقتباس حيث دل على ان فهم هذه الضوابط الشريفه

ص: ۴۱۶

والقواعد اللطيفه مما ينبغي ان يصرف فيه العمر العزيز وحيث ذكر فيه لفظ العمل والعامل... والحمد لله رب العالمين وصلى الله على النبي المرسل محمد واهل بيته... اكمل الصلاه وافضل».

ش ۶۰۲، ۱۰۷ برگ، ۲۰×۱۳، نستعليق محمد صالح بن محمد حسين حسيني نظري در ۱۱۸۱.

حواشی از مؤلف دارد و وی این نسخه را با نسخه اصل مقابله کرده است.

۵۴۳- الفوائد الصمدیه = الصمدیه (نحو، عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (شیخ بهائی)، (۹۵۹ _ ۱۰۳۰ ق)

قواعد علم نحو را به طور بسیار مختصر و دقیق با روش زیبا در پنج حدیقه برای برادرش عبدالصمد عاملی نگاشته است و از کتب درسی حوزه‌های علمیه بوده و شرحهایی بر آن نوشته شده است.

[الذریعه ۱۶-۳۴۵، مرعشی ۲-۲۸۴، مجلس ۳۸-۵۳۷].

آغاز: «احسن کلمه یبتدء بها الکلام...».

ش ۲۵۱۲، ۵۸ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بی کاء، بی تا. (تحریر سده ۱۳) آغاز و انجام ناقص.

ش ۳۷۱۳، ۴۰ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ ۱۱۳۹. انجام ناقص.

ش ۳۹۷۰، ۴۸ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ، بی کاء، بی تا.

ص: ۴۱۷

۵۴۴- الفوائد الضیائیة فی شرح الکافیة = شرح الجامی (نحو، عربی)

از: نور الدین عبدالرحمان بن احمد جامی (۸۹۸ ق)

شرح مشهوری است بر «الکافیة» ابن حاجب. جامی این شرح را برای پسرش ضیاء الدین یوسف نوشته و به تاریخ ۸۹۷ به پایان برده است.

[الذریعة ۱۶-۳۴۶، مرعشی ۱-۱۰۸ و ۱۵-۲۷۵، مجلس ۲۵-۲۴۰ و ۳۸-۶۲۳، مشار عربی ۶۸۱].

آغاز: «الحمد لولیه والصلاه علی نبیه...».

انجام: «المفتوح ما قبلها نقلب الفأ کقولک فی اضربن اضربا تشبیها لها بالتونین فان التونین اذا انفتح ما قبلها یقلب الفأ واذا انضم او انکسر یحذف نحو اصبت خیراً واصابنی خیر وختم لی بخیر اللهم اجعل خاتمه امورنا خیراً».

ش ۴۲۱، ۱۹۳ برگ، ۱۷×۲۵، نستعلیق مظفر حسین در ۱۱۷۳ یا ۱۰۷۳. تصحیح شده. مهر مربع «یا امام حسین» دارد آغازش افتادگی دارد.

ش ۴۳۹، ۱۶۸ برگ، ۱۷×۲۷، نستعلیق شیخ امامقلی در ۱۲۴۱.

ش ۵۴۸، ۲۴۰ برگ، ۱۳×۲۱، نسخ محمد بن شیخ حسین طریحی در ۱۲۷۲. برخی از برگها نونویس است.

ش ۶۸۸، ۲۵۱ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق سلمان بن کربلائی باقر در ۱۲۶۶.

ش ۹۱۳، ۱۷۹ برگ، ۱۱×۱۹، نستعلیق بی کا، بی تا، حواشی با امضاء «منه» دارد.

ص: ۴۱۸

ش ۱۰۷۰، ۱۴۱ برگ، ۲۵×۱۴، نستعلیق ۱۰۷۵. مهر بیضوی «عبدہ محمد یوسف ۱۲۹۹» و تملک محمد امین لاری با مهر مربع «محمد امین لاری» در آخر نسخه است.

ش ۱۰۷۸، ۱۸۶ برگ، ۲۴×۱۲، نستعلیق ۱۰۳۰.

ش ۱۱۱۱، ۲۲۶ برگ، ۲۷×۱۴، نسخ ۱۲۴۱. حواشی با امضاء سید نعمت اللہ دارد.

ش ۱۲۰۷، ۸۴ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بی کا، بی تا، از آخر ناقص است.

ش ۱۳۴۴، ۲۰۶ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ حسین بن اسماعیل در ۱۲۶۴.

ش ۱۶۵۶، ۱۴۳ برگ، ۳۱×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا، روی برگ آخر مهر بیضوی «عبدہ جعفر قلی» دیده میشود با یادداشتی حاکی از اینکه در سال ۱۲۸۹ نوروز به عاشوراء افتاده است.

ش ۱۸۱۶، ۲۴۲ برگ، ۲۷×۱۷، نسخ احمد بن محمد خان عرب در ۱۲۳۵.

ش ۱۹۱۲، ۱۵۱ برگ، ۲۵×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا، انجامش افتادگی دارد.

ش ۲۲۲۷، ۱۴۳ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق علی محمد بن شیخ محمد در ۱۲۲۰. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده. برگ اول نونویس است.

ش ۲۳۱۷، ۲۷۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ نصر الله در ۱۲۶۵. مهر مربع و بیضوی نصر الله» در برگ آخر.

ص: ۴۱۹

ش ۲۳۸۴، ۲۵۵ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ ۱۰۵۹. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۴۸۷، ۱۸۵ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ علی بن عبدالقادر بن محمد قاسم بن محمد رحیم در ۱۲۵۶ در مدرسه محمد تقی میرزا

در بروجرد. تصحیح شده. حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۵۴۰، ۲۱۷ برگ، ۲۰×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۷۱۶، ۲۶۰ برگ، ۱۸×۱۳، نسخ احمد بی تاریخ. حواشی دارد. برگ اول نونویس است.

ش ۲۹۸۶، ۳۰۵ برگ، ۱۶×۹، نسخ، بی کا، بی تا. برخی برگها نونویس است.

ش ۳۲۴۳، ۲۱۵ برگ، ۲۲×۱۰، نستعلیق حیدر بن کامران حسینی در ۱۰۷۷ در مشهد مقدس مدرسه خیراتیه با تملک حسین بن

زین العابدین حسینی ۱۰۹۴ و مهر بیضوی «یا امام حسین ادرکنی». تصحیح شده و حواشی دارد.

ش ۳۲۸۴، ۱۵۱ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ ۱۲۳۷. تصحیح شده. حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۴۵۴، ۱۴۶ برگ، ۱۸×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخر ناقص. تصحیح شده و حواشی دارد.

ش ۳۶۷۳، ۱۷۰ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ حبیب الله بن محمد غفور در ۱۲۲۴ همراه با منظومه ای فارسی در صرف و نحو عربی در

پایان که به خواهش عالی جناب علما می فهامی آخوند ملا حبیب الله در سه صفحه نوشته شده است در سال ۱۲۲۵.

۵۴۵- الفوائد الغروية والدّرر النجفیه (اصول فقه، عربی)

از: ملا ابوالحسن بن محمد طاهر شریف عاملی فتونی (۱۱۳۸ ق)

این کتاب در دو جلد میباشد و هر جلد دارای یک «مقصد» که شامل دوازده فائده است. مقصد اول در اصول دین و مقصد دوم در اصول فقه. مقصد دوم روز دوشنبه ۱۵ ماه صفر ۱۱۱۲ در نجف اشرف به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۶-۳۵۳، مرعشی ۱۸-۱۷۷].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه على محمد واله الطاهرين المقصد الثاني من الفوائد الغرويه فيما يتعلق... ان الامور الشرعيه التي تجب ان يكون مدار العمل عليها...».

انجام: «لم يكن الا- بيان ما ظهر لي دليله ووضح لي سبيله من طريق الاثمه الابرار ومسلك العلماء الاخير لا تكثير القيل والقال ولا اظهار الفضل والكمال وما ابرئ نفسي ان النفس لاماره بالسوء الا ما رحم ربي ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم».

ش ۶۵۹، ۴۸ برگ، ۲۰×۱۵. نستعلیق محمد قاسم بن محمد الحسینی المتولی الدهدشتی در ۱۱۸۸. جلد دوم است.

۵۴۶- الفوز الاصغر (فلسفه، عربی)

از: ابوعلی احمد بن محمد رازی (ابن مسکویه) (۴۲۱ ق)

سه مسأله است در اثبات واجب و احوال نفس و لزوم بعث انبياء که لب لباب فلسفه و خلاصه بحثهای دانشمندان میباشد که به دستور امیر المظفر المؤید؟ تألیف شده است. و هر مسأله ده فصل دارد.

[الذریعه ۱۶-۳۶۸، مرعشی ۱۵-۲۷۵، مجلس ۳۸-۶۲۳، مشار عربی ۶۸۳، الفبایی آستان قدس ۴۳۷].

ص: ۴۲۱

آغاز: «يقول ابوعلی احمد بن محمد مسکویه... بالكلام على المسائل الثلاثة التي تشتمل على العلوم كلها وتحتوى على الحكم باجمعها اذ هي لبابها وخلاصتها وثمرتها ونتيجتها».

انجام: «فهذا مبلغ ما يجب ان تتكلم فيه على هذه المسائل الثلاث وفي تجاوزه تجاوز الشرط الذي التزمناه من الاختصار والايجاز والدلالة الى بسط وشرح على كتاب الفوز الاكبر الذي يستأنف بمشيئه الله تعالى».

ش ۹۲۳، ۴۰ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

ش ۲۸۴۵، ۵۵ برگ، ۱۰×۱۸، نستعلیق عبداله در ۱۰۸۴. نسخه نفیسی است.

۵۴۷- القاموس المحيط = قاموس اللغة (لغت، عربی)

از: مجد الدین محمد بن یعقوب فیروز آبادی (۸۱۷ ق)

فرهنگ بسیار مشهوری است به ترتیب حروف اواخر کلمات در بیست و هشت باب که هر کدام دارای چند فصل است. این کتاب در تلخیص کتاب بسیار مفصل وی با عنوان «اللامع» میاشد. وی جهت رعایت اختصار برای پاره ای از اصطلاحات، اشارات مخصوصی وضع نمود.

[کشف الظنون ۲-۱۳۰۶، الفبایی آستان قدس ۴۴۰، مرعشی ۳-۳۴،

مشار عربی ۶۹۵، مجلس ۲۶-۲۱۵].

آغاز: «الحمد لله المنطق البلغاء باللغی فی البوادی ومودع اللسان... الهوادی ومخصیص عروق... وبعد فان للعلم ریاضا و حیاضا و... وطرائق وشعابا».

ش ۳۱۰۲، از حرف ع تا پایان، تحریر ۱۰۳۷.

ص: ۴۲۲

ش ۳۵۶۷، ۳۳۲ برگ، ۴۵×۳۶، نسخ. تا حرف ع را دارد. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۵۱ با مهر بیضوی «عبده مهدی بن طباطبائی».

ش ۳۵۸۱، ۲۹۹ برگ، ۳۶×۲۳، نسخ محمد صادق قائینی در ۹۴۸.

ش ۳۷۵۱، ۳۵۸ برگ، ۲۶×۱۷، تا حرف فاء را دارد. نسخ، بی کاه، بی تا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱).

۵۴۸- القانون (طب، عربی)

از: حسین بن عبدالله بن سینا (شیخ الرئيس) (۴۲۸ ق)

مشهورترین کتابی است که در طب قدیم به طور مفصل نوشته شده و انواع بیماریها و داروها و تشخیصها را تشریح می نماید. این کتاب منقسم بر پنج بخش با عنوان «کتاب» میباشد که به ترتیب کلیات طبی، ادویه مفرده، امراض ظاهری و باطنی اعضاء بدن، امراض بدن غیر مختص به اعضاء و کیفیت ترکیب و دواها.

[الذریعه ۱۷-۲۴، مرعشی ۴-۱۳۱، مجلس ۳۷-۱۱۱، مشار عربی ۶۹۶، الفبایی آستان قدس ۴۴۰].

آغاز: «قال ابو علی الحسین بن عبدالله بن سینا الحمد لله حمدا يستحقه بعلو شأنه وسبوغ احسانه وصلواته علی النبی محمد وآله وبعد فقد التمس منی بعض خلص اخوانی ومن یلزمونی».

انجام: «لثلا تحلل من الرطوبة العزیزیه فلیکن هذا القدر من کلامنا المختصر فی الاصول الکلیه لصناعه الطب کافیاص فلنأخذ فی تصنیف کتابنا فی الادویه المفرده».

ش ۹۸۸، ۱۲۵ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق جلال الدین بن محمد بن علی بن عبدالمجید در ۹۸۱ تصحیح شده. مهر بیضوی «محمد تقی بن محمد رفیع ۱۲۳۲» دارد. کتاب اول است.

ص: ۴۲۳

ش ۱۵۹۳، ۳۹۹ برگ، ۲۰×۳۰، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۰ ظ). بخشی از کل کتاب است.

ش ۱۷۴۰، ۳۲۳ برگ، ۱۲×۲۵، نسخ نورالدین احمد بن جمال الدین محمد شیرازی بن مراد خان در ۱۰۲۳. کتاب اول است.

ش ۲۲۸۶، ۷۲ برگ، ۱۶×۲۳، نسخ، بی کا، بی تا. بخشی از کتاب اول است. حاشیه نویسی دارد با تملک با مهر مربع «افوض

امری الی الله عبده محمد محسن» در برگ اول.

ش ۳۵۲۲، کتاب سوم و چهارم است، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱).

۵۴۹- قانونچه (طب، عربی)

از: قاضی محمود بن محمد چغمی نی (قرن ۹ ه

ق.)

در پزشکی است و مورد توجه دانشمندان علم طب بوده و بنا به گفته مؤلف در سرآغاز، این کتاب را از کتب متقدمی ن گرفته و بعضی عقیده دارند که مختصر «القانون» ابن سینا میباشد. دارای ده مقاله و هر کدام در چند فصل.

[الذریعه ۱۷-۲۰، مرعشی ۷-۷۵].

آغاز: «الحمد رب العالمین... اما بعد فهذه رساله مختصره مشتمله علی زبده ما يجب استحضاره من صناعه الطب انتخبته من کتب المتقدمی ن...».

انجام: «... واما الحلوا فالعسلی معین علی الهضم والعجین غلیظ مولد...».

ش ۱۲۶۸، ۴۰ برگ، ۱۳×۲۱، نستعلیق. ۱۲۶۵.

ش ۲۵۶۹، ۵۳ برگ، ۱۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. آغازش افتادگی دارد. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۸۱۸، نسخ ۱۲۷۷.

۵۵۰- قانون السیاسه ودستور الرئاسه (اخلاق، عربی)

از: ؟

کتابی است مرتب شده در سه قانون؛ اول، تهذیب الاخلاق. دوم، تدبیر الاموال. سوم، تقویم الرعايا و سیاستهم که هر کدام در دو قاعده بیان شده است و فروع هر قاعده را به نحو تشجیر عینی شاخه ای بیان کرده است. مؤلف آن را به نام جلال الدین شاه شجاع که به سال ۷۸۵ زنده بوده نگاشته است.

[الذریعه ۱۷-۲۲].

آغاز: «الحمد لله الذى رفع الحق واعلاه وقمع الباطل واخفاه احکم احکام العدل [...] اوروی بزلال

الفضل ... مهّد مناہج المله وقواعدها وجدّد بمعاهد الدوله معاهدها».

انجام:

«فان الداء اکثر ما تراه

یکون من الطعام او الشراب

وسیاده المنزلین واللّه یمدک بالمعونه والتوفیق ویهدیک الی سواء الطریق ولیکن هذا آخر الکتاب».

ش ۶۲۱، ۲۵ برگ، ۱۴×۲۱، نسخ ۱۲۹۶.

ص: ۴۲۵

۵۵۱- القبسات (فلسفه، عربی)

از: محمد باقر بن محمد حسینی استرآبادی (میرداماد) (۱۰۴۱ ه. ق)

این کتاب در چند «قبس» و هر قبسی دارای چند «ومیض» است. تاریخ تالیف: ۱۰۳۴ و چاپ شده است.

[الذریعه ۱۷-۳۲، مرعشی ۱-۱۲۳، الفبائی آستان قدس ص ۴۴۱].

آغاز: «الحمد لله الواحد الصمد المصمود ومهيمن كل وجود وجاعل كل موجود والصلاه على من افتقاه من زمر الأنبياء».

انجام: «وينطق بالتاريخ هذا كتابي القبسات وكذلك ما جرى على لسان الوقت في انشاء نظمه: كتاب كنور بدا في سماء _ حوى

كل ناب من العلم غامض...

وكتب بيمنه الدائرته احوج الخلق...».

ش ۱۱۰۰، ۱۹۷ برگ، ۱۳×۲۵، نستعلیق صدرالدین محمد بن محمد تقی الجنابذی در ۱۱۱۷.

۵۵۲- قره العين الناظره فی شرح کتاب التبصره (فقه، عربی)

از: محمد اسماعیل بن محمد هادی فدایی کزازی (۱۲۶۳ ق)

شرح مختصری است بر کتاب «تبصره المتعلمی ن» علامه حلّی؛ با نقل اقوال فقهای قدیم و مخصوصا خود علامه از کتاب های

دیگرش. تاریخ تالیف: ۱۲۶۱.

[الذریعه ۱۷-۷۳، مرعشی ۱۱-۱۷۵].

آغاز: «الحمد لله على ارشاده لنا تحرير قواعد الدين وايضاحه لنا منهج الكرامه ونهج المسترشدين

وجعله قره العين لنا نهايه التهذيب في خلاصه تبصره المتعلمي ن وايصاله...».

انجام: «كما في الخبر عن ابي عمر الاعجمي قال قال لي ابو عبدالله عليه السلام يا با عمران

ص: ۴۲۶

تسعه اعشار الدين في التقية ولا دين لمن لا تقية له والتقية في كل شيء الا في النيذ والمسح على الخفين ولعله مبني على نوع من المبالغه والتأكيد».

ش ۴۵۵، ۴۱۴ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. از طهارت تا جهاد است. تصحیح شده.

۵۵۳- القوائد (شعر، عربی)

از: ؟

مجموعه چند قصیده: از امام سجاد و امام جواد ۸ و قصیده هائیه و غیره از شیخ کاظم ازری و قصیده از محمد رضا ازری و قصیده از محمد رضا ازری و چند قصیده از معلقات سبع، سید حمیری، ابن فارض، فرزذق، دعبل خزاعی، برده، ابن ابی الحدید و قصیده ای از کریم خان کرمانی و قصیده عبدالباقی افندی موصلی و تخمیس آن و قصیده شیخ مهدب الدین طرابلسی و سید کاظم رشتی و چند دوبیتی در آخر کتاب در موضوعات مدح حضرت رسول اکرم و اهل بیت علیهم صلوات الله اجمعین و غیره و نیز چند حکایت از شعرا. و گرد آورنده این مجموعه از شیخیه بوده است ظ.

آغاز:

یا خلیلی ... باکیه لم تبک اَلّا لعله مقلتاها

لا تلو ما الورقاء فی ذلک ...

ولعلّ الذی رمانی رماها

انجام: «ما لاحدکم یموت عشقاً فی هوی امراه الفها انما ذلک ضعف نفس ورقه و... تجدونه فیکم یا بنی عذره فقال اما والله لو رایتم الحواجب الزج فوق نواظر الدعج تحتها المباسم الفلج... لا تخذتموها اللات والعزی».

ش ۴۰۸، ۱۸۰ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. واقف: حاج محمد حسین برهان گیلانی.

ص: ۴۲۷

۵۵۴- القصائد الاثني عشر (عربی)

از: شیخ احمد احسائی

این قصائد در مرثی است.

ش ۱۳۴۳، ۴۵ برگ، تحریر سده ۱۳.

۵۵۵- قصص الأنبياء (عربی)

از: قطب الدین سعید بن هبه الله راوندی (۵۷۳ ق)

داستانهای پیامبران _ از حضرت آدم ۷ تا حضرت خاتم ۹ _ را بر اساس نقل قرآن کریم در بیست باب نگاشته است.

[الذریعه ۱۷-۱۰۵، مرعشی ۳-۳۰۸].

آغاز: «الحمد لله المنزه عن الزمان والمكان ومنه التمكين والامكان الذي دل على نفسه بمخلوقاته وتعرف ذاته بصفاته نحمده على مننه المتتابعه المتظاهره ونشكره على نعمه الظاهره والباطنه...».

انجام: «وافضلهم واكرمهم على الله ولكل نبي وصي اوصى اليه من الله وان وصي على بن ابي طالب لسيدهم وافضلهم واكرمهم على الله تعالى جل ذكره وجلت عظمته وعلا مجده وعظم فخره وصلى الله على سيد رسله وخاتم انبيائه محمد وآله الطاهرين وعترته... يا رب العالمين».

ش ۵۹۷، ۲۰۷ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ محمد بن حسن بن محمد بن سليمان (سلمان) الشاطري نسباً الامامي مذهباً العاملي بلد آ الصيداوي مسكنا در ۱۱۳۲.

ص: ۴۲۸

۵۵۶- قطف الازهار فی خواص المعادن والأحجار (عربی)

از: احمد بن عوض بن محمد المغربي

انواع احجار معدنی، صفات و خواص آنها را به طرز مفصل بررسی کرده است. ترتیب احجار به وسیله حروف الفبا انجام گرفته است. مؤلف در مقدمه کتاب میگوید: متقدمی ن علم طبایع معادن را داخل در نبات و حیوان بررسی میکردند اما من آن را جداگانه و مقدم بر آن قرار دادم. او از کتاب های مختلف این علم از جمله تذکره سويدی، ما لا یسع الطیب جهله، عجائب المخلوقات و... نام میبرد.

[سزگین ۴- ۴۰۰].

آغاز: «ذلك جميعه مرتبه على معرفه الطبائع لو لم يكن علم الطبيع والاحكام الالهيه فعرفت ان علم الطبائع لو لم يكن علم عظيم ما اودع الله هذا السرّ الكريم في باطن الارض».

انجام: «ورأيت من ذلك نسخه... للملك... وهي من الاسرار تقيم الباه من ساعته اذا مضغت فاحتفظ بها ولا تغشيها... ثم القى عليه بربع درهم... ثم تأخذ منه وزن درهم فأنه يقيم الباه».

ش ۳۵۴۵، ۱۴۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) آغاز و انجام ناقص.

۵۵۷- القلائد السنیه علی القواعد الشهیدیه = شرح القواعد (فقه، عربی)

از: شیخ محمد بن علی حرفوشی عاملی (۱۰۵۹ ق)

شرح استدلالی است بر کتاب «القواعد والفوائد» شهید اول. این شرح به درخواست فرزند مؤلف نگاشته شده و بنا به گفته الذریعه، این شرح به تاریخ یکشنبه ششم جمادی الثانی ۱۰۵۵ در اصفهان به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۷-۱۶۲، مرعشی ۷- ۲۷۵].

ص: ۴۲۹

آغاز: «نحمدك يا من اوضح لنا مناهج الوصول الى قواعد الاصول ويَسِّر لنا مسالك الحصول الى اعلى ادراك المأمول قضى لمن بذل وسعه في درك الحق بالوصول اليه».

انجام: «تسيح فاطمه الزهراء ٣ كما نأمرهم بالصلاه فالزمه فانه لا يلزمه عبد فشقى والروايه وان كانت ضعيفه السند لكنها مؤيده بغيرها من الروايات وروى ابو خالد القمطاط في الصحيح عن ابى عبدالله عليه السلام انه قال تسيح فاطمه الزهراء ٣ قبل ان يثنى رجليه...».

ش ٦٧٧، ١٣٩ برگ، ٢٠×١٤، نسخ، بی کاء، بی تا. تا فائده ٢٢ را دارد.

٥٥٨- القواعد (اصول فقه، عربی)

از: محمد کریم بن ابراهیم کرمانی (حاج کریمخان) (١٢٨٨ هـ)

درباره اصول فقه به طریقه اخباریها بحث کرده و یادداشتهایی که در خصوص اصول فقه در طول زمان در دفاتر خود نوشته بود در این کتاب گرد آورده است. مشتمل بر اغلب مسائل اصول فقه میباشد و مخصوصا در عدم اعتبار علم رجال توضیحات مفصّلی آورده است. کریم خان این کتاب را در ماه رجب سال ١٢٦٤ به اتمام رسانده است.

[الذریعه ١٧-١٧٥، فهرست کتب احسائی و سایر مشایخ شیخیه ٢-٢١٣].

آغاز: «بسمله. قال الشذوری:

خذ البيضة الشفراء وانزع قشورها _ فانّ لها تحت القشور لبابآ.

ظاهريه وباطنيه».

انجام: «فأنا لم نقصد في جمع هذه القواعد استيفاء جميع المسائل وأما اردنا جمع قواعد كانت في دفاترنا من غير ملاحظه ترتيب فلذلك اقتصرنا على ما جمع».

ش ١٣٥١، ١٢٠ برگ، ١٩×١٣، نسخ عبدالرحيم بن محمد تقی حسینی شیرازی در ١٢٧١. با این یادداشت در آخر نسخه «از کتب بنده خاکسار رو سیه روزگار محمد علی الطباطبائی».

ص: ٤٣٠

۵۵۹- قواعد الاحکام فی معرفه الحلال والحرام (فقه، عربی)

از: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (علامه حلّی) (۷۲۶ ق)

یک دوره فقه است که بنا به درخواست فرزند مؤلف، فخر المحققین تألیف شده و به سال ۶۹۹ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۷-۱۷۶، مجلس ۷-۲۱۹، مشار عربی ۷۱۳، مکتبه الحلّی -۱۳۵، مرعشی ۳-۲۵۸].

آغاز: «الحمد لله على سوابغ النعماء وترادف الآلاء المتفضل بارسال الانبياء لارشاد الدهماء».

ش ۳۱، ۳۰۵ برگ، ۱۹×۳۰، نسخ حاجی محمد اردکانی در صفر ۱۰۶۶ یا ۱۰۰۰. با مهر مربع «یا حسن التجاوز».

ش ۳۸، ۲۹۶ برگ، ۲۱×۳۰، تحریر احمد بن شیخ حسین بن عبدالحسین بن ابراهیم بن جعفر بن موسی بن ابی الحسین در ۹۷۵ و

نسخ عبدالنواب بن محمد بن ندی البحرانی در شعبان ۱۱۰۳. با یادداشت تملک ابوالقاسم بن سید حسین موسوی در ۱۱۸۹.

شرح مسأله نهییه که در آخر کتاب قضاء است در یک صفحه به زبان عربی در پایان کتاب به عنوان «فائده» آمده است. تحریر

۱۱۰۶.

ش ۱۲۲، ۱۷۵ برگ، ۲۰×۲۷، جلد دوم، نستعلیق بی تاریخ. شاید تحریر سده دهم باشد.

ش ۱۲۳، ۲۱۱ برگ، ۱۹×۲۷، جلد اول، نستعلیق ۱۰۶۳، با مهر مربع «احمد الحسنی الحسینی ۱۲۴۳».

ص: ۴۳۱

ش ۴۱۷، ۳۳۶ برگ، ۱۹×۲۴، نسخ علی نقی بن ملا عبدالکریم مازندرانی در ۱۱۲۸. جلد اول است. تصحیح شده.

ش ۴۱۸، ۲۰۲ برگ، ۱۷×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۰ ظ).

ش ۴۳۴، ۵۲۷ برگ، ۲۰×۲۶، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) جلد اول است. تصحیح شده.

ش ۱۶۰۷، ۳۰×۲۰، نسخ عبدالباقی در ۹۷۱. با یادداشت تملک آقا جمال خوانساری و مکی بن صالح بحرانی در ۱۱۴۹ و

ابوطالب بن المحسن الحسینی الطاهری القمی و خرید محمد شفیع بن محمود جنابذی از ورثه مرحوم میرشریف دیلمانی در ۱۰۲۶ در دولت آباد دکن و یادداشتی از ناصر الدین الحسینی در ۱۳۳۲. با مهر بیضوی «محمد شفیع».

ش ۱۸۰۱، ۲۳۲ برگ، ۱۹×۲۶، نسخ ابوالبرکات در ۱۰۹۷. جلد اول است. آغازش افتادگی دارد.

ش ۱۸۴۱، ۲۵۷ برگ، ۱۹×۲۵. نسخ محمد زمان بن ابوالفتح در ۱۰۱۹ کاتب کتاب را در سال ۱۰۲۱ نزد شیخ لطف الله بن عبدالکریم بن ابراهیم بن نور الدین علی بن عبدالعال میسی خوانده و ایشان در پایان نسخه انهاء نوشته است. و در آغاز و پایان کتاب مهر بیضوی «عبدالحسین بن علی...» دیده میشود.

جلد اول است.

ش ۴۰۴۴، ۲۶۹ برگ، ۱۶×۲۵. نسخ، بی کا، بی تا. آغاز و انجام ناقص.

ص: ۴۳۲

۵۶۰- القواعد الغرويه فى فقه الاماميه = طهارت (فقه، عربى)

از: لطف الله مازندرانی ارجانی (۱۳۱۱ ق)

شرح مبسوطی است بر شرایع الاسلام محقق حلی که مؤلف تا مبحث نماز جماعت را نگاشته است. این شرح با عناوین «قال _ اقول» است.

[الذریعه ۱۵-۱۹۲].

آغاز: «بسمله، حمد له. وبعد فيقول العبد الجاني اسير الآمال والاماني لطف الله المازندراني الارجاني... كتاب الطهاره... اقول الكتاب مصدر ثان بحسب ماده او ثالث او رابع بحسب الاستعمال...».

انجام: «ولا دليل على الاشتراط بغير الغسل ايضاً ولو ارادت صوم شهر رمضان فالاقوى هو توقّف على غسل الليله الماضيه وغسل الفجر ان اُخرت عنه.

قسمت اول و دوم كتاب جابه جا صحافى شده لذا كتاب با اين عبارت شروع شده است. «بسمله. حمد له... الفصل الثانى فى الحيض وهو يشمل على اسبابه...».

ش ۴۶، ۱۶۲ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ بى تاريخ. شامل طهارت تا پايان بحث استحاضه.

۵۶۱- القوانين المحكمه = قوانين الاصول (اصول فقه، عربى)

از: ميرزا ابوالقاسم بن حسن گيلانى قمى (ميرزاى قمى) (۱۲۳۱ ق)

دوره اصول فقه که از زمان تأليفش تاکنون مورد توجه دانشمندان قرار گرفته است. و در قم به سال ۱۲۰۵ پايان يافته است.

[الذریعه ۱۷-۲۰۲، مرعشى ۱-۱۴۷، مجلس ۲۵-۳۷۵، مشار عربى ۷۱۷].

آغاز: «الحمد لله الذى هدانا الى اصول الفروع وفروع الاصول وارشدنا الى شرائع الاحكام بمتابعه الكتاب وسنه الرسول...».

ص: ۴۳۳

ش ۱۶۱، ۲۰۹ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ ملا مصطفی بن ملا کربلایی مسلم در ۱۲۶۰ حواشی با امضاء «منه» دارد و در برگ ۱۲۱
بخشی اصولی از وحید بهبهانی نقل شده، با مهر بیضوی «اللهم صل علی المصطفی...».

ش ۱۹۶، ۲۶۳ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ محمد رضا بن ملا نور محمد عرب در ۱۲۴۵.

ش ۱۹۶، ۲۶۳ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ محمد رضا بن ملا نور محمد عرب در ۱۲۴۵. تصحیح شده است.

ش ۲۰۷، ۱۸۲ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. واقف سید فضل الله عقیلی نوری.

ش ۲۴۲، ۱۸۴ برگ، ۲۶×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. جلد دوم است.

ش ۱۲۴۶، ۳۲۷ برگ، ۲۱×۱۴، تحریر عباس بن حاجی علی

خراسانی در ۱۲۲۷. جلد اول است. با مهر مربع «عبدالله بن احمد ۱۲۳۴» بر برگ اول.

ش ۱۲۶۱، ۲۴۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. اول آخر ناقص.

ص: ۴۳۴

ش ۲۰۱۲، ۱۴۶ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. احتشام السلطنه این نسخه را در مدرسه سید نصرالدین (طهران) به محمد حسینی متخلص به «خاک» که در حجره بالای گنبد مدرسه سید نصرالدین طهران مشغول تحصیل بوده، اهداء کرده است. با مهر بیضوی «... بمحمد و علی ۱۲۶۲» و «عبده الراجی علی اصغر ۱۲۶۱» بر برگ اول.

ش ۲۰۲۱، ۳۶۹ برگ، ۲۳×۱۷، نسخ ۱۲۳۳. واقف: مهدی قلی خان قاجار با تولیت آسید حمزه ساکن طهران. تصحیح شده.

ش ۲۰۴۲، ۱۳۱ برگ، ۲۷×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. جلد اول است، حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده است.

ش ۲۸۹۰، ۱۷۵ برگ، ۱۷×۱۱، نستعلیق اسماعیل (سهراب) بن محمد زمان در ۱۲۶۰. جلد دوم است.

ش ۳۱۱۱، ۲۵۱ برگ، ۲۷×۱۶، نستعلیق محمد حسن بن شعبان بن علی کاشانی در ۱۲۵۷. تصحیح شده است.

۵۶۲- الکافی (حدیث، عربی)

از: ثقه الاسلام محمد بن یعقوب کلینی (۳۲۸ ق)

یکی از کتب چهارگانه حدیثی شیعه اثنی عشریه است که دارای سی و چهار کتاب است و مجموعاً حدود شانزده هزار حدیث است و منقسم بر سه قسم است: اصول، فروع و روضه.

[الذریعه ۱۱-۳۰۲، مرعشی ۱-۲۹۲، مجلس ۷-۲۲۳، مشار عربی ۷۲۰].

آغاز: «الحمد لله المحمود بنعمته المعبود بقدرته المطاع في سلطانه المرهوب بجلاله المرغوب اليه فيما عنده النافذ امره في جميع خلقه علا فاستعلى ودنى فتعالى...».

ص: ۴۳۵

ش ۴۹، ۵۲۶ برگ، ۳۲×۲۰، نسخ ربیع الاول ۱۰۶۱، از آغاز تا کتاب جهاد را دارد و در آغاز آن شرح حال مؤلف هم آمده است.

به مجموعه ش ۵۰ رجوع شود.

ش ۵۱، ۵۵۳ برگ، ۳۳×۲۱، نسخ محمد امین بن محمد سعید بن محمد صالح الحسام در همدان در ذیحجه ۱۱۱۰ ق. در صفحه اول لوح مذہب دارد. از جهت هنری و تمیزی بسیار جالب است. حاشیه نویسی دارد. طهارت تا ایمان و ندور.

ش ۵۲، ۲۸۹ برگ، ۳۸×۲۴، نسخ محمد مؤمن بن حاجی محمد معلّم شهمیرزادی در ۱۰۶۹ یا ۱۰۷۹. کتاب عقل و جهل تا کتاب العشره. آثار تصحیح در حواشی دارد.

ش ۵۶، ۱۷۱ برگ، ۳۸×۲۵، نستعلیق بی تاریخ، طهارت تا اعتکاف را دارد، آثار تصحیح در آن دیده میشود و در پایان کتاب الجنائز آمده است: انہاء ایدہ اللہ تعالی ووقفہ لمراضیہ وجعل مستقبلہ خیرآ من ماضیہ وانا المفتاق مرتضی.

ش ۱۰۵، ۲۲۵ برگ، ۲۹×۲۱، تا پایان کتاب ایمان و کفر را دارد. نستعلیق سده ۱۲ و ۱۳. با مهر بیضوی «عبده حسین بن محمد جعفر ۱۲۴۹».

ش ۳۰۶، ۹۹ برگ، ۲۵×۱۹. نسخ ابوطالب بن میر سید شریف الخطیب القاری سبزواری حسینی در ۱۰۸۶.

این نسخه روضه کافی است. تصحیح شده است.

ش ۳۰۷، ۲۸۱ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ گدا علی بن ابوالفتوح اصفهانی در ۱۱۱۵.

این نسخه طهارت تا اعتکاف از فروع کافی است. تصحیح شده، حواشی از تهذیب و مدارک و ذکری... دارد.

ش ۳۰۸، ۳۹۱ برگ، ۲۵×۱۶. نسخ، بی کا، بی تا. اصول کافی تا کتاب العشره است در سال ۱۰۷۷ نزد علامه مجلسی خوانده شده است. در پایان مهر مربع «بسم الله الرحمن الرحيم انه من سليمان ۱۰۷۹» دیده میشود.

ش ۹۶۹، ۱۹۱ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ محسن بن محمد نقی اصفهانی در ۱۰۷۹. اصول کافی تا پایان کتاب الحججه است. تصحیح شده.

ش ۹۸۷، ۳۹۷ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ ۱۰۷۱، اصول کافی تا کتاب العشره است. تصحیح شده.

ش ۱۵۸۸، ۴۳۷ برگ، ۲۹×۱۸، نسخ محمد صالح بن عبدالرشید در ۱۰۸۸. اصول کافی و کتاب طهارت از فروع کافی را تا پایان کتاب الجنائز دارد. تصحیح شده.

ش ۱۶۲۰، ۱۷۳ برگ، ۳۳×۲۱، نسخ محمد بن آقامیر افراسیاب در ۱۱۰۰. اصول کافی تا پایان کتاب الحججه است.

ش ۱۶۳۰، ۳۲۲ برگ، ۲۷×۱۶، نسخ محمد قاسم شیرازی در ۱۰۷۲. اصول کافی تا کتاب العشره را دارد. تمام صفحات جدول زرین دارد.

ص: ۴۳۷

ش ۱۶۹۹، ۱۸۲ برگ، ۲۹×۱۸، نسخ محمد تقی بن حسنعلی مبارکه ای لنجانی در ۱۰۷۸ _ ۱۰۷۹ سه کتاب اول اصول را دارد. نسخه نزد علامه مجلسی خوانده شده و بلاغ به خط او دارد. با مهر مربع «عبدہ میرزا شیر علی ۱۱۶۶».

ش ۱۷۰۲، ۴۲۹ برگ، ۳۰×۱۸، نسخ، محمد کاظم بن محمد صادق رازی در ۱۰۹۲. اصول کافی و روضه کافی است بر برگ اول مهر مربع «عبدہ حبیب اللہ الرضوی ۱۱۵۲» و بر برگ آخر مهر بیضوی «یا اباتراب ۱۲۲۶» دیده میشود.

ش ۱۷۲۴، ۲۶۹ برگ، ۲۳×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. روضه کافی است (تحریر سده ۱۲).

ش ۱۷۳۹، ۳۴۸ برگ، ۲۵×۱۸، نسخ، علی بن حسین... مالکی نجفی. طهارت تا جهاد است (تحریر سده ۱۱).

ش ۱۷۹۴، ۱۲۷ برگ، ۲۶×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. روضه کافی است. در پایان نسخه داستان سلمان فارسی در سه صفحه به نقل از امام کاظم علیه السلام آمده است. (تحریر سده ۱۱).

ش ۱۸۱۷، ۱۴۲ برگ، ۲۶×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. کتاب حج و جهاد است (تحریر سده ۱۱) با جلد نفیس. در برگ اول مهر بیضوی «عبدہ محمد هادی ۱۲۰۰» دیده میشود.

ش ۱۸۳۴، ۳۵۱ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ کمال الدین بن عابدین تالارنی در ۱۰۹۳. اصول کافی تا پایان کتاب العشره است.

ش ۳۱۴۰، ۱۸۶ برگ، ۲۷×۱۸، نسخ و نستعلیق شاید از سده نهم. اصول کافی تا پایان کتاب الحجه است. از آغاز افتادگی دارد. تصحیح شده و علامت بلاغ در صفحات دیده میشود.

ش ۳۱۹۵، ۶۲ برگ، ۲۵×۱۷. نسخ، بی کا، بی تا. کتاب حج را دارد و ناقص است تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۲۰۹، ۲۰۰ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ اسماعیل بن حسین بن دوست محمد مازندرانی در ۱۰۶۹. کتاب ایمان و کفر تا پایان کتاب العشره است. مقابله شده و بلاغ دارد.

در پایان این نسخه اجازه شیخ حرّ عاملی صاحب وسائل الشیعه مورخ ۱۰۷۶ به خط خود او برای الفاضل الکامل ملا لطف الله ایده الله دیده میشود. برخی کلمات این اجازه در اثر صحافی از بین رفته است.

ش ۳۶۵۲، ۳۲۱ برگ، ۳۰×۱۹، کتاب المعیشه و روضه کافی است، نسخ، بی کا، بی تا. علامت تصحیح دارد.

۵۶۳- الکافیه (نحو، عربی)

از: ابو عمر و عثمان بن عمر (ابن حاجب) (۶۴۶ ق)

متن مختصر مشهوری است که دانشمندان علم نحو بر آن شروح و حواشی فراوانی نوشته و از کتاب های رایج نحوی به شمار می رود.

[کشف الظنون ۲-۱۳۷۰، الذریعه ۱۴-۲۹، دائره المعارف بزرگ اسلامی ۱-۱۹۸،

مرعشی ۲-۲۸۴، الفبایی آستان قدس ۴۵۷].

آغاز: «الکلمه لفظ وضع لمعنی مفرد وهی اسم وفعل وحرف لأنها امان تدلّ علی

ص: ۴۳۹

معنى فى نفسها اولا الثانى الحرف والاوّل اما ان يقترن باحد الازمنه الثلاثه اولا الثانى الاسم والاوّل الفعل».

ش ۸۸۰، ۶۰ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ ۹۶۹. حواشی متعدد با امضاءهای مختلف دارد.

ش ۱۴۴۷، ۱۰۶ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ زین العابدین ابوجعفر محمد الکرمانی در ۱۱۱۳. با مهر بیضوی «سلام علی آل یس ۱۲۴۱» بر برگ آخر. واقف: حاج محمد حسین برهان دیاتی گیلانی.

ش ۲۲۶۲، ۶۸ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲) حاشیه نویسی دارد و از انجام ناقص است.

ش ۲۲۷۸، ۸۸ برگ، ۲۲×۱۶، نستعلیق عبدالرحیم بی تاریخ. (تحریر سده ۱۲). تصحیح شده. حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۶۵۶، ۷۲ برگ، ۱۸×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲).

ش ۴۱۱۲، ۱۳۷ برگ، ۱۸×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده و حواشی دارد.

۵۶۴- کامل الصناعه (طب، عربی)

از: ابوالحسن علی بن عباس مجوسی (قرن ۴)

کتابی است در مباحث پزشکی قدیم که بنام عضد الدوله دیلمی در بیست مقاله تنظیم شده است، ده

مقاله اول در طب علمی و ده مقاله دوم در طب عملی است.

[مشار عربی -۷۲۴، مرعشی ۱۱-۲۱ _ الفبایی آستان قدس - ۴۵۷].

ص: ۴۴۰

آغاز: «بسمله مقاله الثالثه عشر وهو العملى من... فى مداواه الحميات والاورام وهى اربعة وثلاثون باباً... الباب الاول؛ فى مداواه حمى يوم الحادته عن حرّ الشمس...».

انجام: «... فينبغى استعمال العلاج المركب من الثلاثه البسيطة على ما ذكرنا على الانفراد ان شاء الله تعالى تمت».

ش ۳۱۲۸، ۱۸۴ برگ، ۳۰×۲۲، نسخ عبدالعزيز بن شيخ مصطفى موسى الكنانى در ۱۲۳۴. اين نسخه از مقاله ۱۳ تا مقاله ۱۹ را دارد. علامت بلاغ و مقابله با نسخه اصل را دارد.

۵۶۵- کتاب الفلسفه = ترجمه کتاب الفلسفه (فلسفه، عربى)

از: القس بوتى ير و مترجم مارکيز جرجس

رساله اى در اصول و قواعد فلسفى که توسط مؤلف که از کشيشهاى مقيم پاریس و استاد دانشگاه بود به زبان فرانسه تأليف و توسط مارکيز جرجس در شهر منچستر انگليس به عربى ترجمه شده است. اين رساله در سه قسم منطق، فلسفه و حکمت الهى و رياضيات تنظيم و تحرير شده است.

آغاز: «قال المترجم حمدآ لمن جعل الحكمه عينآ یرتوى من صافى زلالها زمره الادباء ویرتاض فى زاهى غياضها کلّ العقلاء فتأتيهم نور للتمييز بين الحقّ من الضلال وادراك...».

انجام: «... فيترتب على هذا جميعه ان كل عملٍ من اعمالنا يقتضى ان تكون غايته الاخيرهُ التوسل الى الله لکى يسمّى عملاً صوابياً فان ابتعد عن هذه الغايه كان غير صوابياً».

ش ۳۳۱۳، ۱۵۷ برگ، ۲۰×۱۶، نسخ، بی کاء، بی تا. (تحریر سده ۱۴).

ص: ۴۴۱

۵۶۶- محل الابصار ونور الانظار = الحاشیه علی حاشیه الخفری... (کلام، عربی)

از: رضی الدین محمد بن حسن قزوینی (۱۰۹۶ ق)

حاشیه ای است ناتمام بر حاشیه خفری بر قسمت الهیات شرح جدید تجرید قوشچی. و عناوین حاشیه های اصل «قال المصنف» و عناوین حاشیه های خفری «قال الشارح» میباشد.

[الذریعه ۱۷-۲۸۴، مرعشی ۴-۵].

آغاز: «الهی کیف ادعوک وانا انا کیف لا ادعوک وانت انت صلّ علی افضل بریتک محمد وآله الّذی

عرّفتم حکمه ما اسررت فی کتابک وما اعلنت فیقول...».

انجام: «ثم انه اجاب عما يمكن ان يورد على ذلك من انه لم يكن مجموع... ممكناً يلزم ان يكون المقدمه... واجبا بالذات وبه ايضا يثبت المطلوب بقوله لا نسلم تحقق القدر».

ش ۳۷۸۱، ۶۳ برگ، ۱۰×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا. از انجام افتادگی دارد. با یادداشت تملک محمد مهدی بن محمد جعفر در ۱۱۳۹ با مهر بیضوی «عبد محمد مهدی».

۵۶۷- الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل (تفسیر، عربی)

از: جار الله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ ق)

تفسیر مزجی معروفی است که بیشتر به جنبه های ادبی قرآن اهمیت داده است و آیات را به مذاق معتزله تفسیر کرده است. این تفسیر مورد توجه علما بوده لذا شروح و حواشی زیادی بر آن نگاشته اند. در روز دوشنبه ۲۳ ربیع الثانی ۵۲۸ در مکه به پایان رسیده است.

[کشف الظنون ۲-۱۴۷۵، مرعشی ۲-۱۴، مجلس ۳۵-۶۵].

ص: ۴۴۲

آغاز: «الحمد لله الذي انزل القرآن كلاما مؤلفا منظما ونزله بحسب المصالح منجما وجعله بالتحميد مفتحا وبالاستعاذه مختتما واوحاه على قسمي ن متشابهها ومحكما...».

ش ۶۶، ۳۵۵ برگ، ۲۳×۳۷، نسخ سده ۱۲، در حاشیه آن علامت تصحیح دیده میشود، از اول قرآن تا سوره کهف را دارد. با وقفنامه ای که در آن از وبای سال ۱۲۶۹ یاد شده است.

ش ۹۴۳، ۲۲۰ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) تا جزء ششم قرآن مجید را دارد و بخش آخر نسخه بخط مؤلف کتاب «الصاحب» است که در حرف صاد یاد شد.

ش ۱۵۹۹، ۲۹۵ برگ، ۲۳×۳۲، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۹ و ۱۰) از اول قرآن مجید تا اول سوره مریم را دارد. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۲۳ در اول نسخه.

ش ۳۵۰۷، ۴۲۲ برگ، ۲۴×۳۷، نسخ ابن محمد حسن در ۱۲۴۵.

ش ۳۵۱۵، ۱۹۲ برگ، ۲۶×۳۹، نسخ علی بن فتح الله الشریف (شاید کاتب پسر صاحب منهج الصادقین باشد). از سوره اعراف تا پایان قرآن مجید را دارد با یادداشتی از محمد مکی بن محمد بن شمس الدین من سلاله الشهید مکی. تاریخ ۹۸۳ دارد که شاید تاریخ تحریر نسخه باشد و تاریخ ۱۱۹۳ مربوط به بخش نونویس نسخه باشد.

باید نسخه بار دیگر ملاحظه شود.

ش ۳۶۶۸، ۲۵۹ برگ، ۲۵×۳۵، نسخ، بی کا، بی تا. از سوره مریم تا پایان قرآن است. (شاید تحریر سده ۹ و ۱۰ باشد) و با نسخه شماره ۱۵۹۹ یک دوره کامل است.

ص: ۴۴۳

۵۶۸- کشف الآيات (علوم قرآن، عربی)

از: ؟

رساله ای مختصر در بیان محل آیات قرآنی که بترتیب سوره های قرآنی آمده و از ابتدا سوره محمد تا سوره بروج ادامه یافته و بقیه بگفته مؤلف چون ذکرش لازم نبوده ترک شده است، این رساله در سال ۱۲۹۸ ق پایان یافته است.

آغاز: «بسم الله لح _ مالک طح _ ایاک طح _ اهدنا ح _ صراط ط _ بسم الله لح _ الم ح _ ذلک ح...».

انجام: «... وهو طح _ ذوالعرش طح _ فعال طح _ هل ط _ فرعون بد _ بل بد _ والله ط _ بل طح».

ش ۲۶۸۸، ۱۱ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ مؤلف در ۱۲۹۸.

۵۶۹- کشف الغطاء عن خفيات مبهمات الشریعه الغراء (فقه، عربی)

از: شیخ جعفر بن خضر الجناحی الحلاوی النجفی (کاشف الغطاء) (۱۲۲۸ ق)

شامل سه فن است: اول در اصول اعتقادی که در بعضی نسخه ها جدا شده و معروف است به «العقائد الجعفریه»، دوم در قواعد کلی اصول فقه و سوم در فروع دین که مانند کتاب های فقهی نگاشته شده.

[الذریعه ۱۸-۴۵، الفبایی آستان قدس ۴۶۳، مرعشی ۲۶-۲۳۲، مشار عربی ۷۴۱].

آغاز: «الحمد لله الذی غمر الخلائق بالنعم وشمل الکائنات باللطف الجمیل والکرم بعد ان ابرز الوجود من ظلمه العدم... فانی بعد ما صنفت للطاهر المطهر قرّه عینی ومهجه فؤادی...».

ش ۱۹۸، ۱۷۷ برگ، ۲۱×۳۱، نسخ بی تاریخ. شامل از آغاز تا خمس است.

ص: ۴۴۴

ش ۱۵۸۵، ۲۶۳ برگ، ۱۹×۳۰، نسخ عبدالمجید بن محمد مهدی در ۱۲۳۲

ش ۳۷۰۵، ۶۹ برگ، ۱۴×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا، فقط فن دوم (اصول فقه) را دارد.

ش ۴۰۰۴، ۷۲ برگ، ۱۶×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا، فقط فن اول را دارد.

۵۷۰- کشف الغمه عن معرفه احوال الائمه واهل بیت العصمه (حدیث و تاریخ، عربی)

از: بهاء الدین علی بن عیسی بن ابی الفتح اربلی (۶۹۲ ق)

مؤلف تاریخ زندگی حضرت رسول، حضرت فاطمه زهرا و ائمه معصومی ن صلوات الله علیهم اجمعین را به نقل از مآخذ اهل سنت گرد آورده است و تنها در موضوعی که از منابع آنها نیافته از اقوال شیعه نقل کرده است. مؤلف در مقدمه کتاب میگوید: اسانید را جهت اختصار انداختم و برخی از کلمات و مواضعی را که لازم بود شرح کرده ام. این کتاب دو جزء دارد. که به تاریخ ۶۷۸ _ ۶۸۷ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۸-۴۷، مرعشی ۲-۱۴۵، الفبایی آستان قدس ۴۶۴].

آغاز: «لا شریک له شهاده یعتمدها الجنان وتشهد به ... والارکان و یرویها عن القلب واللسان... وبعد فان الله سبحانه وله الحمد مما هدانا الی الصراط المستقیم وسلک سبیل المنهج القویم وجعل هوای...».

انجام:

ورفدکم ارجوه فی محشری یا باذل الاحسان...

والحمد لله وشکر له اهل الندی والشکر والحمد...

«وشفعاؤنا الی رحمہ الله التي وسعت کل شیء انه جواد...».

ص: ۴۴۵

ش ۲۷۸، ۳۱۸ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ، بی ک، بی تا. با ترجمه فارسی. این نسخه جزء اول و دوم است. خطبه کتاب از آغاز افتاده است.

در فهرست سابق شماره (۱۰۰۰) ضبط شده بود باید دید اشتباه است و با نسخه دیگری است.

۵۷۱- کشف الفوائد فی شرح قواعد العقائد (کلام، عربی)

از: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (علامه حلّی) (۷۲۶ ق)

شرحی است مختصر و مفید بر کتاب «قواعد العقائد» خواجه نصیر الدین طوسی. علامه حلّی در روز چهارشنبه سوم ذی حجه سال ۷۰۳ این کتاب را به اتمام رسانده است. چاپ شده

[الذریعه ۱۸-۵۲، مکتبه العلامه الحلّی ص ۱۶۲].

آغاز: «الحمد لله على تواتر نعمائه وتظافر الائه وترادف عطائه الذى فضلنا بان جعلنا بارشاد عباده من اتباع انبيائه وخصينا بالتكميل للمستعدين بان ادرجنا فى عديد اوليائه...».

انجام: «... اذ لم يعتقد باطلا لكن تبقى لها للذه ضعيفه لانها مدرکه لذواتها وهو امر لازم لذاتها وتستكمل قليلا قليلا الى ان تتجرد فهذا ما اردنا ايراده فى شرح هذه المقدمه».

ش ۱۸۷۳، ۲ برگ، ۲۱×۱۷، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ص: ۴۴۶

۵۷۲- کشف اللتام والابهام عن کتاب قواعد الاحکام (فقه، عربی)

از: بهاء الدین ممد بن حسن اصفهانی (فاضل هندی) (۱۱۳۷ ق)

شرح مزجی استدلالی است بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلی. صاحب ذریعه گوید که فاضل هندی از کتاب نکاح تا پایان کتاب را مختصر شرح کرده سپس طهاره و صلاه و حج را با تفصیل بیشتری توضیح داده و شرح کرده است.

[الذریعه ۱۸-۵۶ و ۱۴-۲۳، مرعشی ۱۰-۱۵۶، مجلس ۲۵-۱۷۸، مشار عربی ۷۴۲].

آغاز: «الحمد لله الذي شرع لنا الدين ورفع قواعده وسهل شرائعه وموارده ووضح مناهجه ومعاهده واحكم احكامه ومعاقده وعظم مشاعره ومشاهده ورفع قصوره».

انجام: «ولاشترط التيمم المبيح للصلاه في الايه بعدم وجدان الماء والحمد لله على الطهاره واتمامها وشرح انواعها واحكامها وتشريح الفاظ القواعد فيها وكشف لثامها وتطهير القلوب عن شبهها واوهامها وغسل الصدور بطهور النفس...».

ش ۳۹۵، ۱۷۸ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ عباس بن محمد الطباطبائي (فرزند سيد محمد مجاهد) در ۱۲۶۹ در طهران. در سال ۱۲۷۱ کاتب کتاب را به فخر المجتهدین آخوند ملاعلی اکبر دام ظلّه عاريت داده است. این نسخه کتاب طهارت است.

ش ۱۸۶۸، ۲۱۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۵۱. این نسخه هم کتاب طهارت است.

ش ۲۵۳۰، ۳۱۶ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کاء، بی تا. کتاب صلاه است تا آخر نوافل. تملک احمد بن مرتضی حسینی تبریزی میلانی با مهر بیضوی «افوض امری الی الله احمد الحسینی» بر برگ اول و مهر مربع «الواثق بالله الغنی ابوالحسن بن محمد الحسینی».

ص: ۴۴۷

۵۷۳- کشف المدارک (فقه، عربی)

از: محمد رفیع گیلانی اصفهانی (۱۱۶۱ ه. ق)

تعلیقه و شرحی است بر مدارک الاحکام که با عناوین «قوله _ قوله» نگاشته شده است. تاریخ تالیف: ۱۲۳۶

[الذریعه ۱۸- ۵۹].

آغاز: «حمد له... قوله فان احق الفضائل بالتعظیم و احراها باستحقاق التقدیم و اتمها فی استجلاب ثوابه الجسیم هو العلم بالاحکام الشرعیه و الوظائف الدینیة. اذ به يحصل السعاده...».

انجام: «... لكن نقول مثله فی العین فان الدلیل علی سببیتها فی التنجیس لا یصلح لتناول محل النزاع و بهذا یظهر قوه القول باجزاء المره المزیله للعین مطلقا كما هو الاشهر لكن ما قالوا من تقدیم الازاله اولی و اجدر فتبصر».

ش ۱۶۵۵، ۳۰۳ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ ۱۲۴۴. از روی نسخه اصل برای فاضل کامل ملا قنبر علی.

۵۷۴- کفایه الطالب فی شرح مختصر ابن الحاجب (اصول فقه، عربی)

از: محمد اسماعیل ابن محمد هادی فدائی کزازی (۱۲۶۳ ق)

شرح مزجی مفصلی است بر «مختصر الاصول» ابن حاجب (۴۶۴ ق)

[الذریعه ۱۸- ۹۲].

آغاز: «مختصر منتهی ما فیہ کفایه للطالب الی المطلوب فی الوصول و زبده ما فی حاصل فوائدہ نہایه المحصول و عمدہ ما یرتقی بمعتمد وسائل معارجه...».

انجام: «اذ تصور الشی من حیث کونه متصفا بوصف غیر تصور ذلك الوصف

ص: ۴۴۸

وتوضیح المراد ان المص طباب ثراه لما اراد ان يرسم العلم وكان له لعلم ذلك العلم اعتباران: اعتبار ذلك مقدمه والعلميه الاضافه».

ش ۴۶۴، ۲۲۷ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده. از انجام ناقص است.

ش ۸۰۴، ۲۲۷ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده، انجامش افتادگی دارد.

۵۷۵- کفایه المقتصد (المعتقد) = کفایه الاحکام (فقه، عربی)

از: ملا محمد باقر بن محمد مؤمن محقق سبزواری (۱۰۱۷ _ ۱۰۹۰ ق)

فقه استدلالی است در چند جلد با کتاب صوم آن در ماه رجب ۱۰۵۵ به پایان رسیده است. چاپ شده.

[الذریعه ۱۸-۹۹، الفبایی آستان قدس ۴۶۶، مرعشی ۱۱-۲۹۴].

آغاز: «كتاب الطهاره وفيه فصول الاول في الوضوء وفيه ابحاث الاول يجب الوضوء للصلاه الواجبه والطواف الواجب والمشهور وجوبه لمس كتابه القرآن...».

انجام: «... والمحقق في الشرائع الى عدم الوجوب وحجتهم ما ذكر فيه بلفظ الواو والحجه من الجانبين ضعيفه ويمكن ترجيح الثاني للاصل ويؤيده عدم ظهور الفائده الاعلى قول المفيد رحمه الله عليه».

ش ۱۷۶۲، ۳۲۱ برگ، ۱۷×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا. طهارت و... است. با مهر بیضوی «محمد علی بن محمد حسین» در پایان نسخه.

ش ۳۲۰۲، ۱۹۱ برگ، ۱۸×۲۳، نسخ قاسم بن میر سید علی سید احمدی حسینی سبزواری در ۱۱۳۶. این نسخه کتاب طهارت است، با مهر مربع «این کتاب از مملکات و جزو کتابخانه حقیر محسن الحسینی است» (حاج آقا محسن اراکی).

ش ۳۶۲۸، ۲۵۸ برگ، ۳۰×۲۰. نستعلیق محمد اسماعیل بن محمد ابراهیم در ۱۲۵۵. این نسخه هم طهارت است. با یادداشت تملک مورخ ۱۲۵۵ و مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد جواد بن احمد».

ش ۴۱۸۰، این نسخه چاپ ۱۲۶۹ میباشد و حواشی فراوان خطی مورخ ۱۲۷۳ دارد.

۵۷۶- الکفایه فی علم الاعراب (نحو، عربی)

از: ضیاء الدین مکی، قرن ۶

مؤلف که از شاگردان جار الله محمود زمخشری است (۵۴۸ ق) این کتاب را که دارای عبارات سهل و روان میباشد بمنزله شرح انموذج استادش تالیف و در سه قسم اسماء و افعال و حروف تنظیم نموده است.

[کشف الظنون ۲-۱۴۹۸ _ آستان قدس ۱۲-۳۲۹].

آغاز: «... اعلم ان الحاجه الی علم الاعراب ماسه لکل من یروم تحصیل علم من علوم الاسلام من فقه او کلام او تفسیر او اخبار لانتک لا تجد علماً من هذه العلوم...».

انجام: «... فصل ویجزم الفعل بان مضمرة اذا وقع جزاء آ بالامر نحو ایتنی اکر مک و ادع لنا ربک یین لنا او نهی نحو لا تفعل یکن خیر آ لک او استفهام نحو... و الاماء اشربه؟ قال الله تعالی...».

ش ۳۱۶۶، ۱۰۵ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ ۱۰۹۱ (این تاریخ رساله قبل از این رساله است) برگ اول و مقداری از پایان افتاده است. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ص: ۴۵۰

۵۷۷- کلمات القصار لعلى بن ابى طالب عليه السلام (حديث، عربى)

از: ابن ابى الحديد

کاتب نسخه مجموعه دو خطبه و کلمات قصار منسوب به امير المؤمنين عليه السلام را که در پايان شرح ابن ابى الحديد معتزلى آمده که خود او جمع کرده و در نهج البلاغه نبوده را بنقل از وی در اینجا آورده است.

آغاز: «حمدتُ من عظمت منّه ووسعت نعمته وسبقت غضبه رحمته... قال ابن ابى الحديد بعد شرح نهج البلاغه ما ملّخصه هذا آخر ما دونه الرضى... أم كان كثيراً ما يقول... اشهد ان السموات والارض...».

انجام: «... ولا شىء من الاشياء بغنى عنه يا الله يا رحمن يا رحيم يا حى يا قيوم يا بديع السموات والارض يا ذا الجلال والاكرام اعف عني».

ش ۲۷۹۴، ۱۰۵ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ ۱۳۴۸ یا ۱۳۱۸

۵۷۸- كنز الراغبين = شرح منهاج الطالبين (فقه، عربى)

از: جلال الدين محمد بن احمد محلى (۸۶۴ هـ)

شرحى است بر «منهاج الطالبين» يحيى بن شرف نووى شافعى (۶۷۶)

[كشَف الظنون ۲- ۱۸۷۳].

آغاز: «النكاح لغه الضمّ والوطئ وشرعاً عقد يتضمن اباحه وطئ باللفظ الآتى وفائده النكاح حفظ النسل وتفرغ ما يضر حبسه واستيفاء اللذه والتمتع وهذه هي التى فى الجنه...».

انجام: «.. كانفاقه المال فى الشهوات فلا يوتر فيه ذلك بخلاف ما لو اوصى بحجه الاسلام من الثلث وهذا من زيادتى...».

ص: ۴۵۱

ش ۱۲۳۶، ۲۱۷ برگ، ۲۲×۱۷، نسخ علی اکبر خان شرف الملک در ۱۳۰۱. نکاح تا عتق است.

ش ۳۱۱۰، ۳۴۸ برگ، ۲۸×۱۹، تحریر محمد بن محمد بن عبدالرزاق الحجازی المتولی الازهری بدون تاریخ (تحریر سده ۱۲) نکاح تا عتق است. علامت تصحیح دارد. حاشیه نویسی دارد.

۵۷۹- کنز العرفان فی فقه القرآن (تفسیر و فقه، عربی)

از: مقداد بن عبدالله سیوری، حلّی (فاضل مقداد) (ـ ۸۲۶ ق)

کتابی است معروف در تفسیر آیات الاحکام بدین ترتیب که ابتدا آیات مربوط به احکام فقهی از قرآن استخراج و مطابق ترتیب کتب فقهی _ از طهارت تا دیات _ تفسیر و تبیین شده است، این کتاب در یک مقدمه و چند باب و یک خاتمه تنظیم شده است.

[الذریعه ۱۸×۱۵۹ _ مجلس ۳-۲۹ و ۲۵-۲۳۲ _ امام صادق قزوین ۱-۲۱۲ _ مشار عربی - ۷۵۵].

آغاز: «الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب... اما بعد فان القرآن بحر لا يفنى عجائبه ولج لا تنقضي غرائبه...».

انجام: «... ولنقطع الكلام حامدين لله على جميل احسانه شاكرين له على توفيقه وامتنانه قائلين ربنا لا تؤاخذنا ان نسينا او اخطأنا».

ش ۳۶۴، ۲۲۸ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ علی بن قوام الدین فرامرز استرآبادی در ۹۰۷.

ش ۶۵۵، ۲۸۴ برگ، ۱۹×۱۵، نسخ ابراهیم بن علی بن کریم الناسخ البهبهانی در ۹۶۳ تصحیح شده است.

ش ۱۹۱۱، ۲۲۱ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ، بی کاه، بی تا. آخرش افتادگی دارد.

ص: ۴۵۲

ش ۳۴۶۵، ۲۴۱ برگ، ۲۰×۱۷، نستعلیق عبداللّه بن ابراهیم بن مساعد النعمانی در ۱۰۱۳ حواشی با امضاء «عب مدّ ظلّه» و «ابومح دام ظلّه» دارد با تملک محمد حسین بن محمد صالح در ۱۱۳۵ و مهر بیضوی «محمد مهدی الموسوی ۱۱۹۶» و علامت بلاغ دارد.

۵۸۰- کنز الفوائد فی حلّ مشکلات القواعد (فقه، عربی)

از: سید عمید الدین عبدالمطلب بن مجد الدین اعرجی حلّی

شرح استدلالی است با عناوین «قوله _ اقول» بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلّی، که شارح برای فرزندش سید ابوطالب محمد پس از درگذشت دایی خود علامه حلّی، نگاشته و در ۷۵۸ جلد اول را به پایان برده است.

[الذریعه ۱۸-۱۶۲، مرعشی ۲۰-۷۹، الفبایی آستان قدس ص ۴۷۳].

آغاز: «الحمد لله الذی اوضح لعباده سبیل الرشاد وهداهم الی الطریق السداد... وبعد فان جماعه من طلاب علم الفقه... وجدوا فیه مسائل مشکله ونکات معضله... فکثر واعلیّ السؤال مره بعد اخرى فی عمل کتاب...».

انجام: «قد ثبت استحقاقهم للوصیه علیه ولهم المطالبه بها بدعواه التفرقه والایصال الیهم دعوی محض. فلا تثبت مع انکارهم الا بحجّه شرعیه واما الثانی وقبول قوله فی غیر المتعین... المدعی علیه... من غیر افتقار الی بیّنه او تصدیق».

ش ۴۳۲، ۱۶۸ برگ، ۲۶×۱۸، نسخ علی بن حسن بن محمود در ۷۶۴. جلد اول است طهارت تا آخر وصیت. با یادداشت تملک حسن شاه میرحسینی، و مراد تفرشی و زین العابدین شاه میر حسینی و محمد باقر تبریزی و نیز یادداشت تملک «محمد باقر... اصفهانی در ۹۱۸ و مهر مدور «الوائق بالله الغنی شاه میر الحسینی».

ص: ۴۵۳

۵۸۱- کنز المعانی فی شرح حرز الأمانی = شرح الشاطبیه (علوم قرآن، عربی)

از: ابو عبدالله محمد بن احمد (شعله الموصلی) (۶۵۶ ق)

شرحی است مفصل بر قصیده «حرز الامانی» معروف به شاطبیه. این کتاب غیر از «کنز المعانی» جعبری است.

[کشف الظنون ۱-۶۴۶، مجلس ۳۵-۱۴۰].

آغاز: «الحمد لله الذي انزل القرآن على سبعة احرف كلها شافٍ كافٍ وافٍ وخصَّ اهله الذين... وكان فضل القرآن على سائر الكلام كفضل الله على من سواه».

انجام: «وهذا آخر ما اردنا من ايضاح المعانی... والحمد لله على توفر نعمه حمدا يستعقب تواتر منحه وكرمه والصيلاه على من يستحق الصلاه ومن اتبعه من الآل والاصحاب الهداه اللهم وفقنا للعمل بما

انزلت».

ش ۸۱۱، ۱۶۸ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ... بن محمد بن... کاررویی در ۷۹۶.

۵۸۲- کیمیا (عربی)

از: ؟

رساله کوتاهی است در علم کیمیا.

آغاز: «انما يناسب العله وعلى هذا المنوال استخراج دهن الكمون وهو يحلل الرياح وينفع عسر البول وكيفيه استخراج دهن الحنطه ان يؤخذ من الحنطه...».

انجام: «وليس الامر كما زعموا فان الخواص لا- ينكرون فعل هذا المرهم لخاصيه فيه بتوسط روح... كما يفعل الحديد في المغناطيس والله تعالى اعلم بالصواب...».

ش ۱۰۳۹ یا (۱۰۲۹)، ۲۶ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق ۱۲۴۳. ناقص است. واقف: سید علیرضا تقوی.

ص: ۴۵۴

۵۸۳- لغت عربی به عربی؟ (لغت، عربی)

از: ؟

کتابی است در لغت در بیست و هشت باب بر اساس حروف پایانی کلمه که هر کلمه ای به ترتیب حروف اولش با عناوین «فصل _ فصل» از هم جدا میشود. هر آیه مبارکه ای را که یکی از کلمات مطرح شده در آن به کار رفته آورده و از صحاح جوهری یاد کرده است.

آغاز: «وفی الحدیث حریم البئر البدئی خمس وعشرون ذراعا بذات الرجل والموضع کرهته برأ برئ منه ومن الدین والعیب من باب سلم وبرئ من المرض».

انجام: «الدَّعْوَةُ إِلَى الطَّعَامِ وَالِدَّعْوَةُ بِالْكَسْرِ فِي النِّسْبِ وَالِدَّعْوَةُ أَيْضًا هَذَا أَكْثَرُ كَلَامِ الْعَرَبِ... وَمِنْهُ قَوْلُهُ تَعَالَى وَمَا جَعَلَ «ادْعَائِكُمْ أَبْنَاءَ كَمْ وَاذْعَى عَلَيْهِ كَذَا... وَدَعَا صَاحِبًا بِهِ وَاسْتَدْعَاهُ أَيْضًا... وَعَلَيْهِ تَقُولُ لِلْمَرْأَةِ أَنْتِ تَدْعِينَ وَتَدْعَوِينَ».

ش ۴۰۱۴، ۲۲۶ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی ک، بی تا. تصحیح شده است. آغاز و انجامش افتادگی دارد.

۵۸۴- لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار = شرح المطالع (منطق، عربی)

از: قطب الدین محمد بن محمد رازی (۷۶۶ هـ)

(

شرح معروف و مشهور و مهمی است بر کتاب «مطالع الانوار» قاضی سراج الدین ارموی (۶۸۲ هـ) با عنوان «قوله _ اقول» که به نام غیاث الدین امیر محمد وزیری نوشته است. این شرح اهمیت بسیار دارد و دانشمندان علم منطق و کلام شروح و حواشی فراوانی بر آن نوشته اند.

[الذریعه ۱۸-۳۵۹، مرعشی ۵-۲۰۶].

ص: ۴۵۵

آغاز: «الحمد لله فياض ذوارف العوارف وملهم حقائق المعارف واهب حياه العالمين ورافع درجات العالمين... وبعد فان العلوم على تشعب فنونها وتكثر شجونها...».

ش ۱۱۵۰، ۲۳۸ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بی کاء، بی تا. آخرش ناقص است (تحریر شاید سده دهم).

ش ۳۷۴۲، ۷۵ برگ، ۲۴×۱۳، نسخ، ۱۰۸۷. بخشی از کتاب است. یادداشت تملک مورخ ۱۲۵۹ دارد. تصحیح شده است.

ش ۴۰۴۲، ۲۱۹ برگ، ۲۶×۱۳، نستعلیق محمد مقیم بن محمد طالقانی در ۱۰۷۳.

اولش افتادگی دارد.

۵۸۵- لوامع الأنوار العرشيّه = شرح الصحيفه السجّاديه = اللوامع العرشيّه

(دعا، عربی)

از: سید محمد باقر بن محمد موسوی حسینی شیرازی واعظ (ق ۱۳ ه. ق)

شرح مبسوطی است بر صحیفه سجّادیه که مؤلف برای هر دعا، خطبه ای جداگانه آورده و جلد دوم آن در ۱۲ ماه شعبان ۱۲۳۲ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۳-۳۴۷ و ۱۸-۳۶۲، مجلس ۲۵-۱۷۰].

آغاز جلد اول: «الحمد لله الذي كان مختفياً في غيب الهويه في مرتبه الاحديه...».

آغاز جلد دوم: «الحمد لله الذي حصن ثغور المسلمي ن بحبيبه اشرف المرسلين... و كان من دعائه ۷ لاهل الثغور. الثغور جمع ثغر بفتح الثاء المثلثه واسكان الغين المعجمه وهو ما يلي دار الحرب...».

انجام: «واضافه المضلات اليه من اضافه الصفه الي الموصوف اي من الفتن المضله

ص: ۴۵۶

ولما كان من الفتنة ما هو خير وشر كما قال سبحانه ونبلوكم بالشر والخير فتنة نسال ٧ النجاه من مضلات الفتن».

ش ٦١، ١٦٠ برگ، ٣٥×٢٢، نسخ نظر علی بن محمد تقی در مدرسه سلطانیه (چهارباغ) دوشنبه ٢٦ ذی حجه ١٢٦٠ هـ. ق جلد دوم شامل دعای ٢٧ تا پایان صحیفه.

ش ٦٢، رحلی، ٢٣٣ برگ، نسخ نظر علی بن محمد تقی در جمادی الاولی ١٢٦٠. جلد اول شامل دعای یکم تا بیست و ششم.

٥٨٦- مائه فی الطب = صناعه الطب (طب، عربی)

از: ابوسهل عیسی بن یحیی مسیحی جرجانی (٤٠١ ق)

کتاب بسیار مشهوری است در پزشکی مشتمل بر صد کتاب.

[کشف الظنون ٢-١٥٧٦، الفبایی آستان قدس ص ٤٨٩، مرعشی ١٥-٣٣٠].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم توكلت على الله قال ابوسهل هذا الكتاب الثامن والثلاثون».

انجام: «ويسقى اللبن والبقول والاعذيه الرطبه والفواكه الرطبه ويدسس الماء في اشياء لا يعرفه او صبه في حلقه قهرآ وذلك اذا اخذ يفزع من... ويحقن عند ذلك باللبن وماء الشعير ودهن اللوز. هاهنا فليقطع الكلام في هذا الكتاب».

ش ٥٩٨، ٢٠١ برگ، ٢١×١٥، تحرير محمد رضا بن حاج ميرزا ابوالحسن جاجرمی در ١٢٧٦ برای افلاطون الزمانی حاج ميرزا محمود. تصحيح شده است. از کتاب ٣٨ تا کتاب صدم را دارد.

ص: ٤٥٧

۵۸۷- المآب فی شرح الآداب (منطق، عربی)

از: علاء الدین محمد بن احمد بهشتی اسفراینی (فخر خراسان) (۷۴۹ ق)

شرحی است با عناوین «قال _ اقول» بر آداب البحث شمس الدین محمد حسینی سمرقندی.

[کشف الظنون ۱-۳۹، الفبایی آستان قدس ۴۸۹].

آغاز: «الحمد لله المتوحد بوجود الوجود والقدم المتطرّد بذاته عن الحدوث والعدم الذي ابدع الارواح بحكمته واوجد الاشياء بقدرته خلق الانسان من نطفه امشاج وجعله في احسن تقويم».

انجام: «اذا ثبت نقيض شمول العدم فاما ان يصدق شمول الوجود او الافتراق وايتاما كان يلزم ثبوت احد الملزومي ن ويلزم من ثبوت احدهما ثبوت المدعى لوجوب تحقق الملزوم فيلزم ثبوت المدعى وهو الملزوم».

ش ۳۷۸۶، ۲۹ برگ، ۲۱×۸، نستعلیق محمد بن علی بن محمد در ۷۸۹ در مدرسه نظامیه. با یادداشت تملک ضیاء الدین محمد بن تاج الدین حسین بن نظام الدین علی الحسینی الاصفهانی.

۵۸۸- المبدأ والمعاد (فلسفه، عربی)

از: صدرالدین محمد بن ابراهیم شیرازی (ملا صدرا) (۱۰۵۰ ق)

مؤلف پس از تألیف «اسفار اربعه» برای این که در کتاب مختصری مقدار واجب و لازم از آن کتاب بزرگ را برای محصلین گرد آورد تا به واسطه آن اس مطالب توحید و معاد بیان بشود. این کتاب را تألیف کرده است. و با عناوین «فصل، اشکال، انحلال، حجه و تنبیه اجمالی» نگاشته شده است.

[الذریعه ۱۹-۵۲، کتابشناسی جامع ملا صدرا ص ۲۷۷، مجلس ۱۴-۳۰۱، مرعشی ۲۱-۲۶۸].

آغاز: «سبحانک اللهم یا مبدع المبادی والعلل... اما بعد لما رایت التطابق بین البراهین العقلیه والآراء النقلیه وصادفت التوافق بین القوانين الحکمیة والاصول الدینیة...».

انجام: «اسباب المعیشه والدیانه اللتان لهما الوصول الی الله تعالی واما قتال اهل البغی يظهر من الاضطراب بسبب انسلال المارقین عن ضبط السیاسه الدینیة الی الی یتولاهما حارس السالکین الی جوار الله وكافل المحققین نائباً عن رسول رب العالمین لحفظ حدود الله والاحکام الدینیة والدنیویة من الجلال والحرام».

ش ۵۱۱، ۲۱۲ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ حسین بن محمد علی قزوینی در مدرسه دار الشفاء طهران. بدون تاریخ. تصحیح شده است. مهر بیضوی «حسین بن محمد علی ۱۲۰۷» دارد.

۵۸۹- المبسوط (فقه، عربی)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (شیخ طوسی) (۴۶۰ ق)

کتاب فقهی مفصلی است از کتاب طهارت تا دیات.

مکرر چاپ شده است.

ص: ۴۵۸

[الذریعه ۱۹×۵۴، مرعشی ۱-۳۰۴، الفیایی آستان قدس ص ۴۹۲].

آغاز: «الحمد لله الذى اوضح دلائل معرفته ونهج سبيل هدايته واناب عن طريق توحيده وحكمته وسهل الوصول الى ثواب جنته ويسر الخلاص من اليم عقابه وسطوته بما خلق فيهم من العقول...».

ش ۶۰، ۳۷۱، ۲۲×۳۵، نستعلیق چهارشنبه ۱۴ محرم ۱۲۶۸، از کتاب طهارت تادعاوی و بینات را دارد. با یادداشت تملک
۱۳۰۱.

ص: ۴۵۹

۵۹۰- مجدد رزایا النبی وآل (مقتل، عربی)

از: شیخ حسین آل عصفور (قرن ۱۳ ه. ق)

مقتل مفصلی است در دو جلد که تحت عناوین «رزیه _ رزیه» آمده است تاریخ اتمام جلد اول هفتم ربیع الاول ۱۲۵۷ می باشد.

آغاز: «کتاب الخمسین من مؤلفات والده العلامة الفهامة خاتمه المحققین... فقايلت حکمه المطاع فی بادی الراى بالامثال والاطاعه وامثلت امره العالی بحد القوه والاستطاعه...».

انجام: «... وجف اللسان عن الاملاء حذرآ من الاطاله والاكثر واللّه نسأل اتمام جزئه الثانی علی احسن الانماط والمعانی انه کریم منان وعادته العفو والاحسان».

ش ۱۶۷۸، ۱۵۲ برگ، ۲۲×۳۴، نسخ ابن محمد بن احمد بن حسن بن ابراهیم (کذا). جلد اول است شامل ۳۵ رزیه. برگ اولش افتاده.

۵۹۱- مجلی مرآه المنجی (کلام و عرفان، عربی)

از: ابن ابی جمهور، محمد بن ابراهیم احسائی (ابن ابی جمهور) (قرن ۹)

مؤلف ابتدا کتابی در عرفان بنام «مسالك الافهام فی علم الکلام» نگاشت و سپس حاشیه بنام «النور المنجی من الظلام فی حاشیه مسالك الافهام» نگاشت و پس از سفر سوم مکه در سال ۸۹۴ ق نکات تازه ای بدهنش رسید و هر سه را با هم تلفیق و این کتاب را برشته تحریر درآورد، در این کتاب متن اصلی با عنوان «قوله»، حاشیه اول با عنوان «الحاشیه» و حاشیه دوم با عنوان «اقول» مشخص شده است.

[کتابخانه مراغه - ۲۴۵ _ الذریعه ۲۰-۱۳ _ مرعشی ۵-۱۲۴ _ مجلس ۳۷-۴۱۴ _ مشار عربی - ۷۱۷].

آغاز: «اللهم یاذا المنن الجسیم والطول العظیم والشأن القویم والامر الحکیم النافذ

ص: ۴۶۰

المقیم یا مفیض الحیاء الحقیقیه وواهب الانوار العقلیه...».

انجام: «... واجعلنا ممن ختمت له بالحسنی ودفعت عنه مکاره الاولی انک بالاجابه جدیر وعلی کل شیء قدیر».

ش ۱۰۷۱، ۱۵۸ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا. ناقص و گویا اوراق در صحافی پس و پیش شده است.

ش ۳۱۴۴، ۲۲۹ برگ، ۲۸×۱۸، نسخ محمد بن محمد بن محمد علی آقاجانی در ۱۲۲۶ حسب فرمان عالی جناب مصطفوی انتساب میرزا محمد حسن از روی نسخه خط محمد تقی بن حاج ایمانی تبریزی. علامت تصحیح دارد.

۵۹۲- مجمع البحرین و مطلع النیرین (لغت، عربی)

از: شیخ فخرالدین بن محمد علی طریحی نجفی (۱۰۸۷ ق)

فرهنگی است معروف که به ترتیب حروف آخر کلمه در ۲۸ کتاب تنظیم یافته است. در آخر کتاب ۳۱ فایده لغوی و ادبی را آورده است. تألیف این کتاب روز سه شنبه ششم ماه رجب ۱۰۷۹ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۰-۲۲، مرعشی ۳-۲۱، مشار، عربی - ۷۸۸].

آغاز: «الحمد لمن خلق الانسان وعلمه البیان والتیان... اما بعد فلما كان العلم باللغه العربیه من الواجبات العقلیه لتوقف العلوم الدینیة علیه وجب علی المکلفین معرفته...».

انجام: «هیئات کلمه تبعید والتاء مفتوحه مثل کیف قال الجوهری وناس یکسرونها علی کل حال بمنزله نون التثنیه وقد تبدل الهاء همزه فیقال ایهات مثل هراق وراق».

ش ۶۳، ۴۴۹ برگ، ۳۷×۲۴، نسخ صلاح الدین بن شیخ امین الدین بن شیخ محمود بن شیخ

ص: ۴۶۱

احمد آل طریح النجفی المسلمی الغروی فی دار المؤمنین قم فی منزل فخر السادات حسن العادات الالم العامل الفاضل الکامل
شیخ الاسلام والمسلمی ن آقا سید اسماعیل مدّ الله ظلّه... در دوشنبه ۲۰ جمادی الثانیه ۱۱۳۲. با مهر بیضوی «عبدالراجی محمد
حسین الشریف».

ش ۱۵۸۲، ۴۵۰ برگ، ۲۹×۱۸، نسخ محمد علی بن مولانا محمد باقر اردبیلی در ۱۱۰۶. تا حرف راء را دارد با مهر بیضوی
«عبدالحمید».

ش ۱۶۵۷، ۲۱۰ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. ناتمام.

ش ۱۹۶۵، ۵۴۹ برگ، ۲۲×۱۸، نسخ ابوالقاسم بن جعفر بن علاء الدین حسینی یزدی المشتهر بواعظ در ۱۲۶۰. کتاب های
متعددی از موقوفات این کاتب در این کتابخانه هست.

ش ۳۱۰۲، ۳۲۵ برگ، ۳۰×۲۰. نسخ محمد یوسف طباطبائی نائینی جشوقانی از قرای قهپایه در ۱۱۱۸ در مدرسه واقعه در محله
شمس آباد عباس آباد اصفهان.

ش ۳۵۰۲، ۲۰۲ برگ، ۳۶×۲۳، تحریر ستار بن اسماعیل در ۱۲۸۶. ناتمام.

ش ۳۵۶۲، ۳۰۰ برگ، ۳۲×۲۱، نسخ ۱۲۶۵ با سرلوح زرین.

ش ۳۶۲۲، ۲۵۲ برگ، ۳۲×۲۱، نسخ ابوتراب بن محمد رفیع طباطبائی نائینی در ۱۱۹۱. با حواشی از لطف الله در کناره
صفحات و حواشی با امضاء «منه».

ش ۳۶۵۵، ۱۵۱ برگ، ۲۱×۳۱، نسخ محمد علی بن حاجی محمد بافرائی نائینی در ۱۲۶۱ این نسخه از حرف زای تا پایان کتاب است.

ص: ۴۶۲

از: ابوعلی فضل بن حسن طبرسی (امین الاسلام طبرسی) (۵۴۸ ق)

تفسیر بسیار مشهوری است که بیشتر از کتاب «التیان» شیخ طوسی گرفته است اما در روشی علمی و نظمی بسیار زیبا. پس از نقل قطعه ای از آیات مباحث مختلف را با عناوین «الحججه، اللغه، الاعراب، القراءه، النزول، المعنی» می آورد. در اول کتاب چند فن در موضوعات متعلق به تفسیر و مفسرین آورده است.

[الذریعه ۲۴×۲۰، مجلس ۲۵-۱۸۱، مشار عربی ۷۸۹، مرعشی ۱-۳۳۹].

آغاز: «الحمد لله الذي ارتفعت عن مطارح الفكر جلالته وجلت عن مطامح الهمم عزته وتعالى عن مشابهه الانام صفته واعجزت مدارك الافهام حكمته وفاق مبالغ الاوهام عظمته الذي له...».

ش ۱۹۷، ۴۳۱ برگ، ۳۱×۲۰، نسخ سده ۱۱، با سرلوح و جدول زرین. نسخه نفیسی است. از آغاز تا سوره یوسف را دارد.

ش ۲۱۶، ۴۱۳ برگ، ۳۴×۲۱، نسخ ۱۲۶۶. از سوره رعد تا آخر قرآن مجید است. این نسخه از روی نسخه ای که از نسخه مؤلف استنساخ شده بود نوشته شده است.

ش ۲۱۷، ۴۳۳ برگ، ۳۴×۲۱، نسخ ۱۲۶۶. از اول قرآن تا سوره یوسف. با سرلوح و جدول زرین. گویا با نسخه قبل یک دوره کامل است.

ش ۲۱۸، ۶۰۱ برگ، ۳۴×۱۹، نسخ محمد شفیع بن محمد محسن رکنابادی در ۱۰۷۸. از سوره رعد تا پایان قرآن مجید است. با این یادداشت در آخر نسخه: انتقل مصنف الكتاب رحمه الله من المشهد الرضوى _ على ساكنه الصلاه والسلام وآبائه

وابنائهم الكرام _ الى سبزوار سنه

۵۲۳، وانتقل بها الى دار الخلد ليله النحر سنه ۵۴۸. مهر مربع «عبدالله حسینی» هم در نسخه دیده میشود.

ش ۳۵۷، ۶۰۸ برگ، ۲۶×۱۴، نسخ محمد هاشم هروی در ۱۱۳۸. نیمه اول قرآن مجید است با مهر مربع «وقف مدرسه و حسینیه مرحوم حاجی سید حسین لاریجانی» در اول و آخر نسخه.

ش ۳۵۸، ۶۳۳ برگ، ۲۶×۱۴، نسخ محمد هاشم هروی در ۱۱۳۹. نیمه دوم قرآن مجید است و وقف مدرسه و حسینیه مرحوم حاجی سید حسین لاریجانی است و با نسخه قبل یک دوره کامل میباشد.

ش ۳۵۹، ۲۲۱ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ حسن بن محمد الحسینی الموسوی المعاذه ای الامامی در سال ۹۷۲. در این نسخه تاریخ پایان تالیف ۵۳۶ ضبط شده است. این نسخه سوره جمعه تا پایان قرآن مجید است.

ش ۱۷۵۹، ۲۴۱ برگ، ۲۵×۱۷، نستعلیق حسین بن سعدالدین محمد الغفاری در ۱۰۲۲. از سوره سجده تا پایان قرآن مجید است. در ابتدای نسخه مهر بیضوی «علی نقی بن محمد الحسینی» دیده میشود. و تاریخ کتابت بخش اول این نسخه پیش از ۱۰۲۲ میباشد.

ش ۳۵۱۰، ۴۵۰ برگ، ۳۷×۲۴، نسخ، بی ک، بی تا. سوره رعد تا پایان قرآن.

ش ۳۵۵۷، ۴۶۳ برگ، ۳۶×۲۲، نسخ ۱۱۰۴. نیمه اول قرآن مجید است. مهر بیضوی «عبدالله الراجی محمد جواد» دارد.

ص: ۴۶۴

۵۹۴- مجمع العرائس (اصول فقه، عربی)

از: محمد علی نجفی بن محمد باقر هزار جریبی اصفهانی (۱۲۴۵ ق)

حاشیه ای است مفصل با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «معالم الاصول، شیخ حسن عاملی. فرزند مولف میرزا محمد حسین، عنوان «مجمع العرائس» را به این حاشیه داده و در پایان شرح حال مفصلی برای پدر و جدش اضافه کرده است و نیز تکمله ای با عنوان «فصل فی وصل» بدان افزوده است.

[الذریعه ۲۰-۳۳، مرعشی ۶-۳۶۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین وصلى الله على محمد وآله الطاهرين وبعد فهذه تعليقه شافیه کافیه

وافیه... فی تعریف علم الفقه اذ المراد بالعلم بالجميع التهيؤ له هذا لا ینافی ما یتی من قوله...».

انجام: «ثم انا نقول بعد تعارض الخیرین یتساقطان فیقی الاصل حجه لسلامته عن المعارض كما لو لم یوجد خیر اصلا او نقول برجحان المقرر لا اعتضاده بالاصل فتدبر».

ش ۵۸۸، ۲۹۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

۵۹۵- مجمع الفائدة والبرهان فی شرح ارشاد الأذهان (فقه، عربی)

از: ملا احمد بن محمد اردبیلی (مقدس اردبیلی) (۹۹۳ ق)

حاشیه استدلالی مفصّلی است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «ارشاد الاذهان الی احکام الايمان» علامه حلّی (۷۲۶ ق) و بعضی از ابواب آن ناتمام مانده است. این کتاب توسط دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با تحقیق و تصحیح چاپ شده است.

[الذریعه ۲۰-۳۶، مرعشی ۵-۲۳۷، مشار، عربی ۷۹۰].

ص: ۴۶۵

آغاز: «بسمله. كتاب الماجر وفيه مقاصد. المقصد الاوّل في المقدمات وفيه مطلبان الاوّل في اقسامها وينقسم بانقسام الاحكام الخمسه الخ هذا... اعلم أنّه لا خلاف في رجحان الكسب...».

انجام: «وجوابه القبول للايجاب بحيث يعد جوابا وبالجملة صريح كلامهم ذلك ولعلّ دليلهم الاجماع مستند آ الى اصل بقاء المال على ملك».

ش ۲۰۹، ۲۲۶ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. از متاجر تا ودیعه را دارد واقف: حاج آقا محمد مقدس اصفهانی؛ (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۷۴۵، ۵۲۹ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. متاجر تا عطایا است. تصحیح شده. (تحریر سده ۱۱).

۵۹۶- المحاکمات بین شرحی الاشارات = حاشیه شرح الاشارات (فلسفه، عربی)

از: قطب الدین محمد بن محمد بویهی رازی (۷۶۶ ق)

محاكمه ای است بین شرح فخر الدین رازی و خواجه نصیر الدین طوسی بر «الاشارات» شیخ الرئیس ابن سینا. بیشتر گفتههای رازی به عنوان «قال الشارح» و گفتههای خواجه نصیر به عنوان «قوله» نقل شده است. تاریخ تالیف: ۷۵۵

[الذریعه ۲۰-۱۳۲، مرعشی ۲۹×۱۹، الفبایی آستان قدس ۵۰۰].

آغاز: «توجهنا الى جناب قدسك وتعرضنا لنفحات انسك...».

ش ۵۸۶، ۱۵۵ برگ، ۲۰×۱۳، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). بخش طبیعی را دارد.

ش ۳۱۴۲، ۳۳۶ برگ، ۲۷×۱۵، نستعلیق بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ص: ۴۶۶

از: محمد بن مرتضی فیض کاشانی (ملا محسن فیض) (۱۰۹۱ ق)

مؤلف کتاب «احیاء علوم الدین» غزالی را تہذیب کرده است بدین صورت کہ در ہر بابی گفتہا و روایت های شیعیہ را ہم آورده و مطالب مفصل را مختصر کرده است. این کتاب مانند اصلش در چہار ربع عبادات، عادات، مہلکات و منجیات تنظیم شدہ و ہر کدام از چہار ربع دہ کتاب است و در جمادی الثانی ۱۰۴۴ تا صفر ۱۰۴۷ بہ پایان رسیدہ است.

[الذریعہ ۲۰-۱۴۵، مرعشی ۲-۱۵۳، مجلس ۲۵-۴۲۹، مشار، عربی ۸۱۱].

آغاز ربع عادات: «الحمد لله احسن تدبير الكائنات فخلق الارض والسّموات وانزل الماء الفرات فانشاء الحبّ والنبات وقدر الارزاق والاقوات... فان مقصد ذوی الالباب لقاء اللّٰه سبحانه بدار الثواب ولا طريق للوصول الى اللقاء الا بالعمل...».

انجام: «قال الله تعالى الذين يحملون العرش ومن حوله يسبحون بحمد ربهم ويستغفرون للذين امنو ربنا وسعت كل شيء رحمة وعلماً فاغفر للذين تابوا واتبعوا سبيلك وقهم عذاب الجحيم انتهى كلامه».

ش ۳۲۷، ۲۱۰ برگ، ۱۶×۲۴، نسخ محمد بدیع بن محمد رضی در ۱۱۰۲. ربع عادات است. تصحیح شدہ با یادداشت تملک با مهر بیضوی «عبدہ ابوالفضل».

ش ۱۷۲۱، ۳۱۰ برگ، ۱۷×۲۴، نستعلیق مظفر علی بن مولانا عرب. ربع منجیات است. خط خوردگی دارد. مهر بیضوی «علی اصغر بن محمد ابراہیم ۱۲۱۱» بر برگ اول دیدہ میشود.

ش ۱۷۲۶، ۲۲۴ برگ، ۱۷×۲۴، نسخ عبدالرزاق بن عبدالفتاح الادیب الشہیر بالقاری در ۱۰۶۱.

ص: ۴۶۷

۵۹۸- المحرّر فی فروع الشافعيه (فقه، عربي)

از: ابوالقاسم عبدالکريم بن محمد رافعي قزويني (۶۲۳)

مختصري است در فقه شافعي که بسيار معروف است و بر آن شرحهاي فراواني نوشته اند.

[مرعشي ۱۴-۳۰۱، الفبايي آستان قدس ص ۵۰۱].

آغاز: «كتاب النكاح. قال الله تعالى «فانكحوا ما طاب لكم من النساء» وقال «وانكحوا الايامى منكم والصالحين» وعن النبي صلى الله عليه و آله «تناكحوا تكثروا فاني اباهي بكم الامم ولو بسقط...».

انجام: «... واذا اعتقت بموت السيد فهن رأس المال يعتق والله اعلم واحكم وعلى لفظ العتق نختم كتابنا ونرجوا ان يعتق الله من النار رقابنا ورقاب ابائنا وامهاتنا بفضلته وجوده وكرمه ورحمته».

ش ۱۶۵۲، ۱۸۷ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ ابراهيم بن يعقوب بن اسحاق المنشور بي اللعلي از سده دوازدهم. اين نسخه شامل نكاح، ديّات، كفارات، قضا و شهادات و عتق و تدبير است.

ش ۲۴۰۵ که به عنوان «فقه» معرفي شد گويا قطعه اي از همين کتاب باشد.

۵۹۹- المحضّل (کلام، عربي)

از: فخرالدين محمد بن عمر رازي، (۵۴۳ _ ۶۰۶ ق)

[كشف الظنون ۲-۱۶۱۴ _ آستان قدس ۱-۲۰۸].

آغاز: «... الحجّه الثانيه لمنكرى البديهيّات انا نجد العقل جازماً بامور كثيره كجزمه بالاوليات مع ان الجزم غير جائز فيها وذلك يوجب تطرّق...».

ص: ۴۶۸

انجام:

«... وکان کضوء مشرق بطبیعتہ

... ذکر الطبائع مرغب

والثانی التقیه فکلما ارادو شیئاً تکلموا به فاذا قیل لهم بهذا خطأ او ظهر لهم بطلانه قالوا انما قلناه تقیه».

ش ۲۷۲۹، ۱۹۵ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱) از آغاز افتادگی دارد. صفحات جدول زرین دارد.

۶۰۰- مختار الصحاح (لفت، عربی)

از: زین الدین محمد بن ابی بکر عبدالقادر رازی (قرن هشتم)

مؤلف آنچه از کتاب «صحاح اللغه» جوهری دارای اهمیت بوده انتخاب کرده با اضافاتی از «تهذیب اللغه» ازهری و ضبط کلماتی که جوهری آنها را ضبط نکرده است. این کتاب به سال ۷۶۰ ق به پایان رسیده. و بارها چاپ شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۰۷۲، آستان قدس ۱۳-۱۲۵، مجلس ۲۵-۲۲۴، مرعشی ۴-۹۴].

آغاز: «الحمد لله بجميع المحامد على جميع النعم... قال هذا مختصر من علم اللغه جمعته من كتاب الصحاح... لما رايتہ احسن اللغه ترتيباً و... تهذيباً واسهلها تناولاً...».

انجام: «... سقطت الف اسجدوا لانها الف وصل وسقطت الف بالاجتماع الساكنين الالف والسين ونظيره قول ذى الرمه...».

ش ۱۹۵۸، ۲۴۶ برگ، ۱۸×۲۵، نسخ قاضی بیك بن جعفر زرگر ساوجی در ۹۸۲.

ص: ۴۶۹

ش ۲۲۴۱، ۲۹۹ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. یادداشت مورخ ۱۰۲۳ دارد. فوایدی به ترکی عثمانی در پایان کتاب آمده است.

ش ۴۰۲۱، ۲۵۴ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا، تصحیح شده. مهر مربع «عبدہ الراجی محمد علی الموسوی» دارد.

۶۰۱- مختصر تذکره السویدی (طب، عربی)

از: ؟

اصل کتاب با عنوان «التذکره الہادیہ» از ابراهیم بن محمد معروف به ابن طرحان است که آن را در سه جلد نگاشته است و آن کتابی است که محتوی فواید محدثین و قدماست که هیچ طالب علمی از آن مستغنی نیست. مؤلف ادویه مفردہ را بنا بر ترتیب اعضاء امراض و علل آورده و فوایدی از تجربیات خود و غیر را آورده و این کتاب مختصری از اوست. تاریخ تالیف اصل ۶۸۸ و تاریخ تالیف این مختصر ۹۰۳ میباشد.

[به کشف الظنون ۱-۳۸۶ رجوع شود].

آغاز: «بسمله... بعد فهذا کتاب اختصرت فيه كتاب التذکره المشهوره بمفردات الامام السویدی رئیس الحکماء مما نقله عن نحو اربعمأه حکیم من اهل المله الاسلامیه ومن اليونان...».

انجام: «وفی هذا القول کفایه الی استعمال ما فيه من الادویه قال المؤلف الامام السویدی؛ قد فرغت فی سلخ شهر صفر سنه ثمانیه وثمانین وستمأه وقد اختصرت وکان الفراغ من اختصاری...».

ش ۲۶۴، ۹۵ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ لطفعلی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی در ۱۳۰۴ محرر در پایان نسخه گفته است: چون نسخه پیش روی او بسیار مغلوپ بوده است لذا آنرا

ص: ۴۷۰

تصحیح کرده و در متن نیز بدان اشاره کرده ام. در پایان نسخه فوائدی در استحمام و سپس تاریخ وفات گروهی از علمای اواخر سده سیزدهم و اوایل سده چهاردهم که ظاهراً از مجتهدیهای تبریز باشند مذکور است.

۶۰۲- مختصر فتح القریب (ادبیات، عربی)

از: جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر (سیوطی) (۹۱۱ ق)

مؤلف بر کتاب «مغنی اللیب» ابن هشام حاشیه ای به نام «فتح القریب» دارد، کتاب حاضر قسمتهایی از همان کتاب است که در شرح شواهد آن میباشد و بوسیله خود مولف از اصل کتاب برگزیده شده است.

[کشف الظنون ۲- ۱۷۵۳].

آغاز: «الحمد لله الذی فتح السن العرب العاربه بالفصاحه فکانت تجری بذلک ولا تجاری».

ش ۱۴۲، ۲۴۰ برگ، ۱۷×۲۷، نسخ سده ۱۱. با سرلوح و جدول زرین و جلدی نفیس. از آخر ناقص است.

۶۰۳- المختصر فی شرح تلخیص المفتاح = مختصر المعانی = مختصر المطول

(معانی بیان، عربی)

از: سعدالدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳ ق)

تفتازانی «تلخیص المفتاح» خطیب دمشقی را دو بار شرح نموده، اول شرح مزجی مفصلی است که به نام «المطول» مشهور شد و دوم شرح مزجی مختصر که به نام «المختصر» معروف است و در مقدمه این شرح از سلطان محمود جانی بیک خان یاد

ص: ۴۷۱

شده و به تاریخ ۷۵۶ به پایان رسیده است.

[کشف الظنون ۱-۴۷۳، مجلس ۱۳-۱۲۳ و ۲۵-۲۵۲، آستان قدس ۵۰۴، مشار عربی،
القبای آستان قدس ۶۷۱].

آغاز: «نحمدک یا من شرح صدورنا لتلخیص البیان فی ایضاح المعانی و نور قلوبنا بلوامع التبیان من مطالع المثنائی... اما بعد
فیقول الفقیر الی الله الغنی... قد شرحت فیما مضی تلخیص المفتاح...».

انجام: «وان کلا من السور بالنسبه الی المعنی الذی یتضمنه مشتمله علی لطف الفاتحه و منطویه علی
حسن الخاتمه».

ش ۲۸۵، ۲۱۷ برگ، ۱۷×۲۲، نستعلیق زین العابدین بن میر نقی موسوی هزار جریبی در بارفروش (بابل) مدرسه حاجی حسین
در ۱۲۳۴. حواشی از چلیپی و محیی الدین و با امضاء «منه» و غیرهم دارد.

ش ۲۸۶، ۱۷۳ برگ، ۱۱×۲۱، نسخ محمد بن محمد حسین گوگدی جریادقانی در ۱۲۷۷ فوایدی در دو ترجیع بند و یک دعا
از رسول خدا ۹۱ و مهر مربع «الراجی محمد بن محمد حسین ۱۲۸۶» در این نسخه هست.

ش ۹۲۲، ۲۶۳ برگ، ۱۷×۲۷، نستعلیق، بی کاه، بی تا.

ش ۱۱۱۴، ۳۲۸ برگ، ۱۷×۲۷، نسخ، بی کاه، بی تا.

ش ۱۲۱۹، اول و آخر ناقص، تحریر سده ۱۱ و ۱۲.

ش ۱۲۳۷، ۲۱۰ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ شرفعلی بن محمد علی زنوزی در ۱۲۲۹.

ش ۱۴۷۲، ۱۹۱ برگ، ۱۳×۱۷، نسخ اشرف بن محمد بن جلال الاسلام طیب کرمانی در سال ۹۰۰ به ضمیمه مؤنثات سماعیه در دو صفحه در اول نسخه.

ش ۱۸۱۹، تحریر ۱۲۶۳.

ش ۱۸۸۲، ۱۲۹ برگ، ۱۸×۲۲، نسخ محمد علی بن حاجی بهرام در ۱۲۲۵.

ش ۱۹۰۴، ۱۷۷ برگ، ۱۳×۲۳، نسخ عبدالمحمود بن محمد علی شیرازی با حواشی از جمله حاشیه شیخ الاسلام مورخ ۱۲۶۲.

ش ۲۰۸۸، ۱۴۳ برگ، ۱۴×۲۰، نستعلیق، بی کا، بی تا. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد با مهر بیضوی «عبد محمد حسن ۱۲۱۰» و تملک مورخ ۱۰۲۸ در اصفهان در برگ اول.

ش ۲۰۹۶، ۱۳۶ برگ، ۱۵×۲۰، نسخ علی اکبر بن محمد استرآبادی در ۱۲۴۵ در مدرسه محسنیه استرآباد با مهر مربع «علی اکبر» در برگ آخر. حاشیه نویسی هم دارد.

ش ۲۱۲۰، ۱۳۲ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ ولی الله بن عبدالمطلب میلاد جردی در ۱۲۸۰.

ش ۲۱۴۹، ۲۴۷ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ محمد زکریا بن محمد رجبعلی در ۱۲۳۸. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۱۹۴، ۱۸۷ برگ، ۱۵×۲۰، نسخ ۱۲۶۲. تصحیح شده و حواشی دارد.

ش ۲۵۰۵، ۱۷۷ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده و حواشی دارد (تحریر سده ۱۱).

ش ۲۵۴۱، ۱۹۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد جعفر بن حاج میرزا در ۱۲۲۸. حواشی دارد.

ش ۳۳۰۱، ۱۶۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۶۱. با مهر بیضوی «الواثق بالله الصمد محمد باقر بن محمد» با تاریخ ۱۳۱۳.

ش ۳۴۶۰، ۱۹۲ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده و حواشی دارد (تحریر سده ۱۲).

ش ۳۴۹۳، ۱۵۴ برگ، ۲۳×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده و حواشی دارد (تحریر سده ۱۰).

ش ۳۷۰۷، ۴۸ برگ، نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخر ناقص.

۶۰۴- المختصر فی علم اللغه (لغت، عربی)

از: اصمعی عبدالملک بن قریب ابن عبدالملک بن علی (۲۱۷)

لغاتی که در مورد بدن انسان و اعضاء جزئی و کلی و صفات آنها است گرد آورده است و اصمعی چندین کتاب در لغت دارد و احتمال آن هست که این کتاب «کتاب خلق الانسان» او باشد ولی در برگ اول با خط قدیمی نوشته شده «المختصر فی علم اللغه تألیف الشیخ الامام الاوحد استاد اهل اللغه ابوسعید عبدالملک بن قریب

ص: ۴۷۴

[ر.ك: «تاریخ التراث العربی» فؤاد سزگین جزء اول و دوم «علم اللغة» ص ۱۱۸ _ ۱۲۸].

آغاز: «قال ابوسعید عبد... وروی عن النبی صلی الله علیه و آله أنه قال تكون نطفه اربعین يوماً وعلقه اربعین يوماً ومضغه مثلها ثم یبعث الله الیه ملكا ینفخ فیهِ الرّوح...».

انجام: «والطّمک والطّملاک الاطلس الخلقه والاروع الحمیک یقال امرأه روعاء وناقه روعاء اذا كانت كذلك، والابلج الحسن الوجه والهّهبی الحفیف من الرّحال والدّواب... ای لا ولد له ولا النساء...».

ش ۹۱۵، ۳۹ برگ، ۱۳×۱۸، نسخ کهن، بی کا، بی تا. با یادداشت تملک محمد الامین الشهیر به «ابن الخراط» الحنفی الشامی مورخ ۱۱۳۵. این نسخه از قدیمترین نسخه های این کتابخانه است.

۶۰۵- مختصر مصباح المتهد (دعا، عربی)

از: ابوجعفر محمد بن حسن طوسی، (۳۸۵ _ ۴۶۰ ق)

شیخ طوسی کتاب مصباح المتهد خود را تلخیص کرده است.

[مجلس ۳۵-۲۶۸ _ مرعشی ۱-۲۱ _ آستان قدس ۱۵-۴۴۱ _ الذریعه ۲۰-۲۰۹]

امام صادق قزوین ۱-۲۴۷].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصّیلاه علی خیر خلقه محمّد وآله الطیّین الطّاهرین وسلّم تسلیما اعلموا رحمکم الله انّی لما عملت عبادات السنّه فی الكتاب الذی وسمته بمصباح المتهد وجمعت فیهِ...».

انجام: «... وما فقدت من شیء فلا تفقدنی عونک علی حثّی لا اتکلف ما لا احتاج الیه یا ذالجلال والاکرام وتکثر من قول یا ذالجلال والاکرام وصلى الله على محمد وآله الطیّین».

نسخه اول با تملک مهدی بن علینقی حسینی در تاریخ ۱۲۸۹ در برگ اول، با مهر بیضوی واقف با سجع «وقف اولاد» توسط محمد حسینی خراسانی با مهر مربع با سجع «العبد محمد الحسینی» در برگ دوم. تحشیه بسیاری در هامش صفحات با امضای «مهدی» (نام مالک نسخه) دیده میشود.

ش ۲۲۱۹، ۱۵۲ برگ، ۲۱×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲) با تملک مهدی بن علینقی حسینی مورخ ۱۲۸۹ و مهر بیضوی واقف «وقف اولاد» توسط محمد حسینی خراسانی، و مهر مربع «العبد محمد الحسینی» بر برگ اول و دوم. حواشی با امضاء «مهدی» مالک نسخه دارد.

ش ۳۱۸۱، ۱۴۸ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱).

۶۰۶- المختصر النافع (فقه، عربی)

از: نجم الدین ابوالقاسم جعفر بن حسن حلی (محقق حلی) (۶۷۶ ق)

این کتاب مختصر «شرائع الاسلام» خود محقق است و شروح فراوانی بر آن نوشته شده است.

[الذریعه ۲۰-۲۱۳، مرعشی ۲-۱۱۲، الفبایی آستان قدس ۵۰۴، مجلس ۳۸-۴۱۳، مشار، عربی ۸۱۸].

آغاز: «الحمد لله الذي صغرت في عظمته عباده العابدين و... عن شكر نعمته السنه الحامدين وقصرت عن وصف كماله افكار العالمين وحصرت عن ادراك جلاله...».

انجام: «لا يعقل العاقله عمدا ولا اقرارا ولا صلحا ولا جنايه الانسان على نفسه ولا يعقل المولى عبداقنا كان او مدبرا اوام ولده على الاظهر الثالثه لا يعقل العاقله ... اتلاف ماله ويختص ضمانها بالجنايه على الادمى فهذا آخر ما اردناه».

ص: ۴۷۶

ش ۵۸۲، ۲۷۰ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ بدرالدین بن خلیل الله رستم‌داری در ۱۰۲۶ در مدرسه مقصودیه تهران.

ش ۷۴۳، ۱۰۸ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ، بی‌ک، بی‌تا. آخرش افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۱۲۳۱، ۲۱۲ برگ، ۱۶×۲۲، نسخ ابن شاه میر الحسینی در ۱۱۲۱.

ش ۱۸۴۹، ۳۱۹ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بی‌ک، بی‌تا. آخرش ناقص است. (تحریر سده ۱۲).

ش ۱۹۰۳، ۱۹۹ برگ، ۱۸×۲۵، نسخ ابراهیم بن اسماعیل در ۱۰۳۲.

ش ۲۰۱۷، ۲۰۱ برگ، ۱۳×۲۴، تحریر درویش محمد. نیمه دوم کتاب است. (تحریر سده ۱۲). تصحیح شده، حواشی دارد با تملک محمد نبی با مهر بیضوی «محمد نبی بن فضل الله ۱۲۷۲» در برگ اول.

ش ۲۰۱۹، ۱۶۵ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ روح الدین بن نورالدین احمد بن ابوالبرکات در ۹۸۹ در «هسته...» اصفهان. یک برگ از آغاز نسخه افتاده است. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد و تملک محمد زمان بن افتخار الدین محمد رازی و تملک محمد رفیع بن حاجی سلیمان بن حاجی احمد قمی و تملک عبدالله بن عطاء الله با مهر بیضوی «خادم الفاطمیه العبد سید عبدالله» و تملک حسن بن عبدالله در نسخه دیده میشود.

ش ۲۱۵۷، ۱۹۸ برگ، ۱۵×۱۹، نستعلیق حسن علی آبادی در ۱۱۰۵. تصحیح شده و حواشی دارد. (با یادداشت تاریخ وفات آخوند ملا لطف الله مازندرانی در هفتم ذی‌عقده ۱۳۰۷).

ش ۲۲۳۵، ۳۰۹ برگ، ۲۰×۱۶، نسخ، بی ک، بی تا. اول و آخر ناقص. حواشی دارد. (تحریر سده ۱۲).

ش ۲۳۳۷، ۳۳۱ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ محمد صالح بن نظر علی طسوجی در ۱۰۷۲. تصحیح و حواشی دارد.

ش ۲۴۳۶، ۲۶۲ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ محمد حسین بن محمد جعفر در ۱۲۵۸. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۷۱۰، ۱۵۹ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بی ک، بی تا. اول و آخر ناقص. تصحیح شده و حواشی دارد.

ش ۲۷۴۸، ۱۱۲ برگ، ۱۸×۱۱، نستعلیق، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۳۸۰۸، ۱۹۸ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ محمد طالب بن عبدالله در ۱۰۹۱ با این یادداشت: نظر فیه محمد مکی بن محمد شمس الدین بن مکی بن الشهید العاملی در ۱۱۶۸. و یادداشت تملک مورخ ۱۲۹۲ و مهر بیضوی «عبده محمد حسین». این نسخه علامت مقابله و بلاغ دارد.

ش ۴۰۵۰، ۱۰۰ برگ، ۲۵×۱۳، نسخ ۱۰۸۸. در پایان صورت اجازه ای است برای فرج بن منصور جزائری که همراه با قرائت این نسخه بوده و آخرین جلسه آن ۱۲ رمضان ۹۰۹ بوده است.

ص: ۴۷۸

۶۰۷- مختلف الشیعه فی احکام الشریعه (فقه، عربی)

از: حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (علامه حلّی) (۷۲۶ق)

مسائل فقهی که در آنها بین دانشمندان شیعه اختلاف می‌باشد از کتاب طهارت تا دیات به طور مستدل و مفصلی بحث شده است. این کتاب بنا به تقسیم مؤلف در هفت جزء می‌باشد و در طول تقریباً ده سال تالیف شده و مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۲۰-۲۱۸ _ ۲۲۱، مرعشی ۳-۱۵۴، مجلس ۲۵-۴۳۸، مشار عربی ۸۱۸].

آغاز: «بسمله... کتاب الودیعه و توابعها و فیه فصول. الفصل الاول فی الودیعه. مسأله: المشهور انه اذا سلم الودیعه بیده الی الظالم خوفا علی نفسه من قتل او ضرب لم یکن علیه ضمان...».

ش ۹۰، ۲۷۶ برگ، ۱۷×۲۶، نسخ سید احمد بن سید علی القانی. شاید از سده نهم یا پیشتر باشد. بخشهای اول نسخه جدید است جزء پنجم و از ودیعه تا کفارات است. نظام الملک میرزا محمد کاظم خان فرزند صدر اعظم میرزا آقاخان نوری بر علامه فهامه آخوند ملا محمد راونجی در ۱۲۸۲ وقف کرده با مهر واقف و موقوف علیه.

ش ۴۲۲، ۲۴۰ برگ، ۱۶×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه شامل کتاب زکاه و صوم و حج است. با یادداشت تملک و مهر بیضوی «محمد اسماعیل بن علی».

ش ۱۷۸۳، ۷۸ برگ، ۱۷×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه شامل متاجر تا دین است (تحریر سده ۱۲).

ش ۳۵۹۹، ۱۹۷ برگ، ۱۹×۳۰. نسخ جمال الدین بن مولانا رمضان شولستانی در ۱۰۴۳. از صید و ذباحت تا پایان کتاب را دارد. تصحیح شده است. با یادداشت تملک محمد شریف بن محمد قائمی مازندرانی در دار السلطنه اصفهان در ۱۰۵۵.

ص: ۴۷۹

۶۰۸- مدارک الاحکام فی شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: سید محمد ابی علی موسوی عاملی (۱۰۰۹ ق)

شرح مفصل مشهوری است بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی و بنا به گفته علامه آغا بزرگ تهرانی؛ در ذریعه تا کتاب حج تألیف شده است. تاریخ تألیف جزء سوم ۹۹۸ مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۱۳-۳۲۸ و ۲۰-۲۳۹، مرعشی ۱۰-۳۳۵، مجلس ۲۵-۴۱۷].

آغاز: «الحمد لله المحمود لآلائه المشكور لنعمائه المعبود لکماله المرهوب لجلاله الذی ارتفع شانه عن مشابهه الانام وتقديس بکمال ذاته عن احاطه دقائق الافهام... وبعد فان احق الفضائل بالتعظيم...».

انجام: «جعلني الله فداك اسألک في الحج منذ اربعين عاماً فتفتيني فقال يا زرارہ... مسائله في اربعين عاماً».

ش ۸۷، ۳۳۱ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ حدود ۱۲۵۵، طهارة تا پایان حج را دارد. در سال ۱۲۵۸ محمد علی بن سید رضا الموسوی الابرقوهی این نسخه را با نسخه قدیمه مصححه مقابله کرده است و این مصحح حواشی بر این کتاب دارد که در همین نسخه هست. با مهر «عبدہ الراجی محمد علی الموسوی».

ش ۸۸، رحلی، ۴۲۱ برگ، نسخ محمود بن محمد کاظم حسینی در ۱۱۱۱. طهارة تا پایان حج را دارد. آخر نسخه افتادگی دارد.

ش ۳۲۴، ۳۸۳ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ محمد حسین اصفهانی بن محمد علی در ۱۱۲۰. از طهارة تا حج است.

ص: ۴۸۰

ش ۷۵۲، ۴۲۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ فتحعلی بن حاج محمد صفی بدون تاریخ (تحریر سده ۱۳) زکات تا حج را دارد.

ش ۱۱۱۰، ۲۸۶ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. صلاه تا اول کتاب صوم است. در اول و آخر نسخه این مهر هست «هو المالک من عواری الزمان لدی الجانی هادی الحسینی ۱۳۴۶».

ش ۱۷۱۵، ۲۵۰ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ محمد بن محمد حسن گسگری الاصل دایکوه المسکن در ۱۲۳۸. زکات تا حج است.

ش ۲۱۸۰، ۱۵۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا، اول و آخر ناقص. بخشی از کتاب الحج است حواشی با امضاء «منه عفی عنه» و «منه ا» دارد.

ش ۳۱۱۶، ۱۳۰ برگ، ۲۹×۱۸، نسخ عبدالکریم بن محمد بروجردی در ۱۲۵۲ حسب فرموده سید محمد. این نسخه کتاب طهارت است. در برگ اول و آخر مهر مربع «هو المالک من عواری الزمان لدی الجانی هادی الحسینی افجه ای» دیده میشود.

ش ۳۲۲۷، ۳۸۸ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ جلال الدین بن محمد محسن حسینی در ۱۱۲۶. این نسخه طهارت تا اعتکاف را دارد. با تملک محمد امین بن محمد محسن الحسینی و مهر مربع «محمد امین الحسینی» روی برگ اول، و انهاء محمد حسین بن محمد صالح حسینی در برگ ۱۱۲ بخط او دیده میشود: «انهاه السید السند الکریم الحسیب النسیب الالمعی اللوزعی الفاضل الکامل العالم العامل العدل النیه...».

ش ۳۷۷۳، ۲۴۶ برگ، ۲۵×۱۹، نستعلیق رمضانعلی بن محمد علی دارانی در ۱۰۷۵. جلد اول است و اولش ناقص است. تصحیح شده و علامت بلاغ دارد.

ص: ۴۸۱

۶۰۹- المدح والذم (اخلاق، عربی)

از: ابومنصور عبدالملک بن محمد بن اسماعیل نیشابوری ثعالبی (۴۲۹)

این کتاب مشتمل بر سخنان بزرگان و شاعران معروف عرب میباشد و بعضی از قصاید و مطالب خود را نیز در لابلای آن ذکر کرده و از کتاب «المبہج» خود بسیار یاد کرده است. بعضی از عناوین آن عبارت است: مدح الدنیا و ذمّه، مدح الزیارة و ذمّه، مدح الترویج و ذمّه، مدح العیال و ذمّمهم، مدح الهدیه و ذمّمها، مدح الشباب و ذمّمه، مدح الشیب و ذمّمه، مدح الموت و ذمّمه، مدح الیمن و ذمّمها.

[سزگین ۸-۴۳۰، فهرس الخزانة التیموریّه ۳-۵۲-۵۳].

آغاز: «بسمله. فی الخبر عن لنبی ۹ الدنیا حلوه خَصَرَه فمن اخذها بحقّها بُورک فیها وعن علی بن ابی طالب رضی اللّٰه عنه الدنیا دار صدق لمن صدقها ودار موعظه لمن فهم عنها ودار غنی لمن تزوّد منها».

انجام: «کان یقال الشیب زبده مخضتها الاّیام وفضّه سبکتها التجارب وقال بعض حکماء اذا شاب العاقل سَری فی».

ش ۱۳۵۲، ۷۲ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخرش افتادگی دارد. مهر بیضوی «یا ابا عبداللّٰه» در آغاز نسخه است.

۶۱۰- مرات السالکین فی معرفه ربّ العالمین (فلسفه، عربی)

منسوب به حکیم ثریّا

کتابی است فلسفی که از ملا صدرا و میرفندرسکی نام برده است و در چند فصل میباشد: ۱- تحقیق فی اقسام العلوم علی المشهور ۲- فی مسأله الوجود ۳- فی مسأله التوحید ۴- فی اوصاف الانسان الکامل ۵- فی اقسام الرؤیا و تعبیرها...

ص: ۴۸۲

اشعار فارسی با تخلص «ثریا» بالای صفحات آمده است.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. سبحان الذي تجلّى ذاته بذاته فاشرقت نور التجلّى مرايا الآفاق ومجالى الأنفس... ان شرع فى تحرير المقاصد الرساله الموسومه بمرآت السالكين...».

انجام: «بل يجمع الاشياء مبرهنه لأنه جامع... فعلیات الاشياء من حيث هي فعلیات وموضع...».

ش ۱۷۴۸، ۱۰۵ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳ و ۱۴).

۶۱۱- مراح الارواح (صرف، عربی)

از: احمد بن علی بن مسعود

کتاب مختصر و مفیدی است در علم صرف که شروح زیادی بر آن نوشته اند.

[کشف الظنون ۲-۱۶۵۱، مشار عربی ۸۳۰، مجلس ۳۸-۴۱۰].

آغاز: «قال المفتقر الى الله الودود احمد بن... اعلم ان الصرف ام العلوم والنحو ابوها...».

انجام: «وفى التى لم يجتمع فيها اعلان يكون حکمها کحکم طوى للمتابعه نحو... صفه مشبهه».

ش ۱۱۷۵، ۳۷ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ. ۱۲۶۳.

ش ۱۳۱۶، ۵۸ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۱۸۵۶، ۶۵ برگ، ۲۰×۱۶، نسخ. ۱۲۷۰.

ص: ۴۸۳

۶۱۲- المراحل = اصول الفقه (اصول فقه، عربی)

از: ؟

کتابی است در اصول فقه با عناوین «المرحله _ المرحلة» مؤلف از شاگردان شیخ انصاری بوده و از علما همچون میرزای قمی و شیخ اسد الله تستری نقل می کند مؤلف رد و ایراد و پاسخها را با عناوین «ان قلت _ اقول» نیز بیان کرده است. مؤلف احتمالا ملا علی نقی اردبیلی صاحب «مراحل الوصول» باشد.

[الذریعه ۲۰-۲۹۵].

آغاز: «اصل اختلفوا فی ان الامر هل یقتضی... احدها ان تكون المسئله داخله فی المبادئ اللغویه وهی المسائل التي یبحث فیها عن حال الامر اللفظی...».

انجام: «وثالثها القول بعدم الجواز وارتفاع النهی راسا ایضا من دون بقاء اثره فهو مأمور بالخروج... اصلا لا من جهة النهی السابق ولا فعلا».

ش ۵۵۷، ۱۷۲ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. بحث اجزاء تا اجتماع امر و نهی را دارد. ناقص است.

ش ۶۵۶، ۱۴۰ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. شامل مباحث عقلیه است. ناقص است.

۶۱۳- مرصع الحواشی = شرح حاشیه تهذیب المنطق (منطق، عربی)

از: صدر الدین محمد بن محمد نصیر حسنی مدرّسی یزدی

شرحی است بر حاشیه تهذیب المنطق، ملا عبدالله یزدی (۹۸۱ ق) که برای فرزندش سید محمد اخباری (که با پدرش مخالف بوده و برخی آثار او را نابود کرد) تالیف و به سال ۱۱۲۸ ق از نگارش آن فارغ گردید.

[الذریعه ۲۰-۳۱۰ _ الفبایی آستان قدس - ۵۱۱].

ص: ۴۸۴

آغاز: «حمدك يا متفضلاً على الانسان قبل ميلاده بتهذيب خلقه وارشاده وناطقاً لا باللسان و... بمنطق الحكمة وسداده الذي لا يتزن بمقياس الناس من يزنه وقيمه كل امرء ما يحسنه...».

انجام: «... قوله كان اخص الكبريات الدائمه او العرفيه الخاصه او الوقتيه والاولى مبائنه للاخيرتين وبينهما عموم من وجه فلذا اوردها جميعاً فتثبت».

ش ۲۷۱۸، ۷۸ برگ، ۱۳×۱۸، نستعلیق، بی ک، بی تا. حاشیه از مؤلف با امضاء «منه رحمه الله» دارد (تحریر سده ۱۲).

۶۱۴- المزار (زیارت، عربی)

از: محمد بن مکی عاملی (شهید اول) (۷۸۶ ق)

شهید؛ در کتاب حاضر زیارات و اعمالی را که زائرین مشاهد مشرفه ائمه معصومین علیهم السلام هنگام زیارت باید انجام دهند و بخوانند، جمع آوری نموده است و کتاب را در دو باب و هر باب در چند فصل و خاتمه ای قرار داده است.

[مجلس ۳۵-۲۷۱].

آغاز: «فاذا ترآت لك القبه الشريفه فقل الحمد لله على ما اختصني من طيب المولد واستخلصني اكراماً به من موالاه الابرار السفره الاطهار والخيره الاعلام».

انجام: «يا عَوْنَ كُلِّ مَخْذُولٍ فَرِيدٍ أَنْتَ وَسَعَتْ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا وَجَعَلْتَ لِكُلِّ مَخْلُوقٍ فِي نِعْمِكَ».

ش ۳۹۳۷، ۲۰۰ برگ، ۹×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. اول و آخر ناقص.

ص: ۴۸۵

۶۱۵- مسالک الافهام فی شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: زین الدین بن علی عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق)

شرحی است با عنوان «قوله _ قوله» بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی؛ این کتاب که در چند جلد است در تاریخهای مختلفی تألیف شده و از سال ۹۵۱ تا ۹۶۴ در دست تألیف بوده است.

[الذریعه ۱۳-۳۲۲ و ۲۰-۳۷۸، مرعشی ۳-۵، مجلس ۲۵-۳۰۴].

آغاز: «الحمد لله الذی اوضح مسالک الافهام...».

ش ۴۳۱، ۲۲۵ برگ، ۱۸×۲۵، نسخ درویش احمد بن درویش حسن در ۱۰۴۵. این نسخه از مکاتبه تا آخر ارث است.

ش ۱۷۱۸، ۲۲۴ برگ، ۱۹×۲۹. از ارث تا دیات است، تصحیح شده، (تحریر سده ۱۳).

ش ۱۹۹۹، ۲۷۲ برگ، ۱۸×۲۴، نستعلیق عبدی (عیدی) بن علی میرزا کمره ای ساکن قم در ۹۹۲. جزء اول مسالک است.

ش ۳۵۰۴، ۴۰۹ برگ، ۲۴×۳۷، نسخ محمد علی بن محمود بیستون سهمیرزادی در ۱۰۹۳ این نسخه طلاق تا دیات است.

۶۱۶- المستطرف فی کل فن مستطرف (عربی)

از: محمد بن احمد الخطیب (۸۵۰ ق)

دارای هشتاد و چهار باب مشتمل بر احادیث و اخبار و تاریخ گذشتگان و اخلاق

ص: ۴۸۶

و عرفان و داستانهای ادبی و اشعار مختلف و احوال صلحا و صوفیه و مطالبی راجع به قرآن و فضل علم و دانش و مدح فصاحت و بلاغت و ذکر جماعتی از فصحا و بلغا و پاسخهای نغز و شیرین و جز آن.

[کشف الظنون ۲-۱۶۷۴، مرعشی ۳-۲۷۶، الفبایی آستان قدس ۵۱۸].

آغاز: «فی مبانی الاسلام وفيه خمس فصول الفصل الاول فی الاخلاص لله والثناء علیه وهو ان تعلم ان الله تعالى واحد لا شریک له فرد لا مثل له صمد لا ندله ازلی دائم ابدی».

انجام: «فو الله لو ان البحار مدادا والنّبات اقلاما وجميع الخلق کتاباً لعجزوا عن وصف... من معجزاته اللهم اجعلنا من امته واحشرنا فی زمرة وامتنا علی محبته ولا نخالف بنا عن ملته ولا عما جاء به برحمتك يا ارحم الراحمين».

ش ۹۹۱، ۲۳۹ برگ، ۲۰×۳۰. نسخ، بی کاه، بی تا، اولش افتادگی دارد. تصحیح شده است. با مهر بیضوی «یا قاضی الحاجات».

۶۱۷- مستند الشیعه فی احکام الشریعه (فقه، عربی)

از: مولی احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی (۱۲۴۴ ق)

فقه استدلالی مفصلی است که کتاب صلاه در ۱۲۳۴ ه، کتاب مطاعم و مشارب ۱۲۴۱، قضا ۱۲۴۰ و زکات تا حج آن در ۱۲۴۱ ه. ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۱-۱۴، مرعشی ۱۵-۳۳۰].

آغاز زکاه: «بسمله. حمد له... وهی فی اللغه لمعان عیدیه وفی عرف الشرع للمال المعهود المخرج وقد یطلق علی اخراجه ایضاً...».

ش ۱۸۲، ۱۸۶ برگ، ۲۱×۳۱، نسخ ابوالقاسم بن حاجی ملا عبدالرحیم کاشانی آرانى در ۱۲۶۴. کتاب زکات تا حج است. واقف سید محمد علی خوانساری است.

ص: ۴۸۷

ش ۱۶۰۸، ۱۹۳ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ قاسم بن ملا عبدالرحیم کاشانی نراقی در ۱۲۶۰. مقداری از زکاه تا آخر کتاب الحج است. و تاریخ پایان کتاب الحج در این نسخه جمعه ۱۶ رجب ۱۲۴۱ ضبط شده. جلد این نسخه نفیس است.

۶۱۸- مسکن الشجون فی حکم الفرار من الطاعون (فقه، عربی)

از: سید نعمت الله بن عبدالله موسوی جزائری (۱۱۱۲ ق)

در حکم فرار از مرض وبا و طاعون که در جایی پیدا میشود و مشتمل بر پنج باب و یک خاتمه که به مناسب شیوع این مرض در عراق به سال ۱۱۰۲ و درگذشت گروهی از علما و صلحا تألیف شده و در رجب ۱۱۰۳ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۱-۱۹، مرعشی ۹-۲۲۸، الفبایی آستان قدس ۵۱۸].

آغاز: «الحمد لله الذي جعل الموت سعادة للمؤمن يتوصل بها الى أعالي الجنان وعذاباً معجلاً للكافر يورده به النيران وما تردّد عزّ شأنه في شئ مثل تردّده...».

انجام: «ولا ينبغي ان يوضع على الموضع طلاء بارد لانه يجمع العضو ويكثفه ويردّ المادّه الى خلف فيخاف رجوعها الى الاعضاء الرئيسه بل ينبغي ان يغسل بالماء الحارّ الى غير ذلك من الادويه المنقوله والادعيه المرويه».

ش ۵۴۷، ۱۳۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ابوالحسن محمد محسن (حسن) در ۱۲۳۶. در ۱۲۳۷ با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده است.

۶۱۹- مسکن الفؤاد عند فقد الاحبه والاولاد (اخلاق، عربی)

از: زین الدین بن علی بن احمد عاملی، (۹۱۱ _ ۹۶۶ ق)

شامل مطالب و داستانهایی که به شخص مصیبت دیده آرامش می دهد. مکرر چاپ

ص: ۴۸۸

شده است.

آغاز: «الحمد لله الذي قضى بالفناء والزوال على جميع عباده. وانفذا مره فيهم على وفق حكمته ومراده.

ووعده الصابرين على جميل ثوابه واسعاده. واوعد السّاحطين جزيل...».

انجام: «... هذا آخر [...] بلفظها نقلتها من كتاب التتمّات والمهمّات وعليها نختم الرساله حامدين لله تعالى على نواله مصلين على صاحب الرساله وعلى آله اهل العصمه والعداله».

ش ۲۹۶۹، ۷۵ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ ۱۲۳۷. در ۱۲۵۷ تصحيح و مقابله شده است.

۶۲۰- مشارق انوار اليقين (حديث، عرفان، عربی)

از: حافظ رجب بن محمد بن رجب برسی حلی

فضائل ائمه اطهار عليهم السلام را از آیات و روایات استفاده نموده و با گفتهها و اشعاری از خود با عناوین «فصل _ فصل» نگاشته است. بنا به گفته صاحب ریاض العلماء، این کتاب در سال ۸۱۱ ه. ق به اتمام رسیده. چاپ شده است.

[به الذریعه ۲۱-۳۴، فهرست فیضیه ۱-۲۴۵، مرعشی ۵-۱۶۳، مجلس ۲۵-۱۴۳ رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله المتفرد بالازل والابد والصلاه على اول العدد وخاتم الامد محمد وآله: الذين لا يقاس بهم من الخلق احد... اعلم انّ بعض الحاسدين الذين ليس لهم».

انجام: «اللهم اجعلنا ممن ياخذ بحجزته ويمكث في ظلّه واعنا على اداء حقوق ولايته والاجتهاد في اداء طاعته وامنن علينا وهب لنا اطاعته وولاه واقبل علينا بوجهك الكريم واسقنا من حوضهم شربا... الحمد لله الذي وقّنى لاتمام».

ش ۶۷۳، ۱۷۴ برگ، ۱۴×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) با یادداشت تملک ریحان الله... همراه با مهر مربع «ریحان الله بن جعفر الموسوی ۱۲۸۲».

ص: ۴۸۹

۶۲۱- مشکاه المصابیح (حدیث، عربی)

از: ولی الدین ابو عبدالله محمد بن عبدالله خطیب تبریزی، (ق هشتم)

کتاب «مصایح السنه» نگاشته حسین بن مسعود فراء بغوی (۵۱۶ ق) اثری مشهور در احادیث اهل سنت است، مؤلف در مقدمه آن اثر را ستوده ولی نواقصش را نیز گوشزد کرده است، وی در این نگاشته تذییل ابواب کرده و صحابی را که حدیث از او ذکر شده و نیز کتابی که از آن اخراج شده را ذکر کرده است و بر هر بابی از احادیث صحاح و حسان بعنوان فصل سوم اضافه نموده است. این اثر در رمضان ۷۳۷ ق پایان یافته است.

[کشف الظنون ۲-۱۶۹۹ _ مرعشی ۵-۲۶۱ _ مجلس ۲۵-۲۳۹ و ۱۰-۴۴۶ _ معجم سرکیس ۱-۶۲۷].

آغاز: «الحمد لله نحمده ونستعینه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور انفسنا ومن [سيئات] اعمالنا، من يهدى

الله فلا مضل له ومن يضلله فلا هادي له... اما بعد فان التمسك بهديه...».

انجام: «... قال رسول الله صلى الله عليه و آله بدأ الاسلام غربياً وسيعود كما بدأ فطوبى للغرباء، رواه مسلم وعنه قال قال رسول الله صلى الله عليه و آله...».

ش ۲۵۱۶، ۲۲ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ، بی ک، بی تا، فقط چند باب از اول کتاب است، (تحریر سده ۱۱) حاشیه عربی و فارسی دارد.

۶۲۲- مصابیح الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ملا احمد بن عبدالله خوانساری ملایری (۱۲۷۵ ق)

شامل مسائل اصول فقه با عناوین «مصباح _ مصباح» استدلالی و بسیار مفصل و شامل نقل اقوال و رد و ایراد فراوان. جلد اول آن شب پنجشنبه از ماه ذی الحجه ۱۲۶۷

ص: ۴۹۰

به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۱-۸۳، مرعشی ۶-۲۹۸، مجلس ۲۵-۴۳۴].

ش ۲۸، ۱۹۸ برگ، ۳۴×۲۲، نسخ حسین بن محمد موسوی خوانساری در ۱۳۰۰ ق.

جلد دوم است و به دستور حاج آقا محسن عراقی برای فرزندش آقا احمد استنساخ شده است.

۶۲۳- مصابیح الانوار فی حل مشکلات الاخبار (حدیث، عربی)

از: سید عبدالله بن محمد رضا حسینی کاظمی (سید عبدالله شبر) (۱۲۴۲ ق)

کتابی است در دو جلد شامل صدها حدیث از احادیث مشکله که فقها و محدثین و دانشمندان در فهم و حل آن بحث نموده و مؤلف با تحقیقات وافیه و کافی به بیان اقوال و احتمالات در مفاهیم آن احادیث پرداخته است.

و در دو جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۲۱-۸۵، مشار، عربی ص ۸۵۰، نسخه های خطی آستان قدس ۱۴-۵۰۶].

آغاز: «الحمد لله الذی عجزت عن ادراک ذاته العقول والافهام وتحیرت فی درک کنه صفاته لطائف الاوهام وتاهت فی بیداء معرفته عقول الانام واعیت عن تعبیر لفظ یلیق بجلاله فصحاء العلماء الاعلام».

انجام: «قد ورد تفسیر هذا الحدیث عنه ۷ وانه قال له ابن عباس یا مولای کلمتی بهذا الکلام مراراً ولا اعرف معناه قال له ۷ عین عتیق وعین عمر وعین عثمان وعین معاویه وعایشه وعین عبدالرحمن بن عوف وعین عمر بن العاص وعین عبدالرحمن بن ملجم وعین عمر بن سعد قاتل الحسین علیه السلام».

ش ۴۰۹، ۳۲۸ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ ۱۳۰۱. کامل است و تصحیح شده.

ص: ۴۹۱

۶۲۴- مصابیح السنّه (حدیث، عربی)

از: حسین بن مسعود فزّاء بغوی، (۵۱۶ ق)

مجموعه ۴۷۱۹ حدیث منقول از رسول اکرم ۹ است که از طریق اهل سنت در چند باب روایت شده است در هر باب ابتدا روایات صحاح و پس از آن احادیث حسان را آورده و اسانید را به جهت اختصار حذف کرده است.

[کشف الظنون ۲-۱۶۹۸ _ مرعشی ۳-۱۱۵ _ مجلس ۲۵-۲۷۰ _ معجم سرکیس ۱-۵۷۳ _

آستان قدس - ۵۲۲].

آغاز: «... قال رسول الله صلى الله عليه و آله اذا شرب الكلب في اناء احدكم فليغسله سبعاً وقال طهور اناء احدكم اذا ولغ فيه الكلب...».

انجام: «... قالت ما قبض رسول الله صلعم... فقال ابوبكر سمعت من رسول الله صلعم شيئاً ما قبض الله...».

ش ۳۱۰۷، ۳۶۲ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ، بی کاء، بی تا، اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۱ و ۱۲ حاشیه نویسی دارد. با مهر «عصام الدین ۱۲۸۷».

۶۲۵- مصابیح الظلام فی شرح مفاتیح شرائع الاسلام = شرح مفاتیح (فقه، عربی)

از: مولی محمد باقر بن محمد اکمل (وحید بهبهانی) (۱۲۰۵ ق)

شرح بسیار مفصّلی است به عنوان «قوله _ قوله» بر قسمتی از کتاب «مفاتیح الشرائع» فیض کاشانی؛ که تازگی در یازده جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۱۴-۷۵ و ۲۱-۸۹، مرعشی ۳-۲۸۱، الفبایی آستان قدس ۳۶۲].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين حمدا كثيرا هو اهله ويستحقه... اعلم ان الاحكام الشرعيه باسرها توقيفيه موقوفه على الثبوت من الشرع بالبديهه سواء كانت في

ص: ۴۹۲

العبادات او المعاملات واما موضوعاتها...».

ش ۱۹۵، ۳۵۲ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ جاسم بن محمد آل علی مشهدی در ۱۲۴۰ یا ۱۲۴۶. این نسخه شامل طهارت و صلاه است.

۶۲۶- مصباح السالکین = شرح نهج البلاغه (حدیث، عربی)

از: کمال الدین میثم بن علی بن میثم بحرانی (۶۷۹ ق)

اولین شرحی است که ابن میثم بر کتاب (نهج البلاغه) نوشته و در آن مباحث فلسفی و عرفانی بسیاری آورده است. این شرح به نام عطاء الملک بن محمد جوینی نوشته شده و دارای مقدمه ای طولانی است در سه قاعده و هر قاعده دارای چند قسم و مبحث. مکرر چاپ شده است و وی شرحی کوتاهتر که گویا تلخیص این شرح است دارد.

[الذریعه ۲۱-۱۱۰، مرعشی ۴-۳۸۷].

آغاز: «سبحانک اللهم و بحمدک توخّدت فی ذاتک فحسر عن ادراک انسان کلّ عارف و تفرّدت فی صفاتک فقصر عن مدحتک لسان کلّ واصف ظهرت فی بدائع جودک فشهدت بوجوب وجودک».

انجام: «قال علیه السلام اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه حشمه واحتشمه بمعنی اغصبه وقيل اخجله والكلام صغری... نغربه عن احتشام الاخ لاخیه وذلك ان احتشامه له على المعینین یوجب نفرته عنه وعدم انسه به وهو من دواعی مفارقتہ وموجباتها وتقديرها هو فی قوه الكبرى ومفارقة الاخ لا تجوز... هذا آخر ما وجدنا من اختیار السيد رضی اللہ عنه».

ش ۳۶۰۴، ۴۹۱ برگ، ۲۹×۲۰، نسخ علی اکبر بن عبدالکریم بن ابوالحسن خوراسکانی الاصفهانی در ۱۲۳۹. تصحیح شده است. صفحات جدول زرین دارد. با جلدی نفیس.

ص: ۴۹۳

۶۲۷- مصباح الشریعه و مفتاح الحقیقه (حدیث، عربی)

منسوب به امام جعفر بن محمد الصادق ۷

مکرر چاپ شده است و در مقدمه چاپ مرحوم حاج میرزا حسن مصطفوی و غیره درباره نسبت این کتاب به حضرت صادق ۷ بحث شده است.

[الذریعه ۲۱-۱۱۰ _ مجلس ۳۸-۵۶۴ _ امام صادق قزوین ۱-۴۰۵ _ مرعشی ۲-۲۴۳ _

القبایی آستان قدس - ۵۲۴].

ش ۲۳۹۹، ۱۲۴ برگ، ۲۰×۱۱، نسخ بهاء الدین محمد بن شریف حسن نجفی (نخعی) در ۱۰۹۵. اولش ناقص است.

ش ۲۴۳۰، ۲۳۲ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ ۱۲۷۲ یا ۱۲۷۸ به دستور امان الله خان ثانی.

ش ۲۸۰۸، ۴۶ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ ۱۲۶۳.

۶۲۸- مصباح الفقیه = شرح الشرائع (فقه، عربی)

از: حاج آقا رضا بن محمد هادی همدانی نجفی (۱۳۲۲ ق)

شرح معروفی است بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) که در حین تدریس خارج فقه آن را نگاشته است و از اول طهارت تا زکات را بین سالهای ۱۲۹۴ _ ۱۳۱۷ ق نوشته است.

[الذریعه ۲۱-۱۱۵، القبایی آستان قدس ۵۲۴، مشار، عربی ۸۵۳].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على خير خلقه محمد وآله الطاهرين ولعنه الله على اعدائهم اجمعين الى يوم الدين الركن الثالث من الاركان

ص: ۴۹۴

الاربعه التي يعتمد عليها كتاب الطهاره فى الطهاره الترابيه اى التيمم».

انجام: «ولا يجوز له الدخول به فى غير ذلك من انواع الصلاه وغيرها من الغايات المشروطه بالطهور كما هو واضح بعد ما عرفت من ان عمدته مستنده المسامحه بل وكذلك اذا تيمم للنوم مع تمكنه من استعمال الماء والله العالم».

ش ۳۴۸، ۱۱۵ برگ، ۲۱×۱۵، تحرير محمود الاهرى التبريزى در ۳۲۷ در نجف اشرف. فقط بحث تيمم از كتاب طهارت را دارد و با نسخه اصل مقابله شده است.

۶۲۹- مصباح المتبهج (دعا، عربى)

از: شيخ الطائفه محمد بن حسن طوسى (۴۶۰ ق)

كتاب بسيار مهم و معروفى است در ادعيه و اعمالى كه در روزهاى سال به جا آورده ميشوند؛ با احكام طهارت شروع ميشود پس از آن در كتاب الصلاه نمازهاى مستحبى بسيار و اعمال روزها را مى آورد. سپس اعمال ماهها را از ماه رمضان تا ماه شعبان را ذكر مى كند و ضمناً اعمال مكه و مدينه و بعضى از زيارتهاى ائمه را نيز آورده و در آخر مختصرى از احكام جهاد و زكات را نگاهشته است.

[الذريعه ۲۱-۱۱۸، مرعى ۱-۲۷۹، مجلس ۲۵-۲۸۱، مشار، عربى ۸۵۴].

آغاز: «الحمد لله ولى الحمد و متحققه... سألتكم ايدكم الله ان أجمع لكم عبادات السنه ما يتكرر منها وما لا يتكرر وأضيف اليها الادعيه...».

انجام: «قد وفينا بما شرطناه فى صدر هذا الكتاب ونسأل الله تعالى ان يجعله لوجهه خالصا وينفعنا ومن يعمل به او ببعضه ونسأله ان لا يخلينا من دعائه عقيب العمل بما علمناه».

ش ۳۶۶، ۳۶۴ برگ، ۲۴×۱۶، تحرير عليرضا بن اسماعيل سمنانى در ۱۰۷۱. با يادداشتهاى در تاريخ وفات برخى از علماء كه سودمند است. صفحات اين نسخه جدول زرین دارد.

ص: ۴۹۵

۶۳۰- المصباح المنیر فی غریب الشرح الکبیر (لغت، عربی)

از: احمد بن محمد بن علی فیومی مصری (۷۷۰ ق)

واژه نامه ای است به ترتیب الفبایی حرف آغاز واژهها، هر حرف در یک «کتاب»، در دهه پایانی ماه شعبان ۷۳۴ به انجام رسیده است. متن کتاب «الوجیز» در فقه شافعی از ابو حامد محمد غزالی (۵۰۵) است که عبدالکریم قزوینی رافعی (۶۲۳ ق) آن را شرح کرده و فیومی واژههای دشوار این شرح را معنی نموده است.

[کشف الظنون ۲-۷۱۰، مشار، عربی ص ۸۵۴].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم قال العبد الفقير الى الله تعالى الشيخ الامام... اما بعد فأتى كنت جمعت کتابا فی غریب شرح الوجیز للرافعی...».

انجام: «لیس الفاضل من لا یغلط بل الفاضل من بعد غلظه ونسأل الله حسن العاقبه فی الدنيا والاخره وان ینفع به طالبه والناظر فیه وان یعاملنا بما هو اهلہ. صورہ خط المصنف. وكان الفراغ من تعلیقه علی ید مؤلفه...».

ش ۱۷۵۰، ۳۰۹ برگ، ۲۴×۱۷، نستعلیق ۱۰۹۹. با یادداشتی مورخ ۱۲۹۴ با مهر بیضوی «مرتضی الحسینی ۱۱۸۷» در اول نسخه.

۶۳۱- المطالب المظفریہ = شرح الجعفریہ (فقه، عربی)

از: سید امیر محمد بن ابوطالب استرآبادی، قرن ۱۰

شرح و توضیحی است بر رساله «الجعفریہ»، محقق دوم (۹۴۰ ق) که توسط شاگردش و بنام امیر مظفر تپکچی جرجانی نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۱-۱۴۰، کتابخانه مراغه -۱۳۸ _ مرعشی ۴-۳۲۳ _ الفبایی آستان قدس - ۵۲۶].

ص: ۴۹۶

آغاز: «... فاعلم انه لا اله الا الله اذا المراد من العلم اليقين فلا يكفي التقليد فان قلت ان تم هذا فهو في الوجدانية والوجود دون الباقي وليس بحثنا مقصوراً على ذلك بل فيه وفي سائر المعارف...».

انجام: «... والحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين الذين اذهب الله عنهم الرجس وطهرهم تطهيراً ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم».

ش ۳۴۱۴، ۱۶۳ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ زياد بن محمد بن مهدي بن محمود بن برکه بن لطف الله المهدابی در ۹۵۶. تصحيح شده و علامت بلاغ دارد. از آغاز افتادگی دارد.

۶۳۲- مطالع الانوار المقتبسه من آثار الائمه الاطهار (فقه، عربي)

از: سيد محمد باقر بن محمد نقی (حجه الاسلام شفتی) (۱۲۶۰ ق)

شرح استدلالی بسیار مفصلی است بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶). ظاهراً از این شرح فقط شش جلد در احکام صلاه و بین سالهای ۱۲۲۹ _ ۱۲۴۸ نوشته شده و از روی برخی نسخه های خطی به صورت افست چاپ شده است.

[الذریعه ۲۱-۱۴۲، مرعشی ۵-۳۵، سپهسالار ۱-۴۵۹، الفبایی آستان قدس ۵۲۷، مجلس ۳۸-۷۹].

آغاز: «الحمد لله الذي زين شرائع الدين بمطالع الانوار واليقين ومهد لنا قواعد الارشاد فلاحاً للسائل يوم الدين والصلاه والسلام على من بعث لتبصره الناس وتهذيب العالمين».

انجام: «فلا تصح امامه المرأه ولا الخنثى عند علمائنا اجمع وبه قال عامه الفقهاء واما الثالث فلما ذكر فيهما ومما ذكر يعلم عدم جواز امامه الخنثى ايضاً وستقف على تمام الكلام في مباحث الجماعه باعانه الله سبحانه».

ش ۷۴۰، ۳۲۴ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق، بی کا، بی تا. جلد سوم (قواطع صلاه تا امامت جمعه) است. مهر مربع «سعید الدوله بهادر» دارد.

ش ۱۵۸۹، ۳۰۰ برگ، ۳۰×۱۹، نستعلیق، بی کا، بی تا. از اول صلاه تا بحث اذان است. حواشی با امضاء «منه دام ظلّه العالی» دارد با سرلوح زرین در برگ اول.

ش ۳۵۷۵، ۶۶ برگ، ۳۱×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. جلد دوم و ناتمام است.

ش ۳۶۳۵، ۲۹۵ برگ، ۳۰×۲۱، نستعلیق محمد بن محمد رفیع بن محمد تقی در ۱۲۲۹ شاگردش محمد حسین بن محمد قاسم شهر به روضه خوان کاشانی که جلد اول تا چهارم را در مدت هشت سال نزد مؤلف خوانده و پس از پانزده سال که در اصفهان نبوده بار دیگر به اصفهان آمده و این نسخه را در سال ۱۲۴۴ مقابله کرده است؟

ش ۲۷۳۸، حدود ۵۰ برگ، شامل مسأله هفتم از مطالع الانوار در بیان سوره مبارکه حمد شامل هجده تحقیق.

۶۳۳- المطلوب فی شرح المقصود (حرف، عربی)

از: ؟

مؤلف کتاب «المقصود» معلوم نیست یکی از شارحان آن را به امام الاعظم (؟) متعلق می داند. و در کشف الظنون این شرح را به «بعض العلما» نسبت داده است.

[کشف الظنون ۲- ۱۸۰۷].

آغاز: «الحمد لله المتعالی عن الاخبار الا راجفه... بسم الله الجار مع المجرور

ص: ۴۹۸

متعلق بالفعل المقدر لشهرته وهو في الاصل سمو فقلبت... لكونها حرف عله».

انجام: «واللّٰم تزداد في الاسم اولاً- كلام التعريف اي العهد في نحو الرسول وصلّى الله على محمد وآل محمد اللّٰهم اجعلني عندك وجيها بالحسين عليه السلام».

ش ۸۹۷، ۵۳ برگ، ۱۴-۲۱، تحرير محمد حسن در ۱۲۳۱. با يادداشت تملك محمد الاوسط بن ميرزا الحسيني الجزائري. آخر نسخه افتادگی دارد.

۶۳۴- المطول = شرح تلخيص المفتاح (بلاغت، عربی)

از: سعد الدين مسعود بن عمر تفتازاني (۷۹۳ق)

شرح مزجی مفصلی است بر کتاب «تلخیص المفتاح» خطیب دمشقی. این شرح به نام معزالدين ابوالحسين محمد... نوشته شده است. در جرجان خوارزم به تاریخ دوشنبه دوم رمضان ۷۴۲ شروع نموده و در هرات به تاریخ چهارشنبه ۱۱ صفر ۷۴۸ به پایان برده است.

[كشف الظنون ۲-۱۷۲۲، مرعشی ۲-۱۷۹، مجلس ۲۵-۲۲۰].

ش ۲۹، ۲۱۲ برگ، ۲۲×۳۶، نسخ زين العابدين بن كربلايي ميرنقى موسوى هزار جريبي در ۱۲۳۴ ق در بارفروش مدرسه كهف الحاج حاجى حسين.

ش ۸۶۹، ۳۲۶ برگ، ۱۴×۱۹. نسخ رحيم بن مؤمن در ۱۰۹۴. تصحيح شده، حاشيه از چلبى دارد.

ش ۹۴۲، ۱۷۰ برگ، ۱۷×۲۹، بي كا، بي تا. حواشى از چلبى و حسن و خواجه و ديگران دارد. تصحيح شده است.

ص: ۴۹۹

ش ۹۴۸، ۲۱۹ برگ، ۲۷×۱۷، نسخ ۱۲۶۶. فائده ای در اشعار عربی و مهر بیضوی «عبد المتوکل علی الله عبد الله» در نسخه دیده میشود.

ش ۹۸۵، ۱۹۵ برگ، ۲۸×۲۰، نسخ ۱۰۹۳. تصحیح شده، حواشی از چلبی دارد.

ش ۱۰۱۲، ۲۶۹ برگ، ۲۴×۱۵، نسخ ۱۱۰۰. فائده ای در بیان «لو» در اول نسخه هست. حواشی با امضاء «چلبی» و «منه» دارد با یادداشت «محمد حسین نجل الشیخ حسن النجفی ۱۳۱۹ در اول نسخه و مهر بیضوی «عین الله بن محمد حسین».

ش ۱۰۱۴، ۳۲۷ برگ، ۲۴×۱۲، نسخ ۱۰۸۹. در برخی صفحات حاشیه دارد. با مهر بیضوی «محمد ابراهیم ۱۲۶۰» در آخر کتاب و مهر مربع «عبد محمد علی» و «یا کافی المهمات».

ش ۱۲۱۹، ۱۵۹ برگ، ۲۲×۱۵، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) ناقص. حاشیه از میر سید شریف به عنوان «قال _ اقول» دارد.

ش ۱۶۰۳، ۲۵۲ برگ، ۲۹×۱۹، نستعلیق محمد ابراهیم بن الله ویردی در ۱۲۳۲. مهر مربع «صراط علی حق نمسکه» و بیضوی «عبد محمد رحیم حسینی» و «عبد محمد علی حسینی» در این نسخه هست.

ش ۱۶۰۶، ۲۲۴ برگ، ۳۰×۱۶، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۳) به دستور مولانا خضر نوشته شده است.

ش ۱۶۵۸، ۲۲۷ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق میرزا بابا حسنعلی بن محمد علی در ۱۲۲۰.

ش ۱۷۶۵، ۲۶۱ برگ، ۲۵×۱۶، نسخ ۱۲۴۵ یا ۱۲۶۵

ش ۱۷۶۸، ۲۰۶ برگ، ۲۶×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳) تملک با مهر بیضوی «محمد اسماعیل بن محمد رضی الموسوی ۱۳۰۷» و «محمد اسماعیل الموسوی ۱۳۰۸» در برگ اول دیده میشود.

ش ۱۸۱۹، ۲۰۷ برگ، ۲۶×۱۵، نستعلیق علی اشرف بن محمد رفیع انصاری در ۱۲۶۳.

ش ۲۰۲۲، ۲۲۵ برگ، ۲۴×۱۵، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳) اول و آخرش افتادگی دارد. تصحیح شده، و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۰۳۳، ۲۴۶ برگ، ۲۵×۱۳، نستعلیق ۱۰۹۹ یا ۱۰۹۱. از آغاز ناقص است. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۶۶۷، ۲۳۶ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳) حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۱۱۳، ۲۵۸ برگ، ۱۹×۱۷، نستعلیق بینقطه عبدالهادی بن ابراهیم مسیبی خزاعی. شروع استنساخ در ۱۰۳۷ در مدرسه عباسیه یا ملا عبدالله اصفهان و پایان آن در ۱۰۴۴ در کرد کلیا از اعمال استرآباد. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۱۸۷، ۲۵۰ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ احمد بن عبدالرضا در ۱۱۳۵. با تملک محسن بن حاجی محمد طبسی گیلکی روی برگ اول و مهر بیضوی مالک «ان رحمه ربی قریب للمحسنین». حاشیه نویسی و علامت بلاغ و تصحیح دارد. با یادداشت سودمندی در بیان تاریخ تالیف

ص: ۵۰۱

چند کتاب در پایان نسخه.

ش ۳۵۹۵، ۲۳۲ برگ، ۳۲×۲۰، نسخ ۱۲۳۴. گویا بخشی از نسخه از این تاریخ قدیمتر باشد.

ش ۳۹۸۵، ۸۹ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ محمد جعفر بن محمد حسین در ۱۲۳۲. ناقص. با مهر بیضوی «عبد محمد حسن بن محمد حسین».

۶۳۵- معارج الاحکام فی شرح شرائع الاسلام و مسالک الأفهام (فقه، عربی)

از: سید حسین بن محمد ابراهیم قزوینی (۱۲۰۸ ق)

شرح استدلالی مفصلی است بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی با در نظر گرفتن حواشی «مسالک الافهام» شهید ثانی. این کتاب دارای مقدمات و خاتمه‌های مهمی است در علم رجال و جز آن و مؤلف بنا به درخواست برادر اعزّش سید حسن هنگام مباحثه مسالک با گروهی از شاگردانش، کتاب را در ۱۲ و یا ۱۳ و یا ۱۴ جلد تألیف نموده است.

[الذریعه ۲۱-۱۷۸، مرعشی ۵-۲۸۷].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم المبحث السادس في بيان طرق ثقة الاسلام والصدوق والشيخ وغيرهم ممن ينقل رواياتهم رضوان الله تعالى عليهم في هذا الكتاب فيذكر فقد روى ثقة الاسلام في كتاب العلم...».

انجام: «واحاديث كثيره متفرقه في محالها من طلبها واراد مزيد التبصره فليطلبها منها والله الموفق للسداد والقاضي بين العباد في المعاد وانتهى ما تيسر في هذا المجلد من المقال».

ص: ۵۰۲

ش ۲۴۴، ۲۴۷ برگ، ۱۶×۲۳، نسخ ۱۲۲۴. این نسخه شامل طرق اجازات و نصایح و وصایا مؤلف است. تاریخ تالیف این قسمت ۱۲۰۷ می‌باشد. تصحیح شده، با یادداشت واقف با مهر مستطیل «عبده عبدالجواد بن حسین الحسینی» ۱۲۵۷ و مهر بیضوی «محمد هاشم».

ش ۳۵۷۴، ۹۴ برگ، ۲۱×۳۴، نسخ، بی ک، بی تا. جلد پنجم (کتاب نکاح) است.

آغاز این جلد: الحمد لله والصلاه... وبعد فالنکاح مستحب لمن تاقت... تصحیح شده و شاید تصحیح از مؤلف باشد.

۶۳۶- معارج الاحکام (تفسیر، عربی)

از: محمد حسین بن محمد صالح بن محمد حسین

مؤلف در این کتاب ابتدا بحث لفظی آیات مبارکه را تمام و کمال انجام داده و سپس به طور مختصر به شرح و تفسیر می‌پردازد و گاهی از روایات و نیز از قول برخی از مفسرین استفاده می‌برد.

آغاز: «الحمد لله الذی احمده... ای قل ابتداء هذه السوره باسم الله الرحمن الرحيم. ابتداء صیغه نفس المتکلم الواحد من... فعل مضارع معلوم من باب الافتعال...».

انجام: «سریع مضاف الی الحساب واسم الفاعل... فلام الحساب عهد الذهنی او الخارجی اسم نکره او مصدر جامد فهو مع اضافته خبر للمبتداء فهو مع خبره تکون جمله ظرفیه».

ش ۵۹۱، ۲۲۷ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ، بی ک، بی تا. تا آیه ۲۰۱ سوره بقره را دارد.

ص: ۵۰۳

۶۳۷- معارج الاصول (اصول فقه، عربی)

از: نجم الدین جعفر بن حسن حلی، (م ۶۷۶ ق)

از کتاب های اصول فقه مختصر و مشهور است و مکرر چاپ شده است.

آغاز: «احمد لله على سابغ نعمته وسابغ عطيته كما اشكره على جليل هبته وجميل هدايته حمد معترف بكمال قدرته مقرر بجلال عظمته معتقد انه لا شبه...».

انجام: «... وغير ذلك من الاحاديث الداله على المنع من قتل المسلم ومع وجود النص لا اعتبار بغيره فعلى هذا النهج يكون احتجاجك على ما يرد عليك من هذا الباب وهو العاصم تم».

ش ۲۸۱۹، ۶۲ برگ، ۱۲×۱۷. نسخ ۱۰۷۰. تصحيح شده است.

۶۳۸- معالجه الامراض (طب، عربی)

از: ؟

رساله ای است در کیفیت شناسایی امراض و طریقه معالجه و درمان آنها که بدون تقسیم بندی خاصی تحریر و با عناوین «فی معالجه _ فی معالجه» تنظیم شده، مؤلف در برگ ۸۴ - از کتاب دیگرش «قانون المعالجه» نام برده و بخاطر نام بردن اصطلاح «الملح الانكليزي» بنظر می رسد یکی از کتب تالیفی در قرن ۱۳ یا ۱۲ هجری باشد.

آغاز: «... فی معالجه لين المخ: اعلم ان ما ذكر في معالجهته التهاب المخ والتهاب العنكبوتيه والسكته المخيه يستعمل هنا لان المعالجه فی جميع ذلك واحد لكن تكون على حسب الاعراض...».

انجام: «... ثم يجتهد في مقاومه الاعراض التي حدثت من تعاطي ذلك الجوهر وتأثير في الاغشيه المخاطيه الهضميه بل تأثير بتمامها في التسمم بالجوهر المهيجه

ص: ۵۰۴

الشدید فی التسمم الاستحضارات الزرنیخیه...».

ش ۳۰۳۶، ۹۰ برگ، ۱۰×۱۶، نستعلیق، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۳)، اول و آخرش افتادگی دارد. تصحیح شده است.

۶۳۹- المعالجات البقراطیه = الکناش (طب، عربی)

از: ابوالحسن احمد بن محمد طبری، زنده در ۳۶۶

رساله ای است در طب که در ده مقاله تنظیم شده و در آن به بیان امراض و بیماریهای اعضای بدن و بیان معالجه و درمان آنها پرداخته شده است:

المقاله الرابعه؛ فی اعلال العین وطبقاتها و منافعها و خلقتها (۵۴ باب)

[الذریعه ۱۷-۱۴۱ _ الفبایی آستان قدس - ۵۳۱ _ فهرس المخطوطات الطیبیه المصوره - ۱۹۷ _

بروکلما ۴-۲۸۹ _ مخطوطات الطب فی مکتبه المتحف العراقی - ۳۴۱].

آغاز: «المقاله الرابعه من الکناش المعروف بالمعالجه البقراطیه فی اعلال العین... و منافعها و خلقتها و مداواتها و هی اربعه و خمسون بابا الباب الاول یدکر فیہ خلقه العین و ذکر الطبقات و...».

انجام: «... و قد کنت مقیماً فی موضع یعرف بکوره فسا فلم اربها طفلاً الا و به هذه العله و هم یستعملون فیہ حب الرمان علی ما ذکرناه و یجدون له تاثيراً محموداً و هی ست و ثلاثون باباً و الحمد لله رب العالمین و الصلاه و السلام علی خیر خلقه محمد و آله اجمعین تسليماً کثیراً».

ش ۲۰۴۸، ۹۱ برگ، ۱۳×۲۳، بی کا، بی تا (شاید تحریر سده ۹ و ۱۰ باشد) این نسخه بخشی از مقاله سوم و بخشی از مقاله چهارم و تمام یک مقاله دیگر را دارد.

از وسط ناقص است.

ص: ۵۰۵

از: ابو منصور حسن بن زین الدین عاملی (۱۰۱۱ ق)

مقدمه اصولی استدلالی است که مؤلف بر کتاب خود «معالم الدین وملاذ المجتهدین» نوشته و تدریجاً از اصل جدا شده و یکی از کتاب های درسی حوزه های علمی شد و دانشمندان شرحها و حاشیه های فراوانی بر آن نوشتند. این کتاب دارای یک مقدمه در فضیلت علم و فصولی در مباحث علم اصول است.

[الذریعه ۲۱-۱۹۸، مرعشی ۲-۲۷۰، مجلس ۲۵-۲۲۹، الفبایی آستان قدس ۵۳۲].

آغاز: «الحمد لله المتعالی فی عزّ جلاله عن مطارح الافهام فلا یحیط بکنه العارفون المتقدس بکمال ذاته عن مشابهه الانام فلا یبلغ صفته الواصفون المتفضلّ بسواغ الانعام...».

انجام: «واما ثانيا فلان الافتاء بما یحتمل التأویل وان کان محتملا الا ان احتمال التّقیه علی ما هو المعلوم من احوال الائمة: اقرب واطهر وذلك كاف فی الترجیح فکلام الشیخ عندی هو الحق».

ش ۵۴۰، ۲۰۶ برگ، ۱۹×۱۱، نسخ محمد حسین بن محمد علی البیاری در ۱۰۸۸. حواشی دارد از جمله حاشیه سلطان و حاشیه ملا صالح. تصحیح شده.

ش ۷۵۰، ۱۴۴ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کاه، بی تا. با مهری مربع «اسماعیل قربانی کعبه وفا» و یادداشت تملک عراقی مورخ

۱۳۱۲.

ش ۲۰۹۷، ۱۴۳ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ محمد تقی بن علی جمال آبادی (من محال الان براغوش من مضافات تبریز) در ۱۲۵۰. تصحیح شده، حواشی دارد.

ص: ۵۰۶

ش ۲۱۶۴، ۱۹۳ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ ۱۱۰۸. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد علی» در برگ آخر. شاید این مهر از کاتب نسخه باشد.

ش ۲۲۳۰، ۸۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. حواشی دارد و تصحیح شده. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۲۳۰۶، ۱۳۳ برگ، ۲۲×۶، نسخ، بی ک، بی تا. حواشی دارد. تصحیح شده. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۲۳۹۳، ۱۱۳ برگ، ۱۹×۱۰، نستعلیق، بی ک، بی تا. با حاشیه و تصحیح. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ش ۲۴۰۰، ۱۱۸ برگ، ۲۱×۱۴، تحریر محمد بن محمد ایواوغلی در خوی در مدرسه حسینخان در ۱۲۳۱.

ش ۲۴۵۶، ۱۰۶ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق میرزا آقا بن میرزا یوسف در ۱۲۷۵ در مدینه (کذا) صوفیان با مهر مربع هنری «العبد المذنب میرزا آقا ۱۲۷۵» در برگ اول.

ش ۲۵۱۵، ۱۴۶ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ ۱۰۵۱. مقابله و تصحیح شده است.

ش ۲۵۵۷، ۱۱۲ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ ۱۲۲۰. حاشیه نویسی دارد با مهر بیضوی «محمد کاظم الحسینی» و مهر مربع «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد کاظم الحسینی».

ش ۲۹۹۵، ۸۲ برگ، ۸×۱۵. نسخ ۱۲۶۶. از آغاز افتادگی دارد. حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده.

ش ۳۲۲۰، ۱۶۷ برگ، ۱۹×۲۶، نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخرش ناقص است. علامت تصحیح و بلاغ دارد.

ش ۳۳۱۶، ۶۴ برگ، ۱۵×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. از آخر افتادگی دارد.

ش ۳۷۲۳، ۱۹۷ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ حسین بن علی بافقی در ۱۲۶۳ در مدرسه صدر اصفهان.

ش ۳۷۹۹، ۹۳ برگ، ۱۵×۲۰، نستعلیق محمد بن علی محمد کلوجانی در ۱۲۲۱.

ش ۳۸۰۷، ۸۳ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

ش ۴۱۵۹، ۱۰۶ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ میرزا آقا بن ملا یوسف در ۱۲۷۵. شاید با شماره ۲۴۵۶ یکی باشد. با یادداشت تملک هانی و مهر مربع «العبد المذنب میرزا آقا...».

۶۴۱- معالم التنزیل و حقایق التأویل (تفسیر، عربی)

از: ابو محمد حسین بن مسعود بغوی شافعی (۵۱۶ ق)

تفسیر مشهوری است که اقوال صحابه و بزرگان مفسرین را می آورد. و مکرر به چاپ رسیده است.

[کشف الظنون ۲-۱۷۲۶، مرعشی ۲-۱۵۱، مجلس ۲۵-۲۸۸].

ص: ۵۰۸

آغاز: «قال الشيخ الامام الحافظ محيي السنه... الحمد لله ذى العظمه والكبرياء والعزه والبقاء... اما بعد فان الله جل جلاله ارسل رسوله صلى الله عليه [وآله] وسلم بالهدى ودين الحق...».

ش ۱۶۵، ۲۷۸ برگ، ۳۲×۲۳، نسخ عبدالله بن محمد بن احمد خورزی در قصبه خوشاب در ۱۱۲۲. از ابتدای قرآن تا سوره انفال را دارد.

۶۴۲- معانی الاخبار (حدیث، عربی)

از: شیخ صدوق م (۳۸۱)

ش ۱۰۹۹، تحریر زین العابدین بن حاج محمد در ۱۰۷۷ با یادداشت تملک محمد باقر شیخ الاسلام شیرازی در ۱۳۵۵.

۶۴۳- المعتبر فی شرح المختصر (فقه، عربی)

از: جعفر بن حسن بن یحیی هذلی حلّی (محقق حلّی) (۶۷۶ ق)

این شرح را مؤلف بر کتاب خود «المختصر النافع»، به نام بهاء الدین محمد بن محمد جوینی نوشته و فقط عبادات تا مقداری از حج شرح شده و در مقدمه کتاب، چهار فصل است دارای وصیت و اندرز و مختصری از مباحث اصول فقه.

[الذریعه ۲۱-۲۰۹، مجلس ۴-۹۴، مرعشی ۴-۱۴۰].

آغاز: «الحمد لله ذى القوه الباهره... كتاب الطهاره وهى فى اللغه النزاهه من الادناس يقال رجل طاهر الثياب اى منزه وفى الشرع اسم لما يرفع حكم الحدث...».

انجام: «فنحن نتكلم على تقدير ايقاع نيه كل منسك على وجه ظاننا انه احرم او جاهلا- بالاحرام فالنيه حاصله مع ايقاع كل منسك فلا وجه لما قاله».

ص: ۵۰۹

ش ۴۲۶، ۲۸۷ برگ، ۲۵×۱۵، نسخ حسن بن محمد خوانساری در ۱۲۴۹. این نسخه از طهارت تا حج است.

۶۴۴- معراج الوصول فی شرح منهاج الاصول (اصول فقه، عربی)

از: مجد الدین الایکی (الابکی)

شرح مختصری است بر «منهاج الوصول الی علم الاصول» قاضی بیضاوی (۶۸۵ق) مؤلف با خود شرط کرده است که بیشتر از حل الفاظ عبارت متن سخن را طولانی نکند. وی این کتاب را برای قاضی قطب الدین احمد بن فضل الله قزوینی نگاشته است.

[کشف الظنون ۲-۱۸۸۰، مرعشی ۲۰-۱۴۶، الفبایی آستان قدس ۵۳۵].

آغاز: «ربّ یسرّ وتّمم بالخیر والسّعادة اللّهم یا واجب الوجود ویا واهب الخیر والوجود افضّ علینا انوار رحمتک ویسرّ لنا الوصول الی کمال معرفتک فانه لا علم لنا الا ما علّمتنا».

انجام: «لامکان الاخبار عن عدلین لا یكون احدهما ارجح وامتناع ان یكون فی الشرع والالزم العبث لامتناع العمل بهما وترکهما والعمل باحدهما وترك الاخر وتعادل الامارتین».

ش ۷۶۲، ۱۰۱ برگ، ۱۹×۹، نسخ، بی کا، بی تا (شاید تحریر سده ۹ و ۱۰ باشد) آخرش افتادگی دارد. تصحیح شده است.

ص: ۵۱۰

۶۴۵- معین الخواص (فقه، عربی)

از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (میرزای قمی) (۱۲۳۱ ق)

رساله عربی است که مؤلف به جهت عمل مقلدین عرب، پس از تألیف «مرشد العوام» برای مقلدین فارسی، نگاشته است.

[الذریعه ۲۱-۲۸۴، مرعشی ۱- ۳۰].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والصلاه والسلام علی محمد وآله اجمعین اما بعد... کتاب الطهاره وهی فی اللغه النظافه والنزاهه وفی الاصطلاح یطلق علی معنین ما یرتفع معها الحدث...».

انجام: «وتصرف المالك بدون المذكورات فی غایه الاشکال نعم لو لم يتمكن من ذلك كله فيجوز للمالك مباشرته حينئذ وان كان باستصواب بعض عدول العلماء فهو اولی وافضل وان لم يكن فالافضل ان يكون باستصواب عدول المؤمنين».

ش ۶۶۴، ۱۳۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد محسن بن شهاب الدین آشتیانی قمی در ۱۲۲۶. از طهارت تا خمس است.

۶۴۶- المغرب فی ترتیب المغرب (لغت، عربی)

از: ابوالفتح ناصر بن عبدالسید مطرزی (۶۱۰ ه)

مواد لغوی در این کتاب به ترتیب حروف آغاز کلمات تنظیم شده و خواسته است که الفاظ غریبی که فقها به کار میبرند یا در بعضی احادیث آمده گرد آورد. در این کتاب، کتاب دیگر مولف «المغرب» تهذیب و ترتیب داده شده و حنفیها بدان اهمیت فراوان می دهند.

[کشف الظنون ۲-۱۷۴۷، مرعشی ۱۵-۱۱، مجلس ۲۶-۳۷۵].

ص: ۵۱۱

آغاز: «واحمده على ان خَوّل جزيل الطول وشَدّد للاصابه في الفعل والقول وارشده الى مناهج الهدى وانقذ من مدارج الردى...».

انجام: «والسيكه القطعه المذابه او غيرها اذا استطالت. السبيل يذكر ويؤنث والمراد به في حديث عباده خذوا عني فقد جعل الله لهن سبيلا كما...».

ش ۱۱۰۷، ۱۱۸ برگ، ۲۶×۱۷، نسخ، بی ک، بی تا (شاید تحریر سده ۷ و ۸ باشد) تا باب السین مع الهمزه را دارد.

۶۴۷- مُغْنَى الْفَقِيهِ (فقه، عربی)

از: حسن (ملقب به) غنی خراسانی، قرن ۱۳

مؤلف که از تلامذه سید علی طباطبایی صاحب ریاض المسائل (۱۲۳۱ ق) است شرح مفصل و مبسوطی بر «شرائع الاسلام» محقق حلی (۶۷۶ ق) نگاشته است، این کتاب بسیار گسترده بوده و احتمالاً بر بیست مجلد بزرگ بالغ میشده است، پنج جلد از این کتاب بخط مؤلف در مدرسه نمازی خوی نگهداری میشود.

[الذریعه ۲۱-۲۹۵ _ نمازی خوی - ۲۰۲].

آغاز: «مسأله: اجمع الاصحاب رضی الله عنهم علی انه لا يجوز السجود علی ما لیس بارض ولا علی ما... کالجلود والصوف والشعر والریش والوبر وغيرها مما لا یكون ارضاً...».

انجام: «... مسأله ولا- یشرط طهاره موضع الصلاه اذا لم یتعد النجاسه الی المصلی او محموله الذی یشرط طهارته علی وجه یمنع من الصلاه کنجاسه البول ونحوه...».

ش ۲۴۹۰، ۱۶۵ برگ، ۲۱×۱۶، به خط مؤلف. این نسخه جلد نهم و شامل کتاب صلاه بخش سجده است و از آخر ناقص است.

ص: ۵۱۲

از: ابو محمد عبدالله بن یوسف بن هشام انصاری (ابن هشام) (۷۶۱ یا ۷۶۲ ق)

کتاب مشهوری است در علم نحو که قواعد این علم را به صورت استدلالی و مفصل در هشت باب مورد بحث و بررسی قرار داده است و در حوزه‌های علمیه جهان اسلام تدریس میشود. تاریخ تألیف: ماه ذی‌قعدة ۷۵۶ ق در مکه.

[کشف الظنون ۲- ۱۷۵۱].

آغاز: «اما بعد حمد الله على فضاله... فان اولی ما تقترحه القرائح واعلی ما تجنح الی تحصیله الجوانح ما یتسیر به فهم کتاب الله المنزل ویتضح به معنی حدیث نبیه المرسل...».

ش ۱۳، ۱۲۴ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ محمد تقی شاهرودی در ۱۲۶۸ ق از روی نسخه خط حسن بن علی مکی شامی در مدرسه صاحبیه قاهره.

ش ۱۴، رحلی، ۲۶۳ برگ، نسخ حسن بن ابراهیم حسینی ساوجی با مهر بیضوی «مدرس زاده».

ش ۵۲۵، ۱۷۸ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ محمد حسین بن محمد هاشمی الباغجوانی در ۱۲۷۳ علامت تصحیح دارد.

ش ۱۶۶۶، ۲۳۲ برگ، ۲۷×۱۹، نسخ ملا سلطان محمد بن ملا باباعلی در ۱۱۲۰.

ش ۱۸۰۷، ۱۶۶ برگ، ۲۷×۱۹، نسخ محمد بن محمد بن علی البوسی الحسینی در بعلبک در ۷۸۹. مهر بیضوی «محمد علی بن علی ۱۲۸۴» بر برگ اول دیده میشود.

ش ۱۸۱۲، ۲۶۳ برگ، ۲۰×۲۶، نسخ، بی ک، بی تا. (تحریر سده ۱۲ و ۱۳).

ش ۱۹۸۲، ۱۴۳ برگ، ۱۶×۲۴، نسخ حسین بن حاجی محمد در ۱۱۹۰. باب اول را دارد.

ش ۳۹۹۲، ۳۸۲ برگ، ۱۸×۲۵، نسخ محمد حسین بن علی حسین آشتیانی در ۱۲۰۴.

ش ۴۱۷۷، تحریر ۱۰۸۹. با این یادداشت: این مجلد کتاب از جمله یکصد و دوازده (یا نوزده) مجلد از کتب موقوفه ای است که تفصیل و شرائط آن مفصلاً نوشته شده در عقب دو مجلد از تفسیر مجمع البیان و غیره....

۶۴۹- مفاتیح الاصول (اصول فقه، عربی)

از: سید محمد بن علی طباطبائی حائری (سید مجاهد) (۱۲۴۲ ق)

کتاب اصولی استدلالی مفصّلی است که در ایام تحصیل در اصفهان نوشته است و بعضی مباحث اصول را ندارد. علامه طهرانی در الذریعه گفته این کتاب در سال ۱۲۲۶ ق به پایان رسیده و سال ۱۲۲۹ ق آن را بازنویسی کرده است. چاپ شده است.

[الذریعه ۲۱-۳۰، مرعشی ۱۴-۷۳، مجلس ۳۸-۶۴۶، مشار، عربی ۸۷۹].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على خير خلقه محمد وآله اجمعين مفاتيح اللغات في الدلاله مفتاح اختلف العلماء في ان اللفظ هل يدل على معناه بالذات او بوضع الواضع على قولين...».

انجام: «الروايات الواردة من طرق اهل البيت عليهم السلام الاشاره الى حجيه الظن فيها مع توفر الدواعى عليه ومسيس الحاجه اليه وغلبه عدم حجيه ظنون قويه كثيره في موارد كثيره وليست الادله الداله على اصاله حجيه الظن في نفس الاحكام اشاعه لمحل

ص: ۵۱۴

البحث بوجه من الوجوه كما لا يخفى».

ش ۵۷۵، ۲۷۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ملا عبدالله سالیانی در ۱۲۴۲.

۶۵۰- مفاتیح الشرائع (فقه، عربی)

از: محمدبن مرتضی (فیض کاشانی) (۱۰۹۱ ق)

دوره فقه را با عناوین «مفتاح _ مفتاح» و اشاره به بعضی از احادیث و ادله و اقوال پاره ای از فقها، در چند بخش نگاشته است.

[الذریعه ۲۱-۳۰۳، مرعشی ۱۲-۹۷، مجلس ۲۶-۴۵۶].

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله».

ش ۱۴۸، ۱۷۸ برگ، ۲۸×۱۸، نستعلیق بی تاریخ. جلد دوم. حواشی دارد که شاید از علم الهدی فرزند مؤلف باشد. با یادداشت مؤلف برای علم الهدی که نسخه را در حین تدریس اصلاح کرده و برخی از اصلاحات مورد قبول پدرش قرار گرفته است.

ش ۳۷۹ یا ۳۰۷۹، ۲۴۰ برگ، ۲۵×۱۹، نستعلیق محمد صالح بن خواجه بیک ترشیزی در ۱۱۱۸.

ش ۳۸۳، ۲۵۸ برگ، ۲۵×۱۲، نستعلیق، بی کا، بی تا. اول و آخرش ناقص است. حواشی با امضاء «منه دام ظلّه» دارد. تصحیح شده است.

ش ۴۴۹، ۲۱۵ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق محمد حسین بن ابوالقاسم در ۱۲۰۹. فن عبادات و سیاسات را دارد.

ص: ۵۱۵

ش ۴۵۳، ۳۸۰ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ علی محمد بن عبدالله در ۱۲۲۳ (جلد اول) و ۱۲۲۵ (جلد دوم).

ش ۴۷۱، ۲۰۴ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ علی رضا بن عبدالحسین الحسینی القمی در ۱۱۴۹. جلد دوم است. با مهر مربع «این کتاب از مملکات و جزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است ۱۳۲۲».

ش ۵۲۶، ۲۲۵ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ ۱۰۲۷. این نسخه فنّ عبادات را دارد. تصحیح شده است.

ش ۷۲۷، ۲۴۴ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ اسماعیل بن بابا در ۱۲۴۰. جلد اول است، تصحیح شده.

ش ۸۲۷، ۲۲۰ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ عبدالصمد النقوی الرضوی الموسوی در ۱۲۳۴. جلد دوم است.

ش ۸۲۸، ۳۰۹ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ، ۱۲۱۷.

ش ۱۱۴۳، ۲۵۸ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ قربانعلی بن طاهر در ۱۲۰۸ در مدرسه چهارباغ اصفهان. جلد دوم شامل فن عادات و فن معاملات است. مهر مربع «الوائق بالله عبده علی نقی بن علی ۱۲۹۲» در نسخه دیده میشود.

ش ۱۷۷۱، ۳۲۵ برگ، ۲۶×۱۵، نسخ رجب علی بن مشهدی صفر شیرازی در ۱۲۵۳.

ش ۲۰۴۵، ۲۹۱ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ ۱۱۴۱. حاشیه از مؤلف و دیگران دارد با مهر مربع «شرف یافت نامم ز نام محمد ۱۱۶۱».

ش ۲۰۵۶، ۳۰۲ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی کما، بی تا. تا آخر فن عبادات و سیاسات است. علامت تصحیح و بلاغ و حاشیه با امضاء مجتهدی (مهدی) دارد.

ش ۲۰۸۵، ۱۳۳ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بی کما، بی تا. تا پایان فن عبادات و سیاسات را دارد. تصحیح شده.

ش ۲۲۸۹، ۱۸۰ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ ۱۰۹۹. فن عادات و معاملات را دارد. حاشیه نویسی دارد. تصحیح شده است با مهر مربع «محمد امین الحسینی» در برگ آخر و بیضوی «الواثق بالله الغنی محمد حسن» در برگ اول.

ش ۳۲۹۵، ۲۰۲ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی کما، بی تا. فن عبادات و سیاسات است. حاشیه از مؤلف دارد.

ش ۳۳۳۵، ۱۷۳ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ علیرضا بن محمد نبی رازی در ۱۲۳۱ یا ۱۲۴۵ از آغاز تا پایان فن عبادات و سیاسات را دارد. در ۱۲۴۵ وقف شده با تولیت ملا عبدالعلی با مهر بیضوی «عبده الراجی عبدالعلی». تصحیح شده است.

ش ۳۵۲۷، ۲۰۹ برگ، ۲۴×۱۵، نسخ محمد بن علی المدعو محسن البیارجندی در ۱۱۳۱.

ش ۳۷۲۲، ۲۰۸ برگ، ۱۹×۱۵، نسخ، بی کما، بی تا. ناقص.

ص: ۵۱۷

۶۵۱- مفاتیح الغیب = تفسیر کبیر = تفسیر فخر رازی (تفسیر، عربی)

از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶ ق)

تفسیر مفصلی است که در ذیل هر آیه چند مسأله می آورد و به مطالب کلامی مخصوصاً توجه فراوان دارد. در مقدمه کتاب میگوید: در محضری ادعا نمودم که از سوره فاتحه ده هزار مسأله و فائده میتوان استفاده نمود. بعضی از حاسدان این موضوع را دور پنداشت و لذا به تصنیف کتاب پرداختم.

[کشف الظنون ۲-۷۵۶، مجلس ۳۵-۵۱، الفبایی آستان قدس ص ۵۳۹].

آغاز: «قوله قل هو الرحمن آمنا به وعليه توكلنا فستعلمون من هو في ضلال مبين والمعنى انه الرحمن ونحن آمننا وعليه توكلنا».

ش ۱۹۱۵، ۱۴۶ برگ، ۱۸×۲۶، نسخ، بی ک، بی تا. از سوره قلم تا آیه ۴۱ سوره مرسلات. آغاز و انجام ناقص.

۶۵۲- مفتاح الحساب (ریاضی، عربی)

از: غیاث الدین جمشید بن مسعود کاشانی، (_ ۸۳۲ ق)

رساله ای است در اصول و قواعد و مبانی علم حساب که در سوم جمادی الاول ۸۳۰ ق و بنام «میرزا الغ بیگ» تالیف و در یک مقدمه و پنج مقاله تنظیم شده است:

المقدمه؛ فی تعریف الحساب والعدد واقسامه.

المقاله الاولى؛ فی حساب الصحاح (۶ باب)

[الذریعه ۲۱-۳۲۶ _ آستان قدس ۱۰-۱۱۳].

آغاز: «الحمد لله الذي توحد بابداع الاحاد وتفرد بتأليف صنوف الاعداد... اما بعد فانّ احوج خلق الله تعالى الى غفرانه... يقول لما مارست الاعمال الحسابيه والقوانين

ص: ۵۱۸

الهندسيّه حتّى بلغت الى حقائقها...».

ش ۲۲۱۴، ۱۵۴ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق علی بن احمد شیرازی در ۱۲۰۲

۶۵۳- مفتاح العلوم (عربی)

از: ابویعقوب یوسف بن بکر سکاکی (۶۲۶ ق)

کتاب بسیار مهم و مشهوری در علم صرف و نحو و معانی و بیان و بدیع و استدلال و عروض و قافیه است. این کتاب منقسم به سه قسم میباشد: اول در صرف، دوم در نحو، سوم در معانی و بیان و در علوم دیگر به طور ضمنی بحث کرده است.

[مرعشی ۳-۱۵۵، مجلس ۲۵-۱۶۱، الفبایی آستان قدس ص ۵۴۱].

آغاز: «القسم الثالث من الكتاب من علمی المعانی والبیان وفيه مقدمه لیبان احدی العلمی ن والغرض فیهما

وفصلان لضبط معاقدہما والکلام فیہما... اعلم ان علم المعانی...».

انجام: «... ومعرفه خواصّہا مما یلزم صاحب علم المعانی والبیان وحين انتصبتنا لافادته لزمانا ان لا نضمّن بشیء هو من جملته وان نستمد اللّٰه التوفیق من تکملته».

ش ۱۷۳۰، ۱۷۸ برگ، ۲۴×۱۶، نسخ علی بن عاری بن عمر الزاغی (التراغی) در ۷۵۴ این نسخه معانی بیان را دارد که قسم سوم کتاب است. در آغاز و انجام کتاب مهر مربع «الراجی محمد صادق الحسینی ۱۲۱۲» دیده میشود.

۶۵۴- مفتاح الفلاح (دعا، عربی)

از: بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (شیخ بهائی) (۱۰۳۱)

این کتاب مجموعه دعاها و اعمالی را که در شبانه روز انجام میگیرد در بر دارد و

ص: ۵۱۹

مشمول بر شش باب و یک خاتمه است و اوائل دهه سوم ماه صفر سال ۱۰۱۵ ه در شهر گنجه به پایان رسیده.

[الذریعه ۲۱-۳۳۹، مجلس ۳۵-۲۷۷، آستان قدس ۱۵-۴۷۰، مشار عربی ۸۸۰، مرعشی ۱-۵۴].

آغاز: «بسمله. الحمد لله الذي دلنا على جاده النجاه وهدانا الى ما يُوجب علو الدرجات».

انجام: «وأن لا يؤاخذنا بسوء اعمالنا يوم الدين أنه ارحم الراحمين ن واکرم الاکرمی ن».

ش ۵۸۵، ۹۰ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا، (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) انجامش افتادگی دارد. حواشی با امضاء «منه» دارد. تصحیح شده.

ش ۱۰۰۳، ۱۲۰ برگ، ۲۲×۱۲، نسخ ۱۰۹۵. حواشی عربی و فارسی دارد برخی حاشیه ها با امضاء حسین بن علی الدماوندی ۱۳۵۷ میباشند و مهر «ابوطالب الحسینی» در نسخه دیده میشود.

ش ۱۸۵۲، ۱۵۷ برگ، ۲۰×۱۳، نسخ، بی ک، بی تا. روی برگ اول مهر بیضوی «الواثق بالله الغنی ابوالحسن الحسینی» دیده میشود.

ش ۲۶۹۲، ۱۳۵ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ ۱۱۲۴.

ش ۲۷۳۲، ۱۰۶ برگ، ۱۶×۱۲، نسخ ۱۰۹۱. حاشیه نویسی دارد در تاریخ ۱۱۹۹ مقابله و تصحیح شده با مهر بیضوی «عبدالباقی...».

ش ۲۷۶۵، ۱۳۹ برگ، ۷×۱۰، نسخ ۱۰۷۸. حاشیه با امضاء «محمد صادق» و «جم سلمه الله» دارد و در برگ آخر مهر بیضوی «عبده سید محمد بن محمد علی الموسوی». آغاز این نسخه ناقص است.

ص: ۵۲۰

ش ۲۸۵۴، ۱۴۱ برگ، ۱۷×۱۲، نسخ، بی کا، بی تا (تحریر سده ۱۱). با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد مهدی ۱۲۳۳» روی برگ اول. علامت تصحیح دارد.

ش ۲۹۴۵، ۱۲۶ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ، بی کا، بی تا. تصحیح شده است.

ش ۲۹۷۲، ۸۷ برگ، ۱۷×۱۰. نسخ، بی کا، بی تا. انجامش افتادگی دارد.

ش ۲۹۸۲، ۱۶۸ برگ، ۱۶×۱۰، نسخ، بی کا، بی تا. انجامش ناقص است. تصحیح شده و حاشیه دارد.

ش ۳۰۱۸، ۱۷۴ برگ، ۱۶×۹، نسخ، بی کا، بی تا. حاشیه از مؤلف دارد و تصحیح شده است.

ش ۳۳۱۷، ۹۵ برگ، ۲۰×۱۲، نستعلیق ابوتراب بن شرف الدین حسن عبدالمطلبی بیابانکی در سال ۱۰۴۴ در مشهد از روی نسخه اصل. با مهر بیضوی «عبدہ حسین بن محمد» روی برگ اول و مهر بیضوی «عبدہ الراجی یحیی». تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۳۳۲۴، ۱۶۱ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ فتح الله بن مهدی بن عبدالهادی حمامی در ۱۰۶۸ به درخواست قاسم بن علیان حلّی. با یادداشت تملک محمد محسن بن میر شفیع الدین الحسینی المرعشی با مهر مربع «ان الله يحب المحسنين ۱۰۹۹» واقف: محمد حسین بن میرزا علی علی آبادی در ۱۲۶۸ با مهر بیضوی «حسین منی وانا من حسین».

ش ۳۴۲۶، ۱۲۷ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ محمد کاظم بن درویش علی بیدختی جنابذی در ۱۰۶۴ یا ۱۰۷۴ در مشهد مقدس. برگ اولش افتاده، نسخه توسط کاتب مقابله و تصحیح شده و چند صفحه از رساله شک و سهو علامه مجلسی ضمیمه این نسخه است.

ش ۳۸۰۶، ۱۶۳ برگ، ۲۰×۹، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

۶۵۵- مفتاح الکرامه (فقه، عربی)

از: سید محمد جواد بن محمد حسینی عاملی (۱۲۲۶ ق)

شرحی است با عناوین «قوله _ قوله» بر کتاب «قواعد الاحکام» علامه حلی (۷۲۶ق). این شرح مهم ناتمام طی حدود سی سال نوشته شده و در نوشتن ترتیب کتاب های فقهی ملحوظ نبوده است. از امتیازات این کتاب نقل اقوال فقهاء و متن عبارات آنان است.

[الذریعه ۲۱-۳۴۱، مرعشی ۴-۲۲۰، مجلس ۲۵-۲۹۹، مشار عربی ۱۸۱].

آغاز: «الحمد لله كما هو اهله رب العالمين وصلى الله على خير خلقه اجمعين محمد وآله الطاهرين ورضى الله تعالى عن علمائنا... كتاب الصلاه لغه الدعاء كما فى المبسوط...».

ش ۴۵۹، ۱۵۶ برگ، ۲۱×۲۱، نستعلیق یاد علی (ناد علی) حسن طائفه در ۱۲۵۲. این نسخه صلاه تا بحث مساجد را دارد.

ش ۹۶۳، ۲۸۱ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا. عتق تا پایان قضا را دارد. تصحیح شده است.

ص: ۵۲۲

ش ۹۷۲، ۲۹۸ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، علی بن حسین بن عبدالرزاق بن اسماعیل بن عباس بن حمزه البحرانی الاصفهانی الشهیر
بالكاتب. شفحه تا بیع را دارد.

ش ۱۰۳۱، ۲۰۱ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ ۱۲۵۵. قسمتی از کتاب صلاه است.

ش ۲۴۴۵، ۱۰۸ برگ، ۲۰×۱۵. نسخ یوسف بن محسن بن حسن بن محمد بن عیسی العیساوی النجفی در ۱۲۲۵. بخشی از
کتاب الشركه و کتاب المضاربه را دارد. تصحیح شده است.

۶۵۶- المفراج فی شرح مراح الارواح (صرف، عربی)

از: حسن پاشا بن علاء الدین علی اسود

مراح الارواح از احمد بن علی بن مسعود و از کتاب های درسی بوده است و یکی از شرحهای آن المفراج است.

[مرعشی ۷-۲۲۰ _ امام صادق قزوین ۱-۳۵۱ _ آستان قدس ۱۲-۲۳۱ _ کشف الظنون ۲-۱۶۵۱ _

نمازی خوی - ۲۵۸].

آغاز: «الحمد لله الذي صرف افطار قلوبنا الى الصراط المستقيم ونورنا بنور الهدايه الى الدين القديم وتوحد بالعزه والجبروت
وتفرد بالملك والملكوت... وبعد فان الكتاب المسمى بمراح الارواح...».

انجام: «.. والرابعه علامه النَّصَب والخامسه ياء الأضافه المفعول مطوَّى الموضع مطوَّى آلاله مطوَّى المجهول طوى يطوى وحكم
لام هذه الاشياء كحكم الناقص... كحكم طوى نحو طويان للمبالغه».

ص: ۵۲۳

ش ۲۰۵۵، ۱۲۸ برگ، ۲۰×۱۴، نستعلیق کلب رضا بن سلطان امین در ۱۲۲۳. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

ش ۲۴۷۵، ۱۳۱ برگ، ۱۸×۱۳، نستعلیق اسماعیل مازندرانی در ۱۰۸۵ یا ۱۰۸۴. تصحیح شده و حاشیه دارد و مهر بیضوی «وہب لی علی الکبر اسماعیل» در آن دیده میشود.

۶۵۷- المفصل فی صنعة الاعراب (نحو، عربی)

از: جار الله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸ ق)

مؤلف قواعد نحو را در چهار قسم اسماء، افعال، حروف و قواعد مشترک بین آنها بیان می نماید و هر قسم دارای چند فصل میباشد. کتاب به سال ۵۱۳_ ۵۱۴ ق به پایان رسیده است و کتاب الانموزج زمخشری ملخص همین کتاب است.

[کشف الظنون ۲-۱۷۷۴، آستان قدس ۱۲-۴۵۳، مرعشی ۷-۲۲۰، مشارع ۸۸۲، مجلس ۲۵-۱۹۴].

آغاز: «قال الشيخ الامام الاجل البارع جار الله العلامة فخر خوارزم ابوالقاسم محمود بن عمر الزمخشری رحمه الله عليه الله احمد على ان جعلنى من علماء العربيه وجبلى على الغضب للعرب والعصبيه...».

انجام: «وقال:

غَدَاة طَفَّت علماء بكر بن وائل... صدور الخيل شطر تميم

وإذا كانوا ممن يحذفون مع امكان الادغام فى... يتقى فهم مع عدم امكانه احذف والله تعالى اعلم بالصواب».

ش ۳۳۱، ۱۸۱ برگ، ۲۲×۱۶، نسخ ۹۵۸ یا ۶۴۸. با یادداشت مورخ ۱۰۷۶ در آخر نسخه و مهر بیضوی «عبدہ محمد علی بن علی ۱۲۸۶» همراه با یادداشت تملک «محمد علی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی ۱۲۹۹» در اول نسخه.

ص: ۵۲۴

ش ۱۳۵۰، ۱۷۰ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ مظفر علی در ۱۱۹۹. قسمت اول نسخه تا برگ ۴۱ حاشیه دارد. با مهر بیضوی کاتب «پیرو دین نبی مظفر علی ۱۱۹۰» در آخر نسخه.

ش ۱۸۲۰، ۲۹۵ برگ، ۲۷×۱۷، نسخ محمد بن الحاج محمد بن ابن سعید الحسنی در سال ۸۸۰. از روی نسخه ای که آن را نصر الله بن عبداللطیف سروری در مدرسه فلکیه تبریز از نسخه امام علامه فخر الدین جاربردی نوشته بود و یکی دیگر از شاگردان جاربردی آن را با نسخه وی مقابله کرده و نزد او خوانده و از او اجازه گرفته بود.

ش ۲۶۴۳، ۱۱۴ برگ، ۱۸×۱۵، نسخ کهن (شاید از سده هشتم باشد) اول و آخرش افتاده. حاشیه نویسی دارد..

۶۵۸- مقاتل الطالبین (تاریخ و مقتل، عربی)

از: ابوالفرج علی بن حسین کاتب اصفهانی، (م ۳۵۶ یا ۳۵۷)

کتابی معروف و مفصل در تاریخ شهداء طالبی و علوی که از «جعفر طیار» آغاز و در تاریخ شهادت «اسحاق بن عباس معروف به ملهوس» در ارمنستان خاتمه یافته و نگارش آن در جمادی الاول سال ۳۱۳ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۲۱-۳۷۶ _ مشار عربی - ۸۸۳].

آغاز: «... منهم وفاه من توفى بهذه الاحوال لا على قدر مراتبهم فى الفضل والتقدم ومقتصرون فى ذكر اخبارهم على من كان محمود الطريقه سديد المذهب لا من كان بخلاف ذلك...».

انجام: «... ودعا الى ما كان سلفه يدعون اليه و كان كل من خالف السبيل و... على ضدها منهم... خبره ويخفى امره ويدرس ذكره ونسأل الله العصمه والتوفيق لطاعته

ص: ۵۲۵

لما اتيناها وذكرناه من قول وعمل».

ش ۲۲۶۹، ۲۰۹ برگ، ۲۲×۱۳، نسخ ۱۲۹۲. اولش ناقص است. مهر مربع «محمد جعفر سلطان العلماء ۱۲۱۱» بر برگ اول دیده میشود. حاشیه نویسی دارد و تصحیح شده است.

۶۵۹- المقامات = مقامات حریری (ادبیات، عربی)

از: ابو محمد قاسم بن علی حریری (۵۱۶ ق)

پنجاه مقامه ادبی است به پیروی از روش بدیع الزمان همدانی (۳۷۸ ق) در مقاماتش. این کتاب شهرت

فراوانی پیدا کرده و شرح و حاشیه های بسیاری بر آن نگاشته اند.

[کشف الظنون ۲-۱۷۸۷، مرعشی ۵-۲۳۹، مجلس ۲۵-۱۹۱، مشار عربی ۸۸۷].

آغاز: «اللهم انا نحمدك على ما علمت من البيان والهمة من التبيان كما نحمدك على ما اسبغت من العطاء واسبلت من الغطاء...».

ش ۹۷، ۸۸ برگ، ۲۸×۱۹، نسخ ۱۲۵۴. نام کاتب ندارد.

ش ۱۵۹۲، ۱۵۶ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ ۱۲۶۲، حواشی از شرح مطرزی و غیره دارد مورخ ۱۲۸۰ با سرلوح و جدول زرین در صفحات.

ش ۳۲۹۰، ۲۳۵ برگ، ۲۳×۱۶، نستعلیق ابراهیم بن میرزا عبدالوهاب در ۱۲۶۹.

ش ۳۶۱۱، ۱۳۴ برگ، ۲۹×۱۸، نسخ، بی ک، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲).

ص: ۵۲۶

۶۶۰- مقتبس الانوار من الأئمة: (تفسیر، عربی)

از: محمد مؤمن بن شاه قاسم سبزواری (۱۰۷۰ تا ۱۰۷۷ ق)

مؤلف معانی آیات را به نحوی که از اخبار ائمه اطهار علیهم السلام استفاده میشود بیان و گاهی هم روایات آن را نقل و قصص قرآن را هم به تصریح خودش از مجمع البیان آورده در سال ۱۰۵۹ از تفسیر سوره بقره فراغت یافته و دیباچه و مقدمات را بر آن افزوده در روز عرفه ۱۰۶۹ با ختم سوره اعراف جلد اول را به پایان رسانده است و پس از شروع به جلد سوم وفات کرده است. مقدمه کتاب سه فصل و خاتمه دارد.

[الذریعه ۲۲-۱۷، سپهسالار ۱- ۱۷۶].

آغاز: «ولما سواه من عبيده وامائه معرّضا واما بنعمه ربّك فحدّث فتحدّث نعم الله وافشاؤها واطهارها صفة محموده وخصله ممدوحه وصاحبها عند العقلاء غير ملوم ولا مذموم».

انجام: «عما وقع من زكريا بالنسبه اليها من حين ولادتها الى انتهائ... وقيامها في المسجد بعباده ربها نقل عن ابن عباس أنّها لما بلغت تسع سنين... النهار وقامت الليل».

ش ۳۶۸۳، ۱۶۴ برگ، ۳۱×۱۹، نستعلیق، بی ک، بی تا (تحریر سده ۱۱ و ۱۲) اول و آخرش ناقص است. مقدمه و تفسیر سوره

فاتحه تا بخشی از سوره آل عمران را دارد. تصحیح شده. یادداشتی از آیه الله نجفی مرعشی مورخ ۱۳۴۷ در تهران روی برگ اول است: مبنی بر اینکه این تفسیر از شیخ حویزی است. باید بررسی شود.

۶۶۱- مقتل الآل (مقتل، عربی)

از: عبدالجواد بن عبدالرحیم (قرن ۱۴ ه)

مقتل مفصلی برای ائمه اطهار علیهم السلام که از کتب معتبر و معروف گرفته و تنظیم شده

ص: ۵۲۷

است. مؤلف عبدالجواد یا جواد بن عبدالرحیم الباغیانان دارانی المولد کوهکلویه اصلا والاصفهانى منشأ. تالیف دیگر او به نام «الصاحب» در حرف صاد یاد شد.

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله الذي جعل البقاء والحياه لذاته الأقدس المتمتزه عن صفات ما يدركه الحواس وعقل العقلاء... اطال عمرى فى تحميل العلوم المتداوله شمريت ذيلى مستمدآ...».

انجام: «فقلت نعم يا سيدى، وقال عليه السلام يا هرثمه والله لا يضرننا كيدهم شيئا حتى يبلغ الكتاب اجله ورواه ابو جعفر محمد بن جرير الطبرى باختلاف يسير فى الألفاظ وكذا السيد المرتضى رواه فى عيون المعجزات».

ش ۳۸۵، ۶۷۵ برگ، ۱۷×۲۲، نسخ مؤلف از مقتل على عليه السلام تا امام رضا را دارد.

۶۶۲- المقصد الاقصى فى شرح الاسماء الحسنی = شرح الاسماء (عرفان، عربی)

از: ابوحامد محمد بن محمد غزالی طوسی، (م ۵۰۵ ق)

رساله ای است در شرح و توضیح اسماء حسنی و نامهای الهی که مطابق مشرب عرفا نگاشته و در سه فن تنظیم شده است:

الفن الاول؛ فى السوابق والمقدمات (۴ فصل).

الفن الثانى؛ فى المقاصد والغايات (۳ فصل).

الفن الثالث؛ فى اللواحق والتكميلات (۳ فصل).

[كشف الظنون ۲-۱۸۰۵ _ مرعشى ۳-۲۹۳ _ نمازی خوی - ۱۶۵].

آغاز: «الحمد لله المتفرد بكبريائه وعظمته المتوحد بتعالیه و... الذى قص اجنحه العقول دون حمى عزته ولم يجعل السبيل الى معرفته الا بالعجز عن معرفته... اما بعد فقد سألنى اخ فى الله...».

انجام: «... قد نشعر بسبق فكره فلا يمنع عن اطلاق شيء هنا الا ما ذكرناه فان حَقَّق

لفظ لا یوهم اصلاً بین المتفاهمین ولم یرد الشرع بالمنع منه فانها نجوز اطلاقه قطعاً والسلام».

ش ۲۶۵۴، ۸۸ برگ، ۱۳×۱۹. نسخ ۱۱۳۸.

۶۶۳- مکارم الاخلاق (حدیث، عربی)

از: ابو نصر حسن بن فضل طبرسی (ق ۶)

آغاز: «الحمد لله الواحد الاحد الفرد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد والصلوة والسلام على محمد عبده المجتبی ورسوله المصطفى ارسله الى كافة الوری».

انجام: «هكذا يصنع المواعظ البالغه باهلها فقال له قائل فما بالك انت يا امير المؤمنين فقال ويحك ان لكل اجل وقتاً لا يعدوه وسبباً لا يتجاوزه فمهلاً لا تعد لمثلها فانما نفث الشيطان على لسانك ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم».

ش ۷۳۹، ۲۵۳ برگ، ۱۳×۲۱، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱) تصحیح شده است.

ش ۱۰۶، تحریر محمد شریف بن مولا جنایی الجرجانی در ۱۰۵۴. یک صفحه از رساله اعتقادات؟ ضمیمه این نسخه است.

۶۶۴- المکاسب (فقه، عربی)

از: مرتضی بن محمد امین دزفولی نجفی (شیخ انصاری) (۱۲۸۱ ق)

کتاب مفصلی است در بخش متاجر فقه شیعه که بسیار مورد توجه علما و فقها قرار گرفته و کتاب درسی طلاب علوم دینی واقع شده است. در زمان خود مؤلف کتاب با

ص: ۵۲۹

چاپ سنگی به طبع رسیده و سپس بارها چاپ شده است و حواشی فراوانی بر آن نگاشته شده است.

[الذریعه ۲۲-۱۵۱، مشار، عربی ص ۸۹۵ _ ۸۹۷].

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... البيع وهو في الاصل كما عن المصباح مبادله مال بمال والظاهر اختصاص المعوض بالعين فلا يعم ابدال المنافع بغيرها وعليه استقرار اصطلاح الفقهاء...».

انجام: «وقد تقدم روايه انه ليس منا من ترك اخرته لدنياه ولا من ترك دنياه لآخرته وتقدم ايضا حديث داود على نبينا وآله و عليه وعلى جميع الانبياء الصلاه والسلام بعد الحمد لله الملك العلام».

ش ۲۵۹، ۲۳۰ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه بیع را دارد. تصحیح شده است.

ش ۳۳۰، ۱۳۵ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه مکاسب محرمه است. تصحیح شده.

ش ۶۷۲، ۱۸۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه خيارات است. با يادداشت تملك سيد رضا غروي شاهرودي در ۱۲۶۲ و يادداشت تملك محمد علي خوانساري.

۶۶۵- الملاحم (حديث، عربی)

از: ابو الحسين معروف به «ابن المنادي» (۳۳۶ ق)

شامل احاديثي درباره فتن و ملاحم و علائم آخر الزمان است.

[به فهرست دانشگاه ۴-۵۰، «تاريخ بغداد» ۴-۶۹ و كتاب عقد الدرر رجوع شود].

آغاز: «الحمد لله مداول الايام بين اجيال نسمة الانام ومناوب حدث السلطان في

ص: ۵۳۰

انف... الازمان...».

انجام: «... عن انس بن مالك قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله لا تقوم الساعة حتى لا يبقى احد يقول الله الله عزوجل فهذا آخر هذا الكتاب المتضمن الفتن والملاحم».

ش ۱۹۱۷، ۷۹ برگ، ۲۶×۱۶، نسخ حاجی محمد شوشتری در ۱۲۷۰

۶۶۶- مناجات امیر المؤمنین علیه السلام = مناجات منظوم (دعا، عربی)

منسوب به آن حضرت است.

آغاز: «لک الحمد یا ذا الجود والمجد والعلی».

ش ۳۰، ۴۲ برگ، ۳۶×۲۳، در هر برگ یک مصرع نوشته شده و نسخه هنری نفیسی است. (نگاه کنید به گلستان هنر چاپ بنیاد فرهنگ ایران پیشگفتار مصحح ص ۵۰) در پایان نسخه این یادداشت آمده: در ارض اقدس قم تحریر شد.

ش ۲۴۷۱، ۶ برگ، است. ترجمه فارسی هم دارد. با خط زیبای عبدالصمد گیلانی در ۱۳۱۱ نسخه هنری نفیسی است.

۶۶۷- مناهج الأحكام (اصول فقه، عربی)

از: ملا احمد بن محمد مهدی نراقی کاشانی (۱۲۴۵ ق)

مؤلف، پس از اینکه شرح «تجرید الاصول» را در هفت جلد نگاشت و رسائل چندی در اصول فقه

نوشت، تصمیم گرفت که کتابی مشتمل بر دقایق این فن تألیف نماید و این کتاب را در یک مقدمه و پنج مقصد دارای فصول مشتمل بر مناهج و یک خاتمه تألیف کرد و به روز دوشنبه پنجم جمادی الاول ۱۲۲۴ به پایان رسانید. چاپ

ص: ۵۳۱

شده است.

[الذریعه ۲۲-۳۴۰، مرعشی ۱۶-۱۳۲، الفبایی آستان قدس ص ۵۵۵].

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم. احمد الله بجميع محامده وأشكره على وافر عطائه ورافده وأصلّى على رسوله رافع أعلام الاسلام ومطارده... المقدمه فى بيان حدّه وموضوعه ومرتبته وثمرته وفيها فصلان، الفصل الاول فى حدّه...».

انجام: «يمكن ان يكون لخصوصيه المورد. خصّينا الله سبحانه بألطفه الخفيّه والجايّه واوردنا موارد اكرامه واحسانه بمحمّد وآله سادات البريّه [و] وفقنا لسلوك السبيل الأقوم وصرف وجوهنا الى ما هو الاخرى والأهمّ».

ش ۲۱۰، ۲۸۲ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ، بی کا، بی تا. با یادداشت تملک قم ۱۲۸۹ با مهر بیضوی «محمود بن محمد ابراهیم».

ش ۳۶۰۶، ۲۷۲ برگ، ۱۸×۲۸، نستعلیق، بی کا، بی تا. آغاز و انجامش افتادگی دارد.

۶۶۸- المناهج السويّه فى شرح الروضه البهيّه (فقه، عربى)

از: بهاء الدين محمد بن الحسن بن محمد (فاضل هندی) (۱۱۳۷ ق)

شرح مفصل استدلالی است بر کتاب «الروضه البهيّه فى شرح اللمعه الدمشقيه «شهيد ثانی» در این شرح کتاب طهارت، مزجی و باقى با عناوين «قوله _ قوله» میباشد و تا کتاب اعتكاف را نگاشته است، گویا در برخی موارد شرح خود لمعه باشد.

[الذریعه ۲۲-۳۴۵، مرعشی ۸-۱۴۸].

آغاز: «الحمد لله الذى صدر بحمده مفخر كتبه...».

ش ۲۵، ۲۶۲ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ عبدالعظیم بن علی اردکانی در صفر ۱۲۴۶ ق در نجف اشرف. این نسخه تا بحث تیمم از کتاب طهارت را دارد.

ص: ۵۳۲

ش ۱۸۳، ۱۴۲ برگ، ۳۱×۲۱، نستعلیق بی تاریخ، طهارت تا مسائل حیض است.

ش ۸۹۳، ۱۳۴ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ محمد بن حسن اصبهانی. کتاب زکات است. تاریخ تالیف ۱۰۹۴.

ش ۱۲۵۰، ۱۵۵ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ ۱۲۴۰. صوم و اعتکاف را دارد. تاریخ تالیف ۱۰۵۹ (۱۰۹۵ ظ). مهر مربع «محمد عبد کاظم» و بیضوی «یا ابا عبدالله الحسین ۱۲۴۰» در پایان نسخه دیده میشود.

۶۶۹- مناهل الشوارد فی تلخیص المقاصد (فقه، عربی)

از: علی یا محمد علی بن محمد حسن آرانى کاشانى از شاگردان ملا احمد نراقى

رساله ای است در تلخیص کتاب مفصلی از مولف در اصول فقه بنام «المقاصد المهمه» که بخواهش عده ای از دوستان ننگاشته و در یک مقدمه و دو قسم و یک خاتمه تنظیم نموده است، این رساله در اول جمادى الاول سال ۱۲۲۴ ق مطابق جمله «قد تم مناهل الشوارد بجهد» با حذف حرف جرّ (باء) پایان یافته است.

[الذریعه ۲۱-۳۸۵ و ۲۲-۳۵۴ _ مرعشى ۱۸-].

آغاز: «الحمد لله الذى اوردنا مناهل ربويته وارشدهنا الى مقاصد عبوديته واروانا من ينابيع حكيمته وافاض علينا فوائد... فأنى بعد ما فرغت من تصنيف القسم الاول من كتابى فى اصول الفقه المسمى بالمقاصد المهمه...».

انجام: «لقد تم القسم الاول من قسمى مناهل الشوارد فى تلخيص المقاصد المتعلقة بالالفاظ على يد مصنفه الغريق فى بحار الخطايا والمحن الاثم الجانى... ويتلوه القسم الثانى المتعلق بالاجتهاد والتقليد والادله الشرعيه».

ص: ۵۳۳

ش ۲۵۴۳، ۱۱۹ برگ، نستعلیق مؤلف در ۱۲۲۴. این نسخه قسم اول کتاب را دارد. حواشی از مؤلف با امضاء «منه دام توفیقه» دارد.

۶۷۰- المناهل فی الفقه = المصباح فی الفقه (فقه، عربی)

از: سید محمد بن علی طباطبایی (سید مجاهد) (۱۲۴۲ ق)

فقه استدلالی مفصلی است با عناوین «مصباح _ مصباح» و نقل اقوال بسیاری از فقهاء قدیم و متأخر و بسیاری از کتاب های آن ناتمام مانده است. مؤلف بعد آ نام کتاب را به «المناهل» و فصولش را به عناوین «منهل _ منهل» تغییر داد.

و بخشی از آن به نام مناهل چاپ شده است.

[الذریعه ۲۱-۸۰ _ ۲۲-۳۵۲، مرعشی ۱۳-۱۹۲، مجلس ۲۵-۳۷۶].

آغاز: «حمد له... الطهاره لغه النزاهه والنظافه كما صرح به فی المعتمر و... وقد اختلف فی تعريفها شرعا ففي الطهاره فی الشریعه اسم لما يستباح به الدخول فی الصلاه».

ش ۸۱، ۲۴۸ برگ، ۱۵×۲۷، نسخ عبدالحسین بن حاجی عباس در ۱۲۴۲.

کتاب طهارت است.

ش ۸۲، رحلی، ۲۷۲ برگ، نسخ ۱۲۴۵، کتاب طهارت است، در برخی صفحات حاشیه منه دارد.

ش ۲۱۳، ۴۴۷ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ محمد علی بن محمد اصفهانی در ۱۲۲۹. با این یادداشت در برگ اول: «من مصنفات الاقا السید السند والحبر المعتمد الملقب ببحر العلوم آقا سید محمد اعلی الله مقامه»؟ این نسخه طهارت و صلاه است.

ص: ۵۳۴

ش ۳۴۱، ۲۵۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. بیع تا مزارعه در این نسخه است.

ش ۳۴۲، ۳۰۱ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ غلامعلی بن ابی جعفر یا ابوجعفر غلامعلی در ۱۲۴۲. این نسخه وکالت تا وصایا را دارد. مهر بیضوی «عبدہ الراجی غلامعلی ۱۲۴۱» در نسخه هست.

ش ۴۸۴، ۱۶۰ برگ، ۲۱×۱۵، تجارت تا ارث است. تصحیح شده. پشت برگ اول نوشته شده: «سوم مصابیح اقا سید علی بحر العلوم طباطبایی نجفی»؟

چون سید بحر العلوم هم مصابیح دارد باید در این نسخه ها دقت شود که آیا همه از سید مجاهد است و یا برخی از آنها از سید بحر العلوم میباشد.

۶۷۱- منبع الحیاه فی حجه قول المجتهدین من الاموات (اصول فقه، عربی)

از: سید نعمت الله بن عبدالله حسینی شوشتری، (م ۱۱۲ ق)

رساله ای است در تحقیق حجیت قول مجتهدین میت و جواز تقلید از میت که در دو اصل تنظیم شده و نگارش آن در ششم جمادی الثانی ۱۱۰۰ ق پایان یافته است:

الاصول الاول؛ فی تحقیق قولهم: قول المیت کالمیت.

الاصول الثانی؛ فی تحقیق قولهم: الرعیه صنفان مجتهد و مقلد.

[الذریعه ۲۲-۳۵۸ _ مرعشی ۷-۲۷۷].

آغاز: «الحمد لله الذی رفع قواعد الشریعه المصطفویه بعلماء اهل البیت علیهم السلام وفضل مدادهم علی دماء الشهداء ابتغاء منافع الخلق به علی مرور الیالی والایام... لما وفقه الله لشرح کتابی التهذیب والاستبصار...».

انجام: «... والظاهر ما دلّ علی احد احتمالاته دلالة راجحه فی مقابله المأول واما السنه فثلاث قول وفعل وتقریر... کقوله تعالی ان اضرب بعصاک، تمت».

ص: ۵۳۵

ش ۲۵۸۴، ۴۲ برگ، ۱۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۲).

۶۷۲- منتخب الاحادیث (حدیث، عربی)

از: عبد الحئی بن عبدالرزاق الرضوی (ق ۱۲ ه. ق)

مؤلف بعد از تحصیل و مطالعه کتب حکمت به مطالعه کتاب های حدیثی پرداخته بخصوص کتب اربعه و کتاب های شیخ صدوق سپس احادیثی را از آنها برگزیده و به شرح آن همت ورزیده و لابلائی آن، کلماتی از عارفان نقل کرده است. این کتاب در ده فصل و یک خاتمه نگاشته شده و در ماه صفر ۱۱۴۲ ق به اتمام رسیده است.

آغاز: «الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا ما بذلنا من مدارج الرزدي والصلاه والسلام على محمد المصطفى وعلى آله المعصومي ن... اني لما كثرت نظري في كتب الحكماء وزاد بالعلوم الاستدلاليه».

انجام: «وكان مذهبنا ومذهبكم واحداً في أنّ الواجب تعالى واحد ليس اثنين فتعجب ذلك الصالح والحاضرون وكل ما ذكرنا ببركة ذكر الله تعالى ولنختم بالحمد والشكر».

ش ۷۶۳، ۷۶ برگ، ۱۲×۱۸، نسخ مؤلف در ۱۱۴۲. در آخر نسخه چند یادداشت تاریخ تولد ۱۱۵۳ و ۱۱۵۶ و ۱۱۴۶ و ۱۱۴۸ موجود است.

۶۷۳- منتخب الأمان من اخطار الاسفار والازمان (دعا، عربی)

از: شاید اسد الله الحسينی الشهير به شاه مير

چون کتاب «الأمان من اخطار الاسفار والازمان» علی بن موسی بن طاوس حلی قابلیت مختصر شدن را داشت و اصولاً بناء سفر نیز بر اقتصار و اختصار است مؤلف

ص: ۵۳۶

این انتخاب را انجام داد و این در سفری بود که دولت عثمانی (روم) آماده حمله به ایران در سال ۹۵۵ ق بوده است. او در انتخابش اخبار مکرر و بعضی ادعیه و عوذات مشتمل بر ارقام مجهوله را حذف کرده است. او عبارات کتاب را با عنوان «قال مصنف الاصل» و عبارات خودش را با عنوان «اقول» بیان کرده است. تاریخ تالیف ۹۵۵.

آغاز: «... مواجب الطاعات الموجب لسعاده النَّجَاهِ واكتساب معالی الدَّرَجَاتِ الَّتِي لَا يُمْكِنُ إِلَّا بِالْبَقَاءِ فِي دَارِ الْكَسْبِ حِينَ الْحَيَاةِ فتاره عَرَفْتَنَا بِمَوَاعِدِ الْآيَاتِ».

انجام: «قلت لابي عبدالله عليه السلام علّمني دعاءً فقال إنّ افضل الدعاء ما جرى على لسانك وروى سعد بن عبدالله في كتاب الدعاء باسناده عن زراره قال قلت لابي عبدالله ۷ علّمني دعاء قال افضل الدعاء ما جرى على لسانك. هذا آخر ما اردنا ايراده».

ش ۳۹۰۰، ۱۳۱ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ، ۱۰۶۶. خطبه کتاب را ندارد. صفحات جدول زرین دارد.

۶۷۴- منتخب دلائل العباد = خلاصه دلائل العباد (فقه، عربی)

از: اسمعیل کجوری، قرن ۱۳

رساله ای است در انتخاب و گزینش برخی مباحث کتاب «دلائل العباد» نگاشته شیخ محمد تقی بن علی محمد نوری (۱۲۶۳ ق) که در آن مطالب مفصل و اضافی حذف شده است.

آغاز: «الحمد لله الذی جعل تزکیه النفس اقوم ارکان الایمان واتقن طرق الفوز والفلاح بروح وریحان کما قال الله تعالی قد افلح من زکّها وتزکیه الاموال سبباً للطهاره عن...».

انجام: «... الثالث من اقسام الولوالی الامامه والامام ۷ یرث المیت بعد فقد جمیع مراتب الارث من النسب عندنا نعم یرث مع وجود الزوجه فان الباقي بعد...».

ص: ۵۳۷

ش ۲۸۸۴، ۱۱۸ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بی کا، بی تا. این نسخه زکاه را ناقص و میراث را دارد.

۶۷۵- المصنف من الکلام علی مغنی ابن هشام = حاشیه الشمنی علی المغنی

(نحو، عربی)

از: تقی الدین ابو العباس احمد بن محمد شمنی (۸۷۲ ه. ق) شرحی است با عناوین «قوله _ اقول» بر مغنی ابن هشام و پاسخ به اعتراضات و اشکالات محمد صایغی حنفی در «تنزیه السلف» و محمد دمامینی در «تحفه الغریب» که هر دو شرح مغنی است. و این کتاب چاپ شده است.

[کشف الظنون ۲- ۱۷۵۲].

آغاز: «وصلی الله علی سیدنا... الحمد لله الذی خص کتابه بعدم المعارضه وبالعجاز وجعله تیاناً لكل

شیء فهو مغنی اللیب بالحقیقه لا بطریق المجاز...».

انجام: «... حمل الضمیر علی اللفظ واستتاره فی الصفه وقلب الضمه کسره اذ اصل الحسن الوجه، الحسن وجهه بالرفع علی انه فاعل الصفه. قوله وقد مرّ ذلك یعنی فی آخر القاعده الاولی».

ش ۱۷۷۶، ۳۲۷ برگ، ۱۲×۲۴، نستعلیق. ۱۰۹۵

۶۷۶- المنطق (منطق، عربی)

از: مولانا حسین اصفهانی یا محمد حسین اصفهانی

رساله ای است در مبانی، اصول و قواعد علم منطق که بصورت «تعلیم _ تعلیم» تنظیم شده و نام مؤلف مزبور بخط قدیمی بر روی برگ اول آمده است، در ابتدا «مرموزات» «انباذ قلس» را در چهارده برگ آورده است.

ص: ۵۳۸

آغاز: «عليك يا اخي بتصفح كتب قدماء المنطقيين وممارسته بعد ذلك تفكر بطريق التحليل والتقسيم والتحديد والبرهان في المواليده الثلاثه كيف حدثت وكيف امتزجت ومن اى شىء تركبت...».

انجام: «... وهو قولهم ۷ الله قیوم السموات والارض وفسیر القیوم بالقیم علی کل شىء بمراعات حاله وتبلیغه درجه کماله ویظهر من کلامهم ان الشىء لا یطلق علی الممتنعات وهو قولهم اعوذ بقدرتك التی لا یمتنع منها شىء» واللّه اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب تمت... بالخير والسعاده اللهم انفع الطالبین بها فی الدنیا والعاقبه.

ش ۲۴۸۴، ۱۵۰ برگ، ۲۱×۱۱، نسخ مؤلف (سده ۱۱ و ۱۲).

۶۷۷- من لا یحضره الفقیه (حدیث، عربی)

از: ابو جعفر محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق) (۳۸۱ ه. ق)

یکی از کتب چهارگانه حدیث شیعه است. در چهار جزء، حاشیه ها و شرحها و ترجمه‌های به زبان عربی و فارسی دارد.

[الذریعه ۲۲-۲۳۲، مجلس ۳۸-۵۳۲، مرعشی ۱-۴۵، دائره المعارف بزرگ اسلامى ۱-۲۴۹].

آغاز: «اللهم انی احمدک واشکرک واو من بک واتوکل علیک وافر بذنبی الیک واشهدک انی مقر بوحدانیتک ومنزهک عما لا یلیق بذاتک...».

ش ۴۸، ۵۴۳ برگ، ۳۲×۱۹، نستعلیق ۱۰۲۹.

صفحه اول دارای سرلوح مذهب و لاجوردی با گل وبتّه زرین. صفحات مجدول به جدول زرین. با فهرست رجال مشیخه با مهری بیضوی: «محمد علی بن محمد ابراهیم» با یادداشت تملک شمس الدین محمد بن محمد ربیع الرضوی ۱۲۷۰ ه. ق.

ص: ۵۳۹

ش ۵۵، ۴۱۷ برگ، ۳۸×۲۳، نستعلیق بی تاریخ (سده ۱۱) تاریخ وقف آن در ۱۲۶۱ در اول نسخه هست.

ش ۷۵، ۳۰۵ برگ، ۲۸×۱۹، نسخ ۱۱۱۲ ق. تا پایان جزء دوم را دارد.

ش ۷۶، ۳۱۷ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ ۱۰۸۵، در اوائل نسخه علامت تصحیح و بلاغ هست.

ش ۸۴، ۳۱۵ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ عجیمی بن محمد الخواجه آل بدر (سده ۱۱ و ۱۲) و بخش آخر نسخه به خط دیگری است، آثار تصحیح دارد.

ش ۴۳۰، ۳۱۰ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ محمد شفیع بن محمود بن علی اکبر نائینی محمدیه در ۱۰۶۶ _ ۱۰۶۷. تصحیح شده.

ش ۴۳۸، ۲۱۰ برگ، ۲۶×۱۹، نسخ ملک حسین بن عنایت الله بن علی من القریه العلی در ۱۰۴۷ _ ۱۰۵۸. از قضاء تا مشیخه را دارد. تصحیح شده است.

ش ۹۴۴، ۳۶۲ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ محمد رضا حسینی در ۱۱۰۴. قضاء تا پایان کتاب را دارد در سال ۱۱۱۵ اسناد این نسخه با نسخه ای که توسط سید محمد بن سید محمد قاسم حسینی خلخالی با نسخه علامه مجلسی مقابله شده بود مقابله شده است. صورت اجازه علامه مجلسی؛ به سید محمد یاد شده مورخ ۱۰۸۸ در نسخه هست. در سال ۱۱۱۵ نیز متن و حواشی با نسخه مجلسی اول و مجلسی دوم مقابله شده است.

دو رساله فارسی یکی درباره قاعده «الواحد لا یصدر...» و دومی درباره اشتراک لفظی وجود

(دومی تالیف آقا جمال خوانساری است) ضمیمه این نسخه است.

ش ۹۵۴، ۳۸۸ برگ، ۳۰×۲۱. نسخ محمد بن محمد باقر در ۱۰۷۷. با تعیین موثق با ضعیف بودن روایات. و یادداشتی به نقل از املاء مولانا محمد تقی مجلسی در پایان. و یادداشت تملک محمد طاهر بن محمد رحیم تویسرکانی در پایان مشیخه. و تملک نواده فرزندش ضیاء الدین بن حاج آقا محمد بن آفاضل الله بن محمد طاهر مورخ ۱۲۸۸. با مهر بیضوی «عبد محمد طاهر بن محمد رحیم» ۱۲۰۶. این نسخه تصحیح شده و فهرست مشیخه را دارد.

ش ۹۵۸، ۴۹۲ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا. حواشی از سلطان و کنز اللغه دارد. تصحیح شده.

ش ۹۷۹، ۴۶۹ برگ، ۳۰×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. علامت تصحیح دارد.

ش ۹۹۹، ۳۳۱ برگ، ۳۰×۱۸، نسخ ضیاء الدین محمد بن حاج محمد کاتب در ۱۰۸۵. تصحیح شده. از انجام ناقص است.

ش ۱۰۷۴، ۲۳۷ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. از قضاء تا پایان کتاب را دارد.

ش ۱۶۲۵، ۴۸۵ برگ، ۲۸×۱۶، نستعلیق جمشید بن محمد زمان الکسکری در ۱۰۹۸. آغازش افتاده.

ش ۱۶۹۶، ۲۷۰ برگ، ۳۱×۱۹، نسخ محمد بن محمود در ۱۱۱۷. نیمه دوم کتاب است. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد.

ص: ۵۴۱

ش ۱۷۶۴، ۲۷۳ برگ، ۱۹×۲۵، نسخ، بی کما، بی تا. از آغاز کتاب تا پایان کتاب الحج است. روی برگ دوم این مهر مربع هست «محمد امین الحسنی الحسینی ۱۰۹۱».

ش ۱۸۳۳، ۲۷۵ برگ، ۱۷×۲۵، نسخ، بی کما، بی تا. نیمه دوم کتاب است اول و آخر ناقص است. صفحات جدول زرین دارد.

ش ۱۸۳۵، ۳۰۵ برگ، ۱۴×۲۵، نسخ زین العابدین بن حاجی محمد در ۱۰۶۵. نیمه اول کتاب است با سرلوح و جدول زرین.

ش ۲۰۱۳، ۱۴۵ برگ، ۱۵×۲۴، نسخ، بی کما، بی تا. از آغاز تا بخشی از حج است. با جدول و عناوین مذهب. حواشی با امضاء «م ح ق؛» و «سلط؛» و «م ر» دارد. این نسخه از لحاظ هنری بسیار نفیس است.

ش ۳۱۲۹، ۱۷۰ برگ، ۲۰×۳۱، نسخ محمد حسین بن عینی تونی در ۱۰۷۳ در اصفهان. نیمه دوم کتاب است. تصحیح شده، حواشی با امضاء «مراد» دارد.

ش ۳۱۵۴، ۲۲۸ برگ، ۱۸×۲۸، نسخ میر کمال الدین تبریزی (سده ۱۱) حسب الامر نواب مستطاب سلطان العلمائی مد ظله در

ایامی که کاتب در سلک عبید در گاه او منتظم بود.

از آغاز تا اواخر حج را دارد. تصحیح شده، حواشی با امضاء «ن دام افاداته» و «س م د؛» و «شیخ محمد؛» و «م د» و «محسن دام ظله» و «شمس دام افاداته» و «شیخ حسن؛» دارد.

ش ۳۱۸۸، ۸۹ برگ، ۱۷×۲۳، نسخ حاج محمود بن صدر الدین محمد سمنانی. بخشی از کتاب است. توسط کاتب مقابله و تصحیح شده است با مهر «عبده اسد الله» روی برگ اول و

ص: ۵۴۲

«از کتابخانه حقیر اسماعیل الحسینی» روی برگ آخر.

ش ۳۲۷۵، ۲۰۲ برگ، ۲۴×۱۷، نسخ، بی ک، بی تا. بخشی از جلد اول است. یادداشت تملک مورخ ۱۲۹۷ دارد. تصحیح شده. مهر مربع «عبدہ محمد جعفر بن محمد علی الحسینی» ۱۱۷۳ در برگ آخر، و صورت اجازہ مجلس اول برای ملا عبدالرزاق یزدی در ۱۰۶۳ در این نسخه هست.

ش ۳۲۸۰، ۲۶۷ برگ، ۲۵×۱۵، نستعلیق محمد باقر در ۱۰۷۹. نیمه دوم کتاب است. با مهر «نصر من اللہ وفتح قریب» و تملک محمد علی بن شیخ علی عرب الدسولی روی برگ دوم. تصحیح شده و علامت بلاغ دارد.

ش ۳۲۸۱، ۲۵۴ برگ، ۲۵×۱۹، نسخ، بی ک، بی تا. بخشی از قضاء و تا آخر کتاب را دارد. تصحیح شده، حواشی دارد.

ش ۳۲۸۲، ۳۶۶ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ حاجی محمد هادی بن حاجی محمد حسین طبسی الکیلی. تصحیح شده. حاشیه با امضاء «ا م ن» دارد. دوره است آخرش افتادگی دارد.

ش ۳۸۳۵، ۳۳۴ برگ، ۲۶×۱۳، نسخ میر نعمت اللہ بن سید معصوم در ۱۰۹۳. قضاء تا پایان کتاب را دارد.

ش ۴۰۲۲، ۲۴۶ برگ، ۲۴×۱۸، نستعلیق، بی ک، بی تا. از اول کتاب تا بخشی از حج را دارد. از انجام افتادگی دارد.

ص: ۵۴۳

از: محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی اصفهانی (حاجی کلباسی) (۱۲۶۲ ق)

فقه است با مختصر اشاره ای به ادله در بعضی از مسائل، هر کتابی دارای مناهج و هر منهجی با عناوین «هدایه _ هدایه». این کتاب در دو جلد نگاشته شده و تاریخ پایان تالیف جلد اول ۱۲۴۰ یا ۱۲۴۴ میباشد. چاپ شده است.

[الذریعه ۲۳-۱۷۹، مرعشی ۶-۳۵۹، الفبایی آستان قدس ۵۶۶].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا الی معالم الاسلام و ارشدنا الی قوانین شرائع الدین وقواعد الاحکام و نور قلوبنا بانوار مصابیح الایمان... و بعد فانی بعد ما صنفت فی الاصول الاشارات للمستفیدین...».

انجام: «لکن یتحب التسویه بین الاولاد فی العطاء من غیر فرق بین الذکر والانثی فلیکن هذا اخر الملجد الاول من منهاج الهدایه بفضل الله سبحانه».

ش ۲۷۴، ۱۴۳ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ علی اصغر بن زین العابدین در ۱۲۵۰ یا ۱۳۰۵ در نجف آباد. این نسخه جلد اول و طهارت تا هبه است. تصحیح شده. مهر بیضوی «الراجی محمد جعفر» دارد.

ش ۷۱۰، ۱۸۷ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ محمد هادی بن محمد طباطبائی در ۱۲۵۰.

جلد اول است. با مهر بیضوی «عبدہ محمد صادق بن محمد الطباطبائی».

ش ۸۲۲، ۱۹۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ صادق بن محمد جعفر الپهنندی در ۱۲۵۴. جلد اول است.

ش ۲۱۷۱، ۱۹۶ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ محمد ابراهیم بن محمد حسن در ۱۲۴۴. جلد اول است. تصحیح شده و حواشی با امضاء «منه دام ظلّه» دارد. تاریخ تالیف در این نسخه یاد شده است: ۱۲۴۴.

ش ۲۲۴۹، ۱۳۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ علیرضا بن محمد باقر ریزی لنجانی اصفهانی در ۱۲۵۴ در مسجد حاج سید باقر. جلد اول است. با مهر «هو المالک من عواری الزمان لدی الجانی هادی الحسینی افجه ای» بر برگ اول و آخر.

ش ۲۲۷۵، ۲۴۴ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ، بی ک، بی تا. از طهارت تا اواسط کتاب نکاح است. با یادداشت تملک «حیدر قلی بن نور محمد خان کابلی» مورخ ۱۳۲۳ در برگ اول. ایشان معروف به سردار کابلی بود.

ش ۲۵۳۱، ۱۵۶ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. توسط دو نفر استنساخ شده است جلد اول است. تصحیح شده.

۶۷۹- منهج الاجتهاد (فقه، عربی)

از: محمد تقی بن محمد برغانی ساوجبلاغی قزوینی (شهید ثالث) (قرن سیزدهم ق) = شهید ثالث

شرح استدلالی مفصلی است در ۱۸ جلد یا بیست و چهار جلد بر کتاب «شرائع الاسلام» محقق حلی با عناوین «قوله _ قوله» که در ذیحجه ۱۲۲۶ در ساوجبلاغ، تألیف آن شروع شده است. و تاریخ تألیف

جلد سیزدهم که در این کتابخانه هست ۱۲۴۵ در قزوین میباشد و قبل از ۱۲۵۸ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۳-۱۸۲، مرعشی ۷-۷، مجلس ۲۵-۱۰۳].

ش ۴۱، ۱۶۱ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ عبدالصمد بن محمد باقر انصاری در صفر ۱۲۶۲. شامل بخشی از کتاب طهارت است.

ص: ۵۴۵

ش ۱۶۰۴، ۱۴۷ برگ، ۲۰×۲۹، نسخ عبدالصمد بن محمد باقر الانصار ۱۲۶۲ یا ۱۲۵۹. جلد سیزدهم و شامل وکالت تا وصایا است.

۶۸۰- منهج الرشاد الی احکام الدین والایمان فی شرح ارشاد الازهان (فقه، عربی)

از: شیخ محمد جعفر بن حاج محمد ابراهیم کلباسی

شرحی است بر «ارشاد الازهان» علامه حلّی (۷۲۶ق). جلد اول این شرح در ۲۳ سؤال ۱۲۷۳ به اتمام رسیده است.

[الذریعه ۲۳-۱۸۷، مقدمه ای بر فقه شیعه ص ۱۱۵، فهرست اصفهان ۲۲۷].

آغاز: «الحمد لله الذی اوضح لنا شوارع الهدایه و مناهج الاحکام و ارشدنا للوصول الی منتهی المطلب و نهایه المرام و وفقنا لایضاح معالم الدین و تنقیح شرائع الاسلام...».

انجام: «السادس لو مس باطن الرحم و الفرج حین التولد ظاهر بدن الطفل اذا كان میتا لم یجب الغسل للاصل و عدم انصراف الاطلاقات الیه و عدم صدق المسّ فی الحیّ نعم اذا مسّه بعضو منه بعد الخروج و جب الغسل و هو ظاهر».

ش ۶۶۷، ۲۷۲ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق، بی ک، بی تا. جلد دوم است از تیمّم به بعد. مهر بیضوی مؤلف «الراجی محمد جعفر بن ابراهیم» در آن دیده میشود. حاشیه با امضاء «منه عفی عنه» دارد.

ش ۳۵۵۵، ۳۲۷ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ، بی ک، بی تا. جلد اول است از آغاز طهارت است تا غسل مسّ میّت. حاشیه با امضاء «منه» دارد.

ص: ۵۴۶

۶۸۱- منهج المقال فی تحقیق احوال الرجال = رجال کبیر = رجال استرآبادی (عربی)

از: میرزا محمد بن علی بن ابراهیم حسینی استرآبادی (۱۰۲۸ ق)

رجال حدیث شیعه را به ترتیب حروف آورده و تألیف آن در سلخ صفر ۹۸۶ ق در نجف اشرف به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۳-۱۹۸، مرعشی ۴-۱۱۹، مجلس ۷-۳۸۰ و الفبایی آستان قدس، ۵۶۷،

مجلس ۲۶-۳۲۹، مشار عربی ۹۲۹].

آغاز: «الحمد لله المتعالی فی عز جلاله عن الاشباه والنظائر المنزه بکمال ذاته عن ادراک الابصار والنواظر المحيط علما بما تجنه الافئده والضمائ...».

انجام: «وما ذکرته عن ابی طالب الانباری فقد اخبرنی به احمد بن عبدون عنه وقد اوردت جملا- من الطرق الی هذه المصنفات... فمن اراده اخذه من هناک ان شاء الله...».

ش ۷۳، ۲۳۸ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ زین العابدین خوانساری در صفر ۱۲۶۵ در دولت آباد ملایر.

ش ۲۲۴۰، ۴۴۰ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ محمد قاسم بن محمد کاظم در ۱۲۲۵. تصحیح شده.

۶۸۲- منیه الطالب فی شرح مکاسب (فقه، عربی)

از: موسی بن محمد النجفی الخوانساری (ق ۱۴)

حاشیه و شرح مکاسب شیخ انصاری است که مؤلف از تقریرات درس فقه استادش مرحوم علامه نائینی گرد آورده و به چاپ رسیده است.

[الذریعه ۳۳-۲۵، مشار، عربی ص ۹۳۰].

ص: ۵۴۷

آغاز: «الحمد لله... الخيار لغه اسم مصدر من الاختيار اه فبمعناه اللغوى يشمل كل مورد كان لاحد المتعاقدين او لغيرهما اختياراً فى امر فالاول كما فى ملك الزوجين الفسخ بالعيوب والثانى...».

انجام: «فله الرد او الامضاء مجاناً لان له الالتزام فعلاً... وقد ظهر فى ذيل خيار العيب ان الارش على خلاف القاعده فلا يتعدى الى غير مورد».

ش ۲۵۸، ۱۲۴ برگ، ۱۴×۲۲، نسخ، بی ک، بی تا. این نسخه شامل خیارات است. آخرش ناقص است.

۶۸۳- منه اللیب فی شرح التهذیب (اصول فقه، عربی)

از: عمید الدین بن مجد الدین (م ۷۵۴) یا سید ضیاء الدین عبداللہ بن مجد الدین محمد حسینی حلّی

(ق ۸)

شرح استدلالی است به عنوان «قال _ اقول» بر کتاب «تهذیب الوصول الی علم الاصول» علامه حلّی و بنا به گفته علامه تهرانی در تاریخ رجب ۷۴۰ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۱۳-۱۶۸ و ۲۳-۲۰۷، مرعشی ۱-۲۳۱، مجلس ۹-۸۸ و ۲۵-۲۵۲، الفبائی آستان قدس ۵۶۷].

آغاز: «اللهم انى احمدك حمدآ لا يقدر حصره ولا يحصر قدره ولا ينسى ذكره ولا يطوى نشره... واصلى على سيد المرسلين وخاتم النبيين محمد المصطفى وعلى اله الاثمه الطاهرين صلاه باقيه الى يوم الدين...».

انجام: «جعل سؤالاً واحداً لاتحاد المقصود منه وهو الفرق وان اختلفت صيغته وقد تقدم البحث فى ذلك وجوابه جواب المعارضه فى الاصل والمعارضه فى النوع وقد عرفت وباقى الاعتراضات واخواتها تقدمت».

ص: ۵۴۸

ش ۵۰۹، ۱۸۸ برگ، ۲۳×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. تصحیح شده است. (تحریر سده ۱۰ و ۱۱).

ش ۱۱۰۴، ۱۲۳ برگ، ۲۶×۲۰، نستعلیق ملک علی بن علی افضل. بدون تاریخ. از آغاز افتادگی دارد. (تحریر سده ۱۱).

ش ۱۱۴۷، ۲۳۴ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ، بی ک، بی تا. اول و آخر ناقص (شاید بخشی از آن تحریر سده ۹ و ۱۰ باشد).

ش ۱۳۴۲، ۲۵۸ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، بی ک، بی تا. با مهر بیضوی «الواثق بالله الغنی عبده الموسوی ۱۲۷۲».

ش ۲۱۰۲، ۲۷۵ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ و نستعلیق فتحعلی بن اسماعیل بن فتح الله بن عبدالله در ۱۲۴۵. این نسخه پنجمی ن نسخه از منیه الیب است که این کاتب کتابت کرده است.

ش ۳۸۳۸، یک قطعه از نسخه شماره ۱۱۰۴ میباشد که اشتباها جداگانه صحافی شده است.

۶۸۴- منیه المرید فی آداب المفید والمستفید (اخلاق، عربی)

از: علی بن زین الدین عاملی (شهید ثانی) (۹۶۶ ق)

آداب تعلیم و تعلم و روش استاد و شاگردی و درس خواندن را با استفاده از آیات و روایات و سخن

بزرگان در یک مقدمه و چهار باب و یک خاتمه بیان نموده و از تألیف آن در روز پنجشنبه ۲۰ ربیع الاول ۹۵۴ فارغ شده است. مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۲۳-۲۰۹، مرعشی ۲-۴۷، مجلس ۲۵-۱۶۶، الفبایی آستان قدس ۵۶۸].

ص: ۵۴۹

آغاز: «... اعلم ان الله سبحانه جعل العلم هو السبب الكلى لخلق هذا العالم العلوى والسفلى طرآ وكفى بذلك جلاله...».

انجام: «انك قادر على ان تصير من جمله الملائكة المقربين باستعمال قوتك فى العلم والعمل بل اعظم من الملائكة... فتبهاوا معشر اخوانى واحبائى... واجعل ما بقى من ايام هذه المهله مصروفا على علوم الشريعة...».

ش ۵۸۴، ۱۳۸ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ محمد بن على بن محمود جزائرى در ۱۰۸۶ در منزل سيد نعمت الله جزائرى. آغازش افتادگى دارد. تصحيح شده است.

ش ۲۹۵۳، ۱۲۲ برگ، ۱۵×۱۰، نسخ محمد كاظم بن محمد حسين شيرازى در ۱۲۵۲ در نجف اشرف. يك برگ اولش افتاده. تصحيح شده است.

۶۸۵- موائد العوائد والفوائد فى بيان القواعد والفوائد = خزائن العلوم

(اصول فقه، عربى)

از: ملا محمد جعفر بن سيف الدين شريعتمدار استرآبادى (۱۲۶۳ ق)

قواعد و مسائلى كه مجتهدان براى استنباط احكام به آنها نياز دارند را، در يك مقدمه و سه فن بيان نموده و تأليف آن در دهه دوّم ربيع الثانى ۱۲۳۶ ق به پايان رسيده است.

[الذريعه ۷-۱۵۵ و ۲۳-۲۱۴، مرعشى ۹-۸۲، مجلس ۱۹-۳۹، مشار، عربى ۹۳۲].

آغاز: «الحمد لله الذى تنزه بوجوب وجوده عن شوائب نقائص الامكان وتعالى بكمال ذاته وعينيه صفاته عن مطارح انوار مصابيح الازهان وبسط بكمال تفضله موائد العقول...».

انجام: «والاصل مقدم على الظنى لا غيره من الظواهر بل بناء الشرع فيها عليها فلا

ص: ۵۵۰

منافات بین تقدیم الاصل علی الظاهر. اظهر الله من يجعل الاصل ظاهرا وحشرنا مع من جعله ظاهرا».

ش ۴۰، ۲۴۱ برگ، ۲۱×۳۰، نسخ محمد حسین سبزواری در محرم ۱۲۴۸ ق.

۶۸۶- المواعظ البالغة (اخلاق، عربی)

از: میرزا محمد بن عبدالوهاب بن داود همدانی کاظمی (ق ۱۳ ه . ق)

مؤلف میگوید در ماه رمضان ۱۲۹۲ در مسجد اخضر نجف اشرف حضور یافته و سخنرانی شورانگیز شیخ جعفر شوشتری را دیده که چگونه تأثیر بسزایی بر شنوندگان داشته لذا تصمیم میگیرد با استفاده از آیات و روایات و حکایات تألیفی در «مواعظ» بنماید که مجلس را دربرداشته باشد ولی ظاهرا بیشتر از چهار مجلس آن را نتوانست تألیف نماید. این کتاب در سال ۱۲۹۳ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۳- ۲۲۵].

آغاز: «الحمد لله ذی المنن والآلاء السابغه والصلاه والسلام علی الشمس البازغه محمد صاحب المواعظ البالغه واله الذین محبتهم نعمه سائغه وعداوتهم نقمه دامغه...».

انجام: «البلاد مثل مکة والمدینه والكوفه وکربلاء وله ۷ فی کل منزل من هذه المنازل مصائب وفضائل نسأل الله تعالی ان یوفقنا لبیانها فی المجالس الاتیه».

ش ۴۹۱، ۱۶۸ برگ، ۱۵×۲۱، نستعلیق محمد علی کشمیری خوشنویس در ۱۳۰۰

ص: ۵۵۱

از: ؟

تفسیر مختصری است بر قرآن مجید در یک مجلد. مؤلف هر جا که لازم دانسته برخی از الفاظ و جملات را مختصراً توضیح داده است. تقریباً مانند تفسیر شبر است.

آغاز: «نستعین ای نخصک بالعباده من توحید وغیره ونطلب المعونه علی العباده وغیرها اهدنا الصیراط المستقیم ای ارشدنا الیه ویدل منه صراط الذین انعمت علیهم».

انجام: «لترون الجحیم النار جواب قسم محذوف وحذف منه لام الفعل وعینه والقی حرکتها علی الراء ثم لترونها تأکید عین الیقین مصدر لأن رای وعاین بمعنی واحد ثم لتسألن حذف منه نون الرفع لتوالی النونات».

ش ۳۵۲۱، ۳۸۶ برگ، ۱۶×۲۷. نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخرش ناقص است.

۶۸۸- موجز القانون (طب، عربی)

از: ابوالحسن علاء الدین علی بن ابی حزم قرشی - ابن النفیس - (م) ۶۸۷

کتابی است در تلخیص و گزیده «القانون» ابن سینا (۴۲۷ ق) که در چهار فن ترتیب داده شده است، اول؛ قواعد کلی طبی علمی و عملی دوم؛ داروهای مفرد و مرکب سوم؛ امراض و بیماریهای اعضا، چهارم؛ امراض عمومی.

[کشف الظنون ۲-۱۸۹۹ - الذریعه ۱۴-۹۵ - مشار عربی -۹۳۴ - دایره المعارف اسلامی ۱-۲۵۲ -

مرعشی ۶-۲۱۴].

آغاز: «قال الشيخ الامام... قد رتب هذا الكتاب على اربعة فنون، الفن الاول في قواعد جزئي الطب اعني علمي وعملی...، الفن الثاني في الادويه والاعذیه المفرده والمركبه...».

ص: ۵۵۲

انجام: «.. فاكل بعضهم من كبده واستنكف الباقون من اكلها لم يمت ومن... عن اكلها مات وكان تدبيرهم جميعاً تدبيراً... او استعملوا دواء جالينوس وغيره من العلاج المذكور. تمت».

ش ۱۰۳۶، ۱۶۰ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد رحیم بن عبدالباقی در ۱۲۴۹. آخرش افتادگی دارد. حاشیه نویسی دارد و مهر بیضوی «الراجی محمد رحیم حسینی» در نسخه هست.

ش ۲۴۲۲، ۲۴۶ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ ۱۲۳۸. تصحیح شده، حاشیه نویسی دارد با مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» در برگ آخر.

ش ۲۵۲۴، ۵۰ برگ، نسخ، بی کا، بی تا. بخشی از باب دوم از فن دوم را دارد.

۶۸۹- الموجز فی شرح القانون = شرح نفیسی (طب، عربی)

از: علاء الدین ابوالحسن علی بن ابی الحزم قرشی (م) ۶۸۷

مؤلف دو کتاب درباره قانون ابن سینا نوشته است، کتاب اول «موجز القانون» نام دارد که در تلخیص و گزیده قانون نگاشته شده که مهمترین شرح آن «شرح موجز القانون» نفیس بن عوض کرمانی است و کتاب دوم شرح قانون است که «الموجز فی شرح القانون» یا «شرح النفیس» نام دارد که بگفته صاحب الذریعه بیست جلد میباشد.

[مرعشی ۱-۳۹۲ _ الذریعه ۲۳-۲۵۰ و ۱۴-۹۶ _ فهرس المخطوطات الطیبه المصوره - ۱۱۴].

آغاز: «بعد حمد الله والصلاه على انبيائه فان قصدنا الان ايراد ما تيسر لنا من المباحث على كلام الشيخ الرئيس ابي علي... في التشریح من جمله کتاب قانون وذلك بان جمعنا ما قاله في الكتاب الاول...».

ص: ۵۵۳

انجام: «... ونقول الان ان قولنا في هذا الفصل وغيره من التشریح ان كذا انعقد بالحراره او يحرق بنفوذ الدم او الروح... انما هو باراده من لا يعتریه هو ولا يعجزه امر وهو الخالق تعالى والحمد لله».

ش ۲۲۰۷، ۲۲۹ برگ، ۱۳×۲۲، نستعلیق، بی ک، بی تا. اول و آخر ناقص. با تملک مخبر السلطنه فرمانفرمای فارس مورخ ۱۲۳۰. صفحات جدول زرین دارد و نسخه نفیسی است.

ش ۲۳۴۳، ۲۱۵ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ محمد مهدی بن علی اکبر در ۱۲۵۳. این نسخه بخش تشریح قانون است. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد.

۶۹۰- الموجه الكوثريه في شرح القصيده الحميريّه (عربی)

از: سید هادی لکهنوی (ق ۱۴ ق)

شرح مختصری است بر «قصیده عیثیه» سید اسماعیل حمیری که شارح از نظر ادبی و بلاغی آن را مورد توجه قرار داده و زمانی که همراه برادرش سید محمد عباس به خدمت یکی از علمای بزرگ که استاد برادر نیز بوده رسیده اند به عنوان هدیه خدمت او تقدیم شده است. این شرح در سال ۱۲۶۷ ق انجام پذیرفته و در لکهنوی هند چاپ شده است.

[الذریعه ۲۳-۲۵۴].

آغاز: «الحمد لله المذی كرم الانسان باللسان المعرب عما في الجنان والصيلاه على محمّد مطلع قصيده الاكوآن المذی اخرس بفصاحته مصاقع عدنان...».

انجام: «من صلّى علىّ صلاه صلّت الملائكه عليه عشر آى دعت به وباركت وجاءت الصلاه بمعنى التعظيم قيل ومنه صلّ على محمّد اى عظّمه فى الدنيا باعلاء ذكره واظهار دعوته وابقاء شريعته وفى الآخرة بشفاعته فى أمته وتضعيف اجره

ص: ۵۵۴

ومثوبته وليكن هذا آخر ما ينشرح به الجنان في شرح هذه الايات».

ش ۸۲۴، ۴۶ برگ، ۲۱×۱۶، نستعليق ميرزا عبدالله فسوی در ۱۳۱۹.

۶۹۱- مهج الدعوات ومنهج العناية (دعا، عربی)

از: رضی الدینعلینموسینجعفرطاووس حلی (ابنطاووس)، (۵۸۹ - ۶۶۴ ق)

تاریخ تالیف: ۶۶۲. مکرر چاپ شده است.

[الذریعه ۲۳-۲۸۷ _ آستان قدس رضوی ۱۵-۵۱۴ _ مرعشی ۲۰-۲۰۴ _ مجلس ۳۵-۳۳۳].

آغاز: «يقول مولانا افضل العالم العلامه».

انجام: «... ومن صفات الداعي ان يكون في يده خاتم عتيق لآئنا روينا عن الصادق ۷ انه قال ما رفعت كفّ الى الله... وفيما ذكرناه من الشروط والصفات ما ارجو ان يغني عن الزيادات وهذا اخر... وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين».

ش ۲۰۲۴، ۲۵۶ برگ، ۲۴×۱۸، نسخ درویش علی بن حسین الخادم کربلائی در ۱۱۱۱ تصحیح شده. حاشیه نویسی دارد. با مهر بیضوی «محمد مهدی بن عبدالواسع الحسينی ۱۲۳۰» در برگ اول.

۶۹۲- المهدی (عربی)

از: سید صدر الدین بن اسماعیل موسوی صدر عاملی، (۱۲۹۹ - ۱۳۷۳ ق)

مجموعه احادیث و اخبار مروی از طرق عامه درباره حضرت حجت ۷ است در یک مقدمه و هشت فصل و یک خاتمه تنظیم و نگارش آن در ۲۴ صفر ۱۳۵۸ ق پایان یافته است.

[الذریعه ۲۳-۲۹۰].

ص: ۵۵۵

آغاز: «الحمد لله رب العالمين... وبعد فهذا شطر من الاحاديث الشريفه وقسم من الاخبار المنيفه عن سيدنا ومولانا خاتم النبیین صلی الله عليه وآله وسلّم وعن اهل بيته الكرام واصحابه والتابعين له...».

انجام: «... ان يتفضّلوا عليّ بما يقع في نظرهم من انتقاد لاشير اليه انشاء الله في الطبعه الثانيه ومن الله سبحانه وتعالى اسأل التوفيق والعصمه لي ولهم امين وكان ذلك في يوم السبت الرابع والعشرين...».

ش ۲۱۸۸، ۱۱۸ برگ، ۲۱×۱۶، نسخ ۲۴ صفر ۱۳۵۸ در بلده قم. ظاهراً این نسخه برای چاپ سنگی نوشته شده است.

۶۹۳- المذهب البارع فی شرح المختصر النافع (فقه، عربی)

از: احمد بن محمد بن فهد حلی (ابن فهد حلی) (۸۴۱ ق)

شرح مختصر نافع محقق حلی است که به صورت «قال _ اقول» نگاشته شده و در سال ۸۰۵ تألیف آن به پایان رسیده و در ابتدای کتاب چهار مقدمه مختصر آمده است.

[الذریعه ۲۳-۲۹۲، مرعشی ۱-۳۰۴، الفبایی آستان قدس ۵۷۲، مجلس ۲۵-۱۴۱].

آغاز: «الحمد لله المتفرد بالقدم والكمال المتوحد بالعظمه والجلال المتعالی عن مقایسه الاشباه والافعال المتقدس عمّا ترامت اليه فكر الضلال... وبعد فإنّ احقّ ما انفق فيه العمر وصرف فيه الدهر تعلم المعالم الدينيه».

انجام: «اقول التردد من المصنّف؛ ومنشأه انّ الاب هل يطلق عليه اسم حقيقه ام لا... هو الوضع اللغوي والاصل عدم النقل وبراءه الذمه من وجوب الانفاق الا في موضع اليقين والاول مذهب السيد والمشهور بين الاصحاب ثبوت الانفاق ولا اعرف فيه مخالفا».

ص: ۵۵۶

ش ۶۵۱، ۱۷۴ برگ، ۱۳×۱۹، نستعلیق، بی کما، بی تا. بخشی از طهارت تا کتاب مزارعه را دارد. با مهر بیضوی «عبده محمد صادق».

ش ۲۴۶۰، ۱۷۳ برگ، ۱۳×۲۰. نستعلیق، بی کما، بی تا. اول و وسط و آخر ناقص. بخشی از طهارت تا بخشی از تجارت را دارد. تصحیح شده و حاشیه دارد.

ش ۲۴۹۷، ۱۹۰ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بی کما، بی تا. آغاز و انجام ناقص. تا کتاب بیع است.

ش ۳۶۹۴، ۱۲۶ برگ، ۱۳×۲۹، نستعلیق محمد محمود کوهی (یا کوهی) در ۱۰۳۴. این نسخه طهارت تا نکاح را دارد و شماره ۴۰۰۷ بخشی دیگر از این نسخه است.

ش ۴۰۰۷، ۶۶ برگ، ۱۳×۲۰، نستعلیق، بی کما، بی تا. تجارت تا هبه را دارد.

۶۹۴- النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (کلام، عربی)

از: مقداد بن عبدالله سیوری (فاضل مقداد) (۸۲۶ ه. ق)

شرحی است معروف و مختصر با عناوین «قال _ اقول» بر «الباب الحادی عشر». کتاب منهاج الصلاح فی مختصر المصباح علامه حلی؛.

[الذریعه ۱۳-۱۱۷، مرعشی ۱-۲۱، مجلس ۲۵-۲۳۲].

آغاز: «الحمد لله المذی دلّ علی وجوب وجوده افتقار الممكنات وعلی قدرته وعلمه احکام المصنوعات المتعالی عن مشابهه الجسمانیات... فانّ الله تعالی لم یخلق العالم عبثاً فیکون من اللّٰه عین».

انجام: «امن الامر والنهی من الضرر الحاصل بسبب الامر والنهی اما لهما او لاَحدٍ

من المسلمين فان غلب عندهما حصول ذلك ارتفع الوجوب ايضا ويجبان بالقلب واللسان واليد ولا ينتقل الى الأصعب مع انجاح الاسهل فهذا ما تهيأ لي...».

ش ۷۷۱، ۳۳ برگ، ۱۲×۱۸، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱).

ش ۱۳۰۱، ۵۷ برگ، ۱۲×۲۳، نستعلیق محمد حسین بن علی در ۱۲۶۱.

ش ۳۳۸۲، تحریر ۱۰۵۷.

۶۹۵- نتائج الافكار (اصول فقه، عربی)

از: سید ابراهیم بن محمد باقر قزوینی حائری (۱۲۶۲ ق)

مؤلف کتابی به نام «ضوابط الاصول» در اصول فقه تألیف نموده بود ولی چون مفصّل بود، آن را تلخیص نموده و «نتائج الافكار» نامید. این کتاب در یک مقدمه و چند اصل و یک خاتمه با عناوین «اصل _ اصل» تنظیم شده و آخر ماه رجب ۱۲۵۳ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۴-۴۲، مشار عربی ۹۴۴، مرعشی ۵-۱۸۶، الفبایی آستان قدس ۵۷۷].

آغاز: «الحمد لله الذی هدانا لهذا الذی هدانا بترتیب عوائد موائد الايادی الی نهاییه معارج الافهام وارشادنا بتهذیب فرائد فوائد المبادی الی غایه مناهج الحلال والحرام ووقفنا لتحصیل...».

انجام: «وهل المدار على المرجحات الخاصه ام على ظن الفقيه وجهان وعلى المختار من الظن المطلق فالدائرته وسیعه ثم ان المرجحات قد تترکب من اثنين فصاعدا وقد تتعارض فيلاحظ فيها التعادل والتراجيح والاقوى فالاقوى».

ص: ۵۵۸

ش ۴۹۲، ۸۹ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ محسن بن الصالح الحسینی المازندرانی (شاگرد مؤلف بوده) در ۱۲۵۷ در کربلا- با مهر بیضوی «المتوکل علی الله عبده محسن» واقف: سید فضل الله بنافتی مازندرانی.

ش ۳۰۴۸، ۱۱۳ برگ، ۱۸×۱۰، نسخ محمد کاظم بن نوروز علی در ۱۲۶۸. تصحیح شده.

۶۹۶- نجاه العباد فی يوم المعاد (فقه، عربی)

از: محمد حسن بن محمد باقر نجفی اصفهانی (صاحب جواهر) (۱۲۶۶ ق)

رساله عملیه است که برای مقلدین خود نگاشته است و چند نفر از فقهاء پس از صاحب جواهر، حواشی بر این رساله عملیه نگاشته اند.

[الذریعه ۲۴-۵۹، مرعی ۲-۲۷۷، مجلس ۳۸-۶۱۴، الفبایی آستان قدس ص ۵۸].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی نبیه محمد سید الاولین و الآخین و آله الغر الميامین اما بعد... انه قد التمسنی جماعه من المؤمنین و اهل الرغبه فی الدین ان اکتب لهم...».

انجام: «و کفاره الاعتکاف ککفاره شهر رمضان علی الاصح و الاحوط مراعاة الترتیب فیها مثل کفاره الظهار و الله هو العالم بحقائق الاسرار».

ش ۶۷۴، ۱۱۶ برگ، نسخ، بی کا، بی تا. طهارت تا اعتکاف را دارد. در اول نسخه تاریخ وقف آن ۱۲۷۳ یادداشت شده.

ش ۲۳۱۵، ۱۰۲ برگ، نسخ مؤمن موسوی قمی در ۱۲۶۱ در نجف اشرف. طهارت و صلاه و صوم است. حواشی دارد از شیخ انصاری با امضاء «مرتضی» و «ض». با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده است.

ص: ۵۵۹

ش ۲۵۵۴، ۱۰۹ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کما، بی تا. حاشیه از «م د مد ظلّه» و «ض» و «میرزا دام ظلّه» دارد و اجازه میرزای شیرازی و شیخ انصاری عمل به این رساله را در برگ اول هست. گویا توسط صاحب جواهر تصحیح شده و خط او در برخی موارد هست این نسخه هم طهارت تا اعتکاف است.

ش ۴۱۸۳، این نسخه چاپ ۱۳۰۷ است. حواشی شیخ عبداللّه مازندرانی بر آن خطی است.

۶۹۷- النحو (نحو، عربی)

از: ؟

رساله ای است مفصل در تحشیه و تعلیقه بر اثری نحوی که به صورت «قوله _ قوله» تنظیم شده است، در فهرست پیشین کتابخانه این رساله «حاشیه شرح جامی (الفوائد الضیائیه)» معرفی شده که اشتباه است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمین... قوله ای المركبات المعدوده ای فیما سبق بقوله وهی المضمرة والموصولات واسماء الاشارة بناء علی أنّ المعرفة اذا اعيدت معرفة كانت الثانية عین الاولى...».

انجام: «... من تحقیق مباحث الفعل والحرف من الشرح العتیق والبحر العمیق لما رایت الظفره... وعدم الظفره بمقصوده فیما تعرضوا التحقیقه والحمد لله علی الاتمام والصلاه والسلام علی رسوله خیر الانام وآله واصحابه الکرام».

ش ۲۱۷۸، ۱۲۴ برگ، ۲۲×۱۵، نسخ ۱۲۹۲. تصحیح شده و حواشی دارد.

ص: ۵۶۰

۶۹۸- النحو (نحو، عربی)

از: بدرالدین محمد بن طیفور سجاوندی، (م) ۵۶۰

رساله ای است در اصول و قواعد علم نحو که در سه بخش مرفوعات و منصوبات و مجرورات تنظیم شده است. نام کتاب بدست نیامد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والعاقبه للمتقین والصلاه علی رسوله محمد وآله اجمعین قال الشیخ... اعلم ان الکلام کله علی ثلاثه اضرب: اسم وفعل وحرف ان جاء لمعنی فالاسم...».

انجام: «... نحوه یشقی ویرضی لانه محل التّغییر ولا إماله فی الحروف الّا فی أنّی ومتی وبلی وحتّی لبعدها عن الاشتقاق. واللّه اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب».

ش ۳۴۵۸، ۶۶ برگ، ۱۳×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. (شاید از سده دهم باشد). تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد. و مهر بیضوی «یا اصفی الاصفیاء ۱۰۲۰» روی برگ اول.

۶۹۹- نخبه المقال فی علم الرجال (تراجم و رجال، عربی)

از: سید حسین بن رضا بروجردی (۱۲۷۶ ق)

منظومه ای است در ۱۳۱۳ بیت. مولف از شاگردان صاحب جواهر و صاحب فصول بوده است. و این کتاب چاپ شده است.

[الذریعه ۲۴-۹۹].

آغاز: «سبحانک اللهم ذالجلال عن منتهی درایه الرجال صل علی النبی ذی المکارم محمد وآله الاعاظم...».

انجام:

«... واجعل لنا اللهم ذالعیاله

ذخرا بحق خاتم الرساله

ص: ۵۶۱

عدته زين بالغرائب تاريخه باسم الامام الغائب»

ش ۱۴۶۵، ۶۱ برگ، ۱۷×۱۱، نسخ، ۱۲۹۵. حاشیه با امضاء «منه» دارد.

۷۰۰- نزهه النظر فی توضیح نخبه الفكر (درایه، عربی)

از: شهاب الدین احمد بن علی بن حجر عسقلانی، (م ۸۵۲ ق)

مؤلف ابتدا متنی کوتاه و دقیق در اصطلاحات علوم حدیث و رجال و درایه بنام «نخبه الفكر فی مصطلح اهل الاثر» نگاشت و سپس خود آن را شرح نمود، بر این شرح شروح بسیاری نگاشته شده است، این شرح در اول ذیحجه سال ۸۱۰ ق پایان یافته است.

[کشف الظنون ۲-۱۹۳۶ _ مرعشی ۱۰-۳۲۳ _ مجلس ۳۸-۳۴۷ _ الفبایی آستان قدس - ۵۸۱].

آغاز: «الحمد لله الذي لم يزل عالماً قديراً حياً قيوماً سمياً بصيراً... اما بعد فان التصانيف في اصطلاح اهل الحديث قد كثرت للاثمه في القديم والحديث...».

انجام: «... وهي اى هذه الانواع المذكوره في هذه الخاتمه... ظاهره التعريف مستغنيه عن التمثيل وحصرها متعسير فليراجع لها مبسوطاتها ليحصل الوقوف على حقائقها».

ش ۳۴۸۷، ۳۲ برگ، ۲۱×۱۴، نسخ مصطفی رجایی زاده در ۱۲۴۵. از وسط افتادگی دارد. در برخی صفحات حاشیه دارد.

۷۰۱- النشر فی القراءات العشر (علوم قرآن، عربی)

از: شمس الدین محمد بن محمد جزری (۸۳۳ ق)

این کتاب دارای یک دیباچه و بیست و نه باب بوده و در علم قراءت جامعترین

ص: ۵۶۲

کتاب های پیشینیان در این فن است. تاریخ تالیف ۷۹۹. در دو مجلد بزرگ چاپ شده است.

[کشف الظنون ۲-۱۹۵۲، مرعشی ۵-۸۳، مجلس ۳۵-۲۵].

آغاز: «... قال حدثني عمر بن ايوب... ثنا ابو ابراهيم... يعني اسماعيل بن ابراهيم ثنا سعيد بن سعيد الجرجاني وكنا نعدّه من الابدال عن... ابي عبدالرحمن القرشي».

انجام: «اللهم انى اسألك فراغ الخير وخواتمه وجوامعه واوّله وآخره وباطنه وظاهره والدّرجات العلى من الجنّه امين اللهم انى اسألك خير ما...».

ش ۹۹۳، ۲۹۸ برگ، ۲۰×۲۹. نسخ، بی کاه، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). اول و آخرش افتادگی دارد.

۷۰۲- نفحات اللاهوت فی لعن الجبت والطاغوت (عربی)

از: علی بن عبدالعالی عاملی (محقق ثانی) (۹۴۰ ق)

در بیان مطاعن دشمنان اهل بیت علیهم السلام و مخالفت آنان با قرآن و سنت، در یک مقدمه و هفت فصل و یک خاتمه و به نام یکی از پادشاهان صفویه که نام وی در دیباچه نیامده نگاشته شده و شب جمعه ۱۶ ذی حجه ۹۱۷ به پایان رسیده و در نجف و غیره چاپ شده است.

[الذریعه ۲۴-۲۵۰، مرعشی ۷-۱۴۳، مجلس ۲۶-۴۷۳].

آغاز: «اللهم فاطر السموات والارض عالم الغيب والشهادة انت تحکم بين عبادك فيما كانوا فيه يختلفون. اثنى عليك جمیلا بما انت اهله...».

انجام: «... و یونسنا لیلہ الوحده من وحشه الغربه ویتجاوز عما اقترفناه من الذنوب واشتملناه من... العیوب».

ش ۱۳۶۰، ۱۰۰ برگ، ۱۱×۱۸، نستعلیق امامقلی در ۱۰۱۸.

ص: ۵۶۳

۷۰۳- النفلیه (فقه، عربی)

از: شمس الدین محمد بن مکی عاملی (شهید اول) (۷۸۶ ق)

رساله ای است در بیان نمازهای مستحب و مستحبات نماز. یکی از شرحهای آن از شهید ثانی است و هر دو چاپ شده است.

آغاز: «... والرابع المتعلقه بالاحوال كاعاده الجماعه والكسوف والجنائز والاحتياط فى موضع... الخامس ما عدا ذلك كابتداء النافله فان الصلاه قربان كل تقى».

انجام: «وصلاه الشكر انها ركعتان عند تجدد نعمه... يقرأ فى الاولى الحمد والتوحيد وفى الثانيه الحمد والجحد وليقل فى الركوع والسجود الحمد لله شكرآ وشكرآ وحمدآ وبعد التسليم الحمد لله الذى قضى حاجتى واعطانى مسألتى ثم يسجد سجدتى الشكر».

ش ۳۷۸۸، ۳۷ برگ، ۱۵×۱۹، نسخ ۱۰۰۵. اولش افتادگی دارد، تصحیح شده، حواشی از ذکری و لمعه دارد.

۷۰۴- نقد الاصول فى تلخیص الفصول (منطق، عربی)

از: محمد یوسف بن حسین طهرانی (ق) ۱۲

کتابی است در منطق که در چهار جزء ترتیب یافته است. اول در سه فصل است دوم در سه فصل سوم در هشت فصل. تاریخ ختم تألیف او ۱۱۰۴ می باشد. و در پایان کتاب آمده که جزء چهارم در بافی صنائع خمس است.

[الذریعه ۲۴-۲۷۳، آستان قدس ۱۱-۵۰۵].

آغاز: «اللهم اهدنا للتي هي اقوم واستعملنا بما هو اسلم وصحح بما عندنا يقيننا واستصلح بقدرتك ما فسد منا وصلّ على من جعلته نورا يهتدى به في ظلم الجهاله

ص: ۵۶۴

باتباعه وعلی آله».

انجام: «اذا اعتدل مزاج الدماغ فقویت القوه... اعنی الخیال والذکر والوهم والفکره فتّمّت الات العقل لادراک المبادی ولسنا نرید بالعقل مقابل العلم فانه نفس المبادی بل العقل النظری الهیولانی الکامل کما ذکرنا فقد اتینا بمطلبنا».

ش ۸۱۳، ۱۰۰ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. شامل جزء اول تا سوم است. سید محمد صالح خلخالی آن را تصحیح کرده است. مهر بیضوی «رب هب لی حکما والحقنی بالصالحین» دارد. شاید همان نسخه باشد که در ذریعه یاد شده و نزد آیه الله مرعشی نجفی بوده است.

۷۰۵- النکت الاعتقادیه (کلام، عربی)

از: شیخ مفید (م) ۴۱۳

مکرر چاپ شده است.

ش ۴۱۹۲، ۶ برگ، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۳).

۷۰۶- نوحه الاحزان وصیحه الاشجان = کشف الغموض (مقتل، عربی)

از: یوسف بن آقا بیگ دهخوارقانی (ق ۱۱ هـ

(

چون مؤلف در کتابش «کشف الغموض» به فن چهارم در زیارت حضرت امام حسین علیه السلام رسید، بر آن شد که این کتاب را در مصیبت‌های آن حضرت، بنگارد. این کتاب دارای یک مقدمه و پنج مسلک می‌باشد. مؤلف این کتاب را به زبان فارسی نیز با همین نام به شعر کشیده است.

تاریخ تالیف ۱۰۶۹ مؤلف این کتاب را به شاه عباس دوم صفوی تقدیم کرده است.

ص: ۵۶۵

[الذریعه ۱۷-۴۹ و ۲۴-۳۵۳، مرعشی ۵-۱۱۷ و ۶-۲۰۶، فهرس منزوی ص ۴۵۶۲ و ۳-۱۸۱۸،

الفبایی آستان قدس ص ۴۶۴ و ص ۵۸۹].

آغاز: «... اقول لما بلغ کتابتی فی الفن الرابع من کتاب کشف الغموض الی زیاره ابی عبداللّٰه الحسین علیہ السلام فی یوم عاشورا... ان اکتب کتابا بلسان عربی مبین یشتمل علی قصه ما اصابه ۷».

انجام: «فتعجب الرجل من ذلك قال فلم یزل الصادق ۷ یزیده من فضل زیارته حتی قال له تعدل ثلثین حجه مبروره مقبوله زاکیه مع رسول اللّٰه صلی اللّٰه علیہ و آله فقال الرجل اذا کان هذا فضل زیاره الحسین علیہ السلام فواللّٰه لا افارقه حتی اموت قال ولم یزل لائذا بقبر الحسین علیہ السلام حتی اتاه الموت».

ش ۵۹۹، ۱۳۱ برگ، ۲۱×۱۶، نستعلیق، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱).

ش ۱۰۰۹، ۱۸۵ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱).

آغاز این نسخه: الحمد لله علی السراء والضراء.

انجام لمؤلفه: یا رب بحق حسین مظلوم شهید...

۷۰۷- نور الانوار فی شرح منار الانوار (اصول فقه، عربی)

از: شیخ احمد الصدیقی الهندی (ملاجیون حنفی) (۱۱۳۰ ق)

حافظ الدین نسفی (۷۱۰ ق) کتابی در اصول فقه به نام «منار الانوار» نوشته که بنا به قول حاجی خلیفه در میان کتب مفصل او موقعیت ویژه ای دارد و اگر چه مختصر اما جامع و نافع است. و این کتاب حاضر شرحی است بر آن. تاریخ پایان شرح ۱۱۰۰ در مدینه در پنجاه و هشت سالگی شارح.

[ذیل کشف الظنون ۲-۵۵۴، کشف الظنون ۲-۱۸۲۳].

ص: ۵۶۶

آغاز: «الحمد لله الذي جعل اصول الفقه مبنى الشرائع والاحكام واساسا لعلم الحلال والحرام وصيرها موثقه بالبراهين والدلائل... وبعد فلما كان كتاب المنار اوجز كتب الاصول...».

انجام: «حتى قيل صار شهيدا لانه يكون باذلا نفسه لا عزاز دين الله تعالى ولا قامه الشرع اللهم ادخلني في زمرة الشهداء واسلكني في عده السعداء...».

ش ۱۰۹، ۱۹۷ برگ، ۳۰×۱۹، نستعلیق. ۱۲۳۶.

۲۰۸- نور الانوار فی شرح کلام خیر الاخیار (دعا، عربی)

از: سید نعمت الله بن عبدالله حسینی جزایری تستری، (۱۰۵۰ - ۱۱۱۲ ق)

شرح مختصری است بر صحیفه سجّادیه امام سجّاد ۷ که توسط مؤلف از شرح مفصل خود که در زمان

جوانی نگاشته منتخب و گلچین شده و بگفته الذریعه در خرم آباد سال ۱۰۷۸ ق و شرح ملحقات در ۱۱۰۲ ق در شوشتر پایان یافته است.

این کتاب چاپ شده است.

[الذریعه ۲۴-۳۵۹ _ مرعشی ۵-۳۵۲ _ الفبایی آستان قدس - ۵۹۰ _ آستان قدس ۱۵-۵۲۶].

آغاز: «الحمد لله الذي اطلع ابناء التراب على اسرار ملكوتيته الخفيه ونور قلوبهم بادعيته الصحيفه السجاديه والصلاه على رسوله... ان للوصول الى جناب قربه تعالى طرائق متعدده و، ووسائل متبده و كان اوضحها سيلا وبرهاناً واعلاها شرفاً...».

انجام: «قال هذه الأ-حرف بلسانه وحرّرها بينانه المذنب الجاني... ببلده شوشتر حرسها الله واهلها من آفات الزمان وحوادث الحدّثان في دارنا القريبه من جامع الاعظم والحمد لله وصلّى الله على محمد واهل بيته الطاهرين».

ش ۲۵۵۰، ۱۰۷ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ بینقطه در ۱۱۰۲، روی جلد و برگ اول این نسخه نوشته شده (که این نسخه بخط مؤلف است) اما معلوم نیست چنین باشد.

ص: ۵۶۷

۷۰۹- نور الثقلین (تفسیر، عربی)

از: عبد علی بن جمعه عروسی حویزی

تفسیری روایی است و روایت هایی را که در تفسیر آیات وارد شده با ذکر نام مصدر آنها آورده است. در پنج جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۲۴-۳۶۵، مرعشی ۵-۱۰۲، الفبایی آستان قدس ۵۹۰].

آغاز: «بسمله فی کتاب ثواب الاعمال باسناده عن ابی عبدالله علیه السلام قال من اذمن قرائه سوره مریم لم یمت حتی یصیب ما یغنیه فی نفسه وماله وولده وکان فی الآخره من اصحاب عیسی بن مریم ۸».

ش ۹۵۶، ۱۶۲ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ، بی کاه، بی تا. تصحیح شده. جزء سوم این کتاب است از سوره مریم...

ش ۱۶۷۲، ۲۷۱ برگ، ۲۰×۳۴، نسخ محمد بن محمود در ۱۱۲۰. جزء دوم است از سوره اعراف تا کهف.

۷۱۰- نور علی نور = عبره المتعلمی ن (نحو، عربی)

از: محمد بن محمد صالح (ق) ۱۲

مؤلف کتابی به نام «چهل قلم» که چهل رساله است دارد و این چهل رساله بخشی از کتاب «سبع

المثانی» اوست که آن هم جلد دوم از کتاب «اسرار القرآن» است. اما کتاب حاضر رساله هیجدهم از آن چهل رساله و حاشیه ای است بر متنی که آن متن مقدمه سوم از سبع المثانی است.

ص: ۵۶۸

آغاز:

«الحمد لله الذي احيانا

بالساق قويّ نجمنا احيانا

حتى ارتوى فينا زواهر الكلم

رفعالنا كسرآ لمن عادانا»

انجام: «السابعه التابعه لجمله لا محلّ لها وتقع بدلا اذا كانت اوفى بتأديه المراد هذا اخر ما نحوت في اوّل امرى وذاك اوّل ما رجوت لآخر عمرى والحمد لله اولا واخرا».

ش ۴۳۷، ۱۰۰ برگ، ۲۵×۱۷، نسخ ابراهيم بن ابوالحسن در ۱۱۸۵ برای مؤلف.

۷۱۱- نهايه التدريب في نظم غايه التقريب (فقه، عربی)

از: شرف الدين عمریطی

«غايه التقريب» متن کوتاهی است در فقه شافعی نگاشته قاضی ابوشجاع شافعی (۴۸۸ق) است، در منظومه حاضر رساله مزبور به نظم کشیده شده است.

[كشف الظنون ۲- ۱۱۹۱].

آغاز:

«الحمد لله الذي قد اصطفى

للعلم خير خلقه وشرفا

وافضل الصلاه والسلام على النبي افضل الانام»

انجام:

«... الحمد لله على اتمامه

ثم صلاه الله مع سلامه

على النبي وآله وصحبه

ش ۳۳۰۰، ۴۴ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ ۱۲۷۱. چهار برگ آغاز این رساله مطلبی عرفانی از محیی الدین عربی است.

ص: ۵۶۹

۷۱۲- نهاییه التقرب فی شرح التهذیب (اصول فقه، عربی)

از: شیخ عبدالنّبی بن سعد جزائری غروی (۱۰۲۱ ق)

شرح متوسطی است بر کتاب «تهذیب الوصول الی علم الاصول» علامه حلّی (۷۲۶ق)، این کتاب در دو جلد میباشد و تاریخ پایان جلد اول ۱۰۱۰ ق در کربلا میباشد.

[الذریعه ۴-۵۱۳ و ۲۴-۳۹۸، مرعشی ۱-۲۲۲].

آغاز: «... المفیده للظن لا من الادله القطعیة فالاستدلال مبطل للعمل بها لأنّها تدلّ علی عدم العمل ودلالاتها ظنیة فلا یعمل بها فتأمل...».

انجام: «والله الموفق للصواب وهذا آخر ما یتسر لی من تحریر نهاییه التقرب فی شرح التهذیب والحمد لله علی توفیقه وشکره علی تسهیل سلوک طریقته ونسأله من فضله وكرمه... یغفر لنا ما قصرنا فیه فی اجتهاد أو وقع فیه من خلل».

ش ۲۱۲، ۲۱۳ برگ، ۳۰×۲۰، نستعلیق، بی ک، بی تا. این نسخه جلد اول است. آغازش افتادگی دارد. تصحیح شده. (تحریر سده ۱۱) با یادداشت تملک محمد علی بن علی بن لطفعلی بن احمد تبریزی مورخ ۱۲۹۹ با مهر بیضوی «عبده محمد علی بن علی».

۷۱۳- نهاییه الطلب فی شرح المکتسب (کیمیا، عربی)

از: ایدمر بن علی جلدکی (۷۵۰ یا ۷۶۲ ق)

شرحی است بر «المکتسب فی زراعه الذهب» ابوالقاسم محمد بن احمد السیماوی العراقی صاحب کتاب الأقالیم السبعه. شارح در مقدمه اش گوید: پس از اینکه در آفاق گشتم و کوششهای فراوان نمودم این کتاب را یافتم در موضوعاتی صحیح با الفاظی کوتاه. آن را در سه سفر تنظیم کردم و هر سفری دارای یک مقدمه،

ص: ۵۷۰

چند مقاله و خاتمه میباشد. و هر سفری مانند یک جلد جداگانه خطبه ای دارد.

[الذریعه ۲۴-۴۰۱، کشف الظنون ۲-۱۸۱۱، مرعشی ۲-۳۷۲، مجلس ۳۶-۵۴].

آغاز: «الحمد لله الذى تعالى عن العلل والمعلولات وتقدس عن لوازم الاجسام والمتخيرات وتنزه عن ان يحيط به العقول والادراكات الواجب الوجود لذاته البديع الصفات اتقن صنع ما صنع وابدع الحركات...».

انجام: «فالحذر الحذر من مثل هولاء وانظارهم واعتبر... فهو الغايه... والنهائيه العظمى فافهم ما اشرناه اليك واشكر الله تعالى على تفهم فكن من الفائزين».

ش ۴۱۳، ۲۰۱ برگ، ۲۱×۱۷، نستعلیق. ۱۲۸۸.

۷۱۴- النهایه فی غریب الحدیث (لغت، عربی)

از: ابو السعادات مبارک بن محمد (ابن اثیر جزری) (۶۰۶ ق)

فرهنگی است حاوی غریب الفاظ احادیث که مؤلف با استفاده از دو کتاب «غریب الحدیث» هروی و «غریب الحدیث» ابوموسی اصفهانی و به ترتیب حروف آغاز کلمات نگاشته است.

[کشف الظنون ۲-۱۹۸۹، مرعشی ۸-۱۶۶، مجلس ۲۵-۱۷۱].

آغاز: «الحمد لله على نعمه بجميع محامده واثني عليه في بادي الامر وعائده واشكره على وافر عطائه ورافده واعترف في مصادر الوفيق... اما بعد فلا خلاف بين اولى الالباب...».

انجام: «باب الياء مع الهاء والياء فيه ذكر يهاب ويروى اهاب وهو موضع قرب المدينه فيه انه كان يتعود من... يبعث هي بفتح الياء الاولى وضم العين المهمله صقع من بلاد اليمن».

ش ۶۹، ۳۹۶ برگ، ۳۱×۱۸، نسخ حسن بن محمد طاهر الحسيني در ۱۰۹۰ تا ۱۰۹۶. با يادداشت خريد على بن ميرزا لطفعلی بن ميرزا احمد مجتهد تبریزی در ۱۲۶۶.

ص: ۵۷۱

۷۱۵- نه‌ایه الوصول الی علم الاصول (اصول فقه، عربی)

از: ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (علامه حلّی)، (۶۴۸ - ۷۲۶ ق)

کتابی است مفصل در اصول فقه که بخواهش فرزندش فخر المحققین در چهار جزء در ضمن دوازده مقصد تالیف و نگارش آن در ۸ رمضان ۷۰۴ ق پایان یافته است. اولین مقصد درباره مقدمات اصول و مقصد دوازدهم درباره تعادل و تراجیح نگاشته شده است. در چند جلد چاپ شده است.

[الذریعه ۲۴-۴۰۸ - مرعشی ۱-۳۰۵ - دانشگاه تهران ۶-۲۳۸۶ - مجلس ۲۶-۲۰۱ و ۱۱-۵۲ -

مکتبه العلامه الحلّی - ۲۰۹].

آغاز: «الحمد لله المقدّس بوجوب وجوده عن الاشباه والنظائر...».

ش ۷۷، ۳۴۳ برگ، ۱۹×۲۹، نسخ محمد قاسم در ۱۲۴۱ در اصفهان با مهر بیضوی «المتوکل علی الله عبده محمد قاسم».

ش ۲۵۴۹، ۱۹۵ برگ، ۱۷×۲۱، نسخ محمد تقی بن ملا حسین در ۱۲۶۹ در بلده خوئین. این نسخه جلد دوم و شامل مقصد هشتم تا پایان کتاب است و مهر بیضوی «صراط علی حق نمسکه» بر برگ اول دیده میشود.

۷۱۶- نهج البلاغه (حدیث، عربی)

از: محمد بن حسین موسوی (شریف رضی) (۴۰۶ ه. ق)

قسمتی از خطبهها، نامهها و کلمات قصار حضرت علی علیه السلام است که توسط شریف رضی برگزیده شده است.

[الذریعه ۲۴-۴۱۲، مجلس ۴-۲۰، سپهسالار ۲-۱۱۳].

ص: ۵۷۲

آغاز: «بسم الله الرحمن الرحيم اما بعد حمد الله الذي جعل الحمد ثمناً لنعمائه ومعاذآ من بلائه ووسيله الى جنانه وسبباً لزياده احسانه والصلاح على رسوله نبى الرحمة وامام الائمه وسراج الامه...».

انجام: «اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه... وهذا حين انتهاء الغايه بنا الى قطع المختار من كلام امير المؤمنين عليه السلام حامدين لله سبحانه على ما منّ به من توفيقنا...».

ش ۳۹۰، ۲۶۰ برگ، ۲۳×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). تصحیح شده با مهر بیضوی «عبدالله بن حسن الحسینی» بر برگ اول.

ش ۱۲۲۴، ۳۰۷ برگ، ۲۱×۱۲، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). بخشی از کتاب به فارسی ترجمه و در زیر سطور یا کنار صفحات نوشته شده است.

ش ۱۹۱۳، ۲۶۱ برگ، ۲۶×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱ و ۱۲). حواشی فراوان دارد از جمله از علاء الدین محمد گلستانه.

ش ۳۷۲۱، ۲۸۱ برگ، ۲۰×۱۴، نسخ، علی اکبر بن محمد رحیم در ۱۱۰۰. در کنار صفحات از شرح ملا فتح الله کاشانی نوشته شده است.

یک نسخه هم در مجموعه شماره ۱۸۵ میباشد.

۷۱۷- نهج الحق وکشف الصدق (کلام و عقائد، عربی)

از: جمال الدین حسن بن یوسف بن مطهر حلّی (علامه حلّی) (۷۲۶ق)

پاره ای از مسائل کلامی و اعتقادی و فقهی به طور مختصر بحث شده و مؤلف اثبات می نماید که نظر شیعه در این مسائل مطابق کتاب و سنت میباشد. این کتاب به

ص: ۵۷۳

نام سلطان خدا بنده اولجایتو نوشته شده و دارای هشت مسأله بدین ترتیب میباشد: ادراک، نظر، صفات حق تعالی، نبوت، امامت، معاد، اصول

فقه و مسائل فقهی. (چاپ شده است).

[الذریعه ۲۴-۴۱۶، مرعشی ۳-۱۷۲، الفبایی آستان قدس ۵۹۴].

آغاز: «الحمد لله المذی غرقت فی بحار معرفته افکار العلماء وتحیرت فی ادراک کنه ذاته انظار العقلاء وحسرت عن معرفه کماله عقول الانبیاء وقصرت عن وصف لاهوتیته السنه الفضلاء».

انجام: «فان الرؤساء منهم اعتقدوه من العقائد الباطله طلبا للمنافع الدنیویّه واهملوا من الآخره وطلبوا العاجله نعوذ بالله من مزال الاقدام وفیما اوردناه فی هذا الكتاب کفایه لمن له ادنی تحصیل فکیف من یستغنی عن کثیر التنبیه بالقلیل واللّه یزیل شبه کل ضلیل ویزیح سقم کلّ علیل».

ش ۶۲۵، ۱۸۲ برگ، ۱۹×۱۲، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۱۱). تصحیح شده. با تملک ابوالقاسم و مهر مربع «ابوالقاسم» و مهر بیضوی «محمد ۱۲۴۳».

۷۱۸- نهج المسترشدين فی اصول الدين (کلام، عربی)

از: ابومنصور حسن بن یوسف بن مطهر حلّی، (۶۴۸ _ ۷۲۶ ق)

رساله کوتاهی است در ۱۳ فصل و شروحي دارد از جمله فاضل مقداد آن را شرح کرده است و چاپ شده.

[الذریعه ۲۴-۴۲۴ _ مرعشی ۱-۱۹ _ الفبایی آستان قدس - ۵۹۴].

آغاز: «الحمد لله المنقذ من الحیره والضلال والمرشد الى سبیل الصّواب فی... والمال... اما بعد فهذا کتاب نهج المسترشدين فی اصول الدین لخصت فيه مبادئ القواعد الکلامیّه...».

ص: ۵۷۴

انجام: «... ومن اراد التوسط فعليه بكتاب منتهى الوصول والمناهج وغيرهما من كتبنا والسَّلام والحمد لله على بلوغ ما قصدناه وحصول ما اردناه والصلاه والسلام على اشرف الانبياء وعترته الاتقياء تمت».

ش ۲۱۸۹، ۵۱ برگ، ۲۰×۱۵، نسخ محمد بن محمد بن محمد تقی گوگدی گلپایگانی در ۱۲۱۷. حواشی دارد و مهر بیضوی «عبده الراجی اسماعیل بن محمد» در برگ آخر دیده میشود.

۷۱۹- واضح المنار فی علم الاسرار (کیمیا، عربی)

از: علی نقی بن احمد بن زین الدین احسائی

رساله ای است در علم اکسیر به روش آسانتر از آنچه که در کتب مربوطه آمده است، این رساله در ۷ ذیحجه ۱۲۳۶ ق در کربلای معلی پایان رسیده است.

[مرعشی ۳۵۸-۶ _ الذریعه ۲۵-۱۰ _ الفبایی آستان قدس - ۵۹۶].

آغاز: «الحمد لله الذي دعى للهدايه وهدى بالولايه وجعل صلاح الانام في المعاش موقفاً على اقامه العدل واعطاء كل ذي حق حقه وارشد العباد الى النهج القديم بقوله تعالى وزنوا بالقسطاس المستقيم...».

انجام: «... فان من اظهره او عزم على هتك السر المصون الذي كتبه الحكماء ونهت عن افشائه العلماء لا يوفق لنبيله و... الله على عمره والله يتولى حفظه وهو يؤتیه من يشاء والله ذو الفضل العظيم».

ش ۳۳۷۹، ۷۱ برگ، ۱۸×۱۱، نسخ ۱۲۷۴.

ص: ۵۷۵

از: محمد بن مرتضی ملا محسن فیض کاشانی (۱۰۹۱ ق)

احادیث و روایت های کتب کافی، من لا یحضره الفقیه، استبصار و تهذیب را در سه مقدمه و چهارده کتاب و یک خاتمه گرد آورده است، در هر فصلی اول آیات مناسب را آورده پس از آن احادیث را ذکر می کند و از روایت ها آنچه به شرح نیاز دارد به عنوان «بیان» شرح می کند. تالیفش به سال ۱۰۶۸ ق به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۵-۱۳، مرعشی ۱-۲۶۱، الفبایی آستان قدس ۵۹۶].

ش ۸۰، ۱۷۴ برگ، ۲۰×۲۷، نسخ بی تاریخ، جزء هشتم (حج) است. با یادداشت تملک فرهاد میرزا در ۱۲۹۰

ش ۱۰۹۵، ۶۵ برگ، ۱۴×۲۴، نستعلیق ۱۱۳۳. جزء اول از ۱۴ جزء است.

آغازش افتادگی دارد. در آخر نسخه مهر مربع «ورفعناه مکاناً علیاً» و «ما کان محمد ابا احد» هست.

ش ۱۸۸۸، ۱۰۰ برگ، ۱۳×۲۲، نستعلیق محمد تقی در ۱۱۶۳. جزء ششم است. با یادداشت سید عبداللّه شبر حاکی از اینکه سید علی محمد این کتاب را نزد او خوانده است. مهر مربع «محمد حافظ ۱۲۰۴» و بیضوی «صراط علی حق نمسکه» در آن دیده میشود.

ش ۱۹۵۶، ۳۲۷ برگ، ۱۸×۲۵، نسخ محمد کاظم بن علی اصغر قمی در ۱۱۰۳. جزء پنجم است.

ش ۱۹۵۷، ۲۴۴ برگ، ۱۷×۲۴، نسخ محمد رضا رضوی در ۱۰۶۹. جزء سوم است. تصحیح شده، مهر مدور «وقف مرحوم لطف علی فی سنه ۱۱۲۱» دارد این نسخه را سید محمد بن صفی الدین محمد حسینی در سال ۱۰۸۱ با نسخه اصل مقابله کرده است.

ش ۲۰۱۶، ۳۰۵ برگ، ۱۵×۲۴، نسخ، بی کا، بی تا. انجامش ناقص است. کتاب میراث تا دیات است (بخشی از جزء ششم ظ).

ش ۲۰۸۴، ۲۳۹ برگ، ۱۳×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. جزء دهم (مکاسب...) است. با مهر مربع «وما توفیقی الا بالله علیمردان بن علی ۱۱۱۲» که گویا مهر کاتب است در برگ آخر.

ش ۳۲۹۷، ۱۸۹ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ محمد صالح در ۱۰۷۸. جزء دوازدهم است. با تملک قاضی محمد بن قاضی خان حسنی رازی با مهر مربع «العبد قاضی محمد» و تملک محمد قاسم خان نوری در ۱۲۶۲. نسخه نفیسی است.

ش ۳۵۳۰، ۱۰۳ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. جزء چهاردهم. آخرین جزء و شامل کتاب الروضه میباشد.

ش ۳۹۸۴، ۲۵۴ برگ، ۲۰×۳۱، نسخ، بی کا، بی تا. جزء چهارم و پنجم از چهارده جزء است.

۷۲۱- الوافیة = وافیة الاصول (اصول فقه، عربی)

از: عبدالله بن محمد بشروئی تونی (فاضل تونی) (۱۰۷۱ ق)

مسائل علم اصول را به طور استدلالی و مختصر در یک مقدمه و شش باب فراهم

ص: ۵۷۷

کرده و در دوازدهم ربیع الاول ۱۰۵۹ پایان یافته است. شروح متعددی نیز بر آن نوشته شده است.

[الذریعه ۲۵-۱۷، مرعشی ۱-۱۵۱، الفبایی آستان قدس ۵۹۸].

آغاز: «الحمد لله على جزيل آلائه والشكر له على جميل نعمائه والصلاه على اشرف اصفيائه واكرم انبيائه محمد وآله... مقدمه في تحقيق ما ينبغي العلم به قبل الشروع في المقصود وفيها ابحاث».

انجام: «ولا يبعد ترجيح ما اصله راجح باحد المرجمات المذكوره وعليك بامعان النظر في المرجمات المذكوره في كتب الاصول فان رجع الى احد المرجمات المنصوصه او قام عليه دليل قطعي فهو مقبول وَاَلَّا فعدم الالتفات اليه احوط واولى والعلم عند الله والتكلمان في المهمات على الله».

ش ۹۳۱، ۱۷۶ برگ، ۱۱×۱۷، نستعلیق، بی کا، بی تا. تصحیح شده است.

۷۲۲- الوافیه (فقه، عربی)

از: محمد بن شیخ علی بن جعفر کاشف الغطاء

رساله عملیه است شامل طهارت، صلاه، زکاه، صوم و حج.

ش ۴۴۶، ۴۰ برگ، خط و مهر مؤلف در نسخه هست. سید محمد نجل سید حسن طباطبائی داماد شیخ جعفر (کاشف الغطاء ظ) این نسخه را مقابله و تصحیح کرده و خط او در پایان نسخه هست.

ص: ۵۷۸

از: رکن الدین حسن بن محمد بن شرفشاه استرآبادی (م ۷۱۵ _ ۷۱۷)

شرحی است با عناوین «قوله _ قوله» بر رساله «الکافیہ» ابن حاجب نحوی (۶۴۶ق). این شرح به نام شمس الاسلام یحیی بن ابراهیم ابن یغرش معروف به ابن بیلکا تألیف شده است.

[الذریعه ۲۵-۲۵، مرعشی ۱۱-۱۱۷، کشف الظنون ۲-۱۳۷۰، آستان قدس ۱۲-۴۷۷، مجلس ۲۵-۳۸، الفبایی آستان قدس ۵۹۸].

آغاز: «احمد الله تعالى على عظمه جلاله حمد غريق بمطالعه جماله واشكره لجزيل نواله شكر معتقد لمعاده وماله وامجده باشرف اسمائه وصفات كماله وانزهه عن معتقد اهل التشبيه...».

انجام: «وانما لم تقلب ياءً اذا كان مكسورا او واوآ اذا كان مضموما قياسا على الوقف فى الاسم ولانه لم يعلم بقاء علامه التاكيد فأنك اذا قلت فى يا زيدون اضربنّ اضربوا فى الوقف وفى يا امرئاً اضربن اضربى فى الوقف لم يعلم انه بدل عن النون والمحذوف المردود».

ش ۶۲۳، ۲۲۴ برگ، ۱۴×۲۰، نسخ کمال بن عزیز الله شولستانی در ۱۰۹۱. در آغاز نسخه تاریخ وفات برخی از محدثان و چند فائده ادبی یادداشت شده. مهر بیضوی «ابن محمد مؤمن محمد حسن» در نسخه هست.

ش ۱۰۵۹، ۶۸ برگ، ۱۸×۲۴، نستعلیق، بی کا، بی تا. اول و آخر ناقص (تحریر سده ۱۲).

ش ۱۴۰۸، ۲۴۲ برگ، ۱۳×۱۷، نسخ، بی کا، بی تا. (تحریر سده ۸ و ۹).

ش ۲۴۳۴، ۱۹۷ برگ، ۲۰×۱۲، نسخ و نستعلیق محمد صالح بن حبیب الله حسینی در ۱۰۳۰.

ش ۲۵۲۵، ۱۴۳ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. اول و آخر ناقص، (تحریر سده ۱۱) حواشی دارد. در برگ آخر مهر بیضوی «عبد محمد امین ۱۲۰۱» و «محمد باقر» و در برگ اول مهر بیضوی «عبده الراجی محمد جواد الحسینی» هست.

ش ۲۴۵۴، تحریر سده ۱۱. این نسخه ناقص است.

ش ۲۷۰۹، ۴۳ برگ، ۱۹×۱۱، نستعلیق، بی کا، بی تا. حاشیه نویسی دارد و ناقص است.

ش ۳۱۶۸، ۱۵۸ برگ، ۲۳×۱۳، نسخ، بی کا، بی تا. آخرش افتادگی دارد (تحریر سده ۱۱) تصحیح شده و حواشی دارد.

۷۲۴- وجیزه فی فرض الصلاه = رساله... (فقه، عربی)

رساله مختصری است در نمازهای واجب و احکام هر کدام از آنها که در یک مقدمه و سه فصل و یک خاتمه مرتب شده است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين والصلاة على افضل المرسلين محمد وآله اجمعين وبعد... اما المقدمه فالصلاه الواجبه افعال معهوده مشروطه بالقبلة والقيام تقرّبا الى الله تعالى».

انجام: «ولا تقضى الجمعة والعيد والآيات لغير العلم بها ما لم يستوعب الاحتراق ولو اطلق القضاء [...] الطواف والجنّازة فمجاز وكذا النذر المطلق».

ش ۳۹۰۵، ۳۶ برگ، ۱۷×۱۲، نسخ ۱۰۹۸. فائده ای در رموز نام مجتهدین ظ و مهر: «لا اله الا الله الملك الحق المبين محمد بن حسين ابوالقاسم» در این نسخه هست.

ص: ۵۸۰

۷۲۵- الوجیزه (رجال، عربی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (علامه مجلسی) (۱۱۱۱ ق)

رجال مختصری است به ترتیب حروف، و فقط نام اشخاصی که حالات آنها نزد مؤلف واضح بود یا شهرت دارند جمع آوری کرده است. چاپ شده.

[الذریعه ۲۵-۴۷، مرعشی ۱-۸۳، مجلس ۲۵-۱۷].

آغاز: «الحمد لله الذي رفع منازل الرجال على معارج الكمال على قدر رواياتهم عن النبي الكريم المفضل وآله النجباء ارباب العصمه والجلال...».

انجام: «... ابو الاغر النحاس ابو الاكراد هو على بن ميمون ابو ايوب...».

ش ۱۳۹۴، ۲۴ برگ، ۱۲×۱۹، نسخ، بی کا، بی تا. آخرش افتادگی دارد.

۷۲۶- ودائع النبوه (فقه، عربی)

از: محمد هادی بن محمد امین تهرانی (شیخ هادی طهرانی) (۱۳۲۱ ق)

بخشهایی از کتاب مانند طهارت و صلوات در تألیف تمام و قسمتهایی ناتمام مانده است. بخشی از این کتاب همانند کتاب الطهاره شرح شرایع است.

[الذریعه ۲۵-۶۳، مرعشی ۱۲-۳۱۴ و ۲۷-۳۹۰، مشار عربی ۹۸۸، الفبایی آستان قدس ۶۰۲].

آغاز: «الحمد لله المتعالی بوجوب وجوده عن ان یدرکه... اما بعد... کتاب الطهاره الکتاب کنظام ما یکتب به من الکتب وهو الاتقان ولا معنی له سواه لرجوع جمیع المعانی الیه...».

ش ۵۶۸، ۱۲۶ برگ، ۱۵×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا. کتاب طهارت و آخرش ناقص است.

ش ۵۷۴، ۲۶۴ برگ، ۲۱×۱۵، نستعلیق محمد کاظم بن عبداللّه زرندی. این نسخه کتاب الاجاره تا وصایا است.

ش ۱۲۶۵، ۱۹۲ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی ک، بی تا. کتاب طهارت است.

ش ۳۳۰۶، ۱۵۸ برگ، ۲۲×۱۵، نستعلیق ۱۳۱۷. بخشی از کتاب صلاه است.

۲۲۷- وسائل الشیعه (حدیث، عربی)

از: شیخ محمد بن حسن حر عاملی (شیخ حرّ عاملی) (۱۱۰۴ ق)

این کتاب که نام کامل آن «تفصیل وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه» میباشد یکی از کتاب های مهم حدیث است که دانشمندان و فقهاء بسیار بدان رجوع نموده و از آن نقل حدیث میکنند. مقدمه ای در سی و یک باب به عنوان «ابواب مقدمه العبادات» و خاتمه شامل دوازده فائده که در موضوع حدیث و رجال است دارد. کتاب در شش جلد و در سالهای ۱۰۶۹ تا ۱۰۸۸ به انجام رسیده است.

[الذریعه ۴-۳۲۵، مرعشی ۳-۳۶۰، الفبایی آستان قدس -۶۰۲، مشار، عربی ۹۸۹].

ش ۱۵۶، ۲۸۷ برگ، ۲۹×۱۹، نسخ علی قلی بن محمد قلی زنگنه در ۱۱۵۵، شامل کتاب نکاح تا نذر یا کفارات. مقابله شده است.

ش ۱۹۲، ۲۵۰ برگ، ۳۲×۲۲، نسخ بی تاریخ. کتاب صوم تا حج است.

ش ۱۹۳، ۲۶۱ برگ، ۳۲×۲۱، نسخ محمد باقر بن علی اکبر خوانساری در ۱۲۵۶. کتاب طهارت است.

ش ۲۰۱، ۲۸۷ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. طلاق تا پایان کتاب را دارد تاریخ تالیف: ۱۰۸۲.

ش ۲۰۲، ۲۴۵ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. جهاد تا آخر نکاح را دارد.

ش ۲۰۳، ۲۱۸ برگ، ۳۰×۲۰، نسخ محمد باقر بن علی اکبر خوانساری در ۱۲۵۶. کتاب صلاه است.

ش ۱۶۹۱، ۱۷۱ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ، بی کا، بی تا. صلاه است. آغاز و انجامش ناقص است. با مهر مربع «این کتاب از مملکات و جزو کتابخانه احقر محسن الحسینی است ۱۲۲۲» بر برگ اول و مهر بیضوی «کتابخانه حقیر اسماعیل الحسینی ۱۲۴۲» بر برگ آخر. و بر برگ ۷۵ مهر بیضوی «محمد فرهاد بیرونی ۱۰۷۹».

ش ۳۱۵۵، ۱۴۰ برگ، ۳۰×۲۱، نسخ محمد رضا نجف آبادی اصفهانی در ۱۲۶۶. این نسخه کتاب طهارت است. تصحیح شده و حاشیه با امضاء «منه رحمه الله» دارد.

۷۲۸- وفيات الاعيان (تراجم، عربی)

از: شمس الدین احمد بن محمد (ابن خلکان) (۶۸۱ ق)

در حدود هشتصد و پنجاه شرح حال علماء و دانشمندان و شخصیت‌های علمی است که به ترتیب حروف تنظیم شده، در سال ۶۵۴ آغاز و به سال ۶۵۹ پس از موانع بسیار و سفر مؤلف به شام و اشتغال به قضاوت به اتمام رسیده است.

[کشف الظنون ۲-۲۰۱۷، الذریعه ۲۵-۱۲۵، مرعشی ۹-۳۴۱، مجلس ۲۶-۴۸۰].

ص: ۵۸۳

آغاز: «حرف العين ابوبکر عاصم بن ابی... مولی بنی خزیمه نصر بن... کان احد القراء السبعه والمشار الیه فی القراء آت اخذ القراءه...».

ش ۱۳۷، ۲۷۵ برگ، ۲۹×۲۱، نسخ ۱۰۶۳. از حرف عین تا حرف میم را دارد. با مهر بیضوی «جواد بن مرتضی الحسنی الحسینی الطباطبائی» و یادداشت خرید از محمد شفیع... استرآبادی در بغداد.

۷۲۹- الهدایه فی النحو (نحو، عربی)

از: ابو حیان محمد بن یوسف اندلسی نحوی، (_ ۷۴۵ ق)

رساله ای است در قواعد و اصول نحو به روش کافی ابن حاجب که در یک مقدمه و سه قسم و یک خاتمه تنظیم شده است، این کتاب را به افراد دیگری همانند ابن درستویه یا عبدالجلیل بن فیروز غزنوی نیز نسبت داده اند. و شاید همان رساله ای است که در جامع المقدمات (کتاب درسی حوزها) درج شده است.

[مرعشی ۲-۱۲۵ _ آستان قدس ۱۲-۴۸۹ _ کشف الظنون ۲-۲۰۴۱].

آغاز: «الحمد لله رب العالمین والعاقبه للمتقین... اما بعد فهذه مختصر مضبوط فی علم النحو جمعت فيه مهمات النحو علی ترتیب الکافیہ مبویا مفصلا بعباره واضحه مع...».

انجام: «... ولا جمع المؤنث لانه لو حرك التّون لم یبق خفیفه فلم تکن علی الاصل وان ابقوها ساکنه لا لتقی الساکنان فیلزم التقاء الساکنین علی غیر حدّه وهو غیر حسن».

ش ۱۰۲۰، ۸۶ برگ، ۲۵×۲۰، نسخ، بی کا، بی تا. این نسخه چاپ سنگی است (نه خطی) یادداشت خرید مورخ ۱۲۸۱ دارد با مهر بیضوی «ما محمد الا رسول».

ش ۱۴۵۱، ۶۲ برگ، ۱۱×۱۸، نسخ، بی ک، بی تا. تحریر سده ۱۳.

ش ۲۹۷۳، ۷۷ برگ، ۱۱×۱۷، نسخ، بی ک، بی تا. تحریر سده ۱۳.

ش ۳۰۶۶، ۵۴ برگ، ۹×۱۴، نسخ، بی ک، بی تا. روی برگ اول مهر بیضوی «محمد علی بن عبدالرحیم الحسنی الحسینی ۱۲۱۶» دیده میشود.

ش ۲۶۸۹، هم شاید هدایه نحو باشد.

۷۳۰- هدایه الابرار الی طریق الائمه الاطهار (اصول فقه، عربی)

از: حسین بن شهاب الدین عاملی کرکی (۱۰۷۶ ق)

بجتهایی استدلالی است در ردّ طریقه مجتهدین و اصولیها و اینکه روش اخباریها حق است. و نیز اشاره ای به بعضی مباحث علم درایه و حدیث مشتمل بر یک مقدمه و هشت باب و یک خاتمه و به تاریخ ربیع الثانی ۱۰۷۳ به پایان رسیده است.

[الذریعه ۲۵-۱۶۷، مرعشی ۹-۶۳، مجلس ۳۸-۱۶۲، الفبایی آستان قدس ۶۰۸].

آغاز: «الحمد لله الذی ابان طرق الحق فلم يجعل لاحد علیه حجه ونهج مناهج الصدق فهدى به الى اقوم... اما بعد فيقول... قبل ان يخرج الامر من يده ان من جمله مكائد ابليس اللعين اذا اعياه...».

انجام: «ولا اذن الا فيما ورد عن الائمه

الاطهار وما خالف طريقهم فهو بدعه وكل بدعه ضلاله وصاحبها في النار والحمد لله على الهدايه وله الشكر في البدايه والنهايه».

ش ۲۸۰، ۸۹ برگ، ۱۸×۲۳، نسخ، بی ک، بی تا. تصحیح شده است.

ص: ۵۸۵

۷۳۱- هدایه الامه الی احکام الائمه = تلخیص وسائل الشیعه (حدیث، عربی)

از: محمدبن حسن بن علی حر عاملی، (۱۰۳۳ - ۱۱۰۴ ق)

صاحب وسائل الشیعه این کتاب را با حذف اسانید و مکررات «وسائل الشیعه» در چهار بخش عبادات، عقود، ایقاعات و احکام با تقسیم بندی خاص تنظیم کرده است و شب عید قربان ۱۰۹۱ ق از نگارش آن فارغ شده است. در چند جلد در مشهد چاپ شده است.

[الذریعه ۲۵-۱۷۱ _ مجلس ۲۵-۲۷۷ و ۷-۳۹۸ _ الفبایی آستان قدس - ۶۰۸].

آغاز: «الحمد لله على فضاله والصلاه على محمد وآله... الكتاب الحادى عشر من العقود وهو كتاب الوصايا من كتاب هدایه الامه الی احکام الائمه: وفيه اثني عشر باباً...».

انجام: «... السادس فى كراهه ايجاب شىء على النفس دائماً بنذر وشبهه واستحباب اجتلاب الخير ودفع الشر بالنذر غير الدائم».

ش ۲۶۳۶، ۱۴۶ برگ، ۱۸×۱۲، نسخ و نستعلیق، بی ک، بی تا. این نسخه از وصایا تا کتاب نذر و عهد است. تصحیح شده است.

۷۳۲- هدایه الانام فی شرح شرائع الاسلام (فقه، عربی)

از: محمد حسین بن هاشم کاظمی نجفی (۱۳۰۸ ق)

هدایه الانام کاظمی نی شرح استدلالی است بر شرایع محقق حلی با عناوین «قال _ اقول» با نقل اقوال بسیاری که گویند جامع آراء تمام فقهاء میباشد. تالیف این کتاب ناتمام مانده و طهارت و صلاه آن چاپ شده است. شاید نسخه حاضر بخشی از این کتاب باشد.

[الذریعه ۲۵-۱۷۳، مرعشی ۱۴-۲۱۶، الفبایی آستان قدس ۶۰۸].

ص: ۵۸۶

آغاز: «الحمد لله... والنظر في العقد والشرائط واللواحق. الاول الوقف عقد ثمرته تحبب الاصل واطلاق المنفعه اقول المشهور فيما بينهم كون الوقف من العقود فيجرى فيه البحث السابق...».

انجام: «وعن جامع المقاصد انه لا بعد فيه الى غير ذلك من كلماتهم واحتمالاتهم واقوالهم في امثال ذلك ولا...».

ش ۲۹۳، ۲۳۶ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ، بی کا، بی تا. وقف تا وصایا است. تصحیح شده.

۷۳۳- هدایه الشیعه الى احکام الشریعه (فقه، عربی)

از: احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی (ملا احمد نراقی)

کتاب فقهی مختصری است خالی از دلیل، شب سه شنبه ۱۳ رمضان ۱۲۳۴ هـ. کتاب صلاه را تمام نموده است.

[الذریعه ۲۵-۱۷۷، مرعشی ۱-۱۴۷].

آغاز: «بسمله. الحمد لله الذی اولدنا علی الفطره وایدنا لاستنباط احکام العتره والصلاه... هذا ما اردت من تحرير الفتاوى والمسائل مجردة عن المدارك والدلائل...».

انجام: «... فی العدد یبنی علی الاقل وفي العدد الى العدم وكذا یحرم قطع شجره الحرم...».

ش ۱۱۷۲، ۱۰۳ برگ، ۳۱×۱۶، نسخ، بی کا، بی تا. صلاه و زکاه و خمس و بخشی از حج را دارد. آخرش افتادگی دارد.

ص: ۵۸۷

۷۳۴- هدایه المسترشدين فی شرح معالم الدين = حاشیه معالم (اصول فقه، عربی)

از: محمد تقی بن محمد رحیم تهرانی اصفهانی (۱۲۴۸ ق)

شرح مبسوطی است بر کتاب «معالم الاصول» حسن بن شهید ثانی. اما چون با عناوین «قوله _ اقول» بیان کرده است آن را جزو حاشیه های آن کتاب محسوب کرده اند. جلد اول آن در ۱۲۳۷ به پایان رسیده است در برخی از نسخه ها تاریخ ۱۲۳۲ را ذکر کرده اند. چاپ شده است.

[الذریعه ۲۵-۱۹۵، الفبایی آستان قدس ۶۱۰].

آغاز: «الحمد لله... قوله الفقه في اللغة الفهم. اقول كما نصّ عليه الجوهري وغيره قال الله تعالى ولكن لا- تفقهون تسيحهم وخصه بعضهم بفهم غرض المتكلم من كلامه...».

انجام: «فهل يثبت خيار التأخير بالنسبه الى غير المقبوض لعدم تعين المقبوض ثمنا له او يبنى على اللزوم اخذا بمقتضى الاصل لدوران الثمن بينه وبين المقبوض».

ش ۲۸۳، ۲۷۸ برگ، ۲۱×۱۵، نسخ محمد بن ابوطالب تستری در ۱۲۶۱. جلد اول است.

۷۳۵- هدیه النمله الى مرجح المله = رد شیخیه (عربی)

از: محمد رضا بن علی نقی واعظ همدانی (ق ۱۴)

در بیان اصول عقائد و تکلیف مردم در زمان غیبت و اعتراض به اعتقادات شیخیه است. منتخب از کتاب دیگر مؤلف «السیف المسلول» ظرف هشت ساعت به روز دوم جمادی الثانی ۱۳۰۳ ق در سامره تألیف شده و مشتمل بر پنج مقصد است که با عناوین «قالت الامامیه _ قالت الشیخیه» نگاشته شده و به میرزای شیرازی اهداء گردیده و در سال ۱۳۱۰ چاپ شده است.

[الذریعه ۲۵-۲۱۵، مرعشی ۸-۵، الفبایی آستان قدس ۶۱۱].

آغاز: «بسمه. حمد له، ... وهي مشتمله على مقاصد خمسة وكل مقصد مشتمل على فصول خمسة إلا المقصد الخامس فما جعلت فيه الفصل لعل الله يوفقني بفضلته للوصول بالاصل. المقصد الأول فيما يتعلق بالتوحيد».

انجام: «وقال لهم السيلطنة على العالم والقدره الالهيه على التصرف فيما يشاؤون وامثال ذلك ويقولون صريحا بوجود الباب للامام وان كانوا ينفونه عن السيد على محمّد فالتزاع فى الموضوع دون الحكم واعلم ان استقصاء مزلما تهم ومناقضاتهم غير ميسره وقد جمعنا كثيرا منها فى الكتاب المسمى بالسيف المسلول».

ش ۹۳۸، ۱۴ برگ، ۱۱×۱۵. نسخ محمد حسين بن مصطفى الطباطبائي در ۱۳۰۷.

۷۳۶- يتيمه الدهر فى محاسن اهل العصر (عربى)

از: ابو منصور عبدالملك بن محمد ثعالبي (۴۳۰ هـ)

[كشف الظنون ۲-۲۰۴۹، دانشگاه ۱۰-۱۶۵۷، مجلس ۲۵-۲۵۵، مشار، عربى ۱۰۱۲].

آغاز قسم اول: «الحمد لله خير ما بدء به الكلام وختم».

آغاز قسم سوم: «بسم الله الرحمن الرحيم القسم الثالث من كتاب يتيمه الدهر فى محاسن اهل العصر تشتمل على محاسن اشعار اهل الجبال وفارس وجرجان وطبرستان من وزراء الدوله الديلميه وكتابها وفضائلها...».

انجام: «انتهى الباب العاشر وبه تم الكتاب وبقى على ذكر قوم من اهل نيسابور لم تحضرنى اشعارهم وهم ابوسلمه المؤدب وابو حمد... وابو سهل البستي وابوبكر...».

ش ۱۵۹۶، نسخ، بى كا، بى تا. قسم سوم و چهارم كتاب است با مهر مربع «احتشام الدوله».

ش ۳۶۲۳، ۲۷۶ برگ، ۳۱×۲۱، نسخ، بی کما، بی تا. قسم اول و دوم کتاب است. با مهر بیضوی «مشیر الممالک» و «احتشام الدوله» و یادداشت ورود به کتابخانه از جامع المعقول والمنقول شیخ سعد حویزاوی.

ص: ۵۹۰

فهرست نام کتابها

مؤلفان فهرست حاضر ۵

من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق ۷

سپاسی دیگر ۹

اهداء کنندگان و واقفان کتاب های کتابخانه مسجد اعظم قم ۱۱

فهرست حدود ده هزار نسخه خطی ۱۳

القرآن الکریم (۲۱ نسخه) ۱۷

آداب الدعاء ۱۹

آداب الصلاه وتعقیباتها ۱۹

ابواب الجنان فی حقوق الاخوان ۲۰

ابواب الروضات ۲۱

ابواب الكنوز ۲۱

از: میرزا محمّد علی استرآبادی (فخر الوزراء) (ق ۱۳) ۲۱

اثبات الهداه بالنصوص والمعجزات ۲۲

الاثنی عشریه فی الحج ۲۲

أُتُولُوجیا ۲۳

الاجاره ۲۴

الاجرومیّه ۲۴

ص: ۵۹۱

الاحتجاج على اهل اللجاج (٤ نسخه) ٢٥

احسن الاغراض فى التشخيص ومعالجه الامراض ٢٦

الاحقاق فى الاشتقاق ٢٦

إحكام الأحكام فى اصول الأحكام ٢٧

احياء علوم الدين ٢٧

احياء الميت بفضائل اهل البيت عليهم السلام ٢٨

اختيار معرفه الرجال = رجال كشى ٢٨

الاربعون حديثاً ٢٩

الاربعون حديثاً ٢٩

الاربعون حديثاً (١٨ نسخه) ٣٠

ارشاد الازهان الى احكام الايمان (١٧ نسخه) ٣٣

الاستبصار فيما اختلف من الاخبار (٨ نسخه) ٣٥

الاستصحاب ٣٧

اسرار الآيات و انوار البيئات ٣٨

اسرار القرآن = سبع المثانى ٣٨

الاشعه البدرية فى إقتفاء انوار آثار الجعفرية (٣ نسخه) ٣٩

الاصفى ٤٠

اصلاح العمل ٤١

اصول العقائد ٤١

اصول الفقه = التقريرات ٤٢

اصول الفقه ٤٢

اصول الفقه = تقريرات ٤٢

اصول الفقه ٤٣

ص: ٥٩٢

اصول الفقه = التقريرات ٤٣

اصول الفقه ٠ التقريرات ٤٤

اصول الفقه = التقريرات ٤٤

اصول الفقه ٤٥

اصول الفقه ٤٥

اصول الفقه = التقريرات ٤٤

اصول الفقه = التقريرات ٤٤

اصول الفقه = [المقاصد فى الاصول] ٤٧

الاصول المهمه فى شرح الحكمة ٤٧

اطواق الذهب فى علم الادب ٤٨

الاعتقادات ٤٨

الاعجاز والايجاز ٤٩

الافاضات ٥٠

الافصاح فى اعراب الكافيه ٥٠

الأقاليم ٥١

الاقليد = شرح المفصل ٥١

اكمال الدين واتمام النعمه = كمال الدين (٣ نسخه) ٥٢

الالفيه = الخلاصه فى النحو (١٤ نسخه) ٥٣

الالفيه ٥٥

الأمالى = المجالس ٥٥

الأمالى = المجالس (٢ نسله) ٥٤

الانسان الكامل فى معرفه الأوائل والأواخر ٥٧

انوار التنزىل واسرار التأويل = تفسير بىضاوى (١٣ نسله) ٥٧

ص: ٥٩٣

انوار خلاصه الحساب فى شرح خلاصه الحساب ٥٩

الانوار الرضويه = شرح الرضوى = شرح النافع ٦٠

انوار الرياض (٥ نسخه) ٦٠

انوار العقول من اشعار خليفه الرسول = ديوان امير المؤمنين ٦٢

الأنوار لاعمال الابرار ٦٢

انيس المجتهدين ٦٣

انيس النفوس ومطلع الشمس (٢ نسخه) ٦٤

انيس الواعظين ٦٥

الاوزان والمقادير ٦٥

بحار الانوار (١٣ نسخه) ٦٦

بحر الجواهر فى شرح الجواهر = شرح جواهر الكلام (٧ نسخه) ٦٨

بدايه الهدايه ٦٩

بدائع الافكار = بدائع الاصول (٤ نسخه) ٧٠

بدائع الزهور فى وقائع الدهور ٧١

بستان الادب ٧١

بشرى الوصول الى اسرار علم الاصول (٢ نسخه) ٧٢

بغية الطالب فى معرفه المفروض والواجب ٧٢

البهجه ٧٣

البهجه المرضيه = حاشيه على شوارق الالهام ٧٣

البهجه المرضيه فى شرح الالفية = سيوطى (١٤ نسخه) ٧٤

بيان السعاده فى مقامات العبادہ ٧٦

تأويل الآيات الظاهره فى فضائل العتره الطاهره (٢ نسخه) ٧٦

التبصره فى الصرف ٧٧

ص: ٥٩٤

تبصره المتعلمين (٣ نسخه) ٧٨

التبيان فى اعراب القرآن = تركيب ابوالبقاء = املاء ما من به الرحمن ٧٨

التبيان فى تفسير القرآن ٧٩

التبيان فى شرح زبده الاصول ٧٩

تبيان القواعد النحويه فى شرح الهدايه المهديه ٨٠

تحرير الاحكام الشرعيه على مذهب الاماميه (٨ نسخه) ٨١

تحرير اقليدس = تحرير اصول الهندسه والحساب (٢ نسخه) ٨٢

تحرير اكر ٨٣

تحرير القواعد المنطقيه فى شرح الشمسيه = شرح شمسيه (١٧ نسخه) ٨٣

تحفه الاخوان فى تقويه الايمان (٢ نسخه) ٨٤

تحفه الجابريه = احاديث جابر ٨٤

تحفه الغريب فى الكلام على مغنى اللبيب = حاشيه مغنى اللبيب (٢ نسخه) ٨٧

تحفه المحتاج لشرح المنهاج ٨٨

تحفه النبيه فى شرح التنبيه ٨٩

تحقيق فى زياره العاشوراء ٨٩

تحقيق الزوراء = شرح الزوراء وشرحه ٩٠

التذكره ٩١

تذكره عنوان الشرف (٢ نسخه) ٩١

ترجمه الفصول النصيريه ٩٢

تذكره الفقهاء ٩٣

التصريح بمضمون التوضيح ٩٣

التطريف على شرح التعريف ٩٤

تظلم الزهراء من اهراق دماء آل العباء ٩٤

ص: ٥٩٥

التعليقه السجاديه (٢ نسخه) ٩٥

تعليم القراءه لتدريس الصبيان ٩٦

تعليقه منهج المقال ٩٧

تفسير القرآن الكريم ٩٧

تفسير القرآن = تفسير الجلالين (٣ نسخه) ٩٨

تفسير الفرات الكوفى ٩٨

تفسير القرآن الكريم = تفسير القمى (٤ نسخه) ٩٩

تفسير القرآن الكريم = تفسير الملا صدرا (٢ نسخه) ١٠٠

التكملة فى شرح التذكره ١٠٠

تلخيص الشافى = الاستيفاء فى الامامه (٢ نسخه) ١٠١

تلخيص صحاح اللغه ١٠٢

تلخيص الصرف ١٠٢

تلخيص المقال فى تحقيق احوال الرجال = الرجال الوسيط (٣ نسخه) ١٠٣

تمرين الطلاب فى صناعه الاعراب = تركيب خالد ١٠٤

التمهيد فى شرح قواعد التوحيد ١٠٤

تمهيد القواعد الاصوليه والعرييه (٦ نسخه) ١٠٥

التنبهات على معانى السبع العلويات = شرح قصائد ابن ابى الحديد ١٠٦

التنقيح الرائع لمختصر الشرائع ١٠٧

تنقيح المقاصد الاصوليه فى شرح الملخص الحائريه ١٠٨

التوحيد للصدوق (٢ نسخة) ١٠٩

توحيد المفضل (٢ نسخة) ١٠٩

توشيح التفسير ١١٠

ص: ٥٩٦

توضيح التذكرة = شرح تذكره نصيريه ١١٠

التوضيح في حل غوامض التنقيح ١١١

توضيح المقال في علم الدرايه والرجال

١١٢

تهافت الفلاسفه ١١٣

تهذيب الاحكام (١٤ نسخه) ١١٣

تهذيب المنطق ١١٦

تهذيب الوصول الى علم الاصول (٣ نسخه) ١١٦

ثواب الاعمال وعقاب الاعمال ١١٧

جامع الاخبار = معارج اليقين ١١٧

جامع الاسرار ومنبع الانوار ١١٨

جامع الدقائق = شرح غره المنطق ١١٨

جامع الشرائع (٢ نسخه) ١١٩

جامع العبائر = جامع العبارات (٤ نسخه) ١١٩

جامع العبارات = جامع العبائر ١٢٠

جامع الغرر في فقه الاثمه الاثنا عشر

١٢١

جامع المقاصد في شرح القواعد (٣ نسخه) ١٢٢

الجبر و المقابله = رساله في... ١٢٣

الجعفريه (٣ نسخه) ١٢٣

جنه الامان الواقيه وجنه الايمان الباقيه = مصباح كفعمي (٨ نسخه) ١٢٤

الجنه الواقيه والجنه الباقيه ١٢٥

جنگ نظم و نثر ١٢٦

جنگ ١٢٦

جنگ ١٢٧

ص: ٥٩٧

جُنْكَ حَدِيث ١٢٧

جُنْكَ ١٢٨

جُنْكَ (آيات و روايات) ١٢٨

جُنْكَ مَرَاثِي ١٢٨

جُنْكَ مَرَاثِي ١٢٩

جُنْكَ اشعار ١٢٩

جُنْكَ ١٢٩

جُنْكَ ١٣٠

جُنْكَ حَدِيث ١٣٠

جُنْكَ ١٣٠

جوامع الجامع (٨ نسخه) ١٣١

جوامع الرسائل في تحقيق مسائل الفروع والاصول بالدلائل ١٣٢

الجواهر السنيه في الاحاديث القدسيه ١٣٣

جواهر الكلام في شرح شرائع الاسلام (٩ نسخه) ١٣٣

جوهر النضيد في شرح منطق التجريد (٢ نسخه) ١٣٤

چهل حديث در امامت = اربعين ١٣٥

حاشيه ارشاد الازهان ١٣٥

حاشيه الاسفار = الحاشيه على الحكمه المتعاليه (٣ نسخه) ١٣٦

حاشيه انوار التنزيل = حاشيه تفسير البيضاوى ١٣٧

حاشيه انوار التنزيل = حاشيه تفسير البيضاوى ١٣٧

حاشيه انوار التنزيل للشيخ البهائي (٦ نسخه) ١٣٨

حاشيه انوار التنزيل ١٣٩

حاشيه انوار التنزيل ١٣٩

ص: ٥٩٨

حاشيه البهجه المرضيه ١٤٠

حاشيه تحرير القواعد المنطقيه فى شرح الشمسيه ١٤٠

حاشيه تحرير القواعد = حاشيه شرح شمسيه ١٤١

حاشيه تحرير القواعد المنطقيه (١٥ نسخه) ١٤٢

حاشيه تهذيب الاحكام شيخ طوسى ١٤٤

حاشيه تهذيب المنطق ١٤٤

حاشيه تهذيب المنطق (١٠ نسخه) ١٤٥

حاشيه على حاشيه تحرير القواعد (٣ نسخه) ١٤٦

حاشيه حاشيه تحرير القواعد المنطقيه (٢ نسخه) ١٤٧

حاشيه حاشيه تهذيب المنطق ١٤٨

حاشيه على حاشيه القديمه على شرح التجريد الجديد ١٤٩

حاشيه حاشيه الدوانى القديمه على شرح التجويد ١٤٩

حاشيه حاشيه شرح الجديد للتجريد ١٥٠

حاشيه حاشيه شرح التجريد ١٥٠

حاشيه حاشيه شرح الكافيه ١٥١

حاشيه حاشيه شرح المطالع ١٥٢

حاشيه حاشيه المختصر فى شرح التلخيص ١٥٣

حاشيه حاشيه المختصر المعانى (٤ نسخه) ١٥٣

حاشيه خلاصه الحساب ١٥٤

حاشيه الروضه البهيه = حاشيه شرح لمعه (٣ نسخه) ١٥٥

حاشيه الروضه البهيّه = الحاشيه على شرح اللمعه ١٥٦

حاشيه الروضه البهيّه = الحاشيه على شرح اللمعه ١٥٦

حاشيه الروضه البهيّه ١٥٧

ص: ٥٩٩

حاشيه الروضه البهيّه ١٥٧

حاشيه شرح الاشارات والتنبيهات ١٥٨

الحاشيه على شرح للاشارات ١٥٨

حاشيه شرح تجريد العقائد ١٥٩

حاشيه شرح التجريد ١٦٠

الحاشيه على الشرح الجديد على التجريد (٢ نسخه) ١٦٠

حاشيه شرح التجريد ١٦١

حاشيه على شرح التجريد للقوشجى (حاشيه قديم) (٣ نسخه) ١٦٢

حاشيه شرح تجريد الاعتقاد ١٦٣

حاشيه شرح التجريد الجديد (٢ نسخه) ١٦٣

الحاشيه الجديده على شرح التجريد الجديد (٢ نسخه) ١٦٤

حاشيه بر شرح جديد و حاشيه قديم تجريد ١٦٥

الحاشيه على شرح التجريد القديم ١٦٥

حاشيه شرح حكمه العين (٢ نسخه) ١٦٦

حاشيه شرح حكمه العين ١٦٧

حاشيه شرح العقائد العضديه = الخانقاهاى ١٦٧

حاشيه شرح العقايد النفيه ١٦٨

حاشيه شرح الكافيه ١٦٩

حاشيه شرح الكافيه = حاشيه شرح الجامى ١٦٩

حاشيه شرح الكافيه ١٧٠

حاشيه شرح العضدى على مختصر ابن الحاجب (٣ نسخه) ١٧١

حاشيه شرح مختصر الاصول = شرح شرح مختصر الاصول (٢ نسخه) ١٧١

حاشيه شرح مختصر الاصول (٢ نسخه) ١٧٢

ص: ٦٠٠

حاشيه شرح المطالع = حاشيه لوامع الاسرار (٦ نسخه) ١٧٣

حاشيه شرح المطالع ١٧٤

حاشيه شرح المعانى والبيان ١٧٥

حاشيه شرح الملخص فى الهيئه (٣ نسخه)

١٧٦

حاشيه شرح منهاج الطالبين ١٧٧

حاشيه على شرح منهاج الوصول الى علم الاصول ١٧٧

حاشيه شرح منهج الوصول الى تخريج الفصول ١٧٨

الحاشيه على الشرح المواقف ١٧٩

حاشيه شرح هدايه الحكمه (٣ نسخه) ١٧٩

حاشيه شرائع الاسلام ١٨٠

حاشيه الشفاء ١٨١

حاشيه الصرف ١٨١

حاشيه عدّه الاصول = حاشيه خليليه ١٨٢

حاشيه عين اليقين ١٨٣

حاشيه فرائد الاصول ١٨٤

حاشيه فرائد الاصول ١٨٤

حاشيه على فرائد الاصول ١٨٥

حاشيه فرائد الاصول (٢ نسخه) ١٨٥

حاشيه فرائد الاصول ١٨٦

حاشيه الفوائد الضيائيه = حاشيه شرح الجامى (٥ نسخه) ١٨٧

حاشيه الفوائد الضيائيه = حاشيه شرح الجامى ١٨٧

حاشيه الفوائد الضيائيه ١٨٨

حاشيه الفوائد الضيائيه = حاشيه شرح الجامى (٤ نسخه) ١٨٩

ص: ٦٠١

حاشیه یکی از کتاب های فلسفی ۱۹۰

حاشیه الکافی (۲ نسخه) ۱۹۰

حاشیه الکشاف ۱۹۱

حاشیه المختصر (۶ نسخه) ۱۹۲

حاشیه المختصر ۱۹۳

حاشیه مختصر منتهی السؤل والامل ۱۹۴

حاشیه المختصر النافع ۱۹۴

حاشیه مدارك الاحكام ۱۹۵

حاشیه المطول (۳ نسخه) ۱۹۵

حاشیه المطول ۱۹۶

حاشیه المطول ۱۹۷

حاشیه معالم الاصول ۱۹۷

حاشیه معالم الاصول (۶ نسخه) ۱۹۸

حاشیه معالم الاصول = جواهر الاصول ۱۹۹

الحاشیه علی معالم الاصول (۶ نسخه) ۱۹۹

حاشیه معالم الاصول ۲۰۱

حاشیه الورقات ۲۰۱

الحبل المتين في احكام الدين ۲۰۲

الحجّ ۲۰۲

الحدائق الناضرة في احكام العتره الطاهره (۸ نسخه) ۲۰۳

الحدائق النديه فى شرح الفوائد الصمديه = شرح الصمديه ٢٠٤

حديث قدسى = چهل سوره ٢٠٥

حديثه المؤمنين = شرح صغير (٦ نسخه) ٢٠٥

ص: ٦٠٢

حز الأمانى و وجه التهانى = الشاطيه = منطومه ... ٢٠٦

الحقائق ٢٠٧

حق المبين فى تصويب رأى المجتهدين وتخطئه الاخباريين ٢٠٨

الحكمه المتعاليه فى الأسفار الأربعه العقلية (٥ نسخه) ٢٠٨

حليه الكميت (٢ نسخه) ٢٠٩

حلّ مشكلات الاشارات = شرح الاشارات (٣ نسخه) ٢١٠

حلّ الموجز ٢١١

الحليه اللامعه للبهجه المرضيه = حاشيه سيوطى (٢ نسخه) ٢١١

الحماسه ٢١٢

الحماسه (ممکن است نام ديگرى داشته باشد) ٢١٣

الحوزات والروضات ٢١٣

حياه الارواح ٢١٤

حياه الحيوان (٢ نسخه) ٢١٤

خريده العجائب وفريده الغرائب (٢ نسخه) ٢١٥

الخصائص الحسينيه ٢١٦

الخصال ٢١٧

خلاصه الافكار ٢١٧

خلاصه الاقوال فى معرفه الرجال (٢ نسخه) ٢١٨

خلاصه الحساب (٤ نسخه) ٢١٩

الخلاف فى الاحكام = مسائل الخلاف (٢ نسخه) ٢٢٠

خلق الكافر = حكمه خلق الكافر ٢٢١

خواص السور والأدعية ٢٢١

خواص القرآن ٢٢٢

ص: ٦٠٣

الدرر الباهره فى تصوير المعرفه الممكنه فى حق الله سبحانه ٢٢٣

دره التأويل فى متشابه التنزيل ٢٢٣

درّه التنزيل وعرّه التأويل فى التفسير والتأويل ٢٢٤

الدرّه المنظومه = الدرّه الغرويه (٢ نسخه) ٢٢٥

دُرر غرويه منشورات فى المقامات النجفيه ٢٢٦

الدرر المنثور من الخبر المأثور وغير المأثور [والدر المنظوم] ٢٢٦

الدُرر النجفيه من الملتقطات اليوسفيه ٢٢٧

الدروس الشرعيه فى فقه الاماميه ٢٢٨

دعا = كتاب دعا ٢٢٨

دعا = كتاب دعا ٢٢٩

دعا = كتاب دعا ٢٢٩

دعا = كتاب دعا ٢٣٠

دعا = كتاب دعا ٢٣٠

دعا = كتاب دعا ٢٣١

دعا = كتاب دعا ٢٣١

دعا = كتاب دعا ٢٣٢

دعا = كتاب دعا ٢٣٢

دعا = كتاب دعا ٢٣٣

دعا = كتاب دعا ٢٣٣

دعا = كتاب دعا ٢٣٤

دعا = كتاب دعا ۲۳۴

دعا = كتاب دعا ۲۳۵

دعا = كتاب دعا ۲۳۵

ص: ۶۰۴

دعا = كتاب دعا ٢٣٦

دعا = كتاب دعا ٢٣٦

دعا = كتاب دعا ٢٣٧

دعا = كتاب دعا ٢٣٧

دلائل الاحكام فى شرح شرائع الاسلام ٢٣٨

دلائل الخيرات وشوارق الانوار فى ذكر الصلاه على النبي المختار ٢٣٨

دوازده امام = صلواتيه (٢ نسخه) ٢٣٩

ديوان ٢٤٠

ديوان امرء القيس = ديوان مجنون عامرى ٢٤٠

ديوان المؤمنين عليه السلام = انوار العقول (٤ نسخه) ٢٤١

ديوان البخترى ٢٤٢

ديوان السببى ٢٤٢

ديوان الشيخ صفى الدين الحللى ٢٤٣

ديوان عبدالصمد بن بابك ٢٤٣

ديوان مجنون وليلى العامريه = اخبار المجنون واشعاره (٣ نسخه) ٢٤٤

ذخيره المعاد فى شرح الارشاد (٢ نسخه) ٢٤٥

ذرائع الاحلام الى اسرار شرائع الاسلام ٢٤٦

الذريعه الى مكارم الشريعه = الذريعه الى اخلاق الشريعه ٢٤٦

ذكرى الشيعة فى احكام الشريعه (٢ نسخه) ٢٤٧

الذهب المسكوك فى اللباس المشكوك ٢٤٨

ذيل الحواشي ولوعه الشاكي ٢٤٩

ربيع الابرار ٢٤٩

الرحيق ٢٥٠

ص: ٦٠٥

الرسائل العشره = تقريرات درس الآخوند الخراسانى (١٠ نسخه) ٢٥١

الرساله المحمديه فى احكام الميراث الابديه = المحمديه = الارث ٢٥٣

رساله وافيه و نبذه كافيه = الوافيه = رساله عمليه ٢٥٤

رضوان الآملين فى حاشيه القوانين (٢ نسخه) ٢٥٥

الرضيه الحسينيه فى شرح العريضه المهدويه ٢٥٦

الروضه البهيه فى شرح اللمعه دمشقيه = شرح اللمعه (٤١ نسخه) ٢٥٦

روضه العطر ٢٦١

روضه المتقين فى شرح اخبار الائمة المعصومه ن = شرح الفقيه (٣ نسخه) ٢٦٢

روضه الواعظين وبصيره المتعظين ٢٦٣

روض الجنان فى شرح ارشاد الازهان ٢٦٣

رياض السالكين فى شرح صحيفه سيد الساجدين = شرح الصحيفه (٢ نسخه) ٢٦٤

رياض المسائل = شرح كبير (٢٥ نسخه) ٢٦٥

الزبد = الفيه فى الفقه ٢٦٨

زبده الاصول (٧ نسخه) ٢٦٩

زبده البيان فى براهين احكام القرآن = آيات الاحكام (٥ نسخه) ٢٧٠

زبده الدعوات والزيارات ٢٧٢

الزبده فى شرح قصيده البرده = شرح قصيده البرده ٢٧٢

الزكاه = كتاب الزكاه = ودائع النبوه

زهر الربيع فى الطرائف والملح والمقال البديع ٢٧٣

زياره الجامعه الكبيره ٢٧٤

زيج الخاقانى فى تكميل الزيج الايلخانى ٢٧٤

السّرّ المصون فى شرح رساله بيون = شرح رساله بيون ٢٧٥

ص: ٦٠٦

سبيل الجنه ٢٧٦

سفينه التجاه ٢٧٦

الشافيه (٣ نسخه) ٢٧٧

شرايع الاسلام (٢٢ نسخه) ٢٧٨

شرح ارشاد الازهان ٢٨١

شرح الاسباب والعلامات (٦ نسخه) ٢٨٢

شرح الاعتقادات للصدوق ٢٨٣

شرح الفيه ابن مالك = شرح الفيه ابن عقيل (٤ نسخه) ٢٨٤

شرح الفيه ابن مالك = شرح الفيه ابن ناظم (٢ نسخه) ٢٨٥

شرح انموذج (٧ نسخه) ٢٨٦

شرح الایساغوجی (٦ نسخه) ٢٨٧

شرح الباب الحادى عشر ٢٨٨

شرح تجريد الاصول (٢ نسخه) ٢٨٩

شرح تجريد الكلام = شرح جديد (١٤ نسخه) ٢٩٠

شرح التذکره النصیریّه (٣ نسخه) ٢٩٢

شرح التذکره النصیریّه (٢ نسخه) ٢٩٣

شرح التصريف (٦ نسخه) ٢٩٤

شرح التصريف ٢٩٥

شرح توحيد الصدوق ٢٩٥

شرح تهذيب المنطق ٢٩٦

شرح الجعفریه ۲۹۷

شرح جمع الجوامع ۲۹۷

شرح الحاوی ۲۹۸

ص: ۶۰۷

شرح حكمه الاشراق ٢٩٩

شرح حكمه العين (٣ نسخه) ٢٩٩

شرح الخطبه الطنجه ٣٠٠

شرح خلاصه الحساب (٢ نسخه) ٣٠١

شرح دعاء الصباح ٣٠٢

شرح ديوان المتنبى ٣٠٢

شرح ديوان المتنبى ٣٠٣

شرح «الروضه البهيه فى شرح اللمعه الدمشقيه» ٣٠٤

شرح زبده الاصول ٣٠٤

شرح الزياره الجامعه الكبيره (٤ نسخه) ٣٠٥

شرح الشافيه = شرح نظام ٣٠٦

شرح الشافيه (٧ نسخه) ٣٠٧

شرح الشافيه ٣٠٨

شرح الشافيه (٣ نسخه) ٣٠٨

شرح الشافيه ٣٠٩

شرح الشرائع الاسلام ٣٠٩

شرح شرايع الاسلام ٣١٠

شرح الشرائع الاسلام ٣١٠

شرح شرايع الاسلام ٣١١

شرح شرايع الاسلام ٣١٢

شرح شرائع الاسلام ٣١٢

شرح شرائع الاسلام ٣١٣

شرح الشرائع ٣١٣

ص: ٦٠٨

شرح شرائع الاسلام ٣١٤

شرح شرح الاشارات (٢ نسخه) ٣١٥

شرح شرح مختصر الحاجبي (٢ نسخه) ٣١٥

شرح شرح عوامل الجرجاني ٣١٥

شرح الشمسيه ٣١٦

شرح شواهد مغنى اللبيب = فتح الغريب ٣١٧

شرح العرشيہ (٢ نسخه) ٣١٧

شرح عقائد النسفي ٣١٨

شرح العوامل ٣١٩

شرح عوامل المائه ٣١٩

شرح فرائض السجاوندي ٣٢٠

شرح فصوص الحكم ٣٢٠

شرح الفصول للبقراط ٣٢١

شرح الفصول النصيريہ ٣٢١

شرح الفوائد الحكميه (٤ نسخه) ٣٢٢

شرح الفوائد الصمديه ٣٢٣

شرح الفوائد الغياثيه ٣٢٤

شرح القصائد السبعه ٣٢٤

شرح القصيده للحميري = الموجه الكوثريه ٣٢٥

شرح قصيده البرده ٣٢٥

شرح قصيده البرده ٣٢٦

شرح قطر الندى وبل الصدى (٦ نسخه) ٣٢٦

شرح قواعد الاحكام ٣٢٧

ص: ٦٠٩

شرح الكافي = شرح اصول الكافي (٢ نسخه) ٣٢٨

شرح الكافي (الاصول) ٣٢٩

شرح الكافي (٩ نسخه) ٣٢٩

شرح الكافي ٣٣١

شرح الكافي (٢ نسخه) ٣٣١

شرح الكافي = الموشح في شرح الكافي ٣٣٢

شرح الكافي الهندي ٣٣٣

شرح اللباب في النحو ٣٣٤

شرح اللباب ٣٣٤

شرح اللمعه دمشقيه = التحفه الرضويه ٣٣٥

شرح مختصر الاصول (٥ نسخه) ٣٣٦

شرح المشاعر ٣٣٧

شرح المغنى في النحو (٢ نسخه) ٣٣٧

شرح المعلقات السبع ٣٣٨

شرح المعلقات = شرح القوائد السبعه ٣٣٩

شرح مفتاح العلوم ٣٣٩

شرح مقاصد الطالبين في علم اصول الدين ٣٤٠

شرح المقدمه الحضرميه (٤ نسخه) ٣٤١

شرح مقدمه الوافيه ٣٤٢

شرح الملخص = شرح الچعمى نى ٣٤٢

شرح منتهى السؤل والامل فى علمى الاصول والجدل ٣٤٣

شرح منهاج الطالبين ٣٤٤

شرح منهاج الوصول الى علم الاصول ٣٤٤

ص: ٦١٠

شرح موجز القانون = شرح نفيسى (٢ نسخه) ٣٤٥

شرح نظم البرهان ٣٤٦

شرح نهج البلاغه = شرح صغير = شرح وسيط ٣٤٦

شرح نهج البلاغه ٣٤٧

شرح الوافيه ٣٤٨

شرح الوافيه ٣٤٨

شرح هدايه الحكمه = شرح هدايه المنطق

٣٤٩

شرح هدايه الحكمه (٥ نسخه) ٣٤٩

شرح هدايه الحكمه (١٤ نسخه) ٣٥١

شروط الجمعه واركانها وصلاتها وخطبتها = صلاه الجمعه ٣٥٣

الشفاء (٣ نسخه) ٣٥٤

شفاء الأسقام ودواء الآلام ٣٥٥

شمسيه الحساب (٢ نسخه) ٣٥٥

شوارع الهدايه فى شرح الكفايه ٣٥٦

شوارق الالهام فى شرح تجريد الكلام (٥ نسخه) ٣٥٧

شواهد التذكره فى ايضاح المسائل النحويه ٣٥٨

الشواهد الربويه فى المناهج السلوكيه ٣٥٨

الشهادات ٣٥٩

الصاحب (٣ نسخه) ٣٥٩

الصافى (٧ نسخه) ٣٦٠

صباح اللغه (٥ نسخه) ٣٦١

الصحيفه السجاديه (٣٣ نسخه) ٣٦٢

صحيفه الشعر ٣٦٧

ص: ٦١١

الصحيحه العلويه والتحفه المرتضويه (٢ نسخه) ٣٦٧

الصواعق المحرقه ٣٦٨

الصوم = رساله فى الصوم ٣٦٩

ضوء المصباح (٢ نسخه) ٣٦٩

ضوابط الاصول (٧ نسخه) ٣٧٠

الضياء اللامع فى شرح جمع الجوامع ٣٧١

طب الاثمه ٣٧٢

طرائف الحكمه وبدائع المعرفه ٣٧٢

طريق النجاه ٣٧٣

الطهاره = كتاب الطهاره ٣٧٤

الطهاره = كتاب الطهاره ٣٧٤

عجائب المخلوقات وغرائب الموجودات ٣٧٤

عجاله المحتاج الى توجيه المنهاج (٢ نسخه) ٣٧٥

عده الداعى ونجاح الساعى (١٦ نسخه) ٣٧٦

عروه الوثقى ٣٧٨

عروه الوثقى = مجله ٣٧٩

العزى فى التصريف = التصريف ٣٨٠

العقيده الوحيده = الارجوزه الوحيده (٢ نسخه) ٣٨٠

علل الشرائع والاحكام (٢ نسخه) ٣٨١

العمده الالهيه على الزبده البهائيه = شرح زبده الاصول ٣٨٢

عنوان الشرف ٣٨٣

عوالم العلوم والمعارف (٣ نسخه) ٣٨٣

عوالى اللئالى العزىزىه فى الاحادىث الدينىه ٣٨٤

ص: ٤١٢

العوامل (٤ نسخه) ٣٨٥

عين الاصول ٣٨٦

عيون اخبار الرضا عليه السلام (٥ نسخه) ٣٨٦

عيون الوصول الى علم الاصول ٣٨٨

غايه الآمال = حاشيه مكاسب (٢ نسخه) ٣٨٨

غايه التحقيق ٣٨٩

غايه القصوى ٣٩٠

غايه المأمول فى شرح زبده الاصول = شرح الزبده (٤ نسخه) ٣٩٠

غايه المرام فى شرح شرائع الاسلام ٣٩١

غرائب القرآن وورغائب الفرقان = تفسير نيشابورى (٢ نسخه) ٣٩٢

غرر الفرائد ودرر القلائد = امالى السيد المرتضى (٣ نسخه) ٣٩٢

غريب القرآن = نزهه القلوب ٣٩٣

الغصب واللقطه ٣٩٤

الغناء = رساله فى الغناء ٣٩٥

غنائم الأيام فيما يتعلق بالحلال والحرام (٢ نسخه) ٣٩٥

الفتوحات المكيه فى معرفه اسرار المالكيه والملكيه (٢ نسخه) ٣٩٦

الفرائد الأثيره ٣٩٧

فرائد الاصول = الرسائل ٣٩٧

الفرائد البهيته فى شرح الفوائد الصمديّه = شرح الصمديّه (٣ نسخه) ٣٩٨

فرائد الفوائد فى شرح الفرائض ٣٩٩

الفرائض = الارث ٣٩٩

فراديس الممتحنين وقواميس بلاء آل طاها وياسين ٤٠٠

فصل الخطاب ٤٠١

ص: ٦١٣

فصل الخطاب ٤٠١

فصوص الحكم ٤٠٢

الفصول الغرويّه في الاصول الفقهيّه (٣ نسخه) ٤٠٣

الفصول المهمّه في معرفه الائمّه ٤٠٣

فضائل على بن ابيطالب عليه السلام ٤٠٤

الفقه ٤٠٥

الفقه = التقريرات ٤٠٦

الفقه ٤٠٦

الفقه ٤٠٧

الفقه (٢ نسخه) ٤٠٧

الفقه = المحرّر في فروع الشافعيه؟ ٤٠٨

الفقه ٤٠٨

الفقه ٤٠٩

الفقه = المسائل الفقهيّه ٤٠٩

الفقه = المسائل ٤١٠

الفقه ٤١٠

الفقه = التقريرات (٢ نسخه) ٤١١

فقه اللغة وسرّ العربيّه ٤١٢

فلاح السائل ونجاح المسائل ٤١٢

الفلسفه = كتاب في... ٤١٣

الفلسفه = كتاب في ٤١٣

الفوائد الحائريه القديمه (٤ نسخه) ٤١٤

الفوائد الرجاليه = رجال بحر العلوم ٤١٥

ص: ٤١٤

الفوائد الرجاليه ٤١٦

الفوائد السنيّه فى شرح العوامل المحسنيّه ٤١٦

الفوائد الصمديه = الصمديه (٣ نسخه) ٤١٧

الفوائد الضيائيه فى شرح الكافيه = شرح الجامى (٢٤ نسخه) ٤١٨

الفوائد الغرويّه والدّرر النجفيّه ٤٢١

الفوز الاصغر (٢ نسخه) ٤٢١

القاموس المحيط = قاموس اللغه (٤ نسخه) ٤٢٢

القانون (٥ نسخه) ٤٢٣

قانونچه (٣ نسخه) ٤٢٤

قانون السياسه ودستور الرياسه ٤٢٥

القبسات ٤٢٦

قره العين الناظره فى شرح كتاب التبصره ٤٢٦

القصاصد ٤٢٧

القصاصد الاثنى عشر ٤٢٨

قصص الأنبياء ٤٢٨

قطف الازهار فى خواص المعادن والأحجار ٤٢٩

القلائد السنيّه على القواعد الشهيديّه = شرح القواعد ٤٢٩

القواعد ٤٣٠

قواعد الاحكام فى معرفه الحلال والحرام (١١ نسخه) ٤٣١

القواعد الغرويّه فى فقه الاماميّه = طهارت ٤٣٣

القوانين المحكمه = قوانين الاصول (١٢ نسخه) ٤٣٣

الكافي (٢٤ نسخه) ٤٣٥

الكافيه (٦ نسخه) ٤٣٩

ص: ٦١٥

كامل الصناعه ٤٤٠

كتاب الفلسفه = ترجمه كتاب الفلسفه ٤٤١

كحل الابصار ونور الانظار = الحاشيه على حاشيه الخضرى ... ٤٤٢

الكشاف عن حقائق غومض التنزيل (٦ نسخه) ٤٤٢

كشف الآيات ٤٤٤

كشف الغطاء عن خفيات مبهمات الشريعه الغراء (٤ نسخه) ٤٤٤

كشف الغمه عن معرفه احوال الائمة واهل بيت العصمه ٤٤٥

كشف الفوائد فى شرح قواعد العقائد ٤٤٦

كشف اللثام والابهام عن كتاب قواعد الاحكام (٣ نسخه) ٤٤٧

كشف المدارك ٤٤٨

كفايه الطالب فى شرح مختصر ابن الحاجب (٢ نسخه) ٤٤٨

كفايه المقتصد (المعتقد) = كفايه الاحكام (٤ نسخه) ٤٤٩

الكفايه فى علم الاعراب ٤٥٠

كلمات القصار لعلى بن ابى طالب عليه السلام ٤٥١

كنز الراغبين = شرح منهاج الطالبين (٢ نسخه) ٤٥١

كنز العرفان فى فقه القرآن (٤ نسخه) ٤٥٢

كنز الفوائد فى حلّ مشكلات القواعد ٤٥٣

كنز المعانى فى شرح حرز الأمانى = شرح الشاطبيه ٤٥٤

كيميا ٤٥٤

لغت عربى به عربى؟ ٤٥٥

لوامع الاسرار فى شرح مطالع الانوار = شرح المطالع (٣ نسخه) ٤٥٥

لوامع الأنوار العرشية = شرح الصحيفة السجادية = اللوامع العرشية (٢ نسخه) ٤٥٦

مائة فى الطب = صناعه الطب ٤٥٧

ص: ٦١٦

المآب في شرح الآداب ٤٥٨

المبدأ والمعاد ٤٥٨

المبسوط ٤٥٩

مجدد رزايا النبي والآل ٤٦٠

مجلّى مرآة المنجى (٢ نسخة) ٤٦٠

مجمع البحرين ومطلع النيرين (٩ نسخة)

٤٦١

مجمع البيان (١٠ نسخة) ٤٦٣

مجمع العرائس ٤٦٥

مجمع الفوائد والبرهان في شرح ارشاد الأذهان (٢ نسخة) ٤٦٥

المحاكمات بين شرحى الاشارات = حاشيه شرح الاشارات (٢ نسخة) ٤٦٦

محجّه البيضاء في احياء الاحياء (٣ نسخة) ٤٦٧

المحرّز في فروع الشافعيه (٢ نسخة) ٤٦٨

المحصّل ٤٦٨

مختار الصحاح (٣ نسخة) ٤٦٩

مختصر تذكره السويدي ٤٧٠

مختصر فتح القريب ٤٧١

المختصر في شرح تلخيص المفتاح = مختصر المعانى = مختصر المطول (٢١ نسخة) ٤٧١

المختصر في علم اللغة ٤٧٤

مختصر مصباح المتهدد (٢ نسخة) ٤٧٥

المختصر النافع (١٥ نسخة) ٤٧٦

مختلف الشيعة في احكام الشريعة (٤ نسخة) ٤٧٩

مدارك الاحكام في شرح شرائع الاسلام (١٠ نسخة) ٤٨٠

المدح والذم ٤٨٢

ص: ٦١٧

مرات السالكين في معرفه ربّ العالمين

٤٨٢

مراح الارواح (٣ نسخه) ٤٨٣

المراحل = اصول الفقه (٢ نسخه) ٤٨٤

مرصع الحواشى = شرح حاشيه تهذيب المنطق ٤٨٤

المزار ٤٨٥

مسالك الافهام في شرح شرائع الاسلام (٤ نسخه) ٤٨٦

المستطرف في كل فن مستظرف ٤٨٦

مستند الشيعه في احكام الشريعه (٢ نسخه) ٤٨٧

مسكن الشجون في حكم الفرار من الطاعون ٤٨٨

مسكن الفؤاد عند فقه الاحبه والاولاد ٤٨٨

مشارك انوار اليقين ٤٨٩

مشكاه المصايح ٤٩٠

مصايح الاصول ٤٩٠

مصايح الانوار في حل مشكلات الاخبار

٤٩١

مصايح السنه ٤٩٢

مصايح الظلام في شرح مفاتيح شرائع الاسلام = شرح مفاتيح ٤٩٢

مصباح السالكين = شرح نهج البلاغه ٤٩٣

مصباح الشريعه ومفتاح الحقيقه (٣ نسخه)

مصباح الفقيه = شرح الشرائع ٤٩٤

مصباح المتهدجد ٤٩٥

المصباح المنير في غريب الشرح الكبير

المطالب المظفرية = شرح الجعفرية ٤٩٤

مطالع الانوار المقتبسه من آثار الائمة الاطهار (٥ نسخه) ٤٩٧

المطلوب فى شرح المقصود ٤٩٨

المطوّل = شرح تلخيص المفتاح (٢١ نسخه) ٤٩٩

معارج الاحكام فى شرح شرائع الاسلام ومسالك الأفهام (٢ نسخه) ٥٠٢

معارج الاحكام ٥٠٣

معارج الاصول ٥٠٤

معالجه الامراض ٥٠٤

المعالجات البقراطيه ٥٠٥

معالم الاصول (١٨ نسخه) ٥٠٦

معالم التنزيل وحقائق التأويل ٥٠٨

معانى الاخبار ٥٠٩

المعتبر فى شرح المختصر ٥٠٩

معراج الوصول فى شرح منهاج الاصول ٥١٠

معين الخواص ٥١١

المغرب فى ترتيب المغرب ٥١١

مُغنى الفقيه ٥١٢

مغنى اللبيب عن كتب الاعاريب (٩ نسخه) ٥١٣

مفاتيح الاصول ٥١٤

مفاتيح الشرائع (٢٠ نسخه) ٥١٥

مفاتيح الغيب = تفسير كبير = تفسير فخر رازى ٥١٨

مفتاح الحساب ٥١٨

مفتاح العلوم ٥١٩

مفتاح الفلاح (١٥ نسخه) ٥١٩

مفتاح الكرامه (٥ نسخه) ٥٢٢

ص: ٦١٩

المفراح فى شرح مراح الارواح (٢ نسخه) ٥٢٣

المفصل فى صنعہ الاعراب (٤ نسخه) ٥٢٤

مقاتل الطالبين ٥٢٥

المقامات = مقامات حريرى (٤ نسخه) ٥٢٦

مقتبس الانوار من الأئمه: ٥٢٧

مقتل الآل ٥٢٧

المقصد الاقصى فى شرح الاسماء الحسنی = شرح الاسماء ٥٢٨

مكارم الاخلاق (٢ نسخه) ٥٢٩

المكاسب (٣ نسخه) ٥٢٩

الملاحم ٥٣٠

مناجات امير المؤمنين عليه السلام = مناجات منظوم (٢ نسخه) ٥٣١

مناهج الأحكام (٢ نسخه) ٥٣١

المناهج السويّه فى شرح الروضه البهيّه (٤ نسخه) ٥٣٢

مناهل الشوارد فى تلخيص المقاصد ٥٣٣

المناهل فى الفقه = المصابيح فى الفقه (٦ نسخه) ٥٣٤

منبع الحياه فى حجيه قول المجتهدين من الاموات ٥٣٥

منتخب الاحاديث ٥٣٦

منتخب الأمان من اخطار الاسفار والازمان ٥٣٦

منتخب دلائل العباد = خلاصه دلائل العباد ٥٣٧

المصنف من الكلام على مغنى ابن هشام = حاشيه الشمنى على المغنى ٥٣٨

المنطق ٥٣٨

من لا يحضره الفقيه (٢٨ نسخه) ٥٣٩

منهاج الهدايه الى احكام الشريعه (٧ نسخه) ٥٤٤

ص: ٦٢٠

منهج الاجتهاد (٢ نسخه) ٥٤٥

منهج الرشاد الى احكام الدين والايمان فى شرح ارشاد الازهان (٢ نسخه) ٥٤٦

منهج المقال فى تحقيق احوال الرجال = رجال كبير = رجال استرآبادى (٢ نسخه) ٥٤٧

منه الطالب فى شرح المكاسب ٥٤٧

منه اللبيب فى شرح التهذيب (٦ نسخه)

٥٤٨

منه المرید فى آداب المفید والمستفید (٢ نسخه) ٥٤٩

موائد العوائد والفوائد فى بيان القواعد والفوائد = خزائن العلوم ٥٥٠

المواعظ البالغه ٥٥١

موجز التفسير ٥٥٢

موجز القانون (٣ نسخه) ٥٥٢

الموجز فى شرح القانون = شرح نفيسى (٢ نسخه) ٥٥٣

الموجه الكوثرية فى شرح القصيده الحميريه ٥٥٤

مهج الدعوات ومنهج العناية ٥٥٥

المهدى ٥٥٥

المهذب البارع فى شرح المختصر النافع (٥ نسخه) ٥٥٦

النافع يوم الحشر فى شرح الباب حادى عشر (٣ نسخه) ٥٥٧

نتائج الافكار (٢ نسخه) ٥٥٨

نجاه العباد فى يوم المعاد (٤ نسخه) ٥٥٩

النحو ٥٦٠

النحو ٥٦١

نخبه المقال فى علم الرجال ٥٦١

نزله النظر فى توضيح نخبه الفكر ٥٦٢

النشر فى القراءات العشر ٥٦٢

ص: ٦٢١

نفحات اللاهوت فى لعن الجبت والطاغوت

٥٤٣

النقله ٥٤٤

نقد الاصول فى تلخىص الفصول ٥٤٤

النكت الاعتقاده ٥٤٥

نوحه الاحزان وصيحه الاشجان = كشف الغموض (٢ نسخه) ٥٤٥

نور الانوار فى شرح منار الانوار ٥٤٤

نور الانوار فى شرح كلام خير الاخيار

٥٤٧

نور الثقلين (٢ نسخه) ٥٤٨

نور على نور = عبره المتعلمى ن ٥٤٨

نهايه التدريب فى نظم غايه التقريب ٥٤٩

نهايه التقريب فى شرح التهذيب ٥٧٠

نهايه الطلب فى شرح المكتسب ٥٧٠

النهايه فى غريب الحديث ٥٧١

نهايه الوصول الى علم الاصول (٢ نسخه) ٥٧٢

نهج البلاغه (٤ نسخه) ٥٧٢

نهج الحق وكشف الصدق ٥٧٣

نهج المسترشدين فى اصول الدين ٥٧٤

واضح المنار فى علم الاسرار ٥٧٥

الوافى (١٠ نسخه) ٥٧٦

الوافيه = وافيہ الاصول ٥٧٧

الوافيه ٥٧٨

الوافيه فى شرح الكافيه (٨ نسخه) ٥٧٩

وجيزه فى فرض الصلاه = رساله... ٥٨٠

ص: ٦٢٢

الوجيزه ٥٨١

ودائع النبوه (٤ نسخه) ٥٨١

وسائل الشيعة (٨ نسخه) ٥٨٢

وفيات الاعيان ٥٨٣

الهدايه فى النحو (٥ نسخه) ٥٨٤

هدايه الابرار الى طريق الائمه الاطهار ٥٨٥

هدايه الامه الى احكام الائمه = تلخيص وسائل الشيعة ٥٨٦

هدايه الانام فى شرح شرائع الاسلام ٥٨٦

هدايه الشيعة الى احكام الشريعه ٥٨٧

هدايه المسترشدين فى شرح معالم الدين = حاشيه معالم ٥٨٨

هديه النمله الى مرجح المله = رد شيخه ٥٨٨

يتيمه الدهر فى محاسن اهل العصر (٢ نسخه) ٥٨٩

فهرست نام كتابها ٦٢٤ _ ٥٩١

ص: ٦٢٣

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

